

TAM TẠNG SONG NGỮ PĀḶI - VIỆT

VESAK 2550

Buddhist Cultral Center
125, Anderson Road,
Nedimala, Dehivala,
Sri Lanka

Sabbadānaṃ dhammadānaṃ jināti.
Sự bố thí Pháp vượt trên tất cả các sự bố thí.

Thí Chủ: ________________________________

____

____

Dâng đến: ______________________________

____

____

Ước Nguyện: ____________________________

____

Hồi hướng đến: __________________________

____

TAM TẠNG SONG NGỮ PĀḶI - VIỆT - TẬP 33

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

DUTIYO BHĀGO

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP HAI

PHẬT LỊCH 2561 **DƯƠNG LỊCH 2017**

In lần thứ nhất:
PL 2561 - DL 2017 Số Lượng 600 cuốn

ISBN: 978-955-1604-87-2

@**Buddhist Cultural Centre**
125 Anderson Road
Nedimala, Dehiwala - Sri Lanka

Tel: 94-11-2734256, 2728468
Fax: 94-11-2736737
Email: bcc@sri.lanka.net
Website: www.buddhistcc.com

Printed by: **Ajith Printers (Pvt) Ltd.**
342 Old Kesbewa Road
Ratanapitiya, Borelesgamuwa,
Sri Lanka.
Tel: 94-11-251 7269

MỤC LỤC TỔNG QUÁT

--ooOoo--

“Tathāgatappavedito dhammavinayo, bhikkhave, vivaṭo virocati, no paṭicchanno.”

“*Này các tỳ khưu, Pháp và Luật đã được công bố bởi đức Như Lai là bộc lộ, chói sáng, không che giấu.*”

***

(Aṅguttaranikāya Tikanipātapāḷi Kusinaravagga Paṭichannasutta, Parivārapāḷi Ekuttarikanaya Tikavāra - Bộ Tăng Chi, Chương Ba Pháp, Phẩm Kusinārā, Kinh Được Che Giấu; Luật Tập Yếu, Chương Tăng Theo Từng Bậc, Nhóm Ba).

ප්‍රස්තාවනා

සතා සංඛ්‍යා කල්ප ලක්‍ෂයක් මනෝ ප්‍රණිධාන පුරා, නවාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්‍ෂයක් වාක් ප්‍රණිධාන පුරා, සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්‍ෂයක් කාය වාක් ප්‍රණිධාන පුරා, සම්මා සම්බුදුවරුන් විසි හතර නමකගෙන් නියත විවරණ ලබා ක්‍රි.පූ. 623 දී පමණ බුද්ධත්වයට පත්ව, බරණැස මිගදායේ දී ධර්ම චක්‍රය පැවැත් වූ තැන් පටන් පන්සාලිස් වසක් තුළ දේශනා කරන ලද ධර්මය තථාගත ධර්මය නම් වෙයි. ඒ තථාගත ධර්මය ධම්ම- ධම්මඛන්ධ- සද්ධම්ම ධම්මවිනය, බ්‍රහ්මචරිය. සාන- පාවචන - ආදී නාමයනගෙන් හඳුන්වා දී ඇත. මෙම සද්ධර්මයම ආනන්දය මාගේ ඇවෑමෙන් තොපගේ ශාස්තෘ වන්නේ යයි තථාගතයන් වහන්සේ විසින්ම පරිනිර්වාණයේ දී වදාරා ඇත. එයින් පෙනෙන්නේ බුදුන් වදාළ ධර්මයම භික්‍ෂූන් ගේ මර්ගෝපදේශකයා වූ වගයි. එසේ තිබියදීත් බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව සුභද්‍ර නම් භික්‍ෂුවගේ මතය වූයේ තථාගතයන් වහන්සේ නැති නිසා තම තමන්ට වුවමනා පරිදි භික්‍ෂූන්ට ජීවත්වීමට පුළුවන් බවයි. සුභද්‍ර භික්‍ෂුව තථාගත පරිනිර්වාණය ගැන සිතා ඇත්තේ කරදරයකින් මිදුණු අවස්ථාවක් ලෙසයි. සමහර විට වෙනත් මත ප්‍රකට නුවූවද තවත් භික්‍ෂූන් අතර මෙවැනි විනාශකාරී මති මතාන්තර පවතින්නට ඇත. සර්වඥයන් වහන්සේ ජීවත් ව සිටියදීම දේවදත්ත සුනක්ඛත්ත, අරිට්ඨ, සාති, ආදී භීක්‍ෂූහු මෙවැනි මත උපදවන ලදහ.

ධර්මය සම්බන්ධව ගැටලුවක් මතුවූයේ කලතුරකින් වූවද, බුද්ධ ධර්මයේ පිරිසිදු බව ඒ අයුරින්ම රැක ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය, බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව ශාසන භාරධාරී වූ මහා කාශ්‍යප, උපාලි ආදී මහරහතන් වහන්සේලාට පැහැදිලි විය. උන්වහන්සේලා බුද්ධ පරිනිර්වාණයේන සිවුවන මස දෙවනදා රජගහනුවර වෙභාර පර්වත ප්‍රාන්තයේ සප්ත පර්ණී ගුහාද්වාරයෙහි. අජාසත් රජු විසින් තරවන ලද මණ්ඩපයට රැස් වූ පන්සියයක් මහ රහතන් වහන්සේලාගේ සහභාගිත්වයෙන් පළමුවන ධර්ම සංගීතිය පැවැත්වූහ.

ධර්ම විනයධර අනුබද්ධ මහාකාශ්‍යප, ධර්ම භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද, අග්‍ර විනයධර උපාලි ආදී සිව්පිළිසිඹියා පත් මහරහතන් වහන්සේලා විසින් පවත්වන ලද මෙම සංගායනාව සෙසු සියලු සංගායනාවන්ට පාදක වූ බවත. සමස්ත බෞද්ධ භික්‍ෂු සංඝයා විසින්ම පිළිගන්නා ලද බවත් අට්ඨකථාවන්හි සඳහන් වෙයි. මෙම ප්‍රථම සංගායනාව කප්පියා කප්පිය සික්ඛාපද පැනවීමත් ඛුද්දානු ඛුද්දක ශික්‍ෂාපද විනිශ්චයත් නිදානකොට පවත්වන ලද බැවින් පඤ්චසතික විනය සංගීති යන නමින් එය හඳුන්වයි. බුද්ධ වචනය නැතිනම් ශ්‍රී සද්ධර්මය පිටක වසයෙන්. බෙදුවේත ඒ ඒ පිටක එක් එක් සඞඝ පරම්පරාවලට දුන්නේත් මෙම සංගායනාවේ දීය.

ප්‍රථම ධර්ම සංගායනාවෙන් වසර සියයක් ඉක්ම ගිය පසු කලාශොක රජු දවස විශාල මහනුවර වැසි වජ්ජි භික්‍ෂූන් විසින් විනය විරෝධී වස්තු දහයක් විනයානුකූල කිරීමට උත්සාහයක් ගත්හ. මෙම දස වස්තු පිළිවෙත නීතියට පටහැනි මෙන්ම සදාචාරාත්මක නොවන බවද

ප්‍රකාශිතයහ. වජ්ජි භික්ෂූන්ගේ මෙම විනය විරෝධී උත්සාහයෙන් බුද්ධ ධර්මය රැක ගැනීම සඳහා දෙවැනි සංගායනාව පැවැත්වීම්.

කාකණ්ඩ පුතත යස නම් මහරහතන් වහන්සේ, සබ්බකාමී, රේවත, සාළ්හ, ඛුජ්ජ සෝභිත වාසභගාමී, සුමන, සාණවාසී සම්භූත යන රහතන් වහන්සේලා සාකච්ඡාකර මෙම සංගායනාව පවත්වන ලදි. සත් සියයක් රහතන් වහන්සේලා විසින් මෙම සංගායනාව පවත්වන ලදහ. සතත සතත විනය සංගීති නමින් යන නමින් හඳුන්වන මෙම සංගායනාවේදී චුල්ලවග්ගයේ සංගීති ඛන්ධ දෙක, මුණ්ඩරාජ සූත්‍රය, සෙරිස්සක විමාන කථා උත්තරවාද, පේතවත්ථු ආදිය පිඨ පාලියට කතු කළහ.

විවිධ නිකායන් හට ගැනීමත් ඒ ඒ නිකායයන්වල අයිතිවාසිකම්, ඉගැන්වීම්, හා වත් පිළිවෙත් මගින් බුදු දහම කිලිටිවීමත්. දුශ්ශීලයන් වැඩි වීමත්, ඒ නිසාම සිල්වතුන් විනය කර්ම සිදු නොකර සිටීමත්. විනයධර බහුශ්‍රැත සුපේශල භික්‍ෂාකාමී රහතන් වහන්සේලා ගම් දනව් අතහැර වනවාසී වීමත් යන අවස්ථා බුදුන් පිරිනිවී දෙසියපන්තිස් වසර වන විට දක්නට ලැබුනි. මෙම තත්වයෙන් සම්බුද්ධ ධර්මය ආරක්‍ෂාකර ගැනීම සඳහා බුද්ධ වර්ෂ දෙසිය පන්තිස් වැන්නේ දී අශෝක අධිරාජයාගේ දායකත්වයෙන් පැළලුප් නුවර දී තුන්වන සංගායනාව පැවැත්වීය. මෙම සංගායනාව පවත්වන ලද්දේ මොග්ගලි පුතත තිස්ස මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රහතුන් වහන්සේලා දාහක් සම්බන්ද වෙමින්, අශෝකරාම යේදීය. කථා වත්ථුපපකරණය මෙහිදී සංගීති විය. කථාවත්ථුපපකරණය සංගායනා කර ඇත්තේ සම්මිතිය, ගෝකුලික ආදී නිකායයන් විසින් වැරදි කරුණු ගෙන විග්‍රහ කරන ලද ධර්ම කරුණු නිවැරදි කොට පිරිසිදු බුද්ධ ධර්මය රැකගනු සඳහාය. නව මසකින් නිම වූ මෙම සංගායනාව සාහස්සි ක නමින් හඳුන්වයි.

උපාලි රහතන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය පරම්පරාව විසින් විනය පිටකය ද, ආනන්ද පරපුරෙහි දීඝභාණක, සාරිපුතත පරපුරෙහි මජ්ඣිම භාණක, මහාකාශ්‍යප පරපුරෙහි සංයුතත භාණක අනුරුද්ධ පරපුරෙහි අංගුත්තර භාක ආදීන් විසින් සූත්‍ර පිට කය ද, ශාරිපුත්‍ර ශිෂ්‍ය පරපුරින් අභිධර්ම පිටකයද මෙම සංගායනාව වෙත පවත්වාගෙන ආහ.

භාණකයන්ගේ ප්‍රභවය -

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් තෙමසකට පසු මහා කාශ්‍යප මහ රහතන්ගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රජගහනුවර දී පවත්වන ලද ප්‍රථම සංගායනාවේදී ධර්මය කියාව පිටකවලට කොටස්වලට බෙදූහ. ඒ එක් එක් ධර්ම කොට්ඨාශයක් එක් එක් භික්‍ෂු පිරිසකට භාර කිරීම උචිත යයි මෙහි දි කල්පනා කර ඇත. කට පාඩමනේ තථාගත ධර්මය ආරක්‍ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නිසා මෙලෙස වැඩ බෙදාගැනීමේ උවමනාව ඇතිවිය. ඒ ඒ ධර්ම කොටස් භාරදෙන ලද්දේ ඒ ඒ කොටස් පිළිබඳව ප්‍රවීනත්වයක් දක් වූ භික්‍ෂු පිරිස් වලටය. උදාහරණ වසයෙන් විනය පිටකය භාරදෙන ලද්දේ විනය පිළිබඳ අග්‍රස්ථානය හෙබ වූ උපාලි රහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ පරපුරටය. සූත්‍ර පිටකය භාරදී ඇත්තේ ධර්ම

භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද රහතන් වහන්සේගේ පිරිසටය. අභිධර්මය භාර දී ඇත්තේ ධර්ම සේනාපති සැරියුත් රහතන් වහන්සේගේ පරපුරටය.

දීඝ භාණක - මජඣිම භාණක - සංයුක්ත භාණක - අංගුත්තර භාණකා ජාතක

භාණක, ධමමපද භාණක, උභතෝ විභඞග භානක, මහා අරියවංස භාණක ආදී වසයෙන් මෙම ශිෂ්‍ය පරම්පරා දිගින් දිගටම පිරිසිදු බුද්ධ ධර්මය රැකගෙන ආහ. මෙම භාණක පරම්පරාවල අවසාන පුරුක් ලංකාවේ විසූහ. භාණක වසයෙන් ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය කට පාඩමින් රැකගෙන ආ මෙම පිරිස් අතර සුතතනතිකා - විනයධරා - අභිධමමිකා - ධමමධරා අටඨකථිකා - තිපිටකා - චතුනිකායිකා ආදී වශයෙන්ද ඒ ඒ ධර්ම කොටස් කට පාඩමින් ගෙන ආ භික්ෂූන් වහන්සේලා වූහ.

තුන්වන ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව. දඹදිව ථේරවාදාචරිය පරම්පරාවේ අවසාන පුරුක වූ මොගගලි පුත්ත තිස්ස මහරහතන් වහන්සේගේ පාදාවනත අග්‍ර ශිෂ්‍යයා වූ මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ විසින් සංගාහිත ථෙරවාදී බුද්ධ ධර්මය ලක්දිවට ගෙන ආහ.

ථෙරවාද -

ථෙර යනුවේන හැඳින්වෙන පිරිස වැඩිමහල්ලන් ස්ථවිරයන් වසයෙන් ගැනේ. එනම් වැඩිමහල්ලන්ගේ ආයතනයට ථෙරවාදයට අයත් සාමාජිකයෝය. මෙහි ථේර යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ප්‍රථම ද්විතීය, සංගායනාවලට සහභාගි වූ මහා කාශ්‍යප, උපාලි - යස, ආදී වූ මහරහතන් වහන්සේලා විසින් සංගායනා කළ පාලි ධර්මය ථේරවාද නම් වේ. ''දෙව සඞගීතයෝ ආරූළහ පාලියේ වෙත්‍ථ ථෙරවාදො-ති බෙදිතබබං - සාහිමහා කසසප භුතීනං මහා ථෙරානං වාදතතා ථෙරවාදකොති වුචචති'' යනුවෙන් සරත්‍ථ දීපනී ටීකාවෙහි එයි. ථෙරිකා යනුවෙන් හඳුන්වන ථේරවාදීහු මගධ්‍ය සහ ජජයිනිය මූලස්ථාන කර ගත්හ. මෙයින් ලංකාවට පැමිණියේ උජජයිනී ශාඛාවයි. ථේරවාද ශාසනයේ පීතෘෘවරු වූවෝ පෝරාණයෝ වෙති. පෝරාණයෝ වූකලි සම්භාවනීය ආචාර්ය පිරිසක් වූ අතර ථේරවාද ශාසනය ඇතිවීමේදී හා තහවුරු කිරීමෙහි දී වැදගත් තැනක් ගත් බව පෙනේ.

තුන්වන ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව මිහිඳු හරහතන් වහන්සේ විසින් ලංකාවට ගෙන එන ලද්දේ ථේරවාදී ත්‍රිපිටකයයි මහින්දාගමනයෙන් පසුව ලංකාවේ ශ්‍රී ලාංකික භික්ෂු පිරිසක් ඇති වූහ. උන්වහන්සේලා ඒ ත්‍රිපිටකය හදාළහ. සිංහලෙන් අටුවා උයූහ. දේවානම්පියතිස්ස රජුගේ ප්‍රධාන අමාත්‍යයකු වූ අරිට්ඨ පැවිදි වී රහත්වැ උන්වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් දේවානම් පියතිස්ස රාජ සමයේ (ක්‍රි.පූ. 247-207) දී ලංකාවේ පළමුවන සංගායනාව කර ඇත. මෙම සංගායනාවට සැටදහසක් රහතන් වහන්සේලා සහභාගී වූ බව සඳහන්ය. සත්දෙනෙකුගේ යුත් ශිෂ්‍යානු ශිෂ්‍ය පරම්පරාවට අනුව මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රථම ශිෂ්‍යයා වූයේ අරිට්ඨ තෙරුන්ය. අනුරාධපුරයෙහි, ථූපාරාමයේ මෙම සංගායනාව පවත්වා ඇත.

ධර්මශෝක රජුගේ මෙහෙයවීමෙන් ලංකාවට බුදු සමය ගෙන ආ මිහිඳු හිමියන් උදෙසා අනුරාධ පුරයෙහි ඉදි වූ ඉතා වැදගත් වූද ඉතා විශාල වූද ආරාමය මහා විහාරයයි. මෙම විහාරයෙහි වැඩ සිටි භික්ෂූන් වහන්සේලා සම්‍යක් දෘෂ්ටික ථේරවාදීහු වූහ. ථේරවාදය ආරක්ෂා වූයේ මෙම විහාරයේදීය.

ථේරවාදී බුදධශාසනයට ආ බලපෑම් -

ථෙරවාදී බුද්ධශාසනය කෙරෙහි වරින්වර යම් යම් මතවාදිවල බලපෑම් ද ඇතිවිය. එයින් එකක් නම් බුදුන් අතිමානුෂිකයයි විශ්වාස කළ ලෝකෝත්තර වාදයයි. ශ්‍රේෂ්ඨ ශාස්තෘවරුන්ගේ අභාවයෙන් පසුව අනුගාමිකයන් විසින් ඔහුගේ මිනිස් බව අමතක කොට ඔහු දේවත්වයෙන් සැලකීම ස්වාභාවිකය. ඔවුන් එසේ කරන්නේ ශාස්තෘවරයා කෙරෙහි දැඩි භක්තිය නිසාය. එහෙත් ථේරවාදීහු ඒ අතින් වැඩිදුර ගියේ නැත. ඔවුන් බුද්ධ කාය දෙස යථා තත්වයෙන් බැලූ බව පෙනේ. එයට අමතරව වෛතුල්‍යවාද, නීලපට දර්ශන, ගුළහවාද ආදී නම්වලින් ථේරවාද ත්‍රිපිටකයට අයත් නොවූ විශේෂාංග බිහි වූවද ථේරවාද බුදු සමය විසින් ඒවා බැහැර කරන ලදි. මේ ආදී වසයෙන් වෛතුල්‍ය වාදීන්ගෙන් ඇතිවුණු නොයෙක් උපද්‍රව වලින් ථේරවාදය මහා විහාරික භික්ෂූන් විසින් බලවත් දුෂ්කරතා මැද ආරක්ෂා කරන ලදි. අන්‍යවාදී ධර්මයන් ථේරවාදයට ඇතුල්වනු වළක්වනු සඳහා ථේර වාදීහු හැම අයුරින්ම සටන් කළහ. මහාසේන රාජ්‍ය සමයේදී මෙම සටහන ප්‍රකටව කෙරුණු විට ථේරවාදීහු ජය ගත්හ. මෙම මහා විහාරය පිළිබඳව කීර්තිරාවය හැම තැනම පැතිර පැවතිණ. නිර්මල ධර්මය ලබා ගැනීම සඳහා විදේශිකයෝ ලංකාවට ආහ. විශාඛ පීතිමල්ල, බුද්ධ ඝොෂ යන අය ඉන් සමහරෙකි.

පොත්‍ථක සංගීතිය -

මිහිඳු හිමියන් විසින් ලංකාවට ගෙන එන ලද ත්‍රිපිටක ධර්මය වසර හාරසියයක් පමණ කට පාඩමින් පැමිණි මහා විහාරික භික්ෂූන් වහන්සේලා ඒ පිරිසිදු ථේරවාදය පරපුරෙන් පරපුරට ගෙනයාමේ උදාර වූ ද පවිත්‍ර වූද චේතනාවෙන් බුද්ධ වර්ෂ 440-454 අතර කාලයේ වළගම්බා රජු දවස පොත්වල ලියවීය. වළගම්බා රජු දවස ලේඛනාරූඪ කළේ රජගහ - වේසාලී - පාටලී පුත්‍ර - නගරවල පැවැත් වූ ධර්ම සංගායනාවන් හි දී තෝරා බේරාගෙන සංග්‍රහ කළ ත්‍රිපිටකයයි. ලෝකයේ ප්‍රථම වරට සිංහල රහතුන් විසින් කරන ලද මෙම පොත්‍ථක සංගීතියෙන් පසුව, බුද්ධ ශ්‍රාවකයන් අතුරෙන් ඉතා උසස් විනය ධරයා වූ උපාලි තෙරුන්ගෙන් පැවත එන්නේ යයි සළකන ථේරවාදී පාලි ත්‍රිපිටකය සියම්, කාම්බෝජ, බුරුම ආදී දකුණු දිග රටවල පැතිර ගියහ.

චම්පා (වියට්නාමය) -

ඉන්දු චීන අර්ධ ද්වීපයේ නැගෙනහිර ප්‍රාන්තයේ දකුණු කොටස වන වත්මන් වියට්නාමය ඇත. අතීතයේ චම්පා නමින් හඳුන්වා ඇත. බුදු සමය ක්‍රි.ව. 3 වැනිසිය වසේදී පමණ මෙහි තහවුරු වන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය. ක්‍රි.ව. 605 දී චම්පා අග නගරය චීනුන් විසින් ආක්‍රමණය කොට බෞද්ධ වස්තූන් චීනයට ගෙනගිය බව චීන ලියවිලි වල සඳහන්ව ඇත. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ ක්‍රි.ව. 7 වන සියවස ට පෙර වර්තමාන වියට් නාමයේ බුදු දහම ප්‍රචලිතව පැවති බවයි. චම්පානි බෞද්ධයන්

පොදු වසයෙන් ආර්ය සම්මිතිය නිකායට අයත් වූ අතර සර්වාස්ති නිකායේ ස්වල්ප දෙනකු ද සිටි බවයි. ක්‍රි.ව. 8 වැනි සියවසේ ශිලා ලේඛනයකින් පෙනී යන්නේ චම්පානි මහායාන බුදු දහම බලවත්ව පැවැති බවත්, සමහර රජවරුන්ගේ ද ආශිර්වාදය ලද බවත්ය. පසු කාලයක දී මහායානයෙන් කැඩී ආ තන්ත්‍රයානය ද එහි වූ බව පැහැදිලිය.

ක්‍රි.ව. 15 වන සියවසේදී උතුරේ අන්නම්වරුන් විසින් රට අල්ලා ගන්නාතෙක් මහායාන ස්වරූපයේ බුද්ධාගම චම්පානි (වියට්නාමයේ) ජීවමාන බලවේගයක් විය. පසුව චම්පානි පැරණි ආගම වෙනුවට චීන ස්වරූපයෙන් යුත් බුදු සමය එහි බලපවත්වා ඇත.

වියට්නාම ජාතික භික්ෂු ඉන්දචන්ද -

වියට්නාම ජාතික ඉන්දචන්ද භික්ෂූන් වහන්සේ වසර කීපයකට පෙර ලංකාවට වැඩමවා, කෝට්ටේ සිරි ජයවර්ධනාරාමයේ වැඩ සිටිමින් සිංහල භාෂාව කියවීමටද පාළිභාෂාවද හදාරා ඇත. බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය මගින් මුද්‍රිත බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ සමූහය පරිශීලනය කළ මෙම හාමුදුරුවෝ පාලියෙන් ඇති ත්‍රිපිටකය සිංහලෙන් හදාරා වියට්නාම් භාසාවට පරිවර්තනය කර ඇත. වියට්නාම ඉතිහාසය දෙසත් ත්‍රිපිටකයේ ඉතිහාසය දෙසත් බැලූ විට එය ඉතා වැදගත් ප්‍රාතිහාර්යමය කටයුත්තකි. මුළු ථේරවාදී ත්‍රිපිටකයම වියට්නාම බසට පරිවර්තනය කිරීම උන්වහන්සේගේ උත්සාහයයි. බලාපොරොත්තුවයි. එය එසේ වූ විට එය වර්තමාන වියට් නාමයේ සම්‍යක් දෘෂ්ටිය ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ප්‍රචලිත වී ථේරවාදී බෞද්ධයන් ඇති වීමට හේතුවක් වනු ඇත. ඒ අනුව වියට්නාම දේශයට ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ගෙන ගිය ධර්මදූතයා ඉන්දචන්ද භික්ෂුව වසයෙන් වියට්නාම ඉතිහාසයේත් ලංකා ඉතිහාසයේත් ඉතිහාස ගතවනු නියතය.

උන්වහන්සේ ගේ චේතනාව උදාරතරය. අප්‍රතිහත ධෛර්යය විශ්මය ජනකය. උන්වහන්සේගේ මෙම සත් ක්‍රියාවට ලංකාවේත් - වියට්නාමයේත් බෞද්ධයෝ සහයෝගය දැක්විය යුතුය. වියට්නාමයට ථේරවාදය ගෙනයන ධර්ම දූතයා උන්වහන්සේ වන බැවිනි.

උන්වහන්සේ ඉටාගත් කාර්යය නිරුපද්‍රිතව ඉටු කරන්නට ආරෝග්‍ය සුවයත්, ආර්ථික සම්පතත් ලැබේවායි ! ඉති සිතින් පත්මිහ.

කිරම විමලජෝති ස්ථවිර
අධ්‍යක්ෂ
බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය
නැදිමාල
දෙහිවල
2550 නිකිණි මස

LỜI TỰA

(Lời dịch Việt của bản tiếng Sinhala)

*****

Đức Phật của chúng ta sau khi trải qua vô số kiếp thực hành các pháp toàn hảo và lần lượt tiếp nhận sự thọ ký của hai mươi bốn vị Phật tiền nhiệm rồi đã chứng quả Toàn Giác vào năm 623 trước Tây Lịch. Ngài đã thuyết giảng bài Pháp đầu tiên, tức là bài Kinh Chuyển Pháp Luân, ở tại Migadāya thành Bārāṇasī. Lời giảng dạy của đức Phật được biết đến với nhiều tên gọi: Giáo Pháp, Chánh Pháp, Pháp và Luật, Phạm Hạnh là một số tên gọi đã được nói đến. Đức Phật đã nói với vị trưởng lão Ānanda rằng: "Sau khi ta Niết Bàn, chính các Pháp và Luật đã được ta giảng dạy sẽ là thầy của các ngươi." Điều ấy có nghĩa là Giáo Pháp của đức Phật sẽ là kim chỉ nam cho các vị tỳ khưu tu tập. Tuy nhiên, ngay sau sự ra đi của đức Phật vị tỳ khưu tên Subhadda đã có quan điểm rằng: "Bởi vì đức Phật đã không còn, các đệ tử của Ngài có thể sống cuộc sống theo như ước muốn của mình." Và còn có những vị tỳ khưu khác như Devadatta, Sunakkhatta, Ariṭṭha ngay lúc đức Phật còn tại tiền cũng đã có các suy nghĩ như vị tỳ khưu Subhadda.

Tuy nhiên, khi vấn đề liên quan đến Giáo Pháp của đấng Toàn Giác vừa mới nảy sanh, các vị A-la-hán hộ trì Giáo Pháp như Ngài Mahā Kassapa và Ngài Upāli đã nghĩ đến sự cần thiết của việc bảo vệ tính chất thuần khiết của Giáo Pháp. Do đó, vào ngày thứ hai của tháng thứ tư sau khi đức Phật Niết Bàn, cuộc Kết Tập lần thứ nhất đã được thực hiện với sự tham dự của năm trăm vị A-la-hán tại hang động Sattapaṇṇī dưới sự bảo trợ của đức vua Ajātasattu (A-xà-thế). Cuộc Kết Tập Giáo Pháp được tiến hành bởi các vị tỳ khưu Mahā-kassapa, Ānanda, Upāli, và các vị Thánh A-la-hán khác đã là nền tảng cho các cuộc kết tập về sau. Chú Giải đề cập rằng cuộc Kết Tập Giáo Pháp này đã được tất cả các vị tỳ khưu thừa nhận. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của năm trăm vị vì có liên quan đến các điều học nhỏ nhặt và ít quan trọng (khuddānukhuddakasikkhā). Giáo Pháp của đức Phật đã được phân chia thành Tạng (Piṭaka) trong cuộc kết tập này.

Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tổ chức vào khoảng một trăm năm sau lần thứ nhất vào thời trị vì của đức vua Kālasoka. Cuộc kết tập này dựa trên nền tảng của "Mười sự việc không được phép." Các vị tỳ khưu xứ Vajjī đã ra sức vận động để hợp thức hóa mười sự việc

xét ra có bản chất không đúng với Luật. Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tiến hành bằng hình thức hội thảo giữa các vị tỳ khưu A-la-hán Sabbakāmī, Revata, Sāḷha, Ujjasobhita, Vāsabhagāmika, Sambhūta Sāṇavāsī, Yasa Kākaṇḍakaputta, và Sumana. Bảy trăm vị A-la-hán đã tham dự cuộc Kết Tập này. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhì này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của bảy trăm vị. Trong cuộc Kết Tập này, hai chương về Kết Tập ở Cullavagga (Luật Tiểu Phẩm), bài kinh Muṇḍarājasutta, Serissaka Vimānakathā Uttaravāda, Petavatthu, v.v... đã được công nhận vào Chánh Tạng Pāḷi.

Do sự xuất hiện của nhiều bộ phái, tính chất đúng đắn về giáo l ý và sở hành của các bộ phái chính bị suy giảm, các vị tỳ khưu chân chánh đều lui vào rừng ở ẩn. Nhằm bảo vệ phẩm chất của Giáo Pháp đức Phật trong tình trạng này, vào khoảng hai trăm ba mươi năm sau thời kỳ đức Phật Niết Bàn cuộc Kết Tập lần thứ ba đã được tổ chức ở tại Āsokārāma do đức vua Asoka. Cuộc Kết Tập này đã được tiến hành bởi vị tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa cùng với một ngàn vị A-la-hán. Đặc biệt bộ Kathāvatthupakaraṇa đã được trùng tụng nhằm chỉnh đốn những sai lầm đang được thực hành bởi các bộ phái. Cuộc Kết Tập này đã hoàn tất sau chín tháng và đã được gọi là cuộc Kết Tập của một ngàn vị.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Tạng Luật đã được duy trì do các vị tỳ khưu thuộc nhóm của vị Thánh A-la-hán Upāli, Tạng Kinh gồm có Trường Bộ do nhóm của ngài Ānanda, Trung Bộ do nhóm của ngài Sāriputta, Tương Ưng do nhóm của ngài Kassapa, Tăng Chi do nhóm của ngài Anuruddha, và Tạng Vi Diệu Pháp do nhóm của ngài Sāriputta .

Sự thành lập các nhóm trì tụng (bhāṇaka):

Sau Cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Giáo Pháp đã được phân chia thành nhiều phần và các phần chính yếu đã được giao cho các vị tỳ khưu tinh thông về lãnh vực ấy có nhiệm vụ duy trì và phổ biến. Một số nhóm trì tụng chính là nhóm Trì Tụng Trường Bộ (Dīghabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Trung Bộ (Majjhimabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tương Ưng (Saṃyuttabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tăng Chi (Aṅguttarabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Bổn Sanh (Jātakabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Pháp Cú (Dhammapadabhāṇaka), nhóm Trì Tụng hai Bộ Luật (Ubhato Vibhaṅgabhāṇaka), nhóm Trì Tụng bộ Đại Sử về Thánh Nhân (Mahā Ariyavaṃsa), v.v... Các vị đệ tử này đã làm phong phú và gìn giữ Giáo Pháp bằng phương tiện trùng tụng bằng trí nhớ. Nhóm cuối cùng của các vị trì tụng này đã sống tại Sri Lanka. Sau cuộc Kết Tập lần

thứ ba, Giáo Pháp của đức Phật đã được truyền sang Sri Lanka do công của Trưởng Lão Mahinda là vị đệ tử của ngài tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa.

Theravāda: Ý nghĩa của từ "Thera" là "Trưởng Lão." Các thành viên của Theravāda là các vị trưởng lão. Các vị tỳ khưu Mahākassapa, Upāli, Yasa, v.v... đã tham dự cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất và thứ nhì đã trùng tụng Chánh Tạng, và các lời trùng tụng ấy được gọi là Theravāda. Sớ giải tên Sāratthadīpanī Ṭīkā có đề cập rằng: "Sabbaṃ theravādanti dve saṅgītiyo āruḷhā pāḷiyevettha theravādo ti veditabbā. Sā hi mahākassapapabhutīnaṃ mahātherānaṃ vādattā theravādo ti vuccati." Các vị Theravāda còn được gọi là Therika (thuộc về các vị Trưởng Lão). Các vị này sống chủ yếu ở Magadhya và Ujjayini. Trong số các vị này, nhóm Ujjayinī đã đến Sri Lanka. Các vị trưởng thượng "Porāṇa" của Giáo Hội Theravāda là những vị thầy lỗi lạc và đã đóng vai trò vô cùng quan trọng trong việc thành lập Giáo Hội Theravāda.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ ba, ngài tỳ khưu Mahinda đã đem Tam Tạng của Theravāda đến xứ sở Sri Lanka và đã chuyển hóa được rất đông người xuất gia theo Phật Giáo. Các vị ấy đã học tập Tam Tạng và đã viết Chú Giải bằng tiếng Sinhala. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp đầu tiên ở Sri Lanka đã được thực hiện bởi vị tỳ khưu A-la-hán Ariṭṭha trước đây là vị quan đại thần của đức vua Devānampiya Tissa (247-207 trước Tây Lịch). Đã có sáu mươi ngàn vị A-la-hán tham dự. Tỳ khưu Ariṭṭha chính là vị đệ tử đầu tiên của ngài Mahinda. Cuộc Kết Tập đã được tổ chức tại tu viện Thūpārāma ở Anurādhapura.

Tu viện Mahā Vihāra đã được xây dựng cho ngài Mahinda và đã có một vị trí vô cùng lớn lao và quan trọng đối với Giáo Hội Theravāda. Lúc bấy giờ đã xảy ra nhiều sự kiện có liên quan đến lời Giáo Huấn của đức Phật, sự kiện Lokuttaravāda là một. Mặc dầu có nhiều khó khăn phải đối phó nhưng các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã bảo vệ được sự thuần khiết của Giáo Pháp và đã được khắp nơi biết tiếng. Do đó, nhiều người ngoại quốc đã đến Sri Lanka để tiếp thâu Phật Giáo, trong đó có Viśākha, Pītimalla, Buddhaghosa, v.v...

Sự Kết Tập thành sách:

Tam Tạng Giáo Pháp do Ngài Mahinda đem đến và giảng dạy cho các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã được duy trì bằng trí nhớ trong bốn trăm năm. Vào thời trị vì của đức vua Vaḷagamba (440-454 theo Phật Lịch), Tam Tạng đã được ghi lại thành các tập sách. Sau đó, Tam Tạng Pāḷi này đã được truyền sang các nước như là Thái Lan, Cambodia, và Miến Điện.

Champa (Việt Nam):

Được biết Champa là vùng đất ở về phía đông nam của bán đảo Đông Dương, hiện nay là Việt Nam. Điều được phỏng đoán là triết học Phật Giáo đã được thiết lập tại xứ này vào khoảng thế kỷ thứ 3 sau Tây Lịch. Vào khoảng năm 605 sau Tây Lịch, thủ đô Champa đã bị chiếm đóng bởi người Trung Quốc và họ đã du nhập Phật Giáo vào Trung Quốc; điều này được ghi lại trong văn kiện của Trung Quốc. Điều rõ rệt là Phật Giáo đã được phổ biến tại Việt Nam trước thế kỷ thứ bảy sau Tây Lịch và Phật Giáo Champa là chánh yếu và được liệt kê vào bộ phái Arya Sammiti là một nhóm nhỏ thuộc bộ phái Sravasti. Tư liệu của thế kỷ thứ tám sau Tây Lịch được ghi lại trên bia đá chứng tỏ rằng Phật Giáo Mahāyāna đã hiện diện ở Việt Nam và Tantrayāna phát xuất từ Mahāyāna cũng có mặt.

Vào thế kỷ thứ 15 sau Tây Lịch, người Annam ở phía bắc đã kiểm soát xứ sở và Phật Giáo mang đặc điểm của Mahāyāna đã có sự tác động. Về sau, Phật Giáo mang đặc điểm của Trung Quốc đã tác động đến xứ sở này thay vì Phật Giáo Champa trước đây.

Vị tỳ khưu Indacanda người Việt Nam đã đến Sri Lanka trong những năm gần đây và đang ngụ tại tu viện Sri Jayawardhanaramaya khu vực Kotte. Vị này đã học Pāli và đã sử dụng Tam Tạng Pāḷi ấn bản Buddha Jayanti do Buddhist Cultural Centre ấn hành. Vị này đã học Tam Tạng và sau đó dịch sang tiếng Việt Nam. Khi xem xét đến lịch sử của nước Việt Nam và lịch sử của Tam Tạng, chúng tôi nhận thấy rằng sự nỗ lực và ước nguyện thực hiện Tam Tạng Song Ngữ của vị này thật là phi thường. Nếu việc làm ấy được thành tựu thì sự hiểu biết về Tam Tạng của Theravāda ở Việt Nam sẽ được phổ biến và Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam sẽ thêm phần phát triển. Khi ấy, vị tỳ khưu Indacanda sẽ là người sứ giả có công đóng góp cho sự hoằng Pháp của Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam và điều này sẽ được ghi nhận bởi lịch sử của hai nước, Việt Nam cũng như của Sri Lanka.

Ý định của vị tỳ khưu này thật lớn lao, và sự nỗ lực của vị này thật đáng khâm phục. Chư Phật tử sống ở Sri Lanka và Việt Nam hãy nên hỗ trợ tỳ khưu Indacanda trong công việc dấn thân này.

Chúng tôi phúc chúc cho tỳ khưu Indacanda được sức khỏe, sống lâu, và đạt đến sự thành công đối với điều ước nguyện của mình.

Venerable Kirama Wimalajothi
Giám Đốc Buddhist Cultural Centre
Nedimala, Dehiwala, Sri Lanka
Tháng Nikini 2550.

ආගමික කටයුතු අමාත්‍යාංශය
மத விவகார அமைச்சு
MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS

මගේ අංකය / எனது இல / My No

ඔබේ අංකය / உமது இல / Your No

24th May, 2006

This is to certify that the bilingual Tripitaka in Pali and Sinhala in connection with the 2550th Buddha Jayanthi Commemoration is the correct version of the Pali Text. The Pali text in Roman Characters has its equivalence in content and validity to the original in Sinhala characters.

24.05.2006

B.N.Jinasena
Secretary
Ministry of Religious Affairs

115, විජේරාම මාවත, කොළඹ 07, ශ්‍රී ලංකාව. 115, விஜேராம மாவத்தை, கொழும்பு 07, ஸ்ரீ லங்கா. 115, Wijerama Mawatha, Colombo 07. Sri Lanka.

කාර්යාලය / காரியாலயம் / Office 94-11-2690896
ෆැක්ස් / பெக்ஸ் / Fax 94-11-2690897
නියෝජ්‍ය අමාත්‍ය / பிரதி அமைச்சர் / Deputy Minister 94-11-5375128, 94-11-2690898
ලේකම් / செயலாளர் / Secretary 94-11-2690736

Ministry of Religious Affairs

--ooOoo--

Ngày 24 tháng 05 năm 2006

Xác nhận rằng Tam Tạng song ngữ Pali và Sinhala ấn tống vào dịp lễ kỷ niệm Buddha Jayanthi lần thứ 2550 là chính xác về phần Pali văn. Phần Pali văn được phiên âm sang mẫu tự Roman có giá trị tương đương về nội dung so với văn bản gốc bằng mẫu tự Sinhala.

B. N. Jinasena
Thư Ký
Chánh văn phòng

Địa Chỉ: 115 Wijerama Mawatha, Colombo 07, Sri Lanka
Office: 94-11-2690896 Fax: 94-11-2690897
Deputy Minister: 94-11-5375128, 94-11-2690898
Secretary: 94-11-2690736

THÀNH PHẦN NHÂN SỰ:

CỐ VẤN DANH DỰ

Ven. Devahandiye Paññāsekara Nāyaka Mahāthera
President of the Thimbirigasyaya Religious Association
"Sasana Arakshaka Mandalaya"
Tu Viện Trưởng Tu Viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo

CỐ VẤN THỰC HIỆN

Ven. Kirama Wimalajothi Nāyaka Mahāthera
Giám Đốc nhà xuất bản Buddhist Cultural Centre

CỐ VẤN PHIÊN DỊCH

Ven. Kadurupokune Nandaratana Mahāthera
Cựu Giảng Viên Đại Học Phật Học Anurādhapura - Sri Lanka
Cựu Hiệu Trưởng Trường Siri Nandana Tipiṭaka Dhammāyatana
Malegoḍa, Payāgala - Sri Lanka

****

ĐIỀU HÀNH TỔNG QUÁT

Tỳ Khưu Indacanda

PHỤ TRÁCH PHIÊN ÂM & PHIÊN DỊCH:

- Tỳ Khưu Indacanda (Trương Đình Dũng)

PHỤ TRÁCH VI TÍNH:

- Tỳ Khưu Đức Hiền (Nguyễn Đăng Khoa)

PHỤ TRÁCH IN ẤN & PHÁT HÀNH:

- Tỳ Khưu Tịnh Đạt (Huỳnh Minh Thuận)

- Tu Nữ Mỹ Thúy (Huỳnh Kim Lan)

TIPIṬAKAPĀḶI - TAM TẠNG PĀḶI

Piṭaka	Tạng	Tên Pāḷi	Tựa Việt Ngữ	Số tt.
		Pārājikapāḷi	Phân Tích Giới Tỳ Khưu I	01
V		Pācittiyapāḷi bhikkhu	Phân Tích Giới Tỳ Khưu II	02
I	**L**	Pācittiyapāḷi bhikkhunī	Phân Tích Giới Tỳ Khưu Ni	03
N	**U**	Mahāvaggapāḷi I	Đại Phẩm I	04
A	**Ậ**	Mahāvaggapāḷi II	Đại Phẩm II	05
Y	**T**	Cullavaggapāḷi I	Tiểu Phẩm I	06
A		Cullavaggapāḷi II	Tiểu Phẩm II	07
		Parivārapāḷi I	Tập Yếu I	08
		Parivārapāḷi II	Tập Yếu II	09
		Dīghanikāya I	Trường Bộ I	10
		Dīghanikāya II	Trường Bộ II	11
		Dīghanikāya III	Trường Bộ III	12
		Majjhimanikāya I	Trung Bộ I	13
		Majjhimanikāya II	Trung Bộ II	14
S		Majjhimanikāya III	Trung Bộ III	15
U				
T	**K**	Saṃyuttanikāya I	Tương Ưng Bộ I	16
T	**I**	Saṃyuttanikāya II	Tương Ưng Bộ II	17
A	**N**	Saṃyuttanikāya III	Tương Ưng Bộ III	18
N	**H**	Saṃyuttanikāya IV	Tương Ưng Bộ IV	19
T		Saṃyuttanikāya V (1)	Tương Ưng Bộ V (1)	20
A		Saṃyuttanikāya V (2)	Tương Ưng Bộ V (2)	21
		Aṅguttaranikāya I	Tăng Chi Bộ I	22
		Aṅguttaranikāya II	Tăng Chi Bộ II	23
		Aṅguttaranikāya III	Tăng Chi Bộ III	24
		Aṅguttaranikāya IV	Tăng Chi Bộ IV	25
		Aṅguttaranikāya V	Tăng Chi Bộ V	26
		Aṅguttaranikāya VI	Tăng Chi Bộ VI	27

Piṭaka	Tạng	Tên Pāḷi		Tựa Việt Ngữ	Số tt.
		K	Khuddakapāṭha	Tiểu Tụng	28
		H	Dhammapadapāḷi	Pháp Cú	-
		U	Udānapāḷi	Phật Tự Thuyết	-
		D	Itivuttakapāḷi	Phật Thuyết Như Vậy	-
		D	Suttanipātapāḷi	Kinh Tập	29
		A	Vimānavatthupāḷi	Chuyện Thiên Cung	30
		K	Petavatthupāḷi	Chuyện Ngạ Quỷ	-
S		**A**	Theragathāpāḷi	Trưởng Lão Kệ	31
U		**N**	Therīgāthāpāḷi	Trưởng Lão Ni Kệ	-
T	**K**	**I**	Jātakapāḷi I	Bổn Sanh I	32
T	**I**	**K**	**Jātakapāḷi II**	**Bổn Sanh II**	**33**
A	**N**	**Ā**	Jātakapāḷi III	Bổn Sanh III	34
N	**H**	**Y**	Mahāniddesapāḷi	Đại Diễn Giải	35
T		**A**	Cullaniddesapāḷi	Tiểu Diễn Giải	36
A			Paṭisambhidāmagga I	Phân Tích Đạo I	37
		*	Paṭisambhidāmagga II	Phân Tích Đạo II	38
			Apadānapāḷi I	Thánh Nhân Ký Sự I	39
		T	Apadānapāḷi II	Thánh Nhân Ký Sự II	40
		I	Apadānapāḷi III	Thánh Nhân Ký Sự III	41
		Ể	Buddhavaṃsapāḷi	Phật Sử	42
		U	Cariyāpiṭakapāḷi	Hạnh Tạng	-
			Nettipakaraṇa	(chưa dịch)	43
		B	Peṭakopadesa	(chưa dịch)	44
		Ộ	Milindapañhāpāḷi	Milinda Vấn Đạo	45
			Dhammasaṅganipakaraṇa	Bộ Pháp Tụ	46
	V		Vibhaṅgapakaraṇa I	Bộ Phân Tích I	47
A	**I**		Vibhaṅgapakaraṇa II	Bộ Phân Tích II	48
B			Kathāvatthu I	Bộ Ngữ Tông I	49
H	**D**		Kathāvatthu II	Bộ Ngữ Tông II	50
I	**I**		Kathāvatthu III	Bộ Ngữ Tông III	51
D	**Ệ**		Dhātukathā	Bộ Chất Ngữ	-
H	**U**		Puggalapaññattipāḷi	Bộ Nhân Chế Định	52
A			Yamakapakaraṇa I	Bộ Song Đối I	53
M	**P**		Yamakapakaraṇa II	Bộ Song Đối II	54
M	**H**		Yamakapakaraṇa III	Bộ Song Đối III	55
A	**Á**		Patthānapakaraṇa I	Bộ Vị Trí I	56
	P		Patthānapakaraṇa II	Bộ Vị Trí II	57
			Patthānapakaraṇa III	Bộ Vị Trí III	58

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

DUTIYO BHĀGO

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP HAI

Tāni ca sutte otāriyamānāni vinaye sandassiyamānāni sutte ceva otaranti vinaye ca sandissanti, niṭṭham ettha gantabbaṃ: 'Addhā idaṃ tassa bhagavato vacanaṃ, tassa ca therassa suggahitan'ti.

(Dīghanikāya II, Mahāparinibbānasutta).

Các điều ấy (những lời đã được nghe thuyết giảng) cần được đối chiếu ở Kinh, cần được xem xét ở Luật, và chỉ khi nào chúng hiện diện ở Kinh và được thấy ở Luật, thời điều kết luận có thể rút ra ở đây là: "Điều này chắc chắn là lời giảng dạy của đức Thế Tôn và đã được vị trưởng lão ấy tiếp thâu đúng đắn.

(Trường Bộ II, Kinh Đại Bát-Niết-Bàn).

LỜI GIỚI THIỆU

--ooOoo--

Đây là tập *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (trọn bộ 3 tập) thuộc *Khuddakanikāya - Tiểu Bộ, Suttantanikāya - Tạng Kinh*, gồm có 41 *Jātaka* (Bổn Sanh), với 1992 kệ ngôn (*gāthā*), được sắp xếp theo bảy nhóm từ *Vīsatinipāto - Nhóm Hai Mươi Kệ Ngôn* cho đến *Asītinipāto - Nhóm Tám Mươi Kệ Ngôn*, và là tập số 33 của Tam Tạng Song Ngữ Pāḷi - Việt (TTPV tập 33). Ở Lời Giới Thiệu của tập *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I*, chúng tôi đã nhấn mạnh rằng đây là văn bản *Pāḷi* thuộc Chánh Tạng, chủ yếu gồm các kệ ngôn (*gāthā*)[1] chứa đựng phần cốt lõi của sự việc đã xảy ra và được mặc nhiên công nhận là những lời được thốt ra từ kim khẩu của đức Thế Tôn. Ở phần giới thiệu của tập *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* này, chúng tôi sẽ trình bày những kiến thức căn bản về *Chú Giải Bổn Sanh* có tên là *Jātakaṭṭhakathā*, hay còn có tên gọi khác nữa là *Jātakaṭṭhavaṇṇanā*, ngõ hầu giúp cho độc giả có thể nhận ra sự khác biệt về hai văn bản *Chánh Tạng* và *Chú Giải* của bộ Kinh *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* này.

1. Tác giả của *Jātakaṭṭhakathā - Chú Giải Bổn Sanh*:

Lời Nói Đầu (*ganthārambhakathā*) của tài liệu Chú Giải này là một bài kệ cho biết rằng tác giả là một vị sư ở Sri Lanka. Vị sư này đã thuật lại thể theo lời yêu cầu của ba vị trưởng lão tên là Atthadassī, Buddhamitta, và Buddhadeva. Cách thức trình bày được dựa theo phương pháp của các vị sư cư ngụ tại Mahāvihāra (Đại Tự).[2] Nhưng văn bản này đã không ghi lại danh tánh của tác giả cũng như thời gian thực hiện tập Chú Giải này. Truyền thống Phật Giáo của Sri Lanka ghi nhận rằng bản Chú Giải *Jātakaṭṭhavaṇṇanā* là do công của Ngài Buddhaghosa biên soạn vào thế kỷ thứ 5 sau Tây Lịch; tuy nhiên điều này đã không được một số học giả tán đồng.[3] Học giả Rhys Davids và Burlingame lưu ý rằng Chú Giải của hai tập *Jātaka* và *Dhammapada* có nhiều khác biệt đáng kể so với các Chú Giải đã được thực hiện bởi Ngài Buddhaghosa xét về phương diện ngôn ngữ và phong cách hành văn. Còn học giả Winternitz kết luận ở tập sách *History or Indian Literature* của ông là ngài Buddhaghosa không thể nào là tác giả của hai tập Chú Giải này.[4]

---

[1] Ngoại trừ Bổn Sanh 536, *Kuṇālajātakaṃ - Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla* còn có thêm phần văn xuôi, và chỉ có mỗi câu chuyện Bổn Sanh này là ngoại lệ.

[2] JaA. i, 1.

[3] Oliver Abeynayake, *A Textual and Historical Analysis of The Khuddaka Nikāya*, Colombo: University of Kelaniya, 1984, trang 43.

[4] N. A. Jayawickrama, *The Story of Gotama Buddha (Jātaka-nidāna)*, Oxford: The Pali Text Society, 1990, Intro. trang xii.

2. Nội dung của *Jātakaṭṭhakathā - Chú Giải Bổn Sanh*:

Kế tiếp bài kệ mở đầu (*ganthārambhakathā*) là phần Giảng Giải về Căn Nguyên (*nidānakathā*) đề cập đến những sự kiện từ lúc đạo sĩ Sumedha phát nguyện trở thành Phật Chánh Đẳng Giác cho đến thời điểm thành tựu Vô Dư Niết Bàn của đức Phật Gotama ở kiếp sống cuối cùng. Phần Giảng Giải về Căn Nguyên (*nidānakathā*) được chia làm ba phần:

a. *Dūrenidānaṃ* (Căn Nguyên Xa): Ở phần này, đạo sĩ Sumedha – tiền thân của Bồ Tát Siddhattha (Sĩ-đạt-ta) – đã phát nguyện trở thành Phật Chánh Đẳng Giác, thay vì xuất gia trở thành tỳ khưu trong thời kỳ giáo pháp của đức Phật Dīpaṅkara để rồi chứng đắc quả vị A-la-hán và tịch diệt Niết Bàn vào lúc chấm dứt kiếp sống ấy. Kể từ lúc nói lên lời phát nguyện (*abhinīhāra*) ở chân của đức Phật Dīpaṅkara, đạo sĩ Sumedha và các vị Bồ Tát tái sanh trong những kiếp kế tiếp đã tuần tự đạt được sự chú nguyện của hai mươi bốn vị Phật quá khứ bắt đầu với đức Phật Dīpaṅkara[1] và đã thực hành các pháp Toàn Hảo (*pāramitā*) trong khoảng thời gian dài bốn a-tăng-kỳ và một trăm ngàn đại kiếp.[2]

b. *Avidūrenidānaṃ* (Căn Nguyên Không Xa): Thuật lại những sự kiện từ lúc chư Thiên thỉnh cầu đức Bồ Tát giáng sanh từ cõi Trời Đẩu-suất xuống cõi nhân loại để tế độ chúng sanh. Đức Bồ Tát đã quán xét về năm yếu tố quan trọng: thời kỳ, xứ sở, gia tộc, người mẹ, và tuổi thọ của người mẹ. Phần này đã ghi lại các sự kiện từ lúc đức Bồ Tát nhập thai, đản sanh, lớn lên, nhìn thấy bốn điềm báo hiệu: một người già, một người bệnh, một người chết, và một vị xuất gia. Đến khi đứa con trai Rāhula được sanh ra, thái tử Siddhattha đã quyết định ra đi tìm con đường giải thoát, trải qua sáu năm tu khổ hạnh, thọ thực bát cơm sữa do nàng Sujātā dâng cúng, rồi đã đánh bại Ma Vương cùng với đạo quân binh và chứng đắc quả vị Toàn Tri (*sabbaññutā*) ở bảo tọa Chiến Thắng ở dưới cội cây Bồ Đề lịch sử.

c. *Santikenidānaṃ* (Căn Nguyên Gần): Sau khi thành tựu quả vị Giác Ngộ, đức Phật đã ngồi kiết già liên tục bảy ngày ở dưới cội cây Đại Bồ Đề và ba tuần kế tiếp ở khu vực lân cận. Vào tuần lễ thứ 5, Ma Vương và ba người con gái của Ma Vương là Taṇhā, Aratī, và Ragā đã thất bại trong việc phá quấy và cám dỗ bậc đã thành tựu Đạo Quả. Tuần lễ thứ 6, Ngài ngồi ở cội cây Mucalinda với sự che chở của Rồng Chúa Mucalinda. Và tuần lễ thứ bảy, Ngài đã ngồi an hưởng niềm an lạc của sự giải thoát ở cội cây Rājāyatana; tổng cộng tròn đủ 49 ngày. Các sự kiện được tuần tự thuật lại gồm có: Đấng Phạm Thiên Sahampati thỉnh cầu đức Phật thuyết

---

[1] Bản liệt kê theo tuần tự danh tánh của 24 vị Phật quá khứ: Dīpaṅkara, Koṇḍañña, Maṅgala, Sumana, Revata, Sobhita, Anomadassī, Paduma, Nārada, Padumuttara, Sumedha, Sujāta, Piyadassī, Atthadassī, Dhammadassī, Siddhattha, Tissa, Phussa, Vipassī, Sikhī, Vessabhū, Kakusandha, Koṇāgamana, và Kassapa.

[2] Mười pháp Toàn Hảo (*pāramitā*) là: *dānapāramitā* (bố thí), *sīlapāramitā* (trì giới), *nekkhammapāramitā* (xuất ly), *paññāpāramitā* (trí tuệ), *viriyapāramitā* (tinh tấn), *khantipāramitā* (nhẫn nại), *saccapāramitā* (chân thật), *adhiṭṭhānapāramitā* (quyết định), *mettāpāramitā* (từ ái), và *upekkhāpāramitā* (hành xả).

Pháp, việc đức Thế Tôn đã ngự đến Migadāya (Vườn Nai) ở thành Bārāṇasī (Ba-la-nại) để chuyển vận bánh xe Pháp và tế độ nhóm năm vị tỳ khưu, việc tế độ thanh niên Yasa và 54 người bạn, việc tế độ 30 vương tử nhóm Bhadda, việc thị hiện thần thông để cảm hóa 3 vị đạo sĩ bện tóc và 1.000 đệ tử, việc tế độ vua Bimbisāra (Bình-sa Vương) và tiếp nhận khu vườn Veḷuvana (Trúc Lâm), việc đi đến của hai du sĩ Sāriputta (Xá-lợi-phất) và Moggallāna (Mục-kiền-liên), việc đức Phật về thăm và tế độ thân quyến ở thành Kapilavatthu (Ca-tỳ-la-vệ), việc xuất gia theo đức Thế Tôn của vương tử Nanda và Rāhula (La-hầu-la), và việc phú gia Anāthapiṇḍika (Cấp Cô Độc) yết kiến đức Phật, sau đó cúng dường khu vườn Jetavana để xây dựng tu viện.

Những tư liệu ở phần Giảng Giải về Căn Nguyên (*Nidānakathā*) này cũng được tìm thấy ở các văn bản của Tam Tạng *Pāḷi*, cụ thể là những chi tiết ở phần Căn Nguyên Xa (*Dūrenidānaṃ*) đã được phát triển từ hai tập Kinh *Buddhavaṃsapāḷi - Phật Sử* và *Cariyāpiṭakapāḷi - Hạnh Tạng* thuộc *Khuddakanikāya - Tiểu Bộ*. Câu chuyện Bồ Tát Siddhattha nhìn thấy bốn hiện tượng (*nimitta*) và sau đó là cuộc ra đi vĩ đại (*mahābhinikkhamanaṃ*) của Ngài ở phần Căn Nguyên Không Xa (*Avidūrenidānaṃ*) đã được thể hiện tương tự như câu chuyện xuất gia của đức Phật quá khứ Vipassī qua bài *Mahāpadānasuttaṃ - Kinh Đại Duyên* của *Dīghanikāya - Trường Bộ*. Ngoài ra đó, một số sự kiện trong đời sống sinh hoạt hàng ngày của Ngài cũng được tìm thấy tương tự như ở *Mahākhandhakaṃ - Phẩm Trọng Yếu*, *Mahāvaggapāḷi - Đại Phẩm*, của *Vinayapiṭaka - Tạng Luật*. Với những chi tiết liên quan đến tiểu sử cuộc đời của đức Phật, có thể nói rằng phần Căn Nguyên này là tài liệu đầy đủ về phần đầu cuộc đời của Ngài, chỉ tiếc rằng đã dừng lại ở thời điểm thọ nhận tu viện Jetavana.

Tiếp theo sau phần Giảng Giải về Căn Nguyên (*nidānakathā*) là phần giảng giải chi tiết của từng Bổn Sanh một, bắt đầu với Bổn Sanh Không Lỗi Lầm (*Apaṇṇakajātakaṃ*) của Nhóm Một Kệ Ngôn (*Ekanipāto*) cho đến Bổn Sanh Vessantara Vĩ Đại (*Mahāvessantarajātakaṃ*) là Bổn Sanh cuối cùng trong số 547 Bổn Sanh của Chánh Tạng. Trong khoảng thời gian dài đằng đẵng và trải qua nhiều kiếp sống, đức Bồ Tát đã có những lúc sanh làm thú như là: khỉ, cá, voi, ngựa, hay là loài rắn chúa (*nāga*), hoặc là thần cây, và ngay cả trong những kiếp làm người, ngài cũng đã được sanh ra trong nhiều gia tộc có giai cấp cao thấp khác nhau và cũng đã thực hành những nghề nghiệp khác nhau. Tuy vậy, đức Bồ Tát vẫn một lòng kiên trì thực hành các pháp Toàn Hảo (*pāramitā*) và đã thể hiện các đức tánh cao thượng của một vị Phật Chánh Đẳng Giác trong tương lai.

Mỗi một Bổn Sanh được trình bày gồm có bốn phần chính:

- *Paccuppannavatthu*: chuyện hiện tại,
- *Atītavatthu*: chuyện quá khứ,
- *Veyyākaraṇa*: giải thích từ ngữ ở các kệ ngôn,

- *Samodhāna*: sự liên hệ giữa các nhân vật trong quá khứ và hiện tại.[1]

Về phần văn xuôi của văn bản Chú Giải, chúng tôi có những nhận xét như sau: Với những Bổn Sanh chỉ có số lượng kệ ngôn ít ỏi, phần văn xuôi thêm vào những chi tiết về nhân vật, nơi chốn, hoàn cảnh xảy ra của câu chuyện; trong khi đó, ở những Bổn Sanh dài với các kệ ngôn dẫn chuyện và các kệ ngôn đối thoại giữa các nhân vật có liên quan thì tự thân các Bổn Sanh ấy đã tạo nên được một câu chuyện tương đối hoàn chỉnh giúp cho người đọc có thể hiểu được những gì đang xảy ra. Cũng cần nói thêm rằng ở nhiều nơi, phần văn xuôi chỉ tóm lược lại nội dung của các kệ ngôn và hầu như không có thêm tư liệu gì mới. Nhưng có nhiều chỗ nếu không có phần văn xuôi thì khó có thể nắm được ý nghĩa của sự việc đang được trình bày. Để chấm dứt phần trình bày về *Jātakaṭṭhakathā - Chú Giải Bổn Sanh*, chúng tôi mạo muội nhắc lại rằng: Văn bản chỉ có các kệ ngôn (*gāthā*) được gọi là Chánh Tạng của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh*, còn văn bản có các câu chuyện hiện tại và quá khứ, với các phần chú thích từ ngữ, và lời xác định tiền thân của các nhân vật ở hiện tại được gọi là Chú Giải của tập Kinh, có tên là *Jātakaṭṭhakathā* hay *Jātakaṭṭhavaṇṇanā*.

Bộ *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* thuộc Công Trình Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ Pāḷi - Việt được phân chia thành 3 tập như sau:

- *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I*: từ Nhóm Một Kệ Ngôn đến Nhóm Linh Tinh gồm có 496 *Jātaka - Bổn Sanh*.
- *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II*: từ Nhóm Hai Mươi Kệ Ngôn đến Nhóm Tám Mươi Kệ Ngôn gồm có 41 *Jātaka - Bổn Sanh*.
- *Jātakapāḷi - Bổn Sanh III*: chỉ mỗi Nhóm Lớn gồm có 10 *Jātaka - Bổn Sanh*.

*****

Văn bản *Pāḷi* được trình bày ở tập Kinh này đã được phiên âm lại từ văn bản *Pāḷi - Sinhala*, ấn bản *Buddha Jayanti Tripitaka Series* của nước quốc giáo Sri Lanka. Chúng tôi xin thành tâm tán dương công đức của Venerable Mettāvihārī đã hoan hỷ cho phép chúng tôi sử dụng văn bản đã được phiên âm sẵn đang phổ biến trên mạng *internet*. Điểm đóng góp của chúng tôi trong việc thực hiện văn bản *Pāḷi Roman* này là dò lại kỹ lưỡng văn bản đã được phiên âm và so sánh kiểm tra những điểm khác biệt về văn tự ở Tam Tạng của các nước Thái Lan, Miến Điện, và

---

[1] Bản dịch *Chuyện Tiền Thân Đức Phật* của Viện Nghiên Cứu Phật Học Việt Nam dịch lại từ bản dịch tiếng Anh *The Jātaka or Stories of the Buddha's Former Births* của hiệp hội PTS - Anh Quốc nên thiếu đi phần *Nidānakathā* (Giảng Giải về Căn Nguyên) và phần *Veyyākaraṇa* (giải thích từ ngữ ở các kệ ngôn) so với văn bản Chú Giải Bổn Sanh (*Jātakaṭṭhakathā* hay *Jātakaṭṭhavaṇṇanā*); vì thế, bản dịch ấy không thể phân loại vào hệ thống các bản dịch của Chánh Tạng, mà nên được đưa vào hệ thống Chú Giải với tên gọi theo sự xếp loại là Chú Giải Bổn Sanh (trích dịch).

Anh Quốc được ghi ở phần cước chú, đồng thời bổ sung thêm một số điểm khác biệt đã phát hiện được trong lúc so sánh các văn bản với nhau. Cũng cần nói thêm là sự sai sót trong việc đánh số thứ tự các câu kệ ở tập II và III của Tam Tạng *Pāḷi - Sinhala* đã được điều chỉnh.

Về phương diện dịch thuật và trình bày văn bản tiếng Việt, chúng tôi đã ghi nghĩa Việt của các kệ ngôn bằng văn xuôi nhằm diễn tả trọn vẹn ý nghĩa của văn bản gốc. Trong phần nhiều các trường hợp, hai dòng kệ ngôn gồm bốn *pāda* là được hoàn chỉnh về ý nghĩa. Nhưng có một vài trường hợp, ý nghĩa được nối từ kệ ngôn này sang kệ ngôn khác, thì chúng tôi dịch gom chung các kệ ngôn có liên quan lại với nhau. Ngược lại, ở một số nơi khác, nếu thứ tự sắp xếp các đoạn dịch Việt là thuận tiện cho việc tách rời, thì chúng tôi sử dụng dấu gạch ngang (—) ở cuối kệ ngôn trước và ở đầu kệ ngôn sau để báo hiệu sự tiếp nối. Trong trường hợp một số các kệ ngôn *Pāḷi* gồm 3 hoặc 4 dòng có ý nghĩa được tách biệt theo từng dòng một, chúng tôi ngắt câu dịch Việt thành từng dòng riêng biệt tương ứng với từng câu *Pāḷi* để tiện việc đối chiếu, so sánh, tìm hiểu, và học hỏi.

Về văn phong của lời dịch, chúng tôi chủ trương ghi lại lời tiếng Việt sát theo văn bản gốc và cố gắng không bỏ sót từ nào không dịch. Lời văn tiếng Việt của chúng tôi có chứa đựng những mấu chốt giúp cho những ai có ý thích nghiên cứu *Pāḷi* thấy ra được cấu trúc của loại ngôn ngữ này, đồng thời tạo sự thuận tiện cho công việc hiệu đính trong tương lai. Việc làm này của chúng tôi không hẳn đã được hoàn hảo, dẫu sao cũng là bước khởi đầu nhằm thúc đẩy phong trào nghiên cứu cổ ngữ Phật Học của người Việt Nam. Tuy nhiên, một số sai sót trong quá trình phiên dịch đương nhiên không thể tránh khỏi, chúng tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm về trình độ có hạn.

Nhân đây, chúng tôi cũng xin chân thành ghi nhận sự quan tâm chăm sóc trực tiếp hoặc gián tiếp đối với công tác phiên dịch của chúng tôi về phương diện vật thực bồi dưỡng và thuốc men chữa bệnh của các vị hữu ân sau: Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô thị Liên, Phật tử Phạm Thu Hương, Phật tử Trần Ngọc Linh, Phật tử Nguyễn Thị Mai Thảo, Phật tử Đỗ Thị Việt Hà, Phật tử Đặng Thu Trang, cùng một số Phật tử gần xa đã hỗ trợ và quan tâm đến sức khỏe của chúng tôi trong thời gian qua, tiếc rằng không thể liệt kê ra tất cả vì quá dài. Nói rõ hơn, công việc soạn thảo này được thông suốt, không bị gián đoạn, chính là nhờ có sự hỗ trợ nhiệt tình và quý báu của quý vị. Thành tâm cầu chúc quý vị luôn giữ vững niềm tin và thành tựu được nhiều kết quả trong công việc tu tập giải thoát.

Bên cạnh đó, chúng tôi cũng không quên ghi nhận sự nhiệt tình của Phật tử Đào Thị Diễm Tuyết, Phật tử Đặng Thu Trang, Phật tử Paññavara Tuệ Ân, và Phật tử Paññadiṭṭhi Nguyễn Anh Tú đã sắp xếp

thời gian để đọc lại bản thảo một cách kỹ lưỡng và đã đóng góp nhiều ý kiến sâu sắc giúp cho chúng tôi tránh được một số điểm vụng về trong việc sử dụng từ ngữ tiếng Việt.

Chúng tôi cũng xin thành tâm tùy hỷ và tán dương công đức của các thí chủ đã nhiệt tâm đóng góp tài chánh giúp cho Công Trình Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ Pāḷi - Việt được tồn tại và phát triển. Mong sao phước báu Pháp thí này luôn dẫn dắt quý vị vào con đường tu tập đúng theo Chánh Pháp, thành tựu Chánh Trí, chứng ngộ Niết Bàn, không còn luân hồi sanh tử nữa.

Chúng tôi xin thành kính tri ân công đức của Ngài Hòa Thượng Devahandiye Paññāsekara Nāyaka Mahāthera, tu viện trưởng tu viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo 8 - Sri Lanka, đã cung cấp trú xứ và các vật dụng cần thiết giúp cho chúng tôi có thể tập trung toàn thời gian cho công việc thực hiện tập Kinh này.

Cuối cùng, ngưỡng mong phước báu phát sanh trong công việc soạn thảo tập Kinh này được thành tựu đến thầy tổ, song thân, và tất cả chúng sinh trong tam giới. Nguyện cho hết thảy đều được an vui, sức khỏe, có trí tuệ, và tinh tấn tu tập ngõ hầu thành đạt cứu cánh giải thoát, chấm dứt khổ đau.

Kính bút,
Ngày 08 tháng 3 năm 2017
Tỳ Khưu Indacanda (Trương đình Dũng)

CÁC CHỮ VIẾT TẮT:

Văn Bản Pāḷi:

Ma	: Maramma Chaṭṭhasaṅgīti Piṭakapotthakaṃ (Tạng Miến Điện kỳ kết tập lần thứ 6)
PTS	: Pali Text Society Edition (Tạng Anh)
Syā	: Syāmakkhara Mudditapotthakaṃ (Tạng Thái Lan)

Văn Bản Tiếng Việt:

ND	: Chú thích của Người Dịch
PTS	: Nhà Xuất Bản Pali Text Society (Anh Quốc)
Sđd.	: Sách đã dẫn
JaA.	: Sīhalakkhara muddita Jātakaṭṭhakathā
TTPV	: Tam Tạng Pāḷi - Việt

MẪU TỰ PĀḶI - SINHALA

NGUYÊN ÂM

අ a　ආ ā　ඉ i　ඊ ī　උ u　ඌ ū　එ e　ඔ o

PHỤ ÂM

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ṅa
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ṭa	ඨ ṭha	ඩ ḍa	ඪ ḍha	ණ ṇa
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma

ය ya	ර ra	ල la	ව va	ස sa	හ ha	ළ ḷa	ං ṃ
ක ka	කා kā	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kū	කෙ ke	කො ko
ඛ kha	ඛා khā	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khū	ඛෙ khe	ඛො kho
ග ga	ගා gā	ගි gi	ගී gī	ගු gu	ගූ gū	ගෙ ge	ගො go

PHỤ ÂM LIÊN KẾT

කක kka	ඤඤ ñña	ත්‍ර tra	මඵ mpha
කඛ kkha	ණහ ṇha	දද dda	මබ mba
ක්‍ය kya	ඤච ñca	දධ ddha	මභ mbha
ක්‍රි kri	ඤඡ ñcha	ද්‍ර dra	මම mma
කව kva	ඤජ ñja	දව dva	මහ mha
ඛ්‍ය khya	ඤඣ ñjha	ධව dhva	යය, ය්‍ය yya
ඛව khva	ටට ṭṭa	නත nta	යහ yha
ගග gga	ටඨ ṭṭha	නථ ntha	ලල lla
ගඝ ggha	ඩඩ ḍḍa	නද, ඳ nda	ල්‍ය lya
ඞක ṅka	ඩඪ ḍḍha	නධ ndha	ලහ lha
ග්‍ර gra	ණණ ṇṇa	නන nna	වය vha
ඞඛ ṅkha	ණට ṇṭa	නහ nha	සස ssa
ඞග ṅga	ණඨ ṇṭha	පප ppa	සම sma
ඞඝ ṅgha	ණඩ ṇḍa	පඵ ppha	සව sva
චච cca	තත tta	බබ bba	හම hma
චඡ ccha	තථ ttha	බභ bbha	හව hva
ජජ jja	තව tva	බ්‍ර bra	ළහ ḷha
ජඣ jjha		මප mpa	

-ා ā　-ි i　-ී ī　-ු u　-ූ ū　ෙ- e　ෙ-ා o

VĂN BẢN ĐỐI CHIẾU
PĀḶI - SINHALA & PĀḶI - ROMAN

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස
Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
සඞ්ඝං සරණං ගච්ඡාමි
Saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි සඞ්ඝං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Tatiyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Tatiyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි සඞ්ඝං සරණං ගච්ඡාමි
Tatiyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.

පාණාතිපාතා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Pāṇātipātā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

අදින්නාදානා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Adinnādānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

කාමෙසුමිච්ඡාචාරා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Kāmesu micchācārā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

මුසාවාදා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Musāvādā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Surāmerayamajjhapamādaṭṭhānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

JĀTAKAPĀḶI - DUTIYO BHĀGO

BỔN SANH - TẬP HAI

VISAYASŪCI - MỤC LỤC

XV. VĪSATINIPĀTO - NHÓM HAI MƯƠI KỆ NGÔN

***

XVI. TIṂSATINIPĀTO - NHÓM BA MƯƠI KỆ NGÔN

***

XVII. CATTĀḶĪSANIPĀTO -
NHÓM BỐN MƯƠI KỆ NGÔN

***

XVIII. PAÑÑĀSANIPĀTO -
NHÓM NĂM MƯƠI KỆ NGÔN

***

XIX. SAṬṬHINIPĀTO -
NHÓM SÁU MƯƠI KỆ NGÔN

***

XX. SATTATINIPĀTO -
NHÓM BẢY MƯƠI KỆ NGÔN

***

XXI. ASĪTINIPĀTO -
NHÓM TÁM MƯƠI KỆ NGÔN

--ooOoo--

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

DUTIYO BHĀGO

&

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP HAI

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

DUTIYO BHĀGO

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

XV. VĪSATINIPĀTO

1. MĀTAṄGAJĀTAKAṂ

2219. Kuto nu āgacchasi rummavāsī[1]
otallako paṃsupisācakova,
saṅkāracoḷaṃ paṭimucca[2] kaṇṭhe
ko re tuvaṃ hohisi[3] adakkhiṇeyyo.

2220. Annaṃ tava idaṃ[4] pakataṃ yasassī[5]
taṃ khajjare bhuñjare piyyare ca,
jānāsi maṃ tvaṃ[6] paradattūpajīviṃ[7]
uttiṭṭhapiṇḍaṃ labhataṃ sapāko.

2221. Annaṃ mama idaṃ[8] pakataṃ brāhmaṇānaṃ
attatthāya saddahato mamayidaṃ,[9]
apehi etto[10] kimidhaṭṭhitosi
na mādisā tuyhaṃ dadanti jamma.

2222. Thale ca ninne ca vapanti bījaṃ
anūpakhette phalamāsasānā,[11]
etāya saddhāya dadāhi dānaṃ
appeva ārādhaye dakkhiṇeyye.

2223. Khettāni mayhaṃ viditāni loke
yesāhaṃ bījāni patiṭṭhapemi,
ye brāhmaṇā jātimantūpapannā
tānīdha khettāni supesalāni.

---

[1] dummavāsī - Ma, Syā; rummavāsi - PTS.
[2] paṭimuñca - Ma, Syā.
[3] hosi - Ma, Syā.
[4] tavedaṃ - Ma; tavayidaṃ - Syā.
[5] yasassi - Ma, PTS; yasassinaṃ - Syā.
[6] jānāsi tvaṃ - PTS.
[7] paradattūpajīvī - Syā.
[8] mamedaṃ - Ma; mamayidaṃ - Syā.
[9] mamedaṃ - Ma; mama idaṃ - PTS.
[10] ettho - PTS.
[11] phalamāsamānā - Ma; phalamāsiṃsamānā - Syā; phalam āsasāna - PTS.

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP HAI

Kính lễ đức Thế Tôn, bậc A-la-hán, đấng Chánh Biến Tri!

XV. NHÓM HAI MƯƠI KỆ NGÔN

1. BỔN SANH ẨN SĨ MĀTAṄGA

(Lời trao đổi giữa thanh niên Maṇḍavya và ẩn sĩ Mātaṅga)

2219. "Thế lão từ đâu đi đến mà ăn mặc dơ dáy, tồi tàn, tựa như loài yêu tinh sanh ở nơi dơ bẩn? Lão là ai mà buộc trên cổ mảnh vải lượm từ đống rác? Lão sẽ không được cúng dường."

2220. "Này người có danh vọng, vật thực này của cậu được chuẩn bị sẵn; mọi người nhai nó, ăn nó, và uống nó. Cậu biết rằng tôi có cuộc sống nương vào sự bố thí của người khác. Vậy hãy cho người hạ tiện nhận lãnh miếng ăn còn thừa lại."

2221. "Vật thực này của ta được chuẩn bị sẵn cho các vị Bà-la-môn. Vật thực này là của ta, của người có đức tin, nhằm sự tấn hóa cho bản thân. Lão hãy tránh xa nơi này. Việc gì mà lão đứng ở đây? Này kẻ hèn hạ, những người như ta không bố thí cho lão."

2222. "Những người mong mỏi về thành quả (sẽ) gieo hạt giống ở đất bằng, ở đất trũng, và ở cánh đồng đẫm nước; (tương tự như thế ấy,) cậu hãy ban phát vật thí với niềm tin ấy, có lẽ cậu sẽ thỉnh mời được các bậc xứng đáng cúng dường."

2223. "Các thửa ruộng ở thế gian đã được ta biết đến, ta sẽ đặt các hạt giống ở các nơi ấy. Những vị Bà-la-môn nào thành tựu về dòng dõi và các chú thuật, những vị ấy là các thửa ruộng vô cùng mầu mỡ ở thế gian này."

2224. Jātimado[1] ca atimānitā[2] ca
lobho ca doso ca mado ca moho,
ete aguṇā yesu vasanti[3] sabbe
tānīdha khettāni apesalāni.

2225. Jātimado[1] ca atimānitā ca
lobho ca doso ca mado ca moho,
ete aguṇā yesu na santi sabbe
tānīdha khettāni supesalāni.

2226. Kvettha gatā[4] upajotiyo ca
upajjhāyo[5] athavā bhaṇḍakucchi,[6]
imassa daṇḍañca vadhañca datvā
gale gahetvā khalayātha[7] jammaṃ.

2227. Giriṃ nakhena khaṇasi ayo dantena[8] khādasi,
jātavedaṃ padahasi yo isiṃ paribhāsasi.

2228. Idaṃ vatvāna mātaṅgo isi saccaparakkamo,
antalikkhasmiṃ pakkāmi brāhmaṇānaṃ udikkhataṃ.

2229. Āveṭhitaṃ[9] piṭṭhito uttamaṅgaṃ
bāhaṃ[10] pasāreti akammaneyyaṃ,
setāni akkhīni yathā matassa
ko me imaṃ puttamakāsi evaṃ.

2230. Idhāgamā samaṇo rummavāsī[11]
otallako paṃsupisācakova,
saṅkāracoḷaṃ paṭimucca[12] kaṇṭhe
so te imaṃ puttamakāsi evaṃ.

2231. Katamaṃ disaṃ agamā bhūripañño
akkhātha me māṇavā etamatthaṃ,
gantvāna taṃ paṭikiriyemu[13] accayaṃ
appeva naṃ puttaṃ[14] labhemu jīvitaṃ.

2232. Vehāsayaṃ agamā bhūripañño
pathaddhuno paṇṇaraseva[15] cando,
apicāpi so purimaṃ disaṃ[16] agacchi
saccappaṭiñño isi sādhurūpo.

---

[1] jātīmado - PTS.
[2] atimānatā - Syā.
[3] yesu ca santi - Ma, Syā; yesu va santi - PTS.
[4] kvattha gatā - Syā; katth' eva bhaṭṭhā - PTS.
[5] upajjhāyo ca - Ma.
[6] gaṇḍakucchi - Ma.
[7] galayātha - Syā.
[8] dantehi - Ma; dantebhi - Syā.
[9] āvellitaṃ - Ma, Syā.
[10] bāhuṃ - Ma, Syā.
[11] dummavāsī - Ma, Syā; rummavāsi - PTS.
[12] paṭimuñca - Ma, Syā.
[13] paṭikaremu - Ma, Syā, PTS.
[14] putta - Ma.
[15] pannaraseva - Ma, PTS.
[16] purimadisaṃ - Ma.

2224. "Sự kiêu hãnh về dòng dõi, sự ngã mạn thái quá, tham lam, sân hận, kiêu căng, và si mê, tất cả các tánh xấu này hiện hữu ở những vị nào, những vị ấy là các thửa ruộng không mầu mỡ ở thế gian này.

2225. Sự kiêu hãnh về dòng dõi, sự ngã mạn thái quá, tham lam, sân hận, kiêu căng, và si mê, tất cả các tánh xấu này không hiện hữu ở những vị nào, những vị ấy là các thửa ruộng vô cùng mầu mỡ ở thế gian này."

2226. "Các người (gác cổng) ở nơi này, Upajotiya và Upajjhāya, hay là Bhaṇḍakucchi, đã đi đâu rồi? Các ngươi hãy cho lão này một trận đòn và sự trừng phạt, hãy nắm lấy kẻ hèn hạ ở cổ và tống khứ lão đi."

2227. "Cậu tự đào bới ngọn núi bằng móng tay (của mình), nhai sắt cục bằng răng, và nuốt vào ngọn lửa, khi cậu mắng nhiếc bậc ẩn sĩ."

2228. Sau khi nói điều này, Mātaṅga, vị ẩn sĩ có sự chân thật và nỗ lực, đã bước đi ở trên không trung để cho các vị Bà-la-môn chiêm ngưỡng.

2229. "Cái đầu đã bị vặn ngược về phía sau. Nó xụi cánh tay không còn hoạt động. Các con mắt trắng dã giống như của người chết. Kẻ nào đã làm cho đứa con trai này của ta trở nên như vậy?"

2230. "Có vị Sa-môn đã đi đến nơi này. Vị ấy ăn mặc dơ dáy, tồi tàn, tựa như loài yêu tinh sanh ở nơi dơ bẩn, và đã buộc trên cổ mảnh vải lượm từ đống rác. Vị ấy đã làm cho đứa con trai này của bà trở nên như vậy."

2231. "Bậc có trí tuệ uyên bác đã đi về hướng nào? Này các thanh niên Bà-la-môn, các ngươi hãy nói với ta về việc ấy. Chúng ta hãy đi đến (gặp vị ẩn sĩ) và sửa chữa lại lỗi lầm ấy, có lẽ chúng ta sẽ nhận được lại mạng sống cho đứa con trai ấy của ta."

2232. "Bậc có trí tuệ uyên bác đã đi theo đường hư không, tựa như mặt trăng ở vào giữa cuộc hành trình trong ngày rằm. Hơn nữa, vị ẩn sĩ có lời hứa hẹn với sự chân thật, có dáng vóc tốt đẹp ấy, đã đi về hướng đông."

2233. Āveṭhitaṃ[1] piṭṭhito uttamaṅgaṃ
bāhaṃ[2] pasāreti akammaneyyaṃ,
setāni akkhīni yathā matassa
ko me imaṃ puttamakāsi evaṃ.

2234. Yakkhā have santi mahānubhāvā
anvāgatā isayo sādhurūpā,
te duṭṭhacittaṃ kupitaṃ viditvā
yakkhā hi te puttamakaṃsu evaṃ.

2235. Yakkhā ca me puttamakaṃsu evaṃ
tvaññeva me mā kuddho brahmacāri,[3]
tumheva pāde saraṇaṃ gatāsmi
anvāgatā puttasokena bhikkhu.

2236. Tadeva hi etarahi ca mayhaṃ
manopadoso na mamatthi[4] koci,
putto ca te vedamadena matto
atthaṃ na jānāti adhicca vede.

2237. Addhā have bhikkhu muhuttakena
sammuyhateva purisassa saññā,
ekāparādhaṃ khama bhūripañña
na paṇḍitā kodhabalā bhavanti.

2238. Imañca[5] mayhaṃ uttiṭṭhapiṇḍaṃ
taṃ[6] maṇḍavyo bhuñjatu appapañño,
yakkhā ca te naṃ[7] na viheṭhayeyyuṃ
putto ca te hohiti[8] so arogo.

2239. Maṇḍavya bālosi parittapañño
yo puññakkhettānaṃ akovidosi,
mahakkasāvesu dadāhi[9] dānaṃ
kiliṭṭhakammesu asaññatesu.

2240. Jaṭā ca kesā ajinā nivatthā[10]
jarūdapānaṃva mukhaṃ parūḷhaṃ,
pajaṃ imaṃ passatha rummarūpiṃ[11]
na jaṭājinaṃ tāyate[12] appapaññaṃ.

---

[1] āvellitaṃ - Ma, Syā.
[2] bāhuṃ - Ma, Syā.
[3] brahmacārī - Syā.
[4] mama n' atthi - PTS.
[5] idañca - Ma, Syā, PTS.
[6] tava - Ma, Syā; taṃ - itisaddo PTS potthake na dissate.
[7] te puttaṃ - Syā.
[8] hessati - Ma, Syā.
[9] dadāsi - Ma, Syā, PTS.
[10] ajināni vatthā - PTS.
[11] dummarūpaṃ- Ma.
[12] tāyati - Ma, PTS.

(Lời trao đổi giữa người mẹ của thanh niên Maṇḍavya và ẩn sĩ Mātaṅga)

2233. "Cái đầu đã bị vặn ngược về phía sau. Nó xụi cánh tay không còn hoạt động. Các con mắt trắng dã giống như của người chết. Kẻ nào đã làm cho đứa con trai này của thiếp trở nên như vậy?"

2234. "Quả thật, có các Dạ-xoa có đại năng lực, đã đi đến tháp tùng theo các vị ẩn sĩ có vóc dáng tốt đẹp (đã thành tựu đức hạnh). Chính các Dạ-xoa ấy, sau khi biết được (con trai nàng có) tâm xấu xa, bực bội, đã làm cho con trai của nàng trở nên như vậy."

2235. "Và các Dạ-xoa đã làm cho con trai của thiếp trở nên như vậy. Thưa bậc hành Phạm hạnh, riêng ngài xin chớ giận dữ với thiếp. Thiếp đi đến nương nhờ hai bàn chân của chính ngài. Thưa vị tỳ khưu, thiếp đã đi đến vì nỗi sầu muộn về đứa con trai."

2236. "Đối với ta, đúng ngay vào lúc ấy và bây giờ, không có chút nào sân hận trong ý nghĩ của ta. Và con trai của nàng bị say sưa do sự kiêu hãnh về Kinh Vệ-đà; nó đã học thuộc Kinh Vệ-đà nhưng không hiểu biết ý nghĩa."

2237. "Thật vậy, thưa vị tỳ khưu, đương nhiên sự nhận biết của con người cũng bị mê mờ trong chốc lát. Thưa bậc có trí tuệ uyên bác, xin ngài hãy tha thứ cho một sự sai trái. Các bậc sáng suốt không có năng lực của sự giận dữ."

2238. "Và đây là miếng ăn còn thừa lại của ta. Hãy cho Maṇḍavya thiểu trí ăn vật ấy. Các Dạ-xoa sẽ không quấy nhiễu con trai của nàng, và đứa con trai ấy của nàng sẽ khỏi bệnh."

2239. "Này Maṇḍavya, con thật là ngu si, thiểu trí, con không rành rẽ về các thửa ruộng phước. Con ban phát vật thí ở những kẻ có khuyết điểm lớn, ở những kẻ có hành động bị ô nhiễm, ở những kẻ đã không tự chế ngự.

2240. Những kẻ có tóc được bện lại, mặc y phục bằng da dê, râu mọc dài ở miệng tựa như cái giếng nước cũ kỹ. Con hãy nhìn xem kẻ này, có sự ăn mặc dơ dáy. Không nên hộ độ kẻ tóc bện, mặc y da dê, nhưng thiểu trí.

2241. Yesaṃ rāgo ca doso ca
avijjā ca virājitā,
khīṇāsavā arahanto
tesu dinnaṃ mahapphalaṃ.

2242. Upahacca manaṃ mejjho mātaṅgasmiṃ yasassine,[1]
sapārisajjo ucchinno mejjhāraññaṃ[2] tadā ahū "ti.[3]
Mātaṅgajātakaṃ.

2. CITTASAMBHŪTAJĀTAKAṂ

2243. Sabbaṃ narānaṃ saphalaṃ suciṇṇaṃ
na kammanā[4] kiñcana moghamatthi,
passāmi sambhūtaṃ mahānubhāvaṃ
sakammanā[5] puññaphalūpapannaṃ.

2244. Sabbaṃ narānaṃ saphalaṃ suciṇṇaṃ
na kammanā[4] kiñcana moghamatthi,
kaccinnu cittassapi evameva
iddho mano tassa yathāpi mayhaṃ.

2245. Sabbaṃ narānaṃ saphalaṃ suciṇṇaṃ
na kammanā[4] kiñcana moghamatthi,
cittaṃ vijānāhi[6] tatheva deva
iddho mano tassa yathāpi tuyhaṃ.

2246. Bhavaṃ nu citto sutamaññato te
udāhu te kocinaṃ[7] etadakkhā,
gāthā sugītā na mamatthi kaṅkhā
dadāmi te gāmavaraṃ satañca.

2247. Na cāhaṃ citto sutamaññato me
isī ca me etamatthaṃ asaṃsi,
gantvāna rañño paṭigāhi[8] gāthaṃ
api te[9] varaṃ attamano dadeyya.

2248. Yojentu ve rājarathe sukate cittasibbane,
kacchaṃ nāgānaṃ bandhatha gīveyyaṃ paṭimuñcatha.

---

[1] upahaññamāne mejjhā - PTS.
[2] mejjharaññaṃ - Syā, PTS.
[3] Marammapotthake ayaṃ gāthā na disasti.
[4] na kammunā - Ma.
[5] sakammunā - Ma.
[6] cittampi jānāhi - Ma, Syā.
[7] koci naṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] paṭigāyi - Syā.
[9] api nu te - Syā.

2241. Đối với những vị nào có sự luyến ái, sân hận, và vô minh đã được dứt trừ, những bậc A-la-hán có các lậu hoặc đã được cạn kiệt, sự bố thí ở những vị ấy có quả báu lớn lao."

2242. "Sau khi có tâm ý xấu xa với vị ẩn sĩ Mātaṅga có danh tiếng, vua xứ Mejjha cùng toàn bộ xứ sở đã bị tiêu diệt. Từ đó, đã có khu rừng Mejjha."

Bổn Sanh Ẩn Sĩ Mātaṅga. [497]

2. BỔN SANH CITTA VÀ SAMBHŪTA

2243. "Mọi việc làm của con người đều có quả báo và khéo được tích lũy. Không có bất cứ một nghiệp nào gọi là rỗng không (không có quả báo). Trẫm nhìn thấy Sambhūta có đại năng lực, đã được thành tựu quả phước do nghiệp của bản thân.

2244. Mọi việc làm của con người đều có quả báo và khéo được tích lũy. Không có bất cứ một nghiệp nào gọi là rỗng không (không có quả báo). Phải chăng đối với vị ấy cũng tương tự y như vậy, ý của vị ấy đã được thành tựu cũng giống như của trẫm?"

2245. "Mọi việc làm của con người đều có quả báo và khéo được tích lũy. Không có nghiệp nào là rỗng không (không có quả báo). Tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy nhận biết về vị Citta tương tự y như vậy. Ý của người ấy đã được thành tựu cũng giống như của bệ hạ."

2246. "Phải chăng khanh đã nghe từ chính vị tự xưng là Citta? Hay là người nào đó đã nói về điều ấy cho khanh? Câu kệ ngôn đã được ngâm nga khéo léo; không có sự hoài nghi đối với trẫm. Trẫm ban cho khanh ân huệ là một trăm ngôi làng."

2247. "Thần không phải là Citta. Thần đã không nghe từ chính vị ấy nói. Một vị ẩn sĩ đã bày tỏ điều ấy cho thần rằng: 'Ngươi hãy đi đến gặp và ngâm nga câu kệ ngôn cho đức vua nghe. Thậm chí được hoan hỷ, đức vua cũng có thể ban cho ngươi ân huệ.'"

2248. "Đúng vậy, hãy cho thắng ngựa vào cỗ vương xa đã khéo được kiến tạo, có các tấm thảm may nhiều màu sắc. Các khanh hãy buộc dây đai, hãy đeo vòng trang sức ở cổ cho các con voi.

2249. Āhaññantu[1] bherimudiṅgasaṅkhe[2]
sīghāni yānāni ca yojayantu,
ajjevahaṃ assamaṃ taṃ[3] gamissaṃ
yattheva dakkhissaṃ isiṃ nisinnaṃ.

2250. Suladdhalābho vata me ahosi
gāthā sugītā parisāya majjhe,
sohaṃ[4] isiṃ sīlavatūpapannaṃ
disvā patīto sumanohamasmi.

2251. Āsanaṃ udakaṃ pajjaṃ patigaṇhātu no bhavaṃ,
agghe bhavantaṃ pucchāma agghaṃ kurutu no bhavaṃ.

2252. Rammañca te āvasathaṃ karontu
nārīgaṇehi paricārayassu,
karohi okāsamanuggahāya
ubhopimaṃ[5] issariyaṃ karoma.

2253. Disvā phalaṃ duccaritassa rāja
atho suciṇṇassa mahāvipākaṃ,
attānamevaṃ[6] paṭisaññamissaṃ[7]
na patthaye puttaṃ pasuṃ[8] dhanaṃ vā.

2254. Dasevimā vassadasā maccānaṃ idha jīvitaṃ,
appattaññeva taṃ odhiṃ naḷo chinnova sussati.

2255. Tattha kā nandi kā khiḍḍā kā ratī kā dhanesanā,
kimme puttehi dārehi rāja muttosmi bandhanā.

2256. So ahaṃ suppajānāmi[9] maccu me nappamajjati,
antakenādhipannassa kā ratī kā dhanesanā.

2257. Jāti narānaṃ adhamā janinda
caṇḍālayoni dipadā kaṇiṭṭhā,[10]
sakehi kammehi supāpakakehi
caṇḍālagabbhe[11] avasimha pubbe.

2258. Caṇḍālāhumha avantīsu migā nerañjarampati,
ukkusā nammadātīre[12] tyajja brāhmaṇakhattiyā.

---

[1] āhaññare - Syā;
āhaññaruṃ - PTS.
[2] bherimudiṅgasaṅkhā - Syā.
[3] assamataṃ - Syā.
[4] svāhaṃ - Ma.
[5] ubhopi maṃ - Ma;
ubho p' imaṃ - PTS.
[6] attānameva - Ma, Syā, PTS.
[7] paṭisaṃyamissaṃ - Ma, Syā.
[8] putta pasuṃ - Ma;
puttapasuṃ - Syā.
[9] sohaṃ evaṃ pajānāmi - Ma, Syā.
[10] dvipadākaniṭṭhā - Ma;
dvipadakaniṭṭhā - Syā.
[11] caṇḍāligabbhe - Syā.
[12] rammadātīre - Syā.

2249. Hãy cho khua lên các trống lớn, trống nhỏ, và các cái cồng. Và hãy thắng ngựa cho những cỗ xe tốc hành. Ngay hôm nay, trẫm sẽ đi đến khu ẩn cư ấy, ngay tại nơi mà trẫm sẽ nhìn thấy vị ẩn sĩ ngồi.”

(Lời trao đổi giữa đức vua Sambhūta và ẩn sĩ Citta)

2250. “Quả thật, lợi ích khéo đạt được đã có cho trẫm! Câu kệ ngôn đã được ngâm nga khéo léo ở giữa hội chúng. Trẫm đây hớn hở sau khi nhìn thấy vị ẩn sĩ thành tựu về giới và phận sự; trẫm được hài lòng.

2251. Thưa bậc đạo hạnh, xin ngài thọ nhận chỗ ngồi, nước rửa chân, dầu thoa chân của chúng tôi. Chúng tôi hỏi dâng bậc đạo hạnh các vật có giá trị, thưa bậc đạo hạnh, xin ngài hãy làm vẻ vang cho chúng tôi (bằng sự thọ nhận).

2252. Và hãy để cho bọn họ làm cho chỗ trú ngụ của ngài trở nên đáng yêu. Xin ngài hãy để cho đám phụ nữ hầu hạ. Xin ngài hãy tạo cho cơ hội bằng sự nâng đỡ. Cả hai chúng ta hãy cai quản vương quốc này.”

2253. “Tâu bệ hạ, sau khi nhìn thấy kết quả của uế hạnh, rồi quả thành tựu lớn lao của việc hành thiện, tôi sẽ tự chế ngự bản thân như vậy, không cầu mong con cái, thú vật, hay tài sản.

2254. Đời sống của loài người ở thế gian này chỉ có mười giai đoạn mười năm này thôi. Khi giới hạn ấy vẫn còn chưa đạt đến, con người tựa như cây sậy đã bị đốn ngã, khô héo dần.

2255. Ở cuộc sống ấy, cái gì là sự vui vẻ, cái gì là việc vui đùa, cái gì là sự thích thú, cái gì là sự tầm cầu tài sản? Đối với tôi, có việc gì với các con và những người vợ? Tâu bệ hạ, tôi đã thoát ra khỏi sự trói buộc.

2256. Tôi đây nhận biết rõ điều ấy, Thần Chết không mê hoặc được tôi. Đối với người đã bị Thần Chết chế ngự, thì cái gì là sự khoái lạc, cái gì là sự tầm cầu tài sản?

2257. Tâu vị chúa của loài người, việc sanh ra ở loài người là thấp thỏi, dòng dõi của hạng người hạ tiện là kém cỏi nhất trong số các loài hai chân. Do các nghiệp vô cùng xấu xa của bản thân, chúng ta đã sanh vào bào thai của dòng dõi hạ tiện trong thời quá khứ.

2258. Chúng ta đã là những người dòng dõi hạ tiện ở xứ Avanti, là loài nai ở cạnh sông Nerañjarā, là chim ưng ở bờ sông Nammadā, chúng ta đây, hôm nay, là Bà-la-môn và Sát-đế-ly.

2259. Upanīyati[1] jīvitamappamāyu[2]
jarūpanītassa na santi tāṇā,
karohi pañcāla mameta[3]vākyaṃ
mākāsi kammāni dukhudrayāni.[4]

2260. Upanīyati jīvitamappamāyu
jarūpanītassa na santi tāṇā,
karohi pañcāla mametavākyaṃ
mākāsi kammāni dukkhapphalāni.

2261. Upanīyati jīvitamappamāyu
jarūpanītassa na santi tāṇā,
karohi pañcāla mametavākyaṃ
mākāsi kammāni rajassirāni.

2262. Upanīyati jīvitamappamāyu
vaṇṇaṃ jarā hanti narassa jīyato,[5]
karohi pañcāla mametavākyaṃ
mākāsi kammaṃ nirayūpapattiyā.

2263. Addhā hi saccaṃ vacanaṃ tavetaṃ
yathā isi[6] bhāsasi evametaṃ,
kāmā ca me santi anapparūpā
te duccajā mādisakena bhikkhu.

2264. Nāgo yathā paṅkamajjhe byasanno
passaṃ[7] thalaṃ nābhisambhoti gantuṃ,
evaṃpahaṃ[8] kāmapaṅke byasanno
na bhikkhuno maggamanubbajāmi.

2265. Yathāpi mātā ca pitā ca puttaṃ
anusāsare kinti sukhībhaveyya,
evampi maṃ tvaṃ anusāsa bhante
yamācaraṃ[9] pecca sukhībhaveyyaṃ.

2266. No ce tuvaṃ ussahase janinda
kāme ime mānusake pahātuṃ,
dhammaṃ[10] baliṃ paṭṭhapayassu rāja
adhammakāro ca te[11] māhu raṭṭhe.

2267. Dūtā vidhāvantu disā catasso
nimantakā samaṇabrāhmaṇānaṃ,
te annapānena upaṭṭhahassu
vatthena senāsanapaccayena ca.

---

[1] upaniyyati - Syā.
[2] āyuṃ - Syā.
[3] mameva - Syā.
[4] dukkhudrayāni - Ma, Syā, PTS.
[5] jiyyato - Ma, Syā.
[6] isī - Ma, Syā, PTS.
[7] sayaṃ - Syā.
[8] evamahaṃ - Syā.
[9] yathā ciraṃ - Ma, Syā.
[10] dhammiṃ - Ma, Syā.
[11] adhammakāro tava - Ma.

2259. Mạng sống này bị dẫn đi, có tuổi thọ ít ỏi. Đối với người bị dẫn đi bởi tuổi già, các nơi trú ẩn là không có. Này Pañcāla, bệ hạ hãy làm theo lời nói này của tôi. Chớ tạo các nghiệp đưa đến khổ đau.

2260. Mạng sống này bị dẫn đi, có tuổi thọ ít ỏi. Đối với người bị dẫn đi bởi tuổi già, các nơi trú ẩn là không có. Này Pañcāla, bệ hạ hãy làm theo lời nói này của tôi. Chớ tạo các nghiệp có kết quả khổ đau.

2261. Mạng sống này bị dẫn đi, có tuổi thọ ít ỏi. Đối với người bị dẫn đi bởi tuổi già, các nơi trú ẩn là không có. Này Pañcāla, bệ hạ hãy làm theo lời nói này của tôi. Chớ tạo các nghiệp khiến đầu bị lấm bụi (ô nhiễm).

2262. Mạng sống này bị dẫn đi, có tuổi thọ ít ỏi. Sự già tiêu hủy sắc đẹp của người đang bị già. Này Pañcāla, bệ hạ hãy làm theo lời nói này của tôi. Chớ tạo các nghiệp đưa đến việc sanh vào địa ngục."

2263. "Quả đúng vậy, lời nói ấy của ngài là sự thật, giống như vị ẩn sĩ đã nói điều ấy như vậy. Thưa vị tỳ khưu, các dục của trẫm có vẻ không ít, chúng là khó dứt bỏ bởi người như trẫm.

2264. Giống như con voi bị lún xuống ở giữa bãi lầy, trong khi nhìn thấy đất bằng nhưng không có khả năng để đi đến; cũng tương tự như vậy, trẫm bị lún xuống ở bãi lầy dục vọng, không đi theo con đường của vị tỳ khưu được.

2264. Cũng giống như người mẹ và người cha chỉ dạy đứa con trai sao cho nó có thể có sự an lạc, thưa ngài, cũng tương tự như vậy, xin ngài hãy chỉ dạy trẫm cách thực hành nào để sau khi chết, trẫm có thể có sự an lạc."

2266. "Tâu vị chúa của loài người, nếu bệ hạ không thể nỗ lực để dứt bỏ các dục này thuộc về loài người, tâu bệ hạ, bệ hạ hãy thiết lập luật pháp có đủ sức mạnh, và chớ để lối hành xử bất công xảy ra ở đất nước của bệ hạ.

2267. Hãy cho các sứ giả đi khắp bốn phương thỉnh mời các vị Sa-môn và Bà-la-môn. Bệ hạ hãy phục vụ các vị ấy với cơm ăn và nước uống, với y phục và vật dụng nằm ngồi.

2268. Annena pānena pasannacitto
santappaya samaṇabrāhmaṇe ca,
datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṃ
anindito saggamupehi[1] ṭhānaṃ.

2269. Sace ca taṃ rāja mado saheyya
nārīgaṇehi paricārayantaṃ,[2]
imameva gāthaṃ manasīkarohi
bhāsesi[3] ce naṃ[4] parisāya majjhe.

2270. Abbhokāsasayo jantu vajantyā khīrapāyito,
parikiṇṇo supānehi[5] svājja rājāti vuccatīti.
Cittasambhūtajātakaṃ.

3. SIVIJĀTAKAṂ[6]

2271. Dūre apassaṃ therova cakkhuṃ yācitumāgato,
ekanettā bhavissāma cakkhuṃ me dehi yācito.

2272. Kenānusiṭṭho idhamāgatosi
vaṇibbaka[7] cakkhupathāni yācituṃ,
suduccajaṃ yācasi uttamaṅgaṃ
yamāhu nettaṃ purisena duccajaṃ.

2273. Yamāhu devesu sujampatīti
maghavāti taṃ[8] āhu manussaloke,
tenānusiṭṭho idhamāgatosmi
vaṇibbako cakkhupathāni yācituṃ.

2274. Vaṇibbato[9] mayhaṃ vaṇiṃ[10] anuttaraṃ
dadāhi me cakkhupathāni yācito,
dadāhi me cakkhupathaṃ anuttaraṃ
yamāhu nettaṃ purisena duccajaṃ.

2275. Yena atthena āgañji[11] yamatthamabhipatthayaṃ,
te te ijjhantu saṅkappā labha cakkhūni brāhmaṇa.
]
2276. Ekaṃ te yācamānassa ubhayāni dadāmahaṃ
sacakkhumā gaccha janassa pekkhato,
yadicchase tvaṃ taṃ te[12] samijjhatu.

---

1 upeti - PTS.
2 parivārayantaṃ - Syā.
3 bhāsehi - Syā, PTS.
4 cenaṃ - Ma; cetaṃ - Syā; c' enaṃ - PTS.
5 suvānehi - Ma, Syā.
6 sīvirājajātakaṃ - Syā.
7 vanibbaka - Ma, Syā, PTS, evamuparipi.
8 naṃ - Ma, Syā, PTS.
9 vanibbako - Syā, PTS.
10 vaniṃ - Ma.
11 āgacchi - Ma; āgañchi - Syā, PTS.
12 tadate - Ma, Syā; tan te - PTS.

2268. Với tâm tịnh tín, bệ hạ hãy làm hài lòng các vị Sa-môn và Bà-la-môn với cơm ăn và nước uống. Sau khi bố thí và thụ hưởng tùy theo khả năng, là người không bị chê trách, bệ hạ sẽ đạt đến vị thế cõi Trời.

2269. Tâu bệ hạ, nếu sự mê đắm khống chế bệ hạ trong khi bệ hạ đang tiêu khiển với đám phụ nữ, bệ hạ hãy chú tâm vào chính câu kệ ngôn này và hãy cho giảng giải nó ở giữa hội chúng:

2270. 'Người nào (trong thời quá khứ) có chỗ nằm ngủ ở ngoài trời, được mẹ cho bú sữa trong lúc mẹ đang phải di chuyển, bị bỏ rơi lăn lóc với những con chó, người ấy hôm nay được gọi là đức vua.'"

Bổn Sanh Citta và Sambhūta. [498]

3. BỔN SANH ĐỨC VUA SIVI

2271. Chính lão già, trong lúc (bị mù) không nhìn thấy, từ nơi xa xôi đã đi đến để cầu xin con mắt (nói rằng): "Chúng ta sẽ có (mỗi người) một con mắt. Được yêu cầu, xin bệ hạ hãy bố thí con mắt đến tôi."

2272. "Này lão ăn mày, được ai chỉ bảo mà lão đã đi đến nơi này để cầu xin thị giác. Lão cầu xin phần cơ thể quý giá nhất, là vật khó dứt bỏ vô cùng. Người ta đã nói con mắt là vật khó dứt bỏ bởi loài người."

2273. "Người đã nói điều ấy là 'Chồng của nàng Sujā' ở cõi Trời. Người ở trần gian đã gọi vị ấy là 'Maghavā.' Được vị ấy chỉ bảo nên lão ăn mày tôi đã đi đến nơi này để cầu xin thị giác.

2274. Trong khi lão đang van nài điều cầu xin tột đỉnh, xin bệ hạ hãy bố thí thị giác đến lão. Được cầu xin, xin bệ hạ hãy bố thí thị giác cao quý đến lão. Người ta đã nói con mắt là vật khó dứt bỏ bởi loài người."

2275. "Trong khi mong mỏi mục đích gì thì người ta đã đi đến vì mục đích ấy. Hãy để cho các ý định ấy của lão được thành tựu. Này Bà-la-môn, lão hãy nhận lấy hai con mắt.

2276. Trong khi lão cầu xin một, trẫm cho lão cả hai. Có mắt rồi, lão hãy đi cho dân chúng chiêm ngưỡng. Điều nào mà lão mong muốn, mong rằng điều ấy hãy được thành tựu trọn vẹn cho lão"

2277. Mā no deva adā cakkhuṃ mā no sabbe parākari,[1]
dhanaṃ dehi mahārāja puttā veḷuriyā bahū.

2278. Yutte deva rathe dehi ājānīye calaṅkate,[2]
nāge dehi mahārāja hemakappanavāsase.

2279. Yathā taṃ sivayo[3] sabbe sayoggā sarathā sadā,
samantā parikireyyuṃ[4] evaṃ dehi rathesabha.

2280. Yo ve dassanti vatvāna adāne kurute mano,
bhumyā[5] so patitaṃ pāsaṃ gīvāya[6] paṭimuñcati.
2281. Yo ve dassanti vatvāna adāne kurute mano,
pāpā pāpataro hoti sampatto yamasādhanaṃ.

2282. Yaṃ hi yāce taṃ hi dade yaṃ na yāce na taṃ dade,
svāhaṃ tameva dassāmi yaṃ maṃ yācati brāhmaṇo.

2283. Āyuṃ nu vaṇṇaṃ nu sukhaṃ balaṃ nu
kiṃ patthayāno nu janinda desi,
kathaṃ hi rājā sivinaṃ anuttaro
cakkhūni dajjā paralokahetu.

2284. Nacāhametaṃ[7] yasasā dadāmi
na puttamicche na dhanaṃ na raṭṭhaṃ,
satañca dhammo carito purāṇo
icceva dāne ramate[8] mano mamaṃ.[9]

2285. Na me dessā ubho cakkhū attānaṃ me na dessiyaṃ,
sabbaññutaṃ piyaṃ mayhaṃ tasmā cakkhuṃ adāsahaṃ.[10]

2286. Sakhā ca mitto ca mamāsi sīvaka[11]
susikkhito sādhu karohi me vaco,
uddhatva[12] cakkhūni mamaṃ[13] jigiṃsato[14]
hatthesu āvesi[15] vaṇibbakassa.

2287. Codito sivirājena[16] sīvako[17] vacanaṃkaro,
rañño cakkhūni uddhatvā[18] brāhmaṇassūpanāmayi,[19]
sacakkhu brāhmaṇo āsi andho rājā upāvisi.

---

[1] parakkari - Syā.
[2] ājāniye alaṅkate - Syā.
[3] sīviyo - Syā.
[4] parikareyyuṃ - Syā, PTS.
[5] bhūmyaṃ - Ma, Syā.
[6] gīvāyaṃ - Ma, Syā.
[7] na vāhametaṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] ramati - Syā.
[9] mama - Ma, Syā.
[10] adāsihaṃ - Syā. Ma potthake ayaṃ gāthā natthi.
[11] sīvika - Ma, Syā.
[12] uddharitvā - Ma, Syā; laddhatvañ - PTS.
[13] mama - Syā.
[14] jigīsato - Ma.
[15] ṭhapehi - Ma, Syā, PTS.
[16] sīvirājena - Syā.
[17] siviko - Ma; sīviko - Syā.
[18] cakkhūnuddhatvā - Ma; cakkhūni uddharitvā - Syā.
[19] brāhmaṇass' upanāmaye - PTS.

2277. "Tâu bệ hạ, bệ hạ chớ bố thí con mắt cho chúng thần, chớ dứt bỏ tất cả cho chúng thần. Tâu đại vương, đại vương hãy bố thí tài sản, con cái, và nhiều ngọc bích.

2278. Tâu bệ hạ, bệ hạ hãy bố thí các cỗ xe đã được thắng ngựa thuần chủng và đã được trang hoàng. Tâu đại vương, đại vương hãy bố thí những con voi được nai nịt và phục sức bằng vàng.

2279. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, giống như tất cả dân chúng xứ Sivi cùng với các cỗ xe kéo, và các cỗ xe ngựa luôn luôn hộ tống xung quanh bệ hạ, bệ hạ hãy bố thí (tài sản và các vật ngoại thân) như thế ấy."

2280. "Thật vậy, người nào sau khi nói rằng: 'Tôi sẽ bố thí,' rồi có ý định không bố thí nữa, người ấy tự tròng vào cổ cái bẫy đã được đặt trên mặt đất.

2281. Thật vậy, người nào sau khi nói rằng: 'Tôi sẽ bố thí,' rồi có ý định không bố thí nữa, người ấy còn xấu xa hơn cả kẻ xấu xa, bị đọa vào lãnh địa của Diêm Vương.

2282. Nên bố thí vật mà người ta cầu xin. Không nên bố thí vật mà người ta không cầu xin. Trẫm đây sẽ bố thí vật mà người Bà-la-môn cầu xin trẫm."

2283. "Tâu vị chúa của loài người, trong khi ước nguyện điều gì mà bệ hạ bố thí? Có phải là tuổi thọ, sắc đẹp, hạnh phúc, hay sức mạnh? Tại sao đức vua vô thượng của xứ Sivi lại bố thí hai con mắt vì nguyên nhân là thế giới (tái sanh) khác?"

(Lời đức vua Sivi)
2284. "Ta bố thí vật ấy không vì danh tiếng, không vì ước muốn con trai, không vì tài sản, không vì đất nước. Đây là pháp cổ xưa đã được thực hành bởi các bậc thiện nhân, chính vì như thế mà tâm ý của trẫm vui thích trong việc bố thí."

(Lời bình của đức Thế Tôn trong lúc thuật lại câu chuyện quá khứ)
2285. "Hai con mắt không có bị Ta ghét bỏ, bản thân không có bị Ta ghét bỏ; đối với Ta quả vị Toàn Giác là yêu quý, vì thế Ta đã bố thí con mắt."[1]

(Lời đức vua Sivi)
2286. "Này Sīvaka, khanh là người cộng sự và là bạn bè của trẫm. Là người đã được học tập rành rẽ, khanh hãy thực hiện tốt đẹp lời nói của trẫm. Trẫm mong muốn khanh hãy móc ra hai con mắt của trẫm rồi đặt vào ở hai bàn tay của lão ăn mày."

2287. Được khuyến khích bởi đức vua Sivi, Sīvaka, người thực hiện lời nói, đã móc ra hai con mắt của đức vua rồi trao cho vị Bà-la-môn. Vị Bà-la-môn đã trở nên có mắt sáng, còn đức vua đã rơi vào cảnh mù lòa.

[1] Câu kệ 2285 giống câu kệ 66 của *Cariyāpiṭakapāḷi* - *Hạnh Tạng* (TTPV tập 42, trang 263).

2288. Tato so katipāhassa uparūḷhesu cakkhusu,
sūtaṃ āmantayī[1] rājā sivīnaṃ[2] raṭṭhavaḍḍhano.

2289. Yojehi sārathi yānaṃ yuttañca paṭivedaya,
uyyānabhūmiṃ gacchāma pokkharañño[3] vanāni ca.

2290. So ca pokkharaṇiyā tīre[4] pallaṅkena upāvisi,
tassa sakko pāturahu devarājā sujampati.

2291. Sakkohamasmi devindo āgatosmi tavantike,
varaṃ varassu rājīsi[5] yaṃ kiñci manasicchasi.

2292. Pahūtaṃ[6] me dhanaṃ sakka balaṃ koso canappako,
andhassa me satodāni maraṇaññeva ruccati.

2293. Yāni saccāni dipadinda[7] tāni bhāsassu khattiya,
saccante bhaṇamānassa puna cakkhuṃ[8] bhavissati.

2294. Ye maṃ yācitumāyanti nānāgottā vaṇibbakā,
yopi maṃ yācate tattha sopi me manaso piyo,
etena saccavajjena cakkhumme[9] upapajjatha.

2295. Yaṃ maṃ so yācituṃ āga[10] dehi cakkhunti brāhmaṇo,
tassa cakkhūni pādāsiṃ brāhmaṇassa vaṇibbino.[11]

2296. Bhiyyo maṃ āvisi pīti somanassañcanappakaṃ,
etena saccavajjena dutiyamme upapajjatha.

2297. Dhammena bhāsitā gāthā sivīnaṃ[2] raṭṭhavaḍḍhana,
etāni tava nettāni dibbāni[12] paṭidissare.[13]

2298. Tiro kuḍḍaṃ tiro selaṃ[14] samatiggayha pabbataṃ,
samantā yojanasataṃ dassanaṃ anubhontu te.

2299. Konīdha vittaṃ na dadeyya yācito
api visiṭṭhaṃ supiyampi attano,
tadiṅgha sabbe sivayo[15] samāgatā
dibbāni nettāni mamajja passatha.

---

[1] sutaṃ āmantayi - Syā;
sūtaṃ āmantayi - PTS.
[2] sīvīnaṃ - Syā.
[3] pokkharaññe - Syā, PTS.
[4] pokkharaṇītīre - Ma, Syā.
[5] rājisi - Syā.
[6] pahutaṃ - Syā.
[7] dvipadinda - Ma.
[8] cakkhu - Ma, Syā.
[9] cakkhu me - Ma, Syā.
[10] āgā - Ma, Syā, PTS.
[11] vanibbato - Ma, Syā;
vanibbino - PTS.
[12] dibyāni - Syā.
[13] paṭidiyyare - PTS.
[14] tirokuṭṭaṃ tiroselaṃ - Ma;
tirokuḍḍaṃ tiroselaṃ - Syā, PTS.
[15] siviyo - Syā.

2288. Sau đó vài ngày, khi hai con mắt đã được phục hồi, vị vua ấy, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã bảo người đánh xe rằng:

2289. "Này xa phu, khanh hãy thắng ngựa vào cỗ xe, và hãy thông báo khi đã làm xong. Chúng ta sẽ đi đến khu vườn giải trí, các hồ sen, và các khu rừng."

2290. Và đức vua đã đi đến bờ hồ bằng chiếc kiệu khiêng. Đấng Thiên Vương Sakka, chồng của nàng Sujā, đã hiện ra trước đức vua.

2291. "Ta là Sakka, chúa tể của chư Thiên, đã đi đến bên cạnh bệ hạ. Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, xin bệ hạ hãy chọn một ân huệ về bất cứ điều gì bệ hạ mong muốn ở trong tâm."

2292. "Thưa Sakka, tài sản của trẫm có nhiều, sức mạnh và kho báu không phải là ít. Giờ đây, đối với trẫm, trong khi bị mù lòa, chỉ có cái chết là được ưa thích."

2293. "Tâu vị chúa tể của loài người, những gì là sự thật, tâu vị Sát-đế-ly, xin bệ hạ hãy nói ra những điều ấy. Trong khi bệ hạ nói ra sự thật, con mắt sẽ có trở lại cho bệ hạ."

2294. "Những người đi đến cầu xin trẫm là những kẻ ăn mày có dòng họ khác nhau. Kẻ nào cầu xin trẫm ở tại nơi ấy, trẫm đều có tâm yêu quý đối với kẻ ấy. Do lời nói chân thật này, mong rằng con mắt hãy sanh lên cho trẫm.

2295. Về việc lão Bà-la-môn ấy đã đi đến cầu xin trẫm rằng: 'Xin bệ hạ hãy bố thí con mắt,' trẫm đã ban cho lão Bà-la-môn ăn mày ấy hai con mắt.

2296. Phỉ lạc đã khởi lên ở trẫm nhiều hơn nữa, sự vui mừng đã sanh lên không phải là ít. Do lời nói chân thật này, mong rằng con mắt thứ hai hãy sanh lên cho trẫm."

2297. "Thưa bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, các kệ ngôn đã được nói đúng với bản thể. Cặp mắt thuộc cõi Trời này được hiện ra cho bệ hạ.

2298. Mong rằng bệ hạ đạt được việc nhìn thấy xuyên qua bức tường, xuyên qua tảng đá, băng qua núi non, và một trăm do-tuần ở xung quanh."

2299. "Người nào ở thế gian này, khi được cầu xin, mà không bố thí của cải, dầu là vật tuyệt vời nhất, dầu là vật vô cùng yêu quý đối với bản thân? Nào, tất cả dân chúng xứ Sivi đã tụ tập lại, các người hãy nhìn xem cặp mắt thuộc cõi Trời của trẫm.

2300. Tiro kuḍḍaṃ tiro selaṃ[1] samatiggayha pabbataṃ,
samantā yojanasataṃ dassanaṃ anubhonti me.

2301. Na cāgamattā paramatthi kiñci maccānaṃ idha jīvite,
datvā mānusakaṃ[2] cakkhuṃ laddhaṃ me cakkhuṃ amānusaṃ.

2302. Etampi disvā sivayo detha dānāni bhuñjatha
datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṃ
aninditā saggamupetha ṭhānanti.
Sivijātakaṃ.

4. SIRIMANDAJĀTAKAṂ[3]

2303. Paññāyupetaṃ siriyā vihīnaṃ
yasassinañvāpi apetapaññaṃ,
pucchāmi taṃ senaka etamatthaṃ
kamettha seyyo kusalā vadanti.

2304. Dhīrā ca bālā ca have janinda
sippūpapannā ca asippino ca,
sujātimantopi ajātimassa
yasassino pessakarā[4] bhavanti,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva[5] seyyo.

2305. Tavampi[6] pucchāmi anomapañña
mahosadha kevaladhammadassi,
bālaṃ yasassiṃ paṇḍitaṃ appabhogaṃ
kamettha seyyo kusalā vadanti.

2306. Pāpāni kammāni karoti bālo[7]
idameva[8] seyyo iti maññamāno,[9]
idhalokadassī paralokaṃ adassī
ubhayattha bālo kalimaggahesi,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

---

[1] tirokuṭṭaṃ tiroselaṃ - Ma;
tirokuḍḍaṃ tiroselaṃ - Syā, PTS.
[2] datvāna mānusaṃ - Ma, Syā.
[3] sirīmantajātakaṃ - Ma.
[4] pesakarā - Ma, Syā.
[5] sirīmāva - Ma.
[6] tuvampi - Ma, Syā, PTS.
[7] karonti bālā - Syā.
[8] idhameva - Ma, PTS.
[9] maññamānā - Syā.

2300. Trẫm đạt được việc nhìn thấy xuyên qua bức tường, xuyên qua tảng đá, băng qua núi non, và một trăm do-tuần ở xung quanh.

2301. Không có bất cứ việc gì cao hơn sự việc xả thí ở nơi này, ở cuộc sống của con người. Sau khi bố thí con mắt thuộc nhân loại, trẫm nhận được con mắt thuộc cõi Trời.

2302. Này các người dân xứ Sivi, sau khi nhìn thấy việc này, các ngươi hãy bố thí các vật thí, các ngươi hãy thụ hưởng. Sau khi bố thí và thụ hưởng tùy theo khả năng, là những người không bị chê trách, các ngươi sẽ đạt đến vị thế cõi Trời."

Bổn Sanh Đức Vua Sivi. [499]

4. BỔN SANH UY QUYỀN VÀ KẺ NGU

(Lời đức vua)
2303. "Người có trí tuệ nhưng thiếu về uy quyền, hay là người có danh vọng mà không có trí tuệ, này Senaka, trẫm hỏi khanh về sự việc này, các bậc thiện xảo nói người nào trong hai người này là tốt hơn?"

(Lời vị Senaka)
2304. "Tâu vị chúa của loài người, thật vậy, những bậc trí và những kẻ ngu, những người có kiến thức và không có kiến thức, dầu cho có dòng dõi cao quý, cũng trở thành những người làm công việc phục vụ cho kẻ không có dòng dõi cao quý nhưng có danh vọng. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thấp kém nhưng có uy quyền là tốt hơn."

(Lời đức vua)
2305. "Này Mahosadha, vị có trí tuệ hoàn hảo, có sự nhìn thấy tất cả các pháp, trẫm cũng hỏi luôn cả khanh nữa, giữa người ngu có danh vọng và người trí có ít của cải, các bậc thiện xảo nói người nào trong hai người này là tốt hơn?"

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
2306. "Kẻ ngu làm các hành động xấu xa nghĩ rằng: 'Chính cái này (uy quyền) là tốt hơn.' Có sự nhìn thấy đời này, không nhìn thấy đời sau, kẻ ngu gánh lấy tai họa trong cả hai đời. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng."

2307. Na sippametaṃ vidadhāti bhogaṃ
na bandhavā[1] na sarīrāvakāso,[2]
passeḷamūgaṃ sukhamedhamānaṃ
sirihīnaṃ[3] bhajate gorimandaṃ,[4]
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva[5] seyyo.

2308. Laddhā sukhaṃ majjati appapañño
dukkhena phuṭṭhopi pamohameti
āgantunā sukhadukkhena[6] phuṭṭho,
pavedhati vāricarova ghamme
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

2309. Dumaṃ yathā sāduphalaṃ araññe
samantato sabbhi caranti[7] pakkhī
evampi aḍḍhaṃ sadhanaṃ sabhogaṃ,
bahujjano bhajati[8] atthahetu
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva[5] seyyo.

2310. Na sādhu balavā bālo sāhasaṃ[9] vindate dhanaṃ
kandantameva[10] dummedhaṃ kaḍḍhanti niraye[11] bhusaṃ,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

2311. Yā kāci najjo gaṅgamabhissavanti[12]
sabbāva tā nāmagottaṃ jahanti
gaṅgā samuddaṃ paṭipajjamānā
na khāyate iddhiparo hi loke,[13]
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva[5] seyyo.

2312. Yametamakkhā udadhiṃ mahantaṃ
savanti[14] najjo sabbakālaṃ asaṅkhaṃ,[15]
so sāgaro niccamuḷāravego
velaṃ na acceti mahāsamuddo.

2313. Evampi bālassa pajappitāni
paññaṃ na acceti sirī kadāci,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

---

[1] bandhuvā - Ma, PTS.
[2] sarīravaṇṇo - Ma.
[3] sirī hi naṃ - Ma;
sirīhīnaṃ - Syā, PTS.
[4] goravindaṃ - Ma, Syā.
[5] sirīmāva - Ma, evaṃ sabbattha.
[6] dukkhasukhena - Ma.
[7] samabhisaranti - Ma, Syā, PTS.
[8] bhajjati - Syā.
[9] sāhasā - Ma, PTS.
[10] kandantametaṃ - Ma, Syā.
[11] nirayaṃ - Ma, Syā.
[12] abhisavanti - Syā, PTS.
[13] iddhiṃ paññopi loke - Ma;
iddhiparo hi loko - PTS.
[14] payanti - Syā.
[15] asaṅkhyaṃ - Ma, Syā.

(Lời tranh luận giữa vị Senaka và bậc sáng suốt Mahosadha)

2307. "Không phải tài nghệ này đem lại của cải, không phải các thân quyến, không phải ưu thế về cơ thể (đem lại của cải). Bệ hạ hãy nhìn xem gã Gorimanda ngu dốt đang tràn trề hạnh phúc, bởi vì uy quyền phục vụ cho gã. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn."

2308. "Sau khi đạt được hạnh phúc, kẻ thiểu trí bị say mê. Luôn cả người bị tác động bởi khổ đau, cũng đi đến sự mê muội. Bị tác động bởi niềm hạnh phúc hay nỗi khổ đau đã xảy đến, con người run rẩy tựa như loài thủy tộc giãy giụa ở nơi nóng bức. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng."

2309. "Giống như cây có trái ngọt ở trong rừng, các con chim lanh lợi lai vãng ở xung quanh, cũng tương tự như thế, nhiều người phục vụ kẻ giàu sang, có tài sản, có của cải, vì nguyên nhân lợi lộc. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn."

2310. "Chẳng tốt lành gì việc kẻ ngu có quyền thế tìm kiếm tài sản bằng bạo lực. Các viên quan canh giữ địa ngục kéo lôi kẻ ngu muội còn đang than khóc vào địa ngục vô số kể. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng."

2311. "Mọi dòng sông đều chảy vào sông Gaṅgā; tất cả các dòng sông ấy đều từ bỏ danh xưng và gốc gác. Trong khi đạt đến biển cả, sông Gaṅgā không còn được biết đến. Bởi vì kẻ khác có quyền lực hiện diện ở trên đời, (nên người trí không còn được biết đến). Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn."

2312. "Biển cả to lớn mà vị Senaka đã nói đến ấy có các dòng sông luôn chảy vào không kể xiết, biển cả ấy, là đại dương, thường xuyên có lực đẩy khủng khiếp, nhưng không tràn qua bờ.

2313. Cũng tương tự như vậy, những lời nói lảm nhảm của kẻ ngu (không qua mặt được người trí); uy quyền không bao giờ vượt hơn trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng."

2314. Asaññato cepi[1] paresamatthaṃ
bhaṇāti santhānagatā[2] yasassī,
tasseva taṃ rūhati ñātimajjhe
sirihīnaṃ[3] tārayate[4] na paññā,[5]
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva seyyo.

2315. Parassa vā attano vāpi hetu
bālo musā bhāsati appapañño,
so nindito hoti sabhāya majjhe
peccāpi[6] so duggatigāmi hoti,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

2316. Atthampi ce bhāsati bhūripañño
anāḷhiyo[7] appadhano daḷiddo,[8]
na tassa taṃ rūhati ñātimajjhe
sirī ca paññāṇavato na hoti,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva seyyo.

2317. Parassa vā attano vāpi hetu
na bhāsati alikaṃ bhūripañño,
so pūjito hoti sabhāya majjhe
peccaṃ ca[9] so suggatigāmi hoti,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

2318. Hatthīgavāssā[10] maṇikuṇḍalā ca
nāriyo[11] ca iddhesu kulesu jātā,
sabbāva tā upabhogā bhavanti
iddhassa posassa aniddhimanto,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva seyyo.

2319. Asaṃvihitakammantaṃ
bālaṃ dummantamantinaṃ,[12]
sirī jahati dummedhaṃ
jiṇṇaṃva urago tacaṃ,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

---

[1] ce va - PTS.
[2] sandhānagato - Ma; saṇṭhānagato - Syā, PTS.
[3] sirī hi naṃ - Ma; sirīhīnaṃ - Syā, PTS.
[4] kārayate - Ma, Syā, PTS.
[5] paññaṃ - Syā.
[6] pacchāpi - Ma, Syā; peccaṃ pi - PTS.
[7] anāḷiyo - Syā; anālayo - PTS.
[8] daliddo - Ma, Syā, PTS.
[9] pacchāpi - Ma, Syā; peccaṃ pi - PTS.
[10] hatthī gavassā - Ma; hatthigavassā - Syā.
[11] thiyo - Ma; nariyo - PTS.
[12] dummedhamantinaṃ - Ma; dummantimantinaṃ - Syā.

2314. "Nếu kẻ có danh vọng đã đạt được địa vị trình bày sự việc cho những người khác, dầu cho không có giới hạnh, lời nói của chính kẻ ấy vẫn có giá trị ở giữa các thân quyến; chính uy quyền giúp cho gã ấy vượt lên, không phải trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn."

2315. "Dẫu cho vì nguyên nhân của người khác hay của bản thân, kẻ ngu, kém trí tuệ, nói lời dối trá, kẻ ấy bị chê bai ở giữa hội chúng. Thậm chí sau khi chết, kẻ ấy còn bị đi đến chốn khổ đau. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng."

2316. "Nếu người có trí tuệ uyên bác, không dư dả, có ít tài sản, nghèo khó, trình bày sự việc, lời nói của người ấy không có giá trị ở giữa các thân quyến; và uy quyền không thuộc về người có trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn."

2317. "Dẫu cho vì nguyên nhân của người khác hay của bản thân, người có trí tuệ uyên bác không nói lời sai trái, người ấy được tôn vinh ở giữa hội chúng. Và sau khi chết, người ấy được đi đến chốn an vui. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng."

2318. "Các con voi, bò, ngựa, các bông tai ngọc ma-ni, và các nữ nhân được sanh lên ở các gia tộc giàu có; toàn bộ tất cả các thứ ấy đều là vật sở hữu. Những người không có quyền thế là thuộc về người có quyền thế. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn."

2319. "Uy quyền từ bỏ kẻ ngu muội, là kẻ có việc làm không được sắp xếp, ngu dốt, có suy nghĩ xấu xa, tựa như con rắn từ bỏ lớp da đã bị già cỗi. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng."

2320. Pañca paṇḍitā mayaṃ bhadante
sabbe pañjalikā upaṭṭhitā,
tvaṃ no abhibhuyya issarosi
sakko bhūtapatīva[1] devarājā,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva seyyo.

2321. Dāso va paññassa yasassī bālo
atthesu jātesu tathāvidhesu,
yaṃ paṇḍito nipuṇaṃ saṃvidheti
sammohamāpajjati tattha bālo,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

2322. Addhā hi paññāva sataṃ pasatthā
kantā sirī bhogaratā manussā,
ñāṇañca buddhānamatulyarūpaṃ
paññaṃ na acceti sirī kadāci.

2323. Yaṃ taṃ apucchimha akittayī no
mahosadha[2] kevaladhammadassi,
gavaṃ sahassaṃ usabhañca nāgaṃ
ājaññayutte ca rathe dasa ime,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te gāmavarāni soḷasā "ti.

Sirimandajātakaṃ.[3]

5. ROHANTAMIGAJĀTAKAṂ[4]

2324. Ete yūthā paṭiyanti[5] bhītā maraṇassa[6] cittaka,
gaccha tuvampi mā kaṅkhi jīvissanti tayā saha.

2325. Nāhaṃ rohanta[7] gacchāmi hadayamme avakassati,[8]
na taṃ ahaṃ jahissāmi idha hessāmi[9] jīvitaṃ.

2326. Te hi nūna marissanti andhā aparināyakā,[10]
gaccha tuvampi mā kaṅkhi jīvissanti tayā saha.

2327. Nāhaṃ rohanta[6] gacchāmi hadayamme avakassati,[7]
na taṃ baddhaṃ[11] jahissāmi idha hessāmi[8] jīvitaṃ.

2328. Gaccha bhīru palāyassu kūṭe baddhosmi[12] āyase,
gaccha tuvampi mā kaṅkhi jīvissanti tayā saha.

---

[1] bhūtapati - Ma;
bhūtappati - Syā.
[2] mahosadhaṃ - PTS.
[3] sirīmantajātakaṃ - Ma.
[4] rohaṇamigajātakaṃ - Ma;
rohanamigajātakaṃ - Syā.
[5] patiyanti - Ma; patīyanti - PTS.
[6] maraṇā - Syā.
[7] rohaṇa - Ma;
rohana - Syā, evaṃ sabbattha.
[8] avakaḍḍhati - PTS.
[9] hissāmi - Ma.
[10] apariṇāyakā - Ma, Syā;
aparināyikā - PTS.
[11] bandhaṃ - Syā.
[12] bandhosmi - Syā.

(Lời vị Senaka)
2320. "Tâu bậc tôn kính, năm người sáng suốt chúng thần, tất cả đều chắp tay hầu cận. Ngài đã khuất phục chúng thần và là vị chúa tể, tựa như Sakka là người chủ quản của các sanh linh, vị chúa của chư Thiên. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn."

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
2321. "Kẻ ngu có danh vọng tựa như gã nô lệ của người trí. Khi các công việc thuộc loại như thế ấy sanh khởi, người sáng suốt xếp đặt công việc một cách khéo léo, trong trường hợp ấy kẻ ngu đi đến sự rối loạn. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.

2322. Thật vậy, bởi vì chính trí tuệ đã được các bậc thiện nhân ca tụng; còn loài người ưa thích của cải, thì uy quyền được chúng yêu mến. Và trí của chư Phật là không thể sánh bằng. Uy quyền không bao giờ vượt hơn trí tuệ."

(Lời đức vua)
2323. "Điều mà chúng ta đã hỏi khanh, khanh đã trả lời cho chúng ta. Này Mahosadha, vị có sự nhìn thấy tất cả các pháp, được hài lòng với việc giải thích câu hỏi, ta ban cho khanh một ngàn bò cái, một bò mộng, và một con voi, với mười cỗ xe kéo đã được thắng vào những con ngựa thuần chủng này, và ân huệ là mười sáu ngôi làng."

Bổn Sanh Uy Quyền và Kẻ Ngu. [500]

5. BỔN SANH NAI ROHANTA

2324. "Này Cittaka, bầy hươu này kinh sợ sự chết, nên bỏ đi. Em cũng hãy đi đi, chớ nghi ngại. Bầy hươu sẽ sống với em."

2325. "Anh Rohanta, em không đi. Trái tim em níu em lại. Em sẽ không lìa bỏ anh. Em sẽ buông bỏ mạng sống ở đây."

2326. "Bởi vì mẹ và cha thì mù lòa, không người dẫn dắt, có lẽ họ sẽ phải chết. Em cũng hãy đi đi, chớ nghi ngại. Mẹ và cha sẽ sống với em."

2327. "Anh Rohanta, em không đi. Trái tim em níu em lại. Em sẽ không lìa bỏ anh đang bị trói buộc. Em sẽ buông bỏ mạng sống ở đây."

2328. "Này em gái nhút nhát, em hãy đi đi, hãy tẩu thoát đi. Anh bị trói chặt vào cái cùm sắt rồi. Em cũng hãy đi đi, chớ nghi ngại. (Ba người) họ sẽ sống với em."

2329. Nāhaṃ rohanta gacchāmi hadayamme avakassati,[1]
na taṃ ahaṃ jahissāmi idha hessāmi[2] jīvitaṃ.

2330. Te hi nūna marissanti andhā aparināyakā,[3]
gaccha tuvampi mā kaṅkhi jīvissanti tayā saha.

2331. Nāhaṃ rohanta gacchāmi hadayamme avakassati,[2]
na taṃ baddhaṃ[4] jahissāmi idha hessāmi[3] jīvitaṃ.

2332. Ayaṃ so luddako eti ruddarūpo[5] sahāvudho,
so[6] no vadhissati ajja usunā sattiyāmapi.[7]

2333. Sā muhuttaṃ palāyitvā bhayaṭṭā[8] bhayatajjitā,
sudukkaraṃ akarā bhīru maraṇāyupanivattatha.

2334. Kinnu te me[9] migā honti muttā baddhaṃ[5] upāsare,
na taṃ cajitumicchanti jīvitassapi kāraṇā.

2335. Bhātaro honti me ludda sodariyā[10] ekamātukā,
na maṃ cajitumicchanti jīvitassapi kāraṇā.

2336. Te hi nūna marissanti andhā aparināyakā,[4]
pañcannaṃ jīvitaṃ dehi bhātaraṃ muñca luddaka.

2337. So vo ahaṃ pamokkhāmi mātāpettibharaṃ migaṃ,
nandantu mātāpitaro muttaṃ disvā mahāmigaṃ.

2338. Evaṃ luddaka nandassu saha sabbehi ñātibhi,
yathāhamajja nandāmi muttaṃ disvā mahāmigaṃ.

2339. Kathaṃ[11] pamokkho āsi upanītasmiṃ[12] jīvite,
kathaṃ putta amocesi kūṭā pāsamhā[13] luddako.

---

[1] avakaḍḍhati - PTS.
[2] hissāmi - Ma.
[3] apariṇāyakā - Ma, Syā; aparināyikā - PTS.
[4] bandhaṃ - Syā.
[5] luddarūpo - Ma, Syā.
[6] yo - Ma, Syā.
[7] sattiyā api - Ma.
[8] bhayaṭṭhā - PTS.
[9] teme - Ma, Syā; te 'me - PTS.
[10] saudariyā - PTS.
[11] kathaṃ tvaṃ - Ma, Syā.
[12] upanītasmi - Ma, Syā.
[13] kūṭapāsamha - Ma, PTS; kūṭapāsamhā - Syā.

2329. "Anh Rohanta, em không đi. Trái tim em níu em lại. Em sẽ không lìa bỏ anh. Em sẽ buông bỏ mạng sống ở đây."

2330. "Bởi vì mẹ và cha thì mù lòa, không người dẫn dắt, có lẽ họ sẽ phải chết. Em cũng hãy đi đi, chớ nghi ngại. Mẹ và cha sẽ sống với em."

2331. "Anh Rohanta, em không đi. Trái tim em níu em lại. Em sẽ không lìa bỏ anh đang bị trói buộc. Em sẽ buông bỏ mạng sống ở đây."

2332. "Gã thợ săn kia đi đến kìa, với dáng vẻ dữ tợn, có vũ khí. Hôm nay, gã ấy sẽ giết chết chúng ta bằng gươm, thậm chí bằng giáo."

2333. Bị hành hạ vì nỗi sợ hãi, bị kinh hoàng vì nỗi sợ hãi, con hươu cái nhỏ đã bỏ chạy một chốc lát, rồi đã quay trở lại chấp nhận cái chết; nó đã làm một việc vô cùng khó làm.

2334. "Hai con nai này được tự do, lại luẩn quẩn ở bên con nai bị mắc bẫy, phải chăng chúng không muốn bỏ rơi con nai ấy, thậm chí vì lý do của mạng sống?"

2335. "Này thợ săn, chúng là hai đứa em có cùng xuất xứ, có chung một mẹ với ta. Chúng không muốn bỏ rơi ta, thậm chí vì lý do của mạng sống."

2336. "Bởi vì mẹ và cha thì mù lòa, không người dẫn dắt, có lẽ họ sẽ phải chết. Này thợ săn, xin ông hãy tha mạng sống cho năm người, xin ông hãy phóng thích anh trai của ta."

2337. "Ta đây sẽ phóng thích con nai đang phụng dưỡng mẹ cha. Mong rằng nai mẹ và nai cha được vui mừng, sau khi nhìn thấy con nai vĩ đại được tự do."

2338. "Này thợ săn, mong rằng ông được vui mừng như vậy cùng với tất cả thân quyến, giống như ta hôm nay được vui mừng, sau khi nhìn thấy con nai vĩ đại được tự do."

2339. "Làm thế nào con có được sự phóng thích khi mạng sống đã bị dẫn dắt đi? Này con trai, tại sao người thợ săn đã giải thoát cho con khỏi cái cùm, khỏi cái bẫy?"

2340. Bhaṇaṃ kaṇṇasukhaṃ vācaṃ hadayaṅgaṃ hadayanissitaṃ,[1]
subhāsitāhi vācāhi cittako maṃ amocayi.

2341. Bhaṇaṃ kaṇṇasukhaṃ vācaṃ hadayaṅgaṃ hadayanissitaṃ,
subhāsitāhi vācāhi sutanā maṃ amocayi.

2342. Sutvā kaṇṇasukhaṃ vācaṃ hadayaṅgaṃ hadayanissitaṃ,
subhāsitāhi sutvāna luddako maṃ amocayi.

2343. Evaṃ ānandito hotu saha dārehi luddako,
yathā mayajja nandāma disvā rohantamāgataṃ.

2344. Nanu tvaṃ avacā[2] ludda migacammāni āhariṃ,
atha kena nu vaṇṇena migacammāni nāhari.

2345. Āgamāceva[3] hatthatthaṃ kūṭapāsañca so migo,
abajjhi tañca[4] migarājaṃ tañca muttā upāsare.

2346. Tassa me ahu saṃvego abbhuto lomahaṃsano,
imaṃ cāhaṃ migaṃ haññe ajja hessāmi jīvitaṃ.

2347. Kīdisā te migā ludda kīdisā dhammikā migā,
kathaṃ vaṇṇā kathaṃ sīlā bāḷhaṃ kho te[5] pasaṃsasi.

2348. Odātasiṅgā sucivāḷā jātarūpatacūpamā,
pādā lohitakā tesaṃ añjitakkhā manoramā.

2349. Edisā te migā deva edisā dhammikā migā,
mātāpettibharā deva na te so abhihārayuṃ.[6]

2350. Dammi nikkhasataṃ ludda thullañca[7] maṇikuṇḍalaṃ,
catuddasañca[8] pallaṅkaṃ ummāpupphasirinnibhaṃ.[9]

---

[1] hadayassitaṃ - Ma, Syā.
[2] avaca - Ma, Syā.
[3] āgamañceva - Syā.
[4] abajjhi taṃ - Ma, Syā.
[5] ne - Ma, Syā.
[6] abhihārituṃ - Ma; abhihārayiṃ - Syā; abhihārayaṃ - PTS.
[7] thūlañca - Ma, Syā.
[8] catussadañca - Ma, PTS; caturassañca - Syā.
[9] umāpupphasarinnibhaṃ - Ma.

2340. “Trong khi thốt lên lời nói êm tai, thấm vào trái tim, lắng đọng ở tim, Cittaka đã giải thoát cho con bằng những lời nói được khéo nói.

2341. Trong khi thốt lên lời nói êm tai, thấm vào trái tim, lắng đọng ở tim, Sutanā đã giải thoát cho con bằng những lời nói được khéo nói.

2342. Sau khi lắng nghe lời nói êm tai, thấm vào trái tim, lắng đọng ở tim, sau khi lắng nghe những lời khéo nói, người thợ săn đã giải thoát cho con.”

2343. “Mong rằng người thợ săn được vui mừng như vậy cùng với những người vợ, giống như chúng ta hôm nay được vui mừng, sau khi nhìn thấy Rohanta trở về.”

2344. “Này thợ săn, chẳng phải khanh đã nói rằng: ‘Thần sẽ mang về con nai hoặc tấm da nai’? Vậy thì vì lý do gì mà khanh đã không mang về con nai hay tấm da nai?”

2345. “Con nai ấy đã ở trong tay, và nó thật sự đã đi vào cái cùm, cái bẫy. Nó đã bị bắt, và nó là con nai chúa. Hai con khác, được tự do, đã luẩn quẩn ở bên con nai ấy.

2346. Sự chấn động, sự dựng đứng lông chưa từng có đã xảy ra ở thần đây. Và nếu thần giết chết con nai này, thần sẽ buông bỏ mạng sống ngày hôm nay.”

2347. “Này thợ săn, những con nai ấy là như thế nào, các con nai có đạo đức như thế nào, màu sắc ra sao, tánh hạnh ra sao mà khanh ca ngợi chúng lắm thế?”

2348. “Chúng có cặp sừng trắng sáng, chùm lông đuôi sạch sẽ, làn da tựa như vàng, các móng chân màu đỏ sẫm, hai con mắt long lanh, đáng yêu.

2349. Tâu bệ hạ, các con nai ấy là như thế ấy, là các con thú có đạo đức như thế ấy. Tâu bệ hạ, chúng đang phụng dưỡng mẹ cha. Thần đây đã không bắt chúng đem đi.”

2350. “Này thợ săn, trẫm sẽ ban thưởng một trăm tiền vàng lớn, bông tai ngọc ma-ni loại lớn, kiệu khiêng bốn bên đều lót nệm có màu sắc rực rỡ giống như màu hoa của cây bông vải, –

2351. Dve ca sādisiyo bhariyā usabhañca gavaṃ sataṃ,
dhammena rajjaṃ kāressaṃ bahukāro mesi[1] luddaka.

2352. Kasī vaṇijjā[2] iṇadānaṃ uñchācariyāya[3] luddaka,
etehi[4] dāraṃ posehi mā pāpaṃ akarā punan "ti.[5]

Rohantamigajātakaṃ.

6. CŪḶAHAṂSAJĀTAKAṂ[6]

2353. Ete haṃsā pakkamanti vakkaṅgā[7] bhayameritā,
harittaca hemavaṇṇa kāmaṃ sumukha pakkama.

2354. Ohāya maṃ ñātigaṇā ekaṃ pāsavasaṃ gataṃ,
anapekkhamānā gacchanti kiṃ eko avahīyasi.[8]

2355. Pateva patataṃ seṭṭha natthi baddhe sahāyatā,[9]
mā anīghāya hāpesi kāmaṃ sumukha pakkama.

2356. Nāhaṃ dukkhaparetoti dhataraṭṭha tuvaṃ[10] jahe,
jīvitaṃ maraṇaṃ vā me tayā saddhiṃ bhavissati.

2357. Etadariyassa kalyāṇaṃ yaṃ tvaṃ sumukha bhāsasi,
tañca vīmaṃsamānohaṃ[11] patatetaṃ[12] avassajiṃ.

2358. Apadena padaṃ yāti antalikkhe caro[13] dijo,
ārā pāsaṃ na bujjhi tvaṃ haṃsānaṃ pavaruttamo.[14]

2359. Yadā parābhavo hoti poso jīvitasaṅkhaye,
atha jālañca pāsañca āsajjāpi na bujjhati.

---

[1] mesa - Syā; me si - PTS.
[2] kasivāṇijjā - Ma; kasivaṇijjā - Syā.
[3] uñchācariyā ca - Ma, Syā.
[4] etena - Ma, Syā.
[5] akarī punāti - Ma, Syā.
[6] haṃsajātakaṃ - Syā.
[7] vaṅkaṅgā - Syā.
[8] avahiyyasi - Ma, Syā.
[9] sahāyakā - Syā.
[10] tavaṃ - PTS.
[11] vīmaṃsamānāhaṃ - Syā.
[12] patate taṃ - Syā; pata te taṃ - PTS.
[13] antalikkhacaro - Ma, Syā.
[14] pavaruttama - Ma, Syā.

2351. – thêm hai người vợ tương xứng, cùng với bò mộng và bò cái một trăm con. Này thợ săn, khanh là người có nhiều công đức đối với trẫm. Trẫm sẽ trị vì vương quốc một cách công minh.

2352. Này thợ săn, có các nghề trồng trọt, buôn bán, cho vay nợ, lượm lặt để mưu sinh, khanh hãy cấp dưỡng vợ bằng các nghề ấy, chớ có làm điều ác nữa."

Bổn Sanh Nai Rohanta. [501]

6. TIỂU BỔN SANH THIÊN NGA

(Lời trao đổi giữa thiên nga chúa Dhataraṭṭha và chim tướng Sumukha)
2353. "Các con thiên nga ấy bay đi rồi, các con chim run rẩy vì sợ hãi. Này Sumukha có lông vàng, có sắc vàng, khanh hãy bay đi như ý muốn.

2354. Đám thân quyến đã bỏ lại ta, ra đi không chờ đợi, khi một mình ta đã bị rơi vào bẫy, việc gì một mình khanh còn ở lại?

2355. Này vị cao cả của loài chim, khanh phải bay đi thôi! Không có tình bạn ở người bị giam cầm. Khanh chớ bỏ lỡ cơ hội khi chưa bị nguy khốn. Này Sumukha, khanh hãy bay đi như ý muốn."

2356. "Thưa chim chúa Dhataraṭṭha, (nghĩ rằng): 'Ngài bị dày vò bởi khổ đau,' thần không thể bỏ rơi ngài. Thần sẽ cùng sống hay cùng chết với ngài."

2357. "Này Sumukha, điều khanh nói là lời nói tốt lành của người cao thượng. Và trong khi xem xét về khanh, ta đã nói lời nói này: 'Khanh hãy bay đi.'"

(Lời trao đổi giữa người thợ săn và hai con chim)
2358. "Loài chim di chuyển ở không trung, tiến tới một bước không phải dùng chân. Ngươi là ưu tú nhất trong số các con chim thiên nga, tại sao từ đằng xa ngươi đã không phát hiện ra cái bẫy?"

2359. "Khi con người có sự tiêu vong, ở vào giai đoạn cuối của mạng sống, thậm chí đã đến gần bên lưới giăng và bẫy sập cũng không nhận biết."

2360. Ete haṃsā pakkamanti vakkaṅgā[1] bhayameritā,
harittaca hemavaṇṇa tvañca taṃ[2] avahīyasi.[3]

2361. Ete bhutvā pivitvā ca[4] pakkamanti vihaṅgamā,
anapekkhamānā vakkaṅga[5] tvaññeveko[6] upāsasi.

2362. Kinnu tāyaṃ[7] dijo hoti mutto baddhaṃ upāsasi,
ohāya sakuṇā yanti kiṃ eko avahīyasi.[3]

2363. Rājo me so dijo mitto sakhā pāṇasamo ca me,
neva naṃ vijahissāmi yāva kālassa pariyāyaṃ.

2364. Yo ca tvaṃ sakhino hetu[8] pāṇaṃ cajitumicchasi,
so te sahāyaṃ muñcāmi hotu rājā tavānugo.

2365. Evaṃ luddaka nandassu saha sabbehi ñātibhi,
yathāhamajja nandāmi muttaṃ disvā[9] dijādhipaṃ.

2366. Kaccinnu[10] bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayaṃ,
kacci raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammena manusāsasi.[11]

2367. Kusalaṃ ceva me haṃsa atho haṃsa anāmayaṃ,
atho raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammena manusāsahaṃ.

2368. Kacci bhoto amaccesu doso koci na vijjati,
kacci ārā amittā te chāyā dakkhiṇatoriva.

2369. Athopi me amaccesu doso koci na vijjati,
atho ārā amittā te chāyā dakkhiṇatoriva.

2370. Kacci te sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī,
puttarūpayasūpetā tava chandavasānugā.

2371. Atho me sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī,
puttarūpayasūpetā mama chandavasānugā.

---

[1] vaṅkaṅgā - Syā.
[2] tvaññeva - Ma, Syā; tvañca naṃ - PTS.
[3] avahiyyasi - Ma, Syā.
[4] bhutvā ca pitvā ca - Ma, Syā.
[5] vakkaṅgā - Ma, PTS; vaṅkaṅgā - Syā.
[6] tvañceveko - Syā; tvaṃ ñev' eko - PTS.
[7] tyāyaṃ - Ma.
[8] hotu - PTS.
[9] disvā muttaṃ - Ma, Syā.
[10] kacci nu - Syā.
[11] dhammena anusāsasi - Syā; dhammena-m-anusāsasi - PTS.

2360. "Các con thiên nga ấy bay đi rồi, các con chim run rẩy vì sợ hãi. Này chim có lông vàng, có sắc vàng, có phải ngươi ở lại với chim kia?

2361. Này chim, các con chim ấy, sau khi ăn và uống xong, bay đi không chờ đợi, chỉ còn một mình ngươi hầu cận.

2362. Vậy con chim này là gì đối với ngươi? Ngươi được tự do, sao lại hầu cận kẻ bị giam cầm? Các con chim đã bỏ lại rồi ra đi, tại sao một mình ngươi còn ở lại?"

2363. "Chim ấy là vua, bạn bè, thân hữu của tôi, và sánh bằng mạng sống của tôi. Tôi sẽ không bao giờ rời bỏ chim ấy cho đến cuối cuộc đời."

2364. "Vì nguyên nhân bạn bè mà ngươi muốn từ bỏ mạng sống, ta đây trả tự do cho bạn của ngươi. Chim thiên nga chúa hãy đi cùng với ngươi."

2365. "Này thợ săn, mong rằng ông được vui mừng như vậy cùng với tất cả thân quyến, giống như ta hôm nay được vui mừng, sau khi nhìn thấy chim chúa được tự do."

(Lời trao đổi giữa thiên nga chúa Dhataraṭṭha và đức vua)
2366. "Phải chăng bệ hạ được an khang? Phải chăng bệ hạ được vô sự? Phải chăng đất nước này được phồn thịnh và bệ hạ lãnh đạo một cách đúng đắn?"

2367. "Này chim thiên nga, trẫm được an khang. Và này chim thiên nga, trẫm được vô sự. Còn đất nước này được phồn thịnh, và trẫm lãnh đạo một cách đúng đắn."

2368. "Phải chăng bất cứ lỗi lầm nào đều không tìm thấy ở các quan đại thần của bệ hạ? Phải chăng các kẻ thù đều tránh xa bệ hạ, tựa như bóng nắng không chiếu về phía nam?"

2369. "Bất cứ lỗi lầm nào cũng đều không tìm thấy ở các quan đại thần của trẫm. Và các kẻ thù đều tránh xa trẫm, tựa như bóng nắng không chiếu về phía nam."

2370. "Phải chăng người vợ tương xứng với bệ hạ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của bệ hạ?"

2371. "Còn người vợ tương xứng với trẫm có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của trẫm."

2372. Kacci te bahavo puttā sujātā raṭṭhavaḍḍhana,
paññājavena sampannā sammodanti tato tato.

2373. Sataṃ eko ca me puttā dhataraṭṭha mayā sutā,
tesaṃ tvaṃ kiccamakkhāhi nāvarajjhanti[1] te vaco.

2374. Upapannopi ce hoti jātiyā vinayena vā,
atha pacchā kurute yogaṃ kicce[2] āpāsu[3] sīdati.

2375. Tassa saṃhīrapaññassa vivaro jāyate mahā,
nattamandhova[4] rūpāni thullāni manussati.[5]

2376. Asāre sārayogaññū matiṃ natveva vindati,
sarabhova giriduggasmiṃ antarāyeva sīdati.

2377. Hīnajaccopi ce hoti uṭṭhātā dhitimā naro,
ācārasīlasampanno nise aggīva bhāsati.

2378. Etaṃ me[6] upamaṃ katvā putte vijjāsu vācaya,[7]
saṃvirūḷhetha medhāvī khettabījaṃva[8] vuṭṭhiyā "ti.
Cūḷahaṃsajātakaṃ.[9]

7. SATTIGUMBAJĀTAKAṂ

2379. Migaluddo mahārājā pañcālānaṃ rathesabho,
nikkhanto saha senāya ogaṇo vanamāgamā.

2380. Tatthaddasā[10] araññasmiṃ takkarānaṃ kuṭiṃ kataṃ,
tassā[11] kuṭiyā nikkhamma suvo luddāni bhāsati.

---

[1] nāvarujjhanti - Ma, Syā.
[2] kicche - Ma.
[3] āvāsu - Syā.
[4] rattimandhova - Ma, Syā.
[5] thūlāni manupassati - Ma, Syā; phullāni-m-anupassati - PTS.
[6] ve - Syā, PTS.
[7] ṭhāpaya - Syā.
[8] khette bījaṃva - Ma, Syā.
[9] haṃsajātakaṃ chaṭṭhaṃ - Syā.
[10] tatthaddasa - Syā.
[11] tasmā - Syā.

2372. “Tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, phải chăng bệ hạ có nhiều con trai có dòng dõi cao sang, được thành tựu trí tuệ nhạy bén, và thân thiện ở mọi nơi?”

2373. “Này chim chúa Dhataraṭṭha, trẫm có một trăm lẻ một người con trai, được nổi tiếng nhờ vào trẫm. Ngài hãy nói về phận sự của chúng, chúng không xao lãng lời nói của ngài.”

2374. “Dầu đã được sanh ra với dòng dõi hay tánh hạnh, mà thực hành việc rèn luyện chậm trễ thì sẽ đầu hàng khi có khó khăn, khi có các sự bất hạnh.

2375. Đối với người có trí tuệ bị suy giảm ấy, nghịch cảnh nảy sanh được quan trọng hóa, giống như người bị quáng gà, vào ban đêm nhìn thấy các hình thể được phóng đại.

2376. Người lầm tưởng cốt lõi ở điều không phải cốt lõi chẳng bao giờ đạt được sự hiểu biết, tựa như nai rừng gánh lấy tai họa ở khe núi hiểm trở.

2377. Dầu có dòng dõi thấp kém, mà là người sốt sắng, có nghị lực, đầy đủ hạnh kiểm và giới luật, vẫn tỏa sáng tựa như ngọn lửa trong bóng đêm.

2378. Hãy sử dụng ví dụ ấy của chim tôi và cho các con học tập các kiến thức. Người thông minh có thể trưởng thành, tựa như hạt giống ở thửa ruộng với cơn mưa.”

Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga. [502]

7. BỔN SANH CHIM KÉT SATTIGUMBA

2379. Vị đại vương, đấng thủ lãnh xa binh của xứ Pañcāla, thích săn bắt nai, trong khi xuất hành cùng với đoàn quân, đã rời đám đông đi vào khu rừng.

2380. Ở nơi ấy, trong khu rừng, đức vua đã nhìn thấy căn chòi đã được dựng lên của bọn cướp. Từ trong căn chòi ấy, có con két bước ra và nói những lời hung dữ:

2381. Sampannavāhano poso yuvā sammaṭṭhakuṇḍalo,[1]
sobhati lohituṇhīso divāsuriyova bhāsati.

2382. Majjhantike[2] sampaṭike[3] sutto rājā sasārathi,
handassābharaṇaṃ sabbaṃ gaṇhāma sahasā[4] mayaṃ.

2383. Nisīthepi[5] rahodāni sutto rājā sasārathi,
ādāya vatthaṃ maṇikuṇḍalañca hantvāna sākhāhi apattharāma.[6]

2384. Kinnu ummattarūpova sattigumba pabhāsasi,
durāsadā hi rājāno aggi pajjalito yathā.

2385. Atha tvaṃ patikoḷamba[7] matto thullāni gacchasi,[8]
mātari mayha[9] naggāya kinnu tvaṃ vijigucchase.

2386. Uṭṭhehi samma taramāno rathaṃ yojehi sārathi,
sakuṇā me na ruccanti[10] aññaṃ gacchāma assamaṃ.

2387. Yutto ratho mahārāja yutto ca balavāhano,
adhitiṭṭha mahārāja aññaṃ gacchāma assamaṃ.

2388. Konu meva gatā sabbe ye asmiṃ paricārakā,
esa gacchati pañcālo mutto tesaṃ adassanā.

2389. Kodaṇḍakāni gaṇhatha sattiyo tomarāni ca,
esa gacchati pañcālo mā vo muñcittha jīvitaṃ.[11]

2390. Athāparo paṭinandittha suvo lohitatuṇḍako,[12]
svāgataṃ te mahārāja atho te adurāgataṃ,
issarosi anuppatto yaṃ idhatthi pavedaya.

2391. Tindukāni[13] piyālāni madhuke kāsumāriyo,
phalāni khuddakappāni bhuñja rāja varaṃ varaṃ.

2392. Idampi pānīyaṃ sītaṃ ābhataṃ girigabbharā,
tato piva mahārāja sace tvaṃ abhikaṅkhasi.

---

[1] kuṇḍalī - Syā.
[2] majjhanhike - Ma.
[3] sampatike - Ma, Syā.
[4] sāhasā - Ma.
[5] nissivepi - Syā.
[6] avattharāma - Ma, Syā, PTS.
[7] patikolamba - Ma, PTS; patikolumba - Syā.
[8] gajjasi - Ma, Syā, PTS.
[9] mayhaṃ - Ma.
[10] sakuṇo me na ruccati - Ma, Syā, PTS.
[11] jīvataṃ - Ma.
[12] lohitatuṇḍiko - Syā.
[13] tiṇḍukāni - Syā, PTS.

(Lời chim két Sattigumba và kẻ cướp Patikoḷamba)
2381. "Người nam, còn trẻ tuổi, có cỗ xe hoàn hảo, có bông tai được đánh bóng, có khăn đội đầu màu đỏ, tỏa sáng, tựa như mặt trời chiếu sáng vào ban ngày.

2382. Bây giờ, vào lúc giữa trưa, vua với người đánh xe đã ngủ. Nào, chúng ta hãy dùng bạo lực đoạt lấy tất cả đồ trang sức của người này.

2383. Bây giờ vắng vẻ cũng như lúc nửa đêm, vua với người đánh xe đã ngủ. Chúng ta hãy lấy đi y phục và bông tai bằng ngọc ma-ni, rồi giết chết họ, và vùi lấp bằng những cành cây."

2384. "Này chim két Sattigumba, ngươi nói cái gì như là kẻ bị điên khùng vậy? Bởi vì, các vị vua là khó lại gần, giống như ngọn lửa đã bùng cháy."

2385. "Này Patikoḷamba, giờ ngươi lại say sưa, nói năng thô tháo. Trong khi mẹ của chúng ta bị thiếu thốn, vậy ngươi còn ghê tởm điều gì?"

(Lời đức vua và người xa phu)
2386. "Này khanh, hãy mau dậy đi. Này xa phu, hãy thắng ngựa vào cỗ xe. Các con chim không làm ta vui thích. Chúng ta hãy đi đến chốn ẩn cư khác."

2387. "Tâu đại vương, cỗ xe đã được thắng ngựa, đội quân và đoàn xe đã được sẵn sàng. Tâu đại vương, xin ngài bước lên. Chúng ta đi đến chốn ẩn cư khác."

(Lời chim két Sattigumba)
2388. "Những kẻ nào sống ở nơi này, tất cả bọn ấy đã đi đâu rồi? Vua xứ Pañcāla ấy ra đi tự do, thoát khỏi tầm nhìn của chúng rồi.

2389. Các ngươi hãy cầm lấy các cây cung, các gươm đao, và các cây giáo. Vua xứ Pañcāla ấy ra đi rồi. Chớ để gã thoát khỏi các ngươi, còn sống sót."

2390. Rồi, một con chim két khác, có mỏ đỏ, đã vui mừng đón tiếp: "Tâu đại vương, chào mừng ngài đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của ngài! Là bậc quân vương, bệ hạ đã ngự đến, có việc gì ở nơi này xin bệ hạ hãy cho biết.

2391. Tâu bệ hạ, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsamārī* ngọt như mật ong, xin bệ hạ hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

2392. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, tâu đại vương, xin bệ hạ hãy uống nước đã mang lại ấy nếu bệ hạ muốn.

2393. Araññaṃ uñchāya gatā ye asmiṃ paricārakā,
sayaṃ uṭṭhāya gaṇhavho hatthā me natthi dātave.

2394. Bhadrako[1] vata yaṃ[2] pakkhī dvijo[3] paramadhammiko,
atheso itaro pakkhī suvo luddāni bhāsati.

2395. Etaṃ hanatha bandhatha mā vo muñcittha jīvitaṃ,[4]
iccevaṃ vipalantassa sotthiṃ[5] pattosmi assamaṃ.

2396. Bhātarosma mahārāja sodariyā ekamātukā,
ekarukkhasmiṃ[6] saṃvaḍḍhā nānākhettagatā ubho.

2397. Sattigumbo ca corānaṃ ahañca isīnaṃ idha,
asataṃ so sataṃ ahaṃ tena dhammena no vinā.

2398. Tattha[7] vadho ca bandho ca nikatī vañcanāni ca,
ālopasahasākārā[8] tāni so tattha sikkhati.

2399. Idha saccañca dhammo ca ahiṃsā saññamo[9] damo,
āsanūdakadāyīnaṃ aṅke vaddhosmi[10] bhārata.[11]

2400. Yaṃ yaṃ hi rāja bhajati sataṃ[12] vā yadi vā asaṃ,
sīlavantaṃ visīlaṃ vā vasaṃ tasseva gacchati.

2401. Yādisaṃ kurute mittaṃ yādisañcūpasevati,
sopi tādisako hoti sahavāso hi[13] tādiso.

2402. Sevamāno sevamānaṃ samphuṭṭho samphusaṃ paraṃ,
saro diddho[14] kalāpaṃ va ālittamupalimpati,
upalepabhayā[15] dhīro neva pāpasakhā siyā.

---

1 bhaddako - Ma, Syā.
2 vatayaṃ - Ma; vatāyaṃ - Syā; vat' ayaṃ - PTS.
3 dijo - Ma, Syā, PTS.
4 jīvataṃ - Ma.
5 sotthī - Syā.
6 ekarukkhasmi - Syā.
7 yattha - Syā.
8 ālopā sāhasākārā - Ma, Syā, PTS.
9 saṃyamo - Ma, Syā.
10 vaḍḍhosmi - Syā.
11 bhāradha - Ma.
12 santaṃ - Ma, Syā.
13 sahavāsopi - Syā.
14 duṭṭho - Syā.
15 upalimpabhayā - Syā.

2393. Những người sống ở nơi này đã đi vào rừng nhặt trái cây. Xin bệ hạ hãy tự mình đứng dậy và chọn lấy, thần không có tay để dâng lên."

2394. "Con chim này quả thật là hiền thiện! Là con chim có đạo đức tuyệt vời. Còn con chim ấy ở nơi kia, con chim két nói những lời hung dữ rằng:

2395. 'Các ngươi hãy giết chết gã ấy, hãy bắt lấy gã. Chớ để gã thoát khỏi các ngươi, còn sống sót.' Trong khi nó lảm nhảm như vậy, trẫm đã đến được chốn ẩn cư này một cách bình yên."

2396. "Tâu đại vương, cả hai chúng tôi là anh em, có cùng xuất xứ, có chung một mẹ, đã được lớn lên ở cùng một thân cây, rồi đã đi đến hai mảnh đất khác nhau.

2397. Sattigumba ở với bọn cướp, còn thần ở nơi này với các vị ẩn sĩ. Nó ở giữa những kẻ xấu, thần giữa những người tốt, nên không thể không bị ảnh hưởng bởi tư cách của những người ấy.

2398. Tại nơi ấy, có sự giết chóc, sự bắt bớ, sự gian lận, và các sự lường gạt, sự cướp giật và các biểu hiện bạo lực; Sattigumba học theo các điều ấy ở nơi ấy.

2399. Ở nơi này, có sự chân thật, có thiện pháp, và sự không hãm hại, có sự thu thúc, có sự rèn luyện. Tâu vị cai quản đất nước, thần đã được lớn lên trong sự bảo bọc của những người có thói quen bố thí chỗ ngồi và nước uống cho khách lạ.

2400. Tâu bệ hạ, bởi vì khi hợp tác với người nào, là người tốt hay xấu, có giới hạnh hay không có giới hạnh, ta sẽ chịu sự ảnh hưởng của chính người ấy.

2401. Khi kết bạn với người như thế nào, và thân cận với người như thế nào, ta đây cũng trở thành người như thế ấy; bởi vì sự cộng trú là như thế.

2402. Người được phục vụ làm ô nhiễm người đang phục vụ mình, người được tiếp xúc làm ô nhiễm người khác đang tiếp xúc với mình, ví như mũi tên tẩm độc làm ô nhiễm túi tên còn chưa bị nhiễm độc. Do nỗi sợ hãi sự ô nhiễm, bậc sáng trí không nên có bạn bè xấu xa.

2403. Pūtimacchaṃ kusaggena yo naro upanayhati,
kusāpi pūti[1] vāyanti evaṃ bālūpasevanā.

2404. Tagarañca palāsena yo naro upanayhati,
pattāpi surabhi[2] vāyanti evaṃ dhīrūpasevanā.

2405. Tasmā phala[3]puṭasseva ñatvā sampākamattano,
asante nopaseveyya[4] sante seveyya paṇḍito,
asanto nirayaṃ nenti santo pāpenti suggatin "ti.
Sattigumbajātakaṃ.

8. BHALLĀṬIYA[5]JĀTAKAṂ

2406. Bhallāṭiyo nāma ahosi rājā
raṭṭhaṃ[6] pahāya migavaṃ acāri so,
agamā girivaraṃ gandhamādanaṃ
sampupphitaṃ[7] kimpurisānuciṇṇaṃ.

2407. Sālūrasaṅghañca[8] nisedhayitvā
dhanuṃ kalāpañca[9] so nikkhipitvā,
upāgami vacanaṃ vattukāmo
yatthaṭṭhitā kimpurisā ahesuṃ.

2408. Himaccaye hemavatāya tīre
kimidhaṭṭhitā mantayavho abhiṇhaṃ,
pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe
kathaṃ vo[10] jānanti manussaloke.

2409. Mallaṃ giriṃ[11] paṇḍarakaṃ tikūṭaṃ
sītodiyā[12] anuvicarāma najjo,
migā manusasāva nibhāsavaṇṇā
jānanti no kimpurisāti[13] ludda.

2410. Sukiccharūpaṃ paridevayavho
āliṅgito cāsi piyo piyāya,
pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe
kimidha vane rodatha appatītā.

---

[1] pūtī - PTS.
[2] surabhī - Syā, PTS.
[3] patta - Ma;
palāsa - Syā.
[4] nūpaseveyya - Syā, PTS.
[5] bhallāṭiya - Ma, Syā, evaṃ sabbattha.
[6] rajjaṃ - PTS.
[7] supupphitaṃ - Ma, Syā.
[8] sāḷūrasaṅghañca - Ma.
[9] dhanukalāpañca - Syā, PTS.
[10] kathaṃ nu - Ma.
[11] mallagiriṃ - Syā.
[12] sītodakā - Ma, Syā.
[13] kimpurisā ca - PTS.

2403. Người nào bao bọc con cá thối bằng ngọn cỏ, các ngọn cỏ cũng toát ra mùi hôi thối; tương tự như vậy, do việc thân cận với những kẻ ngu dốt (sẽ bị tổn hại danh tiếng).

2404. Người nào bao bọc gỗ thơm bằng lá cây, các chiếc lá cũng tỏa ra mùi thơm; tương tự như vậy, do việc thân cận với các bậc sáng trí (sẽ đạt được tiếng tốt).

2405. Vì thế, sau khi biết được hậu quả dành cho bản thân tương tự như kết quả của chiếc lá và vật chứa đựng, người sáng suốt không nên thân cận những kẻ ác nhân, nên phục vụ các bậc thiện nhân. Những kẻ ác nhân dẫn lối vào địa ngục, các bậc thiện nhân giúp cho đạt được cảnh giới an vui."

Bổn Sanh Chim Két Sattigumba. [503]

8. BỔN SANH VUA BHALLĀṬIYA

2406. Xưa có vị vua tên là Bhallāṭiya. Vị vua ấy đã bỏ bê đất nước rồi đi săn thú. Đức vua đã đi đến ngọn núi cao quý Gandhamādana, nơi được trổ đầy hoa, được lai vãng bởi loài nhân điểu.

2407. Đức vua đã ngăn lại bầy chó săn, đã đặt cây cung và bó tên xuống, rồi đã đi đến gần nơi có hai nhân điểu đang đứng với ý định nói lời thăm hỏi (rằng):

2408. "Khi mùa đông đã qua đi, có phải hai ngươi thường đứng tâm sự ở đây, bên bờ sông Hemavatā? Ta hỏi hai ngươi, những kẻ có cơ thể và dáng vóc của con người. Ở thế giới nhân loại, người ta nhận biết hai ngươi như thế nào?"

2409. "Thưa thợ săn, chúng tôi đi du ngoạn đến núi Malla, đến các con sông Paṇḍaraka và Tikūṭa có nước mát lạnh. Chúng tôi là loài thú, có bề ngoài và dáng vóc tựa như con người; người ta nhận biết chúng tôi là 'loài nhân điểu.'"

2410. "Là người yêu được người yêu ôm ấp, mà hai ngươi than van có vẻ vô cùng khổ sở. Ta hỏi hai ngươi, những kẻ có cơ thể và dáng vóc của loài người, việc gì hai ngươi lại ủ rũ, khóc lóc ở đây, trong khu rừng?

2411. Sukiccharūpaṃ paridevayavho
āliṅgito cāsi piyo piyāya,
pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe
kimidha vane vilapatha appatītā.

2412. Sukiccharūpaṃ paridevayavho
āliṅgito cāsi piyo piyāya,
pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe
kimidha vane socatha appatītā.

2413. Mayamekarattiṃ[1] vippavasimha ludda
akāmakā aññamaññaṃ sarantā,
tamekarattiṃ[2] anutappamānā
socāma sā ratti punaṃ na hessati.

2414. Yamekarattiṃ[3] anutappathetaṃ
dhanaṃ va naṭṭhaṃ pitaraṃ va petaṃ,
pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe
kathaṃ vināvāsamakappayittha.

2415. Yayimaṃ[4] nadiṃ passasi sīghasotaṃ
nānādumacchadanaṃ[5] selakūṭaṃ,[6]
tamme piyo uttari vassakāle
mamañca maññaṃ[7] anubandhatīti.

2416. Ahañca aṅkolakaṃ ocināmi
atimuttakaṃ sattaliyothikañca,[8]
piyo ca me hohiti[9] mālabhārī
ahañca naṃ mālinī[10] ajjhupessaṃ.

2417. Ahañcidaṃ kuravakaṃ ocināmi
uddālakā pāṭalisinduvārakā,[11]
piyo ca me hohiti mālabhārī
ahañca naṃ mālinī ajjhupessaṃ.

2418. Ahañca sālassa[12] supupphitassa
oceyya pupphāni karomi mālaṃ,
piyo ca me hohiti mālabhārī
ahañca naṃ mālinī ajjhupessaṃ.

---

[1] mayekarattaṃ - Ma, Syā;
mayekarattiṃ - PTS.
[2] tamekarattaṃ - Ma, Syā.
[3] yamekarattaṃ - Ma, Syā.
[4] yamimaṃ - Ma, Syā, PTS.
[5] chādanaṃ - Ma;
chādana - Syā.
[6] selakūlaṃ - Ma, Syā.
[7] maññe - Syā.
[8] adhimuttakaṃ sattaliyodhikañca - Syā.
[9] hehiti - Ma, Syā, evaṃ sabbattha.
[10] mālini - Syā, evaṃ sabbattha.
[11] pāṭalisindhuvārakā - Ma;
pātali sinduvāritā - Syā;
pāṭalisinduvāritā - PTS.
[12] sālissa - PTS.

2411. Là người yêu được người yêu ôm ấp, mà hai ngươi than van có vẻ vô cùng khổ sở. Ta hỏi hai ngươi, những kẻ có cơ thể và dáng vóc của loài người, việc gì hai ngươi lại ủ rũ, kể lể ở đây, trong khu rừng?

2412. Là người yêu được người yêu ôm ấp, mà hai ngươi than van có vẻ vô cùng khổ sở. Ta hỏi hai ngươi, những kẻ có cơ thể và dáng vóc của loài người, việc gì hai ngươi lại ủ rũ, sầu muộn ở đây, trong khu rừng?"

2413. "Thưa thợ săn, chúng tôi đã miễn cưỡng sống xa nhau một đêm. Trong khi nhớ nhung lẫn nhau, trong khi hối tiếc một đêm ấy, chúng tôi sầu muộn (ước rằng): 'Đêm ấy sẽ không xảy ra lần nữa.'"

2414. "Hai ngươi tiếc nuối một đêm ấy tựa như hai ngươi tiếc nuối tài sản bị mất mát, hay tiếc nuối người cha đã qua đời. Ta hỏi hai ngươi, những kẻ có cơ thể và dáng vóc của loài người, như thế nào hai ngươi đã phải chịu cuộc sống xa cách?"

2415. "Ngài hãy nhìn xem con sông này, có dòng nước chảy xiết giữa hai bờ đá, có sự che khuất bởi nhiều loại cây cối. Vào lúc trời mưa, người yêu của thiếp đã vượt qua con sông ấy, trong lúc nghĩ về thiếp rằng: 'Nàng ấy bước theo sau.'

2416. Còn thiếp bận thu hái các loại hoa *aṅkolaka* này, hoa *atimuttaka*, hoa *sattali*, và hoa *yothika*, (nghĩ rằng): 'Người yêu của ta sẽ đeo tràng hoa, và ta cũng sẽ đeo tràng hoa rồi đi đến bên chàng.'

2417. Rồi thiếp thu hái các loại hoa *kuravaka*, hoa *uddālaka*, hoa *pāṭali*, hoa *sinduvāraka*, (nghĩ rằng): 'Người yêu của ta sẽ đeo tràng hoa, và ta cũng sẽ đeo tràng hoa rồi đi đến bên chàng.'

2418. Và sau khi thu hái các bông hoa của cây *sāla* khéo được nở rộ, thiếp làm tràng hoa, (nghĩ rằng): 'Người yêu của ta sẽ đeo tràng hoa, và ta cũng sẽ đeo tràng hoa rồi đi đến bên chàng.'

2419. Ahañca sālassa supupphitassa
oceyya pupphāni karomi bhāraṃ,
idañca no hohiti santharatthaṃ
yatthajjamaṃ[1] viharissāmu[2] rattiṃ.

2420. Ahaṃ ca kho agaḷuṃ[3] candanañca
silāya piṃsāmi pamattarūpā,
piyo ca me hohiti rositaṅgo
ahañca naṃ rositā ajjhupessaṃ.

2421. Athāgamā salilaṃ sīghasotaṃ
nudaṃ sāle salaḷe[4] kaṇṇikāre,
apūratha[5] tena muhuttakena
sāyaṃ nadī āsi mayā suduttarā.

2422. Ubhosu tīresu mayaṃ tadā ṭhitā
sampassantā ubhayo aññamaññaṃ,
sakimpi rodāma sakiṃ hasāma
kicchena no agamā[6] saṃvarī[7] sā.

2423. Pāto ca[8] kho uggate sūriyamhi
catukkaṃ nadiṃ uttariyāna ludda,
āliṅgiyā aññamaññaṃ mayaṃ ubho
sakimpi rodāma sakiṃ hasāma.

2424. Tīhūnakaṃ satta satāni ludda
yamidha mayaṃ vippavasimha pubbe,
vāsekimaṃ[9] jīvitaṃ bhūmipāla
konīdha kantāya vinā vaseyya.

2425. Āyuñca vo kīvatako nu samma
sacepi jānātha vadetha āyuṃ,
anussavā vaddhato[10] āgamā vā
akkhātha me taṃ avikampamānā.

2426. Āyuñca no vassasahassaṃ[11] ludda
na cantarā pāpako atthi rogo,
appañca[12] dukkhaṃ sukhameva bhiyyo
avītarāgā vijahāma jīvitaṃ.

2427. Idañca sutvāna amānusānaṃ
bhallāṭiyo ittaraṃ[13] jīvitanti,
nivattatha na migavadhaṃ acāri[14]
adāsi dānāni abhuñji bhoge.

---

[1] yatthajjimaṃ - Ma, Syā.
[2] viharissāma - Ma, Syā.
[3] aggalu - Syā; akaluṃ - PTS.
[4] salale - Syā.
[5] āpūratha - Ma;
āpūrathe - Syā.
[6] āgamā - Ma.
[7] saṃbarī - Syā.
[8] pātova - Ma.
[9] vassekimaṃ - Ma, Syā.
[10] vuḍḍhato - Ma, Syā.
[11] vassasahassa - Syā, PTS.
[12] appaṃva - Syā.
[13] ittara - Ma.
[14] migavaṃ acari - Ma, Syā;
migavaṃ acāri - PTS.

2419. Và sau khi thu hái các bông hoa của cây *sāla* khéo được nở rộ, thiếp làm thành đống (nghĩ rằng): 'Cái này sẽ dùng làm tấm trải cho chúng ta, là nơi mà hôm nay chúng ta sẽ sống qua đêm này.'

2420. Và thiếp nghiền quế và trầm hương ở tảng đá cho đến khi nát vụn, (nghĩ rằng): 'Người yêu của ta sẽ có thân thể được tẩm hương, và ta cũng sẽ được tẩm hương rồi đi đến bên chàng.'

2421. Sau đó, thiếp đã đi đến con sông có dòng nước chảy xiết, mang theo các loại bông hoa *sāla*, hoa *salaḷa*, hoa *kaṇṇikāra*. Trong khoảnh khắc ấy, con sông này đã tràn đầy; nó đã trở nên vô cùng khó vượt qua đối với thiếp.

2422. Khi ấy, cả hai chúng tôi đứng ở hai bên bờ sông, người này nhìn người kia. Thậm chí, chúng tôi đã cùng khóc, chúng tôi đã cùng cười. Đối với chúng tôi, đêm ấy đã qua đi một cách khó khăn.

2423. Rồi vào buổi sáng, khi mặt trời đã mọc lên, sau khi vượt qua con sông cạn khô, thưa thợ săn, cả hai chúng tôi đã ôm ấp lẫn nhau. Thậm chí, chúng tôi đã cùng khóc, chúng tôi đã cùng cười.

2424. Thưa thợ săn, thiếu ba năm nữa là đủ bảy trăm năm, ở nơi này, trước đây chúng tôi đã sống xa nhau. Tâu đấng hộ quốc, vậy người nào ở nơi đây có thể sống cuộc sống này thiếu vắng người vợ một năm?"

2425. "Này các bạn, vậy tuổi thọ của các bạn là bao nhiêu? Nếu các bạn biết, xin các bạn hãy nói về tuổi thọ (của các bạn) theo truyền thuyết, hay do sự truyền thừa từ bậc trưởng thượng. Xin các bạn hãy trả lời cho trẫm điều ấy, không phải run sợ."

2426. "Thưa thợ săn, tuổi thọ của chúng tôi là một ngàn năm, trong khoảng thời gian ấy không có tai họa, không có bệnh hoạn, ít khổ đau, còn hạnh phúc thì vượt trội. Chúng tôi lìa bỏ mạng sống, với sự luyến ái còn chưa vơi."

2427. Và sau khi nghe được điều này của hai phi nhân, đức vua Bhallāṭiya (nghĩ rằng): "Mạng sống là ngắn ngủi," rồi đã quay trở về, đã không đi săn thú, đã ban phát các vật thí, đã thọ hưởng các của cải.

2428. Idañca sutvāna amānusānaṃ
sammodatha mā kalahaṃ akattha,
mā vo tapī[1] attakammāparādho
yathāpi te kimpurisekarattiṃ.[2]

2429. Idañca sutvāna amānusānaṃ
sammodatha mā vivādaṃ akattha,
mā vo tapī attakammāparādho
yathāpi te kimpurisekarattiṃ.

2430. Vividha[3]-adhimanā suṇomahaṃ
vacanapathaṃ tava[4] atthasaṃhitaṃ,
muñca[5] giraṃ nudaseva me daraṃ
samaṇa sukhāvaha jīva me ciranti.

Bhallāṭiyajātakaṃ.

9. SOMANASSAJĀTAKAṂ

2431. Ko taṃ hiṃsati heṭheti
kiṃ[6] dummano socasi appatīto,
kassajja mātāpitaro rudantu
kvajja setu nihato pathavyā.

2432. Tuṭṭhosmi deva tava dassanena
cirassa passāmi[7] taṃ bhūmipāla,
ahiṃsako reṇumanuppavissa
puttena te heṭhayitosmi deva.

2433. Āyantu dovārikā khaggabaddhā[8]
kāsāviyā yantu antepuraṃ taṃ,[9]
gantvāna[10] taṃ somanassaṃ kumāraṃ
chetvāna sīsaṃ varamāharantu.

2434. Pesitā rājino dūtā kumāraṃ etadabravuṃ,
issarena vitiṇṇosi vadhappattosi[11] khattiya.

2435. Sa rājaputto paridevayanto
dasaṅguliṃ añjaliṃ paggahetvā,
ahampi icchāmi janinda daṭṭhuṃ
jīvaṃ panetvā[12] paṭidassayātha.[13]

---

[1] tappi - Syā.
[2] ekarattaṃ - Ma, Syā.
[3] vividhaṃ - Ma, PTS.
[4] vata - Syā; tavam - PTS.
[5] muñcaṃ - Ma, Syā.
[6] kinnu - PTS.
[7] cirassaṃ passāmi - Ma, Syā; cirass' apassāmi - PTS.
[8] bandhā - Ma, Syā.
[9] antepurantaṃ - Ma, Syā; antepuran taṃ - PTS.
[10] hantvāna - Ma, Syā, PTS.
[11] vadhaṃ pattosi - Ma, Syā.
[12] jīvaṃ maṃ netvā - Ma, Syā.
[13] paṭidassayetha - Ma, Syā, PTS.

(Lời đức Thế Tôn)[1]
2428. "Và sau khi nghe được điều này của hai phi nhân, các vị hãy thân thiện với nhau, chớ gây ra sự cãi cọ. Các vị chớ có sự hối tiếc, chớ có lỗi lầm ở hành động của bản thân. Các vị cũng chớ có giống như câu chuyện một đêm (xa cách) của loài nhân điểu.

2429. Và sau khi nghe được điều này của hai phi nhân, các vị hãy thân thiện với nhau, chớ gây ra sự tranh cãi. Các vị chớ có sự hối tiếc, chớ có lỗi lầm ở hành động của bản thân. các vị cũng chớ có giống như câu chuyện một đêm (xa cách) của loài nhân điểu."

(Lời hoàng hậu Mallikā)
2430. "Thiếp chú tâm lắng nghe phương thức trình bày của Ngài, có tính đa dạng, liên hệ đến lợi ích. Trong khi cất lên giọng nói, Ngài đã xua đi nỗi lo lắng của thiếp. Thưa vị Sa-môn, thưa bậc đem lại sự an lạc cho thiếp, cầu mong Ngài sống lâu."

Bổn Sanh Vua Bhallāṭiya. [504]

9. BỔN SANH HOÀNG TỬ SOMANASSA

(Lời đức vua)
2431. "Người nào hãm hại và xúc phạm ngài? Tại sao ngài lại có vẻ buồn bã, ủ rũ, và sầu muộn? Hôm nay, cha mẹ của người nào phải khóc lóc? Hôm nay, người nào bị đánh đập, phải nằm dài ở mặt đất?"

(Lời vị đạo sĩ giả hiệu)
2432. "Tâu bệ hạ, thần được vui mừng do việc nhìn thấy bệ hạ. Tâu đấng hộ quốc, lâu nay thần không gặp bệ hạ. Tâu bệ hạ, thần là người không hãm hại, mà Reṇu, con trai của bệ hạ, đã đột nhập và xúc phạm thần."

2433. "Các ngự lâm quân mang gươm hãy lại đây. Các đao phủ hãy đi đến nội cung ấy. Các ngươi hãy giết chết hoàng tử Somanassa ấy, hãy chặt đứt cái đầu cao quý rồi mang lại."

2434. Các sứ giả của đức vua được phái đi đã nói điều này với vị hoàng tử: "Tâu vị Sát-đế -lỵ, ngài đã bị chúa thượng phế bỏ, ngài đã phạm tội chết."

2435. Vị hoàng tử ấy, trong lúc than khóc, đã chắp lại mười ngón tay đưa lên (nói rằng): "Ta cũng muốn gặp vị chúa của loài người. Các ngươi hãy dẫn ta đi trong lúc ta còn sống. Các ngươi hãy để ta diện kiến phụ vương."

---

[1] Hai câu kệ kế tiếp là lời nhắn nhủ của đức Thế Tôn đến đức vua Pasenadi và hoàng hậu Mallikā thông qua câu chuyện liên quan trong thời quá khứ (JaA. iv, 437 - 444).

2436. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā rañño puttaṃ adassayuṃ,
putto ca pitaraṃ disvā dūratovajjhabhāsatha.

2437. Āgañchuṃ[1] dovārikā khaggabaddhā
kāsāviyā hantu[2] mamaṃ janinda,
akkhāhi me pucchito etamatthaṃ
aparādho konidha[3] mamajja atthi.

2438. Sāyañca pāto udakaṃ sajāti
aggiṃ sadā paricaratappamatto,[4]
taṃ tādisaṃ saṃyataṃ brahmacāriṃ
kasmā tuvaṃ brūsi gahapatīti.[5]

2439. Tālā ca mūlā ca phalā ca deva
pariggahā vividhā santimassa,
te rakkhati gopayatappamatto
brāhmaṇo gahapati tena hoti.[6]

2440. Saccaṃ kho etaṃ vadasi kumāra
pariggahā vividhā santimassa,
te rakkhati gopayatappamatto
brāhmaṇo[7] gahapati tena hoti.

2441. Suṇantu mayhaṃ parisā samāgatā
sanegamā jānapadā ca sabbe,
bālāyaṃ bālassa vaco nisamma
ahetunā ghātayate[8] janindo.

2442. Daḷhasmi mūle visate virūḷhe
dunnikkhayo[9] veḷu pasākhajāto,
vandāmi pādāni tavaṃ[10] janinda
anujāna maṃ pabbajissāmi deva.

2443. Bhuñjassu bhoge vipulaphale[11] kumāra
sabbañca te issariyaṃ dadāmi,
ajjeva tvaṃ kurunaṃ[12] hohi rājā
mā pabbaji[13] pabbajjā hi dukkhā.

2444. Kinnūdha deva tavamatthi bhogo[14]
pubbevahaṃ devaloke ramissaṃ,
rūpehi saddehi atho rasehi
gandhehi phassehi manoramehi.

---

[1] āgacchuṃ - Ma, Syā;
āgañchu - PTS.
[2] hantuṃ - Syā.
[3] ko nidha - Ma; konīdha - Syā, PTS.
[4] pāricaratappamatto - Ma;
paricaraṇappamatto - PTS.
[5] gahappatī ti - Ma, Syā.
[6] tasmā ahaṃ brūmi gahappatī ti - Ma, Syā.
[7] sa brāhmaṇo - Ma.
[8] ghātayate maṃ - Ma, Syā.
[9] dunnikkayo - Ma.
[10] tava - Ma, Syā.
[11] vipule - Ma, Syā, PTS.
[12] kurūnaṃ - Ma, Syā.
[13] pabbajī - Ma, PTS.
[14] bhogā - Ma, Syā, PTS.

2436. Sau khi nghe lời nói ấy của vị hoàng tử, họ đã để cho hoàng tử gặp đức vua. Và người con trai, sau khi nhìn thấy vua cha, từ đằng xa đã thưa rằng:

2437. "Các ngự lâm quân mang gươm và các đao phủ đã đi đến để giết chết con. Tâu vị chúa của loài người, được hỏi, xin cha hãy giải thích việc ấy cho con. Hôm nay, con có lỗi lầm gì ở đây?"

2438. "Là người sáng và chiều lội xuống nước (rửa tội), luôn luôn thờ phượng ngọn lửa, không xao lãng, vì sao con lại gọi vị ấy, bậc đã thu thúc, có Phạm hạnh như thế ấy, là 'gia chủ'?"

2439. "Tâu phụ vương, các rau cải, các rễ củ, và các trái cây là các vật sở hữu nhiều loại của người này. Gã bảo vệ, gìn giữ chúng, không xao lãng; vì việc ấy, vị Bà-la-môn trở thành người gia chủ."

2440. "Này hoàng tử, điều con nói ấy quả là sự thật. Người này có các vật sở hữu nhiều loại. Gã bảo vệ, gìn giữ chúng, không xao lãng; vì việc ấy, vị Bà-la-môn trở thành người gia chủ."

2441. "Này các đồ chúng đã tụ tập lại, cùng các thị dân, và tất cả dân chúng, các người hãy lắng nghe ta: 'Người này là kẻ ngu; sau khi nghe theo lời nói của kẻ ngu, vị chúa của loài người ra lệnh giết hại không có nguyên nhân.

2442. Khi phần rễ được vững chắc, đã được lan rộng, đã được lớn mạnh, cây tre đã mọc nhánh thì khó dời đi. Tâu vị chúa của loài người, con xin đảnh lễ các bàn chân của người. Tâu bệ hạ, xin cha hãy cho phép con. Con sẽ xuất gia."

2443. "Này hoàng tử, con hãy hưởng thụ các của cải có hiệu quả lớn lao, và trẫm ban cho con toàn bộ vương quyền. Ngay hôm nay, con hãy là đức vua của xứ Kuru. Con chớ có xuất gia, bởi vì xuất gia là khổ."

2444. "Tâu bệ hạ, vậy có cái gì ở nơi này là vật hưởng thụ của bệ hạ? Trước đây, ở thế giới chư Thiên, con đã vui sướng với các sắc, với các thinh, rồi với các vị, với các hương, với các xúc, với các pháp làm thích ý.

2445. Bhuttā me[1] bhogā tidivasmi[2] deva
parivāritā[3] accharānaṃ[4] gaṇena,
tuvañca[5] bālaṃ paraneyyaṃ viditvā
na tādise rājakule vaseyyaṃ.

2446. Sacāhaṃ[6] bālo paraneyyohamasmi[7]
ekāparādhaṃ khama putta mayhaṃ,
punāpi[8] ce edisakaṃ bhaveyya
yathāmati somanassaṃ[9] karohi.

2447. Anisamma kataṃ kammaṃ anavatthāya cintitaṃ,
bhesajjasseva vebhaṅgo vipāko hoti pāpako.

2448. Nisamma ca kataṃ kammaṃ sammāvatthāya cintitaṃ,
bhesajjasseva sampatti vipāko hoti bhadrako.

2449. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu
asaññato pabbajito na sādhu,
rājā na sādhu anisammakārī
yo paṇḍito kodhano taṃ na sādhu.

2450. Nisamma khattiyo kayirā nānisamma dipampati,
nisammakārino rāja yaso kitti ca vaḍḍhati.

2451. Nisamma daṇḍaṃ paṇayeyya issaro
vegākataṃ tapate[10] bhūmipāla,
sammāpaṇidhi[11] ca narassa atthā
anānutappā te bhavanti pacchā.

2452. Anānutappāni hi ye karonti
vibhajja kammāyatanāni loke,
viññuppasatthāni[12] sukhudrayāni
bhavanti vaddhānumatāni[13] tāni.

2453. Āgañchuṃ[14] dovārikā khaggabaddhā
kāsāviyā hantu[15] mamaṃ janinda,
mātu ca[16] aṅkasmiṃ[17] ahaṃ nisinno
ākaḍḍhito sahasā tehi deva.

---

[1] bhuttā ca me - Ma, Syā.
[2] tidivasmiṃ - Ma, Syā.
[3] parivārito - Syā.
[4] accharāsaṃ - Syā, PTS.
[5] tavañca - PTS.
[6] sacc' āhaṃ - PTS.
[7] paraneyyo asmi - Ma, Syā; paraneyy' āham asmi - PTS.
[8] punapi - Ma, Syā, PTS.
[9] yathāmatiṃ somanassa - Ma, Syā; yathāmatiṃ somanassaṃ - PTS.
[10] vegā kataṃ tappati - Ma, Syā.
[11] sammāpaṇīdhī - Ma; sammāpaṇidhī - Syā.
[12] viññūpasatthāni - Syā, PTS.
[13] buddhānumatāni - Ma, Syā.
[14] āgacchuṃ - Ma, Syā; āgañchu - PTS.
[15] hantuṃ - Syā.
[16] mātuñca - Ma; mātucca - PTS.
[17] aṅkasmi - PTS.

2445. Tâu bệ hạ, ở cõi Trời, con đã hưởng thụ các của cải được vây quanh bởi đoàn tiên nữ. Và sau khi biết được quyền lực của bệ hạ có thể bị người khác lèo lái, con không nên sống ở gia đình vua chúa như thế ấy.”

2446. “Nếu trẫm là kẻ ngu, nếu trẫm là có thể bị người khác lèo lái, này con trai, hãy tha thứ cho trẫm một lần lầm lỗi. Nếu việc như thế này xảy ra lần nữa, này Somanassa, con hãy làm theo ý nghĩ của con.”

2447. “Hành động đã được làm không suy xét trước, đã được suy nghĩ không cân nhắc, tựa như sự thất bại của phương thuốc, kết quả đạt được là xấu xa.

2448. Và hành động đã được làm sau khi suy xét, đã được suy nghĩ sau khi cân nhắc đúng đắn, tựa như sự thành công của phương thuốc, kết quả đạt được là tốt đẹp.

2449. Người tại gia biếng nhác có sự thọ hưởng các dục, là không tốt.
Bậc xuất gia không tự chế ngự, là không tốt.
Vị vua có hành động không suy xét, là không tốt.
Người sáng suốt có sự phẫn nộ, việc ấy là không tốt.[1]

2450. Vị Sát-đế-lỵ nên suy xét rồi mới hành động. Bậc chúa tể một phương không thể không suy xét. Tâu bệ hạ, người hành động sau khi suy xét có danh vọng và tiếng tăm tăng trưởng.

2451. Tâu đấng hộ quốc, vị quân vương nên suy xét rồi mới ấn định hình phạt. Vị vua có thể hối hận về việc đã được làm một cách vội vã. Và các quyết định đúng đắn vì lợi ích của con người sẽ không là các nỗi hối tiếc cho bệ hạ về sau này.

2452. Bởi vì những người nào, sau khi đã phân tích các loại nghiệp ở thế gian, rồi làm các việc không gây ra sự hối tiếc, các việc ấy được khen ngợi bởi những vị hiểu biết, là các nguồn tạo ra sự an lạc, được tán thành bởi các bậc trưởng thượng.

2453. Tâu vị chúa của loài người, các ngự lâm quân mang gươm và các đao phủ đã đi đến để giết chết con. Và tâu bệ hạ, con đang ngồi bên cạnh mẫu hậu thì đã bị bọn chúng lôi đi bằng bạo lực.

---

[1] Hai câu kệ 2449 và 2450 giống hai câu kệ 634 và 635 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 189).

2454. Kaṭukamhi[1] sambādhaṃ sukicchapatto[2]
madhuraṃ piyaṃ[3] jīvitaṃ laddhu[4] rāja,
kicchenāhaṃ[5] ajja vadhā pamutto[6]
pabbajjamevābhimanohamasmi.

2455. Putto tavāyaṃ[7] taruṇo sudhamme
anukampako somanasso kumāro,
taṃ yācamāno na labhāmi sajja[8]
arahāsi[9] naṃ yācitave tuvampi.

2456. Ramassu bhikkhācariyāya putta
nisamma dhammesu paribbajassu,
sabbesu bhūtesu nidhāya daṇḍaṃ
anindito brahmamupehi[10] ṭhānaṃ.

2457. Acchariyarūpaṃ[11] vata yādisañca
dukkhitaṃ maṃ dukkhāpayase sudhamme,
yācassu puttaṃ iti vuccamānā
bhiyyova ussāhayase kumāraṃ.

2458. Ye vippamuttā anavajjabhojino,[12]
parinibbutā lokamimaṃ caranti,
tamariyamaggaṃ paṭipajjamānaṃ
na ussahe vārayituṃ kumāraṃ.

2459. Addhā have sevitabbā sapaññā
bahussutā ye bahuṭhānacintino,
yesāyaṃ sutvāna subhāsitāni
appossukkā vītasokā sudhammā "ti.
Somanassajātakaṃ.

10. CAMPEYYAJĀTAKAṂ

2460. Kā nu vijjurivābhāsi osadhī viya tārakā,
devatā nusi gandhabbī na taṃ maññāmi mānusiṃ.[13]

2461. Namhi devī na gandhabbī na mahārāja mānusī,
nāgakaññamhi[14] bhaddante[15] atthenamhi idhāgatā.

---

[1] kaṭukañhi - Ma;
kaṭukaṃ hi - Syā, PTS.
[2] sukicchaṃ patto - Ma, Syā.
[3] madhurampi yaṃ - Ma.
[4] laddha - Ma, PTS; laddhaṃ - Syā.
[5] kicchenahaṃ - Ma, PTS.
[6] vadhāya mutto - Syā.
[7] vatāyaṃ - PTS.
[8] svajja - Ma, Syā.
[9] arahasi - Ma, Syā.
[10] upeti - PTS.
[11] acchera rūpaṃ - Ma.
[12] bhogino - Ma.
[13] mānusī - Syā.
[14] nāgakaññāsmi - Ma, Syā.
[15] bhadante - PTS.

2454. Tâu bệ hạ, con đã gặp phải sự trở ngại cay đắng, vô cùng đau đớn, để đạt được mạng sống ngọt ngào, yêu quý. Hôm nay, con được thoát khỏi cái chết một cách khó khăn. Con có ý dứt khoát về việc xuất gia."

2455. "Này hoàng hậu Sudhammā, người con trai này của nàng, hoàng tử Somanassa, còn trẻ, và có lòng thương xót. Hôm nay, trong khi nó cầu xin điều ấy, trẫm đây không chấp nhận. Nàng cũng thích hợp để thuyết phục con (bỏ ý định xuất gia)."

2456. "Này con trai, con hãy vui thích việc thực hành khất thực. Sau khi suy xét về các pháp, con hãy xuất gia. Sau khi dẹp bỏ hình phạt đối với tất cả chúng sanh, con không bị chê trách, con hãy tiến đến vị thế Phạm thiên."

2457. "Điều như thế này có vẻ kỳ lạ thật đấy! Này hoàng hậu Sudhammā, trẫm đang khổ, nàng lại khiến cho trẫm phải khổ. Trong khi được nói rằng: 'Nàng hãy thuyết phục con trai (bỏ ý định xuất gia),' nàng còn khuyến khích hoàng tử thêm nữa."

2458. "Các vị nào đã được giải thoát, có sự thọ hưởng không bị chê trách, đã được hoàn toàn diệt tắt, đang sống ở thế gian này, thiếp không ra sức để ngăn cản hoàng tử thực hành đạo lộ cao thượng của các vị ấy.

2459. Quả thật, đúng vậy, nên thân cận các bậc có trí tuệ, các bậc đa văn, là những vị có suy nghĩ về nhiều lãnh vực. Sau khi lắng nghe các lời thiện thuyết của những vị này, thiếp đây ít ham muốn, không còn sầu muộn, có thiện pháp."

Bổn Sanh Hoàng Tử Somanassa. [505]

10. BỔN SANH RỒNG CHÚA CAMPEYYA

2460. "Người nữ nào chiếu sáng tựa như tia chớp, tựa như ngôi sao *osadhī*? Có phải nàng là vị Thiên nhân, hay nữ Càn-thát-bà? Trẫm không nghĩ rằng nàng là loài người."

2461. "Thưa đại vương, thiếp không phải là Thiên nữ, không phải nữ Càn-thát-bà, không phải loài người. Thưa bậc đức độ, thiếp là con gái của loài rồng. Vì công việc mà thiếp đã đi đến nơi này."

2462. Vibbhantacittā kupitindriyāsi
nettehi te vārigaṇā savanti,
kinte naṭṭhaṃ kimpana patthayānā
idhāgatā nāri tadiṅgha brūhi.

2463. Yamuggatejo uragoti cāhu
nāgoti taṃ[1] āhu janā janinda,
tamaggahī puriso jīvikattho
taṃ bandhanā muñca patī mameso.

2464. Kathaṃ nvayaṃ balaviriyūpapanno
hatthattha māgañchi[2] vaṇibbakassa,[3]
akkhāhi me nāgakaññe tamatthaṃ
kathaṃ[4] vijānemu gahītanāgaṃ.

2465. Nagarampi nāgo bhasmaṃ kareyya
tathā hi so balaviriyūpapanno,
dhammañca nāgo apacāyamāno
tasmā parakkamma tapo karoti.

2466. Cātuddasiṃ paṇṇarasiñca[5] rāja
catuppathe sammati nāgarājā,
tamaggahī puriso jīvikattho
taṃ bandhanā muñca patī mameso.

2467. Soḷasitthī[6]sahassāni āmuttamaṇikuṇḍalā,
vārigehasayā nārī tāpi taṃ saraṇaṅgatā.

2468. Dhammena mocehi asāhasena
gāmena nikkhena gavaṃ satena,
ossaṭṭhakāyo urago carātu
puññatthiko muccatu[7] bandhanasmā.

2469. Dhammena mocemi asāhasena
gāmena nikkhena gavaṃ satena,
ossaṭṭhakāyo urago carātu
puññatthiko muccatu bandhanasmā.

2470. Dammi nikkhasataṃ ludda thullañca[8] maṇikuṇḍalaṃ,
catussadaṃ ca[9] pallaṅkaṃ ummāpuppha[10]siriṃnibhaṃ.[11]

2471. Dve ca sādisiyo bhariyā
usabhañca gavaṃ sataṃ,
ossaṭṭhakāyo urago carātu
puññatthiko muccatu bandhanasmā.

---

[1] naṃ - Ma, Syā.
[2] hatthatta māgacchi - Ma;
hatthatthamāgacchi - Syā.
[3] vanibbakassa - Ma, Syā, PTS.
[4] kataṃ - Syā.
[5] pañcadasiṃ ca - Ma; pannarasiñca - PTS.
[6] soḷasitthi - Ma, PTS.
[7] muñcatu - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.
[8] thūlañca - Ma, Syā.
[9] caturassañca - Syā.
[10] umāpuppha - Ma;
ummārapuppha - Syā.
[11] sarinnibhaṃ - Ma;
sannibhaṃ - Syā;
sirinnibhaṃ - PTS.

2462. "Nàng có tâm bị tản mác, các giác quan bị đờ đẫn. Những dòng lệ tuôn trào từ hai con mắt của nàng. Nàng đã bị mất mát cái gì? Hơn nữa, trong khi ước nguyện điều gì mà nàng đã đi đến nơi này? Nào, hỡi cô nương, nàng hãy nói ra điều ấy."

2463. "Tâu vị chúa của loài người, người ta đã gọi con vật có oai lực dữ dằn là 'rắn' và đã gọi chàng ấy là 'rồng.' Gã đàn ông đã bắt lấy chàng ấy vì mục đích kiếm sống. Hãy giải thoát cho chàng ấy khỏi sự trói buộc. Chàng ấy là chồng của thiếp."

2464. "Vậy làm thế nào mà con rồng được sanh ra với sức lực và dũng mãnh này đã rơi vào bàn tay của kẻ cùng khổ? Hỡi nàng con gái của loài rồng, nàng hãy giải thích ý nghĩa ấy cho trẫm. Làm thế nào chúng tôi có thể nhận biết về con rồng đã bị bắt?"

2465. "Rồng chúa có thể làm cho cả thành phố trở thành tro bụi, bởi vì chàng ấy được sanh ra với sức lực và dũng mãnh như thế ấy. Và trong khi tôn kính pháp tu tập, vì thế rồng chúa đã nỗ lực (kiềm chế) và thực hành hạnh khắc khổ.

2466. Tâu bệ hạ, vào ngày mười bốn và mười lăm, rồng chúa tịnh cư ở ngã tư đường. Gã đàn ông đã bắt lấy chàng ấy vì mục đích kiếm sống. Hãy giải thoát cho chàng ấy khỏi sự trói buộc. Chàng ấy là chồng của thiếp.

2467. Mười sáu ngàn nữ nhân có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, các nàng có nhà ở dưới nước, các nàng ấy đã đến nương tựa ở chàng.

2468. Bệ hạ hãy giải thoát cho rồng chúa đúng theo pháp, không bằng bạo lực, bằng ngôi làng, bằng tiền vàng lớn, bằng một trăm bò cái. Hãy để cho rồng chúa ra đi với thân thể được cởi trói. Hãy để cho người tầm cầu phước thiện được thoát khỏi sự trói buộc."

2469. "Trẫm sẽ giải thoát cho rồng chúa đúng theo pháp, không bằng bạo lực, bằng ngôi làng, bằng tiền vàng lớn, bằng một trăm bò cái. Hãy để cho rồng chúa ra đi với thân thể được cởi trói. Hãy để cho người tầm cầu phước thiện được thoát khỏi sự trói buộc.

2470. Này thợ săn, trẫm sẽ ban thưởng một trăm tiền vàng lớn, bông tai ngọc ma-ni loại lớn, kiệu khiêng bốn bên đều lót nệm có màu sắc rực rỡ giống như màu hoa của cây bông vải,[1] –

2471. – thêm hai người vợ tương xứng, cùng với bò mộng và bò cái một trăm con. Hãy để cho rồng chúa ra đi với thân thể được cởi trói. Hãy để cho người tầm cầu phước thiện được thoát khỏi sự trói buộc."

---

[1] Câu kệ 2470 và nửa câu kệ kế tiếp giống như câu kệ 2350 và nửa câu kệ 2351 ở các trang 31 và 33.

2472. Vināpi dānā tava vacanaṃ janinda,
muñcemu taṃ[1] uragaṃ bandhanasmā,
ossaṭṭhakāyo urago carātu
puññatthiko muccatu bandhanasmā.

2473. Mutto campeyyako nāgo rājānaṃ etadabravi,
namo te kāsirājatthu namo te kāsivaḍḍhana,[2]
añjaliṃ te pagaṇhāmi[3] passeyyamme nivesanaṃ.

2474. Addhā hi dubbissasametamāhu
yaṃ mānuso vissase amānusamhi,
sace ca maṃ yācasi etamatthaṃ
dakkhemu te nāga nivesanāni.

2475. Sacehi[4] vāto girimāvaheyya
cando ca suriyo ca chamāpateyyuṃ,[5]
sabbā va[6] najjo paṭisotaṃ vaheyyuṃ[7]
na tvevahaṃ rāja musā bhaṇeyyaṃ.

2476. Nabhaṃ phaleyya udadhīpi susse[8]
saṃvaṭṭayaṃ[9] bhūtadharā vasundharā,
siluccayo meru samūlamubbahe[10]
natvevahaṃ rāja musā bhaṇeyyaṃ.

2477. Addhā hi dubbissasametamāhu
yaṃ mānuso vissase amānusamhi,
sace ca maṃ yācasi etamatthaṃ
dakkhemu te nāga nivesanāni.

2478. Tumhe khottha ghoravisā uḷārā
mahātejā khippakopī ca hotha,
mama kāraṇā[11] bandhanasmā pamutto
arahasi no jānitāye[12] katāni.

2479. So paccataṃ niraye ghorarūpe
mā kāyikaṃ sātamalattha kiñci,
peḷāya baddho maraṇaṃ upetu
yo tādisaṃ kamma kataṃ na jāne.

2480. Saccappaṭiññā tavamesa hotu
akkodhano hohi anūpanāhī,[13]
sabbañca te nāgakulaṃ supaṇṇā
aggiṃva gimhāsu[14] vivajjayantu.

---

[1] naṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] kāsivaddhana - PTS.
[3] paggaṇhāmi - Ma, Syā.
[4] sacepi - Ma, Syā.
[5] chamā pateyyuṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] sabbā ca - Ma, Syā, PTS.
[7] vajeyyuṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] udadhi visusse - Syā.
[9] saṃvaṭṭaye - Ma;
saṃvatteyya - Syā.
[10] samūlamuppate - Ma.
[11] maṃkāraṇā - Ma.
[12] jānituye - Ma;
jānitave - Syā; jānitaye - PTS.
[13] anupanāhī - Ma.
[14] gimhesu - Ma.

2472. "Tâu vị chúa của loài người, chỉ với lời nói của bệ hạ thì khỏi cần vật ban thưởng, chúng thần sẽ giải thoát cho rồng chúa ấy khỏi sự trói buộc. Hãy để cho rồng chúa ra đi với thân thể được cởi trói. Hãy để cho người tầm cầu phước thiện được thoát khỏi sự trói buộc."

2473. Được tự do, rồng chúa Campeyyaka đã nói với đức vua điều này: 'Tâu đức vua xứ Kāsi, hãy để thần kính lễ ngài! Tâu bậc làm hưng thịnh xứ Kāsi, xin kính lễ ngài! Thần xin chắp tay lại chào bệ hạ. Thần có thể nhìn ngắm cung điện của thần."

2474. "Quả đúng vậy, người đời đã nói việc ấy là khó tin, là việc con người có thể đặt niềm tin vào hạng phi nhân. Và nếu ngài yêu cầu trẫm (tin tưởng) điều ấy, này rồng chúa, hãy để chúng tôi nhìn thấy các cung điện của ngài."

2475. "Bởi vì, nếu như làn gió có thể dời đi ngọn núi, mặt trăng và mặt trời có thể rơi xuống trái đất, và tất cả các con sông có thể chảy ngược dòng, nhưng tâu bệ hạ, thần không bao giờ có thể nói lời dối trá.

2476. (Dẫu cho) bầu trời có thể vỡ tan, thậm chí biển cả có thể khô cạn, trái đất cưu mang chúng sanh và cất giữ của cải tự cuộn tròn, ngọn núi đá Meru có thể nhổ lên luôn cả gốc, nhưng tâu bệ hạ, thần không bao giờ có thể nói lời dối trá."

2477. "Quả đúng vậy, người đời đã nói việc ấy là khó tin, là việc con người có thể đặt niềm tin vào hạng phi nhân. Và nếu ngài yêu cầu trẫm (tin tưởng) điều ấy, này rồng chúa, hãy để chúng tôi nhìn thấy các cung điện của ngài.

2478. Quả thật, các ngài ở đây là có chất độc dữ dội, có uy thế, có quyền lực lớn lao, và có sự nổi giận mau chóng. Nhờ vào trẫm mà ngài được thoát ra khỏi sự trói buộc, ngài cần phải nhận biết những việc đã được làm của chúng tôi."

2479. "Kẻ nào không nhận biết hành động đã được làm như thế ấy, kẻ ấy hãy bị nung nấu ở địa ngục có hình thức ghê rợn, chẳng đạt được bất cứ khoái lạc nào thuộc về thân, và đạt đến cái chết khi bị giam cầm trong cái giỏ."

2480. "Mong rằng điều ấy của ngài là lời hứa hẹn với sự chân thật. Mong rằng ngài không giận dữ, không thù hằn. Mong rằng các linh điểu lánh xa tất cả gia tộc loài rồng của ngài, tựa như (loài người) lánh xa ngọn lửa vào các mùa nóng nực."

2481. Anukampasī nāgakulaṃ janinda
mātā yathā suppiyaṃ ekaputtaṃ,
ahaṃ ca te nāgakulena saddhiṃ
kāhāmi veyyāvaṭikaṃ uḷāraṃ.

2482. Yojentu ve rājarathe sucitte
kambojake assatare sudante,
nāge ca yojentu suvaṇṇakappane
dakkhemu nāgassa nivesanāni.

2483. Bheri mutiṅgā[1] paṇavā ca saṅkhā
āvajjisuṃ[2] uggasenassa rañño,
pāyāsi rājā bahusobhamāno
purakkhato nārigaṇassa majjhe.

2484. Suvaṇṇacitakaṃ[3] bhūmiṃ addakkhi kāsivaddhano,[4]
sovaṇṇamaye ca pāsāde[5] veḷuriyaphalakatthate.

2485. Sa rājā pāvisi vyambhaṃ campeyyassa nivesanaṃ,
ādiccavaṇṇūpanibhaṃ[6] kaṃsavijjupabhassaraṃ.

2486. Nānārukkhehi sañchannaṃ nānāgandhasameritaṃ,[7]
so pāvekkhi kāsirājā campeyyassa nivesanaṃ.

2487. Paviṭṭhamhi[8] kāsiraññe campeyyassa nivesanaṃ,
dibbā turiyā vajjiṃsu[9] nāgakaññā ca naccayuṃ.[10]

2488. Taṃ nāgakaññā caritaṃ gaṇena
anvāruhī kāsirājā pasanno,
nisīdi sovaṇṇamayamhi pīṭhe
sāpassaye candanasāralitte.

2489. So tattha bhutvā ca atho ramitvā
campeyyakaṃ kāsirājā avoca,
vimānaseṭṭhāni imāni tuyhaṃ
ādiccavaṇṇāni pabhassarāni,
netādisaṃ atthi manussaloke
kimatthiyaṃ[11] nāga tapo karosi.

---

[1] bherī mudiṅgā - Ma, Syā;
bherīmutiṅgā - PTS.
[2] āvajjayiṃsu - Ma, Syā, PTS;
avajjayiṃsu - katthaci.
[3] cittakaṃ - Syā.
[4] kāsivaḍḍhano - Ma, Syā.
[5] sovaṇṇamayapāsāde - Ma;
sovaṇṇaye ca pāsāde - PTS.
[6] ādiccavaṇṇasannibhaṃ - Ma, Syā;
ādiccavaṇṇupanibhaṃ - PTS.
[7] samīritaṃ - Ma, Syā.
[8] paviṭṭhasmiṃ - Ma, Syā.
[9] tūriyā pavajjiṃsu - Ma;
turiyā pavajjiṃsu - Syā.
[10] naccisuṃ - Ma, Syā.
[11] kiṃ patthayaṃ - Ma.

2481. "Tâu vị chúa của loài người, bệ hạ đã có lòng thương tưởng đến gia tộc loài rồng, giống như người mẹ đối với đứa con trai độc nhất vô cùng yêu quý. Thần cùng với gia tộc loài rồng sẽ làm công việc phục vụ xuất sắc đến bệ hạ."

2482. "Các khanh hãy thắng các con la xứ Kamboja khéo được huấn luyện vào các cỗ vương xa khéo được sơn phết, và hãy thắng các yên cương bằng vàng cho các con voi; chúng ta hãy viếng thăm các cung điện của rồng chúa."

2483. Các trống lớn, các trống nhỏ, các trống con, và các tù và vỏ ốc đã vang lên chào đón đức vua Uggasena. Đức vua đã tiến đến, vô cùng rực rỡ, được tôn vinh ở giữa một đoàn nữ nhân.

2484. Bậc làm hưng thịnh xứ Kāsi đã nhìn thấy khu đất được trải lên bằng cát vàng và các tòa lâu đài làm bằng vàng, được khảm ngọc bích và ngọc pha-lê.

2485. Vị vua ấy đã tiến vào cung điện, nơi trú ngụ của rồng chúa Campeyya, có sự chói sáng rực rỡ tựa như tia chớp phát ra từ đám mây đen, tương tự màu sắc của mặt trời.

2486. Vị vua xứ Kāsi ấy tiến vào nơi trú ngụ của rồng chúa Campeyya, được che phủ bởi những cây cối đa dạng, được phảng phất với các hương thơm khác loại.

2487. Khi đức vua xứ Kāsi tiến vào nơi trú ngụ của rồng chúa Campeyya, các nhạc cụ Thiên đình đã tấu vang, và các nàng con gái của loài rồng đã nhảy múa.

2488. Nơi trú ngụ ấy được lui tới bởi các nàng con gái của loài rồng theo từng nhóm. Được an tâm, đức vua xứ Kāsi đã bước tiếp lên, và đã ngồi xuống ở cái ghế làm bằng vàng, có chỗ tựa đầu, đã được thoa dầu của lõi trầm hương.

2489. Sau khi đã thọ hưởng rồi vui thích ở nơi ấy, đức vua xứ Kāsi ấy đã nói với rồng chúa Campeyyaka rằng: "Các cung điện tuyệt vời này của ngài có màu sắc của mặt trời, có sự chói sáng rực rỡ. Ở thế giới loài người, không có như thế này. Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?

2490. Tā kambukeyūra[1]dharā suvatthā
vaṭṭaṅgulī tambatalūpapannā,
paggayha pāyenti anomavaṇṇā
netādisaṃ atthi manussaloke
kimatthiyaṃ[2] nāga tapo karosi.

2491. Najjo ca temā[3] puthulomamacchā
āṭā[4] sakuntābhirudā sutitthā,
netādisaṃ atthi manussaloke
kimatthiyaṃ nāga tapo karosi.

2492. Koñcā mayūrā diviyā ca haṃsā
vaggussarā kokilā sampatanti,
netādisaṃ atthi manussaloke
kimatthiyaṃ nāga tapo karosi.

2493. Ambāva[5] sālā tilakā ca jambuyo
uddālakā pāṭaḷiyo ca phullā,
netādisaṃ atthi manussaloke
kimatthiyaṃ nāga tapo karosi.

2494. Imā ca te pokkharañño[6] samantato
divyā ca[7] gandhā satataṃ sampatanti,[8]
netādisaṃ atthi manussaloke
kimatthiyaṃ nāga tapo karosi.

2495. Na puttahetu na dhanassa hetu
na āyuno cāpi[9] janinda hetu,
manussayoniṃ abhipatthayāno
tasmā parakkamma tapo karomi.

2496. Tvaṃ lohitakkho vihatantaraṃso
alaṅkato kappitakesamassu,
surosito lohitacandanena
gandhabbarājāva disā pabhāsasi.

2497. Deviddhipattosi mahānubhāvo
sabbehi kāmehi samaṅgibhūto,
pucchāmi taṃ nāgarājetamatthaṃ
seyyo ito kena manussaloko.

---

[1] kambukāyūra - Ma, Syā, PTS.
[2] kiṃ patthayaṃ - Ma.
[3] khemā - PTS.
[4] ādā - Syā; adā - PTS.
[5] ambā ca - Ma.
[6] pokkharaññā - Syā.
[7] dibbā ca - Ma;
dibyā ca - Syā;
diviyā ca - PTS.
[8] pavāyanti - Ma;
sampavāyanti - Syā.
[9] vāpi - PTS.

2490. Các nàng ấy mang các vật trang sức bằng vàng, có y phục đẹp, có ngón tay tròn trịa, được thành tựu lòng bàn tay và bàn chân màu đỏ thắm, có sắc đẹp hoàn hảo, đã đem lại thần thủy mời trẫm uống. Ở thế giới loài người, không có như thế này. Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?

2491. Và các dòng sông này của ngài có loài cá lớn, có tiếng hót của loài chim *āṭā*, có bến tắm đẹp. Ở thế giới loài người, không có như thế này. Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?

2492. Các con cò, các con công, các chim thiên nga, và các con chim cu cu với tiếng hót ngọt ngào bay nhảy. Ở thế giới loài người, không có như thế này. Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?

2493. Các cây xoài, các cây *sāla*, các cây họ mè, các cây mận đỏ,
các cây *uddālaka*, và các cây hoa kèn được nở rộ.
Ở thế giới loài người, không có như thế này.
Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?

2494. Các hồ sen này của ngài ở khắp nơi và có các mùi hương của cõi Trời thường xuyên phảng phất. Ở thế giới loài người, không có như thế này. Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?"

2495. "Không vì nguyên nhân con trai, không vì nguyên nhân tài sản,
và cũng không vì nguyên nhân tuổi thọ, tâu vị chúa của loài người,
trong khi ước nguyện về bản thể loài người,
vì thế thần đã nỗ lực (kiềm chế) và thực hành hạnh khắc khổ."

2496. "Với mắt đỏ ngầu, với bờ vai rộng,
đã được trang điểm, có râu tóc đã được chăm sóc,
đã khéo được thoa trầm hương đỏ,
ngài tỏa sáng các phương tựa như vị vua của các Càn-thát-bà.

2497. Ngài đã đạt được thần thông của chư Thiên, có đại oai lực,
được phú cho tất cả các dục.
Này chúa rồng, trẫm hỏi ngài ý nghĩa này,
thế giới loài người tốt hơn nơi này bởi điều gì?"

2498. Janinda nāññatra manussalokā
suddhī ca[1] saṃvijjati saṃyamo ca,[2]
ahañca laddhāna manussayoniṃ
kāhāmi jātimaraṇassa antaṃ.

2499. Addhā have sevitabbā sapaññā
bahussutā ye bahuṭhānacintino,
nāriyo[3] ca disvāna tavaṃ ca[4] nāga
kāhāmi puññāni anappakāni.

2500. Addhā have sevitabbā sapaññā
bahussutā ye bahuṭhānacintino,
nāriyo ca disvāna mamañca rāja
karohi puññāni anappakāni.

2501. Idañca me jātarūpaṃ pahūtaṃ
rāsī suvaṇṇassa ca tālamattā,
ito haritvā sovaṇṇagharāni kāraya
rūpiyassa ca pākāraṃ karontu.[5]

2502. Muttānañca[6] vāhasahassāni pañca
veḷuriyamissāni ito haritvā,
antepure bhūmiyaṃ santharantu
nikkaddamā hohiti[7] nīrajā ca.

2503. Etādisaṃ āvasa rājāseṭṭha
vimānaseṭṭhaṃ bahusobhamānaṃ,
bārāṇasiṃ nagaraṃ iddhaphītaṃ[8]
rajjañca kārehi anomapaññā ”ti.
Campeyyajātakaṃ.

11. MAHĀPALOBHANAJĀTAKAṂ

2504. Brahmalokā cavitvāna devaputto mahiddhiko,
rañño putto udapādi sabbakāmasamiddhisu.

2505. Kāmā vā kāmasaññā vā brahmaloke na vijjati,
yvāssa[9] tāyeva saññāya kāmehi vijigucchatha.

---

[1] va - Ma, Syā.
[2] vā - Ma, Syā.
[3] nariyo - PTS.
[4] tuvañca - Ma, Syā.
[5] ito haritvāna suvaṇṇagharāni, karassu rūpiyapākāraṃ karontu - Ma.
[6] muttā ca - Ma, PTS.
[7] hehiti - Ma, Syā.
[8] iddhaṃ phītaṃ - Ma, Syā.
[9] svāssu - Ma, Syā, PTS.

2498. "Tâu vị chúa của loài người, ngoại trừ thế giới loài người,
không nơi nào khác được tìm thấy sự trong sạch và sự tự kiềm chế.
Và thần sau khi đạt được bản thể loài người,
sẽ thực hiện việc chấm dứt sanh tử."

2499. "Quả thật, đúng vậy, nên phụng sự các bậc có trí tuệ, các bậc đa văn, các vị có những suy nghĩ thiết thực. Này rồng chúa, sau khi nhìn thấy ngài và các nàng con gái của loài rồng, trẫm sẽ làm các việc phước thiện không phải là ít."

2500. "Quả thật, đúng vậy, nên phụng sự các bậc có trí tuệ, các bậc đa văn, các vị có những suy nghĩ thiết thực. Tâu bệ hạ, sau khi nhìn thấy thần và các nàng con gái của loài rồng, bệ hạ hãy làm các việc phước thiện không phải là ít.

2501. Vàng này của thần có nhiều, và các đống vàng có số lượng nhiều như cây thốt nốt. Bệ hạ hãy mang đi khỏi đây rồi cho xây dựng các căn nhà bằng vàng. Và các vị hãy xây dựng tường thành bằng bạc.

2502. Sau khi mang đi khỏi đây năm ngàn xe ngọc trai được trộn lẫn với ngọc bích, các vị hãy trải trên mặt đất ở nội cung, như vậy sẽ không có bùn và không có bụi.

2503. Tâu chúa thượng, bệ hạ hãy cư ngụ ở cung điện hạng nhất đang chiếu sáng rực rỡ như thế ấy, trong thành Bārāṇasī giàu có, phồn thịnh. Và tâu bậc có trí tuệ hoàn hảo, ngài hãy trị vì vương quốc."

Bổn Sanh Rồng Chúa Campeyya. [506]

11. BỔN SANH SỰ CÁM DỖ LỚN

2504. Vị Thiên tử có đại thần lực, sau khi chết đi từ thế giới Phạm Thiên, đã sanh làm con trai của một vị vua có những sự thành tựu về tất cả các dục.

2505. Dục hay dục tưởng không hiện hữu ở thế giới Phạm Thiên. Nhờ vào tưởng về thiền định đã phát sanh ở chính thế giới Phạm Thiên ấy, vị hoàng tử ấy ghê tởm đối với các dục.

2506. Tassa cantepure āsi jhānāgāraṃ sumāpitaṃ,
so tattha patisallīno eko rahasi jhāyatha.

2507. Sa rājā paridevesi puttasokena aṭṭito,
ekaputto cayaṃ mayhaṃ na ca kāmāni bhuñjati.

2508. Konu khettha[1] upāyo so ko vā jānāti kiñcanaṃ,
ko[2] me puttaṃ palobheyya yathā kāmāni patthaye.

2509. Ahū[3] kumārī tattheva rūpavaṇṇa[4]samāhitā,
kusalā naccagītassa vādite ca padakkhiṇā,
sā tattha upasaṅkamma rājānaṃ etadabravi.

2510. Ahaṃ kho taṃ[5] palobheyyaṃ sace bhattā bhavissati,
taṃ tathāvādiniṃ rājā kumāriṃ etadabravi,
tvaññeva naṃ palobhehi tava bhattā bhavissati.

2511. Sā ca antepuraṃ gantvā bahū[6] kāmūpasaṃhitaṃ,[7]
hadayaṅgamā pemaṇīyā[8] citragāthā[9] abhāsatha.

2512. Tassā ca gāyamānāya saddaṃ sutvāna nāriyā,
kāmacchandassa uppajji janaṃ so paripucchatha.

2513. Kasseso saddo ko vā so bhaṇati uccāvacaṃ bahu,[10]
hadayaṅgamaṃ pemaṇīyaṃ atho[11] kaṇṇasukhaṃ mama.

2514. Esā kho pamadā[12] deva khiḍḍā esā anappikā,
sace tvaṃ kāme bhuñjeyya bhiyyo bhiyyo chādeyyu[13] taṃ.

2515. Iṅgha āgacchatorena[14] avidūramhi gāyatu,
assamassa samīpamhi santike mayha[15] gāyatu.

2516. Tirokuḍḍamhi[16] gāyitvā jhānāgāramhi pāvisi,
bandhi naṃ[17] anupubbena āraññamiva kuñjaraṃ.

2517. Tassa[18] kāmarasaṃ ñatvā issādhammo ajāyatha,
ahameva kāme bhuñjeyyaṃ mā añño puriso ahū.[19]

---

[1] khvettha - Ma, Syā.
[2] yo - Ma, Syā.
[3] ahu - Ma, Syā.
[4] vaṇṇarūpa - Ma, Syā.
[5] naṃ - Ma, Syā.
[6] bahuṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] kāmupasaṃhitaṃ - Ma; kāmūpasañhitaṃ - Syā.
[8] pemanīyā - Ma, Syā, PTS.
[9] citrā gāthā - Ma, Syā.
[10] bahuṃ - Ma, Syā, PTS.
[11] aho - Ma, Syā.
[12] pamudā - Syā.
[13] chandeyyu - Syā.
[14] āgaccha corena - PTS.
[15] mayhaṃ - Ma.
[16] tirokuṭṭamhi - Ma.
[17] bandhituṃ - Syā.
[18] tassā - Syā.
[19] ahu - Ma, Syā, PTS.

2506. Và có một thiền thất đã khéo được tạo lập ở nội cung cho vị hoàng tử. Vị ấy, tại nơi ấy, được yên tịnh, một mình, đã tham thiền trong sự cô tịch.

2507. Bị khốn khổ bởi nỗi sầu muộn về đứa con trai, đức vua ấy đã than vãn rằng: "Ta có mỗi một đứa con trai này, và nó không thọ hưởng các dục.

2508. Vậy ở đây có phương thức nào, hoặc ai biết được điều gì đó, người nào có thể cám dỗ con trai của trẫm khiến cho nó có thể thèm muốn các dục?"

2509. Ngay tại nơi (hoàng cung) ấy, đã có một thiếu nữ được hội đủ dáng vóc và sắc đẹp, thiện xảo về múa ca, và thành thạo về tấu nhạc. Nàng ấy đã đi đến nơi ấy và đã nói với đức vua điều này:

2510. "Tiện nữ chắc chắn có thể cám dỗ được hoàng tử, nếu hoàng tử sẽ trở thành chồng (của thiếp). Đức vua đã nói với người thiếu nữ có lời nói như thế ấy điều này: "Chính nàng hãy cám dỗ hoàng tử, hoàng tử sẽ trở thành chồng của nàng."

2511. Và sau khi đi đến nội cung, nàng ấy, với nhiều kiểu cách liên hệ đến dục, đã nói lên những kệ ngôn hoa mỹ, đáng yêu, thấm vào trái tim.

2512. Và sau khi lắng nghe âm thanh của người phụ nữ ấy trong khi nàng ấy đang ca hát, ước muốn về dục đã sanh khởi đến vị hoàng tử. Vị ấy đã hỏi người hầu rằng:

2513. "Âm thanh ấy là của người nào? Ai là người nói với ta nhiều lời nói trầm bổng, thấm vào trái tim, đáng yêu, êm tai vậy?"

2514. "Tâu hoàng tử, nàng ấy quả là nữ nhân. Nàng ấy là thú vui không phải tầm thường. Nếu ngài có thể thọ hưởng các dục, các dục có thể khiến ngài vui sướng nhiều hơn, nhiều hơn nữa.

2515. "Nào, hãy để nàng đến gần hơn, hãy để nàng ca hát ở nơi không xa. Hãy để nàng ca hát ở nơi kế cận thiền thất, trong sự hiện diện của ta."

2516. Sau khi đã ca hát ở bên kia bức tường (ở phía ngoài), nàng đã đi vào thiền thất. Nàng đã từ từ trói buộc hoàng tử, tựa như trói buộc con voi rừng.

2517. Sau khi biết được hương vị của dục, vị hoàng tử đã khởi lên pháp ganh tỵ (nói rằng): "Chỉ có ta mới có thể thọ hưởng các dục, chẳng có người đàn ông nào khác (được phép thọ hưởng)."

2518. Tato asiṃ gahetvāna purise hantuṃ upakkami,
ahameva eko[1] bhuñjissaṃ mā añño puriso siyā.

2519. Tato jānapadā[2] sabbe vikkandiṃsu samāgatā,
putto tyāyaṃ[3] mahārāja janaṃ heṭhetyadūsakaṃ.

2520. Tañca rājā vivāhesi[4] samhā raṭṭhāto[5] khattiyo,
yāvatā vijitaṃ[6] mayhaṃ na te vatthabba[7] tāvade.

2521. Tato so bhariyaṃ ādāya samuddaṃ upasaṅkami,
paṇṇasālaṃ karitvāna vanaṃ uñchāya pāvisi.

2522. Athettha isimāgañchi[8] samuddaṃ uparūpari,
so tassa gehaṃ pāvekkhi bhattakāle upaṭṭhite.

2523. Tañca bhariyā palobhesi passa yāva sudāruṇaṃ,
cuto so brahmacariyamhā iddhiyā parihāyatha.

2524. Rājaputto ca uñchāto vanamūlaphalaṃ bahuṃ,
sāyaṃ kājena[9] ādāya assamaṃ upasaṅkami.

2525. Isī[10] ca khattiyaṃ disvā samuddaṃ upasaṅkami,
vehāsayaṃ gamissanti sīdate so mahaṇṇave.

2526. Khattiyo ca isiṃ disvā sīdamānaṃ mahaṇṇave,
tasseva anukampāya imā gāthā abhāsatha.

2527. Abhijjamāne vārismiṃ sayaṃ āgamma iddhiyā,
missībhāvitthiyā gantvā saṃsīdasi mahaṇṇave.

2528. Āvaṭṭanī mahāmāyā brahmacariyavikopanā,
sīdanti naṃ viditvāna ārakā parivajjaye.

2529. Analā mudusambhāsā duppūrā tā nadīsamā,
sīdanti naṃ viditvāna ārakā parivajjaye.

---

[1] ahameveko - Ma, Syā.
[2] janapadā - PTS.
[3] tyayaṃ - PTS.
[4] nivāhesi - Syā; vihāhesi - PTS.
[5] raṭṭhā ca - Ma, Syā.
[6] vijitā - Syā.
[7] vattabba - PTS.
[8] isi māgacchi - Ma;
isi māgañchi - Syā;
isi-m-āgañchi - PTS.
[9] kācena - PTS.
[10] isi - Syā.

2518. Sau đó, vị hoàng tử đã cầm lấy thanh gươm rồi đã ra sức giết chết những người đàn ông (nói rằng): "Chỉ có một mình ta mới có thể thọ hưởng, chẳng có người đàn ông nào khác (được phép thọ hưởng)."

2519. Do đó, tất cả dân chúng đã tụ hội lại kêu than rằng: "Tâu đại vương, gã con trai này của ngài hãm hại người dân vô tội."

2520. Và đức vua, vị Sát-đế-ly, đã trục xuất hoàng tử ra khỏi đất nước của mình (nói rằng): "Con không được sống ở trong lãnh địa của trẫm."

2521. Sau đó, vị hoàng tử ấy đã mang theo người vợ rồi đi về phía bờ biển. Vị ấy đã tạo nên một gian nhà lá, rồi đã đi vào rừng để thu nhặt củ quả.

2522. Rồi có vị ẩn sĩ đã lướt đi ở ngay trên mặt biển và đến tại nơi này. Vị ấy đi vào căn nhà của hoàng tử vào lúc bữa ăn đã cận kề.

2523. Và người vợ đã cám dỗ vị ẩn sĩ ấy. Hãy nhìn xem việc làm vô cùng tàn nhẫn đến chừng nào! Vị ấy đã bị lìa khỏi Phạm hạnh và đã mất hẳn thần thông.

2524. Còn vị hoàng tử, vào buổi chiều, đã dùng giỏ đeo vai mang vác nhiều rễ và trái cây rừng do việc thu nhặt, rồi đã đi về lại khu ẩn cư.

2525. Và vị ẩn sĩ, sau khi nhìn thấy vị Sát-đế-ly, đã đi về phía biển cả (nghĩ rằng): 'Ta sẽ ra đi bằng đường không trung;' vị ấy chìm xuống ở đại dương.

2526. Còn vị Sát-đế-ly, sau khi nhìn thấy vị ẩn sĩ đang chìm xuống ở đại dương, vì lòng thương xót đối với chính vị ấy, đã nói những lời kệ này:

2527. "Sau khi tự mình đi đến bằng thần thông ở mặt nước không bị xao động, sau khi đi đến trạng thái chung chạ cùng với phụ nữ, ngài chìm xuống ở đại dương. [1]

2528. Có sức quyến rũ, có nhiều xảo trá, có sự làm tổn hại Phạm hạnh, các nàng ấy (sẽ) đọa (địa ngục); sau khi biết được điều ấy, nên lánh xa các nàng.

2529. Các nàng ấy có lối nói mềm mỏng, không hề biết đủ, tựa như dòng sông, khó làm cho tràn đầy, các nàng ấy (sẽ) đọa (địa ngục); sau khi biết được điều ấy, nên lánh xa các nàng.

[1] Các câu kệ 2527, 2528, và 2529 giống các câu kệ 394, 395, và 392 thuộc Nhóm Ba Kệ Ngôn của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 133).

2530. Yaṃ etā upasevanti chandasā vā dhanena vā,
jātavedova saṇṭhānaṃ khippaṃ anudahanti taṃ.

2531. Khattiyassa vaco sutvā isissa nibbidā[1] ahu,
laddhā porāṇakaṃ maggaṃ gacchate so vihāyasaṃ.

2532. Khattiyo ca isiṃ disvā gacchamānaṃ vihāyasaṃ,
saṃvegaṃ alabhī dhīro pabbajjaṃ samarocayi.

2533. Tato so pabbajitvāna kāmarāgaṃ virājayi,
kāmarāgaṃ virājetvā brahmalokūpago ahū ”ti.
Mahāpalobhanajātakaṃ.

12. PAÑCAPAṆḌITAPAÑHO[2]

2534. Pañca paṇḍitā samāgatā[3]
pañho[4] me paṭibhāti taṃ suṇātha,
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
kassevāvikareyya guyhamatthaṃ.

2535. Tvaṃ no āvikarohi[5] bhūmipāla
bhattā bhārasaho tuvaṃ vadetaṃ,[6]
tava chandañca ruciñca[7] sammasitvā
atha vakkhanti janinda pañca dhīrā.

2536. Yā sīlavatī[8] anaññadheyyā[9]
bhattucchandavasānugā manāpā,[10]
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
bhariyāyāvikareyya guyhamatthaṃ.

2537. Yo kicchagatassa āturassa
saraṇaṃ hoti gatī parāyaṇañca,[11]
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
sakhinovāvikareyya guyhamatthaṃ.

2538. Jeṭṭho[12] atha majjhimo kaṇiṭṭho
so ce sīlavato samāhito[13] ṭhitatto,
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
bhātuvāvikareyya[14] guyhamatthaṃ.

---

[1] nibbido - Syā.
[2] pañcapaṇḍitajātakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] samāgatāttha - Ma.
[4] pañhā - Ma.
[5] tvaṃ āvikarohi - Ma, Syā; tvam pi āvikarohi - PTS.
[6] vade taṃ - Ma; vad’ etaṃ - PTS.
[7] chandarucīni - Ma, Syā.
[8] sīlavatīva - Syā.
[9] anaññatheyyā - Ma, Syā.
[10] bhattu chandavasānugā piyā manāpā - Syā.
[11] parāyanañca - Ma, Syā, PTS.
[12] yo jeṭṭho - Syā.
[13] yo ce sīlasamāhito - Ma; so ce sīlasamāhito - Syā, PTS.
[14] bhātuno vāvīkareyya - Syā.

2530. Các nàng hầu hạ người nào, dầu do sự mong muốn hay vì tài sản, các nàng thiêu hủy người ấy một cách mau chóng, tựa như ngọn lửa đốt cháy nhiên liệu."[1]

2531. Sau khi lắng nghe lời nói của vị Sát-đế-ly, sự nhàm chán (các dục) đã sanh khởi đến vị ẩn sĩ. Sau khi đạt được đạo lộ cũ, vị ấy ra đi bằng đường không trung.

2532. Còn vị Sát-đế-ly, sau khi nhìn thấy vị ẩn sĩ đang ra đi bằng đường không trung, bậc sáng trí đã đạt đến trạng thái chấn động, đã vui thích việc xuất gia.

2533. Sau đó, khi đã xuất gia, vị ấy đã dứt trừ sự luyến ái ở các dục. Sau khi đã dứt trừ sự luyến ái ở các dục, vị ấy đã đạt đến thế giới Phạm Thiên.

Bổn Sanh Sự Cám Dỗ Lớn. [507]

12. CÂU HỎI DÀNH CHO NĂM BẬC NHÂN SĨ

2534. "Năm bậc nhân sĩ đã tụ hội lại. Có câu hỏi lóe lên ở trẫm, các vị hãy lắng nghe điều ấy. Có nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người nào khác, cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi?"[2]

2535. "Tâu đấng hộ quốc, xin bệ hạ hãy bày tỏ với chúng thần. Bệ hạ là chủ nhân, là người nâng đỡ gánh nặng cho chúng thần, xin bệ hạ hãy nói ra điều ấy. Tâu vị chúa của loài người, sau khi nắm bắt được mong muốn và ý thích của bệ hạ, khi ấy năm vị sáng trí sẽ phát biểu."

(Lời đức vua)
2536. "Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người vợ, (nếu) nàng là người có giới hạnh, không thể bị xúi giục bởi người khác, chiều theo sự mong muốn và mệnh lệnh của chồng, đáng yêu, và hợp ý."

(Lời của năm bậc nhân sĩ)
2537. "Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người bạn, (nếu) vị ấy là nơi nương tựa, nơi đi đến, nơi nâng đỡ đối với người gặp khó khăn, đối với người bị bệnh."

2538. "Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến anh em trai, là người anh cả, anh thứ, hay em út, nếu người ấy có giới hạnh, trầm tĩnh, có bản tánh kiên định."

---

[1] Câu kệ 2530 giống câu kệ 396 thuộc Nhóm Ba Kệ Ngôn của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 133).

[2] Vị vua trong câu chuyện có năm bậc nhân sĩ là: Senaka, Pukkusa, Kāvinda, Devinda, và Mahosadha. Đức vua và bốn vị đầu có chung quan điểm là nên thố lộ việc bí mật đến người thân tín, còn vị Mahosadha thì có quan điểm ngược lại là nên giữ kín việc ấy (JaA. vi, 378 - 389).

2539. Yo ve hadayassa[1] paddhagu[2]
anujāto pitaraṃ anomapañño,
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
puttassāvikareyya guyhamatthaṃ.

2540. Mātā dipadā janindaseṭṭha[3]
yā taṃ[4] poseti chandasā piyena,
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
mātuyāvikareyya[5] guyhamatthaṃ.

2541. Guyhassa hi guyhameva sādhu
na hi guyhassa pasatthamāvikammaṃ,
anipphādāya[6] saheyya dhīro
nipphannattho[7] yathāsukhaṃ bhaṇeyya.

2542. Kinnu tvaṃ[8] vimanosi rājaseṭṭha[9]
dipadinda[10] vacanaṃ suṇoma netaṃ,[11]
kiṃ cintayamāno dummanosi
nūna[12] deva aparādho atthi mayhaṃ.

2543. Pañño[13] vajjho mahosadhoti[14]
āṇatto me vadhāya bhūripaññā,[15]
taṃ cintayanto[16] dummanosmi
na hi devi[17] aparādho atthi tuyhaṃ.

2544. Abhidosagato idāni esi[18]
kiṃ sutvā kimāsaṅkate[19] mano te,
ko te kimavoca bhūripañña
iṅgha taṃ vacanaṃ[20] suṇoma brūhi metaṃ.

2545. Pañño[13] vajjho mahosadhoti[14]
yadi te mantayitaṃ janinda dosaṃ,
bhariyāya rahogato asaṃsi
guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

2546. Yaṃ sālavanasmiṃ senako
pāpakammaṃ akāsi asabbhirūpaṃ,
sakhinova rahogato asaṃsi
guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

---

[1] yo ve pituhadayassa - Ma, Syā.
[2] paddhagū - Ma, PTS;
patthagū - Syā.
[3] dvipadājanindaseṭṭha - Ma;
dvipadajanindaseṭṭha - Syā.
[4] yā naṃ - Ma, Syā; yo naṃ - PTS.
[5] mātu vāvikareyya - PTS.
[6] anipphannatā - Ma;
anipphannatāya - Syā;
anippādāya - PTS.
[7] nipphannova - Ma;
nipphannatthova - Syā;
nippannattho - PTS.
[8] kiṃ tvaṃ - Ma, Syā.
[9] rāja - PTS.
[10] dvipadajaninda - Ma.
[11] metaṃ - Ma;
te taṃ - Syā; n' etaṃ - PTS.
[12] na hi - Syā, PTS.
[13] paṇhe - Ma; pañhe - Syā.
[14] mahosadho - Syā.
[15] bhūripañño - Ma, Syā, PTS.
[16] cintayamāno - Ma, Syā, PTS.
[17] devī - Ma.
[18] dāni ehisi - Ma, Syā.
[19] kiṃ saṅkate - Ma, Syā.
[20] iṅgha vacanaṃ - Ma;
iṅghetaṃ vacanaṃ - Syā.

2539. "Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người con trai, là người tuân phục sự sai bảo của cha, là người con tiếp nối sự nghiệp của cha, là người có trí tuệ hoàn hảo."

2540. "Tâu vị chúa tối thượng của loài người có hai chân, cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người mẹ, là người mẹ nuôi dưỡng kẻ ấy với sự mong mỏi, với sự yêu mến."

2541. "Riêng đối với việc cần phải giấu kín, chỉ có việc giấu kín là tốt, bởi vì đối với việc cần phải giấu kín, sự bày tỏ là không được khen ngợi. Khi việc chưa được hoàn tất, vị sáng trí nên chịu đựng; khi việc đã được hoàn tất, thì có thể nói ra một cách thoải mái."

(Lời hoàng hậu)
2542. "Tâu chúa thượng, việc gì khiến bệ hạ ưu tư? Tâu vị chúa tể của loài người, bọn thiếp không nghe nói gì về việc ấy. Trong khi suy nghĩ về việc gì mà ngài phiền muộn? Tâu bệ hạ, không lẽ thiếp có lỗi lầm gì chăng?"

2543. "'Kẻ có trí Mahosadha đáng bị giết chết,' (nghe vậy) trẫm đã ra lệnh hành quyết bậc có trí tuệ uyên bác. Trong khi suy nghĩ về việc ấy khiến trẫm phiền muộn. Này hoàng hậu, nàng chẳng có lỗi lầm gì."

(Lời trao đổi giữa đức vua và vị Mahosadha)
2544. "Tối hôm qua khanh đã ra về, bây giờ khanh đi đến. Khanh đã nghe điều gì? Ý của khanh nghi ngờ điều gì? Này bậc có trí tuệ uyên bác, người nào đã nói điều gì với khanh? Nào, hãy cho chúng ta nghe lời nói ấy. Khanh hãy nói điều ấy với trẫm."

2545. "Tâu vị chúa của loài người, nếu điều đã được nói ra bởi bệ hạ tối hôm qua rằng: 'Kẻ có trí Mahosadha đáng bị giết chết,' rồi bệ hạ đã bày tỏ cho người vợ ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

2546. Việc Senaka đã làm hành động xấu xa, có hình thức không tốt lành, ở khu rừng cây *sāla*, rồi đã bày tỏ cho người bạn ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

2547. Pukkusapurisassa te janinda
uppanno rogo arājayutto,[1]
bhātucca[2] rahogato asaṃsi
guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

2548. Ābādhoyaṃ asabbhirūpo
kāvindo[3] naradevena phuṭṭho,
puttassa rahogato asaṃsi
guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

2549. Aṭṭhavaṅkaṃ maṇiratanaṃ uḷāraṃ
sakko te adadā[4] pitāmahassa
devindassa gataṃ tadajja hatthaṃ
mātucca[5] rahogato asaṃsi
guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

2550. Guyhassa hi guyhameva sādhu
na hi guyhassa pasatthamāvikammaṃ,
anipphādāya[6] saheyya dhīro
nipphannattho[7] yathāsukhaṃ bhaṇeyya.

2551. Na guyhamatthaṃ vivareyya rakkheyya naṃ yathā nidhiṃ,
na hi pātukato sādhu guyho attho pajānatā.

2552. Thiyā guyhaṃ na saṃseyya amittassa ca paṇḍito,
yo cāmisena saṃhīro hadayattheno[8] ca yo naro.

2553. Guyhamatthamasaṃbuddhaṃ saṃbodhayati yo naro,
mantabhedabhayā tassa dāsabhūto[9] titikkhati.

2554. Yāvanto purisassatthaṃ guyhaṃ jānanti mantitaṃ,[10]
tāvanto tassa ubbegā tasmā guyhaṃ na vissaje.

2555. Vivicca bhāseyya divā rahassaṃ
rattiṃ giraṃ[11] nātivelaṃ pamuñce,
upassutikā hi suṇanti mantaṃ
tasmā manto khippamupeti bhedan "ti.

Pañcapaṇḍitapañho.[12]

---

[1] arājapatto - Syā.
[2] bhātuñca - Ma; bhātuva - Syā.
[3] kāmindo - Ma, Syā.
[4] addā - PTS.
[5] mātuñca - Ma;
mātu ca - Syā; mātuc ca - PTS.
[6] anipphannatā - Ma; anipphannatāya - Syā.
[7] nipphannova - Ma;
nipphannatthova - Syā.
[8] hadayatthe no - PTS.
[9] dāsabhūtova - Syā.
[10] mantinaṃ - Ma, Syā, PTS.
[11] pañcapaṇḍitajātakaṃ - Ma, Syā, PTS.

2547. Tâu vị chúa của loài người, Pukkusa, người của bệ hạ, đã bị phát khởi chứng bệnh (phong cùi), không thích hợp để đức vua chạm đến. Lão đã bày tỏ cho người em trai ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

2548. Căn bệnh này có hình thức không tốt lành, Kāvinda bị ám ảnh bởi Dạ-xoa Naradeva. Lão đã bày tỏ cho người con trai ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

2549. Thiên chủ Sakka đã cho đến ông nội của bệ hạ viên bảo ngọc ma-ni tuyệt hảo, có tám mặt. Hôm nay, viên ngọc ấy đã rơi vào tay của Devinda. Lão đã bày tỏ cho người mẹ ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

2550. Riêng đối với việc cần phải giấu kín, chỉ có việc giấu kín là tốt, bởi vì đối với việc cần phải giấu kín, sự bày tỏ là không được khen ngợi. Khi việc chưa được hoàn tất, vị sáng trí nên chịu đựng; khi việc đã được hoàn tất, thì có thể nói ra một cách thoải mái.[1]

2551. Không nên bộc lộ việc cần phải giấu kín; nên bảo vệ nó như là của chôn giấu. Bởi vì, người có sự nhận thức làm rõ ràng việc cần phải giấu kín là không tốt đẹp.

2552. Vị sáng suốt không nên bày tỏ điều bí mật cho phụ nữ, cho kẻ đối nghịch, là hạng có thể bị mua chuộc bởi tài vật và là hạng giả vờ kết thân.

2553. Người nào cho biết việc cần phải giấu kín đến kẻ không khôn ngoan do nỗi sợ hãi về chú thuật hay về sự đổ vỡ quan hệ đối với kẻ ấy, thì phải chịu đựng thân phận làm nô lệ (cho kẻ ấy).

2554. Càng có nhiều kẻ biết được việc cần phải giấu kín của một người (do) đã được thổ lộ, thì càng có nhiều kích động đối với người ấy; vì thế, không nên thổ lộ điều bí mật.

2555. Vào ban ngày, nên cách ly rồi mới nói điều bí mật,
vào ban đêm không nên thốt ra lời tốn quá nhiều thời gian.
Bởi vì những kẻ nghe lén lắng nghe điều thổ lộ;
vì thế, điều thổ lộ mau chóng đi đến việc rò rỉ.”

Câu Hỏi Dành Cho Năm Bậc Nhân Sĩ. [508]

[1] Câu kệ 2550 giống câu kệ 2541 ở phần đầu của Bổn Sanh này.

13. HATTHIPĀLAJĀTAKAṂ

2556. Cirassaṃ vata passāma brāhmaṇaṃ devavaṇṇinaṃ,
mahājaṭaṃ khāridharaṃ[1] paṅkadantaṃ rajassiraṃ.

2557. Cirassaṃ vata passāma isiṃ dhammaguṇe rataṃ,
kāsāyavatta[2]vasanaṃ vākacīraṃ paṭicchadaṃ.[3]

2558. Āsanaṃ udakaṃ pajjaṃ patigaṇhātu[4] no bhavaṃ,
agghe bhavantaṃ pucchāma agghaṃ kurutu no bhavaṃ.

2559. Adhicca vede pariyesa vittaṃ
putte gehe[5] tāta patiṭṭhapetvā,
gandhe rase paccanubhuyya[6] sabbaṃ
araññaṃ sādhu muni so pasattho.

2560. Vedā na saccā na ca vittalābho
na puttalābhena jaraṃ vihanti,
gandhe rase muñcanamāhu sante[7]
sakammanā[8] hoti phalūpapatti.

2561. Addhā hi saccaṃ vacanaṃ tavetaṃ
sakammanā[8] hoti phalūpapatti,
jiṇṇā ca mātāpitaro tavayime[9]
passeyyu[10] taṃ vassasataṃ arogaṃ.[11]

2562. Yassassa[12] sakkhī maraṇena rāja
jarāya metti[13] naraviriyaseṭṭha,[14]
yo cāpi jaññā na marissaṃ kadāci
passeyyu[10] taṃ vassasataṃ ārogaṃ.

2563. Yathāpi nāvaṃ puriso dakamhi
ereti cenaṃ[15] upaneti tīraṃ,
evampi vyādhi[16] satataṃ jarā ca
upanenti[17] maccaṃ[18] vasamantakassa.

2564. Paṅko va[19] kāmā palipo ca kāmā
manoharā duttarā maccudheyyā,
etasmiṃ paṅke palipe vyasannā[20]
hīnattarūpā na taranti pāraṃ.

---

[1] bhāradharaṃ - PTS.
[2] kāsāyavattha - Ma, Syā, PTS.
[3] paricchadaṃ - Syā.
[4] patiggaṇhātu - Syā.
[5] gahe - Ma.
[6] paccanubhotva - Syā; paccanubhutva - PTS.
[7] santo - Ma, Syā, PTS.
[8] sakammunā - Ma, Syā.
[9] tavīme - Ma; tava-y-ime - PTS.
[10] passeyyuṃ - Ma.
[11] arogyaṃ - Syā.
[12] yassassu - Syā.
[13] mettī - Ma, PTS; mittī - Syā.
[14] naravīraseṭṭha - Ma; naravīra seṭṭha - Syā.
[15] ce naṃ - Ma, PTS.
[16] byādhī - Ma; byādhi - Syā; vyādhī - PTS.
[17] upaneti - Ma, Syā.
[18] maccu - Syā.
[19] ca - Ma, Syā, PTS.
[20] byasannā - Ma; visannā - Syā.

13. BỔN SANH VƯƠNG TỬ HATTHIPĀLA

(Lời vương tử Hatthipāla nói với hai vị tu sĩ là người cha và vua giả dạng)
2556. "Quả thật đã lâu lắm chúng tôi mới nhìn thấy vị Bà-la-môn có dáng vóc Thiên thần, có bện tóc to, đang mang túi vật dụng, có răng bị đóng bợn, có đầu lấm bụi.

2557. Quả thật đã lâu lắm chúng tôi mới nhìn thấy vị ẩn sĩ thỏa thích trong đức hạnh của thiện pháp, mặc vải màu ca-sa, che thân bằng y phục sợi vỏ cây.

2558. Thưa đại đức, xin ngài hãy thọ nhận chỗ ngồi, nước rửa chân, dầu thoa chân của chúng tôi. Chúng tôi hỏi dâng đại đức các vật có giá trị, thưa đại đức, xin ngài hãy làm vẻ vang cho chúng tôi (bằng sự thọ nhận)."[1]

(Lời người cha là viên quan tế tự)
2559. "Này con, sau khi đã học các kinh Vệ-đà, con hãy tầm cầu của cải. Sau khi đã ổn định về con cái và nhà cửa, sau khi đã hưởng thụ các hương, các vị, và mọi thứ (vật dục), khu rừng là (sự chọn lựa) tốt đẹp (cho vị xuất gia lúc tuổi già); vị hiền trí ấy được ca ngợi."

(Lời vương tử Hatthipāla)
2560. "Các kinh Vệ-đà không phải là chân lý, và sự đạt được của cải cũng không phải. Con người không tránh khỏi sự già do việc có được con cái. Các vị hiền nhân đã nói về sự giải thoát đối với các hương và các vị. Sự thành tựu quả báo là do nghiệp của bản thân."

(Lời đức vua)
2561. "Quả thật vậy, lời nói ấy của con là sự thật. Sự thành tựu quả báo là do nghiệp của bản thân. Mẹ và cha của con đã già, mong rằng họ có thể nhìn thấy con sống khỏe mạnh đến trăm tuổi."

(Lời vương tử Hatthipāla)
2562. "Tâu bệ hạ, người nào có thể có tình bạn với sự chết, (hoặc) có tình thân hữu với sự già, tâu bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người, và người nào lại có thể biết được rằng mình sẽ không chết vào bất cứ lúc nào, mong rằng họ có thể nhìn thấy bệ hạ sống khỏe mạnh đến trăm tuổi.

2563. Cũng giống như người đàn ông chèo chiếc thuyền ở trong nước và đưa nó đến gần bờ, cũng tương tự như thế, bệnh và già thường xuyên đưa con người đến gần quyền lực của Thần Chết.

2564. Các dục tựa như đất bùn, và các dục là đầm lầy, hấp dẫn, khó vượt qua, là lãnh địa của Ma Vương. Những người bị chìm vào đất bùn, đầm lầy này có trạng thái tâm hạ liệt, không vượt qua đến bờ kia.

---

[1] Câu kệ 2558 giống như câu kệ 2251 ở trang 10.

2565. Ayaṃ pure luddamakāsi kammaṃ
svāyaṃ gahīto na hi mokkhito me,
orundhiyā naṃ parirakkhissāmi
māyaṃ puna luddamakāsi kammaṃ.

2566. Gāvaṃva[1] naṭṭhaṃ puriso yathā vane
pariyesatī[2] rāja apassamāno,
evaṃ naṭṭho esukārī mamattho
sohaṃ kathaṃ na gaveseyya[3] rāja.

2567. Hiyyoti hīyati[4] poso
paretha[5] parihāyati,
anāgataṃ netamatthīti ñatvā
uppannaṃ chandaṃ[6] kopanudeyya[7] dhīro.

2568. Passāmi vohaṃ dahariṃ[8] kumāriṃ
mattūpamaṃ ketakapupphanettaṃ,
abhuttabhoge[9] paṭhame vayasmiṃ
ādāya maccu vajate kumāriṃ.

2569. Yuvā sujāto sumukho sudassano
sāmo kusumbhaparikiṇṇamassu,
hitvāna kāme paṭigacca[10] gehaṃ
anujāna maṃ pabbajissāmi deva.

2570. Sākhāhi rukkho labhate samaññaṃ
pahīnasākhaṃ pana khāṇumāhu,
pahīnaputtassa mamajja hoti[11]
vāseṭṭhi bhikkhācariyāya kālo.

2571. Aghasmiṃ[12] koñcāva yathā himaccaye
tantāni[13] jālāni padāḷeyya[14] haṃsā,
gacchanti puttā ca patī ca mayhaṃ
sāhaṃ kathaṃ nānuvaje pajānaṃ.

2572. Ete bhutvā vamitvā ca pakkamanti vihaṅgamā,
ye ca bhutvā na vamiṃsu te me hatthatthamāgatā.[15]

---

[1] gavaṃva - Ma, Syā, PTS.
[2] anvesatī - Ma;
anvesati - Syā.
[3] gaveseyyaṃ - Ma, Syā.
[4] hiyyati - Ma, Syā.
[5] pareti - Ma, Syā; pare ti - PTS.
[6] uppannachandaṃ - Ma, PTS;
uppannacchandaṃ - Syā.
[7] ko panudeyya - Ma, Syā, PTS.
[8] daharaṃ - Ma.
[9] abhutvā bhoge - Syā;
abhutva bhoge - PTS.
[10] paṭikacca - Ma;
paṭigaccha - Syā, PTS.
[11] bhoti - Ma, Syā.
[12] aghasmi - Ma, PTS.
[13] katāni - Ma, Syā.
[14] padāliya - Ma, PTS;
padāleyyu - Syā.
[15] hatthattamāgatā - Ma.

2565. Bản thân này trước đây đã tạo nghiệp tàn bạo. Quả thành tựu của nghiệp ấy con phải gánh lấy, không bao giờ có sự thoát khỏi ác nghiệp đối với con. Con sẽ gìn giữ bản thân kỹ lưỡng bằng sự ngăn chặn. Chớ để bản thân này tạo nghiệp hung bạo nữa.

2566. Tâu bệ hạ, giống như người tìm kiếm chỉ mỗi con bò bị lạc mất ở trong rừng mà không tìm thấy, tương tự như vậy, tâu đức vua Esukārī, mục đích của thần đã bị lạc mất, tâu bệ hạ, tại sao thần đây không tìm lại (và đi theo đạo lộ của các anh trai)?

2567. Kẻ buông xuôi (nghĩ rằng): 'Để ngày mai,' rồi buông bỏ (nghĩ rằng): 'Để ngày khác.' Bậc sáng trí, sau khi biết rằng: 'Việc gì để ngày mai, việc ấy là không có,' rồi nên xúc tiến điều ước muốn đã được sanh khởi.

2568. Thần quả có nhìn thấy người thiếu nữ trẻ trung đang say đắm (cười nói), có cặp mắt (to và dài) như bông hoa *ketaka*, ở vào giai đoạn đầu của cuộc đời khi thú vui còn chưa được hưởng thụ, thì Thần Chết đã đoạt lấy người thiếu nữ rồi ra đi.

2569. Thần trẻ tuổi, có dòng dõi cao sang, có khuôn mặt thanh tú, có vóc dáng đẹp, có làn da vàng sẫm, có bộ râu tua tủa như nhụy bông hoa *kusumbha*. Tâu bệ hạ, thần sẽ từ bỏ các dục, lìa xa gia đình, và xuất gia. Xin bệ hạ cho phép thần."

(Lời viên quan tế tự nói với vợ)
2570. "Nhờ vào những cành cây mà cây cối đạt được tên gọi riêng; hơn nữa, khi cành cây bị chặt bỏ thì người ta đã gọi là gốc cây. Này bà Vāseṭṭhī, khi đứa con trai đã dứt bỏ (ra đi), thì hôm nay là thời điểm thực hành hạnh khất thực của ta."

(Lời người vợ)
2571. "Tựa như loài chim diệc di chuyển ở không trung, giống như loài chim thiên nga phá vỡ các mạng lưới đã được giăng mắc (bởi loài nhện) lúc đã hết mùa đông, các con trai và người chồng của ta ra đi, tại sao ta đây, trong khi nhận biết như thế, lại không đi theo họ?"

(Lời hoàng hậu nói với đức vua)
2572. "Những con chim này sau khi ăn, đã ói ra rồi bay đi; còn những con chim nào sau khi ăn mà không ói ra, chúng đi đến ở trong bàn tay của thiếp.

2573. Avamī[1] brāhmaṇo kāme te[2] tvaṃ paccāvamissasi,
vantādo puriso rāja na so hoti pasaṃsiyo.

2574. Paṅkeva[3] posaṃ palipe vyasannaṃ
balī yathā dubbalaṃ uddhareyya,
evampi maṃ tvaṃ udatāri hoti[4]
pañcāli gāthāhi subhāsitāhi.

2575. Idaṃ vatvā mahārājā esukārī disampati,
raṭṭhaṃ hitvāna pabbaji[5] nāgo chetvā va bandhanaṃ.

2576. Rājā ca pabbajjamarocayittha
raṭṭhaṃ pahāya naraviriyaseṭṭho,[6]
tuvampi no hohi yatheva rājā
amhehi guttaṃ[7] anusāsa rajjaṃ.[8]

2577. Rājā ca pabbajjamarocayittha
raṭṭhaṃ pahāya naraviriyaseṭṭho,
ahampi ekāva[9] carissāmi loke
hitvāna kāmāni yathodhikāni.

2578. Accenti kālā tarayanti rattiyo
vayoguṇā anupubbaṃ jahanti,
ahampi ekāva carissāmi loke
hitvāna kāmāni manoramāni.

2579. Accenti kālā tarayanti rattiyo
vayoguṇā anupubbaṃ jahanti,
ahampi ekāva carissāmi loke
hitvāna kāmāni yathodhikāni.

2580. Accenti kālā tarayanti rattiyo
vayoguṇā anupubbaṃ jahanti,
ahampi ekāva carissāmi loke
sītibhūtā sabbamaticca saṅgan "ti.

Hatthipālajātakaṃ.

---

[1] avami - Syā.
[2] so - Ma, Syā.
[3] paṅke ca - Ma, Syā.
[4] bhoti - Ma, Syā, PTS.
[5] pabbajji - Syā.
[6] naravīraseṭṭho - Ma, Syā.
[7] guttā - Ma, Syā, PTS.
[9] ekā - Ma, Syā.
[8] Rājā ca pabbajjamarocayittha, raṭṭhaṃ pahāya naravīraseṭṭho;
ahampi ekā carissāmi loke, hitvāna kāmāni manoramāni - Ma, Syā, PTS.

2573. Vị Bà-la-môn đã ói ra các dục, không lẽ bệ hạ sẽ thụ hưởng các dục ấy sao? Tâu bệ hạ, kẻ ăn vào vật đã được ói ra bởi kẻ khác, kẻ ấy không đáng được khen ngợi.”

(Lời đức vua)
2574. “Giống như người có sức mạnh vớt lên người yếu đuối bị chìm đắm từ chính vũng bùn ở trong đầm lầy, cũng tương tự như vậy, này Pañcālī, nàng là người đã nâng trẫm lên bằng những kệ ngôn được thốt ra khéo léo.”

2575. Sau khi nói điều này, vị đại vương Esukārī, bậc chúa tể một phương, đã từ bỏ đất nước rồi xuất gia, tựa như con voi đã giật đứt sự trói buộc rồi ra đi.

(Lời triều thần nói với hoàng hậu)
2576. “Đức vua đã ưa thích việc xuất gia. Bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người đã từ bỏ đất nước. Đối với chúng thần, hoàng hậu cũng giống y như là đức vua. Hoàng hậu hãy lãnh đạo xứ sở đã được bảo vệ bởi chúng thần.” [1]

(Lời hoàng hậu)
2577. “Đức vua đã ưa thích việc xuất gia. Bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người đã từ bỏ đất nước. Bổn cung cũng sẽ đơn độc sống ở thế gian, sau khi đã từ bỏ các dục còn nguyên vẹn (không đụng chạm đến).

2578. Các thời khắc (ban ngày) đi qua, các đêm tối trôi qua, các giai đoạn của tuổi thọ lần lượt từ bỏ. Bổn cung cũng sẽ đơn độc sống ở thế gian, sau khi đã từ bỏ các dục quyến rũ.

2579. Các thời khắc (ban ngày) đi qua, các đêm tối trôi qua, các giai đoạn của tuổi thọ lần lượt từ bỏ. Bổn cung cũng sẽ đơn độc sống ở thế gian, sau khi đã từ bỏ các dục còn nguyên vẹn (không đụng chạm đến).

2580. Các thời khắc (ban ngày) đi qua, các đêm tối trôi qua, các giai đoạn của tuổi thọ lần lượt từ bỏ. Bổn cung cũng sẽ đơn độc sống ở thế gian, có trạng thái mát mẻ, sau khi đã vượt qua mọi sự quyến luyến.”

Bổn Sanh Vương Tử Hatthipāla. [509]

---

[1] Ở Tam Tạng của Miến Điện, Thái Lan, và PTS, có thêm một câu kệ ở giữa hai câu kệ 2576 và 2577; câu kệ này là lời nói của hoàng hậu: “Đức vua đã ưa thích việc xuất gia. Đấng tối thượng dũng mãnh của loài người đã từ bỏ vương quốc. Bổn cung cũng sẽ đơn độc sống ở thế gian, sau khi đã từ bỏ các dục quyến rũ.”

14. AYOGHARAJĀTAKAṂ

2581. Yamekarattiṃ paṭhamaṃ gabbhe vasati māṇavo,
abbhuṭṭhitova sayati[1] sagacchaṃ na nivattati.

2582. Na yujjhamānā na balena vassitā
narā na jīranti navāpi mīyare,[2]
sabbaṃ hi taṃ[3] jātijarāyupaddutaṃ
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2583. Caturaṅginiṃ senaṃ[4] subhiṃsarūpaṃ
jayanti raṭṭhādhipatī pasayha,
na maccuno jayituṃ ussahanti
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2584. Hatthīhi assehi rathehi pattīhi
parivāritā muccare[5] ekaceyyā,[6]
na maccuno muccituṃ ussahanti[7]
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2585. Hatthīhi assehi rathehi pattīhi
sūrā pabhañjanti padhaṃsayanti,
na maccuno bhañjituṃ ussahanti
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2586. Mattā gajā bhinnagaḷā pabhinnā
nagarāni maddanti janaṃ hananti,
na maccuno maddituṃ ussahanti
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2587. Issāsino katahatthāpi dhīrā[8]
dūrepātī akkhaṇavedhinopi,
na maccuno vijjhituṃ ussahanti
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2588. Sarāni khīyanti saselakānanā
sabbaṃ hi taṃ[9] khīyati dīghamantaraṃ,
sabbaṃ hi taṃ bhañjare kālapariyaṃ[10]
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

---

[1] so yāti - Ma, Syā.
[2] na cāpi miyyare - Ma, Syā;
na cāpi mīyare - PTS.
[3] hidaṃ - Ma.
[4] sena - Syā.
[5] muñcare - Syā.
[6] ekacceyyā - Ma, Syā.
[7] muñcitumussahanti - Syā.
[8] vīrā - Ma, Syā.
[9] sabbaṃpi taṃ - Syā.
[10] kālapariyāyaṃ - Ma, Syā, PTS.

14. BỔN SANH TÒA NHÀ SẮT

(Lời của vị hoàng tử nói với vua cha)

2581. "Việc đầu tiên (của sự tục sanh) là một đêm (hoặc một ngày), bào thai trú ở bụng mẹ. Ngay khi đã được hình thành, nó (liên tục) phát triển. Trong khi tiến triển, nó không dừng lại.

2582. Không phải trong lúc chiến đấu, không phải được trông cậy vào sức mạnh, mà con người không già hoặc thậm chí không chết. Toàn bộ tất cả đều bị quấy nhiễu bởi sự sanh và sự già. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2583. Các vị lãnh đạo đất nước (có thể) chiến thắng đoàn quân gồm bốn binh chủng có dáng vẻ vô cùng khủng khiếp bằng vũ lực, nhưng không thể nào chiến thắng đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2584. Được tháp tùng bởi các tượng binh, kỵ binh, xa binh, và bộ binh, một số vua chúa (có thể) được thoát khỏi (kẻ thù), nhưng không thể nào được thoát khỏi đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2585. Cùng với các tượng binh, kỵ binh, xa binh, và bộ binh, các dũng sĩ (có thể) phá tan, tiêu diệt (kẻ thù), nhưng không thể nào phá vỡ đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2586. Những con voi bị nổi cơn dục, có dịch chất tiết ra (ở trán), bị giận dữ, (có thể) dẫm nát các thành phố và giết hại dân chúng, nhưng không thể nào dẫm nát đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2587. Những người bắn cung có cánh tay đã được tập luyện, sáng trí, có khả năng bắn xa, có phát bắn nhanh như tia chớp, nhưng không thể nào đâm thủng đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2588. Các hồ nước, cùng với các ngọn núi và các khu rừng đều bị tiêu hoại. Toàn bộ tất cả đều bị tiêu hoại sau một thời gian dài. Toàn bộ tất cả đều tan vỡ theo trình tự của thời gian. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2589. Sabbesamevaṃ hi narānanārinaṃ[1]
calācalaṃ pāṇabhunodha jīvitaṃ,
paṭova dhuttassa dumova kūlajo
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2590. Dumapphalāneva patanti māṇavā
daharā ca vuddhā ca sarīrabhedā,
nāriyo[2] narā majjhimaporisā ca
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2591. Nāyaṃ vayo tārakarājasannibho
yadabbhatītaṃ gatamevadāni taṃ,
jiṇṇassa hi[3] natthi ratī kuto sukhaṃ
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2592. Yakkhā pisācā athavāpi petā
kupitāpi te[4] assasantī[5] manusse,
na maccuno assasitussahanti[6]
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2593. Yakkhe pisāce athavāpi pete
kupitepi[7] te nijjhapanaṃ karonti,
na maccuno nijjhapanaṃ karonti[8]
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2594. Aparādhake heṭhake dūsake ca[9]
rājāno daṇḍenti viditva[10] dosaṃ,
na maccuno daṇḍayitussahanti[11]
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2595. Aparādhakā dūsakā heṭhakā ca
labhanti te rājino[12] nijjhapetuṃ,
na maccuno nijjhapanaṃ karonti
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2596. Na khattiyoti na pi[13] brāhmaṇoti
na aḍḍhakā balavā tejavāpi,
na maccurājassa apekhamatthi[14]
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

---

[1] narīnanānaṃ - Syā; narānarīnaṃ - PTS.
[2] nariyo - PTS.
[3] hī - Ma, Syā, PTS.
[4] kupitāte - Ma; kuppitā te - Syā.
[5] assasanti - Ma, Syā.
[6] assasitumussahanti - Syā.
[7] kuppitepi - Syā.
[8] nijjhapanamussahanti - Syā.
[9] dūsake heṭhake ca - Ma, Syā, PTS.
[10] viditvāna - Ma, Syā.
[11] daṇḍayitumussahanti - Syā.
[12] rājāno - Syā.
[13] na ca - Ma, Syā.
[14] apekkhamatthi - Ma, Syā; apekha-m-atthi - PTS.

2589. Bởi vì mạng sống của tất cả những người nam và nữ, của sinh linh ở thế gian này là bấp bênh như vậy, tựa như tấm vải choàng của kẻ nghiện ngập, tựa như cây cối sanh trưởng ở bờ vực. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2590. Tựa như các trái ở trên cây rụng xuống, các chúng sanh, bao gồm các phụ nữ, các nam nhân, và những người bán nam bán nữ, ở tuổi non trẻ và già cả, khi có sự tan rã thân xác đều ngã xuống. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2591. Tuổi tác này không như mặt trăng, chúa của các vì sao (khuyết rồi lại tròn), một khi nó đã trôi qua, thì nó đã đi qua hẳn vào khi ấy (không còn trở lại nữa). Thật sự đối với người già cả, sự vui sướng (ở các dục) không còn, làm sao có sự khoái lạc? Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2592. Các Dạ-xoa, các yêu tinh, hoặc thậm chí các vong nhân, khi đã nổi giận, chúng thổi hơi (làm mê man) con người, nhưng không thể nào thổi hơi (làm mê man) đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2593. Con người (có thể) xoa dịu các Dạ-xoa, các yêu tinh, hoặc thậm chí các vong nhân đã nổi giận, nhưng không thể nào xoa dịu được đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2594. Các vị vua (có thể) trừng trị những kẻ phạm tội, những kẻ quấy rối, và những kẻ hư hỏng, sau khi biết được tội lỗi (của những kẻ ấy), nhưng không thể nào trừng trị đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2595. Những kẻ phạm tội, những kẻ quấy rối, và những kẻ hư hỏng đạt được việc xoa dịu đối với các vị vua của họ, nhưng không thể nào xoa dịu được đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2596. Thần Chết không có sự mong mỏi ở một chúng sanh nào, là 'vị Sát-đế-lỵ' cũng không, là 'vị Bà-la-môn' cũng không, những người giàu có, những người có năng lực, những người có uy quyền cũng không. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2597. Sīhāca vyagghāca athopi dīpiyo
pasayha khādanti vipphandamānaṃ,[1]
na maccuno khādituṃ ussahanti
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.
2598. Māyakārā[2] raṅgamajjhe karontā
mohenti cakkhūni janassa tāvade,
na maccuno mohayitussahanti[3]
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.
2599. Āsīvisā kupitā[4] uggatejā
ḍasanti[5] mārentipi te manusse,
na maccuno ḍasituṃ ussahanti[6]
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.
2600. Āsīvisā kupitā yaṃ ḍasanti
tikicchakā tesaṃ[7] visaṃ hananti,
na maccuno daṭṭhavisaṃ hananti
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.
2601. Dhammantarī vetaraṇī[8] ca bhojo
visāni hantvāna bhujaṅgamānaṃ,
sūyanti[9] te kālakatā tatheva
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.
2602. Vijjādharā ghoramadhīyamānā
adassanaṃ osadhehi vajanti,
na maccurājassa vajantadassanaṃ[10]
tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.
2603. Dhammo have rakkhati dhammacāriṃ
dhammo suciṇṇo sukhamāvahāti,
esānisaṃso dhamme suciṇṇe
na duggatiṃ gacchati dhammacārī.
2604. Na hi dhammo adhammo ca ubho samavipākino,
adhammo nirayaṃ neti dhammo pāpeti suggatinti.

Ayogharajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Mātaṅga sambhūta sivi sirimanto
rohaṇa haṃsa santigumbo bhallāṭiya,
somanassa campeyya brahma pañca
paṇḍita cirassaṃ vata ayogharāni.

Vīsatinipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

[1] viphandamānaṃ - Syā.
[2] māyākārā - Ma, Syā, PTS.
[3] mohayitumussahanti - Syā.
[4] kuppitā - Syā.
[5] ḍaṃsanti - Ma.
[6] ḍaṃsitumussahanti - Ma.
[7] tesa - Syā.
[8] vettaraṇī - Ma; vettaruṇo - Syā.
[9] suyyanti - Ma, Syā.
[10] vajanti adassanaṃ - Syā.

2597. Các con sư tử, các con cọp, và luôn cả các con báo (có thể) nhai ngấu nghiến một cách tàn bạo con mồi đang giãy giụa, nhưng không thể nào nhai ngấu nghiến đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2598. Những người làm ảo thuật, trong khi biểu diễn ở giữa khán đài, đánh lừa các con mắt của người xem vào lúc ấy, nhưng không thể nào mê hoặc được đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2599. Các con rắn có nọc độc bị nổi giận thì có uy lực hung bạo. Chúng cắn và giết chết nhiều người, nhưng không thể nào cắn được đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2600. Các con rắn có nọc độc bị nổi giận rồi cắn người nào, các thầy thuốc (có thể) tiêu diệt nọc độc của chúng, nhưng không thể nào tiêu diệt được nọc độc đã cắn vào của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2601. Dhammantarī, Vetaraṇī, và Bhoja được nổi tiếng sau khi tiêu diệt các nọc độc của những con rắn. Họ đã qua đời tương tự y như thế. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2602. Các nhà pháp thuật trong khi học thần chú Ghora (có thể) tàng hình di chuyển nhờ vào các phương thuốc, nhưng không thể nào tàng hình di chuyển đối với Ma Vương. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2603. Thật vậy, thiện pháp hộ trì người có sự thực hành thiện pháp. Thiện pháp khéo được thực hành đem lại sự an lạc. Điều này là quả báu khi thiện pháp khéo được thực hành: Người có sự thực hành thiện pháp không đi đến cảnh giới khổ đau.[1]

2604. Bởi vì cả hai thiện pháp và phi pháp không có quả thành tựu giống nhau. Phi pháp dẫn đến địa ngục, thiện pháp giúp cho đạt được nhàn cảnh."

Bổn Sanh Tòa Nhà Sắt. [510]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Ẩn sĩ Mātaṅga, vị Sambhūta, đức vua Sivi, vị Sirimanda,
nai Rohaṇa, chim thiên nga, két Sattigumba, vua Bhallāṭiya,
hoàng tử Somanassa, rồng chúa Campeyya, sự cám dỗ lớn,
năm bậc nhân sĩ, vương tử Hatthipāla, và các tòa nhà sắt.

Nhóm Hai Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

[1] Câu kệ 2603 giống câu kệ 1454 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 371), và câu kệ 303 của *Theragāthāpāḷi - Trưởng Lão Kệ* (TTPV tập 31, trang 101).

XVI. TIṂSATINIPĀTO

1. KIṂCHANDAJĀTAKAṂ

2605. Kiṃ chando kimadhippāyo eko sammasi ghammani,
kiṃ patthayāno kiṃ esaṃ kena atthena brāhmaṇa.

2606. Yathā mahāvāridharo kumbho suparināhavā,[1]
tathūpamaṃ ambapakkaṃ vaṇṇagandharasuttamaṃ.

2607. Taṃ vuyhamānaṃ sotena disvānāmalamajjhime,[2]
pāṇīhi naṃ gahetvāna agyāyatanamāhariṃ.

2608. Tato kadalipattesu nikkhipitvā sayaṃ ahaṃ,
satthena naṃ vikappetvā khuppipāsaṃ ahāsi me.

2609. Sohaṃ apetadaratho vyantībhūto[3] dukhakkhamo,[4]
assādaṃ nādhigacchāmi phalesvaññesu kesupi.[5]

2610. Sosetvā[6] nūna maraṇaṃ taṃ mamaṃ āvahissati,
ambaṃ yassa phalaṃ sāduṃ[7] madhuraggaṃ manoramaṃ,
yamuddhariṃ vuyhamānaṃ udadhismā mahaṇṇave.

2611. Akkhātaṃ te mayā sabbaṃ yasmā upavasāmahaṃ,
rammaṃ patinisinnosmi puthulomāyutā puthu.

2612. Tvaṃ ca kho me[8] akkhāsi attānamapalāyinī,[9]
kā vā tvamasi kalyāṇi kissa vā tvaṃ sumajjhime.

2613. Ruppa[10]paṭṭapaḷimaṭṭhīva[11] vyagghīva girisānujā,
yā santi nāriyo[12] devesu devānaṃ paricārikā.

2614. Yāva[13] manussalokasmiṃ rūpenatvāgatitthiyo[14]
rūpe te sādisī[15] natthi devesu gandhabbamanussaloke,[16]
phuṭṭhāsi me cārupubbaṅgi brūhi
akkhāhi me nāmañca bandhave ca.[17]

2615. Yaṃ tvaṃ patinisinnosi rammaṃ brāhmaṇa kosikiṃ,
sāhaṃ bhusālayā[18] vutthā varavārivahoghasā.

2616. Nānādumagaṇākiṇṇā bahūtā[19] girikandarā,
mameva pamukhā honti abhisandanti pāvuse.[20]

---

[1] supariṇāhavā - Ma, Syā; supariṇāmavā - PTS.
[2] disvān' amalamajjhime - PTS.
[3] byantībhūto - Ma, Syā; vyantibhūto - PTS.
[4] dukkhakkhamo - Syā.
[5] kesuci - Ma, Syā, PTS.
[6] sositvā - Syā.
[7] sādu - Ma.
[8] meva - Ma, Syā, PTS.
[9] apalāyini - Ma, PTS.
[10] rūpa - Syā.
[11] palimaṭṭhīva - Ma, PTS; plamaṭṭhīva - Syā.
[12] nariyo - PTS.
[13] yā ca - Ma, Syā, PTS.
[14] rūpenānvāgatitthiyo - Ma; rūpenanvāgatitthiyo - Syā, PTS.
[15] rūpena te sadisī - Ma, Syā; rūpe te sadisī - PTS.
[16] devagandhabbamānuse - Syā.
[17] brūhi nāmañca bandhave - Ma, Syā.
[18] bhūsālayā - Syā.
[19] bahukā - Ma, Syā, PTS.
[20] pāvuso - PTS.

XVI. NHÓM BA MƯƠI KỆ NGÔN

1. BỔN SANH MONG MUỐN GÌ

(Lời trao đổi giữa vị nữ thần và vị đạo sĩ khổ hạnh trước đây làm vua)
2605. "Này vị Bà-la-môn, ngài một mình ngồi ở nơi nóng nực với mong muốn gì, với ý định gì, đang ước nguyện điều gì, đang tìm kiếm cái gì, nhằm mục đích gì?"

2606. "(Ta đã nhìn thấy) trái xoài chín, có màu sắc, mùi thơm, và hương vị tuyệt vời, trông tương tự như cái hũ đựng nước lớn, có kiểu dáng đẹp.

2607. Hỡi cô nàng có vòng eo thanh khiết, sau khi nhìn thấy trái xoài đang bị cuốn trôi bởi dòng nước, ta đã vớt lấy nó bằng hai bàn tay, rồi đã mang nó đến ngôi nhà cúng tế thần lửa.

2608. Sau đó, đích thân ta đã đặt nó xuống ở những mảnh lá chuối, rồi dùng dao cắt thành miếng. Nó đã làm tiêu tan sự đói khát của ta.

2609. Ta đây không còn trạng thái đuối sức, và trái xoài chín đã hết. Ta có sức chịu đựng sự khốn khó, nhưng ta không đạt đến sự hứng thú ở các loại trái cây nào khác.

2610. Trái xoài ấy là thứ trái cây ngon, có vị ngọt đậm đà, làm thích ý, mà ta đã vớt nó lên trong lúc nó đang trôi nổi từ đầm nước ở trong biển lớn. Chẳng lẽ sau khi không có nó để thọ dụng, nó sẽ mang lại cái chết cho ta?

2611. Tất cả đã được ta giải thích cho nàng vì sao ta chịu đói khát, (mặc dù) ta ngồi bên cạnh dòng sông đáng yêu có nhiều loại cá lớn.

2612. Hỡi cô nàng (dạn dĩ) không trốn chạy, nàng hãy nói với ta về bản thân. Này mỹ nữ, nàng là ai? Hỡi cô nàng có vòng eo xinh xắn, vì sao nàng đi đến đây?

2613. Những người nữ trong số chư Thiên, các nàng hầu của chư Thiên, trông tựa như những dải lụa vàng bóng loáng, tựa như những chú cọp con (xinh xắn) được sanh ra ở vùng núi non.

2614. Cho đến các phụ nữ được phú cho sắc đẹp ở thế giới nhân loại, người sánh bằng với nàng về sắc đẹp là không có ở giữa chư Thiên, ở các Càn-thát-bà, và ở thế giới loài người. Hỡi nàng có đôi chân đẹp, được ta hỏi, xin nàng hãy trả lời. Nàng hãy nói cho ta về danh tánh và về các thân quyến."

2615. "Này vị Bà-la-môn, ngài ngồi bên cạnh dòng sông Kosikī đáng yêu, còn thiếp đây ngự ở dòng chảy dữ tợn với những dòng nước triều và nước lũ.

2616. Nhiều hang núi được chen chúc với những đám cây cối khác loại tuôn chảy vào mùa mưa là thuộc quyền cai quản của chính thiếp.

2617. Atho bahū vanā todā[1] nīlavārivahandharā,[2]
bahukā nāgacittodā[3] abhisandanti vārinā.

2618. Tā ambajambulabujā nīpā tālā cudumbarā,[4]
bahūni phalajātāni āvahanti abhiṇhaso.

2619. Yaṃ kiñci ubhato tīre phalaṃ patati ambuni,
asaṃsayaṃ taṃ sotassa phalaṃ hoti vasānugaṃ.

2620. Etadaññāya medhāvi puthupañña suṇohi me,
mā rocayamabhisaṅgaṃ[5] paṭisedha janādhipa.

2621. Na cāhaṃ[6] vaddhavaṃ[7] mañňe yaṃ tvaṃ raṭṭhābhivaddhana,[8]
āceyyamāno rājisi maraṇaṃ abhikaṅkhasi.

2622. Tassa jānanti pitaro gandhabbā ca[9] sadevakā,
ye cāpi isayo loke saññatattā yasassino,[10]
asaṃsayante[11] jānanti vaddhabhūtā[12] yasassino.

2623. Evaṃ viditvā vidū sabbadhammaṃ
viddhaṃsanaṃ[13] cavanaṃ jīvitassa,
nācīyati[14] tassa narassa pāpaṃ
sace na ceteti vadhāya tassa.

2624. Isipūgasamaññāte evaṃ lokyā viditā sati,[15]
anariya[16] parisambhāse pāpakammaṃ jigiṃsasi.[17]

2625. Sace ahaṃ marissāmi tīre te puthu sussoṇi,
asaṃsayaṃ[18] asiloko mayi pete āgamissati.

2626. Tasmā hi pāpakaṃ kammaṃ rakkhasseva[19] sumajjhime,
mā taṃ[20] sabbo jano pacchā pakatthāsi[21] mayi[22] mate.

2627. Aññātametaṃ avisayhasāhi
attānaṃ ambaṃ ca dadāmi te taṃ,
yo[23] duccaje kāmaguṇe pahāya
santiñca dhammañca adhiṭṭhitosi.

---

[1] vanatodā - Ma, Syā, PTS.
[2] vahindharā - Ma, Syā, PTS.
[3] nāgavittodā - Ma, PTS.
[4] nipātālamudumbarā - Syā.
[5] rocaya abhisaṅgaṃ - Syā; rocaya-m-abhisaṅgaṃ - PTS.
[6] na vāhaṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] vaḍḍhavaṃ - Ma, Syā.
[8] raṭṭhābhivaḍḍhana - Ma, Syā.
[9] gandhabbāva - Syā.
[10] tapassino - Ma, Syā.
[11] asaṃsayaṃ tepi - Ma; asaṃsayantepi - Syā.
[12] paṭṭhabhūtā - Ma, Syā.
[13] niddhaṃsanaṃ - Syā.
[14] na cīyatī - Ma, Syā, PTS.
[15] pati - Syā.
[16] anariyaṃ - Syā.
[17] jigīsasi - Ma.
[18] asaṃsayaṃ taṃ - Ma; asaṃsayantaṃ - Syā.
[19] rakkhassu ca - Syā.
[20] tvaṃ - Syā.
[21] pakuṭṭhāyi - Ma; pakvakkhāsi - Syā.
[22] mayī - Syā.
[23] so - Ma.

2617. Và còn có nhiều nguồn nước chảy ra từ các cánh rừng mang theo dòng nước màu lục, có nhiều dòng nước đầy màu sắc của các con rồng tuôn chảy với nguồn nước (dồi dào).

2618. Các dòng nước ấy luôn luôn mang theo nhiều loại trái cây như trái xoài, trái mận đỏ, trái sa-kê, trái *nīpa*, trái thốt nốt, và trái sung.

2619. Bất cứ trái cây nào ở hai bên bờ rơi rụng xuống nước, chắc chắn rằng trái cây ấy bị cuốn trôi theo mãnh lực của dòng nước chảy.

2620. Thưa bậc thông minh, thưa bậc có trí tuệ bao la, sau khi biết rõ điều ấy, xin ngài hãy lắng nghe thiếp. Thưa bậc quân vương, chớ vui thích sự bám víu (vào tham ái). Hãy chặn đứng điều ấy.

2621. Thưa bậc làm hưng thịnh đất nước, thưa nhà vua ẩn sĩ, thiếp không nghĩ rằng việc ngài mong mỏi cái chết trong lúc còn trẻ tuổi là điều sáng suốt.

2622. Các bậc cha ông, các Càn-thát-bà, luôn cả chư Thiên, biết được (bản tính tham ái) của ngài đây, và thậm chí các vị ẩn sĩ có bản thân thu thúc, có danh tiếng ở thế gian, và những người lớn tuổi, có danh vọng, chắc chắn rằng những người ấy cũng biết."

2623. "Các bậc hiểu biết đã hiểu rõ như vậy về tất cả các thiện pháp, về sự tan rã, về sự tiêu hoại của mạng sống. Tội ác không bị tích lũy cho người nam ấy, nếu người ấy không suy nghĩ về việc giết hại kẻ khác.

2624. Hỡi cô nàng được tôn trọng bởi tập thể các ẩn sĩ, trong khi nàng được thế gian biết đến như vậy, nàng lại muốn tạo ra ác nghiệp ở việc chê bai không thánh thiện.

2625. Hỡi nữ thần có mông to đẹp, nếu như ta chết ở bờ sông của nàng, chắc chắn rằng tiếng xấu sẽ đến với nàng khi ta đã ra đi.

2626. Chính vì điều ấy, hỡi cô nàng có vòng eo xinh xắn, nàng hãy bảo vệ hành động xấu xa (của ta trong việc ham muốn trái xoài). Chớ để sau này, khi ta đã chết, tất cả mọi người lại phỉ báng nàng."

2627. "Thưa vị có sự chịu đựng việc không thể chịu đựng, điều ấy đã được biết rõ. Thiếp sẽ đích thân biếu trái xoài ấy đến ngài. Ngài đây, sau khi dứt bỏ các loại dục khó thể từ bỏ, ngài hãy duy trì sự an tịnh và thiện pháp.

2628. Yo hitvā pubbasaṃyogaṃ pacchā saṃyojane ṭhito,
adhammañceva carati pāpañcassa pavaḍḍhati.

2629. Ehi taṃ pāpayissāmi kāmaṃ appossukko[1] bhava,
upānayāmi sītasmiṃ viharāhi anussuko.

2630. Taṃ puppharasamattehi vakkaṅgehi[2] arindama,
koñcā mayūrā diviyā koyaṭṭhimadhusāliyā.[3]

2631. Kūjitā haṃsapūgehi kokilettha pabodhare,
ambettha vippasūnaggā[4] palālakhalasannibhā,
kosumbhasalalā[5] nīpā pakkatālavilambino.

2632. Mālī tiriṭī[6] kāyūrī[7] aṅgadī candanassado,[8]
rattiṃ tvaṃ paricāresi divā vedesi vedanaṃ.

2633. Soḷasitthisahassāni yā temā paricārikā,
evaṃ mahānubhāvosi abbhuto[9] lomahaṃsano.

2634. Kiṃ kammamakari pubbe pāpaṃ attadukhāvahaṃ,
yaṃ karitvā manussesu piṭṭhimaṃsāni khādasi.

2635. Ajjhenāni paṭiggayha kāmesu gathito[10] ahaṃ,
acariṃ dīghamaddhānaṃ paresaṃ ahitāyahaṃ.

2636. Yo piṭṭhimaṃsiko[11] hoti evaṃ ukkacca khādati,
yathāhamajja khādāmi piṭṭhimaṃsāni attano ”ti.

Kiṃchandajātakaṃ.

---

[1] appossuko - Ma, Syā, PTS.
[2] vaṅkaṅgehi - Syā.
[3] kolaṭṭhimadhusāḷikā - Ma.
[4] vippasākhaggā - Ma.
[5] kosambasaḷalā - Ma;
kosumbasalaḷā - Syā;
kosumbhasalaḷā - PTS.
[6] tirīṭī - Syā, PTS.
[7] kāyurī - Syā.
[8] candanussado - Ma, Syā, PTS.
[9] abbhūto - Syā.
[10] gadhito - Ma;
giddhito - Syā.
[11] piṭṭhimaṃsiyo - PTS.

2628. Kẻ nào sau khi từ bỏ sự ràng buộc trước đây, rồi lại dính vào sự ràng buộc sau này, và còn thực hành phi pháp nữa; sự xấu xa gia tăng cho kẻ ấy.

2629. Ngài hãy đến, thiếp sẽ giúp ngài đạt được điều mong muốn. Ngài hãy ít ham muốn. Hãy để thiếp đưa ngài đi, và ngài hãy trú ở nơi (rừng xoài) mát mẻ, không còn ham muốn nữa.

2630. Thưa vị thuần hóa kẻ thù, nơi ấy với những con chim bị say đắm hương vị của các bông hoa. Có các con cò, các con công, các con sếu, và các con chim sáo ngọt ngào thuộc cõi Trời.

2631. Được cất tiếng kêu cùng với bầy thiên nga, các con chim cu cu làm thức giấc chốn này. Ở đây, có những cây xoài với những chùm trái trĩu nặng ở đầu cành, trông giống như những bó lúa trĩu hạt, có những cây *kosumbha*, cây *salala*, cây *nīpa*, và những quầy trái thốt nốt chín treo lủng lẳng."

(Lời vị đạo sĩ khổ hạnh hỏi một vị thần sống ở nơi ấy)

2632. "Là người có vòng hoa, có khăn đội đầu, có vòng đeo cánh tay, có vòng đeo cổ tay, có thoa trầm hương, ông hưởng thụ vào ban đêm, và cảm nhận thọ khổ vào ban ngày.

2633. Mười sáu ngàn phụ nữ này là những người hầu hạ của ông. Như vậy, ông có uy quyền lớn lao, ông thật phi thường, có sự dựng đứng lông.

2634. Ông đã tạo nghiệp gì xấu xa trong đời quá khứ khiến nó đem lại khổ đau cho bản thân? Sau khi đã làm nghiệp gì ở thế giới loài người khiến ông phải ăn các miếng thịt ở lưng?"

2635. "Sau khi tiếp thu các môn học, tôi bị tham đắm ở các dục. Tôi đã hành xử điều bất lợi đến những người khác trong một thời gian dài.

2636. Hôm nay, tôi ngấu nghiến những miếng thịt lưng của chính mình như thế nào, thì kẻ nói xấu sau lưng người khác sẽ phải rút ra (những miếng thịt lưng) rồi nhai tương tự như thế ấy."

Bổn Sanh Mong Muốn Gì. [511]

2. KUMBHAJĀTAKAṂ

2637. Ko pāturāsi tidivā nabhamhi
obhāsayaṃ saṃvariṃ candimāva,
gattehi te rasmiyo niccharanti
sateritā[1] vijjurivantalikkhe.

2638. So chinnavātaṃ kamasi aghamhi
vehāsayaṃ gacchasi tiṭṭhasī ca,
iddhī nu te vatthukatā subhāvitā
anaddhaguṇamapi[2] devatānaṃ.

2639. Vehāsayaṃ kamamāgamma[3] tiṭṭhasi
kumbhaṃ kiṇāthāti yametamatthaṃ,
ko vā tuvaṃ kissa vatāya[4] kumbho
akkhāhi me brāhmaṇa etamatthaṃ.

2640. Na sappikumbho napi telakumbho
na phāṇitassa na madhussa kumbho,
kumbhassa vajjāni anappakāni
dose bahū kumbhagate suṇātha.

2641. Galeyya[5] yaṃ pītvā[6] pate papātaṃ
sobbhaṃ guhaṃ candaniyoḷigallaṃ,[7]
bahumpi bhuñjeyya abhojaneyyaṃ
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2642. Yaṃ ve pītvā[8] cittasmiṃ[9] anesamāno
āhiṇḍatī goriva bhakkhasādī,[10]
anāthamāno upagāyati naccati ca
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2643. Yaṃ ve pītvā[11] acelakova[12] naggo
careyya gāme visikhantarāni,
sammūḷhacitto ativelasāyī
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2644. Yaṃ ve pītvā[8] vuṭṭhāya[13] pavedhamāno
sīsañca bāhuñca[14] pasārayanto,[15]
so naccati dārukaṭallakova
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

---

1 sateratā - Ma, Syā, PTS.
2 anaddhagūnaṃ api - Ma, PTS; anaddhagūnamasi - Syā.
3 gammamāgamma - Ma; kammāgamma - Syā; saṃkammāgamma - PTS.
4 vā tāya - Ma; vatāyaṃ - Syā.
5 gaḷeyya - Ma, PTS.
6 pitvā - Ma, Syā.
7 candaniyoligallaṃ - Syā, PTS.
8 yaṃ pitvā - Ma, Syā; yaṃ pītvā - PTS.
9 cittasmi - PTS.
10 bhakkhasārī - Ma, Syā, PTS.
11 yaṃ ve pivitvā - Ma, Syā, PTS.
12 acelova - Ma, Syā, PTS.
13 uṭṭhāya - Ma, Syā.
14 bāhañca - PTS.
15 pacālayanto - Ma, Syā, PTS.

2. BỔN SANH CÁI BÌNH RƯỢU

2637. "Ngài là ai mà đến từ Thiên cung và hiện ra ở trên bầu trời? Ngài đang chiếu sáng đêm đen tựa như mặt trăng. Các hào quang phát ra từ thân thể của ngài tựa như tia chớp Sateritā ở không trung.

2638. Ngài đây lướt gió bước đi ở bầu trời. Ngài đi và đứng ở không trung. Phải chăng thần thông của ngài đã được tạo thành nền tảng, đã khéo được phát triển, thậm chí không thuộc về những khách đi đường xa, mà thuộc về chư Thiên?

2639. Ngài đã đi đến theo đường không trung rồi đứng lại. Và ngài nói rằng: 'Bệ hạ hãy mua cái bình.' Ngài là ai? Cái bình này là của ai? Thưa vị Bà-la-môn, xin ngài hãy giải thích ý nghĩa ấy cho trẫm."

2640. "Nó không phải là bình bơ lỏng, cũng không phải là bình dầu, không phải là bình mật đường, không phải là bình mật ong. Các điều đáng chê trách của cái bình không phải là ít. Bệ hạ hãy lắng nghe nhiều tật xấu liên quan đến cái bình.

2641. Người uống vào thức uống này thì có thể đi loạng choạng, có thể té ngã vào vực thẳm, hố rãnh, hang hốc, hầm phân, và nơi ô uế, thậm chí có thể ăn nhiều thứ không nên ăn. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2642. Thật vậy, người uống vào thức uống này thì không còn làm chủ tâm trí, tựa như con bò đi lang thang gặm cỏ; trong lúc không còn tự chủ, lại còn ve vãn ca hát, và nhảy múa. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2643. Thật vậy, người uống vào thức uống này thì giống như người lõa thể, không mặc y phục, rồi đi lang thang ở những đường lộ trong làng, có tâm trí bị mê muội, và ngủ quá mức bình thường. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2644. Thật vậy, người uống vào thức uống này thì sau khi đứng dậy thường khuấy động, lúc lắc đầu, và vung vẩy cánh tay. Người ấy nhảy múa tựa như hình nhân múa rối bằng gỗ. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2645. Yaṃ ve pītvā[1] aggidaḍḍhā sayanti
atho sigālehipi khāditāse,
bandhaṃ vadhaṃ[2] bhogajāniñcupenti
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2646. Yaṃ ve pītvā[3] bhāseyya abhāsaneyyaṃ[4]
sabhāyamāsīno apetavattho,
sammakkhito vantagato vyasanno
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2647. Yaṃ ve pītvā[5] ukkaṭṭho āvilakkho
mameva sabbapaṭhavīti[6] maññati,[7]
na me samo cāturantopi rājā
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2648. Mānātimānā kalahāni pesunī[8]
dubbaṇṇinī naggiyinī[9] palāyinī,
corāna dhuttāna[10] gatī niketo
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2649. Dhaññaṃ dhanaṃ rajataṃ jātarūpaṃ
khettaṃ gavaṃ yattha vināsayanti,
ucchedanī vittavataṃ[11] kulānaṃ
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2650. Iddhāni phītāni kulāni assu
anekasāhassadhanāni loke,
ucchinnadāyajjakatānimāya
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2651. Yaṃ pītvā[12] duṭṭha[13]rūpova poso
akkosati pitaraṃ mātarañca,[14]
sassumpi gaṇheyya athopi suṇhaṃ
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2652. Yaṃ ve pītvā[12] duṭṭha[13]rūpāva nārī
akkosati sasuraṃ[15] sāmikañca,
dāsampi gaṇhe paricārakampi
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

---

[1] yaṃ ve pivitvā - Ma, Syā, PTS.
[2] vacanaṃ - Syā.
[3] yaṃ pitvā - Ma, Syā; yaṃ pītvā - PTS.
[4] ābhāsaneyyaṃ - Ma.
[5] yaṃ ve pivitvā - Ma, Syā;
yaṃ pītvā - PTS.
[6] sabbā pathavī ti - Ma;
sabbā paṭhavī ti - Syā;
sabbā puthavī ti - PTS.
[7] maññe - Ma, Syā.
[8] pesuṇī - Ma, Syā;
pesuṇāni - PTS.
[9] naggayinī - Ma, Syā, PTS.
[10] porāṇadhuttāna - Syā;
[11] vittagataṃ - Syā.
[12] yaṃ ve pitvā - Ma, Syā;
yañ ce pītvā - PTS.
[13] ditta - Ma, Syā, PTS.
[14] mātaraṃ pitarañca - Ma.
[15] sassuraṃ - Syā.

2645. Thật vậy, những người uống vào thức uống này thì bị ngọn lửa thiêu đốt, nằm dài, rồi bị các con chó rừng ăn thịt, đi đến tình trạng bị giam cầm, tử hình, và tiêu hao của cải. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2646. Thật vậy, người uống vào thức uống này thì có thể nói điều không nên nói, ngồi ở cuộc hội họp mà không mặc y phục, tự làm cho lem luốc, đi đến ói mửa, bị suy sụp. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2647. Thật vậy, người uống vào thức uống này thì kiêu ngạo, mắt bị đỏ ngầu, nghĩ rằng: 'Toàn bộ trái đất thuộc về một mình ta, thậm chí vị vua cai trị bốn phương cũng không sánh bằng với ta.' Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2648. (Thức uống này là vật tạo ra) ngã mạn và ngã mạn thái quá, các sự cãi cọ, các việc nói đâm thọc, các vóc dáng xấu xí, các sự lõa lồ, các sự trốn chạy; nó là đích đến, là chỗ trú của những kẻ trộm cướp, của những gã vô lại. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2649. Bị lệ thuộc vào thức uống này, nhiều người làm tiêu tan thóc lúa, tài sản, bạc vàng, ruộng vườn, trâu bò. Thức uống này là sự phá hoại đối với những gia đình có của cải. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2650. Có những gia đình giàu có, phồn thịnh, có tài sản nhiều ngàn tiền vàng ở thế gian, bị làm cho tiêu hoại phần gia tài thừa kế bởi vì thức uống này. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2651. Sau khi uống vào thức uống này, người nam như là có dáng vẻ tồi bại, mắng nhiếc cha và mẹ, và có thể cưỡng ép mẹ vợ, rồi luôn cả con dâu. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2652. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, người nữ như là có dáng vẻ tồi bại, mắng nhiếc cha chồng và chồng, và có thể cưỡng ép đầy tớ trai, luôn cả người nam hầu cận. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2653. Yaṃ ve pivitvāna[1] haneyya poso
dhamme ṭhitaṃ samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vā,
gacche apāyampi tato nidānaṃ
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2654. Yaṃ ve pītvā[2] duccaritaṃ caranti
kāyena vācāya ca cetasā vā,[3]
nirayaṃ vajanti duccaritaṃ caritvā
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2655. Yaṃ yācamānā na labhanti pubbe
bahuṃ hiraññampi pariccajantā,
so taṃ pivitvā alikaṃ bhaṇāti
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2656. Yaṃ ve pītvā[4] pesane pesayanto[5]
accāyike karaṇīyamhi jāte,[6]
atthampi so nappajānāti vutto
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2657. Hirīmanāpi ahirīkabhāvaṃ
pātuṃ karonti madanāya[7] mattā,
dhīrāpi santā bahukaṃ bhaṇanti
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2658. Yaṃ ve pītvā[8] ekathūpā sayanti
anāsakā thaṇḍiladukkhaseyyaṃ,[9]
dubbaṇṇiyaṃ āyasakyañ[10]cupenti
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2659. Yaṃ ve pītvā[8] pattakkhandhā sayanti
gāvo kūṭahatāriva,[11]
nahi vāruṇiyā vego
narena sussaho[12]riva.[13]

2660. Yaṃ manussā vivajjenti[14] sappaṃ ghoravisammiva,[15]
taṃ loke visasamānaṃ ko naro pātumarahati.[16]

2661. Yaṃ ve pītvā[17] andhakaveṇhuputtā[18]
samuddatīre paricārayantā,
upakkamuṃ musalehaññamaññaṃ[19]
tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

---

[1] yaṃ ve pitvāna - Syā; yañ ce pītvāna - PTS.
[2] yaṃ ve pivitvā - Ma; yaṃ ve pitvā - Syā; yañ ce pītvā - PTS.
[3] cetasā ca - Ma, Syā, PTS.
[4] yaṃ ve pitvā - Ma, Syā; yaṃ pivitvā - PTS.
[5] pesiyanto - Ma, Syā, PTS.
[6] jāto - PTS.
[7] madirāya - PTS.
[8] yaṃ ve pitvā - Ma, Syā; yañ ce pītvā - PTS.
[9] thaṇḍiladukkhaseyyā - PTS.
[10] āyasakkañ - PTS.
[11] kuṭahatāva - Ma.
[12] susaho - Ma, PTS.
[14] vivajjanti - Syā.
[15] ghoravisamiva - Syā, PTS.
[17] yaṃ ve pitvā - Ma, Syā; yañ ce pivitvā - PTS.
[18] andhakaveṇḍaputtā - Ma, Syā.
[19] musalehi aññamaññaṃ - PTS.
[13] tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha - itipāṭho Ma, Syā potthakesu dissate.
[16] tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha - itipāṭho Syā potthake dissate.

2653. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, người nam có thể giết hại vị Sa-môn hay vị Bà-la-môn đã trú vào thiện pháp, do nguyên nhân ấy có thể đi đến cảnh giới khổ đau. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2654. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, nhiều người thực hành uế hạnh bằng thân, bằng lời, hoặc bằng ý; sau khi thực hành uế hạnh thì đi đến địa ngục. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2655. Trước đây, trong khi bỏ ra nhiều vàng rồi yêu cầu kẻ nào đó (nói dối), nhưng không thành công, kẻ ấy (giờ đây), sau khi uống thức uống ấy, liền nói điều giả dối. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2656. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, kẻ được phái đi đưa tin vào lúc có công việc cần làm khẩn cấp sanh khởi, kẻ ấy cũng không biết ý nghĩa (lời nhắn gởi) khi được hỏi đến. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2657. Ngay cả những người có tâm ý gắn bó với sự hổ thẹn, khi bị say sưa bởi chất say, cũng phô bày bản tánh không hổ thẹn. Ngay cả các bậc sáng trí, trong khi say sưa, cũng nói nhiều. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2658. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, nhiều người nằm một đống ở chỗ nằm khổ sở là nền đất cứng, không ăn uống, rồi trở nên có hình dạng xấu xí và bị mất danh tiếng. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2659. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, nhiều người có thân hình rũ rượi, nằm dài, tựa như con bò bị đánh bởi cái búa tạ (nằm dài), bởi vì nồng độ của rượu dường như khiến người nam không còn khả năng chịu đựng tốt nữa.

2660. Loài người tránh xa thức uống này như là tránh xa con rắn có nọc độc dữ dội, vậy người nam nào ở thế gian có khả năng để uống thứ nước sánh bằng với nọc độc ấy?

2661. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, những người con trai của Andhaka và Veṇhu, trong lúc dạo chơi ở bờ biển, đã đánh đập lẫn nhau bằng những cái chày. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2662. Yaṃ ve pītvā[1] pubbadevā pamattā
tidivā cutā sassatiyā samāyā,[2]
taṃ tādisaṃ majjamimaṃ niratthakaṃ
jānaṃ mahārāja kathaṃ pibeyya.[3]

2663. Nayimasmiṃ[4] kumbhasmiṃ dadhi vā madhuṃ vā,[5]
evaṃ abhiññāya kiṇāhi rāja,
evaṃ hi maṃ[6] kumbhagatā mayā te
akkhātarūpaṃ tava sabbamitta.

2664. Na me pitā vā athavāpi mātā
etādiso[7] yādisako tuvaṃsi,
hitānukampī paramatthakāmo
sohaṃ karissaṃ vacanaṃ tavajja.

2665. Dadāmi te gāmavarāni pañca
dāsīsataṃ satta gavaṃ satāni,
ājaññayutte ca rathe dasā[8] ime
ācariyo hosi mamatthakāmo.

2666. Taveva dāsī satamatthu rāja
gāmā ca gāvo ca taveva hontu,
ājaññayuttā ca rathā taveva
sakkohamasmi[9] tidasānamindo.

2667. Maṃsodanaṃ sappipāyañca[10] bhuñja
khādassu ca tvaṃ madhumāsapūve,[11]
evaṃ tuvaṃ dhammarato janinda
anindito saggamupehi ṭhānanti.
Kumbhajātakaṃ.

3. JAYADDISAJĀTAKAṂ

2668. Cirassaṃ vata me udapādi ajja
bhakkho mahā sattamibhattakāle,
kutosi ko vāsi tadiṅgha brūhi
ācikkha jātiṃ vidito yathāsi.

---

[1] yaṃ ve pitvā - Ma, Syā;
yañ ce pītvā - PTS.
[2] samāya - Ma.
[3] piveyya - Ma, Syā.
[4] nayimasmi - Syā; na imasmi - PTS.
[5] dadhi vā madhu vā - Ma;
dadhi madhu vā - Syā.
[6] evañhimaṃ - Ma;
evañhi maṃ - Syā.
[7] etādisā - Ma, PTS.
[8] dasa - Ma, Syā.
[9] sakkohamasmī - Ma, Syā, PTS.
[10] sappipāyāsaṃ - Ma, Syā.
[11] khādassu ce tvaṃ madhunā apūpe - PTS.

2662. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, chư Thiên trong thời quá khứ bị say sưa, rồi bị lìa khỏi cõi Trời vĩnh viễn cùng với phép thần. Tâu đại vương, trong khi biết chất say này là không có lợi ích giống như thức uống ấy, làm sao người ta có thể uống được?

2663. Tâu bệ hạ, trong bình này không phải là sữa đông hay mật ong, bệ hạ phải biết rõ như vậy rồi hãy mua, bởi vì thức uống chứa đựng trong cái bình này đã được ta dành riêng cho bệ hạ là như vậy, đúng theo cách thức đã được ta giải thích cho bệ hạ, này Sabbamitta."

2664. "Ngài không phải là cha hay là mẹ của trẫm, nhưng họ như thế nào thì ngài như thế ấy; ngài là người hữu ích và có lòng trắc ẩn, có sự ước muốn về mục đích tối thượng. Hôm nay, trẫm đây sẽ làm theo lời nói của ngài.

2665. Trẫm ban cho ngài ân huệ là năm ngôi làng, một trăm nữ tỳ, bảy trăm con bò cái, và mười cỗ xe kéo này đã được thắng vào những con ngựa thuần chủng. Ngài hãy là thầy dạy học có lòng mong mỏi đến sự lợi ích của trẫm."

2666. "Tâu bệ hạ, một trăm nữ tỳ là thuộc về chính bệ hạ, các ngôi làng và bầy bò là thuộc về chính bệ hạ, và các cỗ xe kéo đã được thắng vào những con ngựa thuần chủng là thuộc về chính bệ hạ. Ta là Thiên Chủ Sakka, chúa của chư Thiên cõi Tam Thập.

2667. Bệ hạ hãy thọ dụng cơm thịt và cơm sữa. Bệ hạ hãy nhai bánh đậu và mật ong. Tâu vị chúa của loài người, được vui thích với thiện pháp như vậy, bệ hạ là người không bị chê trách, và sẽ đạt đến vị thế cõi Trời."

Bổn Sanh Cái Bình Rượu. [512]

3. BỔN SANH VUA JAYADDISA

(Lời trao đổi giữa kẻ ăn thịt người và đức vua Jayaddisa)

2668. "Quả thật đã lâu lắm mới có một bữa ăn thịnh soạn sanh lên cho ta hôm nay, vào bữa ăn lần thứ bảy. Ngươi từ đâu đến? Hoặc ngươi là ai? Nào, hãy nói ra điều ấy. Hãy khai báo dòng dõi như ngươi đã được biết."

2669. Pañcālarājā migavaṃ paviṭṭho[1]
jayaddiso nāma yadissuto te,[2]
carāmi kacchāni vanāni cāhaṃ
pasadimaṃ[3] khāda mamajja muñca.

2670. Seneva tvaṃ paṇasi sassamāne[4]
mameso[5] bhakkho pasado yaṃ[6] vadesi,
taṃ khādiyāna pasadaṃ jighaññaṃ[7]
khādissaṃ pacchā na vilāpakālo.

2671. Na catthi mokkho mama vikkayena[8]
gantvāna pacchā gamanāya[9] paṇhe,[10]
taṃ saṅgaraṃ[11] brāhmaṇassappadāya[12]
saccānurakkhī punarāvajissaṃ.

2672. Kiṃ kammajātaṃ anutappatī taṃ[13]
pattaṃ samīpaṃ maraṇassa rāja,
ācikkha me taṃ api sakkuṇemu
anujānituṃ āgamanāya paṇhe.[10]

2673. Katā mayā brāhmaṇassa dhanāsā
taṃ saṅgaraṃ paṭimokkhaṃ[14] na muttaṃ,
taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya
saccānurakkhī punarāvajissaṃ.

2674. Yaṃ[15] te katā brāhmaṇassa dhanāsā
taṃ saṅgaraṃ paṭimokkhaṃ na muttaṃ,
taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya
saccānurakkhī punarāvajassu.

2675. Mutto ca so purisādassa[16] hatthā
gantvā sakaṃ mandiraṃ kāmakāmī,
taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya
āmantayī puttamalīnasattaṃ.[17]

2676. Ajjeva rajjaṃ abhisecayassu[18]
dhammañca raṭṭhesu janesu cāpi,[19]
adhammakāro ca te māhu raṭṭhe
gacchāmahaṃ porisādassa ñatte.[20]

---

[1] pavuttho - katthaci.
[2] yadi suto te - Syā; yadi-ssuto te - PTS.
[3] pasadaṃ imaṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] sassamāno - Ma, PTS; sayhamāno - Syā.
[5] mamesa - Ma, Syā, PTS.
[6] pasad' āyaṃ - PTS.
[7] taṃ khādiyānaṃ pasadaṃ dighaññaṃ - PTS.
[8] nikkayena - Ma, Syā, PTS.
[9] paccāgamanāya - Ma, Syā, PTS.
[10] pañhe - Syā.
[11] saṅkaraṃ - Ma.
[12] brāhmaṇasappadāya - Syā.
[13] anutappate tvaṃ - Ma; anutappate taṃ - Syā.
[14] paṭimukkaṃ - Ma; paṭimokkaṃ - Syā.
[15] yā - Ma, Syā, PTS.
[16] porisādassa - Ma, Syā.
[17] puttamalīnasattuṃ - Syā; puttaṃ alīnasattuṃ - PTS.
[18] abhisiñcayassu - Ma.
[20] ñante - Syā.
[19] dhammaṃ cara sesu paresu cāpi - Ma, PTS.

2669. "Trẫm là vua xứ Pañcāla tên Jayaddisa đang đi săn thú, nếu ngươi đã được nghe tin. Trẫm lang thang ở các đầm lầy và các khu rừng. Hôm nay, ngươi hãy ăn thịt con hươu này và hãy thả trẫm ra."

2670. "Trong khi bị hãm hại, ngài đánh đổi mạng sống bằng chính vật sở hữu của mình. Con hươu này sẽ là thức ăn của ta là điều ngài nói. Ta sẽ ăn ngài là vật nên ăn (trước), còn con hươu kém ngon hơn ta sẽ ăn sau. Giờ không phải là lúc nói nhảm."

2671. "Không có việc trốn tránh đối với sự đánh đổi của trẫm. Trẫm ra đi rồi sau đó trở lại vào sáng sớm ngày mai. Là người bảo vệ sự chân thật, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, trẫm sẽ tự mình quay trở lại."

2672. "Này đức vua, việc gì khiến ngài hối tiếc, khi ngài đã đến bên cạnh cái chết? Hãy nói việc ấy với ta, thậm chí ta có thể cho phép ngài quay lại vào sáng sớm ngày mai."

2673. "Sự mong mỏi tài sản của vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi trẫm, và điều hứa hẹn ấy còn bị vướng lại, chưa được tháo gỡ. Là người bảo vệ sự chân thật, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, trẫm sẽ tự mình quay trở lại."

2674. "Về việc mong mỏi tài sản của vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi ngài, và điều hứa hẹn ấy còn bị vướng lại, chưa được tháo gỡ. Là người bảo vệ sự chân thật, ngài hãy hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, rồi hãy tự mình quay trở lại."

2675. Và vị vua ấy đã được thoát khỏi vòng tay của kẻ ăn thịt người.
Sau khi đi đến cung điện của mình, vị có sự ham muốn các dục,
sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn,
đã nói với hoàng tử Alīnasatta rằng:

2676. "Nội trong ngày hôm nay, con hãy làm lễ đăng quang vương quyền và luật pháp ở trong các đất nước và luôn cả ở nơi các người dân. Và con chớ có các hành động bất công trong đất nước, trẫm sẽ đi đến nơi ở của kẻ ăn thịt người."

2677. Kiṃ kamma kubbaṃ tava deva pāde[1]
nārādhayiṃ[2] tadicchāmi[3] sotuṃ,
yamajja rajjamhi udassaye tvaṃ[4]
rajjampi na iccheyyaṃ[5] tayā vinā ahaṃ.[6]

2678. Na kammunā[7] vā vacasāva[8] tāta
aparādhitohaṃ tuviyaṃ[9] sarāmi,
sandhiñca[10] katvā purisādakena
saccānurakkhī punahaṃ[11] gamissaṃ.

2679. Ahaṃ gamissāmi idheva hohi
natthi tato jīvato vippamokkho,
sace tuvaṃ gacchasiyeva rāja
ahampi gacchāmi ubho na homa.

2680. Addhā hi tāta satānesa dhammo
maraṇā ca me dukkhataraṃ tadassa,
kammāsapādo taṃ yadā pacitvā
pasayha khāde bhidā rukkhasūle.[12]

2681. Pāṇena te pāṇamahaṃ nimissaṃ
mā tvaṃ agā porisādassa ñatte,[13]
etañca[14] te pāṇamahaṃ nimissaṃ
tasmā mataṃ jīvitassa varemi.[15]

2682. Tato have dhitimā rājaputto
vandittha mātucca pitucca pāde,[16]
dukhinissa mātā nipatī pathabyā[17]
pitassa[18] paggayha bhujāni kandati.

2683. Taṃ gacchantaṃ tāva pitā viditvā
parammukho vandati pañjalīko,[19]
somo ca rājā varuṇo ca rājā
pajāpatī candimā sūriyo ca,
etehi gutto purisādakamhā
anuññāto sotthi paccehi tāta.

---

[1] deva pāva - Ma.
[2] nārādhayī - Ma.
[3] taṃ tadicchāmi - Ma, Syā.
[4] tuvaṃ - Ma, Syā, PTS.
[5] niccheyyaṃ - Ma, PTS; niccheyya - Syā.
[6] vināhaṃ - Ma, Syā.
[7] kammanā - PTS.
[8] vacasā va - Ma; vacasā ca - Syā.
[9] tuyhaṃ - PTS.
[10] saddhiñca - Syā.
[11] punāhaṃ - Ma.
[12] bhidārukkhamūle - Syā; hitarukkhasūle - PTS.
[13] ñante - Syā.
[14] evañ ca - PTS.
[15] vaṇṇemi - Ma, Syā, PTS.
[16] vanditvā mātu ca pitu ca pāde - Ma; vanditvā mātuñca pituñca pāde - Syā.
[17] nipatā pathabyā - Ma; nipatī paṭhabyā - Syā; nipatī pathavyā - PTS.
[18] pitāssa - Ma.
[19] pañjalī so - PTS.

2677. "Tâu bệ hạ, trong khi làm công việc gì dưới quyền của phụ vương, con đã không làm cho phụ vương hài lòng về điều gì, con mong được nghe về điều ấy? Về việc hôm nay phụ vương sẽ đưa con lên làm vua, con không mong muốn ngay cả vương quyền, khi phải thiếu vắng phụ vương."

2678. "Này con thương, vào lúc này trẫm không nhớ đến lỗi lầm gì do hành động hay do chính lời nói của con. Là người bảo vệ sự chân thật, sau khi thực hiện điều cam kết với kẻ ăn thịt người, trẫm sẽ quay trở lại."

2679. "Con sẽ đi, phụ vương hãy ở lại tại nơi này. Không có sự phóng thích đối với người còn sống từ nơi kẻ ấy. Tâu phụ vương, nếu phụ vương đi, con cũng đi nữa. Hãy để cả hai không còn tồn tại."

2680. "Này con thương, quả đúng thế, điều này là bản thể của các hiền nhân. Việc ấy đối với trẫm còn khổ sở hơn là cái chết, là vào lúc gã Kammāsapāda xuyên thủng con ở nơi cọc gỗ, nướng chín, rồi nhai ngấu nghiến một cách tàn bạo."

2681. "Con có thể trao đổi mạng sống của phụ vương bằng mạng sống (của con). Phụ vương chớ đi đến nơi ở của kẻ ăn thịt người. Và con có thể trao đổi mạng sống này cho phụ vương; vì điều ấy, con chọn cái chết cho sự sống còn (của phụ vương)."

2682. Thật vậy, sau đó, vị hoàng tử dũng cảm đã đảnh lễ hai bàn chân của mẫu hậu và phụ vương. Người mẹ, khổ đau, đã ngã quỵ xuống đất, còn người cha đã đưa hai cánh tay lên, khóc lóc.

2683. Cho đến lúc biết được người con ấy đang bước đi, người cha, với mặt quay hướng khác, chắp tay lên, đảnh lễ các vị: Vua Soma, Vua Varuṇa, Thần Pajāpati, Mặt Trăng, và Mặt Trời. "Này con thương, được các vị này bảo vệ, được cho phép từ kẻ ăn thịt người, con hãy trở về bình yên."

2684. Yaṃ daṇḍakāraññagatassa[1] mātā
romassakā[2] sotthānaṃ suguttā[3]
tante ahaṃ sotthānaṃ karomi,
etena saccena sarantu devā
anuññāto sotthi paccehi putta.
2685. Āvī raho vāpi manopadosaṃ
nāhaṃ sare jātumalīnasatte,
etena saccena sarantu devā
anuññāto sotthi paccehi bhāta.[4]
2686. Yasmā ca me anadhimanosi sāmi
nacāpi me manasā appiyosi,
etena saccena sarantu devā
anuññāto sotthi paccehi sāmi.
2687. Brahā ujū cārumukho kutosi
na maṃ pajānāsi vane vasantaṃ,
luddañca[5] maṃ ñatvā purisādakoti
ko sotthimājānamidhāvajeyya.
2688. Jānāmi ludda purisādako tvaṃ
na taṃ na jānāmi vane vasantaṃ,
ahañca[6] puttosmi jayaddisassa
mamajja khāda pituno pamokkhā.
2689. Jānāmi puttoti[7] jayaddisassa
tathāhi vo mukhavaṇṇo ubhinnaṃ,
sudukkaraññeva[8] kataṃ tavedaṃ
yo mattumicche[9] pituno pamokkhā.
2690. Na dukkaraṃ kiñcimahettha maññe
yo mattumicche[9] pituno pamokkhā,
mātucca hetu[10] paralokagamyā[11]
sukhena saggena ca sampayutto.
2691. Ahañca kho attano pāpakiriyaṃ[12]
āvī raho cāpi[13] sare na jātu,
saṅkhātajāti[14]maraṇohamasmi
yatheva me idha tathā parattha.
2692. Khādajja maṃdāni mahānubhāva
karassu kiccāni imaṃ sarīraṃ,
rukkhassa vāte papatāmi aggā
chādayamāno[15] mayhaṃ[16] tvamadesi[17] maṃsaṃ.

---

[1] daṇḍakirañño gatassa - Ma, Syā.
[2] rāmassakāsi - Ma, Syā;
rāmass' akā - PTS.
[3] sugattā - PTS.
[4] bhātika - Ma; bhātā - Syā, PTS.
[5] luddaṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] ahampi - PTS.
[7] puttosi - Syā.
[8] sudukkarañceva - Syā;
sudukkaraṃ c' eva - PTS.
[9] maccumicche - PTS.
[10] mātu ca hetu - Ma;
mātū ca hetū - Syā;
mātu ca hetū - PTS.
[11] paraloka gantvā - Ma;
paraloka gamya - PTS.
[12] pāpakriyaṃ - Syā.
[13] vāpi - Ma, Syā, PTS.
[14] saṅkhātajātī - Ma, Syā, PTS.
[15] chādamāno - Syā.
[16] me yan - PTS.
[17] tavamadesi - Syā.

2684. "Sự an lành mà một người mẹ khéo được bảo vệ đã tạo ra cho Roma (con trai của bà) khi Roma đi vào khu rừng Daṇḍaka, mẹ sẽ tạo ra sự an lành ấy cho con; do sự chân thật này, mong rằng chư Thiên hãy ghi nhớ. Này con trai, được cho phép, con hãy trở về an lành."

2685. "Tôi nhớ một cách chắc chắn là tôi đã không có ác ý nào đối với anh trai Alīnasatta (của tôi), dầu là lộ liễu hay kín đáo; do sự chân thật này, mong rằng chư Thiên hãy ghi nhớ. Này anh trai, được cho phép, anh hãy trở về bình yên."

2686. "Thưa tướng công, bởi vì chàng không có ý phụ bạc thiếp, và thiếp cũng không có ý nghĩ không yêu thương chàng; do sự chân thật này, mong rằng chư Thiên hãy ghi nhớ. Thưa tướng công, được cho phép, tướng công hãy trở về bình yên."

(Lời trao đổi giữa kẻ ăn thịt người và hoàng tử Alīnasatta)

2687. "Ngươi cao to, ngay thẳng, có khuôn mặt khôi ngô, ngươi từ nơi nào đến? Ngươi không biết lão đang cư ngụ ở khu rừng hay sao? Sau khi biết được lão là kẻ tàn bạo có biệt hiệu 'kẻ ăn thịt người,' người nào còn quan tâm đến sự bình yên, sao lại có thể đi đến nơi này?"

2688. "Này kẻ hung bạo, ta biết ngươi là kẻ ăn thịt người. Không phải ta không biết ngươi đang cư ngụ ở khu rừng. Và ta là con trai của vua Jayaddisa. Vì việc giải thoát cho người cha, nên hôm nay, ngươi hãy ăn thịt ta."

2689. "Lão biết là 'con trai' của Jayaddisa, bởi vì khuôn mặt và vóc dáng của cả hai người các ngươi là giống nhau. Việc đã làm này của ngươi quả là việc làm vô cùng khó khăn, là một người có thể chấp nhận cái chết vì việc giải thoát cho người cha."

2690. "Ta nghĩ rằng bất cứ việc gì ở đây không phải là việc khó làm, là một người có thể chấp nhận cái chết vì việc giải thoát cho người cha và vì nguyên nhân của người mẹ, (người ấy) sau khi đi đến thế giới khác, sẽ được kết nối với hạnh phúc và cõi Trời.

2691. Và thật vậy, ta nhớ một cách chắc chắn rằng bản thân ta không có bất cứ hành động xấu xa nào, dầu là lộ liễu hay kín đáo. Ta bị tạo tác bởi sanh và tử. Ở kiếp này, của ta là như thế nào thì ở kiếp sau sẽ là như vậy.

2692. Này lão có đại năng lực, lão hãy ăn thịt ta ngày hôm nay, vào lúc này. Lão hãy làm các việc cần phải làm với thân xác này. Hay là ta rơi xuống từ chóp đỉnh của thân cây cho lão. Trong khi hứng thú, lão hãy ăn phần thịt của ta."

2693. Idañca te ruccati rājaputta
cajāsi[1] pāṇaṃ pituno[2] pamokkhā,
tasmātiha tvaṃ[3] taramānarūpo
sambhañja kaṭṭhāni jalehi aggiṃ.

2694. Tato have dhitimā rājaputto
dārū[4] samāhatva[5] mahantamaggiṃ,
ādīpayitvā[6] paṭivedayittha
ādīpitodāni mahāyamaggi.

2695. Khādajja maṃ dāni pasayhakārī
kiṃ maṃ muhuṃ pekkhasi haṭṭhalomo,
tathā tathā tuyhamahaṃ karomi
yathā yathā maṃ chādayamāno[7] adesi.

2696. Ko tādisaṃ[8] arahati khāditāye
dhamme ṭhitaṃ saccavādiṃ vadaññuṃ,
muddhāpi tassa viphaleyya sattadhā
yo tādisaṃ saccavādiṃ adeyya.

2697. Idaṃ hi so[9] brāhmaṇaṃ maññamāno
saso avāsesi sake sarīre,
teneva so candimā devaputto
sasatthuto[10] kāmaduhajja yakkha.

2698. Cando yathā rāhumukhā pamutto
virocate paṇṇaraseva[11] bhānumā,[12]
evaṃ tuvaṃ porisādā pamutto
viroca kampilla[13] mahānubhāva,
āmodayaṃ pitaraṃ mātarañca
sabbo ca te nandatu ñātipakkho.

2699. Tato have dhitimā rājaputto
katañjalī pariyagā[14] porisādaṃ,
anuññāto sotthi sukhī arogo
paccāgamā[15] kampillamalīnasatto.[16]

2700. Taṃ negamā jānapadā ca sabbe
hatthārohā rathikā pattikā ca,
namassamānā pañjalikā upāgamuṃ[17]
namatthu te dukkarakārakosī "ti.

Jayaddisajātakaṃ.

---

[1] cajesi - Ma, Syā.
[2] pitu - Syā.
[3] tasmā hi so tvaṃ - Ma, PTS.
[4] dāruṃ - Ma, Syā.
[5] samāhatvā - Ma.
[6] sandīpayitvā - Ma, Syā, PTS.
[7] chādamāno - Syā, PTS.
[8] n' etādisaṃ - PTS.
[9] indaṃ hi so - PTS.
[10] sasaṭṭhako - Syā.
[11] pannaraseva - Ma, PTS.
[12] bhāṇumā - Ma, Syā.
[13] kapile - Ma;
kapille - Syā.
[14] pariyāya - Ma;
paggayha - Syā, PTS.
[15] paccāga - PTS.
[16] kapilamalīnasattā - Ma;
kapillamalīnasattā - Syā.
[17] pañjalikā-m-upāgamuṃ - PTS.

2693. "Này hoàng tử, và việc này được ngươi ưa thích. Ngươi từ bỏ mạng sống vì việc giải thoát cho người cha. Vì thế, ở đây ngươi có vẻ gấp gáp. Ngươi hãy bẻ gãy các nhánh củi rồi đốt lên ngọn lửa."

2694. Thật vậy, sau đó, vị hoàng tử dũng cảm đã gom lại các khúc gỗ và đốt cháy ngọn lửa lớn, rồi đã thông báo rằng: "Bây giờ, ngọn lửa lớn này đã được đốt cháy.

2695. Lão hãy ăn thịt ta ngày hôm nay, vào lúc này, bằng hành động bạo lực. Việc gì mà lão lén nhìn ta, (sửng sốt) có lông dựng đứng? Ta làm cho lão thế này thế nọ để cho lão hứng thú ăn thịt ta."

2696. "Ai xứng đáng để ăn thịt người đã trú vào thiện pháp, có lời nói chân thật, rộng lượng như thế ấy? Kẻ nào ăn thịt người có lời nói chân thật như thế ấy, thậm chí cái đầu của kẻ ấy cũng có thể vỡ tan thành bảy mảnh."

2697. "Trong khi nghĩ rằng: 'Người này là Bà-la-môn,' con thỏ ấy đã quyết định bố thí thân thể của mình; chính vì thế, vị Thiên tử Mặt Trăng ấy, được ngợi khen về (hình bóng) con thỏ, ngày nay là vị Dạ-xoa có nguồn ban phát các điều mong muốn."

2698. "Giống như mặt trăng được thoát khỏi miệng của thần Rāhu (nguyệt thực) chiếu sáng vào ngày rằm, hoặc giống như mặt trời chiếu sáng, tương tự như vậy, này vị hoàng tử có đại năng lực, được thoát khỏi kẻ ăn thịt người, ngài hãy chiếu sáng xứ sở Kampilla. Trong lúc làm cha và mẹ hoan hỷ, ngài hãy để cho toàn bộ nhóm thân quyến của ngài vui mừng."

2699. Thật vậy, sau đó, vị hoàng tử dũng cảm đã chắp tay lại, đi vòng quanh kẻ ăn thịt người. Được cho phép, hoàng tử Alīnasatta đã trở về lại thành Kampilla bình yên, hạnh phúc, khỏe mạnh.

2700. Tất cả các thị dân và dân chúng cỡi ngựa, đi xe, và đi bộ, đã đến gần vị hoàng tử ấy, chắp tay, bày tỏ sự tôn kính: "Kính lễ đến ngài. Ngài là người làm công việc khó làm."

Bổn Sanh Vua Jayaddisa. [513]

4. CHADDANTAJĀTAKAṂ

2701. Kinnu socasi anuccaṅgi[1] paṇḍūsi[2] varavaṇṇini,[3]
milāyasi visālakkhi[4] mālāva parimadditā.

2702. Dohaḷo me mahārāja supinantenupaccagā,[5]
na so sulabharūpova yādiso mama dohaḷo.

2703. Ye keci mānusā kāmā idha lokasmiṃ[6] nandane,
sabbe te pacurā mayhaṃ ahante dammi dohaḷaṃ.

2704. Luddā deva samāyantu ye keci vijite tava,
etesaṃ ahamakkhissaṃ yādiso mama dohaḷo.

2705. Ime te luddakā devi katahatthā visāradā,
vanaññū ca migaññū ca mamatthe cattajīvitā.

2706. Luddaputtā nisāmetha yāvantettha samāgatā,
chabbisāṇaṃ gajaṃ setaṃ addasaṃ supine ahaṃ,
tassa dantehi me attho alābhe natthi jīvitaṃ.

2707. Na no pitūnaṃ na pitāmahānaṃ
diṭṭho suto kuñjaro chabbisāṇo,
yamaddasā[7] supine rājaputtī
akkhāhi no yādiso hatthināgo.

2708. Disā catasso vidisā catasso
uddhaṃ adho dasadisā imāyo,
katamaṃ disaṃ tiṭṭhati nāgarājā
yamaddasā supine chabbisāṇaṃ.

2709. Ito ujuṃ uttariyaṃ[8] disāyaṃ
atikkamma so satta girī brahante,
suvaṇṇapasso nāma girī uḷāro
supupphito[9] kimpurisānuciṇṇo.

2710. Āruyha selaṃ bhavanaṃ kinnarānaṃ
olokaya pabbatapādamūlaṃ,
atha dakkhasī meghasamānavaṇṇaṃ
nigrodharājaṃ aṭṭhasahassapādaṃ.[10]

---

[1] socasinuccaṅgi - Ma;
socasinuccaṅgī - Syā;
socasi anujjaṅgi - PTS.
[2] paṇḍusī - Syā; paṇḍu sī - PTS.
[3] varavaṇṇinī - Syā.
[4] visālakkhī - Syā.
[5] supinantenupajjhagā - Ma, Syā.
[6] lokasmi - Ma, Syā.
[7] yamaddasa - Syā.
[8] uttarāyaṃ - Syā.
[9] sampupphito - Syā.
[10] atha sahassapādaṃ - Ma.

4. BỔN SANH VOI CHÚA CHADDANTA

2701. "Này cô nàng có cơ thể tựa như vàng, vì sao nàng sầu muộn? Này cô nàng có sắc đẹp cao quý, vì sao nàng có vẻ xanh xao? Này cô nàng có đôi mắt to, vì sao nàng bị héo hon, tựa như lẵng hoa bị vày vò?"

2702. "Tâu đại vương, thiếp có sự khao khát. Nó đến trong giấc mơ. Sự khao khát như thế ấy của thiếp dường như có vẻ không dễ dàng đạt được."

2703. "Này ái hậu, bất kỳ những dục vọng nào thuộc về nhân loại ở thế gian này, tất cả các điều ấy đều dồi dào đối với trẫm. Trẫm sẽ ban cho nàng điều khao khát ấy."

2704. "Tâu bệ hạ, hãy cho tập họp các thợ săn lại, bất kỳ những ai đang ở trong lãnh địa của bệ hạ. Thiếp sẽ nói cho những người ấy điều khao khát của thiếp là như thế nào."

2705. "Này ái hậu, những người thợ săn này là thuộc về nàng. Họ đã khéo được rèn luyện, tự tin, hiểu biết về rừng và các loài thú, có mạng sống đã được buông bỏ cho mục đích của trẫm."

2706. "Hỡi các thợ săn trai trẻ đã đến tụ hội ở nơi này, các người hãy chú tâm lắng nghe. Bổn cung đã nhìn thấy con voi sáu ngà màu trắng ở trong giấc mơ. Bổn cung có nhu cầu với những cái ngà của nó; nếu không đạt được thì không sống nổi."

2707. "Tâu lệnh bà, các người cha, các người ông của chúng tôi còn chưa được thấy, chưa được nghe về con voi có sáu ngà. Xin lệnh bà hãy nói rõ cho chúng tôi về con long tượng mà lệnh bà đã nhìn thấy trong giấc mơ là như thế nào.

2708. Bốn hướng chánh, bốn hướng phụ, hướng trên, hướng dưới, trong mười hướng này, con long tượng mà lệnh bà đã nhìn thấy trong giấc mơ đứng ở hướng nào?"

2709. "Từ nơi này, thẳng lên hướng bắc, sau khi vượt qua bảy ngọn núi khổng lồ; (trong số đó) ngọn núi nổi bật ấy có tên là Suvaṇṇapassa (Sườn Núi Vàng), được khéo nở rộ hoa, được lai vãng bởi loài nhân điểu.

2710. Sau khi trèo lên tảng núi đá là chỗ ngụ của các nhân điểu, ngươi hãy nhìn xuống khu vực ở chân núi, và ngươi sẽ nhìn thấy một cây đa chúa, với gốc có tám ngàn cành, có hình dáng giống như đám mây.

2711. Tatthacchati kuñjaro chabbisāṇo
sabbaseto duppasaho parehi,
rakkhanti naṃ aṭṭhasahassanāgā
īsādantā vātajavappahārino.

2712. Tiṭṭhanti te tumulaṃ passasantā[1]
kuppanti vātassapi eritassa,
manussabhūtaṃ pana tattha disvā
bhasmaṃ kareyyuṃ nāssa rajopi tassa.

2713. Bahū hi me[2] rājakulamhi santi
piḷandhanā jātarūpassa devi,
muttā maṇīveḷuriyāmayā ca
kiṃ kāhasi dantapiḷandhanena,
māretukāmā kuñjaraṃ chabbisāṇaṃ
udāhu ghātessasi luddaputte.

2714. Sā issitā dukkhitā casmi ludda
uddhañca sussāmi anussarantī,
karohi me luddaka etamatthaṃ
dassāmi te gāmavarāni pañca.

2715. Katthacchati katthamupeti ṭhānaṃ
vīthissa kā nahānagatassa[3] hoti,
kathañhi so nahāyati[4] nāgarājā
kathaṃ vijānemu gatiṃ gajassa.

2716. Tattheva sā pokkharaṇī adūre[5]
rammā sutitthā ca mahodikā[6] ca,
sampupphitā bhamaragaṇānuciṇṇā
ettha hi so nahāyati nāgarājā.

2717. Sīsaṃ nahāto uppalamāladhārī[7]
sabbaseto puṇḍarīkattacaṅgī,[8]
āmodamāno gacchati santike taṃ[9]
purakkhatvā mahesiṃ sabbabhaddaṃ.

2718. Tattheva so uggahetvāna vākyaṃ
ādāya tūṇiñca dhanuñca luddo,
vituriya so[10] satta girī brahante
suvaṇṇapassaṃ nāma[11] giriṃ uḷāraṃ.

---

[1] tumūlaṃ passasantā - Ma;
tumūlamassasantā - Syā;
te bhimūla passasantā - PTS.
[2] bahū hime - Ma; bahū h' ime - PTS.
[3] nhānagatassa - Ma, Syā.
[4] nhāyati - Ma, Syā.
[5] avidūre - Syā.
[6] mahodakā - Syā.
[7] nahātuppala mālabhārī - Ma;
nahāto uppalamālabhārī - PTS.
[8] puṇḍarikatacaṅgī - Syā.
[9] sanniketaṃ - Ma, Syā;
[san] niketaṃ - PTS.
[10] vituriyati - Ma, Syā;
vitureyyati - PTS.
[11] suvaṇṇapassanāma - Syā.

2711. Con voi sáu ngà trú ẩn tại nơi ấy. Nó có toàn thân màu trắng, khó bị khuất phục bởi những con voi khác. Tám ngàn con voi bảo vệ nó. Chúng có ngà như cán cày, có cú đánh với tốc độ của gió.

2712. Chúng đứng, thở ra một cách ồn ào. Chúng giận dữ, thậm chí đối với làn gió bị xao động. Hơn nữa, sau khi nhìn thấy bóng dáng con người ở nơi ấy, chúng có thể làm thành tro, thậm chí hạt bụi của con người cũng không còn.”

2713. “Tâu lệnh bà, có quá nhiều các thứ này ở hoàng gia, các đồ trang sức bằng vàng, các ngọc trai, các ngọc ma-ni, và các vật làm bằng ngọc bích. Với ước muốn giết chết con voi sáu ngà, lệnh bà sẽ làm gì với đồ trang sức bằng ngà voi? Hay là lệnh bà sẽ giết hại các thợ săn trai trẻ?”

2714. “Này thợ săn, bổn cung đây bị ganh ghét, khổ đau. Và ta bị héo hon trong khi nhớ về quá khứ. Này thợ săn, ngươi hãy làm việc ấy cho bổn cung. Bổn cung sẽ ban cho ngươi ân huệ là năm ngôi làng.”

2715. “Nó trú ở đâu? Nó đi đến chỗ đứng ở đâu? Lối đi nào của nó khi đi tắm? Con voi chúa ấy tắm như thế nào? Làm thế nào chúng thần có thể biết được đường lối đi lại của con voi?”

2716. “Ngay tại nơi đó, hồ sen (Chaddanta) ấy ở không xa, đáng yêu, có bến tắm xinh đẹp, và có nhiều nước, được nở rộ nhiều hoa, được lai vãng bởi các bầy ong. Chính nơi này, con voi chúa ấy tắm.

2717. Khi đã tắm xong cái đầu, con voi đội lên vòng hoa sen xanh, toàn thân có màu trắng, với các phần thân thể và làn da tựa như hoa sen trắng. Trong lúc vui thích, con voi đi về nơi trú ngụ của mình, dẫn đầu là voi chánh hậu Sabbabhaddā.

2718. Ngay tại nơi ấy, sau khi đã nắm vững lời dặn, gã thợ săn ấy đã cầm lấy túi tên và cây cung. Gã ấy đã vượt qua bảy ngọn núi lớn khổng lồ, (trong số đó) ngọn núi nổi bật có tên là Suvaṇṇapassa (Sườn Núi Vàng).

2719. Āruyha selaṃ bhavanaṃ kinnarānaṃ
olokayī pabbatapādamūlaṃ,
tatthaddasā meghasamānavaṇṇaṃ
nigrodharājaṃ aṭṭhasahassapādaṃ.

2720. Tatthaddasā kuñjaraṃ chabbisāṇaṃ
sabbasetaṃ duppasahaṃ parehi,
rakkhanti taṃ[1] aṭṭhasahassanāgā
īsādantā vātajavappahārino.

2721. Tatthaddasā pokkharaṇiṃ adūre[2]
rammaṃ sutitthañca mahodikañca,[3]
sampupphitaṃ bhamaragaṇānuciṇṇaṃ
yattha hi so nahāyati nāgarājā.

2722. Disvāna nāgassa gatiṃ ṭhitiñca[4]
vīthissa yā nahānagatassa hoti,
opātamāgañchi[5] anariyarūpo
payojito cittavasānugāya.

2723. Khaṇitvāna[6] kāsuṃ phalakehi chādayi
attānamodhāya dhanuñca luddo,
passāgataṃ puthusallena nāgaṃ
samappayī dukkaṭa[7]kammakārī.

2724. Viddho ca nāgo koñcamanādi ghoraṃ
sabbeva[8] nāgā ninnaduṃ[9] ghorarūpaṃ,
tiṇañca kaṭṭhañca cuṇṇaṃ[10] karontā
dhāviṃsu te aṭṭha disā samantato.

2725. Vadhissametanti[11] parāmasanto
kāsāvamaddakkhi dhajaṃ isīnaṃ,
dukkhena puṭṭhassudapādi[12] saññā
arahaddhajo sabbhi avajjharūpo.

2726. Anikkasāvo kāsāvaṃ yo vatthaṃ paridahessati,[13]
apeto damasaccena na so kāsāvamarahati.

2727. Yo ca vantakasāvassa sīlesu susamāhito,
upeto damasaccena sa ve kāsāvamarahati.

---

1 naṃ - Ma, Syā,PTS.
2 avidūre - Syā.
3 mahodakañca - Syā.
4 ṭhitañca - Syā.
5 āgacchi - Ma, Syā.
6 katvāna - PTS.
7 dukkata - PTS.
8 sabbe ca - Ma.
9 ninnādu - Syā.
10 raṇaṃ - Ma, Syā.
11 vadhissamenanti - Syā.
12 phuṭṭhassudapādi - Ma, Syā; phuṭṭassudapādi - PTS.
13 paridahissati - Ma, Syā.

2719. Sau khi trèo lên tảng núi đá là chỗ ngụ của các nhân điểu, gã đã nhìn xuống khu vực ở chân núi, và đã nhìn thấy tại nơi ấy một cây đa chúa, với gốc có tám ngàn cành, có hình dáng giống như đám mây.

2720. Gã đã nhìn thấy tại nơi ấy con voi sáu ngà có toàn thân màu trắng, khó bị khuất phục bởi những con voi khác. Tám ngàn con voi bảo vệ nó. Chúng có ngà như cán cày, có cú đánh với tốc độ của gió.

2721. Gã đã nhìn thấy tại nơi ấy hồ sen (Chaddanta) ở không xa, đáng yêu, có bến tắm xinh đẹp, và có nhiều nước, được nở rộ nhiều hoa, được lai vãng bởi các bầy ong. Chính nơi này, con voi chúa ấy tắm.

2722. Sau khi nhìn thấy đường lối đi lại và chỗ đứng của con voi, gã thợ săn, với bộ dạng không thánh thiện, bị gắn bó theo mãnh lực tâm (của hoàng hậu), đã thực hiện một cạm bẫy ở lối đi của con voi khi nó đi tắm.

2723. Sau khi đào một cái hố và che đậy bằng các tấm ván, gã thợ săn đã ẩn mình và cây cung (ở trong cái hố), rồi đã dùng mũi tên lớn bắn vào con voi khi nó đi ngang qua đó; gã là kẻ đã tạo ác nghiệp.

2724. Và con voi bị đâm thủng đã kêu tiếng rống ghê rợn. Toàn bộ tất cả các con voi đã rống đáp lại với hình thức ghê rợn. Chúng đã chạy theo tám hướng ở xung quanh, làm cho lá cỏ và cây cối bị nát vụn.

2725. (Nghĩ rằng): “Ta sẽ giết chết kẻ này,” trong lúc chạm vào (gã thợ săn), con voi đã nhìn thấy tấm vải màu ca-sa, biểu hiệu của các ẩn sĩ. Sự nhận biết đã sanh khởi đến con voi bị xúc chạm bởi khổ đau rằng: “Biểu hiệu của các bậc A-la-hán, theo các bậc thiện nhân, là không được xâm phạm.”

(Lời con voi nói với gã thợ săn)
2726. “Kẻ nào có uế trược chưa lìa, sẽ khoác lên tấm vải ca-sa, (mà) bỏ bê việc rèn luyện và sự chân thật, kẻ ấy không xứng với y ca-sa.[1]

2727. Còn vị nào có uế trược đã được tẩy trừ, khéo định tĩnh trong các giới, gắn bó với việc rèn luyện và chân thật, người ấy quả nhiên xứng với y ca-sa.”

---

[1] Hai câu kệ 2726 và 2727 giống hai câu kệ 9 và 10 của *Dhammapadapāḷi* - *Pháp Cú* (TTPV tập 28, trang 29).

2728. Samappito puthusallena nāgo
aduṭṭhacitto luddakaṃ ajjhabhāsi,
kimatthayaṃ[1] kissa vā samma hetu
mamaṃ vadhī kassa vāyaṃ payogo.

2729. Kāsissa rañño mahesī bhadante
sā pūjitā rājakule subhaddā,
taṃ[2] addasā[3] sā ca mamaṃ asaṃsi
dantehi atthoti ca maṃ[4] avoca.

2730. Bahū hi me dantayugā uḷārā
ye me pitūnañca[5] pitāmahānaṃ,
jānāti sā kodhanā rājaputtī
vadhatthikā veramakāsi bālā.

2731. Uṭṭhehi tvaṃ ludda kharaṃ gahetvā
dante ime chinda purā marāmi,
vajjāsi taṃ kodhanaṃ rājaputtiṃ
nāgo hato handa imassa dantā.

2732. Uṭṭhāya so luddo kharaṃ[6] gahetvā
chetvāna dantāni gajuttamassa,
vaggū subhe appaṭime pathabyā[7]
ādāya pakkāmi tato hi khippaṃ.

2733. Bhayadditā[8] nāgavadhena aṭṭā
ye te nāgā aṭṭha disā vidhāvuṃ,
adisva[9] posaṃ gajapaccamittaṃ
paccāgamuṃ yena so nāgarājā.

2734. Te tattha kanditvā roditva[10] nāgā
sīse sake paṃsukaṃ okiritvā,
agamaṃsu[11] te sabbe sakaṃ niketaṃ
purakkhatvā mahesiṃ sabbabhaddaṃ.

2735. Ādāya dantāni gajuttamassa
vaggū subhe appaṭime pathabyā,
suvaṇṇarājīhi samantamodare
so luddako kāsipuraṃ upāgami,
upānesi so rājakaññāya dante
nāgo hato handa imassa dantā.

---

[1] kimatthiyaṃ - Syā, PTS.
[2] sā taṃ - Syā.
[3] addasa - Syā.
[4] atthoti mamaṃ - Syā.
[5] pitunnam pi - PTS.
[6] khuraṃ - PTS.
[7] paṭhabyā - Syā; pathavyā - PTS.
[8] bhayaṭṭitā - Ma, Syā.
[9] adisvāna - Ma, Syā.
[10] roditvāna - Ma, Syā.
[11] āgamiṃsu - Syā.

2728. Bị mũi tên lớn đâm vào, con voi, với tâm không sân hận, đã nói với gã thợ săn rằng: “Này bạn, bạn đang ước nguyện điều gì? Cái chết của ta là vì nguyên nhân gì? Kế hoạch này là của ai?”

2729. “Thưa ngài, chánh hậu của đức vua xứ Kāsi, nàng Subhaddā ấy được tôn vinh ở gia đình hoàng tộc. Bà ấy đã nhìn thấy ngài và đã giải thích cho tôi, rồi đã nói với tôi rằng: ‘Có nhu cầu với những cái ngà.’”

2730. “Các cặp ngà cao quý này của các cha ông của ta là rất nhiều. Bà hoàng hậu ấy biết, nhưng vì sân hận, ngu dốt, có ý định giết hại, nên đã gây ra việc thù hằn.

2731. Này thợ săn, ngươi hãy đứng lên, rồi cầm lấy cái cưa, và hãy cắt những cái ngà này trước khi ta chết. Ngươi có thể nói với hoàng hậu về sự sân hận ấy rằng: ‘Con voi đã chết. Còn đây là những cái ngà của nó.’”

2732. Gã thợ săn ấy đã đứng lên, rồi cầm lấy cái cưa, và cắt những cái ngà xinh xắn, đẹp đẽ, không gì sánh bằng ở trái đất của con voi tối thượng, sau đó, cầm lấy chúng rồi vội vã rời khỏi nơi ấy.

2733. Bị hốt hoảng bởi nỗi sợ hãi, bị hành hạ bởi cái chết của con voi chúa, các con voi ấy đã chạy tản mác tám phương. Sau khi không nhìn thấy con người thù địch của loài voi, chúng quay trở lại nơi con voi chúa ấy.

2734. Các con voi ấy than van, khóc lóc tại nơi ấy. Sau khi rắc bụi tro xuống ở trên đầu của mình, tất cả các con voi ấy đã đi về chỗ trú ngụ của mình, dẫn đầu là voi chánh hậu Sabbabhaddā.

2735. Sau khi cầm lấy những cái ngà xinh xắn, đẹp đẽ, không gì sánh bằng ở trái đất của con voi tối thượng; chúng chiếu sáng ở xung quanh với những tia sáng màu hoàng kim. Gã thợ săn ấy đã đi đến thành Kāsi. Gã ấy đã dâng những cái ngà đến vị hoàng hậu (tâu rằng): “Con voi đã chết. Còn đây là những cái ngà của nó.”

2736. Disvāna dantāni gajuttamassa
bhattuppiyassa[1] purimāya jātiyā,
tattheva tassā hadayaṃ aphāli
teneva sā kālamakāsi bālā.

2737. Sambodhipatto ca[2] mahānubhāvo
sitaṃ akāsi[3] parisāya majjhe,
pucchiṃsu bhikkhū suvimuttacittā
nākāraṇe pātukaronti buddhā.

2738. Yamaddasātha dahariṃ kumāriṃ
kāsāva[4]vatthaṃ anagāriyaṃ carantiṃ,
sā kho tadā rājakaññā ahosi
ahaṃ tadā nāgarājā ahosiṃ.

2739. Ādāya dantāni gajuttamassa
vaggū subhe appaṭime pathabyā,
yo luddako kāsipuraṃ upāgami
so kho tadā devadatto ahosi.

2740. Anāvasūraṃ cirarattasaṃsitaṃ
uccāvacaṃ caritamidaṃ purāṇaṃ,
vītaddaro vītasoko visallo
sayaṃ abhiññāya abhāsi buddho.

2741. Ahaṃ vo tena kālena ahosiṃ tattha bhikkhavo,
nāgarājā tadā hosiṃ[5] evaṃ dhāretha jātakanti.
Chaddantajātakaṃ.

5. SAMBHAVAJĀTAKAṂ

2742. Rajjañca paṭipannasmā[6] ādhipaccaṃ sucīrata,
mahattaṃ[7] pattumicchāmi vijetuṃ paṭhaviṃ imaṃ.

2743. Dhammena no adhammena adhammo me na ruccati,
kiccova dhammo carito rañño hoti sucīrata.

2744. Idha cevāninditā yena pecca yena aninditā,
yasaṃ devamanussesu yena pappemu[8] brāhmaṇa.

---

[1] bhattu piyassa - Syā.
[2] sa - Ma; va - PTS.
[3] sītaṃ akāsī - Syā.
[4] kāsāya - Ma, PTS.
[5] tadā homi - Ma; tadāhosiṃ - Syā, PTS.
[6] paṭipannāsmā - Ma; paṭipann’ asmā - PTS.
[7] mahantaṃ - Syā.
[8] pappomu - Ma, Syā, PTS.

2736. Sau khi nhìn thấy những cái ngà của con voi tối thượng, của người chồng yêu quý trong kiếp sống trước. Ngay tại nơi ấy, trái tim của nàng ấy đã vỡ tan. Chính vì điều ấy, người đàn bà ngu si ấy đã từ trần.

2737. Và bậc đã đạt đến quả vị Toàn Giác, có đại oai lực, đã nở nụ cười ở giữa hội chúng. Các vị tỳ khưu có tâm khéo được giải thoát đã thắc mắc rằng: "Chư Phật biểu lộ (nụ cười) không phải không có nguyên nhân."

2738. "Người thiếu nữ trẻ tuổi khoác tấm vải màu ca-sa đang sống không nhà mà các ngươi nhìn thấy, vào lúc bấy giờ, nàng ấy đã là công chúa (sau trở thành chánh hậu), còn Ta khi ấy đã là con voi chúa.

2739. Gã thợ săn, sau khi cầm lấy những cái ngà xinh xắn, đẹp đẽ, không gì sánh bằng ở trái đất của con voi tối thượng, rồi đã đi đến thành Kāsi, lúc bấy giờ, Devadatta đã là gã ấy."

2740. Là bậc đã xa lìa sự lo lắng, bậc đã xa lìa sự sầu muộn, bậc không còn mũi tên, đức Phật, sau khi tự mình biết rõ, đã nói về hạnh kiểm cao thượng và thấp hèn này trong kiếp quá khứ, tuy đã trải qua thời gian dài lâu nhưng vẫn chưa phai nhạt.

2741. "Này các tỳ khưu, vào lúc ấy, Ta đã ở nơi ấy (hồ nước Chaddanta). Khi ấy, Ta đã là con voi chúa. Các ngươi hãy ghi nhớ câu chuyện Bổn Sanh như vậy."

Bổn Sanh Voi Chúa Chaddanta. [514]

5. BỔN SANH BẬC TRÍ SAMBHAVA

2742. "Này khanh Sucīrata, chúng ta đã đạt được vương quốc và quyền thống trị. Trẫm muốn đạt đến bản thể vĩ đại để cai quản trái đất này –

2743. – bằng công lý không phải bằng phi công lý; phi công lý không hứng thú đối với trẫm. Này Sucīrata, công lý được thực hành chính là việc cần phải làm của vị vua.

2744. Và nhờ thế, chúng ta không bị chê bai ở đời này; nhờ thế, chúng ta không bị chê bai ở đời sau; này Bà-la-môn, nhờ thế, chúng ta có thể đạt được danh tiếng ở chư Thiên và nhân loại.

2745. Yohaṃ atthañca dhammañca kattumicchāmi brāhmaṇa,
taṃ tvaṃ atthañca dhammañca brāhmaṇakkhāhi pucchito.

2746. Nāññatra vidhurā rāja etadakkhātum[1] arahati,
yaṃ tvaṃ atthañca dhammañca kattumicchasi khattiya.

2747. Ehi kho pahito gaccha vidhurassa upantikaṃ,
nikkhaṃ ratta[2] suvaṇṇassa haraṃ gaccha sucīrata,
abhihāraṃ imaṃ dajjā[3] atthadhammānusiṭṭhiyā.[4]

2748. Svādhippāgā bhāradvājo vidhurassa upantikaṃ,
tamaddasa mahābrāhmā asamānaṃ sake ghare.

2749. Raññohaṃ pahito dūto koravyassa[5] yasassino,
atthaṃ dhammañca pucchesi iccabravi yudhiṭṭhilo,
taṃ tvaṃ atthañca dhammañca vidhurakkhāhi pucchito.

2750. Gaṅgaṃ me pidahissanti na taṃ[6] sakkomi brāhmaṇa,
apidhetuṃ mahāsindhuṃ taṃ kathaṃ so bhavissati,
na te sakkomi akkhātuṃ atthaṃ dhammañca pucchito.

2751. Bhadrakāro ca me putto oraso mama atrajo,
taṃ tvaṃ atthañca dhammañca gantvā pucchassu brāhmaṇa.

2752. Svādhippāgā bhāradvājo bhadrakārassa santikaṃ,[7]
tamaddasa mahābrahmā nisinnaṃ samhi vesmani.

2753. Raññohaṃ pahito dūto koravyassa yasassino,
atthaṃ dhammañca pucchesi iccabravi yudhiṭṭhilo,
taṃ tvaṃ atthañca dhammañca bhadrakāra bravīhi[8] me.

---

[1] tadakkhātum - Syā.
[2] nikkhañcimaṃ - Ma, Syā; nikkham imaṃ - PTS.
[3] dajja - Syā.
[4] atthadhammānusatthiyā - PTS.
[5] korabyassa - Ma, Syā, PTS.
[6] naṃ - PTS.
[7] bhadrakārassupantikaṃ - Ma, PTS.
[8] pabrūhi - Ma, Syā.

2745. Này Bà-la-môn, trẫm đây mong muốn thực hiện ý nghĩa và sự việc. Này Bà-la-môn, được hỏi, khanh hãy nói về ý nghĩa và sự việc ấy."

2746. "Tâu bệ hạ, về việc bệ hạ mong muốn thực hiện ý nghĩa và sự việc, tâu vị Sát-đế-ly, không có ai ngoại trừ Vidhura có khả năng nói về điều ấy."

2747. "Này Sucīrata, được ủy nhiệm, khanh hãy đi đến khu vực của Vidhura. Khanh hãy đi mang theo tấm lắc bằng vàng ròng. Khanh nên trao quà biếu này vì lời giáo huấn về ý nghĩa và sự việc."

2748. Vị đại Bà-la-môn Bhāradvāja đã nhanh chóng đi đến khu vực của Vidhura và đã nhìn thấy vị ấy đang thọ thực ở nhà của mình.

2749. "Tôi là sứ giả được ủy nhiệm của đức vua Koravya có danh tiếng. Vị vua dòng dõi Yudhiṭṭhila đã nói như vầy: 'Khanh hãy hỏi về ý nghĩa và sự việc.' Này Vidhura, được hỏi, ông hãy nói về ý nghĩa và sự việc ấy."

2750. "'Tôi không thể chận đứng việc theo đuổi các ý nghĩ khác nhau của số đông người,' thưa vị Bà-la-môn, tôi không thể làm điều ấy. Tôi không thể ngăn chặn con sông lớn Sindhu; làm thế nào sẽ có cơ hội cho việc ấy? Dầu được hỏi, tôi không thể nói cho ông về ý nghĩa và sự việc.

2751. Này vị Bà-la-môn, Bhadrakāra là con trai của tôi, là đứa con trai ruột được tôi nuôi lớn, ông hãy đi đến và hỏi nó về ý nghĩa và sự việc ấy."

2752. Vị đại Bà-la-môn Bhāradvāja đã nhanh chóng đi đến khu vực của Bhadrakāra, và đã nhìn thấy vị ấy đang ngồi ở chỗ cư ngụ của mình.

2753. "Ta là sứ giả được ủy nhiệm của đức vua Koravya có danh tiếng. Vị vua dòng dõi Yudhiṭṭhila đã nói như vầy: 'Khanh hãy hỏi về ý nghĩa và sự việc.' Này Bhadrakāra, con hãy giải thích cho ta về ý nghĩa và sự việc ấy."

2754. Maṃsakājaṃ[1] avahāya godhaṃ anupatāmahaṃ,
na te sakkomi akkhātuṃ atthaṃ dhammañca pucchito.

2755. Sañjayo[2] nāma me bhātā kaṇiṭṭho me sucīrata,
taṃ tvaṃ athañca dhammañca gantvā pucchassu brāhmaṇa.

2756. Svādhippāgā bhāradvājo sañjayassa upantikaṃ,
tamaddasa mahābrahmā nisinnaṃ samhi vesmani.[3]

2757. Raññohaṃ pahito dūto koravyassa yasassino,
atthaṃ dhammañca pucchesi iccabravi yudhiṭṭhilo,
taṃ tvaṃ atthañca dhammañca sañjayakkhāhi pucchito.

2758. Sadā maṃ gilatī[4] maccu sāyaṃ pāto sucīrata,
na te sakkomi akkhātuṃ atthaṃ dhammañca pucchito.

2759. Sambhavo nāma me bhātā kaṇiṭṭho me sucīrata,
taṃ tvaṃ atthañca dhammañca gantvā pucchassu brāhmaṇa.

2760. Abbhuto[5] vata bho dhammo nāyaṃ asmāka ruccati,
tayo janā pitāputtā tesu[6] paññāya no vidū.

2761. Na naṃ[7] sakkotha akkhātuṃ atthaṃ dhammañca pucchitā,
kathaṃ nu daharo jaññā atthaṃ dhammaññca pucchito.

2762. Mā naṃ daharoti uññāsi[8] apucchitvāna sambhavaṃ,
pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2763. Yathāpi cando vimalo gacchaṃ ākāsadhātuyā,
sabbe tārāgaṇe[9] loke ābhāya atirocati.

2764. Evampi daharūpeto paññāyogena sambhavo,
mā naṃ daharoti uññāsi apucchitvāna sambhavaṃ,
pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2765. Yathāpi rammako māso gimhānaṃ hoti brāhmaṇa,
atevaññehi māsehi dumapupphehi sobhati.

---

[1] maṃsakācaṃ - PTS.
[2] sañcayo - Ma.
[3] parisati - Syā; parīsati - PTS.
[4] gilate - Ma, Syā; gilati - PTS.
[5] abbhūto - Syā.
[6] te su - Syā, PTS.
[7] taṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] maññāsi - Syā.
[9] tāragaṇe - Syā.

2754. "Sau khi bỏ xuống một gánh thịt, con lại đuổi theo con kỳ đà.[1] Dầu được hỏi, con không thể nói cho ông về ý nghĩa và sự việc.

2755. Thưa ông Sucīrata, Sañjaya là người em trai của con. Thưa vị Bà-la-môn, ông hãy đi đến và hỏi nó về ý nghĩa và sự việc ấy."

2756. Vị đại Bà-la-môn Bhāradvāja đã nhanh chóng đi đến khu vực của Sañjaya, và đã nhìn thấy vị ấy đang ngồi ở chỗ cư ngụ của mình.

2757. "Ta là sứ giả được ủy nhiệm của đức vua Koravya có danh tiếng. Vị vua dòng dõi Yudhiṭṭhila đã nói như vầy: 'Khanh hãy hỏi về ý nghĩa và sự việc.' Này Sañjaya, được hỏi, con hãy nói về ý nghĩa và sự việc ấy."

2758. "Thưa ông Sucīrata, cái chết luôn luôn nuốt lấy con vào buổi tối và buổi sáng. Dầu được hỏi, con không thể nói cho ông về ý nghĩa và sự việc.

2759. Thưa ông Sucīrata, Sambhava là người em trai của con. Thưa vị Bà-la-môn, ông hãy đi đến và hỏi nó về ý nghĩa và sự việc ấy."

2760. "Con ơi, câu hỏi quả thật là phi thường! Điều này không làm cho chúng tôi ưa thích. Ba người gồm có người cha và hai người con trai, họ không hiểu được bằng trí tuệ.

2761. Dầu được hỏi, họ không thể nói về ý nghĩa và sự việc ấy. Vậy làm thế nào đứa trẻ con có thể biết về ý nghĩa và sự việc, khi được hỏi?"

2762. "Xin ngài chớ xem thường em, (nghĩ rằng): 'Trẻ con,' rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc.

2763. Cũng giống như mặt trăng (tròn), trong ngần, đang di chuyển ở hư không giới, nó vượt trội tất cả các quần thể tinh tú ở thế gian về ánh sáng.

2764. Cũng tương tự như vậy, Sambhava dầu là trẻ con, nhưng đã được phú cho sự gắn bó với trí tuệ. Xin ngài chớ xem thường em (nghĩ rằng): 'Trẻ con,' rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc.

2765. Thưa vị Bà-la-môn, cũng giống như tháng *Rammaka* thuộc mùa nắng là vượt trội các tháng khác; nó rực rỡ với những bông hoa của các loại cây.

[1] Theo lời giải thích của Chú Giải, Bhadrakāra bỏ bê vợ nhà và đeo đuổi người phụ nữ thuộc quyền bảo hộ của người khác (JaA. v, 61).

2766. Evampi daharūpeto paññāyogena sambhavo,
mā naṃ daharoti uññāsi apucchitvāna sambhavaṃ,
pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2767. Yathāpi himavā brahme pabbato gandhamādano,
nānārukkhehi sañchanno mahābhūtagaṇālayo,
osadhehi ca dibbebhi disā bhāti pavāti ca.

2768. Evampi daharūpeto paññāyogena sambhavo,
mā naṃ daharoti uññāsi apucchitvāna sambhavaṃ,
pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2769. Yathāpi pāvako brahme accimālī yasassimā,
jalamāno vane gacche analo kaṇhavattanī.

2770. Ghatāsano dhūmaketu uttamāhevanaṃ daho,
nisīthe[1] pabbataggasmiṃ pahūtedho[2] virocati.

2771. Evampi daharūpeto paññāyogena sambhavo,
mā naṃ daharoti uññāsi apucchitvāna sambhavaṃ,
pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2772. Javena bhadraṃ jānanti balivaddañca[3] vāhiye,
dohena dhenuṃ jānanti bhāsamānañca paṇḍitaṃ.

2773. Evampi daharūpeto paññāyogena sambhavo,
mā naṃ daharoti uññāsi apucchitvāna sambhavaṃ,
pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2774. Svādhippāgā bhāradvājo sambhavassa upantikaṃ,
tamaddasa mahābrahmā kīḷamānaṃ bahīpure.

---

[1] nissive - Syā. [2] bahutejo - Syā. [3] balibaddañca - Ma, Syā.

2766. Cũng tương tự như vậy, Sambhava dầu là trẻ con, nhưng đã được phú cho sự gắn bó với trí tuệ. Xin ngài chớ xem thường em (nghĩ rằng): 'Trẻ con,' rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc.

2767. Thưa vị Bà-la-môn, cũng giống như ngọn núi tuyết Gandhamādana được che phủ bởi nhiều loại cây khác nhau, là nơi trú ngụ của tập thể chư Thiên. Với các loại thảo dược của cõi Trời, nó chói sáng và tỏa hương đi khắp các phương.

2768. Cũng tương tự như vậy, Sambhava dầu là trẻ con, nhưng đã được phú cho sự gắn bó với trí tuệ. Xin ngài chớ xem thường em (nghĩ rằng): 'Trẻ con,' rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc.

2769. Thưa vị Bà-la-môn, cũng giống như trận hỏa hoạn với nhiều ngọn lửa, có sức nóng, trong lúc đốt cháy, nó di chuyển ở khu rừng, không hề thỏa mãn, tạo thành vệt dài đen thui (nơi nào nó đi qua).

2770. Ngọn lửa tế thần (cháy bằng bơ lỏng), có cột khói là biểu hiệu, đốt cháy khu rừng loại tốt nhất. Với nhiều nhiên liệu, nó rực sáng trong đêm tối ở trên đỉnh ngọn núi.

2771. Cũng tương tự như vậy, Sambhava dầu là trẻ con, nhưng đã được phú cho sự gắn bó với trí tuệ. Xin ngài chớ xem thường em (nghĩ rằng): 'Trẻ con,' rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc.

2772. Người ta biết được ngựa tốt bởi tốc độ, và con bò đực trong việc kéo nặng. Người ta biết được bò sữa do việc vắt sữa, và bậc sáng suốt trong khi vị ấy nói.

2773. Cũng tương tự như vậy, Sambhava dầu là trẻ con, nhưng đã được phú cho sự gắn bó với trí tuệ. Xin ngài chớ xem thường em (nghĩ rằng): 'Trẻ con,' rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc."

2774. Vị đại Bà-la-môn Bhāradvāja đã nhanh chóng đi đến khu vực của Sambhava, và đã nhìn thấy vị ấy đang đùa giỡn ở bên ngoài thành phố.

2775. Raññohaṃ pahito dūto koravyassa yasassino,
atthaṃ dhammañca pucchesi[1] iccabravi yudhiṭṭhilo,
taṃ tvaṃ atthañca dhammañca sambhavakkhāhi pucchito.

2776. Taggha te ahamakkhissaṃ yathāpi kusalo tathā,
rājā ca kho taṃ jānāti yadi kāhati vā na vā.

2777. Ajja suveti saṃseyya raññā puṭṭho sucīrata,
mā katvā avasī rājā atthe jāte yudhiṭṭhilo.

2778. Ajjhattaññeva saṃseyya raññā puṭṭho sucīrata,
kummaggaṃ na niveseyya yathā mūḷho acetaso.

2779. Attānaṃ nātivatteyya adhammaṃ na samācare,
atitthe nappatāreyya[2] anatthe na yuto siyā.

2780. Yo ca etāni ṭhānāni kattuṃ jānāti khattiyo,
sadā so vaḍḍhate rājā sukkapakkheva candimā.

2781. Ñātīnañca piyo hoti mittesu ca virocati,
kāyassa bhedā sappañño saggaṃ so upapajjatī "ti.
Sambhavajātakaṃ.

6. MĀHĀKAPIJĀTAKAṂ

2782. Bārāṇassaṃ[3] ahu[4] rājā kāsīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano,
mittāmaccaparibūḷho[5] agamāsi migājiraṃ.[6]

2783. Tattha brāhmaṇamaddakkhi setaṃ citraṃ kilāsinaṃ,
viddhastaṃ koviḷāraṃva kisaṃ dhamanisanthataṃ.

---

[1] pucchassu - PTS.
[2] na-ppātareyya - PTS.
[3] bārāṇasyaṃ - Ma, Syā.
[4] ahū - Ma, PTS.
[5] paribyūḷho - Ma, Syā; paribbūḷho - PTS.
[6] migājinaṃ - Ma, Syā; migāciraṃ - PTS.

2775. "Tôi là sứ giả được ủy nhiệm của đức vua Koravya có danh tiếng. Vị vua dòng dõi Yudhiṭṭhila đã nói như vầy: 'Khanh hãy hỏi về ý nghĩa và sự việc.' Này Sambhava, được hỏi, con hãy nói về ý nghĩa và sự việc ấy."

2776. "Chắc chắn rồi, vị thiện xảo nói như thế nào thì con cũng sẽ nói với ông như thế ấy. Và đức vua, đương nhiên hiểu được điều ấy, tuy nhiên đức vua sẽ làm hay không làm (không phải là lỗi của con).

2777. Thưa ông Sucīrata, nếu được đức vua hỏi về việc hành thiện trong ngày hôm nay, một người nào đó sẽ bày tỏ rằng: 'Hãy để đến ngày mai,' (thì nên nói rằng): 'Khi điều lợi ích sanh khởi, mong rằng đức vua Yudhiṭṭhila chớ làm theo (lời nói ấy) và chớ sống như vậy.'

2778. Thưa ông Sucīrata, khi được đức vua hỏi: 'Có người bày tỏ rằng chỉ có bản ngã,' (thì nên nói rằng): 'Không nên đi vào con đường sai trái, giống như kẻ ngu si không có tâm tư.'

2779. Không nên vượt qua bản thân, không nên thọ trì phi pháp, không nên dẫn đến nơi không phải bến đỗ (dẫn đến 62 tà kiến), không nên gắn bó ở điều không có lợi ích.

2780. Và vị Sát-đế-lỵ nào biết thực hiện các công việc này, vị vua ấy luôn luôn lớn mạnh, tựa như mặt trăng vào thượng huyền.

2781. Và người có trí tuệ được yêu quý trong số các thân quyến, và sáng chói ở giữa bạn bè; do sự hoại rã của thân, vị ấy sẽ tái sanh vào cõi Trời."

Bổn Sanh Bậc Trí Sambhava. [515]

6. BỔN SANH CON KHỈ VĨ ĐẠI

2782. Đức vua của xứ Kāsi ngụ ở thành Bārāṇasī là bậc làm hưng thịnh đất nước. Được tháp tùng bởi các thân hữu và các viên quan đại thần, đức vua đã đi đến vườn hoa Migājira.

2783. Tại nơi ấy, đức vua đã nhìn thấy một vị Bà-la-môn bị bệnh cùi, (làn da) có lốm đốm màu trắng, có vết thương bị lở loét tựa như bông hoa *koviḷāra*, (có thân thể) gầy ốm, nổi đầy gân.

2784. Paramakāruññataṃ pattaṃ disvā kicchagataṃ naraṃ,
avaca byamhito rājā yakkhānaṃ katamonusi.

2785. Hatthapādā ca te setā tato setataraṃ[1] siro,
gattaṃ kammāsavaṇṇante kilāsabahulo vasī.[2]

2786. Vaṭṭanāvaḷi[3]saṅkāsā piṭṭhi te ninnatunnatā,
kāḷapabbāva[4] te aṅgā nāññaṃ passāmi edisaṃ.

2787. Ugghaṭṭapādo tasito kiso dhamanisanthato,
chāto ātattarūposi[5] kutosi kattha gacchasi.[6]

2788. Duddasī appakārosi dubbaṇṇo bhīmadassano,
janetti yāpi te mātā na taṃ iccheyya passituṃ.

2789. Kiṃ kammamakarā[7] pubbe kiṃ[8] avajjhaṃ aghātayi,
kibbisaṃ yaṃ karitvāna idaṃ dukkhaṃ upāgami.

2790. Taggha te ahamakkhissaṃ yathāpi kusalo tathā,
saccavādiṃ hi lokasmiṃ pasaṃsantīdha paṇḍitā.

2791. Eko caraṃ gogavese[9] mūḷho accasariṃ vane,
araññe īriṇe[10] vivane[11] nānākuñjarasevite.

2792. Vāḷamigānucarite vippanaṭṭhosmi kānane,
acariṃ tattha sattāhaṃ khuppipāsā[12]samappito.

2793. Tattha tindukam[13]addakkhiṃ visamaṭṭhaṃ bubhukkhito,[14]
papātamhi lambantaṃ[15] sampannaphaladhārinaṃ.

2794. Vātasītāni[16] bhakkhesiṃ tāni ruccimsu me bhusaṃ,
atitto rukkhamāruyha[17] tattha hessāmi āsito.[18]

2795. Ekamme bhakkhitaṃ āsi dutiyaṃ abhipatthitaṃ,
tato sā bhañjatha sākhā chinnā pharasunā viya.

---

1 setataro - PTS.
2 casi - Ma, Syā; c' asi - PTS.
3 vaṭṭhanāvali - PTS.
4 kāḷapabbā ca - Ma, Syā;
kāḷā pabbā ca - PTS.
5 atittarūposi - Syā.
6 kuto nu tvaṃ agacchasi - PTS.
7 kammamakaraṃ - Ma.
8 kaṃ - Ma, PTS.
9 gogaveso - Ma, Syā, PTS.
10 irīṇe - Ma.
11 vane - PTS.
12 khuppipāsa - Ma, Syā.
13 tiṇḍukam - Syā.
14 visamaṭṭhabubhukkhito - PTS.
15 papātamabhilambantaṃ - Ma, Syā, PTS.
16 vātassitāni - Ma, Syā.
17 rukkhamārūhiṃ - Ma;
rukkhamāruhiṃ - PTS.
18 assito - Syā.

2784. Sau khi nhìn thấy người đàn ông bị lâm vào cảnh khó khăn, đã đạt đến trạng thái bi thương tột độ, đức vua bị sửng sốt, đã nói rằng: "Ngươi là loại nào trong số các Dạ-xoa?

2785. Các tay chân của ngươi màu trắng, và đầu còn trắng hơn thế nữa. Thân thể của ngươi có làn da lốm đốm. Ngươi sống với nhiều bệnh ngoài da.

2786. (Xương sống) lưng của ngươi lồi lên lõm xuống giống như một chuỗi gồm các trục quay. Tay chân của ngươi tựa như các nhánh dây leo màu đen. Trẫm chưa thấy người nào khác giống như thế này.

2787. Ngươi có bàn chân bị rách tươm, run rẩy, gầy ốm, nổi đầy gân, đói khát, có dáng vẻ cằn cỗi. Ngươi từ đâu đến? Ngươi đi về đâu?

2788. Ngươi có bộ dạng xấu xí, không được bình thường, xấu tướng, có hình dáng ghê rợn. Thậm chí mẹ của ngươi, là người sanh ra ngươi, cũng không muốn nhìn thấy ngươi.

2789. Ngươi đã tạo nghiệp gì trước đây? Có phải ngươi đã giết người vô tội, và sau khi gây ra tội ác ấy, ngươi đã đi đến sự khổ đau này?"

2790. "Chắc chắn rồi, thần sẽ nói với bệ hạ cũng giống như bậc thiện xảo đã nói. Bởi vì, các bậc sáng suốt ở thế gian này khen ngợi người có lời nói chân thật.

2791. Trong khi một mình lang thang cho việc tìm kiếm các con trâu, thần bị lạc lối và đã đi vào quá sâu trong khu rừng, không người lai vãng, nơi hoang vu, vắng vẻ, được vô số con voi lai vãng.

2792. Thần đã bị lạc mất phương hướng ở trong khu rừng rậm, nơi các loài thú dữ thường lui tới. Thần đã lang thang ở nơi ấy bảy ngày, phải chịu đựng đói khát.

2793. Tại nơi ấy, bị đói vô cùng, thần đã nhìn thấy cây *tinduka* mọc chênh vênh, mang nặng những trái ngon ngọt đang treo lủng lẳng ở bên vực thẳm.

2794. Thần đã ăn những trái bị rụng xuống bởi gió, chúng đã làm cho thần hứng thú rất nhiều. Chưa được thỏa mãn, (thần đã nghĩ rằng): 'Sau khi trèo lên cây, ta sẽ được ăn ở trên đó.'

2795. Thần đã ăn được một trái, và (với tay ra) mong được trái thứ hai. Do đó, cành cây ấy đã gãy lìa, tựa như bị chặt đứt bởi cái rìu.

2796. Sohaṃ sahāva sākhāhi uddhapādo[1] avaṃsiro,
appatiṭṭhe anālambe giriduggasmiṃ[2] pāpataṃ.

2797. Yasmā ca vārigambhīraṃ tasmā na samapajjasiṃ,[3]
tattha sesiṃ nirānando anātho[4] dasa rattiyo.

2798. Athettha kapi māgañchi[5] gonaṅguṭṭho darīvaro,[6]
sākhāhi sākhaṃ vicaranto khādamāno dumapphalaṃ.

2799. So maṃ disvā kisaṃ paṇḍuṃ kāruññamakarā[7] mayi,
ambho ko nāma so ettha evaṃ dukkhena aṭṭito
manusso amanusso vā attānaṃ me pavedaya.

2800. Tassañjaliṃ paṇāmetvā idaṃ vacanamabraviṃ,
manussohaṃ byasampatto[8] sā me natthi ito gati,
taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo tvañca me saraṇaṃ bhava.

2801. Garusilaṃ[9] gahetvāna vicaraṃ[10] pabbate kapi,
silāya yoggaṃ[11] katvāna nisabho etadabravi.

2802. Ehi me piṭṭhimāruyha gīvaṃ gaṇhāhi bāhuhi,
ahaṃ taṃ uddharissāmi giriduggata vegasā.

2803. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā vānarindassa sirīmato,
piṭṭhimāruyha dhīrassa gīvaṃ bāhāhi aggahiṃ.

2804. So maṃ tato samuṭṭhāsi tejassī[12] balavā kapi,
vihaññamāno kicchena giriduggata[13] vegasā.

2805. Uddharitvāna maṃ santo nisabho etadabravi,
iṅgha maṃ samma rakkhassu passupissaṃ muhuttakaṃ.

2806. Sīhā vyagghā[14] ca dīpī ca acchakokataracchayo,
te maṃ pamattaṃ hiṃseyyuṃ te tvaṃ disvā nivāraya.[15]

2807. Evaṃ me parittātūna passupi so muhuttakaṃ,
tadāhaṃ pāpakaṃ[16] diṭṭhiṃ paṭilacchiṃ ayoniso.

---

[1] uddhaṃpādo - Ma, Syā.
[2] giriduggasmi - Ma, Syā, PTS.
[3] samapajjisaṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] anūnā - Ma, Syā, PTS.
[5] kapi māgacchi - Syā;
kapi-m-āgañchi - PTS.
[6] gonaṅgulo darīcaro - Ma, Syā, PTS.
[7] akaraṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] vasaṃ patto - PTS.
[9] garuṃ silaṃ - Ma, Syā.
[10] vicarī - Ma, Syā;
vicari - PTS.
[11] yottaṃ - Syā.
[12] tejasī - Syā, PTS.
[13] giriduggato - PTS.
[14] sīhavyagghā - PTS.
[15] disvāna vāraya - PTS.
[16] pāpikaṃ - Ma, Syā, PTS.

2796. Thần đây cùng với các cành cây, chân phía trên đầu phía dưới, đã rơi xuống khe núi hiểm trở, không đứng lên được, không nơi bám víu.

2797. Và bởi vì độ sâu của nước nên thần đã không làm gì được. Thần đã nằm ở nơi ấy mười đêm, không chút vui thích, không gì nương tựa.

2798. Rồi có con khỉ đã đi đến nơi này, là loài khỉ có đuôi dài như đuôi bò, sống ở hang động. Nó di chuyển từ cành này sang các cành khác và ăn trái cây.

2799. Nhìn thấy thần gầy ốm, vàng vọt, con khỉ đã có lòng thương xót đến thần (nói rằng): 'Này ông, ông đây là ai mà phải bị khốn khổ bởi sự đớn đau như vầy? Ông là người hay là phi nhân? Ông hãy cho tôi biết về bản thân.'

2800. Sau khi cúi mình chắp tay với nó, thần đã nói lời nói này: 'Ta là người, ta bị lâm cảnh khốn cùng. Lối đi ra khỏi nơi này không có cho ta. Ta nói điều ấy cho ngươi. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho ngươi. Và ngươi hãy là nơi nương nhờ cho ta.'

2801. Trong khi di chuyển ở ngọn núi, con khỉ đã chọn lấy một tảng đá lớn. Sau khi thực hiện việc tính toán với tảng đá, con khỉ lực lưỡng đã nói điều này:

2802. 'Ông hãy đến, hãy leo lên lưng tôi và hãy ôm cổ tôi bằng hai cánh tay, tôi sẽ mang ông lên khỏi khe núi hiểm trở một cách mau chóng.'

2803. Nghe được lời nói ấy của con khỉ chúa có sự vinh quang ấy, thần đã leo lên lưng của con khỉ sáng suốt và đã ôm cổ nó bằng hai cánh tay.

2804. Con khỉ có năng lực và có sức mạnh ấy, trong lúc bị mệt nhọc bởi sự khó khăn, đã nhanh chóng đưa thần lên khỏi khe núi hiểm trở.

2805. Sau khi mang thần lên, bị kiệt sức, con khỉ lực lưỡng đã nói điều này: 'Nào, ông hãy bảo vệ tôi cẩn thận, tôi sẽ ngủ trong chốc lát.

2806. Các con sư tử, các con cọp, các con báo, và các con gấu, chó sói, và chó rừng, chúng có thể hãm hại tôi khi tôi đã ngủ say. Ông hãy trông chừng và ngăn chặn chúng.'

2807. Sau khi đã tạo sự hộ trì bởi thần như vậy, con khỉ ấy đã ngủ trong chốc lát. Khi ấy, thần đã có ý nghĩ xấu xa, không đúng đắn rằng:

2808. Bhakkho ayaṃ manussānaṃ yathā caññe vane migā,
yannūnimaṃ vadhitvāna chāto khādeyyaṃ[1] vānaraṃ.

2809. Asito[2] ca gamissāmi maṃsamādāya sambalaṃ,
kantāraṃ nittharissāmi pātheyyaṃ me bhavissati.

2810. Tato silaṃ gahetvāna matthakaṃ sannitāḷayiṃ,
mama bhatta[3]kilantassa pahāro dubbalo ahu.

2811. So ca vegenudappatto kapi rudhira[4]makkhito,
assupuṇṇehi nettehi rodanto maṃ udikkhati.

2812. Māyyo maṃ kari bhaddante tvaṃ ca nāmedisaṃ kari,
tvaṃ ca kho nāma dīghāyu[5] aññe[6] vāretumarahasi.

2813. Aho vata re purisa tāva dukkarakāraka,
edisā visamā duggā papātā uddhato[7] mayā.

2814. Ānīto[8] paralokāva dubbheyyaṃ maṃ amaññatha,
tantena pāpadhammena pāpaṃ pāpena cintitaṃ.

2815. Mā heva tvaṃ adhammaṭṭha vedanaṃ kaṭukaṃ phusi,
māheva pāpakammantaṃ[9] phalaṃ veḷuṃva taṃ vadhi.

2816. Tayi me natthi vissāso pāpadhammo asaññato,[10]
ehi me piṭṭhito gaccha dissamānova santike.

2817. Muttosi hatthā vālānaṃ[11] pattosi mānusiṃ padaṃ,
esamaggo adhammaṭṭha tena gaccha yathāsukhaṃ.

2818. Idaṃ vatvā giricaro ruhiraṃ pakkhālya[12] matthakaṃ,
assūni sampamajjitvā tato pabbatamāruhi.

2819. Sohaṃ tenābhisattosmi parilāhena addito,[13]
ḍayhamānena gattena vāriṃ pātuṃ upāgamiṃ.

---

[1] khādeyya - Ma, Syā.
[2] āsito - PTS.
[3] gatta - Ma; hattha - PTS.
[4] ruhira - Ma, Syā, PTS.
[5] dīghāvu - Ma, Syā.
[6] aññaṃ - PTS.
[7] uddhaṭo - PTS.
[8] anīto - PTS.
[9] pāpakammaṃ taṃ - Ma;
pāpaṃ kammantaṃ - PTS.
[10] pāpadhamma asaññata - Ma, Syā;
pāpadhammaṃ amaññatha - PTS.
[11] vāḷānaṃ - Ma, Syā, PTS.
[12] rahade pakkhalya - Ma;
ruhiraṃ pakkhalya - Syā.
[13] pariḷāhena aṭṭito - Ma, Syā.

2808. 'Đây là thức ăn của loài người, giống như các con thú khác ở trong rừng. Bị đói lả, có lẽ ta nên giết chết và ăn thịt con khỉ này.

2809. Và khi đã ăn no, ta sẽ ra đi mang theo thịt làm thức ăn dự phòng. Ta sẽ đi ra khỏi khu rừng hoang. Sẽ có thực phẩm đi đường cho ta.'

2810. Sau đó, thần đã cầm lấy tảng đá và đã đánh vào đầu (con khỉ). Trong khi mệt nhọc vì (thiếu) thức ăn, cú đánh của thần đã là yếu ớt.

2811. Và con khỉ ấy đã mau chóng đứng lên, đầm đìa máu me. Với hai con mắt đẫm lệ, nó ngước nhìn thần, than khóc rằng:

2812. 'Thưa tôn ông, ông chớ làm vậy với tôi. Ông đây đã làm cái việc như thế này! Và thật vậy, ông đây lại có thể ngăn chặn người khác về tuổi thọ!

2813. Ôi, thật vậy sao, hỡi gã đàn ông, hỡi kẻ làm công việc khó làm đến chừng này, ông đã được tôi mang lên từ vực thẳm hiểm trở, chênh vênh như thế ấy!

2814. Ông là kẻ đã được tôi đem về từ thế giới bên kia, vậy mà ông đã nghĩ rằng tôi cần phải bị giết chết. Việc ác ấy đã được suy nghĩ bởi kẻ ác có pháp ác ấy.

2815. Này kẻ sống theo phi pháp, mong rằng ngươi chớ có gánh chịu cảm thọ cay đắng, chớ có giống như kẻ gánh chịu ác nghiệp ấy, tương tự như trái ở cây tre đã hại chết cây tre ấy.

2816. Không còn sự tin tưởng của ta ở nơi ngươi nữa, này kẻ có ác pháp không được chế ngự. Ngươi hãy đến, hãy đi ở phía sau lưng của ta, sao cho ngươi còn được nhìn thấy ở khoảng cách không xa.

2817. Ngươi đã được thoát khỏi tầm tay của các dã thú, ngươi đã đạt đến dấu vết của loài người. Này kẻ sống theo phi pháp, đây là con đường, ngươi hãy đi theo lối đó một cách thoải mái.'

2818. Nói xong điều này, con khỉ đã rửa sạch cái đầu đẫm máu. Sau khi lau sạch những giọt nước mắt, nó đã từ nơi ấy leo lên ngọn núi.

2819. Thần đây bị con khỉ ghét bỏ, bị hành hạ bởi cơn sốt, với thân thể bị đốt nóng, thần đã đi đến gần (hồ nước) để uống nước.

2820. Agginā viya santatto rahado rudhiramakkhito,[1]
pubbalohitasaṅkāso sabbo me samapajjatha.

2821. Yāvanto udabindūni kāyasmiṃ nipatiṃsu me,
tāvanto gaṇḍū[2] jāyetha aḍḍhabeḷuva[3]sādisā.

2822. Pabhinnā paggharimsu me kuṇapā pubbalohitā,
yena yeneva gacchāmi gāmesu nigamesu ca.

2823. Daṇḍahatthā nivārenti itthiyo purisā ca maṃ,
okiṇṇā[4] pūtigandhena māssu orena āgamā.[5]

2824. Etādisaṃ idaṃ dukkhaṃ satta vassānidāni me,
anubhomi sakaṃ kammaṃ pubbe dukkaṭamattano.

2825. Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo[6] yāvantettha samāgatā,
māssu mittāna[7] dubbhittho mittadubbho hi pāpako.

2826. Kuṭṭhī kilāsī bhavati yo mittānaṃ idhaddubhī,[8]
kāyassa bhedā mittaddu[9] nirayaṃ so upapajjatī "ti.[10]

Mahākapijātakaṃ.

7. DAKARAKKHASAPAÑHO[11]

2827. Sace vo vuyhamānānaṃ sattannaṃ udakaṇṇave,
manussabalimesāno nāvaṃ gaṇheyya rakkhaso
anupubbaṃ kathaṃ datvā muñcesi dakarakkhino.[12]

2828. Mātaraṃ paṭhamaṃ dajjaṃ bhariyaṃ datvāna bhātaraṃ,
tato sahāyaṃ datvāna pañcamaṃ dajjaṃ[13] brāhmaṇaṃ
chaṭṭhāhaṃ dajjamattānaṃ neva dajjaṃ mahosadhaṃ.

2829. Posetā te janettī ca dīgharattānukampikā,
chambhī[14] tayi paduṭṭhasmiṃ[15] paṇḍitā atthadassinī
aññaṃ upanisaṃ katvā vadhā taṃ parimocayi.

---

[1] ruhiramakkhito - Ma, Syā, PTS.
[2] gaṇḍa - Ma; gaṇḍu - Syā.
[3] addhabeluva - Ma, PTS;
aḍḍhaveluva - Syā.
[4] okkitā - Ma, Syā, PTS.
[5] orena-m-āgamā - PTS.
[6] bhaddante - Ma, Syā.
[7] mittānaṃ - PTS.
[8] mittānidha dubbhati - Ma; mittānīdha dubbhati - Syā; mittānaṃ idha dubhati - PTS.
[9] mittadubbhī - Syā.
[10] sopapajjatī ti - Ma.
[11] dakarakkhasajātakaṃ - Ma, Syā.
[12] dakarakkhasā - Ma, Syā;
dakarakkhato - PTS.
[13] dajja - Syā.
[14] chabbhī - Ma; chabbhi - Syā.
[15] padussati - Ma.

2820. Hồ nước, giống như bị thiêu đốt bởi ngọn lửa, trở thành bị lấm lem bởi máu. Tất cả, đối với thần, đã trở nên như là mủ và máu.

2821. Có bao nhiêu giọt nước đã rơi xuống thân thể của thần, thì có bấy nhiêu mụt nhọt đã sanh lên, có kích thước bằng một nửa trái cây *beḷuva*.

2822. Bị vỡ ra, các mụt nhọt rỉ ra máu mủ từ thân thể hôi thối của thần. Thần đi đến con đường nào, ở các thôn làng và ở các thị thành –

2822. – bị tràn ngập bởi mùi hôi thối, những người đàn bà và đàn ông, tay cầm gậy gộc, ngăn chặn thần lại (nói rằng): 'Chớ đến gần phía chúng tôi.'

2824. Nỗi khổ đau như thế này của thần đến nay đã bảy năm. Thần chịu đựng nghiệp của mình, là việc đã làm sai trái của bản thân trước đây.

2825. Tôi nói điều ấy cho quý vị. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho quý vị, hết thảy những người đã tụ hội ở đây. Các vị chớ có phản bội các bạn bè, bởi vì việc phản bội bạn bè là xấu xa.

2826. Người nào phản bội các bạn bè ở đời này sẽ trở thành kẻ bị cùi, bị ghẻ lở, do sự hoại rã của thân, kẻ phản bội bạn bè ấy sẽ tái sanh ở địa ngục."

Bổn Sanh Con Khỉ Vĩ Đại. [516]

7. CÂU HỎI CỦA THỦY THẦN

2827. "Nếu trong lúc tìm kiếm vật hiến tế là con người, quỷ thần sẽ bắt giữ chiếc tàu gồm bảy người của bệ hạ đang lênh đênh ở biển cả, thì bệ hạ sẽ hiến dâng và trao cho thủy thần theo thứ tự như thế nào?"

2828. "Trẫm sẽ hiến dâng mẫu hậu trước tiên, rồi hiến dâng hoàng hậu, đến em trai, kế đó hiến dâng người cộng sự, và thứ năm sẽ hiến dâng vị Bà-la-môn, thứ sáu trẫm sẽ hiến dâng bản thân, và sẽ không bao giờ hiến dâng vị Mahosadha."

2829. "Mẫu hậu là người nuôi dưỡng, là người sanh ra, và là người có lòng thương xót đến bệ hạ trong thời gian dài lâu. Khi bệ hạ bị Chambhī hãm hại, mẫu hậu là người sáng suốt, quan tâm đến lợi ích, đã tạo ra người khác giống như bệ hạ để thế chỗ, và đã giúp cho bệ hạ thoát khỏi cái chết.

2830. Taṃ tādisaṃ[1] pāṇadadiṃ orasaṃ gabbhadhāriṇiṃ,[2]
mātaraṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino.[3]

2831. Daharā viya alaṅkāraṃ[4] dhāreti apiḷandhanaṃ,
dovārike anīkaṭṭhe ativelaṃ pajagghati.

2832. Tatopi[5] paṭirājānaṃ[6] sayaṃ dūtāni sāsati,
mātaraṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.

2833. Itthigumbassa pavarā accantapiyavādinī,[7]
anuggatā[8] sīlavatī chāyāva anapāyinī.[9]

2834. Akkodhanā paññavatī[10] paṇḍitā atthadassinī,
ubbariṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino.

2835. Khiḍḍāratisamāpannaṃ anatthavasamāgataṃ,
sā maṃ sakānaṃ[11] puttānaṃ ayācaṃ yācate dhanaṃ.

2836. Sohaṃ dadāmi sāratto[12] bahuṃ uccāvacaṃ dhanaṃ,
suduccajaṃ cajitvāna pacchā socāmi dummano,
ubbariṃ tena dosena dajjāmi[13] dakarakkhino.

2837. Yenocitā jānapadā[14] ānītā ca paṭiggahaṃ,
ābhataṃ pararajjehi abhiṭṭhāya bahuṃ dhanaṃ.[15]

2838. Dhanuggahānaṃ pavaraṃ sūraṃ tikhiṇamantinaṃ,
bhārataṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino.

2839. Mayocitā[16] jānapadā ānītā ca paṭiggahaṃ,
ābhataṃ pararajjehi abhiṭṭhāya bahuṃ dhanaṃ.

2840. Dhanuggahānaṃ pavaro sūro tikhiṇamanti ca,
mayāyaṃ[17] sukhito rājā atimaññati[18] dārako.

2841. Upaṭṭhānampi me ayye na so eti yathā pure,
bhārataṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.

---

[1] tādisiṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] dhāriniṃ - Ma, Syā;
dhārinaṃ - PTS.
[3] dakarakkhato - PTS, evamuparipi.
[4] viyalaṅkāraṃ - Ma, Syā.
[5] athopi - Ma, Syā.
[6] paṭirājūnaṃ - Ma, Syā.
[7] accantaṃ piyabhāṇinī - Ma, Syā.
[8] anubbatā - Syā.
[9] anupāyinī - Syā.
[10] puññavatī - Ma, Syā.
[11] sakāna - Ma, Syā.
[12] sārato - Syā.
[13] dajjāhaṃ - Ma, Syā.
[14] janapadā - Ma.
[15] bahudhanaṃ - Syā.
[16] yenocitā - Ma;
mayācitā - PTS.
[17] mayā so - PTS.
[18] iti maññati - Syā.

2830. Người phụ nữ như thế ấy đã ban cho mạng sống, đã mang nặng bào thai, đã bồng ẵm bệ hạ, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng mẫu hậu cho thủy thần?"

2831. "Mẫu hậu đeo đồ trang điểm và vật trang sức như là còn con gái. Bà cười lớn tiếng và quá lố, nhạo báng các quân gác cổng và các lính ngự lâm.

2832. Kế đó, bà còn dạy bảo các sứ giả của mình đi gặp các vị vua đối nghịch. Vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng mẫu hậu cho thủy thần."

2833. "Hoàng hậu là người nữ cao quý trong toán nữ nhân, có giọng nói vô cùng đáng yêu, không làm bộ quý phái, có giới hạnh, không xa cách, tựa như cái bóng, –

2834. – không giận dữ, có trí tuệ, là người sáng suốt, quan tâm đến lợi ích, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng hoàng hậu cho thủy thần?"

2835. "Biết trẫm say đắm với các việc vui đùa cùng những sự thích thú và chịu sự tác động của các trò vô bổ, hoàng hậu cầu xin trẫm phần tài sản thuộc về các người con của trẫm, không thể cho được.

2836. Bị luyến ái, trẫm đây ban cho hoàng hậu nhiều tài sản cao thấp khác nhau. Sau khi từ bỏ vật rất khó từ bỏ, về sau trẫm sầu muộn, buồn bã. Vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng hoàng hậu cho thủy thần."

2837. "Nhờ vào người em trai mà dân chúng được tập họp lại rồi được đưa về lại nhà, và nhiều tài sản sau khi chiến thắng được mang lại từ các vương quốc khác.

2838. Chàng dũng sĩ Tikhiṇamanti là tuyệt vời trong số các cung thủ, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng em trai cho thủy thần?"

2839. "'Nhờ vào ta mà dân chúng được tập họp lại rồi được đưa về lại nhà, và nhiều tài sản sau khi chiến thắng được mang lại từ các vương quốc khác.

2840. Ta là dũng sĩ Tikhiṇamanti là tuyệt vời trong số các cung thủ. Nhờ vào ta mà vị vua này được sung sướng,' chàng trai trẻ tự hào như thế.

2841. Thưa nữ ẩn sĩ, thậm chí vị ấy không đi đến hầu cận trẫm giống như trước đây. Vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng em trai cho thủy thần."

2842. Ekarattena ubhayo tuvañca[1] dhanusekhavā,[2]
ubho[3] jātettha pañcālā sahāyā susamāvayā.

2843. Cariyā taṃ anubandhittho ekadukkhasukho tava,
ussukko te divārattiṃ sabbakiccesu vyāvaṭo,[4]
sahāyaṃ tena dosena dajjāsi dakarakkhino.

2844. Cariyāya ayaṃ[5] ayye pajagghittho[6] mayā saha,
ajjāpi tena vaṇṇena ativelaṃ pajagghati.[7]

2845. Ubbariyāpi me[8] ayye mantayāmi rahogato,
anāmantā[9] pavisati pubbe appaṭivedito.

2846. Laddhavāro[10] katokāso ahirikaṃ anādaraṃ,
sahāyaṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.

2847. Kusalo sabbanimittānaṃ rudaññū[11] āgatāgamo,
uppāde[12] supine yutto niyyāne ca pavesane.

2848. Paddho[13] bhummantalikkhasmiṃ[14] nakkhattapadakovido,
brāhmaṇaṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino.

2849. Parisāyampi me ayye mīlayitvā[15] udikkhati,
tasmā ajja bhamuṃ[16] luddaṃ dajjāhaṃ dakarakkhino.

2850. Sasamuddapariyāyaṃ mahiṃ sāgarakuṇḍalaṃ,
vasundharaṃ āvasasi amaccaparivārito.

2851. Cāturanto mahāraṭṭho vijitāvī mahabbalo,
pathavyā ekarājāsi yaso te vipulaṃ gato.

2852. Soḷasitthisahassāni āmuttamaṇikuṇḍalā,
nānājanapadā nāriyo[17] devakaññūpamā subhā.

---

1 tvañceva - Ma, Syā.
2 dhanusekha ca - Ma.
3 ubhato - PTS.
4 byāvaṭo - Ma; pāvaṭo - Syā.
5 cariyā maṃ ayaṃ - Ma, Syā.
6 sañjagghittho - Syā.
7 sañjagghati - Syā.
8 ubbariyāpihaṃ - Ma, Syā.
9 anāmanto - Ma, Syā.
10 laddhadvāro - Ma, Syā.
11 rutaññū - Ma.
12 uppāte - Ma.
13 paṭṭho - Ma, Syā.
14 bhūmantalikkhasmiṃ - Ma.
15 ummīlitvā - Ma, Syā; ummīletvā - PTS.
16 accabhamuṃ - Ma, Syā.
17 nārī - Ma, Syā; nariyo - PTS.

2842. "Cả hai người, bệ hạ và Dhanusekhavā, đã được sanh ra cùng một đêm. Cả hai đã được sanh ra ở nơi này, đều là người xứ Pañcāla, là cộng sự, có sự phối hợp tốt đẹp.

2843. Vị ấy đã đi theo bệ hạ trong các cuộc du hành, có chung sự vui khổ với bệ hạ, siêng năng, gắn bó ngày đêm với bệ hạ trong mọi công việc; vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng người cộng sự cho thủy thần?"

2844. "Thưa nữ ẩn sĩ, vị này đã cười lớn tiếng cùng với trẫm trong cuộc du hành, thậm chí hôm nay, cũng với cung cách đó cười lớn tiếng và quá lố.

2845. Thưa nữ ẩn sĩ, ngay cả khi trẫm bàn bạc với hoàng hậu ở nơi kín đáo, vị này, không được triệu mời, cũng đi vào không thông báo trước.

2846. Với dịp may đã đạt được, với cơ hội đã được tạo ra, vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng người cộng sự vô liêm sỉ, bất kính cho thủy thần."

2847. "Vị Bà-la-môn là thiện xảo về mọi điềm báo hiệu, biết giải thích về tiếng kêu (của các loài thú), có học thức được truyền thừa, chuyên chú về thiên văn, về giải mộng, về sự di chuyển đi và đến của các tinh tú, –

2848. – là người thông thạo về trái đất và không gian, rành rẽ về các chòm sao, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng vị Bà-la-môn cho thủy thần?"

2849. "Thưa nữ ẩn sĩ, thậm chí trong buổi họp, vị này mở mắt nhìn thẳng vào trẫm. Vì thế, hôm nay trẫm sẽ hiến dâng kẻ nhướng mày, tàn bạo cho thủy thần."

2850. "Được phò tá bởi các cận thần, bệ hạ cư ngụ trên phần đất có đại dương là vòng rào, có biển cả là vành đai, ở quả địa cầu.

2851. Có đất nước rộng lớn gồm cả bốn phương, bệ hạ là người thắng trận, có sức mạnh vĩ đại, là vị vua độc nhất ở trên trái đất; danh tiếng của bệ hạ lan truyền rộng khắp.

2852. Mười sáu ngàn nữ nhân có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, thuộc các xứ sở khác nhau, xinh đẹp tương tự như các nàng tiên nữ.

2853. Evaṃ sabbaṅgasampannaṃ sabbakāmasamiddhinaṃ,
sukhitānaṃ piyaṃ dīghaṃ jīvitaṃ āhu khattiya.

2854. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kena vā pana hetunā,
paṇḍitaṃ anurakkhanto pāṇaṃ cajasi duccajaṃ.

2855. Yatopi āgato ayye mama hatthaṃ mahosadho,
nābhijānāmi dhīrassa aṇumattampi dukkataṃ.

2856. Sace ca kismici[1] kāle maraṇaṃ me pure siyā,
putte ca me[2] paputte ca sukhāpeyya mahosadho.

2857. Anāgataṃ paccuppannaṃ sabbamatthaṃ vipassati,[3]
anāparādhakammantaṃ na dajjaṃ dakarakkhino.

2858. Idaṃ suṇotha[4] pañcālā cūḷanīyassa[5] bhāsitaṃ,
paṇḍitaṃ anurakkhanto pāṇaṃ cajati duccajaṃ.

2859. Mātu bhariyāya bhātucca[6] sakhino brāhmaṇassa ca,
attano cāpi pañcālo channaṃ cajati jīvitaṃ.

2860. Evaṃ mahatthikā[7] paññā nipuṇā sādhucintanī,[8]
diṭṭhadhamme hitatthāya[9] samparāye sukhāya[10] cā "ti.
Dakarakkhasapañho.[11]

8. PAṆḌARAKAJĀTAKAṂ[12]

2861. Vikiṇṇavācaṃ aniguyha[13]mantaṃ
asaññataṃ aparicakkhitāraṃ,
bhayaṃ tamanveti sayaṃ abodhaṃ
nāgaṃ yathā paṇḍarakaṃ supaṇṇo.

2862. Yo guyhamantaṃ parirakkhaṇeyyaṃ
mohā naro saṃsati hāsamāno,[14]
taṃ bhinnamantaṃ bhayamanveti khippaṃ
nāgaṃ yathā paṇḍarakaṃ supaṇṇo.

---

[1] sacepi kimhici - Syā.
[2] so me putte - Ma.
[3] sabbamatthampi passati - Ma.
[4] suṇātha - Ma.
[5] cūḷaneyyassa - Ma, Syā; cūḷaniyassa - PTS.
[6] bhātu ca - Syā.
[7] mahiddhiyā - Syā; mahiddhikā - PTS.
[8] sādhucintinī - Ma, Syā; sādhucittanī - PTS.
[9] diṭṭhadhammahitatthāya - Ma, Syā.
[10] samparāyasukhāya - Ma, Syā.
[11] dakarakkhasajātakaṃ - Ma, Syā.
[12] paṇḍaranāgarājajātakaṃ - Ma; paṇḍarajātaka - PTS.
[13] anigūḷha - PTS.
[14] bhāsamāno - PTS.

2853. Tâu vị Sát-đế-ly, người ta đã nói cuộc sống được đầy đủ mọi yếu tố, được thành tựu tất cả các dục của những người hạnh phúc là đáng yêu và lâu dài.

2854. Vậy thì vì lý do gì, hay là vì nguyên nhân gì, trong khi bảo vệ bậc nhân sĩ, bệ hạ lại từ bỏ mạng sống là vật khó từ bỏ?"

2855. "Thưa nữ ẩn sĩ, từ khi Mahosadha đi đến dưới trướng của trẫm, trẫm không nhận biết việc làm sai trái nào dầu là nhỏ nhoi của bậc sáng trí.

2856. Và nếu vào một thời điểm nào đó, cái chết xảy ra cho trẫm trước, vị Mahosadha có thể giúp cho các con và các cháu của trẫm được hạnh phúc.

2857. Vị ấy nhìn thấy rõ tất cả mọi việc tương lai và hiện tại. Trẫm sẽ không bao giờ hiến dâng vị không có hành động lỗi lầm cho thủy thần."

2858. "Này những người dân xứ Pañcāla, các người hãy lắng nghe lời nói này của đức vua Cūḷanīya. Trong khi bảo vệ bậc nhân sĩ, đức vua từ bỏ mạng sống là vật khó từ bỏ.

2859. Đức vua xứ Pañcāla từ bỏ mạng sống của sáu người là: người mẹ, người vợ, người em trai, người cộng sự, vị Bà-la-môn, và luôn cả bản thân.

2860. Như vậy, trí tuệ khôn khéo, sự suy nghĩ tốt đẹp, có ý nghĩa lớn lao cho sự lợi ích và tấn hóa ở đời này và hạnh phúc ở đời sau."

Câu Hỏi của Thủy Thần. [517]

8. BỔN SANH RỒNG CHÚA PAṆḌARAKA

(Lời rồng chúa Paṇḍaraka than vãn khi bị linh điểu bắt đi)
2861. "Kẻ có lời nói lung tung, không kín đáo,
không cẩn mật, không xem xét toàn diện,
nguy hiểm đi theo kẻ không tự mình thấu hiểu ấy,
giống như linh điểu đeo đuổi rồng chúa Paṇḍaraka vậy.

2862. Người nào, trong lúc đùa giỡn, vì si mê mà bày tỏ chú thuật bí mật cần được giấu kín, nguy hiểm tức thời đi theo kẻ có chú thuật đã bị tiết lộ ấy, giống như linh điểu đeo đuổi rồng chúa Paṇḍaraka vậy.

2863. Nānumitto garuṃ atthaṃ guyhaṃ veditumarahati,
sumitto ca asambuddhaṃ sambuddhaṃ vā anatthavā.

2864. Vissāsamāpajjimahaṃ acelo[1]
samaṇo ayaṃ sammato bhāvitatto,
tassāhamakkhiṃ vivaraṃ[2] guyhamatthaṃ
atītamattho kapaṇaṃ[3] rudāmi.

2865. Tassāhaṃ purimaṃ[4] brahme guyhaṃ
vācaṃ hi maṃ[5] nāsakkhiṃ[6] saṃyametuṃ,
tappakkhato hi bhayamāgataṃ me[7]
atītamatthā kapaṇaṃ rudāmi.

2866. Yo ve naro suhadaṃ maññamāno
guyhamatthaṃ saṃsati dukkulīne,
dosā bhayā athavā rāgaratto[8]
pallatthito[9] bālo asaṃsayaṃ so.

2867. Tirokkhavāco asataṃ paviṭṭho
yo saṅgatīsu mudīreti vākyaṃ,
āsīviso dummukho tyāhu taṃ naraṃ
ārā ārā[10] saṃyame tādisamhā.

2868. Annaṃ pānaṃ kāsika[11]candanañca
manāpitthiyo mālacchādanañca,[12]
ohāya gacchāmase sabbakāme
supaṇṇa pāṇūpagatāva tyamhā.

2869. Konīdha tiṇṇaṃ garahaṃ upeti
asmiñca[13] loke pāṇabhū nāgarāja,
samaṇo supaṇṇe[14] athavā taveva[15]
kiṃ kāraṇā paṇḍarakaggahīto.[16]

2870. Samaṇoti[17] me sammatatto ahosi
piyo ca me manasā bhāvitatto,
tassāhamakkhiṃ vivaraṃ guyhamatthaṃ
atītamattho kapaṇaṃ rudāmi.

2871. Na catthi satto amaro pathabyā
paññāvidhā natthi na ninditabbā,
saccena[18] dhammena dhiyā[19] damena
alabbhamabyāharatī naro idha.

---

[1] acelaṃ - Ma, Syā.
[2] vivariṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] kapaṇo - PTS.
[4] paramaṃ - Ma, Syā, PTS.
[5] h' imaṃ - Syā, PTS.
[6] nāsakkhi - PTS.
[7] mamaṃ - Ma;
mama - Syā, PTS.
[8] rāgarattā - Ma.
[9] pallitthito - Syā; pallittho - PTS.
[10] ārā arā – PTS.
[11] kāsikaṃ - PTS.
[12] mālamucchādanañca - Ma, Syā, PTS.
[13] asmiṃdha - Ma, Syā, PTS.
[14] supaṇṇo - Ma, Syā, PTS.
[15] tavameva - Ma, Syā.
[16] paṇḍaraka gahito - Syā.
[17] samaṇo hi - Syā.
[18] saccena ca - Syā.
[19] dhitiyā - Ma, Syā.

2863. Người bạn sơ giao không xứng đáng để biết ý nghĩa quan trọng cần được giấu kín, và người bạn tốt không khôn ngoan, hoặc kẻ đối nghịch khôn ngoan (cũng vậy).

2864. Tôi đã đạt đến sự tin tưởng rằng: Gã lõa thể này đã được công nhận là vị Sa-môn, có bản thân đã được tu tập. Tôi đã giải thích cho gã ấy, trong khi bộc lộ ý nghĩa cần được giấu kín. Với sự việc đã được trải qua, tôi khóc than một cách thảm thương.

2865. Này linh điểu cao cả, bởi vì trước đây tôi đã không thể tự kiềm chế mình về lời nói cần được giấu kín đối với gã ấy. Và chính từ phía gã ấy, nguy hiểm đã đến với tôi. Với sự việc đã được trải qua, tôi khóc than một cách thảm thương.

2866. Thật vậy, người nào nghĩ là thân tình,
rồi bày tỏ ý nghĩa cần được giấu kín cho kẻ có gia tộc thấp kém,
bởi vì sân hận, bởi vì sợ hãi, hay là bị đắm say ái luyến,
kẻ ngu ấy chắc chắn sẽ bị tiêu tùng.

2867. Lời nói thầm kín đã bị lan tỏa giữa những người xấu.
Kẻ nào thốt lên lời nói ấy ở các cuộc hội họp,
người ta đã nói kẻ ấy là: 'Loài rắn độc, kẻ thối miệng;'
nên tránh xa kẻ như thế ấy, thật xa, thật xa!

2868. Hãy để cho chúng tôi ra đi sau khi đã bỏ xuống thức ăn, nước uống, vải *Kāsi*, gỗ trầm hương, các phụ nữ hợp ý, tràng hoa, vật thoa, và tất cả các dục. Này linh điểu, chúng tôi đi đến nương tựa mạng sống vào ngài."

(Lời trao đổi giữa linh điểu và rồng chúa Paṇḍaraka)
2869. "Này rồng chúa, ai trong số ba người ở đây xứng đáng sự chê trách, khi ở thế gian này có ba sinh mạng: vị Sa-môn, linh điểu, hay là chính ngài? Này Paṇḍaraka, vì lý do gì ngài đã bị bắt giữ?"

2870. "Đối với tôi, 'Sa-môn,' là vị có bản thân đã được công nhận,
có bản thân đã được tu tập về tâm ý, và là đáng yêu quý đối với tôi.
Tôi đã giải thích cho vị ấy, trong khi bộc lộ ý nghĩa cần được giấu kín.
Với sự việc đã được trải qua, tôi khóc than một cách thảm thương."

2871. "Ở trên trái đất, không có chúng sanh nào không chết.
Việc có được trí tuệ là không thể bị chê bai.
Với sự chân thật, với công lý, với trí thông minh, với sự rèn luyện,
con người thành tựu điều khó đạt được ở nơi này.

2872. Mātā pitā paramā bandhavānaṃ
nāssa tatiyo anukampakatthi,
tesampi guyhaṃ paramaṃ na saṃse
mantassa bhedaṃ parisaṅkamāno.

2873. Mātāpitā bhaginībhātaro ca
sahāyā vā yassa honti[1] sapakkhā,
tesampi guyhaṃ paramaṃ na saṃse
mantassa bhedaṃ parisaṅkamāno.

2874. Bhariyā ce purisaṃ vajjā komārī piyabhāṇinī
puttarūpayasūpetā ñātisaṅghapurakkhatā,
tassāpi guyhaṃ paramaṃ na saṃse
mantassa bhedaṃ parisaṅkamāno.

2875. Na guyhamatthaṃ vivareyya rakkheyya naṃ yathā nidhiṃ,
na hi pātukato sādhu guyhamattho[2] pajānatā.

2876. Thiyā guyhaṃ na saṃseyya amittassa ca paṇḍito,
yo cāmisena saṃhīro hadayattheno ca yo naro.

2877. Guyhamatthamasambuddhaṃ sambodhayati yo naro,
mantabhedabhayā tassa dāsabhūto titikkhati.

2878. Yāvanto purisassatthaṃ guyhaṃ jānanti mantitaṃ,[3]
tāvanto tassa ubbegā tasmā guyhaṃ na vissaje.

2879. Vivicca bhāseyya divā rahassaṃ
rattiṃ giraṃ nātivelaṃ pamuñce,
upassutikā hi suṇanti mantaṃ
tasmā manto khippamupeti bhedaṃ.

2880. Yathāpi assa nagaraṃ[4] mahantaṃ
advārakaṃ[5] āyasaṃ bhaddasālaṃ,
samantakhātāparikhāupetaṃ
evampi me te idha guyhamantā.

2881. Ye guyhamantā avikiṇṇavācā
daḷhā sadatthesu narā dujivha,[6]
ārā amittā byavajanti tehi
āsīvisāvāriva[7] sattasaṅghā.[8]

---

[1] sabhāya vā yassa hontī - PTS.
[2] guyho attho - Ma, Syā, PTS.
[3] mantinaṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] yathāpi ayonagaraṃ - Syā.
[5] āḷārakaṃ - PTS.
[6] dujivhā - Syā, PTS.
[7] āsīvisā vā riva - Ma;
āsīvisā vāriva - Syā;
āsīvisā vā-r-iva - PTS.
[8] sattusaṅghā - Ma, PTS.

2872. Mẹ và cha là tốt nhất trong số các thân quyến,
không thể có người thứ ba nào là người có lòng thương xót,
trong khi hoài nghi sự hư hoại của chú thuật,
cũng không nên bày tỏ điều tuyệt đối cần được giấu kín đến họ.

2873. Mẹ, cha, chị em gái, và anh em trai,
các người cộng sự hay là những người cùng phe nhóm,
trong khi hoài nghi sự hư hoại của chú thuật,
cũng không nên bày tỏ điều tuyệt đối cần được giấu kín đến họ.

2874. Nếu người vợ trẻ trung nói chuyện với chồng, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, được tập thể thân quyến ưu ái, trong khi hoài nghi sự hư hoại của chú thuật, cũng không nên bày tỏ điều tuyệt đối cần được giấu kín đến nàng.

2875. Không nên bộc lộ ý nghĩa cần được giấu kín; nên bảo vệ nó như là của chôn giấu. Bởi vì, người có sự nhận thức làm rõ ràng ý nghĩa cần được giấu kín là không tốt đẹp.[1]

2876. Vị sáng suốt không nên bày tỏ điều bí mật cho phụ nữ, cho kẻ đối nghịch, là hạng có thể bị mua chuộc bởi tài vật và hạng người giả vờ kết thân.

2877. Người nào cho biết ý nghĩa cần được giấu kín đến kẻ không khôn ngoan do nỗi sợ hãi về chú thuật hay về sự đổ vỡ quan hệ đối với kẻ ấy, thì phải chịu đựng thân phận làm nô lệ (cho kẻ biết được ấy).

2878. Càng có nhiều kẻ biết được ý nghĩa cần được giấu kín của một người (do) đã được thổ lộ, thì càng có nhiều kích động đối với người ấy; vì thế, không nên thổ lộ điều bí mật.

2879. Vào ban ngày, nên cách ly rồi mới nói điều bí mật,
vào ban đêm không nên thốt ra lời vượt quá thời gian (hạn định).
Bởi vì những kẻ nghe lén lắng nghe điều thổ lộ;
vì thế, điều thổ lộ mau chóng đi đến việc rò rỉ.

2880. Cũng giống như thành phố Bhaddasālā rộng lớn, làm bằng sắt, không có cửa ra vào, được trang bị với các hào nước được đào ở xung quanh, cũng tương tự như vậy, các chú thuật cần được giấu kín ấy của tôi là ở nơi này.

2881. Này (rắn chúa) loài có hai lưỡi, những người nào có chú thuật cần được giấu kín, không có lời nói lung tung, kiên quyết trong các mục đích của mình, các kẻ thù nghịch lánh xa những người ấy, tựa như các hạng chúng sanh lánh xa những con rắn độc."

[1] Các câu kệ 2875 - 2879 giống các câu kệ 2551 - 2555 ở trang 74.

2882. Hitvā gharaṃ pabbajito acelo
naggo muṇḍo vicarati[1] ghāsahetu,
tamhi nu kho vivariṃ guyhavatthaṃ
atthā ca dhammā ca apāgatamhā.[2]

2883. Kathaṃ karo hoti[3] supaṇṇarāja
kiṃsīlo kena vatena vattaṃ,
samaṇo caraṃ hitvā mamāyitāni
kathaṃkaro saggamupeti ṭhānaṃ.

2884. Hiriyā titikkhāya damena khantiyā[4]
akkodhano pesuniyaṃ[5] pahāya,
samaṇo caraṃ hitvā mamāyitāni
evaṃkaro saggamupeti ṭhānaṃ.

2885. Mātā ca[6] puttaṃ taruṇaṃ tanūjaṃ[7]
sampassa taṃ[8] sabbagattaṃ phareti,
evampi me tvaṃ pāturahu dijinda
mātāva puttaṃ anukampamāno.

2886. Handajja tvaṃ mucca[9] vadhā dujivha
tayo hi puttā nahi añño atthi,
antevāsī dinnako atrajo ca
rajassu[10] puttaññataro me ahosi.

2887. Icceva vākyaṃ visajjī[11] supaṇṇo
bhumyaṃ[12] patiṭṭhāya dijo dujivhaṃ,
muttajja tvaṃ sabbabhayātivatto
thalūdake hohi mayābhigutto.

2888. Ātaṅkinaṃ yathā kusalo bhisakko
pipāsitānaṃ rahadova sīto,
vesmaṃ yathā himasītaṭṭitānaṃ[13]
evampi te saraṇamahaṃ bhavāmi.

2889. Sandhiṃ[14] katvā amittena aṇḍajena jalābuja,
vivariya dāṭhaṃ sayasi[15] kuto te[16] bhayamāgataṃ.

2890. Saṅketheva amittamhi[17] mittasmimpi na vissase,
abhayā bhayamuppannaṃ api mūlāni kantati.

---

[1] carati - Ma, Syā.
[2] apaggatamhā - Ma; apagatamhā - Syā; avāgat' amhā - PTS.
[3] cā hi - PTS.
[4] damenupeto - Ma.
[5] pesuṇiyaṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] mātāva - Ma, Syā, PTS.
[7] tanujjaṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] samphassatā - Ma, Syā.
[9] muñca - Ma, PTS.
[10] rajjassu - Ma.
[11] visajji - Syā; visajī - PTS.
[12] bhūmyaṃ - PTS.
[13] himasiriraṭṭitānaṃ - PTS.
[14] saddhiṃ - Syā.
[15] sesi - Ma; passasi - Syā.
[16] taṃ - Ma, Syā, PTS.
[17] amittasmiṃ - Ma, Syā.

2882. "Sau khi từ bỏ gia đình, vị xuất gia, lõa thể, trần truồng, đầu cạo, đi lại đó đây vì nguyên nhân vật thực. Quả thật, tôi đã bộc lộ ý nghĩa cần được giấu kín cho vị ấy. Chúng tôi đã bị lìa khỏi mục đích và công lý.

2883. Này linh điểu chúa, vị Sa-môn là người có hành động thế nào, có giới cấm gì, đang thi hành phận sự gì? Trong khi thực hành hạnh xuất gia sau khi đã từ bỏ các vật thuộc sở hữu, vị Sa-môn làm thế nào đi đến vị thế cõi Trời?"

2884. "Với sự hổ thẹn (tội lỗi), với sự chịu đựng, với sự thuần hóa, với sự nhẫn nại, không giận dữ, đã dứt bỏ việc nói đâm thọc, trong khi thực hành hạnh xuất gia sau khi đã từ bỏ các vật thuộc sở hữu, vị Sa-môn làm như vậy đi đến vị thế cõi Trời."

2885. "Ví như người mẹ, trong khi nhìn đứa con trai thơ dại được sanh ra từ cơ thể của mình, khiến toàn thân rung động, cũng tương tự như vậy, này chúa của loài chim, ngài hãy thể hiện với tôi giống như người mẹ đang thương xót đứa con trai."

2886. "Nào, này (rắn chúa) loài có hai lưỡi, hôm nay hãy để ngài thoát khỏi sự giết hại. Bởi vì có ba loại con: học trò, con nuôi, và con ruột, không có loại (thứ tư) nào khác. Ngài hãy vui mừng! Một người con khác nữa đã có thêm cho tôi."

2887. Sau khi nói lời nói y như thế, con linh điểu đã phóng thích (con rắn). Con chim đã đặt con rắn chúa xuống ở mặt đất (nói rằng): "Hôm nay, ngài đã được tự do, đã qua khỏi tất cả hiểm nguy. Ngài hãy ở trên đất liền và ở trong nước. Ngài được tôi bảo vệ."

2888. "Giống như người thầy thuốc thiện xảo cho các bệnh nhân,
tựa như hồ nước mát lạnh cho những người bị khát nước,
giống như chỗ trú ngụ cho những người bị khốn khổ bởi tuyết lạnh,
cũng tương tự như vậy, tôi có sự nương tựa ở ngài."

2889. "Này loài thai sanh, sau khi đã thực hiện sự liên kết với kẻ thù là loài noãn sanh, ngài nhe răng nanh và nằm sát xuống, vậy sự nguy hiểm của ngài từ đâu đến?"

2890. "Nên nghi ngại kẻ thù, cũng không nên tin tưởng người bạn, từ chỗ không nguy hiểm, sự nguy hiểm được sanh lên, thậm chí còn cắt đứt các gốc rễ (của sự sống).

2891. Kathannu vissase tyamhi yenāsi kalaho kato,
niccayattena ṭhātabbaṃ so disabbhi[1] na rajjati.

2892. Vissāsaye na ca naṃ[2] vissaseyya[3]
asaṅkito ca saṅkito[4] bhaveyya,
tathā tathā viññū parakkameyya
yathā yathā bhāvaṃ paro na jaññā.

2893. Te devavaṇṇā[5] sukhumālarūpā
ubho samā sujayo[6] puññakkhandhā,[7]
upāgamuṃ kādambiyaṃ[8] acelaṃ.
missībhūtā assavāhāva nāgā.

2894. Tato have paṇḍarako acelaṃ
sayamevupāgamma idaṃ avoca,
muttajjahaṃ sabbabhayātivatto
na hi nūna tuyhaṃ manaso piyamhā.

2895. Piyo hi me āsi supaṇṇarājā
asaṃsayaṃ paṇḍarakena saccaṃ,
so rāgaratto ca[9] akāsiṃ[10] etaṃ
pāpaṃ kammaṃ[11] sampajāno na mohā.

2896. Na me piyaṃ appiyaṃ vāpi hoti
sampassato lokamimaṃ parañca,
susaññatānaṃ hi viyañjanena
asaññato lokamimaṃ carāsi.

2897. Ariyāvakāsosi anariyo cāsi[12]
asaññato saññatasannikāso,
kaṇhābhijātikosi[13] anariyarūpo
pāpaṃ bahuṃ duccaritaṃ acāri.

2898. Aduṭṭhassa tuvaṃ dubbhī dubbhī[14] ca pisuno casi,
etena saccavajjena muddhā te phalatu sattadhā.

2899. Tasmā hi mittānaṃ na dubbhitabbaṃ
mittadubbhā[15] pāpiyo natthi añño,
āsittasatto nihato pathabyā
indassa vākyena hi saṃvaro hato ”ti.

Paṇḍarakajātakaṃ.[16]

---

1 disamhi - PTS.
2 taṃ - Ma.
3 vissayeyya - Ma.
4 asaṅkito saṅkito ca - Ma, Syā.
5 devavaṇṇī - PTS.
6 sujayā - Ma, Syā.
7 puññagandhā - PTS.
8 karampiyaṃ - Ma, Syā.
9 rāgarattova - Ma, PTS.
10 akāsi - Syā.
11 pāpakammaṃ - Ma, Syā.
12 anariyovāsi - Ma; anariyova hosi - Syā.
13 kaṇhābhijātiko - Syā.
14 dubbhi dubbhī - Ma, Syā; dūbhi dūbhī - PTS.
15 mittadubbhā hi - Syā; mittadubhā - PTS.
16 paṇḍaranāgarājajātakaṃ - Ma; paṇḍarajātakaṃ - PTS.

2891. Làm thế nào có thể tin tưởng vào ngài, mà với ngài có sự cãi cọ đã được tạo ra? Người nào tồn tại với sự thường xuyên sẵn sàng, người ấy không bị quyến luyến với các kẻ thù (của mình).

2892. Nên làm cho kẻ khác tin tưởng mình, và không nên tin tưởng kẻ ấy.
Không nên bị kẻ khác nghi ngờ và kẻ khác nên bị mình nghi ngờ.
Người hiểu biết nên nỗ lực như thế ấy
để kẻ khác không có thể biết được bản chất của mình."

2893. Họ có vẻ đẹp Thiên thần, có dáng vóc thanh nhã. Cả hai tương đương nhau về tính chất thanh tịnh và sự tích lũy về phước thiện. Họ kết hợp bản thể với nhau, tựa như hai con voi kéo cỗ xe ngựa. Họ đã đi đến gặp vị lõa thể Kādambiya.

2894. Thật vậy, sau đó, rồng chúa Paṇḍaraka đích thân đi đến gặp vị lõa thể và đã nói điều này: "Hôm nay, tôi đã được tự do, đã qua khỏi tất cả hiểm nguy. Chúng tôi, quả thật, đã không yêu thích gì tâm ý của ông."

(Lời vị lõa thể Kādambiya)
2895. "Bởi vì linh điểu chúa đã được ta yêu mến hơn so với rồng chúa Paṇḍaraka; điều ấy là sự thật, không có hoài nghi. Và bị đắm say ái luyến, ta đây đã làm hành động xấu xa ấy, trong khi biết rõ, không phải do si mê."

(Lời rồng chúa Paṇḍaraka)
2896. "Không có việc yêu mến tôi hay không yêu mến tôi
đối với vị đang xem xét đời này và đời sau.
Bởi vì, so với điểm đặc trưng của các vị đã khéo tự chế ngự,
ông sống ở thế gian này, không tự chế ngự.

2897. Ông giả vờ là Thánh nhân, và không phải là Thánh nhân.
Không tự chế ngự, ông làm như là đã được tự chế ngự.
Ông là người có bẩm tính đen tối, có bản chất không thánh thiện.
Ông đã làm nhiều hành động ác độc, xấu xa.

2898. Này kẻ phản bội, ông là kẻ phản bội người không bị hư hỏng, và là kẻ nói đâm thọc. Do lời nói chân thật này, mong rằng cái đầu của ông hãy vỡ tan thành bảy mảnh."

(Lời đức Thế Tôn bình luận về câu chuyện quá khứ)
2899. "Chính vì thế, không nên phản bội các bạn bè.
Không có người nào là ác độc hơn so với kẻ phản bội bạn bè.
Con người đã rưới rắc (nọc độc) bị rơi vào trong trái đất.
Chính vì lời nói của rồng chúa, mà kẻ (mạo nhận) thu thúc bị chết."

Bổn Sanh Rồng Chúa Paṇḍaraka. [518]

9. SAMBULĀJĀTAKAṂ

2900. Kā vedhamānā girikandarāya[1]
ekā tuvaṃ tiṭṭhasi saññatūru,[2]
puṭṭhāsi me pāṇipameyyamajjhe
akkhāhi me nāmañca bandhave ca.

2901. Obhāsayaṃ vanaṃ rammaṃ sīhavyagghanisevitaṃ,
kā vā tvamasi kalyāṇi kassa vā tvaṃ sumajjhime,
abhivādemi taṃ bhadde dānavāhaṃ namatthu te.

2902. Yo putto kāsirājassa sotthisenoti naṃ[3] vidū,
tassāhaṃ sambulā bhariyā evaṃ jānāhi dānava,
abhivādemi bhaddante[4] sambulāhaṃ namatthu te.

2903. Vedehaputto bhaddante vane vasati āturo,
tamahaṃ rogasammattaṃ ekā ekaṃ upaṭṭhahiṃ.[5]

2904. Ahañca vanamuñchāya madhumaṃsaṃ migāvilaṃ,[6]
yadāharāmi taṃ bhakkho tassa nūnajja nādhati.

2905. Kiṃ vane rājaputtena āturena karissasi,
sambule pariciṇṇena ahaṃ bhattā bhavāmi te.

2906. Sokaṭṭāya durattāya kiṃ rūpaṃ vijjate mama,
aññaṃ pariyesa bhaddante abhirūpataraṃ mayā.

2907. Ehimaṃ girimāruyha bhariyā mayhaṃ[7] catussatā,
tāsaṃ tvaṃ pavarā hohi sabbakāmasamiddhinī.

2908. Nūna[8] tārakavaṇṇābhe[9] yaṅkiñci manasicchasi,
sabbantaṃ pacuraṃ mayhaṃ ramassujja[10] mayā saha.

2909. No ce tuvaṃ maheseyyaṃ sambule kārayisassi,
alaṃ tvaṃ pātarāsāya maññe[11] bhakkhā bhavissasi.

---

[1] kandarāyaṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] saṃhitūru – Ma; sañcitūru - Syā.
[3] taṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] taṃ bhante – Ma, PTS.
[5] upaṭṭhahaṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] migābilaṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] bhariyā me - Ma.
[8] nanu - Syā, PTS.
[9] hāṭakavaṇṇābhe - PTS.
[10] ramassvajja - Ma;
ramasvajja - PTS.
[11] paṇhe - Ma; pañhe - Syā.

9. BỔN SANH HOÀNG HẬU SAMBULĀ

(Lời trao đổi giữa gã quỷ sứ và hoàng hậu Sambulā)

2900. "Hỡi cô nàng có cặp đùi kín đáo, nàng là ai, một mình đứng ở hang núi, run rẩy? Hỡi cô nàng có vòng eo có thể được đo bằng bàn tay, được ta hỏi, nàng hãy nói cho ta biết tên và các thân quyến.

2901. Này mỹ nữ, nàng là ai, đang làm chói sáng khu rừng đáng yêu, nơi được lai vãng bởi loài sư tử và loài cọp? Này cô nàng có vòng eo xinh xắn, nàng thuộc về ai? Này người nữ hiền thục, ta xin thi lễ với nàng. Ta là loài A-tu-la, xin kính lễ nàng."

2902. "Người ấy là con trai của đức vua xứ Kāsi. Người ta biết chàng với tên Sotthisena. Thiếp là Sambulā, vợ của người ấy. Thưa vị A-tu-la, ngài hãy biết như thế. Thưa bậc tôn đức, thiếp xin thi lễ với ngài. Thiếp là Sambulā, xin kính lễ ngài.

2903. Thưa bậc tôn đức, người con trai xứ Videha bị bệnh, sống ở trong rừng. Một mình thiếp đã phục vụ chỉ mỗi chàng, trong lúc chàng đang bị hành hạ bởi căn bệnh.

2904. Và thiếp đã thu nhặt ở trong rừng miếng thịt ngon, là vật ăn còn thừa lại của thú rừng. Vật thiếp mang về ấy, thật vậy, sẽ là thức ăn ngày hôm nay cho cơ thể bị tàn tạ của chàng."

2905. "Nàng sẽ làm gì trong khu rừng với vị hoàng tử bị bệnh đang được chăm sóc? Này nàng Sambulā, hãy để ta trở thành người chồng của nàng."

2906. "Do trạng thái sầu muộn, do bản thân bị khốn khổ, sắc đẹp gì được tìm thấy ở thiếp? Thưa bậc tôn đức, ngài hãy tìm kiếm người nữ khác xinh đẹp hơn thiếp."

2907. "Nàng hãy đến, hãy bước lên ngọn núi này. Ta có bốn trăm người vợ. Nàng hãy là người nữ cao quý có sự thành tựu tất cả các dục trong số các nàng ấy.

2908. Thật vậy, này người nữ có ánh sáng như màu sắc của các vì sao, bất cứ vật gì mà nàng mong muốn ở trong tâm, mọi thứ ấy của ta đều dồi dào. Hôm nay, nàng hãy vui sướng cùng với ta.

2909. Này nàng Sambulā, nếu nàng không chịu làm hoàng hậu, ta nghĩ rằng nàng đương nhiên sẽ là thức ăn cho bữa ăn sáng."

2910. Tañca sattajaṭo luddo kaḷāro purisādako,
vane nāthaṃ apassantiṃ sambulaṃ aggahī bhuje.

2911. Adhipannā pisācena luddenāmisacakkhunā,
sā ca sattuvasampattā patimevānusocati.

2912. Na me idaṃ tathā dukkhaṃ yaṃ maṃ khādeyya rakkhaso,
yañca me ayyaputtassa mano hessati aññathā.

2913. Na santi devā pavasanti nūna
na hi nūna[1] santi idha lokapālā,
sahasā karontānaṃ asaññatānaṃ
na hi nūna santi paṭisedhitāro.

2914. Itthīnamesā pavarā yasassinī
santā samā aggirivuggatejā,
tañce tuvaṃ rakkhasādesi kaññaṃ
muddhā ca[2] hi sattadhā te phaleyya
mā tvaṃ dahi[3] muñca patibbatā sā.[4]

2915. Sā ca assamamāgañchi[5] pamuttā purisādakā,
nīḷaṃ[6] phalinasakuṇīva[7] gatasiṅgaṃva ālayaṃ.

2916. Sā tattha paridevesi rājaputtī yasassinī,
sambulā utumattakkhā vane nāthaṃ apassatī.[8]

2917. Samaṇe brāhmaṇe vande sampannacaraṇe ise,
rājaputtaṃ apassantī tumhamhi[9] saraṇaṃ gatā.

2918. Vande sīhe ca byagghe ca ye ca aññe vane migā,
rājaputtaṃ apassantī tumhamhi saraṇaṃ gatā.

2919. Tiṇalatāni[10] osadhyo pabbatāni vanāni ca,
rājaputtaṃ apassantī tumhamhi saraṇaṃ gatā.

---

[1] na ha nūna - PTS.
[2] va - PTS.
[3] dahī - Ma; jahī - PTS.
[4] patibbatāya - Ma, Syā;
patibbatā yā - PTS.
[5] āgacchi - Ma, Syā, evamuparipi.
[6] niḍḍaṃ - Syā.
[7] paḷinaṃ sakuṇīva - Ma;
phalīnasakuṇīva - Syā.
[8] apassantī - Ma, Syā, PTS.
[9] tumhaṃmhi - Ma;
tumhaṃ hi - PTS, evamuparipi.
[10] tiṇā latāni - Ma;
tiṇālatāni - Syā.

(Lời đức Thế Tôn thuật lại câu chuyện)
2910. Và trong lúc nàng ấy không tìm thấy người bảo hộ ở khu rừng, gã ăn thịt người có bảy búi tóc, tàn bạo, răng hô đã nắm lấy Sambulā ở cánh tay.

2911. Và bị bắt giữ bởi gã quỷ sứ tàn bạo, quan tâm về vật chất, bị rơi vào sự khống chế của kẻ thù, nàng ấy sầu tư về người chồng mà thôi.

(Lời than vãn của hoàng hậu Sambulā)
2912. "Sự khổ sở như thế này của thiếp không phải là việc quỷ sứ có thể ăn thịt thiếp, mà là việc tướng công của thiếp sẽ có ý nghĩ theo cách khác.

2913. Chư Thiên không hiện hữu, chắc chắn các ngài sống ở nơi khác!
Chắc chắn các bậc hộ trì thế gian không có ở nơi này!
Chắc chắn không có các vị ngăn chặn
những kẻ không tự kiềm chế đang hành động bằng bạo lực!"

(Lời Thiên Chủ Sakka)
2914. "Trong số những người phụ nữ, nàng ấy là cao quý, có danh tiếng, điềm đạm, bình lặng, có năng lực nổi trội tựa như ngọn lửa. Này quỷ sứ, nếu ngươi ăn thịt người thiếu nữ ấy, cái đầu của ngươi có thể vỡ tan thành bảy mảnh. Ngươi chớ có thiêu đốt nàng. Ngươi hãy trả tự do cho người vợ chung thủy ấy."

2915. Được thoát khỏi kẻ ăn thịt người, nàng ấy đã đi về lại khu ẩn cư, tựa như con chim mẹ tha mồi về tổ, về chỗ trú ngụ vắng bóng các chim con.

2916. Tại nơi ấy, nàng công chúa danh tiếng Sambulā ấy, hai mắt khờ dại, trong khi không nhìn thấy người chồng ở trong rừng, đã than khóc rằng:

2917. "Thiếp xin đảnh lễ các vị Sa-môn, các vị Bà-la-môn, các vị ẩn sĩ đầy đủ đức hạnh. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ các ngài.

2918. Thiếp xin đảnh lễ các loài sư tử, các loài cọp, và các con thú khác ở trong rừng. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ các vị.

2919. (Thiếp xin đảnh lễ các vị thần ngự ở) các giống cỏ, các dây leo, các cây thuốc, các ngọn núi, và các khu rừng. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ các ngài.

2920. Vande indīvarīsāmaṃ rattiṃ nakkhattamāliniṃ,
rājaputtaṃ apassantī tumhamhi saraṇaṃ gatā.

2921. Vande bhāgīrathiṃ gaṅgaṃ savantīnaṃ paṭiggahaṃ,
rājaputtaṃ apassantī tumhamhi saranaṃ gatā.

2922. Vande ahaṃ pabbatarājaseṭṭhaṃ himavantaṃ siluccayaṃ,
rājaputtaṃ apassantī tumhamhi saranaṃ gatā.

2923. Atisāyaṃ vatāgañchi[1] rājaputti yassasini,
kenanujja samāgañchi ko te piyataro mayā.

2924. Idaṃ khohaṃ tadavocaṃ[2] gahitā tena sattunā,
na me idaṃ tathā dukkhaṃ yaṃ maṃ khādeyya rakkhaso,
yañca me ayyaputtassa mano hessati aññathā.

2925. Corīnaṃ bahubuddhīnaṃ yāsu saccaṃ sudullabhaṃ,
thīnaṃ bhāvo durājāno macchassevodake gataṃ.

2926. Tathā maṃ saccaṃ pāletu pālayissati ce mamaṃ,
yathāhaṃ nābhijānāmi aññaṃ piyataraṃ tayā,
etena saccavajjena vyādhi te vūpasammatu.

2927. Ye kuñjarā sattasatā uḷārā
rakkhanti rattindivaṃ uyyutāvudhā,
dhanuggahānañca satāni soḷasa
kathaṃ vidhe passasi bhadde sattavo.

2928. Alaṅkatāyo padumuttarattacā
virāgitā passati haṃsagaggarā,
tāsaṃ suṇitvā mitagītavāditaṃ[3]
na dāni me tāta tathā yathā pure.

---

[1] āgacchi - Ma, Syā, evamuparipi.
[2] tadāvocaṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] mitagītavādinaṃ - PTS.

2920. Thiếp xin đảnh lễ (vị thần) đêm tối có màu sắc tựa như bông hoa *indīvara*, có vòng hoa là các vì tinh tú. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ ngài.

2921. Thiếp xin đảnh lễ thần sông Bhāgīrathī, nơi tiếp nhận các dòng nước. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ ngài.

2922. Thiếp xin đảnh lễ thần núi đá Himavantu, ngọn núi chúa hạng nhất. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ ngài."

(Lời trao đổi giữa Phó vương Sotthisena với vợ là hoàng hậu Sambulā)
2923. "Này nàng công chúa danh tiếng, thật sự nàng đã trở về quá tối. Vậy hôm nay, nàng đã đi đến với ai? Ai được nàng yêu thương hơn ta?"

2924. "Bị bắt giữ bởi kẻ thù ấy, quả thật khi ấy thiếp đã có nói điều này: 'Sự khổ sở như thế này của thiếp không phải là việc quỷ sứ có thể ăn thịt thiếp, mà là việc tướng công của thiếp sẽ có ý nghĩ theo cách khác.'"

2925. "Đối với các nữ đạo tặc có nhiều trí thông minh, sự chân thật ở các nàng này là điều khó đạt được. Bản tánh của các người nữ là khó hiểu, tựa như đường đi của loài cá ở trong nước."

2926. "Thiếp biết chắc là không có người đàn ông nào khác được thiếp yêu thương hơn chàng. Nếu lời nói như thế của thiếp là sự thật, xin hãy hộ trì cho thiếp, và sẽ hộ trì cho thiếp trong tương lai. Do lời nói chân thật này, mong rằng bịnh của chàng được lặng yên."

(Lời trao đổi giữa vua cha và con dâu là hoàng hậu Sambulā)
2927. "Bảy trăm con voi xuất sắc,
có vũ khí sẵn sàng, bảo vệ ngày đêm,
và một ngàn sáu trăm cung thủ.
Này thục nữ, bằng cách nào con nhìn thấy những kẻ thù?"

2928. "Chàng nhìn xem các nữ nhân đã được trang điểm, có làn da tuyệt mỹ màu hoa sen, có vòng eo thon, có giọng nói ngọt ngào như chim thiên nga. Sau khi lắng nghe lời ca tiếng nhạc đã được chọn lọc của các nàng ấy, giờ đây, tâu phụ hoàng, chàng đối với con không còn như là trước đây.

2929. Suvaṇṇasaṅkaccadharā suviggahā
alaṅkatā mānusiyaccharūpamā,
senopiyā[1] tāta aninditaṅgiyo
khattiyakaññā paṭilobhayanti[2] naṃ.

2930. Sace ahaṃ tāta tathā yathā pure
patiṃ tamuñchāya[3] punā vane bhare,
sammānaye maṃ na ca maṃ vimānaye
itopi me tāta tato varaṃ siyā.

2931. Yamannapāne vipulasmi ohite
nārī vimaṭṭhābharaṇā alaṅkatā,
sabbaṅgupetā patino ca[4] appiyā
abajjha[5] tassā maraṇaṃ tato varaṃ.

2932. Api ce daḷiddā kapaṇā anāḷhiyā[6]
kaṭādutīyā patino ca sā piyā,
sabbaṅgupetāyapi appiyāya
ayameva seyyā[7] kapaṇāpi yā piyā.

2933. Sudullabhitthī purisassa yā hitā
bhattitthiyā dullabho yo hito ca,
hitā ca te sīlavatī ca bhariyā[8]
janinda dhammaṃ cara sambulāya.

2934. Sace tuvaṃ vipule laddhabhoge
issāvatiṇṇā maraṇaṃ upesi,
ahañca te bhadde imā rājakaññā[9]
sabbeva te[10] vacanakarā bhavāmā "ti.
Sambulājātakaṃ.

10. GANDHATINDUKAJĀTAKAṂ[11]

2935. Appamādo amatapadaṃ[12] pamādo maccuno padaṃ,
appamattā na mīyanti ye pamattā yathā matā.

---

[1] senūpiyā - PTS.
[2] paṭilābhayanti - PTS.
[3] patīta uñchāya - PTS.
[4] va - PTS.
[5] avajjha - Syā; ābajjha - PTS.
[6] anāḷiyā - Syā.
[7] seyyo - Syā.
[8] sīlavatī bhariyā - Syā.
[9] imā ca kaññā - PTS.
[10] sabbe te - Ma.
[11] bhaṇḍutiṇḍukajātakaṃ - Syā; gaṇḍatindujātaka - PTS.
[12] amataṃ padaṃ - Ma.

2929. Các nàng ấy có thân hình xinh đẹp, mang áo che ngực bằng vàng, đã được trang điểm, sánh tựa tiên nữ, là những người yêu dấu của Sotthisena, có cơ thể không bị chê bai, thưa cha, các công nương dòng Sát-đế-lỵ quyến rũ chàng.

2930. Thưa cha, nếu con có thể cưu mang người chồng ấy bằng cách thu nhặt ở trong rừng lần nữa như là trước đây, mà chàng có thể tôn trọng con và không xem thường con, thưa cha, vì điều ấy, đối với con khu rừng ấy còn quý giá hơn cả nơi này.

2931. Người phụ nữ, khi được bố trí ở nơi dồi dào cơm ăn nước uống, có đồ trang sức bóng láng, đã được trang điểm, được đầy đủ mọi thứ, và không được chồng yêu thương, đối với người nữ ấy, dầu không bị giam giữ, nhưng cái chết là cao quý hơn so với việc kia (việc sống ở ngôi nhà ấy).

2932. Thậm chí, nếu người phụ nữ nghèo khó, khốn khổ, không thóc lúa,
có manh chiếu làm bạn, và nàng ấy được chồng yêu thương;
so với người phụ nữ được đầy đủ mọi thứ mà không được yêu thương,
chính người phụ nữ khốn khổ được yêu thương này là tốt hơn."

(Lời vua cha giáo huấn Phó vương Sotthisena)
2933. "Người phụ nữ có lợi ích đối với người nam là rất khó đạt được,
và người chồng có lợi ích đối với người phụ nữ là khó đạt được.
Người vợ của con là người nữ có lợi ích và có giới hạnh.
Này vị chúa của loài người, hãy cư xử đúng pháp với Sambulā."

(Lời Phó vương Sotthisena nói với vợ là hoàng hậu Sambulā)
2934. "Này ái hậu, nếu trong lúc của cải đã đạt được dồi dào, mà nàng bị áp lực bởi lòng ganh tị và tìm đến cái chết, thì trẫm và các công chúa này là thuộc về nàng, hết thảy tất cả chúng tôi hãy là người làm theo lời nói của nàng."

Bổn Sanh Hoàng Hậu Sambulā. [519]

10. BỔN SANH THẦN CÂY TINDUKA

(Lời Thần Cây Tinduka khuyên bảo vua Pañcāla)
2935. "Sự không xao lãng là đạo lộ Bất Tử (Niết Bàn), sự xao lãng là con đường đưa đến sự chết. Những người không xao lãng không chết, những người nào xao lãng giống như đã chết.[1]

[1] Giống câu kệ 21 của *Dhammapadapāḷi* - *Pháp Cú* (TTPV tập 28, trang 31).

2936. Madā pamādo jāyetha pamādā jāyate khayo,
khayā ca dosā[1] jāyanti mā mado[2] bharatūsabha.

2937. Bahū hi khattiyā jīnā atthaṃ raṭṭhaṃ pamādino,
athopi gāmino gāmā anāgārā[3] agārino.

2938. Khattiyassa pamattassa raṭṭhasmiṃ raṭṭhavaḍḍhana,
sabbe bhogā vinassanti rañño taṃ vuccate aghaṃ.

2939. Nesa dhammo mahārāja ativelaṃ pamajjasi,
iddhaṃ phītaṃ janapadaṃ corā viddhaṃsayanti naṃ.[4]

2940. Na te puttā bhavissanti na hiraññaṃ na dhāniyaṃ,
raṭṭhe viluppamānamhi[5] sabbabhogehi jīyasi.[6]

2941. Sabbabhoga[7]parijiṇṇaṃ rājānaṃ vāpi khattiyaṃ,[8]
ñātimittā suhajjā ca na taṃ[9] maññanti māniyaṃ.[10]

2942. Hatthārohā[11] anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,[12]
tamevamupajīvantā na taṃ maññanti māniyaṃ.

2943. Asaṃvihitakammantaṃ bālaṃ dummantimantinaṃ,[13]
sirī jahati dummedhaṃ jiṇṇaṃva urago tacaṃ.

2944. Susaṃvihitakammantaṃ kāluṭṭhāyiṃ atanditaṃ,
sabbe bhogābhivaḍḍhanti gāvo sausabhāmiva.

2945. Upassutiṃ mahārāja raṭṭhe janapade cara,
tattha disvā ca sutvā ca tato taṃ paṭipajjasi.

2946. Evaṃ vedetu pañcālo saṅgāme sarasamappito,[14]
yathāhamajja vedemi kaṇṭakena samappito.

---

[1] khayā padosā - Ma, Syā, PTS.
[2] mā pamādo - Ma.
[3] anagārā - Ma.
[4] taṃ - PTS.
[5] vilumpamānamhi - Syā, PTS.
[6] jiyyasi - Ma, Syā.
[7] sabbabhogā - Ma.
[8] cāpi khattiya - PTS.
[9] naṃ - PTS.
[10] mantiyaṃ - Syā; khattiyaṃ - PTS.
[11] hatthārūhā - PTS.
[12] pattikārikā - PTS.
[13] mantitaṃ - PTS.
[14] saramappito - Ma, Syā.

2936. Từ mê đắm, sanh ra xao lãng; từ xao lãng, sanh ra sự tiêu hoại; và từ sự tiêu hoại, sanh ra các tội lỗi. Tâu vị lãnh đạo tối cao, chớ có mê đắm.

2937. Bởi vì nhiều vị Sát-đế-lỵ có sự xao lãng, đã đánh mất sự tiến thân và đất nước; cũng vậy, những người chủ làng đánh mất các ngôi làng, những người chủ nhà trở thành không nhà.

2938. Tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, tất cả của cải ở đất nước của vị Sát-đế-lỵ đã bị xao lãng đều bị tiêu tan; việc ấy gọi là sự bất hạnh của vị vua.

2939. Tâu đại vương, việc ấy không phải là đúng pháp. Bệ hạ chớ xao lãng quá nhiều thời gian. Lũ trộm cướp phá hoại đất nước giàu có, phồn thịnh ấy.

2940. Bệ hạ sẽ không có con trai kế nghiệp, không có vàng, không có tài sản. Khi đất nước đang bị cướp bóc, bệ hạ bị mất mát mọi thứ của cải.

2941. Khi vị vua hoặc luôn cả vị Sát-đế-lỵ đã bị tiêu tán mọi thứ của cải, các thân quyến, bạn bè, và các thân hữu không nghĩ về vị ấy với sự tôn trọng.

2942. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đang sống nương vào chính vị ấy, họ không nghĩ về vị ấy với sự tôn trọng.

2943. Vinh quang từ bỏ vị vua có trí tồi, ngu si, có công việc không được sắp xếp, có sự cố vấn bởi kẻ cố vấn tồi, tựa như con rắn từ bỏ lớp da già cỗi.

2944. Mọi thứ của cải tăng trưởng cho người có công việc khéo được sắp xếp, có sự thức dậy sớm, không biếng nhác, tựa như bầy bò có con bò mộng đầu đàn (sẽ phát triển đông đúc).

2945. Tâu đại vương, bệ hạ hãy du hành ở đất nước, ở xứ sở cho việc nghe ngóng. Sau khi nhìn thấy và lắng nghe tại nơi ấy, kế đó, mong rằng bệ hạ hãy thực hành điều ấy."

(Lời một ông lão ở làng quê)
2946. "Hôm nay, ta cảm thọ bị gai đâm như thế nào, thì vua Pañcāla hãy cảm thọ bị tên bắn ở chiến trường giống như vậy."

2947. Jiṇṇo dubbalacakkhūsi na rūpaṃ sādhu passasi,
kiṃ tattha brahmadattassa yaṃ taṃ maggeyya[1] kaṇṭako.[2]

2948. Bavhettha[3] brahmadattassa yohaṃ[4] maggasmi[5] brāhmaṇa,
arakkhitā jānapadā adhammabalinā hatā.

2949. Rattiñca[6] corā khādanti divā khādanti tuṇḍiyā,
raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa bahu adhammiko jano.

2950. Etādise bhaye tāta[7] bhayaṭṭā tāva mānavā,[8]
nillenakāni kubbanti vane āhatva[9] kaṇṭakaṃ.

2951. Kadāssu nāmayaṃ rājā brahmadatto marissati,
yassa raṭṭhamhi[10] jīyanti[11] appatikā[12] kumārikā.

2952. Dubbhāsitañhi te jammi anatthapadakovide,
kuhiṃ rājā kumārīnaṃ bhattāraṃ pariyesati.

2953. Na me dubbhāsitaṃ brahme kovidatthapadā ahaṃ,
arakkhitā jānapadā adhammabalinā hatā.

2954. Rattiñca[6] corā khādanti divā khādanti tuṇḍiyā,
raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa[13] bahu adhammiko jano,
dujjīve dubbhare dāre kuto bhattā kumāriyo.[14]

2955. Evaṃ sayatu pañcālo saṅgāme sattiyā hato,
yathāyaṃ kapaṇo seti hato phālena sāliyo.

---

1 maggheyya - PTS.
2 kaṇḍako
3 bahvettha - Ma, Syā; pahottha - PTS.
4 sohaṃ - Ma.
5 maggosmi - PTS.
6 rattiñhi - Ma, Syā; rattiṃhi - PTS, evamuparipi.
7 jāte - Ma, Syā.
8 tāta māṇavā - Ma, Syā.
9 āhatvā - PTS.
10 raṭṭhasmi - Syā; raṭṭhasmiṃ - PTS.
11 jiyyanti - Ma, Syā; jīvanti - PTS.
12 appatītā - PTS.
13 kuḍḍarājassa - PTS.
14 kumāriyā - Syā.

(Lời viên quan tế tự đi vi hành cùng vua Pañcāla)
2947. "Ông già cả, mắt yếu, không nhìn thấy cảnh vật rõ ràng, nên cây gai mới đâm vào ông; trong việc ấy, điều gì liên quan đến vua Brahmadatta?"

2948. "Thưa vị Bà-la-môn, ở đây, việc tôi bị gai đâm có nhiều liên quan đến vua Brahmadatta. Dân chúng là không được bảo vệ, bị hành hạ bởi thuế má phi pháp.

2949. Và ban đêm, bọn cướp tước đoạt, ban ngày, lũ thuế vụ tước đoạt. Ở đất nước của vị vua ác độc, có nhiều người không đạo đức.

2950. Tôn ông ơi, khi có sự sợ hãi như thế này, bị hành hạ vì sợ hãi, dân chúng tạo ra chỗ ẩn náu trong rừng, sau khi đã rải rắc gai nhọn (ở căn nhà của mình)."

(Lời một bà lão ở làng quê)
2951. "Vậy cho đến khi nào ông vua Brahmadatta này sẽ chết? Ở trong đất nước của ông, các cô con gái tới tuổi già mà vẫn không chồng."

2952. "Ôi lời nói tầm xàm của bà! Này bà lão kém cỏi, không thông suốt chữ nghĩa, ở đâu mà đức vua tìm kiếm chồng cho các cô con gái?"

2953. "Thưa vị Bà-la-môn, lão không có lời nói tầm xàm, lão là người có chữ nghĩa được thông suốt. Dân chúng là không được bảo vệ, bị hành hạ bởi thuế má phi pháp.

2954. Và ban đêm, bọn cướp tước đoạt, ban ngày, lũ thuế vụ tước đoạt. Ở đất nước của vị vua ác độc, có nhiều người không đạo đức. Khi cuộc sống khó nhọc, khó cấp dưỡng cho người vợ, thì chồng ở đâu cho cô con gái?"

(Lời một nông dân)
2955. "Con bò khốn khổ Sāliya này bị đâm bởi lưỡi cày nằm xụi như thế nào, thì vua Pañcāla, bị đâm bởi cây thương ở chiến trường, hãy nằm đơ giống như vậy."

2956. Adhammena tuvaṃ jamma brahmadattassa kujjhasi,
yo tvaṃ sapasi rājānaṃ aparajjhitvāna attano.[1]

2957. Dhammena brahmadattassa ahaṃ kujjhāmi brāhmaṇa,
arakkhitā jānapadā adhammabalinā hatā.

2958. Rattiñca corā khādanti divā khādanti tuṇḍiyā,
raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa[2] bahu adhammiko jano.

2959. Sā nūna puna re pakkā vikāle bhattamāhari,
bhattahāriṃ apekkhanto hato phālena sāliyo.

2960. Evaṃ haññatu pañcālo saṅgāme asinā hato,[3]
yathāhamajja pahaṭo[4] khīrañca me pavaṭṭitaṃ.[5]

2961. Yaṃ pasu khīraṃ chaḍḍeti pasupālañca hiṃsati,[6]
kiṃ tattha brahmadattassa yaṃ no garahate[7] bhavaṃ.

2962. Gārayho brahme pañcālo brahmadattassa rājino,
arakkhitā jānapadā adhammabalinā hatā.

2963. Rattiñca corā khādanti divā khādanti tuṇḍiyā,
raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa bahu adhammiko jano.

2964. Caṇḍā aṭanakā[8] gāvī yaṃ pure na duhāmase,
taṃ dāni ajja dohāma khīrakāmehupaddutā.

2965. Evaṃ kandatu pañcālo viputto vippasukkhatu,
yathāyaṃ kapaṇā gāvī viputtā paridhāvati.

---

[1] attanā - PTS.
[2] kuḍḍarājassa - PTS.
[3] asinā daḷhaṃ - PTS.
[4] pahato - Ma, Syā, PTS.
[5] pavattitaṃ - Syā.
[6] pasupālaṃ vihiṃsati - Ma; pasu phālaṃ vihiṃsati - Syā; pasu phālañca hiṃsati - PTS.
[7] garahato - PTS.
[8] ākaḍḍhanā - Syā; aṭanaka - PTS.

2956. "Này ông lão hèn hạ, lão nổi giận với vua Brahmadatta một cách vô lý; sau khi gây ra lầm lỗi cho bản thân, lão lại nguyền rủa đức vua."

2957. "Thưa vị Bà-la-môn, lão nổi giận với vua Brahmadatta một cách có lý lẽ. Dân chúng là không được bảo vệ, bị hành hạ bởi thuế má phi pháp.

2958. Và ban đêm, bọn cướp tước đoạt, ban ngày, lũ thuế vụ tước đoạt. Ở đất nước của vị vua ác độc, có nhiều người không đạo đức.

2959. Đúng vậy, người phụ nữ đã nấu lại lần nữa và đã mang lại bữa ăn trễ giờ. Trong khi ta trông ngóng nàng mang lại bữa ăn, con bò Sāliya đã bị thương tích bởi lưỡi cày."

(Lời một người vắt sữa bò)
2960. "Hôm nay, ta đã bị bò đá và sữa của ta bị đổ tràn như thế nào, thì vua Pañcāla, bị gươm đâm ở chiến trường, hãy bị thương tích giống như vậy."

2961. "Việc con thú làm đổ sữa và hãm hại người chăn thú, việc ông chê trách chúng tôi, trong việc ấy, điều gì liên quan đến vua Brahmadatta?"

2962. "Thưa vị Bà-la-môn, vua Pañcāla thuộc hoàng tộc Brahmadatta là đáng bị chê trách. Dân chúng là không được bảo vệ, bị hành hạ bởi thuế má phi pháp.

2963. Và ban đêm, bọn cướp tước đoạt, ban ngày, lũ thuế vụ tước đoạt. Ở đất nước của vị vua ác độc, có nhiều người không đạo đức.

2964. Trước đây, chúng tôi không vắt sữa con bò cái thô tháo, hoang dã. Giờ đây, bị quấy rối bởi những đòi hỏi về sữa, hôm nay chúng tôi vắt sữa nó."

(Lời đám trẻ con trong làng)
2965. "Con bò cái khốn khổ, mất bê con, chạy lung tung này như thế nào, thì vua Pañcāla, bị mất con, hãy than khóc, hãy héo khô giống như vậy."

2966. Yaṃ pasu pasupālassa pabbhameyya[1] raveyya vā,
konīdha aparādhatthi brahmadattassa rājino.

2967. Aparādho mahābrahme brahmadattassa rājino,
arakkhitā jānapadā adhammabalinā hatā.

2968. Rattiñca corā khādanti divā khādanti tuṇḍiyā,
raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa[2] bahu adhammiko jano,
kathaṃ no asikosatthā khīrapā haññate pajā.

2969. Evaṃ khajjatu pañcālo hato yuddhe saputtako,
yathāhamajja khajjāmi gāmakehi[3] araññajo.

2970. Na sabbabhūtesu vidhenti rakkhaṃ
rājāno maṇḍūka manussaloke,
nettāvatā rājā adhammacārī
yā tādisaṃ jīvamadeyyuṃ dhaṅkā.[4]

2971. Adhammarūpo vata brahmacārī
anumpiyaṃ[5] bhāsasi[6] khattiyassa,
vilumpamānāya[7] puthuppajāya
pūjesi rājaṃ[8] paramappavādaṃ.[9]

2972. Sace idaṃ[10] brahme surajjakaṃ siyā
phītaṃ raṭṭhaṃ muditaṃ vippasannaṃ,
bhutvā baliṃ aggapiṇḍañca kākā
na mādisaṃ jīvamadeyyuṃ[11] dhaṅkā "ti.

Gandhatindukajātakaṃ.[12]

*****

TASSUDDĀNAṂ

Kiṃchanda kumbhajayaddisachaddanta
atha paṇḍita sambhava sīrakampi,
dakarakkhasa paṇḍaranāsavaro
atha sambula tindukadevaputto "ti.

Tiṃsatinipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

[1] sambhameyya - Ma, Syā.
[2] kuḍḍarājassa - PTS.
[3] gāmikehi - Ma, Syā.
[4] yaṃ tādisaṃ jīvamadeyyu dhaṅkā - Ma, Syā, PTS.
[5] anuppiyaṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] bhāsati - PTS.
[7] viluppamānāya - Ma.
[8] rājā - PTS.
[9] paramappamādaṃ - Ma; paramappavādiṃ - Syā, PTS.
[10] imaṃ - Ma, PTS.
[11] jīvamadeyyu - Ma, Syā, PTS.
[12] bhaṇḍutiṇḍukajātakaṃ - Syā; gaṇḍatindukajātakaṃ - PTS.

2966. "Việc con thú đi lang thang hoặc kêu ầm ĩ đối với người chăn thú, trong việc này, có tội lỗi gì liên quan đến vua Brahmadatta?"

2967. "Thưa vị Bà-la-môn, có tội lỗi liên quan đến vua Brahmadatta. Dân chúng là không được bảo vệ, bị hành hạ bởi thuế má phi pháp.

2968. Và ban đêm, bọn cướp tước đoạt, ban ngày, lũ thuế vụ tước đoạt. Ở đất nước của vị vua ác độc, có nhiều người không đạo đức. Vậy làm thế nào mà con bê còn bú sữa bị giết chết vì mục đích làm bao gươm?"

(Lời con nhái)
2969. "Hôm nay, là loài nhái sanh ra ở rừng, tôi bị ăn thịt bởi những con quạ sống ở trong làng như thế nào, thì vua Pañcāla, bị giết chết ở trận chiến cùng với con trai, hãy bị ăn thịt giống như vậy."

2970. "Này nhái, các vị vua ở thế giới loài người không xếp đặt sự bảo vệ cho tất cả các loài sinh vật. Với bấy nhiêu đó, không thể gọi đức vua là người thực hành phi pháp trong việc các con quạ ăn thịt những con nhái các ngươi đang còn sống như thế ấy."

2971. "Ông quả là người thực hành Phạm hạnh với hình thức phi pháp, ông nói lời xu nịnh đến vị Sát-đế-lỵ. Trong khi số đông chúng sanh đang bị cướp bóc, ông ca ngợi đức vua có lời tuyên bố tuyệt hảo.

2972. Thưa vị Bà-la-môn, nếu đất nước có sự cai trị tốt đẹp này là phồn thịnh, hòa bình, an lạc, các con quạ sau khi đã ăn đồ cúng tế và các phần thức ăn quý giá, các con quạ sẽ không ăn thịt những con nhái đang còn sống như tôi."

Bổn Sanh Thần Cây Tinduka. [520]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Mong muốn gì, bình rượu, vua Jayaddisa, voi chúa Chaddanta,
rồi bậc trí Sambhava, thêm con khỉ thủ lãnh,
chuyện vị thủy thần, và rồng chúa Paṇḍaraka,
kế đến hoàng hậu Sambulā, và Thiên tử Tinduka.

Nhóm Ba Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

XVII. CATTĀḶĪSANIPĀTO

1. TESAKUṆAJĀTAKAṂ

2973. Vessantaraṃ taṃ pucchāmi sakuṇā[1] bhaddamatthu te,
rajjaṃ kāretukāmena kiṃsu kiccaṃ kataṃ varaṃ.

2974. Cirassaṃ vata maṃ tāto kaṃso bārāṇasiggaho,
pamatto appamattampi[2] pitā puttaṃ acodayi.

2975. Paṭhameneva vitathaṃ kodhaṃ hāsaṃ nivāraye,
tato kiccāni kāreyya taṃ vataṃ āhu khattiya.

2976. Yaṃ tvaṃ tāta tape kammaṃ[3] pubbe katamasaṃsayaṃ,
ratto duṭṭho ca yaṃ kayirā na taṃ kayirā tato puna.[4]

2977. Khattiyassa pamattassa raṭṭhasmiṃ raṭṭhavaḍḍhana,[5]
sabbe bhogā vinassanti rañño taṃ vuccate aghaṃ.

2978. Sirī ca tāta lakkhī ca[6] pucchitā etadabravuṃ,
uṭṭhānaviriye[7] pose ramāhaṃ[8] anusūyake.[9]

2979. Usūyake[10] dūhadaye[11] purise kammadūsake,[12]
kālakaṇṇī mahārāja ramatī cakkabhañjanī.

2980. So tvaṃ sabbesu[13] suhadayo sabbesaṃ rakkhito bhava,
alakkhiṃ nuda[14] mahārāja lakkhyā[15] bhava nivesanaṃ.

2981. Salakkhī dhitisampanno puriso hi mahaggato,
amittānaṃ kāsipati mūlaṃ aggañca chindati.

2982. Sakkopi hi bhūtapati uṭṭhāne nappamajjati,
sakalyāṇe dhitiṃ katvā uṭṭhāne kurute mano.

2983. Gandhabbā pitaro devā sajīvā[16] honti tādino,
uṭṭhahato[17] appamajjato anutiṭṭhanti devatā.

---

[1] sakuṇa - Ma, Syā, PTS.
[2] appamattaṃ maṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] tapokammaṃ - Ma.
[4] punaṃ - PTS.
[5] raṭṭhavaddhana - PTS.
[6] sirī tāta alakkhī ca - Ma.
[7] uṭṭhāna vīriye - Ma; uṭṭhāne vīriye - Syā.
[8] ramāmahaṃ - Syā.
[9] anusuyyake - Syā, PTS.
[10] usuyyake - Syā, PTS.
[11] duhadaye - Ma, Syā, PTS.
[12] kammadussake - Ma, Syā, PTS.
[13] sabbesaṃ - Syā, PTS.
[14] nūda - Syā.
[15] lakkhī - PTS.
[16] sājīvā - Ma, Syā; sañjīvā - PTS.
[17] uṭṭhāhato - Ma.

XVII. NHÓM BỐN MƯƠI KỆ NGÔN

1. BỔN SANH BA CON CHIM

(Vua Kaṃsa tham khảo ý kiến của ba con chim biết nói tiếng người)
2973. "Này chim, cầu chúc điều tốt lành đến chim. Trẫm hỏi chim Vessantara, với ý muốn trị vì vương quốc, phận sự nào được thực hiện là tốt nhất?"

2974. "Quả thật, người cha thân yêu Kaṃsa, vị cai trị thành Bārāṇasī, lâu nay bị xao lãng nên đã không hỏi đến con, đứa con trai không bị xao lãng.

2975. Tâu vị Sát-đế-lỵ, trước tiên nên ngăn chặn sự không chân thật, sự giận dữ, sự cười giỡn. Sau đó, nên làm các việc cần phải làm; người xưa đã nói việc ấy là bổn phận.

2976. Cha thân, việc nào là hành động đã làm trước đây chắc chắn có thể khiến cho cha bực bội, việc nào mà cha thường làm khi bị luyến ái và sân hận, từ đây cha không nên làm việc ấy nữa.

2977. Tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, tất cả của cải ở đất nước của vị Sát-đế-lỵ đã bị xao lãng đều bị tiêu tan; việc ấy gọi là sự bất hạnh của vị vua.[1]

2978. Cha thân, nữ thần Sirī và nữ thần Lakkhī, khi được hỏi, đã nói điều này: 'Ta ưa thích những người năng nổ, tinh tấn, không đố kỵ.'

2979. Tâu đại vương, nữ thần Kālakaṇṇī, vị thần phá hoại vận may, ưa thích những kẻ đố kỵ, có tâm xấu xa, những kẻ phá hoại công việc.

2980. Tâu đại vương, cha đây hãy có tâm tốt lành đối với tất cả, hãy bảo vệ tất cả, hãy xua đuổi nữ thần Alakkhī, hãy là chỗ trú của nữ thần Lakkhī.

2981. Bởi vì, là người có sự may mắn, đầy đủ sự dũng cảm, đi đến sự lớn mạnh, vị chúa của xứ Kāsi chặt đứt cả gốc lẫn ngọn của các kẻ thù.

2982. Bởi vì, ngay cả Thiên Chủ Sakka, vị chúa của các sanh linh, không xao lãng trong việc năng nổ, sau khi tạo ra sự dũng cảm trong việc phước thiện, ngài thực hiện sự năng nổ ở tâm.

2983. Các vị Càn-thát-bà, các vị Phạm Thiên, chư Thiên có cuộc sống là như thế ấy. Chư Thiên ngự kế cận các vị sốt sắng, không xao lãng.

---

[1] Câu kệ 2977 giống câu kệ 2938 ở trang 159.

2984. So appamatto akuddho[1] tāta kiccāni kāraya,[2]
vāyamassu ca kiccesu[3] nālaso vindate sukhaṃ.

2985. Tattheva te vattapadā esāva[4] anusāsanī,
alaṃ mitte sukhāpetuṃ amittānaṃ dukhāya[5] ca.

2986. Sakhī tuvaṃ[6] kuṇḍalinī maññasi khattabandhunī,[7]
rajjaṃ kāretu kāmena kiṃsu kiccaṃ kataṃ varaṃ.

2987. Dveva tāta padakāni yattha[8] sabbaṃ patiṭṭhitaṃ,
aladdhassa ca yo lābho laddhassa anurakkhanā.[9]

2988. Amacce tāta jānāhi dhīre atthassa kovide,
anakkhākitave tāta asoṇḍe avināsake.

2989. Yo ca taṃ tāta rakkheyya dhanaṃ yañceva te siyā,
sūtova rathaṃ saṅgaṇhe so te kiccāni kāraye.

2990. Susaṅgahītantajano sayaṃ vittaṃ[10] avekkhiya,
nidhiñca iṇadānañca na kare parapattiyā.

2991. Sayaṃ āyaṃ vayaṃ[11] jaññā sayaṃ jaññā katākataṃ,
niggaṇhe niggahārahaṃ paggaṇhe paggahārahaṃ.

2992. Sayaṃ jānapadaṃ atthaṃ anusāsa rathesabha,
mā te adhammikā yuttā dhanaṃ raṭṭhañca nāsayuṃ.

2993. Mā ca vegena kiccāni kāresi[12] kārayesi vā,
vegasā hi kataṃ kammaṃ mando pacchānutappati.

2994. Mā te adhisare[13] mucca[14] subāḷhamadhikopitaṃ,[15]
kodhasā hi bahū phītā[16] kulā akulataṃ gatā.

2995. Mā tāta issaromhīti anatthāya patārayi,
itthīnaṃ purisānañca mā te āsi dukhudrayo.[17]

---

[1] akkuddho - Ma;
akkuṭṭho - PTS.
[2] kāraye - PTS.
[3] sakiccesu - Syā.
[4] esā ca - PTS.
[5] dukkhāya - PTS.
[6] sakkhisi tvaṃ - Ma;
sakkhi tuvaṃ - Syā;
sakkhī tuvaṃ - PTS.
[7] khattabandhuni - Ma, Syā;
khattiyabandhunī - PTS.
[8] yesu - PTS.
[9] canurakkhaṇā - Ma;
cānurakkhanā - Syā.
[10] cittaṃ - PTS.
[11] āyavayaṃ - PTS.
[12] karosi - Ma.
[13] avisare - PTS.
[14] muñca - Ma, Syā.
[15] adhikodhitaṃ - Ma, PTS.
[16] pi tā - PTS.
[17] dukkhudrayo - Syā.

2984. Cha thân, cha đây hãy ra lệnh làm các việc cần phải làm, không được xao lãng, không nóng giận, và hãy nỗ lực trong các phận sự. Người biếng nhác không tìm thấy hạnh phúc.

2985. Ngay trong trường hợp ấy, các phần công việc của bệ hạ chính là các lời khuyên bảo ấy; chúng là vừa đủ để đem lại hạnh phúc cho các bạn bè và gây khó khăn cho các kẻ thù."

2986. "Này chim Kuṇḍalinī, con là thân hữu. Này nữ thân quyến của dòng Sát-đế-ly, con nghĩ thế nào (về câu hỏi), với ý muốn trị vì vương quốc, phận sự nào được thực hiện là tốt nhất?"

2987. "Cha thân, có hai nguyên nhân chính, căn cứ vào đó, mọi thứ được thiết lập: Đạt được cái chưa đạt được, và bảo vệ cái đã đạt được.

2988. Cha thân, cha hãy nhận biết các quan đại thần (nào là) sáng trí và rành rẽ về mục đích, không cờ bạc, không gian lận, không nghiện ngập, không phung phí.

2989. Cha thân, người này có thể gìn giữ tài sản thuộc về cha, tựa như người đánh xe có thể chăm sóc cỗ xe, người ấy có thể thực hiện các việc cần phải làm của cha.

2990. Với nhân sự nội bộ khéo được chăm sóc, nên đích thân xem xét tài sản, của cải cất giấu, nợ nần, và vật biếu xén. Không nên làm các công việc đem lại thu nhập cho kẻ khác.

2991. Nên đích thân biết về thu thập và chi tiêu, nên đích thân biết về việc đã làm hay chưa làm, nên khiển trách kẻ đáng bị khiển trách, nên cất nhắc người đáng được cất nhắc.

2992. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, ngài nên tự mình chỉ dạy dân chúng về mục đích. Chớ để những viên chức phi pháp hủy hoại tài sản và đất nước của ngài.

2993. Và ngài chớ thực hiện hoặc cho người thực hiện các phận sự một cách vội vã, bởi vì đối với công việc được làm một cách vội vã, sau này kẻ đần độn sẽ hối hận.

2994. Chớ để vượt quá mức, chớ buông lỏng tâm đã bị nổi giận quá dữ dội, bởi vì do giận dữ, nhiều gia đình đông đúc đã đi đến tình trạng (tan nát) không còn gia đình.

2995. Cha thân, (nhớ rằng): 'Ta là vị chúa tể,' chớ dẫn dắt dân chúng vào sự thối đọa. Chớ để hậu quả khổ đau đến với những người nữ và những người nam của ngài.

2996. Apetalomahaṃsassa rañño kāmānusārino,
sabbe bhogā vinassanti rañño taṃ vuccate aghaṃ.

2997. Tattheva te vattapadā esāva[1] anusāsanī,
dakkhassudāni puññakaro asoṇḍo avināsako,
sīlavassu[2] mahārāja dussīlo vinipātiko.[3]

2998. Apucchimhā kosiyagottaṃ[4] kuṇḍaliniṃ tatheva ca,
tvaṃ dāni vadehi jambuka[5] balānaṃ balamuttamaṃ.

2999. Balaṃ pañcavidhaṃ loke purisasmiṃ mahaggate,
tattha bāhubalannāma carimaṃ vuccate balaṃ.

3000. Bhogabalañca dīghāvu dutiyaṃ vuccate balaṃ,
amaccabalañca dīghāvu tatiyaṃ vuccate balaṃ.

3001. Abhijaccabalañceva taṃ catutthaṃ asaṃsayaṃ,
yāni etāni[6] sabbāni adhigaṇhāti paṇḍito.

3002. Taṃ balānaṃ balaseṭṭhaṃ[7] aggaṃ paññābalaṃ varaṃ,[8]
paññābalenupatthaddho atthaṃ vindati paṇḍito.

3003. Api ce labhati mando phītaṃ dharaṇimuttamaṃ,
akāmassa pasayha[9] vā añño taṃ paṭipajjati.

3004. Abhijātopi ce hoti rajjaṃ laddhāna khattiyo,
duppañño hi kāsipati sabbenapi na jīvati.

3005. Paññā sutaṃ vinicchinī[10]
paññā kittisilokavaḍḍhanī,
paññāsahito naro idha
api dukkhepi[11] sukhāni vindati.

3006. Paññañca kho asussūsaṃ na koci adhigacchati,
bahussutaṃ anāgamma dhammaṭṭhaṃ avinibbhujaṃ.[12]

---

[1] esā ca - PTS.
[2] sīlavāssu - Ma.
[3] vinipātako - PTS.
[4] apucchimha kosiyagottaṃ - Ma; apucchamhāpi kosikaṃ - PTS.
[5] jambuka tvaṃ dāni vadehi - Syā, PTS.
[6] cetāni - Ma, Syā, PTS.
[7] balaṃ seṭṭhaṃ - Syā, PTS.
[8] balaṃ - Ma, PTS.
[9] pasayhaṃ - Ma, Syā, PTS.
[10] paññāva sutaṃ vinicchinī - Ma; paññā sutavinicchinī - Syā, PTS.
[11] dukkhe - Ma, Syā, PTS.
[12] avinibbhajaṃ - Syā.

2996. Đối với vị vua làm mọi việc theo ý thích, không còn sợ hãi lời chê trách, tất cả của cải đều bị tiêu tan; việc ấy gọi là sự bất hạnh của vị vua.

2997. Ngay trong trường hợp ấy, các phần công việc của bệ hạ chính là các lời khuyên bảo ấy. Giờ đây, bệ hạ hãy là người khôn ngoan, người làm việc phước thiện, không nghiện ngập, không phung phí. Tâu đại vương, ngài hãy là người có giới hạnh, (bởi vì) kẻ có giới hạnh tồi là kẻ sẽ bị đọa vào địa ngục."

2998. "Chúng ta đã hỏi chim thuộc dòng họ Kosiya (chim Vessantara) và chim Kuṇḍalinī y như vậy. Này chim Jambuka, giờ đây con hãy nói về sức mạnh tối cao trong số các sức mạnh."

2999. "Có năm loại sức mạnh ở con người đã trở nên vĩ đại trên thế gian; trong số đó, cái gọi là sức mạnh của cánh tay được cho là sức mạnh sau cùng.

3000. Thưa tiền bối, sức mạnh về của cải được cho là sức mạnh thứ nhì.[1] Thưa tiền bối, sức mạnh của người cố vấn được cho là sức mạnh thứ ba.

3001. Và sức mạnh của dòng dõi, cái ấy là thứ tư, không có nghi ngờ. Bậc sáng suốt làm chủ tất cả các sức mạnh ấy.

3002. Trong số các sức mạnh, sức mạnh đứng đầu, cao cả, cao quý ấy là sức mạnh của trí tuệ. Được nâng đỡ bởi sức mạnh của trí tuệ, bậc sáng suốt tìm được sự tiến thân.

3003. Thậm chí, nếu kẻ đần độn đạt được trái đất quý báu, phồn thịnh, thì kẻ khác cũng sẽ dùng vũ lực đoạt lấy phần đất của kẻ không có mong muốn.

3004. Dầu cho vị Sát-đế-lỵ được sanh ra cao quý, sau khi đạt được vương quốc, chính vì có trí tuệ tồi, vị chúa của xứ Kāsi không thể sinh tồn với toàn thể vương quốc ấy.

3005. Trí tuệ có sự suy xét điều đã được nghe.
Trí tuệ có sự làm tăng trưởng danh thơm tiếng tốt.
Ở đây, người được đầy đủ trí tuệ
tìm thấy các sự an lạc, thậm chí ngay cả trong khổ đau.

3006. Thật vậy, người không mong muốn lắng nghe, không đến gần vị có kiến thức rộng (đa văn), không chia chẻ ý nghĩa của các pháp, không người nào đạt đến trí tuệ.

[1] Sự sắp xếp ở đây là theo thứ tự từ thấp lên cao, trí tuệ được xếp vào vị trí thứ năm, tức là vị trí cao nhất (ND).

3007. Yo ca dhammavibhāgaññū[1] kāluṭṭhāyī atandito,[2]
anuṭṭhahati kālena tamphalaṃ[3] tassa ijjhati.

3008. Anāyatana[4]sīlassa anāyatana[4]sevino,
na nibbindiyakārissa sammadattho vipaccati.

3009. Ajjhattañca payuttassa tathāyatanasevino,
anibbindiyakārissa sammadattho vipaccati.

3010. Yogappayogasaṅkhātaṃ sambhatassānurakkhanaṃ,
tāni tvaṃ tāta sevassu mā akammāya randhayi,
akammunā ca[5] dummedho naḷāgāraṃva sīdati.

3011. Dhammaṃ cara mahārāja mātāpitusu[6] khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3012. Dhammaṃ cara mahārāja puttadāresu khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3013. Dhammaṃ cara mahārāja mittāmaccesu khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3014. Dhammaṃ cara mahārāja vāhanesu balesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3015. Dhammaṃ cara mahārāja gāmesu nigamesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3016. Dhammaṃ cara mahārāja raṭṭhesu[7] janapadesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3017. Dhammaṃ cara mahārāja samaṇa[8]brāhmaṇesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

---

[1] yo ca dhammavibhaṅgaññū - Ma, Syā;
yo dhammañca vibhāgaññū - PTS.
[2] matandito - Ma.
[3] kammaphalaṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] nānāyatana - PTS.
[5] hi - Ma, Syā, PTS.
[6] mātāpitūsu - Ma, Syā.
[7] raṭṭhe - PTS.
[8] samaṇe - Syā.

3007. Và người nào biết phân loại các pháp, có sự thức dậy sớm, không biếng nhác, tiến hành công việc theo thời biểu, kết quả của công việc được thành tựu đến vị ấy.

3008. Đối với kẻ có bản tánh không nỗ lực, phục vụ kẻ không nỗ lực, có hành động một cách chán nản, mục đích không được kết trái một cách đúng đắn (cho kẻ ấy).

3009. Và đối với người đã gắn bó với (sự tu tập của) bản thân, phục vụ người nỗ lực như thế ấy, có hành động không chán nản, mục đích được kết trái một cách đúng đắn (cho người ấy).

3010. Việc bảo vệ tài sản đã được tích trữ gọi là sự gắn bó vào việc cần phải làm. Cha thân, cha hãy thực hành hai việc ấy và chớ để tiêu hoại tài sản vì việc làm không thích hợp. Kẻ ngu do không làm việc làm thích hợp tựa như căn nhà bằng sậy bị sụp đổ.

3011. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (phụng dưỡng) đối với cha mẹ. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3012. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (cấp dưỡng) đối với vợ con. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3013. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (thu phục) đối với bạn bè và đồng nghiệp. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3014. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (chu cấp) đối với các đội xa binh và bộ binh. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3015. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) ở các thôn làng và các phố thị. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3016. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) trong các đất nước và các xứ sở. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3017. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (bố thí) đến các Sa-môn và Bà-la-môn. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3018. Dhammaṃ cara mahārāja migapakkhīsu khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3019. Dhammaṃ cara mahārāja dhammo ciṇṇo sukhāvaho,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3020. Dhammaṃ cara mahārāja saindā[1] devā sabrahmakā,
suciṇṇena divaṃ[2] pattā mā dhammaṃ rāja pamādo.[3]

3021. Tattheva te vattapadā esāva[4] anusāsanī,
sappaññasevikalyāṇī[5] samattaṃ sāmataṃ[6] vidū "ti.
Tesakuṇajātakaṃ.

2. SARABHAṄGAJĀTAKAṂ

3022. Alaṅkatā kuṇḍalino suvatthā
veḷuriyamuttā tharukhaggabandhā,[7]
rathesabhā tiṭṭhatha kenu tumhe
kathaṃ vo jānanti manussaloke.

3023. Ahamaṭṭhako bhīmaratho panāyaṃ
kāliṅgarājā pana uggato ayaṃ,[8]
susaññatānaṃ isīnaṃ[9] dassanāya
idhāgatā pucchitāyemha pañhe.

3024. Vehāsayaṃ tiṭṭhati[10] antalikkhe
pathaddhuno paṇṇaraseva[11] cando,
pucchāmi taṃ yakkha mahānubhāva
kathaṃ taṃ jānanti manussaloke.

3025. Yamāhu devesu sujampatīti
maghavāti taṃ[12] āhu manussaloke,
sadevarājā idamajja patto
susaññatānaṃ isīnaṃ dassanāya.

---

[1] indā - Syā; indo - PTS.
[2] tidivaṃ - katthaci.
[3] pāmado - Ma, Syā.
[4] esā ca - PTS.
[5] sappaññasevī kalyāṇī - Ma;
sappaññe sevi kalyāṇi - PTS.
[6] sāma taṃ - Ma, Syā.
[7] baddhā - PTS.
[8] uggatoyaṃ - Ma, Syā.
[9] susaññatān' isinaṃ - PTS.
[10] tiṭṭhasi - Ma, Syā.
[11] pannaraseva - Ma.
[12] naṃ - PTS.

3018. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không hãm hại) đối với các loài thú và loài chim. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3019. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. (Thiện) pháp được thực hành là nguồn đem lại niềm an lạc. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3020. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. Thiên Chủ Inda, chư Thiên, cùng với Phạm Thiên đã đạt được cung Trời nhờ đã thực hành tốt đẹp. Tâu bệ hạ, chớ xao lãng (thiện) pháp.

3021. Ngay trong trường hợp ấy, các phần công việc của bệ hạ chính là các lời khuyên bảo ấy. Bệ hạ hãy là người tốt lành, có sự thân cận với các bậc trí tuệ, là người hiểu biết đầy đủ về bản thân."

Bổn Sanh Ba Con Chim. [521]

2. BỔN SANH ĐẠI ẨN SĨ SARABHAṄGA

(Lời vị ẩn sĩ đệ tử Anusissa hỏi ba vị vua)

3022. "Các vị đã được trang điểm, có đeo bông tai, y phục tươm tất, đeo gươm có chuôi bằng ngọc bích và ngọc trai. Thưa các ngài thủ lãnh xa binh, xin các ngài dừng lại, và các ngài là ai? Người ta nhận biết các ngài như thế nào ở thế giới nhân loại?"

3023. "Trẫm là Aṭṭhaka, và vị này là Bhīmaratha, còn vị nổi bật này là vua Kāliṅga. Chúng tôi đi đến nơi này để yết kiến các vị ẩn sĩ đã khéo tự kiềm chế để hỏi các câu hỏi."

(Lời vị ẩn sĩ đệ tử Anusissa hỏi Thiên Chủ Sakka)

3024. "Ngài đứng ở không trung, trên bầu trời, tựa như mặt trăng vào ngày rằm, ở lưng chừng trời. Thưa vị Dạ-xoa có đại oai lực, tôi xin hỏi ngài, người ta nhận biết ngài như thế nào ở thế giới nhân loại?"

3025. "Ở giữa chư Thiên, người ta đã gọi ta đây là 'Chồng của nàng Sujā,' và ở thế giới nhân loại đã gọi là 'Maghavā.' Hôm nay, Thiên Vương ta đây đi đến nơi này để yết kiến các vị ẩn sĩ đã khéo tự kiềm chế."

3026. Dūre sutā no isayo samāgatā
mahiddhikā iddhiguṇūpapannā,
vandāmi te ayire pasannacitto
ye jīvalokettha manussaseṭṭhā.

3027. Gandho isīnaṃ ciradikkhitānaṃ[1]
kāyā cuto gacchati māḷutena,[2]
ito paṭikkamma[3] sahassanetta
gandho isīnaṃ asuci devarāja.

3028. Gandho isīnaṃ ciradikkhitānaṃ
kāyā cuto gacchatu māḷutena,
vicitrapupphaṃ surabhiṃva mālaṃ
gandhaṃ cetaṃ[4] pāṭikaṅkhāma bhante
na hettha devā paṭikkūlasaññino.

3029. Purindado bhūtapatī yasassī
devānamindo maghavā[5] sujampati,
sa devarājā asuragaṇappamaddano
okāsamākaṅkhati pañha pucchituṃ.

3030. Konevimesaṃ idha paṇḍitānaṃ
pañhe puṭṭho nipuṇe vyākarissati,
tiṇṇañca raññaṃ manujādhipānaṃ
devānamindassa ca vāsavassa.

3031. Ayaṃ isī[6] sarabhaṅgo yasassī[7]
yato jāto virato methunasmā,
ācariyaputto[8] suvinītarūpo
so nesaṃ pañhāni viyākarissati.

3032. Koṇḍañña pañhāni viyākarohi
yācanti taṃ isayo sādhurūpā,
koṇḍañña eso manujesu dhammo
yaṃ vuḍḍham[9]āgacchati esa bhāro.

3033. Katāvakāsā pucchantu bhonto
yaṃ kiñci pañhaṃ manasābhipatthitaṃ,
ahaṃ hi taṃ taṃ vo viyākarissaṃ
ñatvā sayaṃ lokamimaṃ parañca.

3034. Tato ca maghavā sakko atthadassī purindado,
apucchi paṭhamaṃ pañhaṃ yañcāsi abhipatthitaṃ.

---

[1] dakkhitānaṃ - Syā, PTS.
[2] mālutena - Ma, Syā, PTS.
[3] parakkamma - PTS.
[4] gandhañca etaṃ - Ma, Syā; gandhaṃ etaṃ - PTS.
[5] sakko maghavā - Ma.
[6] isi - Ma, Syā.
[7] tapassī - Ma, Syā, PTS.
[8] āceraputto - Ma, Syā.
[9] vuddham - Ma; vaddham - PTS.

(Lời trao đổi giữa Thiên Chủ Sakka và vị ẩn sĩ đệ tử Anusissa)
3026. "Các vị ẩn sĩ đã được chúng tôi nghe danh từ xa. Các ngài đã tụ hội lại. Các ngài có đại thần lực, đã đạt được các loại thần thông. Thưa các ngài, với tâm tịnh tín, tôi xin đảnh lễ các ngài, những vị ưu tú của nhân loại ở thế gian của cuộc sống tại nơi này."

3027. "Mùi hương phát ra từ cơ thể của các vị ẩn sĩ đã xuất gia lâu ngày đi theo chiều gió. Thưa vị Nghìn Mắt, ngài hãy bước lui khỏi nơi này. Thưa vị Thiên Vương, mùi hương của các vị ẩn sĩ là không trong sạch."

3028. "Mùi hương phát ra từ cơ thể của các vị ẩn sĩ đã xuất gia lâu ngày hãy đi theo chiều gió, tựa như tràng hoa thơm ngát với bông hoa nhiều màu sắc. Bạch ngài, chúng tôi mong mỏi mùi hương này, bởi vì chư Thiên không có ý tưởng nhờm gớm về mùi hương này."

(Lời vị ẩn sĩ đệ tử Anusissa trình bày với hội chúng)
3029. "Vị đã bố thí trước đây, vị chúa của các sanh linh, vị có danh tiếng,
vị chúa của chư Thiên, vị Maghavā, chồng của nàng Sujā,
vị Thiên Vương ấy, vị có sự đánh tan bè lũ A-tu-la,
mong chờ cơ hội để hỏi câu hỏi.

3030. Vậy ở đây, ai trong số các bậc sáng suốt này, khi được hỏi, sẽ trả lời các câu hỏi vi tế của ba vị vua, là ba bậc chúa tể cai trị loài người, của đấng quyền năng, và của vị chúa của chư Thiên?"

(Lời đề nghị của hội chúng các vị ẩn sĩ)
3031. "Vị ẩn sĩ Sarabhaṅga này có danh tiếng,
đã lánh xa pháp đôi lứa từ lúc sanh ra,
là con trai của vị giáo thọ, đã khéo được huấn luyện,
vị ấy sẽ trả lời các câu hỏi của các bậc (vua chúa) ấy."

(Lời vị ẩn sĩ đệ tử Anusissa)
3032. "Thưa ngài Koṇḍañña, xin ngài trả lời các câu hỏi.
Các vị ẩn sĩ đức độ thỉnh cầu điều ấy.
Thưa ngài Koṇḍañña, điều ấy là quy luật ở loài người,
trách nhiệm ấy dành cho vị trưởng thượng."

(Lời vị đại ẩn sĩ Sarabhaṅga)
3033. "Cơ hội đã được tạo ra. Hãy để quý ngài hỏi
bất cứ câu hỏi nào được mong mỏi ở trong tâm.
Bởi vì ta sẽ trả lời cho quý vị từng câu một
sau khi tự thân ta biết về đời này và đời sau."

3034. Và sau đó, Thiên Chủ Maghavā, Sakka, vị mong mỏi điều lợi ích, vị đã bố thí trước đây, đã hỏi câu hỏi đầu tiên về điều đã được mong mỏi (ở trong tâm):

3035. Kiṃsu[1] vadhitvā na kadāci socati
kissappahānaṃ isayo vaṇṇayanti,
kassīdha vuttaṃ pharusaṃ khametha
akkhāhi me koṇḍañña etamatthaṃ.

3036. Kodhaṃ vadhitvā na kadāci socati
makkhappahānaṃ isayo vaṇṇayanti,
sabbesaṃ vuttaṃ pharusaṃ khametha
etaṃ khantiṃ uttamamāhu santo.

3037. Sakkā ubhinnaṃ[2] vacanaṃ titikkhituṃ
sadisassa vā seṭṭhatarassa[3] vāpi,
kathannu hīnassa vaco khametha
akkhāhi me koṇḍañña etamatthaṃ.

3038. Bhayā hi seṭṭhassa vaco khametha
sārambhahetu pana sādisassa,
yo cidha[4] hīnassa vaco khametha
etaṃ khantiṃ uttamamāhu santo.

3039. Kathaṃ vijaññā catumaṭṭharūpaṃ[5]
seṭṭhaṃ sarikkhaṃ athavāpi hīnaṃ,
virūparūpena caranti santo
tasmā hi sabbesa[6] vaco khametha.

3040. Na hetamatthaṃ mahatīpi senā
sarājikā yujjhamānā labhetha,
yaṃ khantimā sappuriso labhetha
khantībalassūpasamanti verā.

3041. Subhāsitante anumodiyāna[7]
aññaṃ taṃ pucchāmi tadiṅgha brūhi,
yathā ahū[8] daṇḍakī nāḷikīro[9]
athajjuno kalābu cāpi rājā,
tesaṃ gatiṃ brūhi supāpakamminaṃ
katthūpapannā isīnaṃ[10] viheṭhakā.

3042. Kisaṃ hi[11] vacchaṃ avakiriya[12] daṇḍakī
ucchinnamūlo sajano saraṭṭho,
kukkulanāme[13] nirayamhi paccati
tassa phuliṅgāni patanti[14] kāye.

---

1 kiṃ sū - Ma, PTS; kiṃsū - Syā.
2 sakkā hi dvinnaṃ - PTS.
3 seṭṭhanarassa - PTS.
4 cīdha - Ma, Syā, PTS.
5 catupattharūpaṃ - Ma.
6 sabbesaṃ - Ma, PTS.
7 anumodiyānaṃ - PTS.
8 ahuṃ - Ma.
9 nāḷikero - Ma.
10 isinaṃ - Ma, PTS.
11 kisañhi - Ma;
kīsaṃ hi - Syā.
12 avakrīya - Syā.
13 kukkuḷanāme - Ma;
kukkūlanāme - Syā.
14 phuliṅgā nipatanti - Syā.

(Lời trao đổi giữa Thiên Chủ Sakka và vị đại ẩn sĩ Sarabhaṅga)
3035. "Sau khi tiêu diệt cái gì mà không bao giờ sầu muộn?
Các bậc ẩn sĩ khen ngợi việc dứt bỏ cái gì?
Nên nhẫn nhịn người nào về điều thô lỗ đã được họ nói ra ở nơi này?
Thưa ngài Koṇḍañña, hãy giải thích cho tôi về điều ấy."

3036. "Sau khi tiêu diệt sự giận dữ thì không bao giờ sầu muộn.
Các bậc ẩn sĩ khen ngợi việc dứt bỏ sự gièm pha.
Nên nhẫn nhịn tất cả mọi người về điều thô lỗ đã được họ nói ra.
Các bậc thiện nhân đã nói sự nhẫn nại này là tối thượng."

3037. "Có thể kham nhẫn lời nói của hai hạng người
ngang bằng mình hoặc ưu tú hơn mình,
làm thế nào nhẫn nhịn lời nói của người thấp kém?
Thưa ngài Koṇḍañña, hãy giải thích cho tôi về điều ấy."

3038. "Có thể kham nhẫn lời nói của người ưu tú bởi vì sợ hãi,
và của người bằng mình vì nguyên nhân nguy hiểm đến sinh mạng.
Ở đây, người nào có thể tha thứ lời nói của người thấp kém,
các bậc thiện nhân đã nói sự nhẫn nại này là tối thượng.

3039. Làm thế nào có thể nhận biết được một người là ưu tú, tương đương, hoặc là thấp kém hơn với hình thức bên ngoài của bốn oai nghi? Các bậc thiện nhân du hành với hình thức ngụy trang (giả dạng người tồi tàn); chính vì thế, nên nhẫn nhịn lời nói của tất cả mọi người.

3040. Thật vậy, các đạo quân với cả đức vua đầu có vĩ đại, trong khi chiến đấu cũng không đạt được mục đích ấy, nhưng bậc chân nhân có lòng nhẫn nại lại đạt được điều ấy; đối với sức mạnh của lòng nhẫn nại, các sự hận thù được lặng yên."

3041. "Sau khi tùy hỷ với lời khéo nói của ngài,
tôi hỏi ngài điều khác. Nào, xin ngài hãy nói về điều ấy.
Ví như thời xưa đã có các vị Daṇḍakī, Nāḷikīra,
rồi vị Ajjuna, và luôn cả vị vua Kalābu,
xin ngài nói về cảnh giới của những kẻ có hành động vô cùng độc ác ấy,
những kẻ quấy nhiễu các vị ẩn sĩ sẽ tái sanh ở đâu?"

3042. "Bởi vì đã ném vật dơ vào Kisavaccha, vua Daṇḍakī
cùng với dân chúng và cả đất nước đã bị bứng gốc,
rồi bị nung nấu ở địa ngục tên Kukkula;
các cục than hừng đổ lên thân hình của vị vua ấy.

3043. Yo saññate pabbajite aheṭhayi[1]
dhammaṃ bhaṇante samaṇe adūsake,
taṃ nāḷikīraṃ sunakhā parattha
saṅgamma khādanti viphandamānaṃ.

3044. Athajjuno niraye sattisūle
avaṃsiro patito uddhapādo,[2]
aṅgīrasaṃ gotamaṃ heṭhayitvā
khantiṃ tapassiṃ cirabrahmacāriṃ.

3045. Yo khaṇḍaso pabbajitaṃ achedayī[3]
khantiṃ vadantaṃ samaṇaṃ adūsakaṃ,
kalābuvīciṃ upapajja paccati
mahāpatāpaṃ[4] kaṭukaṃ bhayānakaṃ.

3046. Etāni sutvā nirayāni paṇḍito
aññāni pāpiṭṭhatarāni cettha,
dhammaṃ care samanabrāhmaṇesu
evaṃkaro saggamupeti ṭhānaṃ.

3047. Subhāsitante anumodiyāna[5]
aññaṃ taṃ pucchāmi tadiṅgha brūhi
kathaṃ vidhaṃ sīlavantaṃ vadanti
kathaṃ vidhaṃ paññavantaṃ vadanti,
kathaṃ vidhaṃ sappurisaṃ vadanti
kathaṃ vidhaṃ no siri no jahāti.

3048. Kāyena vācāya ca yo dha[6] saññato
manasā ca kiñci na karoti pāpaṃ,
na attahetu alikaṃ bhaṇāti[7]
tathā vidhaṃ sīlavantaṃ vadanti.

3049. Gambhīrapañhaṃ manasā vicintayaṃ[8]
nāccāhitaṃ[9] kamma karoti luddaṃ,
kālāgataṃ[10] atthapadaṃ na riñcati
tathā vidhaṃ paññavantaṃ vadanti.

---

[1] avañcasi - PTS.
[2] uddhaṃpādo - Ma; addhapādo - PTS.
[3] achedayi - Ma, Syā, PTS.
[4] mahābhitāpaṃ - PTS.
[5] anumodiyānaṃ - PTS.
[6] yo ca - PTS.
[7] bhaṇeti - Ma.
[8] manasābhicintayaṃ - Ma, Syā, PTS.
[9] naccāhitaṃ - Syā.
[10] kālābhataṃ - PTS.

3043. Nāḷikīra đã quấy nhiễu các vị xuất gia đã tự kiềm chế, các bậc Sa-môn không tội lỗi đang thuyết giảng thiện pháp. Các con chó ăn thịt kẻ Nāḷikīra đang run rẩy ấy, khi gã tái sanh vào thế giới khác.

3044. Còn Ajjuna đã bị rơi vào địa ngục cọc nhọn, có chân phía trên đầu phía dưới, sau khi đã quấy nhiễu vị đạo sĩ khổ hạnh Aṅgīrasa Gotama có sự nhẫn nại, đã thực hành Phạm hạnh lâu dài.

3045. Kalābu đã chặt đứt vị xuất gia, bậc Sa-môn không tội lỗi đang thuyết giảng về sự nhẫn nại, thành từng khúc, và bị nung nấu sau khi tái sanh vào địa ngục Avīci có sự nóng bức dữ dội, đắng cay, chốn gây nên nỗi kinh hoàng.

3046. Sau khi nghe về những địa ngục ấy và những địa ngục khác còn tồi tệ hơn nữa ở nơi này, vị sáng suốt nên thực hành thiện pháp ở nơi các vị Sa-môn và Bà-la-môn; vị làm như vậy đi đến vị thế cõi Trời."

3047. "Sau khi tùy hỷ với lời khéo nói của ngài,
tôi hỏi ngài điều khác. Nào, xin ngài hãy nói về điều ấy.
(Các bậc trí) nói người như thế nào gọi là người có giới?
(Các bậc trí) nói người như thế nào gọi là người có trí tuệ?
(Các bậc trí) nói người như thế nào gọi là bậc thiện nhân?
Người như thế nào thì sự vinh quang không rời bỏ?"

3048. "Ở đây, người nào đã tự kiềm chế thân và khẩu,
và không làm bất cứ điều xấu xa nào bằng ý,
không nói việc không thật vì nguyên nhân bản thân,
(các bậc trí) nói người như thế ấy gọi là người có giới.

3049. Người suy xét bằng tâm về câu hỏi thâm sâu,
không làm hành động tàn bạo và không có lợi ích,
không bê trễ lời nói có lợi ích khi thời điểm đến,
(các bậc trí) nói người như thế ấy gọi là người có trí tuệ.

3050. Yo ve kataññū katavedi dhīro
kalyāṇamitto daḷhabhatti ca hoti,
dukhitassa sakkacca karoti kiccaṃ
tathāvidhaṃ sappurisaṃ vadanti.

3051. Etehi sabbehi guṇehupeto
saddho mudu[1] saṃvibhāgī vadaññū,
saṅgāhakaṃ sakhilaṃ saṇhavācaṃ
tathāvidhaṃ no siri no jahāti.

3052. Subhāsitante anumodiyāna[2]
aññaṃ taṃ pucchāmi tadiṅgha brūhi,
sīlaṃ siriñcāpi[3] satañca dhammaṃ
paññañca[4] kaṃ seṭṭhataraṃ vadanti.

3053. Paññā hi seṭṭhā kusalā vadanti
nakkhattarājāriva tārakānaṃ,
sīlaṃ siriñcāpi[5] satañca dhammo[6]
anvāyikā paññavato bhavanti.

3054. Subhāsitante anumodiyāna
aññaṃ taṃ pucchāmi tadiṅgha brūhi,
kathaṃkaro kintikaro kimācaraṃ
kiṃ sevamāno labhatīdha paññaṃ,
paññāyidāni paṭipadaṃ[7] vadehi
kathaṃ karo paññavā hoti macco.

3055. Sevetha vuḍḍhe[8] nipuṇe bahussute
uggāhako paripucchako[9] siyā,
suṇeyya sakkacca subhāsitāni
evaṃkaro paññavā hoti macco.

3056. Sa[10] paññavā kāmaguṇe avekkhati
aniccato dukkhato rogato ca,
evaṃ vipassī pajahāti chandaṃ
dukkhesu kāmesu mahabbhayesu.

3057. Savītarāgo pavineyya[11] dosaṃ
mettaṃ cittaṃ[12] bhāvaye[13] appamāṇaṃ,
sabbesu bhūtesu nidhāya daṇḍaṃ
anindito brahmamupeti ṭhānaṃ.

---

1 mudū - Ma, PTS.
2 anumodiyānaṃ - PTS.
3 sirī cāpi - PTS.
4 paññā ca - PTS.
5 sīrī cāpi - Ma, Syā, PTS.
6 dhammā - PTS.
7 paññāya dānippaṭipaṃ - Ma; paññāyadānippaṭipadaṃ - Syā; paññāya dāni paṭipadaṃ - PTS.
8 vuddhe - Ma; buddhe - Syā; vaddhe - PTS.
9 uggāhako ca paripucchako - Ma; uggāhako capparipucchako - Syā; uggāhako vā paripucchako - PTS.
10 sa - itisaddo Ma potthake na dissate.
11 sa vineyya - Syā.
12 mettacittaṃ - Syā.
13 bhāveyya - Syā.

3050. Người nào thật sự là người tri ân, biết báo ân, sáng trí,
là người bạn tốt lành, và có lòng nhiệt tình bền vững,
là người làm phận sự một cách nghiêm chỉnh đối với kẻ bị đau khổ,
(các bậc trí) nói người như thế ấy gọi là bậc thiện nhân.

3051. Người được đầy đủ với tất cả các đức tính ấy,
có niềm tin, mềm mỏng, có sự chia sớt về tài sản, rộng lượng,
hào phóng, nói năng tử tế, có lời nói dịu dàng,
người như thế ấy thì sự vinh quang không rời bỏ."

3052. "Sau khi tùy hỷ với lời khéo nói của ngài, tôi hỏi ngài điều khác. Nào, xin ngài hãy nói về điều ấy. Về (các yếu tố) giới hạnh, cùng với sự vinh quang, và đức tính của những người tốt, và trí tuệ, (các bậc trí) nói yếu tố nào là ưu tú hơn?"

3053. "Các bậc thiện xảo nói chính trí tuệ là ưu tú,
tựa như vua của các vì tinh tú (mặt trăng) ở giữa các vì sao.
Giới hạnh, cùng với sự vinh quang, và đức tính của những người tốt
là những yếu tố đi theo sau trí tuệ."

3054. "Sau khi tùy hỷ với lời khéo nói của ngài,
tôi hỏi ngài điều khác. Nào, xin ngài hãy nói về điều ấy.
Người hành động như thế nào, làm việc gì, đang thực hành điều gì,
đang phụng sự điều gì thì đạt được trí tuệ ở thế gian này?
Giờ đây, xin ngài hãy nói về đường lối thực hành để đạt được trí tuệ.
Người hành động như thế nào là người có trí tuệ?"

3055. "Hãy phụng sự các bậc trưởng thượng, tinh tế, có kiến thức,
nên là người học tập, nên là người hỏi (điều thắc mắc),
nên cẩn thận lắng nghe các lời khéo nói;
người hành động như vậy là người có trí tuệ.

3056. Vị có trí tuệ ấy nhìn thấy các loại dục
là vô thường, là khổ não, là bệnh tật.
Người có sự minh sát như vậy dứt bỏ sự mong muốn
ở các sự khổ đau, ở các dục, ở các nỗi sợ hãi lớn lao.

3057. Vị ấy có luyến ái đã được xa lìa, có thể xua đi sân hận,
có thể phát triển tâm từ ái vô hạn lượng.
Sau khi đã buông bỏ sự hành hạ đối với tất cả chúng sanh,
không bị chê bai, vị ấy đạt đến vị thế Phạm Thiên."

3058. Mahiddhiyaṃ[1] āgamanaṃ ahosi
tavamaṭṭhaka[2] bhīmarathassa cāpi,
kāliṅgarājassa ca uggatassa
sabbesa[3] vo kāmarāgo pahīno.

3059. Evaṃ metaṃ paracittavedī[4]
sabbesa no kāmarāgo pahīno,
kārohi okāsamanuggahāya
yathāgatiṃ te abhisambhavema.

3060. Karomi[5] okāsamanuggahāya
tathā hi vo kāmarāgo pahīno,
pharātha kāyaṃ vipulāya pītiyā
yathā gatiṃ me abhisambhavetha.

3061. Sabbaṃ karissāma tavānusāsanaṃ[6]
yaṃ yaṃ tuvaṃ vakkhasi bhūripañña,
pharāma kāyaṃ vipulāya pītiyā
yathā gatiṃ me abhisambhavema.

3062. Katāyaṃ[7] vacchassa kisassa pūjā
gacchantu bhonto isayo sādhurūpā,
jhāne ratā hotha sadā samāhitā
esā ratī pabbajitassa seṭṭhā.

3063. Sutvāna gāthā paramatthasañhitā
subhāsitā isinā paṇḍitena,
te vedajātā anumodamānā
pakkāmu devā devapuraṃ yasassino.

3064. Gāthā imā atthavatī subyañjanā
subhāsitā isinā paṇḍitena,
yo kocimā aṭṭhikatvā suṇeyya
labhetha pubbāpariyaṃ visesaṃ,
laddhāna pubbāpariyaṃ visesaṃ
adassanaṃ maccurājassa gacche.

3065. Sālissaro sāriputto meṇḍissaro nāma[8] kassapo,
pabbato anuruddho ca kaccāyano ca devalo.[9]

3066. Anusisso ca ānando kisavaccho ca kolito,
nārado puṇṇo mantāniputto[10] sesaparisā[11] buddhaparisā[12]
sarabhaṅgo lokanātho[13] evaṃ dhāretha jātakan ”ti.

Sarabhaṅgajātakaṃ.

---

[1] mahatthiyaṃ - Ma.
[2] tavamaṭṭhakā - Ma, PTS.
[3] sabbesaṃ - PTS.
[4] evametaṃ paracittavedi - Ma, Syā, PTS.
[5] karohi - PTS.
[6] tavānusāsaniṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] katāya - Ma, Syā.
[8] meṇḍissaro ca - Syā, PTS.
[9] devilo - Syā.
[10] nārado udāyī thero - Ma.
[11] parisā - Ma.
[12] nārado ... buddhaparisā - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.
[13] bodhisatto - Syā, PTS.

(Lời trao đổi giữa vị đại ẩn sĩ Sarabhaṅga và ba vị vua)
3058. "Tâu (đức vua) Aṭṭhaka, đã có sự đạt đến quyền lực lớn lao cho bệ hạ, luôn cả đức vua Bhīmaratha, và đức vua Kāliṅga nổi bật; sự luyến ái trong các dục của tất cả các vị đã được dứt bỏ."

3059. "Điều ấy là như vậy, thưa bậc biết được tâm của người khác,
sự luyến ái trong các dục của tất cả chúng tôi đã được dứt bỏ.
Xin ngài hãy tạo cho cơ hội bằng sự nâng đỡ.
Mong rằng chúng tôi đạt được giống như sự thành tựu của ngài."

3060. "Ta tạo cho cơ hội bằng sự nâng đỡ,
bởi vì sự luyến ái trong các dục của các vị đã được dứt bỏ như thế ấy.
Các vị hãy thấm nhuần toàn thân với tràn đầy hỷ lạc.
Các vị hãy đạt được giống như sự thành tựu của ta."

3061. "Chúng tôi sẽ thực hành mọi điều chỉ dạy của ngài,
mỗi một điều ngài sẽ nói ra, thưa bậc có trí tuệ uyên bác,
Mong rằng chúng tôi thấm nhuần toàn thân với tràn đầy hỷ lạc.
Mong rằng chúng tôi đạt được giống như sự thành tựu của ngài."

3062. "Việc tôn vinh đến vị Kisavaccha này đã được thực hiện.
Các ngài hãy ra đi, thưa chư tôn đức ẩn sĩ có hình dáng tốt lành,
chư vị hãy thích thú với việc tham thiền, luôn luôn định tĩnh;
việc ấy là sự lạc thú tối ưu của bậc xuất gia."

(Lời đức Thế Tôn tổng kết sau khi thuật lại câu chuyện quá khứ)
3063. "Sau khi lắng nghe các kệ ngôn liên hệ đến mục đích tối thượng
đã được khéo nói bởi bậc ẩn sĩ sáng suốt,
các vị ấy tùy hỷ với niềm hân hoan sanh khởi,
chư Thiên có danh tiếng đã về lại Thiên giới.

3064. Các câu kệ ngôn này có ý nghĩa, có văn hay,
đã được khéo nói bởi bậc ẩn sĩ sáng suốt.
Bất cứ ai chăm chú lắng nghe những lời này
có thể đạt được sự chứng đạt thứ bậc đầu tiên.
Sau khi đạt được sự chứng đạt thứ bậc đầu tiên,
có thể vượt khỏi tầm nhìn của Thần Chết.

3065. (Thời bấy giờ) vị Sālissara nay là Sāriputta, vị tên Meṇḍissara nay là Kassapa, vị Pabbata nay là Anuruddha, còn vị Kaccāyana nay là Devala.

3066. Vị Anusissa nay là Ānanda, vị Kisavaccha nay là Kolita, vị Nārada nay là Puṇṇa Mantāniputta, hội chúng còn lại nay là hội chúng của đức Phật, vị Sarabhaṅga nay là đấng Đấng Bảo Hộ Thế Gian. Các ngươi hãy ghi nhớ câu chuyện Bổn Sanh như vậy."

Bổn Sanh Đại Ẩn Sĩ Sarabhaṅga. [522]

3. ALAMBUSĀJĀTAKAṂ

3067. Athabravi[1] brahā indo vatrabhū jayataṃ pitā,
devakaññaṃ parābhetvā sudhammāyaṃ alambusaṃ.

3068. Misse devā taṃ yācanti tāvatiṃsā saindakā,
isipalobhike[2] gaccha isisiṅgaṃ alambuse.

3069. Purāyaṃ amhe acceti[3] vatavā[4] brahmacariyavā,
nibbānābhirato vuddho[5] tassa maggāni āvara.[6]

3070. Devarāja kimeva tvaṃ mameva tuvaṃ sikkhasi,
isipalobhike gaccha santi aññāpi accharā.

3071. Mādisiyo pavarā ceva asoke nandane vane,
tāsampi hotu pariyāyo tāpi yantu palobhikā.[7]

3072. Addhā hi saccaṃ bhaṇasi santi aññāpi accharā,
tādisiyo pavarā ceva asoke nandane vane.

3073. Na tā evaṃ pajānanti pāricariyaṃ pumaṃ gatā,
yādisaṃ tvaṃ pajānāsi nāri sabbaṅgasobhane.

3074. Tvameva gaccha kalyāṇi itthīnaṃ pavarā casi,
taveva[8] vaṇṇarūpena vasamānāpayissasi.[9]

3075. Na cāhaṃ[10] na gamissāmi devarājena pesitā,
vibhemi[11] cetaṃ āsāduṃ uggatejo hi brāhmaṇo.

3076. Aneke nirayaṃ pattā isimāsādiyā janā,
āpannā mohasaṃsāraṃ tasmā lomāni haṃsaye.

3077. Idaṃ vatvāna pakkāmi accharā kāmavaṇṇinī,[12]
missā missetumicchantī[13] isisiṅgaṃ alambusā.

---

[1] atha bravi - Ma; athābravi - Syā; ath' abravī - PTS.
[2] isippalobhane - Ma; isiṃ palobhike - PTS.
[3] nācceti - Syā.
[4] vattavā - Ma.
[5] buddho - Syā; vaddho - PTS.
[6] ācara - PTS.
[7] palobhanā - Ma.
[8] tam eva - PTS.
[9] savasamānayissasi - Ma; vasam ānāmayissasi - PTS.
[10] na vāhaṃ - Ma, syā, PTS.
[11] vabhemi - Syā; vihemi - PTS.
[12] nāma vaṇṇinī - PTS.
[13] missitumicchantī - Ma.

3. BỔN SANH TIÊN NỮ ALAMBUSĀ

3067. Khi ấy, Thiên chủ Inda vĩ đại, bậc đã khuất phục A-tu-la Vatra, người cha của các vị chiến thắng, đã chọn ra nàng tiên nữ Alambusā và đã nói với nàng ấy tại hội trường Sudhammā rằng:

3068. "Này Alambusā kiều diễm, chư Thiên cõi Đạo Lợi với Thiên Chủ Inda thỉnh cầu nàng. Này cô nàng quyến rũ ẩn sĩ, nàng hãy đi gặp Isisiṅga.

3069. Vị này đầy đủ về phận sự, có Phạm hạnh, thích thú Niết Bàn, tăng trưởng về đức độ, vượt trội chúng tôi ở Thiên cung. Nàng hãy ngăn chặn các đạo lộ của vị ấy."

3070. "Tâu Thiên Vương, tại sao ngài nhìn thấy chỉ mỗi thiếp? Ngài hãy đi đến các cô có khả năng quyến rũ các ẩn sĩ; vẫn còn có các tiên nữ khác nữa.

3071. Có các cô tương đương thiếp và còn quý phái hơn nữa tại khu vườn Nandana không có sầu muộn. Hãy là cơ hội cho các cô ấy. Hãy để các cô nàng quyến rũ ấy đi vậy."

3072. "Nàng nói quả đúng là sự thật. Vẫn còn có các tiên nữ khác nữa. Có các cô tương đương nàng và còn quý phái hơn nữa tại khu vườn Nandana không có sầu muộn.

3073. Này người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, các nàng ấy không biết cách phục vụ khi đến với người nam, còn người như nàng đây biết.

3074. Và nàng là quý phái trong giới phụ nữ. Này mỹ nữ, chính nàng hãy đi, bằng sắc đẹp và vóc dáng của chính nàng, nàng sẽ khiến vị ẩn sĩ ấy chiều theo quyền lực của nàng."

3075. "Được vị chúa của chư Thiên sai phái, thiếp sẽ không thể không đi. Nhưng thiếp hãi sợ ở việc xúc phạm vị ấy, bởi vì vị Bà-la-môn có oai lực nổi bật.

3076. Không ít người đã rơi vào địa ngục sau khi xúc phạm bậc ẩn sĩ, đã gánh chịu sự luân hồi bởi vì si mê; (nghĩ đến) điều ấy, thiếp sởn hết cả lông."

3077. Nói xong điều này, nàng tiên nữ Alambusā kiều diễm, có sắc đẹp theo như ý muốn, dời gót, trong khi đang mong mỏi được kết thân với vị Isisiṅga.

3078. Sā ca taṃ[1] vanamogayha isisiṅgena rakkhitaṃ,
bimbi[2]jālakasañchannaṃ samantā aḍḍhayojanaṃ.

3079. Pātova pātarāsamhi udanhasamayaṃ[3] paṭi,[4]
aggiṭṭhaṃ parimajjantaṃ isisiṅgaṃ upāgami.

3080. Kā nu vijjurivābhāsi osadhī viya tārakā,
vicittavatthābharaṇā[5] āmuttamaṇikuṇḍalā.

3081. Ādiccavaṇṇasaṅkāsā hemacandanagandhinī,
saññatūru[6] mahāmāyā kumārī cārudassanā.

3082. Vilākā[7] mudukā suddhā pādā te suppatiṭṭhitā,
kamanā[8] kamanīyā te harantiyeva[9] me mano.

3083. Anupubbā ca[10] te ūru[11] nāganāsasamūpamā,
vimaṭṭhā tuyhaṃ sussoṇī akkhassa phalakaṃ yathā.

3084. Uppalasseva kiñjakkhā nābhi te sādhu saṇṭhitā,
pūrākaññhañjanasseva[12] dūrato paṭidissati.

3085. Duvidhā jātā urajā avaṇṭā sādhupaccudā,
payodharā appatītā[13] aḍḍhalābusamā thanā.

3086. Dīghā kambutalābhāsā gīvā eṇeyyakā yathā,
paṇḍarāvaraṇā vaggu catutthamanasannibhā.

3087. Uddhaggā ca adhaggā ca dumaggaparimajjitā,
duvijā nelasambhūtā dinnā[14] tava sudassanā.

3088. Apaṇḍarā lohitantā jiñjuka[15]phalasannibhā,
āyatā ca visālā ca nettā tava sudassanā.

3089. Nātidīghā susammaṭṭhā[16] kanakabyā[17] samocitā,
uttamaṅgaruhā tuyhaṃ kesā candanagandhikā.

3090. Yāvatā kasigorakkhā vāṇijānañca yā gati,
isīnañca parakkhantaṃ[18] saññatānaṃ tapassinaṃ.

---

[1] naṃ - PTS.
[2] bimba - Ma, Syā.
[3] udaṇhasamayaṃ - Ma, PTS; udayasamayaṃ - Syā.
[4] pati - Ma, Syā, PTS.
[5] vicittahatthābharaṇā - Ma, Syā; vicitrahatthābharaṇā - PTS.
[6] saññatūrū - Ma, PTS.
[7] vilaggā - Ma.
[8] gamanā - Ma, Syā.
[9] harantī ñeva - PTS.
[10] anupubbāva - Ma, PTS.
[11] ūrū - Ma, Syā, PTS.
[12] pūrā kaṇhañjanasseva - Ma; purā kaṇhañjanasseva - Syā, PTS.
[13] apatitā - Ma.
[14] dantā - Ma, Syā, PTS.
[15] jiñjūka - Ma.
[16] susamaṭṭhā - Syā.
[17] kanakaggā - PTS.
[18] parakkantaṃ - Ma, Syā, PTS.

3078. Và nàng ấy đã đi sâu vào khu rừng nọ, nơi được hộ trì bởi vị Isisiṅga, được che phủ bởi các chồi non của loài dây leo *bimbi* ở xung quanh đến nửa do-tuần.

3079. Sáng sớm tinh mơ, vào bữa điểm tâm, lúc mặt trời mọc lên, nàng ấy đã đi đến gặp Isisiṅga đang quét dọn gian nhà thờ lửa.

3080. "Người nữ nào chiếu sáng tựa như tia chớp, tựa như ngôi sao *osadhī*? Nàng có vải vóc và đồ trang sức đủ màu sắc rực rỡ, có bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, –

3081. – tương tự như màu sắc của mặt trời, có mùi thơm của trầm hương vàng, có cặp đùi tròn trịa, vô cùng kỳ diệu, là nàng thiếu nữ có có dáng vẻ dễ mến.

3082. Thon thả, mảnh mai, trong trắng, hai bàn chân của nàng khéo léo chạm đất. Các bước đi đáng yêu của nàng làm ngẩn ngơ tâm trí của ta.

3083. Và hai đùi của nàng thon dài tựa như vòi voi. Cặp mông đẹp của nàng trơn láng giống như tấm ván của trò chơi xúc xắc.

3084. Lỗ rún của nàng nằm ở vị trí khéo léo tựa như chùm nhụy của đóa sen xanh, được nhìn thấy từ đằng xa giống như được phủ đầy lớp thuốc bôi màu đen.

3085. Hai vú là hai bầu sữa được sanh ra từ ngực, đầy đặn, có sự nhô lên tốt đẹp, không bị chảy xệ, tựa như hai nửa trái bí ngô.

3086. Cổ nàng dài, màu vàng, có vẻ bằng phẳng, giống như cổ loài sơn dương. Đôi môi xinh xắn (có màu đỏ thắm) tương tự như cái lưỡi.

3087. Hàm răng trên và hàm răng dưới được chùi sạch bằng đầu nhọn của cây chà răng. Những cái răng được mọc lên không có khuyết điểm từ hai hàm là diện mạo xinh đẹp của nàng.

3088. Hai con mắt dài và rộng, có màu đen với đường viền màu đỏ, tương tự như trái dâu rừng, là diện mạo xinh đẹp của nàng.

3089. Mái tóc của nàng mọc ở đầu, không quá dài, khéo được chải chuốt, được gom lại bởi chiếc lược bằng vàng, có mùi thơm của trầm hương.

3090. Cho đến những người sống nhờ vào việc trồng trọt, việc chăn nuôi bò, và lợi nhuận của các việc buôn bán, cho đến vị đang nỗ lực trong số các bậc ẩn sĩ, các đạo sĩ khổ hạnh đã tự kiềm chế, –

3091. Na te samasamaṃ passe asmiṃ paṭhavi[1]maṇḍale,
ko vā tvaṃ kassa vā putto kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ.

3092. Na pañhakālo bhaddante kassapevaṃ gate satī,
ehi samma ramissāma ubho asmākaṃ assame,[2]
ehi taṃ upagūhissaṃ[3] ratīnaṃ kusalo bhava.

3093. Idaṃ vatvāna pakkāmi accharā kāmavaṇṇinī,
missā missetumicchantī[4] isiṅgaṃ alambusā.

3094. So ca vegena nikkhamma chetvā dandhaparakkamaṃ,
tamuttamāsu veṇīsu ajjhappatto[5] parāmasī.

3095. Tamudāvatta kalyāṇī paḷissaji[6] susobhanā,[7]
cavi tamhi[8] brahmacariyā yathā taṃ atha tositā.

3096. Manasā agamā[9] indaṃ vasantaṃ nandane vane,
tassā saṅkappamaññāya maghavā devakuñjaro.

3097. Pallaṅkaṃ pahiṇī[10] khippaṃ sovaṇṇaṃ sopavāhanaṃ,
sa uttaracchadapaññāsaṃ[11] sahassapaṭikatthataṃ.[12]

3098. Tamenaṃ tattha dhāresi ure katvāna sobhanā,
yathā ekamuhuttaṃva tīṇi vassāni dhārayi.

3099. Vimado tīhi vassehi pabujjhitvāna brāhmaṇo,
addasāsi harita[13]rukkhe samantā aggiyāyanaṃ.

3100. Navapattavanaṃ phullaṃ kokilāgaṇa[14]ghositaṃ,
samantā sa viloketvā[15] rudaṃ assūni vattayi.

3101. Na juhe na jape mante aggihuttaṃ pahāpitaṃ,
konu me pāricariyāya pubbe cittaṃ palobhayi.

3102. Araññe me viharato yo me tejāha sambhataṃ,[16]
nānāratanaparipuṇṇaṃ[17] nāvaṃva gaṇhi aṇṇave.

---

1 pathavi - Ma; puthuvi
2 asmākamassame - Ma, Syā.
3 upaguyhissaṃ - Ma, Syā.
4 missitumicchantī - Ma.
5 ajjhāpatto - PTS.
6 palissaji - Ma, PTS; palissajji - Syā.
7 susobhanī - Syā.
8 cavitamhi - Ma; cavi tamhā - Syā.
9 āgamā - PTS.
10 pāhini - Syā.
11 sauracchadapaññāsaṃ - Syā.
12 paṭiyatthataṃ - Ma, Syā, PTS.
13 harī - PTS.
14 kokilaggaṇa - Ma; kokilagaṇa - Syā, PTS.
15 paviloketvā - Ma, Syā, PTS.
16 tejā ha sambhutaṃ - Ma; tejāhasambhutaṃ; tejā ha sambhataṃ - PTS.
17 nānāratnaparipūraṃ - Ma; nānāratanaparipūraṃ - Syā, PTS.

3091. – ta không nhìn thấy ai sánh bằng nàng ở trên vòm trái đất này. Nàng là ai, là con của người nào? Làm thế nào chúng tôi có thể biết về nàng?"

3092. "Này Kassapa, không phải là lúc hỏi câu hỏi, khi vận may qua đi như vầy. Chàng ơi, chàng hãy đến. Cả hai chúng ta sẽ vui vầy ở khu ẩn cư của chúng ta. Chàng hãy đến. Khi thiếp ôm lấy chàng, chàng hãy tỏ ra khéo léo đối với các thú vui vầy."

3093. Nói xong điều này, nàng tiên nữ Alambusā kiều diễm, có sắc đẹp theo như ý muốn, dời gót, trong khi đang mong mỏi được kết thân với vị Isisiṅga.

3094. Và vị ấy, đã tức tốc bước ra, đã làm đứt đoạn sự nỗ lực bị trì trệ, đã nắm được nàng ấy ở các phần trên đầu, ở các bím tóc, và đã sờ mó.

3095. Người mỹ nữ có sắc đẹp tuyệt vời đã xoay vị ấy lại và ôm chặt lấy. Phạm hạnh ở vị ấy đã tiêu hoại. Và như thế, tiên nữ Alambusā được hài lòng về điều ấy.

3096. Bằng tâm ý, nàng tiên đã đi đến với Thiên Chủ Inda đang ngự tại khu vườn Nandana. Sau khi nhận biết ý định của nàng ấy, Maghavā, vị đứng đầu chư Thiên –

3097. – đã tức tốc phái đi chiếc kiệu khiêng bằng vàng, có vật phụ tùng, có năm mươi mái che, có một ngàn tấm vải bao bọc.

3098. Trong chiếc kiệu, người con gái đẹp đã đặt vị ấy vào ngực rồi giữ lại; nàng đã ôm chàng hầu như chỉ trong một chốc lát mà đã ba năm (trôi qua ở cõi nhân loại).

3099. Thức giấc sau ba năm, vị Bà-la-môn, hết bị mê đắm, đã nhìn thấy các cây xanh ở xung quanh gian nhà thờ lửa, –

3100. – khu rừng mới thay lá xum xuê, náo nhiệt bởi bầy chim cu cu. Và sau khi quan sát xung quanh, vị ấy đã tuôn những giọt nước mắt, than khóc rằng:

3101. "Ta không có thể cúng tế, ta không có thể trì tụng các chú thuật, lễ tế thần lửa đã bị bỏ bê. Vậy ai đã quyến rũ tâm trước đây của ta vào việc phục vụ (các chuyện ô nhiễm)?

3102. Người nào đã lấy đi pháp tích lũy được từ năng lực (Sa-môn) của ta trong khi ta sống ở trong rừng, tựa như đã lấy đi chiếc thuyền chứa đầy các loại châu báu ở ngoài biển khơi."

3103. Ahante pāricariyāya devarājena pesitā,
avadhiṃ[1] cittaṃ cittena pamādā[2] tvaṃ na bujjhasi.

3104. Imāni kira maṃ tāto kassapo anusāsati,[3]
kamalāsarisitthiyo[4] tāyo bujjhesi māṇava.

3105. Ure gaṇḍāyo bujjhesi tāyo bujjhesi māṇava,
iccānusāsi maṃ[5] tāto yathā maṃ anukampako.

3106. Tassāhaṃ vacanaṃ nākaṃ pitu vuddhassa[6] sāsanaṃ,
araññe nimmanussamhi svājja jhāyāmi[7] ekako.

3107. Sohaṃ tathā karissāmi dhiratthu jīvitena me,
puna vā tādiso hessaṃ maraṇaṃ vā me bhavissati.

3108. Tassa tejañca[8] viriyañca dhitiṃ[9] ñatvā suvaḍḍhitaṃ,[10]
sirasā aggahī pāde isisiṅgaṃ alambusā.

3109. Mā me kujjha[11] mahāvīra mā me kujjha mahāisi,[12]
mahā attho mayā ciṇṇo tidasānaṃ yasassinaṃ,
tayā pakampitaṃ[13] āsi sabbaṃ devapuraṃ tadā.

3110. Tāvatiṃsā ca ye devā tidasānañca vāsavo,
tvañca bhadde sukhī hohi gaccha kaññe yathāsukhaṃ.

3111. Tassa pāde gahetvāna katvā ca naṃ padakkhiṇaṃ,
añjaliṃ paggahetvāna tamhā ṭhānā apakkami.

3112. Yo tassā āsi[14] pallaṅko sovaṇṇo sopavāhano,[15]
sauttaracchadapaññāso sahassapaṭikatthato,[16]
tameva pallaṅkamāruyha agā devāna santike.

3113. Tamokkamiva āyantiṃ jalantiṃ[17] vijjutaṃ yathā,
patīto sumano vitto devindo adadā varaṃ.

3114. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
na isipalobhikā[18] gacche etaṃ sakka varaṃ vare "ti.

Alambusājātakaṃ.

---

[1] avadhi - Syā; avadhī - PTS.
[2] pamādo - Ma.
[3] anusāsate - PTS.
[4] sadisitthiyo - Ma.
[5] iccānusāsimaṃ - Syā.
[6] buddhassa - Syā; vaddhassa - PTS.
[7] svajja jhāyāmi - Ma, Syā; sv-ājja-jjhāyāmi - PTS.
[8] tejaṃ - Ma, Syā.
[9] dhitiñca - PTS.
[10] avaṭṭhitaṃ - Ma, Syā, PTS.
[11] kujjhi - PTS.
[12] mahāise - Ma, Syā.
[13] saṃkampitaṃ - Ma, Syā.
[14] yo ca tassāsi - Ma; yo ca tassāsi - PTS.
[15] sovaṇṇasopavāhano - PTS.
[16] paṭiyatthato - Ma, Syā, PTS.
[17] jalantaṃ - PTS.
[18] nisippalobhikā - Ma; na isipalobhiyaṃ - PTS.

3103. "Thiếp được vị chúa của chư Thiên sai phái đến để phục vụ cho chàng. Thiếp đã phá hoại tâm bằng tâm. Do xao lãng, chàng đã không cảnh giác."

3104. "Người cha yêu dấu Kassapa quả thật có dạy bảo ta những lời này: 'Này người trai trẻ, con hãy cảnh giác những phụ nữ như là đóa hoa sen ấy.

3105. Con hãy cảnh giác các nàng có hai khối nhô lên ở ngực. Này người trai trẻ, con hãy cảnh giác các cô ấy.' Là người có lòng thương tưởng đến ta, người cha yêu dấu đã dạy bảo ta như thế.

3106. Ta đã không thực hiện lời nói của vị ấy, lời giảng dạy của người cha, của bậc trưởng thượng. Hôm nay, trong khu rừng vắng bóng người, ta đây chỉ một mình, ăn năn.

3107. Ta đây sẽ làm như thế nào! Thật xấu hổ thay cho mạng sống của ta! Ta sẽ trở lại là người tu tập như trước đây, hay là ta sẽ chọn lấy cái chết?"

3108. Sau khi biết được năng lực, sự tinh tấn, sự quả quyết đã được tăng trưởng tốt đẹp cho vị ấy, tiên nữ Alambusā đã để đầu ở bàn chân của Isisiṅga, (nói rằng):

3109. "Thưa bậc đại hùng, xin ngài chớ giận thiếp. Thưa bậc đại ẩn sĩ, xin ngài chớ giận thiếp. Thiếp đã làm được lợi ích lớn lao cho chư Thiên cõi Tam Thập danh tiếng. Khi ấy, ngài đã làm cho toàn bộ Thiên giới bị rung chuyển."

3110. "Chư Thiên cõi Đạo Lợi và Thiên Chủ Vāsava của chư Thiên cõi Tam Thập, và nàng, này người nữ hiền thục, mong rằng nàng được an lành. Này cô gái, nàng hãy ra đi thoải mái."

3111. Sau khi nắm lấy hai bàn chân của vị ẩn sĩ, và đi nhiễu vòng quanh vị ấy, nàng tiên đã chắp tay lên và đã rời khỏi nơi ấy.

3112. Đã có chiếc kiệu khiêng bằng vàng, có vật phụ tùng, có năm mươi mái che, có một ngàn tấm vải bao bọc hiện ra cho nàng ấy. Nàng tiên đã bước lên chiếc kiệu ấy và đi về trú xứ của chư Thiên.

3113. Trong khi nàng ấy tiến đến tựa như cây đuốc đang cháy sáng giống như tia chớp, vị Chúa của chư Thiên sung sướng, có thiện ý, có tâm vui vẻ, đã ban cho nàng ấy điều ước muốn.

3114. "Tâu Sakka, nếu ngài ban cho thiếp điều ước muốn, tâu vị chúa tể của tất cả sanh linh, thiếp có thể không phải đi quyến rũ ẩn sĩ. Tâu Sakka, thiếp chọn điều ước muốn ấy."

Bổn Sanh Tiên Nữ Alambusā. [523]

4. SAṄKHAPĀLAJĀTAKAṂ

3115. Ariyāvakāsopi[1] pasannanetto
maññe bhavaṃ pabbajito kulamhā,
kathannu vittāni pahāya bhoge
pabbaji nikkhamma gharā sapañña.[2]

3116. Sayaṃ vimānaṃ naradeva disvā
mahānubhāvassa mahoragassa,
disvāna puññāna[3] mahāvipākaṃ
saddhāyhaṃ pabbajitomhi rāja.

3117. Na kāmakāmā na bhayā na dosā
vācaṃ musā pabbajitā bhaṇanti,
akkhāhi me pucchito etamatthaṃ
sutvāna me jāyihitippasādo.

3118. Vāṇijja[4] raṭṭhādhipa gacchamāno
pathe addasāsimhi milācaputte,[5]
pavaḍḍhakāyaṃ[6] uragaṃ mahantaṃ
ādāya gacchante pamodamāne.

3119. Sohaṃ samāgamma janinda tehi
saṃhaṭṭhalomo[7] avacasmiṃ[8] bhīto,
kuhiṃ ayaṃ nīyati bhīmakāyo
nāgena kiṃ kāhatha bhojaputtā.

3120. Nāgo ayaṃ nīyati bhojanatthaṃ[9]
pavaḍḍhakāyo[10] urago mahanto,
sāduñca thūlañca muduñca maṃsaṃ
na tvaṃ rasaññāsi videhaputta.

3121. Ito mayaṃ gantvā sakaṃ niketaṃ[11]
ādāya satthāni vikopayitvā,
maṃsāni bhokkhāma[12] pamodamānā
mayaṃ hi ve[13] sattavo pannagānaṃ.

3122. Sace ayaṃ nīyati bhojanatthaṃ
pavaḍḍhakāyo urago mahanto,
dadāmi vo balivaddāni[14] soḷasa
nāgaṃ imaṃ muñcatha bandhanasmā.

---

[1] ariyāvakāsosi - Ma, Syā.
[2] sapañño - Syā.
[3] puññānaṃ - PTS.
[4] vaṇijja - PTS.
[5] bhojaputte - Ma, Syā.
[6] pavaddhakāyaṃ - Ma; pavaṭṭakāyaṃ - PTS.
[7] pahaṭṭhalomo - Ma, Syā.
[8] avacamhi - Ma, Syā; avacasmi - PTS.
[9] bhojanatthā - Ma.
[10] pavaddhakāyo - Ma;
[11] niketanaṃ - PTS.
[12] bhakkhāma - Ma, Syā.
[13] vo - Syā, PTS.
[14] balibaddāni - Ma; balibaddhāni - Syā.

4. LONG VƯƠNG SAṄKHAPĀLA

(Lời trao đổi giữa đức vua và vị ẩn sĩ Aḷāra)
3115. "Với tướng hảo quang minh, đôi mắt trong sáng, trẫm nghĩ rằng ngài đã xuất thân từ gia đình danh giá. Thưa bậc có trí tuệ, vì lý do gì ngài đã dứt bỏ các tài sản của cải, đã lìa khỏi gia đình, và đã xuất gia?"

3116. "'Tâu vị chúa của con người, sau khi tự mình nhìn thấy cung điện của Chúa Rồng có đại năng lực, sau khi nhìn thấy quả thành tựu lớn lao của các việc phước thiện, vì đức tin tôi đã xuất gia, tâu bệ hạ."

3117. "Không vì ham muốn các dục, không vì sợ hãi, không vì si mê mà các bậc xuất gia nói lời dối trá. Được hỏi, xin ngài hãy giải thích điều ấy cho trẫm. Sau khi lắng nghe, niềm tịnh tín sẽ sanh lên cho trẫm."

3118. "Tâu vị lãnh đạo đất nước, trong khi đi buôn bán, tôi đã nhìn thấy những đứa trẻ dã man đang vui mừng đi ở trên đường lộ, mang theo con thú loài bò sát to lớn có cơ thể đã phát triển.

3119. Tâu vị chúa của loài người, tôi đây bị kinh hãi, có lông dựng đứng, đã đi đến gặp chúng và đã nói với chúng rằng: 'Con vật có cơ thể dễ sợ này bị đem đi đâu vậy? Này các trai làng, các người sẽ làm gì với con rắn này?'

3120. 'Con rắn này bị đem đi vì mục đích thực phẩm. Nó là con thú loài bò sát to lớn có cơ thể đã phát triển. Và thịt (của nó) ngọt, béo, mềm. Này người con trai xứ Videha, ông không biết hương vị (của nó).'

3121. Từ nơi này, chúng tôi sẽ đi về chỗ ở của mình, sẽ cầm lấy các con dao, sẽ cắt ra, và sẽ vui mừng thưởng thức các miếng thịt. Bởi vì chúng tôi chính là những kẻ thù của các con rắn.'

3122. 'Nếu con vật này bị đem đi vì mục đích thực phẩm. Nó là con thú loài bò sát to lớn có cơ thể đã phát triển. Tôi biếu các người mười sáu con bò đực. Các người hãy phóng thích con rắn này khỏi sự trói buộc.'

3123. Addhā hi no bhakkho ayaṃ manāpo
bahū ca no uragā[1] bhuttapubbā,
karoma te taṃ vacanaṃ aḷāra
mittañca no hohi videhaputta.

3124. Tadassu te bandhanā mocayiṃsu
yaṃ natthuto paṭimokkhassa pāse,
mutto ca so bandhanā nāgarājā
pakkāmi pācīnamukho muhuttaṃ.

3125. Gantvāna pācīnamukho muhuttaṃ
puṇṇehi nettehi pālokayī maṃ,
tadassahaṃ[2] piṭṭhito anvagacchiṃ[3]
dasaṅguliṃ[4] añjaliṃ paggahetvā.

3126. Gaccheva kho tvaṃ taramānarūpo
mā taṃ amittā punaraggahesuṃ,
dukkho[5] hi luddehi punā samāgamo
adassanaṃ bhojaputtāna gaccha.

3127. Agamāsi so rahadaṃ vippasannaṃ
nīlobhāsaṃ ramaṇīyaṃ sutitthaṃ,
samotataṃ[6] jambuhi vetasāhi[7]
pāvekkhi nittiṇṇabhayo patīto.

3128. So taṃ pavissa na cirassa nāgo
dibbena me pāturahū[8] janinda,
upaṭṭhahi maṃ pitaraṃ va putto
hadayaṅgamaṃ kaṇṇasukhaṃ bhaṇanto.

3129. Tvaṃ mesi mātā ca pitā[9] aḷāra
abbhantaro pāṇadado sahāyo,
sakañca iddhiṃ paṭilābhitosmi[10]
aḷāra passa me nivesanāni,
pahūtabhakkhaṃ bahu annapānaṃ
masakkasāraṃ viya vāsavassa.

3130. Taṃ bhūmibhāgehi upetarūpaṃ
asakkharā ceva mudū subhā ca,
nīcatiṇā[11] apparajā ca bhūmi
pāsādikā yattha jahanti sokaṃ.

3131. Anāvakūlā[12] veḷuriyūpanīlā
cātuddisaṃ[13] ambavanaṃ surammaṃ,
pakkā ca pesī ca phalā suphullā
niccotukā dhārayantī phalāni.

---

[1] oragā - Syā.
[2] tadāssahaṃ - Ma.
[3] anvagañchiṃ - PTS.
[4] dasaṅgulī - Syā.
[5] dakkho - Syā.
[6] samonataṃ - Syā.
[7] vedisāhi - Syā.
[8] pāturahuṃ - Ma.
[9] pitā ca - PTS.
[10] paṭilābhakosmi - Ma, Syā.
[11] nīcattiṇā - Ma; nīcātiṇā - Syā, PTS.
[12] anāvakulā - Ma, PTS; anāvakalā - Syā.
[13] catuddisaṃ - Ma, Syā, PTS.

3123. 'Quả thật, món ăn này mới hợp ý chúng tôi.
Và những loài bò sát, đối với chúng tôi đã được ăn trước đây nhiều rồi.
Này ông Aḷāra, chúng tôi làm theo lời nói ấy của ông.
Này người con trai xứ Videha, ông hãy là bạn của chúng tôi.'

3124. Tất nhiên, bọn chúng đã phóng thích con rắn khỏi sự trói buộc,
là sự vướng mắc vào sợi dây đã được xuyên qua lỗ mũi của con rắn.
Và được tự do khỏi sự trói buộc, con rắn chúa ấy
đã mau chóng trườn đi, với mặt hướng về phía đông.

3125. Sau khi đã mau chóng trườn đi, với mặt hướng về phía đông,
con rắn đã ngước nhìn tôi với hai mắt đẫm lệ.
Khi ấy, tôi đã đi theo phía sau của con rắn,
sau khi đã đưa lên mười ngón tay được chắp lại, (nói rằng):

3126. 'Ngươi hãy mau mau đi đi.
Chớ để các kẻ thù bắt lại ngươi lần nữa.
Bởi vì, việc gặp lại những kẻ tàn bạo lần nữa thì khổ lắm.
Ngươi hãy đi khuất tầm nhìn của những gã trai làng.'

3127. Con rắn đã đi đến một hồ nước trong veo,
có màu nước xanh, đáng yêu, có bến tắm xinh,
được trải dài với những cây mận và những cây lau sậy.
Với nỗi sợ hãi đã qua đi, con rắn đã hớn hở trườn vào hồ nước.

3128. Sau khi trườn vào hồ nước không bao lâu, tâu vị chúa của loài người, con rắn ấy đã hiện ra trước mặt tôi với dáng vóc thiên thần. Con rắn đã phục vụ cho tôi, tựa như đứa con trai phục vụ người cha, trong lúc thốt ra lời nói thấm vào trái tim, thoải mái lỗ tai.

3129. 'Này Aḷāra, ông là người mẹ, là người cha của ta,
là máu thịt, là người đã ban cho mạng sống, là người cộng sự của ta.
Và ta đã đạt lại thần lực của mình.
Này Aḷāra, ông hãy xem các chỗ trú ngụ của ta,
có vô số thức ăn, có nhiều cơm nước,
tựa như cung điện Masakkasāra của Thiên Chủ Vāsava.

3130. Nơi ấy có hình thức được cấu trúc với nhiều phần đất.
Các phần đất ấy không có sỏi, êm ái, và xinh đẹp,
có các loài cỏ thấp, và mặt đất không có bụi,
tạo ra sự dễ chịu; là nơi mọi người buông bỏ sầu muộn.

3131. Không bị lồi lõm, (có hồ nước) gần như màu xanh ngọc bích,
ở bốn hướng có rừng xoài vô cùng đáng yêu,
với những chùm trái chín có trái vô cùng xum xuê,
quanh năm thường xuyên trĩu nặng những trái cây.

3132. Tesaṃ vanānaṃ naradeva majjhe
nivesanaṃ bhassarasannikāsaṃ,
rajataggaḷaṃ soṇṇa[1]mayaṃ uḷāraṃ
pabhāsati[2] vijjurivantalikkhe.

3133. Maṇimayā sovaṇṇamayā[3] uḷārā
anekacittā satataṃ sunimmitā,
paripūrā[4] kaññāhi alaṅkatāhi
sovaṇṇa[5]kāyūradharāhi rāja.

3134. So saṅkhapālo taramānarūpo
pāsādamāruyha anomavaṇṇo,
sahassathambhaṃ atulānubhāvaṃ
yatthassa bhariyā mahesī ahosi.

3135. Ekā ca nārī taramānarūpā
ādāya veḷuriyamayaṃ mahagghaṃ,
subhaṃ maṇiṃ jātimantūpapannaṃ
acoditā āsanamabbhihāsi.

3136. Tato maṃ urago hatthe[6] gahetvā
nisīdayī pamukhamāsanasmiṃ,[7]
idamāsanaṃ atra bhavaṃ nisīdatu
bhavañhi me aññatāro garūnaṃ.

3137. Aññā ca nārī taramānarūpā
ādāya vāriṃ upasaṅkamitvā,
pādāni pakkhālayi me janinda
bhariyāva[8] bhattu patino piyassa.

3138. Aparā ca nārī taramānarūpā
paggayha sovaṇṇamayāya[9] pātiyā,
anekasūpaṃ vividhaṃ viyañjanaṃ
upanāmayī bhatta manuññarūpaṃ.

3139. Turiyehi maṃ bhārata bhuttabhattaṃ[10]
upaṭṭhahuṃ bhattu mano viditvā,
tatuttariṃ maṃ nipatī mahantaṃ
dibbehi kāmehi anappakehi.

3140. Bhariyā mametā tisatā aḷāra
sabbattamajjhā[11] padumuttarābhā,
āḷāra etāsu[12] te kāmakāro[13]
dadāmi te tā paricārayassu.

---

[1] sovaṇṇa - Ma, Syā, PTS.
[2] obhāsatī - Ma, PTS; obhāsati - Syā.
[3] soṇṇamayā - Ma.
[4] paripūra - PTS.
[5] suvaṇṇa - Ma, Syā, PTS.
[6] hatthe urago - Syā.
[7] pāmukhaāsanasmiṃ - Ma; pāmukhāasanasmiṃ - Syā.
[8] bhariyā ca - PTS.
[9] sovaṇṇamayā - PTS.
[10] bhuttavantaṃ - Ma, Syā, PTS.
[11] sabb' atthamajjhā - PTS.
[12] etāssu - Ma; etā su - PTS.
[13] kāmakārā - Ma, Syā.

3132. 'Tâu vị chúa của con người, ở giữa các khu rừng ấy là nơi trú ngụ có vẻ ngoài rực rỡ, cao quý làm bằng vàng, có chốt cửa bằng bạc, phát sáng tựa như tia chớp ở không trung.

3133. Tâu bệ hạ, (các gian phòng) được làm bằng ngọc ma-ni, được làm bằng vàng, cao quý, có nhiều tranh vẽ thường xuyên khéo được hóa hiện ra, được đông đúc với các thiếu nữ đã được trang điểm, có mang các vòng vàng ở cánh tay.

3134. Vị Saṅkhapāla ấy, có sắc đẹp hoàn hảo, đã vội vã bước lên tòa lâu đài có sự uy nghi không thể sánh bằng với một ngàn cột trụ, nơi ấy hoàng hậu, người vợ của vị ấy, cư ngụ.

3135. Và một nữ nhân, không được sai bảo, đã vội vã cầm lấy và mang lại chiếc ghế xinh đẹp, làm bằng ngọc bích, vô cùng giá trị, được gắn viên ngọc ma-ni nguyên chất.

3136. Kế đó, vị Long Vương đã cầm lấy tôi ở bàn tay
và đã mời tôi ngồi vào chiếc ghế cao nhất (nói rằng):
'Thưa ngài, hãy ngồi ở chiếc ghế này tại đây,
bởi vì ngài là một trong những vị quan trọng đối với ta.'

3137. Và một nữ nhân khác đã vội vã
lấy nước mang đến gần
và đã rửa sạch hai bàn chân của tôi, tâu vị chúa của loài người,
tựa như người vợ rửa chân cho người chồng, người chủ nhân yêu quý.

3138. Và một nữ nhân khác nữa đã vội vã
trình lên chiếc đĩa làm bằng vàng,
và đã dâng bữa ăn có hình thức hấp dẫn,
với nhiều xúp, với nhiều loại thức ăn phụ.

3139. Tâu vị cai quản đất nước, khi tôi đã ăn xong bữa ăn, biết được tâm ý của chồng, các nàng đã phục vụ tôi bằng các loại nhạc cụ. Chúa rồng đã cung phụng tôi còn lớn lao hơn thế nữa bằng các dục của cõi Trời không phải là ít, (nói rằng):

3140. 'Thưa ngài Aḷāra, ba trăm nàng này là những người vợ của ta, tất cả đều có lưng ong, có sự rạng rỡ vượt trội hoa sen. Thưa Aḷāra, các nàng sẽ phục vụ dục lạc cho ngài. Ta ban tặng các nàng đến ngài. Ngài hãy để cho các nàng ấy hầu hạ.'

3141. Saṃvaccharaṃ dibbarasānubhutvā
tadassahaṃ[1] uttariṃ paccabhāsiṃ,[2]
nāgassidaṃ kinti kathañca laddhaṃ
kathajjhagamāsi vimānaseṭṭhaṃ.

3142. Adhicca laddhaṃ pariṇāmajante
sayaṃ kataṃ udāhu devehi dinnaṃ,
pucchāmi taṃ[3] nāgarājetamatthaṃ
kathajjhagamāsi vimānaseṭṭhaṃ.

3143. Nādhicca laddhaṃ na pariṇāmajaṃ me
na sayaṃ kataṃ napi[4] devehi dinnaṃ,
sakehi kammehi apāpakehi
puññehi me laddhamidaṃ vimānaṃ.

3144. Kinte vataṃ kiṃ pana brahmacariyaṃ
kissa suciṇṇassa ayaṃ vipāko,
akkhāhi me nāgarājetamatthaṃ
kathannu te laddhamidaṃ vimānaṃ.

3145. Rājā ahosiṃ magadhānamissaro
duyyodhano nāma mahānubhāvo,
so ittaraṃ jīvitaṃ saṃviditvā
asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ.

3146. Annañca pānañca pasannacitto
sakkacca dānaṃ vipulaṃ adāsiṃ,[5]
opānabhūtaṃ me gharaṃ tadāsi
santappitā samaṇabrāhmaṇā ca.

3147. Mālañca gandhañca vilepanañca
padīpiyaṃ[6] yānamupassayañca,
acchādanaṃ sayanam[7]athannapānaṃ
sakkacca dānāni adamha tattha.[8]

3148. Taṃ me vataṃ taṃ pana brahmacariyaṃ
tassa suciṇṇassa ayaṃ vipāko,
teneva me laddhamidaṃ vimānaṃ
pahūtabhakkhaṃ bahuannapānaṃ,
naccehi gītehi cupetarūpaṃ[9]
ciraṭṭhitikaṃ na ca sassatāyaṃ.

3149. Appānubhāvā taṃ mahānubhāvaṃ
tejassinaṃ hanti atejavanto,
kimeva dāṭhāvudha kiṃ paṭicca
hatthatthamāgañchi[10] vaṇibbakānaṃ.[11]

---

[1] tadāssuhaṃ - Ma, Syā.
[2] uttarimajjhabhāsiṃ - Ma;
uttari paccabhāsiṃ - Syā.
[3] te - PTS.
[4] nāpi - Ma, Syā.
[5] adāsi - PTS.
[6] padīpayaṃ - Syā.
[7] seyyam - Ma, Syā.
[8] Ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.
[9] upetarūpaṃ - PTS.
[10] hatthattamāgacchi - Ma;
hatthatthamāgacchi - Syā.
[11] vanibbakānaṃ - Ma, Syā, PTS.

3141. Sau khi hưởng thụ hương vị (ngũ dục) ở cõi Trời một năm,
khi ấy, tôi đã hỏi vị này nhiều hơn nữa (rằng):
'Việc này của Long Vương là như thế nào? Và đã đạt được như thế nào?
Làm thế nào ngài đã có được cung điện tuyệt vời?

3142. Cung điện đã đạt được do ngẫu nhiên, đã được sanh lên dành riêng cho ngài, đã được tự thân làm ra, hay là đã được chư Thiên ban tặng? Thưa Long Vương, tôi hỏi ngài về sự việc này. Làm thế nào ngài đã có được cung điện tuyệt vời?'

3143. 'Nó không phải đã đạt được do ngẫu nhiên, không phải đã được sanh lên dành riêng cho ta, không phải đã được tự thân tạo ra, cũng không phải đã được chư Thiên ban tặng. Ta đã đạt được cung điện này nhờ vào các việc phước thiện, nhờ vào các hành động không xấu xa của bản thân.'

3144. 'Sự hành trì của ngài là gì? Thêm nữa, Phạm hạnh của ngài là gì?
Quả thành tựu này là của việc nào đã khéo được thực hành?
Thưa Long Vương, tôi hỏi ngài về sự việc này.
Làm thế nào ngài đã có được cung điện tuyệt vời này?'

3145. 'Ta đã là vị vua, vị chúa tể của xứ Magadha,
tên là Duyyodhana có đại oai lực.
Ta đây đã biết được mạng sống là ngắn ngủi,
không thường còn, có tính chất biến hoại.

3146. Có tâm tịnh tín, ta đã bố thí rộng rãi vật thí, cơm ăn, và nước uống một cách trân trọng. Khi ấy, ngôi nhà của ta đã có hình thức như là cái giếng nước, và các vị Sa-môn, Bà-la-môn đã được toại ý.

3147. Tại nơi ấy, chúng tôi đã ban phát các vật thí một cách trân trọng,
như là tràng hoa, hương thơm, và dầu thoa,
đèn đuốc, xe thuyền, và chỗ trú ngụ,
vải vóc che thân, giường nằm, rồi cơm nước.

3148. Việc ấy đã là sự hành trì của ta. Việc ấy còn là Phạm hạnh của ta.
Quả thành tựu này là của việc đã khéo được thực hành ấy.
Chính nhờ vào việc ấy, ta đã có được cung điện tuyệt vời này,
có vô số thức ăn, có nhiều cơm nước,
và có hình thức được cung ứng với các điệu vũ lời ca;
việc này được tồn tại lâu dài, nhưng không vĩnh viễn.'

3149. 'Tại vì sao mà những kẻ không có uy quyền, có năng lực ít ỏi lại có thể hành hạ ngài là người có uy quyền, có đại oai lực? Thưa vị có răng nanh là vũ khí, liên quan đến điều gì mà ngài đã phải chịu nằm yên ở trong tay của những kẻ cùng khổ?

3150. Bhayannu te anvagataṃ mahantaṃ
tejonu te nānvagaṃ dantamūlaṃ,
kimeva dāṭhāvudha kiṃ paṭicca
kilesamāpajji vaṇibbakānaṃ.

3151. Na me bhayaṃ anvagataṃ mahantaṃ
tejo na sakkā mama tehi hantuṃ,[1]
satañca dhammāni sukittitāni
samuddavelāva duraccayāni.

3152. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ c' aḷāra[2]
uposathaṃ niccamupāvasāmi,
athāgamuṃ soḷasa bhojaputtā
rajjuṃ gahetvāna daḷhañca pāsaṃ.

3153. Bhetvāna nāsaṃ atikassa rajjuṃ
nayiṃsu maṃ samparigayha[3] luddā,
etādisaṃ dukkhamahaṃ titikkhaṃ[4]
uposathaṃ appaṭikopayanto.

3154. Ekāyane taṃ pathe addasaṃsu[5]
balena vaṇṇena c' upetarūpaṃ,[6]
siriyā ca[7] paññāya ca bhāvitosi
kimatthiyaṃ[8] nāga tapo karosi.

3155. Na puttahetu na dhanassa hetu
na āyuno cāpi aḷāra hetu,
manusassayoniṃ abhipatthayāno
tasmā parakkamma tapo karomi.

3156. Tvaṃ lohitakkho vihatantaraṃso
alaṅkato kappitakesamassu,
surosito lohitacandanena
gandhabbarājāva disā pabhāsasi.

3157. Deviddhipattosi mahānubhāvo
sabbehi kāmehi samaṅgibhūto,
pucchāmi taṃ nāgarājetamatthaṃ
seyyo ito kena manussaloko.

---

[1] tebhihantuṃ - Syā.
[2] aḷāra - Ma, Syā.
[3] sampaṭiggayha - PTS.
[4] titikkhiṃ - Ma.
[5] addasāsiṃ - PTS.
[6] upetarūpaṃ - Ma, PTS.
[7] siriyā - Ma, Syā.
[8] kiṃ patthayaṃ - Ma.

3150. Phải chăng uy lực của ngài đã đi theo nỗi sợ hãi lớn lao? Tại vì sao mà uy lực của ngài không đi vào gốc rễ của chiếc răng? Thưa vị có răng nanh là vũ khí, liên quan đến điều gì mà ngài đã phải chịu sự quấy nhiễu của những kẻ cùng khổ?'

3151. 'Uy lực của ta đã không đi theo nỗi sợ hãi lớn lao. Uy lực của ta không thể bị hủy hoại bởi bọn chúng. Các lời giáo huấn của các bậc thiện nhân đã khéo được thuyết giảng là không thể vi phạm, tựa như bờ biển là không thể vượt qua.

3152. Này Aḷāra, vào ngày mười bốn và ngày mười lăm,
ta thường xuyên thực hành ngày trai giới.
Khi ấy, mười sáu gã trai làng đã đi đến
mang theo dây thừng và lưới bẫy chắc chắn.

3153. Sau khi đâm thủng lỗ mũi và xuyên sợi dây qua,
những kẻ tàn bạo đã nắm lấy ta và lôi ta đi.
Ta đã chịu đựng sự khổ đau như thế ấy,
trong khi không làm hư hoại ngày trai giới.'

3154. 'Bọn trai làng đã nhìn thấy ngài trên đường đi, ở lối đi bộ
với vóc dáng đầy đủ sức mạnh và sắc đẹp.
Ngài đã được thành tựu về quyền uy và trí tuệ,
thưa Long Vương, vì mục đích gì mà ngài thực hành khổ hạnh?'

3155. 'Không vì nguyên nhân con trai, không vì nguyên nhân tài sản,
và cũng không vì nguyên nhân tuổi thọ, này Aḷāra,
trong khi ước nguyện về bản thể loài người,
sau khi nỗ lực vì điều ấy, ta đã thực hành hạnh khắc khổ.'[1]

3156. 'Với mắt đỏ ngầu, với bờ vai rộng,
đã được trang điểm, có râu tóc đã được chăm sóc,
khéo được thoa trầm hương đỏ,
ngài tỏa sáng các phương tựa như vị vua của các Càn-thát-bà.

3157. Ngài đã đạt được thần thông của chư Thiên, có đại oai lực,
được phú cho tất cả các dục.
Thưa Long Vương, tôi hỏi ngài ý nghĩa này,
thế giới loài người tốt hơn nơi này bởi điều gì?'

[1] Các câu kệ 3155 - 3158 tương tự như các câu kệ 2495 - 2498 ở các trang 62 và 64.

3158. Āḷāra[1] nāññatra manussalokā
suddhi vā[2] saṃvijjati saññamo[3] vā,
ahañca laddhāna manussayoniṃ
kāhāmi jātimaraṇassa antaṃ.

3159. Saṃvaccharo me usito[4] tavantike
annena pānena upaṭṭhitosmi,
āmantayitvāna paḷemi[5] nāga
cirappavutthosmi[6] ahaṃ janinda.

3160. Puttā ca dārā c' anujīvino ca[7]
niccānusiṭṭhā upatiṭṭhate taṃ,
kaccinnu te nābhisaṃsittha[8] koci
piyañhi me dassanaṃ tuyhaḷāra.[9]

3161. Yathāpi mātū ca pitū agāre[10]
putto piyo paṭivihito vaseyya,[11]
tatopi mayhaṃ idha meva seyyo
cittaṃ hi te nāga mayī pasannaṃ.

3162. Maṇī mamaṃ vijjati lohitaṅko[12]
dhanāharo maṇiratanaṃ uḷāraṃ,
ādāya taṃ[13] gaccha sakaṃ niketaṃ
laddhā dhanaṃ taṃ maṇimossajassu.[14]

3163. Diṭṭhā mayā mānusikāpi kāmā
asassatā vipariṇāmadhammā,
ādīnavaṃ kāmaguṇesu disvā
saddhāyahaṃ pabbajitomhi rāja.

3164. Dumapphalāneva[15] patanti māṇavā
daharā ca vuddhā[16] ca sarīrabhedā,
etampi disvā pabbajitomhi rāja.
apaṇṇakaṃ samaññameva seyyo.

3165. Addhā have sevitabbā sapaññā
bahussutā ye bahuṭhānacintino,
nāgañca sutvāna tavañcaḷāra[17]
kāhāmi puññāni anappakāni.

---

[1] aḷāra - Ma, Syā, PTS.
[2] suddhī va - Ma, Syā; suddhī ca - PTS.
[3] saṃyamo - Ma, Syā.
[4] vasato - Ma, Syā; vusito - PTS.
[5] palemi - Ma, Syā, PTS.
[6] cirappavuṭṭhosmi - Ma, Syā.
[7] dārā anujīvino ca - Ma, Syā.
[8] taṃ nābhisapittha - Ma.
[9] tuyhaṃ aḷāra - Ma; tuyha aḷāra - Syā.
[10] yathāpi mātu ca pitu agāre - Syā;
yathā ca mātā ca pitā c' agāre - PTS.
[11] va seyyo - PTS.
[12] lohitaṅgo - Syā.
[13] tvaṃ - Ma, Syā.
[14] maṇim ussajassu - PTS.
[15] dumapphalānīva - Ma.
[16] vuḍḍhā - Syā.
[17] tuvañcaḷāra - Syā.

3158. ‘Này Aḷāra, ngoại trừ thế giới loài người, không nơi nào khác
được tìm thấy sự trong sạch và sự tự kiềm chế.
Và ta sau khi đạt được bản thể loài người,
sẽ thực hiện việc chấm dứt sanh tử.’

3159. ‘Một năm qua tôi được sống bên cạnh ngài,
tôi được phục vụ cơm ăn nước uống.
Thưa Long Vương, sau khi thông báo thì tôi ra đi.
Tâu vị chúa của loài người, tôi sống xa nhà đã lâu.’

3160. ‘Vợ, các con, và những người sống phụ thuộc
thường xuyên được giáo huấn, có thể phục vụ ông.
Phải chăng không người nào đã mắng nhiếc ông?
Bởi vì, này Aḷāra, việc nhìn thấy ông là điều yêu thích của ta.’

3161. ‘Cũng giống như người mẹ và người cha ở gia đình,
người con trai sống, được yêu thương, được chăm sóc;
tuy nhiên, đối với tôi, chính nơi này là tốt hơn nơi ấy,
bởi vì, thưa Long Vương, tâm của ngài được tịnh tín ở nơi tôi.’

3162. ‘Viên ngọc ma-ni của ta được biết là viên hồng ngọc,
bảo vật ma-ni cao quý là vật mang lại tài sản.
Ông hãy cầm lấy nó và đi về chỗ ở của mình.
Sau khi đạt được tài sản, ông hãy trả lại viên ngọc ma-ni ấy.’

3163. Tôi nhìn thấy các dục thuộc về nhân loại
là không thường còn, có tính chất biến hoại.
Sau khi nhìn thấy điều bất lợi ở các loại dục,
vì đức tin tôi đã xuất gia, tâu bệ hạ.

3164. Tựa như các trái ở trên cây rụng xuống, loài người,
ở tuổi non trẻ và già cả, khi có sự tan rã thân xác đều ngã xuống.
Tâu bệ hạ, sau khi nhìn thấy điều ấy, tôi đã xuất gia.
Chỉ có đời sống Sa-môn không có lỗi lầm là tốt hơn.”

3165. “Quả thật, đúng vậy, nên phụng sự các bậc có trí tuệ,
các bậc đa văn, các vị có những suy nghĩ thiết thực.
Này Aḷāra, sau khi lắng nghe vị Long Vương và ngài,
trẫm sẽ làm các việc phước thiện không phải là ít.”

3166. Addhā have sevitabbā sapaññā
bahussutā ye bahuṭhānacintino,
nāgañca sutvāna mamañca rāja
karohi puññāhi puññāni anappakānī ”ti.
Saṅkhapālajātakaṃ.

5. CULLASUTASOMAJĀTAKAṂ[1]

3167. Āmantayāmi nigamaṃ
mittāmacce pārisajje ca,[2]
sirasmiṃ palitaṃ jātaṃ
pabbajjaṃ dāni rocahaṃ.

3168. Abhuṃ me kathannu bhaṇasi
sallaṃ me deva urasi kappesi,[3]
sattasatā te bhariyā
kathannu te tā bhavissanti.

3169. Paññāyihinti etā
daharā aññampi tā gamissanti,
saggañca patthayāno
tenāhaṃ[4] pabbajissāmi.

3170. Dulladdhaṃ me āsi sutasoma
yassa te homahaṃ mātā,
yaṃ me vilapantiyā
anapekkho pabbajasi deva.

3171. Dulladdhaṃ me āsi sutasoma
yannaṃ[5] ahaṃ vijāyissaṃ,
yaṃ me vilapattiyā
anapekkho pabbajasi deva.

3172. Ko nāmeso dhammo sutasoma
kā ca nāma pabbajjā,
yaṃ no amhe jiṇṇe[6]
anapekkho pabbajasi deva.

3173. Puttāpi tuyhaṃ bahavo
daharā appattayobbanā,
mañjū te[7] taṃ apassantā
maññe dukkhaṃ nigacchanti.

---

[1] cūḷasutasomajātakaṃ - Ma.
[2] parissaje - Ma; parīsaje - PTS.
[3] kampesi - PTS.
[4] tena ahaṃ - Ma; tena-m-ahaṃ - PTS.
[5] yaṃ taṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] yaṃ no amhe jiṇṇe pahāya - Syā.
[7] tepi - Ma, Syā.

3166. "Quả thật, đúng vậy, nên phụng sự các bậc có trí tuệ,
các bậc đa văn, các vị có những suy nghĩ thiết thực.
Tâu bệ hạ, sau khi lắng nghe vị Long Vương và tôi,
bệ hạ hãy làm các việc phước thiện không phải là ít."
Bổn Sanh Long Vương Saṅkhapāla. [524]

5. TIỂU BỔN SANH SUTASOMA

(Lời tuyên bố của đức vua Sutasoma)
3167. "Trẫm thông báo cho cư dân ở phố thị,
các thân hữu và các quan đại thần trong cuộc họp,
ở trên đầu (của trẫm) có sợi tóc bạc đã xuất hiện,
giờ đây trẫm đã vui thích sự xuất gia."

(Lời can gián của vị quan)
3168. "Tại sao bệ hạ lại nói với thần về điều thua thiệt?
Tâu bệ hạ, bệ hạ đã cắm mũi tên vào ngực của thần.
Bệ hạ có bảy trăm người vợ,
các nàng ấy của bệ hạ sẽ như thế nào?"

3169. "Các nàng ấy sẽ biết (việc của họ),
còn trẻ, các nàng sẽ đi theo người khác.
Là người đang ước nguyện cõi Trời,
vì thế, trẫm sẽ xuất gia."

(Lời mẫu hậu)
3170. "Điều đạt được xấu xa đã có cho ta! Này Sutasoma,
khi ta là mẹ của ngài đây,
là việc trong khi mẹ đang than khóc
mà con xuất gia, chẳng đoái hoài, thưa bệ hạ.

3171. Điều đạt được xấu xa đã có cho ta! Này Sutasoma,
là việc ta đã hạ sinh ra ngài đây,
là việc trong khi mẹ đang than khóc
mà con xuất gia, chẳng đoái hoài, thưa bệ hạ."

(Lời phụ hoàng)
3172. "Cái gì gọi là đạo lý ấy? Này Sutasoma,
và cái gì gọi là việc xuất gia?
Là việc mẹ cha đây thì già cả,
mà con xuất gia, chẳng đoái hoài, thưa bệ hạ.

3173. Con còn có nhiều người con trai,
còn trẻ, chưa đến tuổi thành niên.
Chúng là đáng yêu, trong lúc không nhìn thấy con,
cha nghĩ rằng, chúng rơi vào cảnh khổ đau."

3174. Puttehi ca me etehi
daharehi appattayobbanehi,
mañjūhi sabbehipi tumhehi
cirampi ṭhatvā vinābhāvo.[1]

3175. Chinnaṃ nu tuyhaṃ hadayaṃ
ādu[2] karuṇā ca natthi amhesu,
yaṃ no vikkandantiyo[3]
anapekkho pabbajasi deva.

3176. Na ca mayhaṃ chinnaṃ hadayaṃ
atthi karuṇāpi mayhaṃ tumhesu,
saggañca patthayāno[4]
tenāhaṃ pabbajissāmi.

3177. Dulladdhaṃ me āsi sutasoma
yassa te ahaṃ bhariyā,
yaṃ me vilapantiyā
anapekkho pabbajasi deva.

3178. Dulladdhaṃ me āsi sutasoma
yassa te ahaṃ bhariyā,
yaṃ me kucchipaṭisandhiṃ[5]
anapekkho pabbajasi deva.

3179. Paripakko me gabbho
kucchigato yāva naṃ vijāyāmi,
māhaṃ eko vidhavā
pacchā dukkhāni addakkhiṃ.

3180. Paripakko te gabbho
kucchigato iṅgha tvaṃ[6] vijāyassu,
puttaṃ anomavaṇṇaṃ
taṃ hitvā pabbajissāmi.

3181. Mā tvaṃ cande rudi
mā soci vanatimiramattakkhi,
āroha varapāsādaṃ[7]
anapekkho ahaṃ gamissāmi.

3182. Ko taṃ amma kopesi
kiṃ rodasi pekkhasi ca maṃ bāḷhaṃ,
kaṃ avajjhaṃ ghātemi[8]
ñātīnaṃ udikkhamānānaṃ.

---

[1] vināsabhāvo - Ma.
[2] adu te - Ma; ādū - Syā.
[3] vikandantiyo - Ma, Syā; pi kandantiyo - PTS.
[4] patthayamāno - Syā.
[5] maṃ kucchimatiṃ santiṃ - PTS.
[6] iṅgha naṃ - PTS.
[7] āroha ca pāsādaṃ - PTS.
[8] ghātemi kaṃ avajjhaṃ - PTS.`

3174. "Và với những người con này của trẫm,
còn trẻ, chưa đến tuổi thành niên,
đáng yêu, thậm chí với tất cả, với cha mẹ,
sau khi sống chung đã lâu thì có sự chia lìa."

(Lời các cung phi)
3175. "Trái tim chàng có bị vỡ tan?
Hay là lòng thương xót của chàng không có cho chúng thiếp?
Là việc chúng thiếp đang khóc thét,
mà chàng xuất gia, chẳng đoái hoài, thưa bệ hạ."

3176. "Trái tim của trẫm bị vỡ tan.
Lòng thương xót của trẫm cũng có cho các nàng.
Là người đang ước nguyện cõi Trời,
vì thế, trẫm sẽ xuất gia."

(Lời hoàng hậu)
3177. "Điều đạt được xấu xa đã có cho thiếp! Này Sutasoma,
khi thiếp là vợ của ngài đây,
là việc trong khi thiếp đang than khóc
mà chàng xuất gia, chẳng đoái hoài, thưa bệ hạ.

3178. Điều đạt được xấu xa đã có cho thiếp! Này Sutasoma,
khi thiếp là vợ của ngài đây,
là việc bụng mang dạ chửa của thiếp,
mà chàng xuất gia, chẳng đoái hoài, thưa bệ hạ.

3179. Bào thai, thai nhi của thiếp đã đủ ngày. Cho đến lúc thiếp hạ sanh ra hài nhi ấy, chớ để thiếp một mình, góa phụ, thiếp đã nhìn thấy các nỗi khổ sở sau này."

3180. "Bào thai, thai nhi của nàng đã đủ ngày. Nào, nàng hãy sanh ra đứa con trai có sắc đẹp hoàn hảo. Sau khi lìa bỏ nó, trẫm sẽ xuất gia.

3181. Này hoàng hậu Candā, nàng chớ khóc lóc.
Hỡi nàng có cặp mắt đen tuyền (như bông hoa *kaṇṇika*) của núi rừng,
nàng hãy bước lên tòa lâu đài cao quý.
Trẫm sẽ ra đi, chẳng đoái hoài."

(Lời hoàng tử cả)
3182. "Thưa mẹ, người nào đã làm cho mẹ giận?
Vì sao mẹ khóc lóc và nhìn con chăm chăm?
Trong số các thân quyến đang xem xét,
con sẽ giết chết kẻ nào, dầu kẻ ấy không thể bị giết?"

3183. Na hi so sakkā hantuṃ
vijitāvī[1] yo maṃ tāta kopesi,
pitā te maṃ tāta avaca
anapekkho ahaṃ gamissāmi.

3184. Yāhaṃ[2] pubbe niyyāmi[3]
uyyānaṃ kuñjare[4] ca yodhemi,
sutasome pabbajite
kathannudāni karissāmi.

3185. Mātu ca[5] me rudantyā[6]
jeṭṭhassa ca bhātuno akāmassa,
hatthepi te gahessaṃ[7]
na hi gacchasi[8] no akāmānaṃ.

3186. Uṭṭhehi tvaṃ dhāti
imaṃ kumāraṃ ramehi aññattha,
mā me paripanthamakā[9]
saggaṃ mama patthayānassa.

3187. Yannūnimaṃ dadeyyaṃ[10] pabhaṅkaraṃ
ko nu me iminā attho,[11]
sutasome pabbajite
kinnu me taṃ[12] karissāmi.

3188. Koso ca tuyhaṃ vipulo
koṭṭhāgārañca tuyhaṃ paripūraṃ,
paṭhavī[13] ca tuyhaṃ vijitā
ramassu mā pabbajassu[14] deva.

3189. Koso ca[15] tuyhaṃ vipulo
koṭṭhāgārañca mayhaṃ paripūraṃ,
paṭhavī ca mayhaṃ vijitā
taṃ[16] hitvā pabbajissāmi.

3190. Mayhampi dhanaṃ pahūtaṃ
saṅkhyātuṃ[17] nopi deva sakkomi,
taṃ deva te dadāmi sabbampi[18]
ramassu mā pabbaja[19] deva.

---

[1] jīvitāvī - PTS.
[2] yohaṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] pubbe rathena yāmi - Syā.
[4] mattakuñjare - Ma, Syā, PTS.
[5] mātucca - Ma, PTS.
[6] rudatyā - PTS.
[7] gahissaṃ - Syā.
[8] gañchisi - PTS.
[9] paripanthamakāsi - Ma, Syā.
[10] jaheyyaṃ - PTS.
[11] ko nu me imināttho - Ma;
ko nu me n' attho - PTS.
[12] menaṃ - Ma, Syā;
me naṃ - PTS.
[13] pathavī - Syā.
[14] pabbaji - Ma, Syā;
pabbaja - PTS.
[15] koso - PTS.
[16] naṃ - PTS.
[17] saṅkhātuṃ - Ma, Syā, PTS.
[18] taṃ te dadāmi sabbampi - Ma, Syā;
tan te dadāmi sabbaṃ - PTS.
[19] pabbaji - Ma, Syā.

3183. "Bởi vì vị ấy không thể giết chết được,
này con yêu, vị vua chiến thắng đã làm mẹ giận.
Này con yêu, cha của con đã nói với mẹ rằng:
'Trẫm sẽ ra đi, chẳng đoái hoài.'"

3184. "Trước đây, con đã được (vua cha) đưa đến
vườn hoa và chiến đấu với các con voi.
Khi (vua cha) Sutasoma đã xuất gia,
vậy giờ đây, con sẽ làm thế nào?"

(Lời hoàng tử nhỏ)
3185. "Trong khi mẹ của con khóc lóc,
và anh của con không muốn,
con cũng có thể nắm cha ở cánh tay,
cha không sao đi được khi chúng con không muốn."

3186. "Này nhũ mẫu, bà hãy đứng lên.
Hãy cho đứa trẻ trai này vui đùa ở nơi khác.
Chớ để nó tạo ra sự chướng ngại cho trẫm,
trong khi trẫm đang ước nguyện cõi Trời."

(Lời bà nhũ mẫu)
3187. "Có lẽ tôi nên cho đi cái vật chiếu sáng này.
Lợi ích gì cho tôi với vật này?
Khi (đức vua) Sutasoma đã xuất gia,
không lẽ tôi sẽ sử dụng vật ấy cho tôi?"

(Lời vị đại tướng)
3188. "Kho tàng của bệ hạ là bao la,
kho chứa đồ của bệ hạ đầy ắp,
trái đất đã được chiến thắng là thuộc về bệ hạ;
tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy vui sướng, chớ xuất gia."

3189. "Kho tàng của trẫm là bao la,
kho chứa đồ của trẫm đầy ắp,
trái đất đã được chiến thắng là thuộc về trẫm;
sau khi lìa bỏ nó, trẫm sẽ xuất gia."

(Lời vị phú gia Kulavaḍḍhana)
3190. "Tài sản của thần cũng dồi dào,
tâu bệ hạ, thần cũng không thể tính đếm.
Tâu bệ hạ, thần hiến dâng mọi thứ của thần đến bệ hạ;
tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy vui sướng, chớ xuất gia."

3191. Jānāmi te[1] dhanaṃ pahūtaṃ
kulavaḍḍhana[2] pūjito tayā c' asmi,
saggañca patthayāno
tenāhaṃ pabbajissāmi.

3192. Ukkaṇṭhitosmi bāḷhaṃ
arati maṃ somadatta āvisati,
bahukā hi[3] antarāyā
ajjevāhaṃ[4] pabbajissāmi.

3193. Idampi[5] tuyhaṃ rucitaṃ sutasoma
ajjevadāni tvaṃ pabbaja,
ahampi pabbajissāmi
na ussahe tayā vinā ahaṃ ṭhātuṃ.

3194. Na hi sakkā pabbajituṃ
nagare na hi paccati janapade ca,[6]
sutasome pabbajite
kathannudāni karissāma.

3195. Upanīyatidaṃ[7] maññe
parittaṃ udakaṃva caṅgavāramhi,[8]
evaṃ suparittake jīvite
na ca pamajjituṃ kālo.[9]

3196. Upanīyatidaṃ maññe
parittaṃ udakaṃva caṅgavāramhi,
evaṃ suparittake jīvite
atha bālā[10] pamajjanti.

3197. Te vaḍḍhayanti nirayaṃ
tiracchānayoniñca pettivisayañca,[11]
taṇhābandhanabaddhā[12]
vaḍḍhenti asurakāyaṃ.

3198. Ūhaññate rajaggaṃ
avidūre pupphakamhi[13] pāsāde,
maññe no kesā chinnā
yasassino dhammarājassa.

3199. Ayamassa pāsādo
sovaṇṇapupphamālyavītikiṇṇo,[14]
yahimanuvicarī[15] rājā
parikiṇṇo itthāgārehi.

---

1 jānāmi - Ma.
2 kulavaddhana - Ma, PTS.
3 bahukāpi me - Ma; bahukāpi - PTS.
4 ajj' ev' ahaṃ - PTS.
5 idañca - Ma, PTS; idaṃ ca - Syā.
6 vā - PTS.
7 upaniyyatidaṃ - Syā.
8 caṅkavāramhi - Ma; paṅkavāramhi - Syā.
9 na-ppamajjitukālo - PTS.
10 andhabālā - Ma.
11 pittivisayañca - Syā.
12 taṇhāya bandhanabaddhā - Ma.
13 pubbakamhi ca - Ma; pupphakamhi ca - Syā.
14 suvaṇṇo pupphamalyavītikiṇṇo - PTS, evamuparipi.
15 yamhi-m-anuvicari - PTS, evamuparipi.

3191. "Trẫm biết rằng tài sản của khanh là dồi dào,
và trẫm đã được khanh hiến dâng, này Kulavaḍḍhana.
Là người đang ước nguyện cõi Trời,
vì thế, trẫm sẽ xuất gia."

3192. "Trẫm chán ngán lắm rồi,
này (hoàng đệ) Somadatta, sự không vui sướng xâm chiếm trẫm,
bởi vì có nhiều sự tai hại.
Trẫm sẽ xuất gia ngay ngày hôm nay."

(Lời hoàng đệ Somadatta)
3193. "Tâu (hoàng huynh) Sutasoma, việc này cũng được đệ vui thích,
giờ đây, huynh hãy xuất gia ngay ngày hôm nay.
Đệ cũng sẽ xuất gia.
Không có huynh, đệ không thể nỗ lực để duy trì.

3194. Đúng vậy, (huynh) không thể xuất gia,
bởi vì ở thành thị và ở thôn quê không ai cai quản."
"Khi (đức vua) Sutasoma đã xuất gia,
thì (người dân) chúng tôi sẽ làm thế nào bây giờ đây?"

(Lời đức vua Sutasoma)
3195. "Trẫm nghĩ rằng mạng sống này được đưa đi,
tựa như chút ít nước ở trên tấm màng lọc,
tương tự như vậy, khi mạng sống là vô cùng ít ỏi,
không có thời gian để xao lãng.

3196. Trẫm nghĩ rằng mạng sống này được đưa đi,
tựa như chút ít nước ở tấm màng lọc,
tương tự như vậy, khi mạng sống là vô cùng ít ỏi,
chỉ những kẻ ngu mới xao lãng.

3197. Những kẻ ấy tăng thêm nhiều ở địa ngục,
ở thai bào của súc sanh, và ở cảnh giới ngạ quỷ.
Bị trói buộc bởi sự trói buộc của tham ái,
chúng tăng thêm nhiều ở tập thể A-tu-la."

(Lời bàn luận của dân chúng)
3198. "Có đám bụi mù được bốc lên ở không xa tòa lâu đài Pupphaka. Tôi nghĩ rằng tóc của vua công minh có danh tiếng của chúng ta đã được cắt lìa.

3199. Tòa lâu đài này là thuộc về vị ấy,
được che phủ bởi các bông hoa bằng vàng và các tràng hoa.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi các cung tần.

3200. Ayamassa pāsādo
sovaṇṇapupphamāpāyavītikiṇṇo,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo ñātisaṅghena.

3201. Idamassa kūṭāgāraṃ
sovaṇṇapupphamāpāyavītikiṇṇo,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo itthāgārehi.

3202. Idamassa kūṭāgāraṃ
sovaṇṇapupphamāpāyavītikiṇṇo,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo ñātisaṅghena.

3203. Ayamassa asokavanikā
supupphitā sabbakālikā rammā,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo itthāgārehi.

3204. Ayamassa asokavanikā
supupphitā sabbakālikā rammā,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo ñātisaṅghena.

3205. Idamassa uyyānaṃ
supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo itthāgārehi.

3206. Idamassa uyyānaṃ
supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo ñātisaṅghena.

3207. Idamassa kaṇikāravanaṃ
supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo itthāgārehi.

3208. Idamassa kaṇikāravanaṃ
supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo ñātisaṅghena.

3209. Idamassa pāṭaḷivanaṃ
supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo itthāgārehi.

3210. Idamassa pāṭaḷivanaṃ
supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo ñātisaṅghena.

3200. Tòa lâu đài này là thuộc về vị ấy,
được che phủ bởi các bông hoa bằng vàng và các tràng hoa.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc.

3201. Ngôi nhà mái nhọn này là thuộc về vị ấy,
được che phủ bởi các bông hoa bằng vàng và các tràng hoa.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi các cung tần.

3202. Ngôi nhà mái nhọn này là thuộc về vị ấy,
được che phủ bởi các bông hoa bằng vàng và các tràng hoa.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc.

3203. Vùng đất rừng không sầu muộn này là thuộc về vị ấy,
khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi các cung tần.

3204. Vùng đất rừng không sầu muộn này là thuộc về vị ấy,
khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc.

3205. Vườn thượng uyển này là thuộc về vị ấy,
khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi các cung tần.

3206. Vườn thượng uyển này là thuộc về vị ấy,
khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc.

3207. Khu rừng cây *kaṇikāra* này là thuộc về vị ấy,
khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi các cung tần.

3208. Khu rừng cây *kaṇikāra* này là thuộc về vị ấy,
khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc.

3209. Khu rừng cây hoa kèn này là thuộc về vị ấy,
khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi các cung tần.

3210. Khu rừng cây hoa kèn này là thuộc về vị ấy,
khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc.

3211. Idamassa ambavanaṃ
supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo itthāgārehi.
3212. Idamassa ambavanaṃ
supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo ñātisaṅghena.
3213. Ayamassa pokkharaṇī
sañchannā aṇḍajehi vītikiṇṇā,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo itthāgārehi.
3214. Ayamassa pokkharaṇī
sañchannā aṇḍajehi vītikiṇṇā,
yahimanuvicarī rājā
parikiṇṇo ñātisaṅghena.
3215. Rājā kho[1] pabbajito
sutasomo rajjaṃ imaṃ pahatvāna,[2]
kāsāyavatthavasano
nāgova ekakova[3] carati.
3216. Māssu pubbe ratikīḷitāni
hasitāni anussarittha,[4]
mā vo kāmā haniṃsu
rammaṃ hi[5] sudassanaṃ nāma nagaraṃ.[6]
3217. Mettaṃ cittañca[7] bhāvetha
appamāṇaṃ divā ca ratto ca,
atha gañchittha[8] devapuraṃ[9]
āvāsaṃ puññakamminan ”ti.[10]

Cullasutasomajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Suvapaṇḍitajambukakuṇḍalino
sarabhaṅgamalambusajātakañca,
pavaruttamasaṅkhasirivhayako
sutasoma arindama rājavaro ”ti.

Cattāḷīsanipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

[1] rājā vo kho - Ma.
[2] pahantvāna - Syā.
[3] ekako - Ma, Syā, PTS.
[4] anussarittho - PTS.
[5] surammañhi - Syā.
[6] sudassanaṃ nagaraṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] mettacittañca - Ma, Syā; mettañca cittañca - PTS.
[8] agacchittha - Ma.
[9] devapura - Ma; devaṃ puraṃ - PTS.
[10] puññakammānanti - PTS.

3211. Khu rừng xoài này là thuộc về vị ấy,
khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi các cung tần.
3212. Khu rừng xoài này là thuộc về vị ấy,
khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc.
3213. Hồ sen này là thuộc về vị ấy,
được che phủ (bởi các giống cây), được lai vãng bởi các loài chim.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi các cung tần.
3214. Hồ sen này là thuộc về vị ấy,
được che phủ (bởi các giống cây), được lai vãng bởi các loài chim.
Nơi đây, đức vua đã thường lui tới,
được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc.
3215. Quả thật, đức vua đã xuất gia.
Sutasoma đã dứt bỏ vương quốc này,
có y phục bằng vải màu ca-sa,
tựa như con voi sống chỉ đơn độc một mình."
(Lời tuyên bố của đức Bồ Tát, tức là vua Sutasoma trước khi xuất gia)

3216. "Thật vậy, quý vị chớ hồi tưởng về các lạc thú và các sự đùa giỡn, về những nụ cười trước đây. Chớ để các dục giết chết quý vị, bởi vì thành phố tên Sudassana là đáng yêu.

3217. Và quý vị hãy tu tập tâm từ ái,
vô lượng, ban ngày và ban đêm.
Rồi hãy đi đến thành phố của chư Thiên,
là nơi cư ngụ của những người có hành động phước thiện."

Tiểu Bổn Sanh Sutasoma. [525]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Con chim két sáng suốt, chim Jambuka, và chim Kuṇḍalinī,
bổn sanh đại ẩn sĩ Sarabhaṅga, và tiên nữ Alambusā,
Long vương cao quý tối thượng quyền uy tên Saṅkhapāla,
và chuyện đức vua Sutasoma thuần phục kẻ thù.

Nhóm Bốn Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

XVIII. PAÑÑĀSANIPĀTO

1. NALINIKĀJĀTAKAṂ

3218. Uḍḍhayhate[1] janapado raṭṭhañcāpi vinassati,
ehi nalinike[2] gaccha taṃ me brāhmaṇamānaya.

3219. Nāhaṃ dukkhakkhamā rāja nāhaṃ addhānakovidā,
kathaṃ ahaṃ gamissāmi vanaṃ kuñjarasevitaṃ.

3220. Phītaṃ janapadaṃ gantvā hatthinā ca rathena ca,
dārusaṅghāṭayānena evaṃ gaccha nalinike.[3]

3221. Hatthī assā rathā pattī[4] gacchevādāya khattiye,
taveva vaṇṇarūpena vasaṃ taṃ ānayissasi.

3222. Kadalīdhajapaññāṇo ābhujīparivārito,
eso padissati rammo isisiṅgassa assamo.

3223. Eso aggissa saṅkhāto eso dhūmo padissati,
maññe no aggiṃ hāpeti isisiṅgo mahiddhiko.

3224. Tañca disvāna āyantiṃ āmuttamaṇikuṇḍalaṃ,
isisiṅgo pāvisi bhīto assamaṃ paṇṇachādanaṃ.

3225. Assamassa ca sā dvāre bheṇḍukenassa[5] kīḷati,
vidaṃsayantī aṅgāni guyhaṃ pakāsitāni ca.

3226. Tañca disvāna kīḷantiṃ paṇṇasālagato jaṭī,
assamā nikkhamitvāna idaṃ vacanamabravi.

3227. Ambho ko nāma so rukkho yassa tevaṃgataṃ phalaṃ,
dūrepi khittaṃ pacceti na taṃ ohāya gacchati.

3228. Assamassa mamaṃ[6] brahme samīpe gandhamādane,
pabbate[7] tādisā rukkhā yassa tevaṅgataṃ phalaṃ,
dūrepi khittaṃ pacceti na maṃ ohāya gacchati.

---

[1] uddayhate - Ma, Syā.
[2] niḷinike - Ma; naḷinike - Syā, PTS.
[3] niḷinike - Ma;
naḷinike - Syā;
naḷīniye - PTS.
[4] hatthiassarathe pattī - Ma;
hatthī assarathā patti - PTS.
[5] geṇḍukenassa - Ma, Syā.
[6] mama - Ma, Syā, PTS.
[7] bahavo - Ma, Syā, PTS.

XVIII. NHÓM NĂM MƯƠI KỆ NGÔN

1. BỔN SANH CÔNG CHÚA NALINIKĀ

3218. "Xứ sở bị đốt cháy, và đất nước cũng tiêu hoại. Này Nalinikā, con hãy đến. Con hãy đi và quyến dụ vị Bà-la-môn ấy cho trẫm."

(Lời công chúa Nalinikā)
3219. "Thưa phụ vương, con không thể chịu đựng khổ, con không rành rẽ đường xa, làm thế nào con sẽ đi đến khu rừng được loài voi lai vãng?"

3220. "Con hãy đi đến đất nước thịnh vượng bằng voi và bằng cỗ xe, rồi bằng phương tiện bè gỗ, này Nalinikā, con hãy ra đi như vậy.

3221. Con hãy ra đi mang theo tượng binh, mã binh, xa binh, bộ binh, và các vị Sát-đế-lỵ. Con sẽ quyến dụ vị ấy vào tầm ảnh hưởng bằng sắc đẹp và vóc dáng của chính con."

(Lời chỉ dẫn của người dân vùng núi)
3222. "Khu ẩn cư đáng yêu ấy của Isisiṅga được nhìn thấy với dấu hiệu của những tàu lá chuối, được bao quanh bởi giống cây *ābhujī*.

3223. Làn khói này được nhìn thấy, cái này có thể được xem là ngọn lửa. Tôi nghĩ rằng vị Isisiṅga có đại thần lực hiến tặng ngọn lửa cho chúng tôi."

3224. Và sau khi nhìn thấy nàng (công chúa) ấy đang đi đến, có bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, vị Isisiṅga, bị kinh hãi, đã đi vào nơi ẩn cư có mái che bằng lá cây.

3225. Và nàng ấy đùa giỡn với quả cầu ở cửa ra vào của nơi ẩn cư, trong khi phô bày ra các phần thân thể, vật kín và các phần lộ liễu.

3226. Và sau khi nhìn thấy nàng ấy đang đùa giỡn, vị ẩn sĩ tóc bện, ở trong gian nhà mái lá, đã đi ra khỏi nơi ẩn cư và đã nói lời nói này:

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Isisiṅga và công chúa Nalinikā)
3227. "Cậu ơi,[1] cây ấy tên là gì, mà trái của cây ấy di chuyển đến cậu như vậy, dầu được ném ra xa, nó cũng trở về, không lìa bỏ cậu đi luôn?"

3228. "Thưa vị Bà-la-môn, có những cây như thế ấy ở núi Gandhamādana tại khu vực lân cận của nơi ẩn cư thuộc về thiếp, trái của nó di chuyển đến thiếp như vậy, dầu được ném ra xa, nó cũng trở về, không lìa bỏ thiếp đi luôn."

---

[1] Vị ẩn sĩ Isisiṅga được sanh ra và lớn lên ở trong rừng cùng với cha, chưa có cơ hội tiếp xúc với người nữ nên không biết về sự khác biệt về cơ thể của người nam và người nữ, cũng như cách xưng hô phù hợp theo giới tính. Trong câu chuyện này, vị ẩn sĩ gọi nàng công chúa là "*bhavaṃ*," với ý nghĩa thông dụng là "ngài, ông" để tỏ sự tôn trọng và chỉ dùng để gọi phái nam. Ở bản dịch này, nàng công chúa sẽ xưng hô là "thiếp và chàng," còn vị ẩy sĩ sẽ là "tớ và cậu" để nhấn mạnh sự ngây thơ về giới tính của vị này (ND).

3229. Etu[1] bhavaṃ assamimaṃ adetu
pajjañca bhakkhañca paṭiccha dammi,
idamāsanaṃ atra bhavaṃ nisīdatu
ito bhavaṃ mūlaphalāni khādatu.[2]

3230. Kinte idaṃ ūrūnamantarasmiṃ
supicchitaṃ kaṇharivappakāsati,
akkhāhi me pucchito etamatthaṃ
kose nu te uttamaṅgaṃ paviṭṭhaṃ.

3231. Ahaṃ vane mūlaphalesanaṃ caraṃ
āsādayiṃ acchaṃ sughorarūpaṃ,
so maṃ patitvā sahasajjhapatto[3]
panujja maṃ abbahi[4] uttamaṅgaṃ.

3232. Svāyaṃ vaṇo khajjati kaṇḍuvāyati
sabbañca kālaṃ na labhāmi sātaṃ,
paho bhavaṃ kaṇḍumimaṃ vinetuṃ
kurutaṃ[5] bhavaṃ yācito brāhmaṇatthaṃ.

3233. Gambhīrarūpo te vaṇo salohito
apūtiko pakkagandho[6] mahā ca,
karomi te kiñci kasāyayogaṃ
yathā bhavaṃ paramasukhī bhaveyya.

3234. Na mantayogā na kasāvayogā[7]
na osadhā brahmacārī kamanti,
yaṃ te mudu tena[8] vinehi kaṇḍu[9]
yathā ahaṃ paramasukhī bhaveyyaṃ.

3235. Ito nu bhoto katamena assamo
kacci bhavaṃ abhiramasī araññe,
kacci nu te mūlaphalaṃ pahūtaṃ
kacci bhavantaṃ na vihiṃsanti vāḷā.

3236. Ito ujuṃ uttarāyaṃ disāyaṃ
khemā nadī himavantā pabhāti,[10]
tassā tīre assamo mayha rammo
aho bhavaṃ assamaṃ mayha[11] passe.

---

[1] etū - Ma, PTS.
[2] bhuñjatu - Ma, Syā, PTS.
[3] sahasājjhapatto - Ma.
[4] abbuhi - Syā.
[5] kurute - PTS.
[6] vaṇagandho - Ma; pannagandho - Syā, PTS.
[7] kasāyayogā - Ma, Syā.
[8] ghaṭṭe mudukena - Ma; ghaṭṭe mudukena aṅgena - Syā; yaṃ te mudū tena - PTS.
[9] kaṇḍuṃ - Ma, Syā; kaṇḍukaṃ - PTS.
[10] himavatā pabhāvī - Ma.
[11] mayhaṃ - Ma, PTS.

3229. "Này cậu, hãy đi đến nơi ẩn cư này. Hãy dùng (thức ăn có sẵn).
Hãy nhận lấy dầu bôi chân và vật nhai, tớ mời.
Cậu hãy ngồi xuống chỗ ngồi này ở đây.
Này cậu, hãy ăn các loại củ và trái cây từ nơi này.

3230. Cái này của cậu là cái gì, ở giữa hai bắp vế,
được xúc chạm nhẹ nhàng, được nhìn thấy như là có màu đen?
Được hỏi, xin cậu hãy giải thích cái ấy cho tớ.
Có phải cái bửu bối của cậu đã đi vào trong cái vỏ bọc?"

3231. "Trong khi thiếp đang đi tìm kiếm rễ củ và trái cây ở trong rừng,
thiếp đã chọc tức con gấu có dáng vóc vô cùng ghê rợn.
Con gấu đã rượt đuổi thiếp và đã bắt được thiếp bằng sức mạnh.
Nó đã đánh đập thiếp và nhổ lên cái bửu bối (của thiếp).

3232. Vết thương này đây bị khoét sâu vào và gây ngứa.
Thiếp không đạt được sự khoái lạc vào mọi lúc.
Chàng ơi, chàng có khả năng diệt trừ chứng ngứa này.
Chàng ơi, được yêu cầu, chàng hãy thực hiện mục đích của Bà-la-môn."

3233. "Vết thương của cậu có vẻ sâu thẳm, có màu đỏ,
không có thịt thối, và nặng mùi trái cây chín.
Tớ sẽ thực hiện cho cậu việc áp dụng một loại thuốc cao nào đó,
này cậu, như thế cậu có thể có được sự thoải mái tối đa."

3234. "Thưa vị có Phạm hạnh, các việc áp dụng về chú thuật, các việc áp dụng về thuốc cao, các loại dược thảo không đi vào được. Chàng hãy diệt trừ chứng ngứa bằng cái vật mềm mại của chàng, như thế thiếp có thể có được sự thoải mái tối đa."

3235. "Từ nơi này, khu ẩn cư của cậu là ở về hướng nào?
Này cậu, phải chăng cậu có thích thú ở trong rừng?
Phải chăng cậu có nhiều củ và trái cây?
Phải chăng các loài thú dữ không hãm hại cậu?"

3236. "Từ nơi này, đi thẳng về hướng Bắc,
có dòng sông Khemā phát xuất từ dãy núi Hi-mã-lạp.
Khu ẩn cư đáng yêu của thiếp ở bên bờ sông ấy.
Ôi, chàng ơi, chàng nên nhìn thấy khu ẩn cư của thiếp.

3237. Ambā ca sālā tilakā ca jambuyo
uddālakā pāṭaliyo ca phullā,
samantato kimpurisābhigītaṃ
aho bhavaṃ assamaṃ mayha[1] passe.

3238. Tālā ca mūlā ca phalā ca mettha
vaṇṇena gandhena upetarūpā,[2]
taṃ bhūmibhāgehi upetarūpaṃ
aho bhavaṃ assamaṃ mayha passe.

3239. Phalā ca mūlā ca pahūtamettha
vaṇṇena gandhena rasenupetā,
āyanti ca luddakā naṃ[3] padesaṃ
mā me tato mūlaphalaṃ ahāsuṃ.[4]

3240. Pitā mamaṃ mūlaphalesanaṃ gato
idāni āgacchati sāyakāle,
ubhova gacchāmase assamaṃ taṃ
yāva pitā mūlaphalato etu.

3241. Aññe bahū isayo sādhurūpā
rājīsayo anumagge vasanti,
teyeva pucchesi mamassamaṃ taṃ
te taṃ nayissanti mamaṃ sakāse.

3242. Na te kaṭṭhāni bhinnāni na te udakamābhataṃ,
aggipi[5] te na hāsito[6] kinnu mandova jhāyasi.

3243. Bhinnāni kaṭṭhāni huto ca aggi
tapanīpi te samitā brahmacārī,
pīṭhañca mayhaṃ udakañca hoti
ramasi tvaṃ[7] brahmabhūto puratthā.

3244. Abhinnakaṭṭhosi anābhatodako
ahāsitaggīsi[8] asiddhabhojano,
na me tuvaṃ ālapasī mamajja
naṭṭhannu kiṃ cetasikañca dukkhaṃ.

---

[1] mayhaṃ - Ma.
[2] upetarūpaṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] taṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] ahaṃsu - PTS.
[5] aggīpi - Ma.
[6] hāpito - Ma, Syā, PTS.
[7] tuvaṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] ahāpitaggīsi - Ma, PTS.

3237. Có các cây xoài, các cây *sāla*, các cây họ mè, các cây mận đỏ,
các cây *uddālaka*, và các cây *pāṭali* được nở rộ hoa,
ở khắp nơi có các nhân điểu hát ca.
Ôi chàng ơi, nên nhìn thấy khu ẩn cư của thiếp.

3238. Các cây *tāla*, các rễ củ, và các trái cây ở nơi ấy của thiếp,
có vóc dáng được thành tựu với màu sắc và mùi thơm,
nơi ấy có phong cảnh được hình thành với những vùng đất.
Ôi chàng ơi, nên nhìn thấy khu ẩn cư của thiếp.

3239. Các trái cây và các rễ củ là dồi dào ở nơi ấy của thiếp,
được thành tựu với màu sắc, với mùi thơm, với hương vị.
Và các thợ săn thường đi đến khu vực ấy,
mong rằng họ chớ mang đi các rễ củ và trái cây của thiếp khỏi nơi ấy."

3240. "Cha của tớ đã đi tìm kiếm rễ củ và trái cây,
giờ này, sẽ trở về vào lúc xế chiều.
Đến lúc cha trở về từ việc kiếm rễ củ và trái cây,
cả hai chúng ta có thể đi đến khu ẩn cư ấy."

3241. "Có nhiều vị ẩn sĩ khác có vóc dáng tốt lành,
có các vị ẩn sĩ của hoàng gia sống dọc theo đường đi.
Chàng hãy hỏi thẳng họ về khu ẩn cư ấy của thiếp;
các vị ấy sẽ dẫn chàng đến chỗ ở của thiếp."

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ lớn tuổi và ẩn sĩ Isisiṅga)

3242. "Các thanh củi không được con chẻ, nước không được con xách về, thậm chí ngọn lửa cũng không được con đốt lên, vậy con trầm tư điều gì như là kẻ đần độn vậy?

3243. (Mọi hôm) các thanh củi đã được chẻ, và ngọn lửa đã được đốt lên,
sự sưởi ấm đã được con chuẩn bị, này người có Phạm hạnh,
ghế của cha (đã được sắp xếp), và nước (rửa chân đã được mang lại),
trước đây, con thích thú là người có bản thể cao thượng.

3244. (Giờ đây) con có củi còn chưa chẻ, có nước chưa được xách về,
có ngọn lửa chưa được đốt lên, có thức ăn chưa được hoàn tất.
Hôm nay, con không nói chuyện với cha, này con của cha,
có phải có cái gì bị mất mát và tâm tư bị đau khổ?"

3245. Idhāgamā jaṭilo brahmacārī
sudassaneyyo sutanū vineti,
nevātidīgho na panātirasso
sukaṇhakaṇhacchadanehi bhoto.

3246. Amassujāto apurāṇavaṇṇī
ādhārarūpañca panassa kaṇṭhe,
dvepassa[1] gaṇḍā ure sujātā[2]
suvaṇṇapiṇḍūpanibhā[3] pabhassarā.

3247. Mukhañca tassa bhusadassaneyyaṃ
kaṇṇesu lambanti ca kuñcitaggā,
te jotare carato māṇavassa
suttañca yaṃ saṃyamanaṃ[4] jaṭānaṃ.

3248. Aññā ca tassa saññamanī[5] catasso
nīlā pītā[6] lohitikā[7] ca setā,
tā saṃsare[8] carato māṇavassa
cirīṭi[9]saṅghāriva pāvusamhi.

3249. Na mekhalaṃ[10] muñjamayaṃ dhareti[11]
na santace[12] no pana babbajassa,[13]
tā jotare jaghanantare[14] visattā[15]
sateritā[16] vijjurivantalikkhe.

3250. Akhīlakāni ca avaṇṭakāni
heṭṭhā nābhyā[17] kaṭisamohitāni,
aghaṭṭitā[18] niccakiliṃ[19] karonti
haṃ tāta[20] kiṃ rukkhaphalāni tāni.

3251. Jaṭā ca tassa bhusadassaneyyā
parosataṃ vellitaggā sugandhā,
dvedhāsiro sādhu vibhattarūpo
aho nukho mayha tathā jaṭāssu.

3252. Yadā ca so pakirati[21] tā jaṭāyo
vaṇṇena gandhena upetarūpā,
nīluppalaṃ vātasameritaṃva
tatheva saṃvāti[22] vanassamo[23] ayaṃ.

---

1 dve yamā - Ma, Syā;
dv' āssa - PTS.
2 uresu jātā - Ma.
3 suvaṇṇatindukanibhā - Ma;
suvaṇṇatiṇḍusannibhā - Syā;
sovannapiṇḍūpanibhā - PTS.
4 saṃyamānaṃ - Syā.
5 saṃyamāni - Ma, Syā;
saṃyamanī - PTS.
6 nīlāpi tā - Ma.
7 lohitakā - Syā, PTS.
8 piṃsare - Ma, PTS.
9 tiriṭi - Ma, Syā.
10 mikhalaṃ - Ma.
11 dhāreti - Ma, Syā.
12 santhare - Ma, Syā; santacaṃ - PTS.
13 pabbajassa - Ma, Syā, PTS.
14 jaṅghanantare - Syā;
jaghanavare - PTS.
15 vilaggā - Ma, Syā, PTS.
16 saleratā - Ma, PTS.
17 nabhyā - Ma, Syā, PTS.
18 avighaṭṭitā - PTS.
19 niccakīḷaṃ - Ma, Syā;
niccaṃ kiliṃ - PTS.
20 hantāta - Syā;
han tāta - PTS.
21 parikati - PTS.
22 saṃvāyati - Syā;
saṃkhāti - PTS.
23 panassamo - Ma, Syā.

3245. "Thưa bậc Phạm hạnh, có một đạo sĩ bện tóc đã đi đến đây,
cậu ấy không quá cao, vả lại cũng không quá mập,
vô cùng xinh xắn, có eo thon, và cuốn hút
nhờ vào đầu tóc đen tuyền và y phục màu đen của cậu ấy.

3246. Cậu ấy chưa mọc râu, có dáng vẻ xuất gia không lâu lắm.
Hơn nữa, ở cổ của người này có đeo cái vòng trang sức.
Người này còn có hai khối nhô lên khéo được sanh ra ở ngực,
có ánh sáng rực rỡ gần giống như là khối vàng tinh chất.

3247. Và khuôn mặt của người này đáng được ngắm nhìn vô cùng,
có vòng khuyên treo lủng lẳng ở hai tai,
chúng lấp lánh khi chàng trai trẻ bước đi.
Và có sợi chỉ để buộc chặt các búi tóc.

3248. Và cậu ấy còn có bốn vật trang điểm khác nữa,
màu xanh, màu vàng, màu đỏ, và màu trắng,
chúng phát ra âm thanh khi chàng trai trẻ bước đi,
tựa như bầy chim két kêu réo trong mùa mưa.

3249. Y nội (hạ y) của cậu này được làm không phải bằng cỏ *muñja*,
không phải bằng vỏ cây, lại càng không phải bằng lau sậy.
Được bó sát vào phía trong của phần mông, nó lấp lánh,
tựa như tia chớp Sateritā ở không trung.

3250. (Người này) có các vật không có gai và không có cuống,
được gắn vào ở bên hông, ở bên dưới lỗ rún.
Không bị va chạm, chúng tạo ra tiếng kêu leng keng liên tục.
Này cha ơi, chúng là các trái cây của loại cây gì?

3251. Và búi tóc bện của cậu ấy đáng được ngắm nhìn vô cùng,
có hơn một trăm lọn tóc, được cuộn tròn ở đầu sợi tóc, có mùi thơm dịu.
Đầu tóc có vẻ đã được phân chia thành hai phần khéo léo.
Ôi, ước gì các búi tóc bện của con là như thế.

3252. Và vào lúc cậu ấy xổ tung các búi tóc bện,
chúng có vẻ được thành tựu bằng màu sắc và mùi thơm,
tựa như đóa sen xanh được lay động bởi làn gió;
chốn ẩn cư nơi sơn lâm này thoang thoảng mùi hương giống y như thế.

3253. Paṅko ca tassa bhusadassaneyyo
netādiso yādiso mayhakāyo,[1]
so vāyati erito māḷutena[2]
vanaṃ yathā aggagimhe suphullaṃ.

3254. Nihanti so rukkhaphalaṃ paṭhabyā[3]
sucittarūpaṃ ruciraṃ dassaneyyaṃ,
khittañca tassa[4] punareti hatthaṃ
haṃ tāta kiṃ rukkhaphalaṃ nu kho taṃ.

3255. Dantā ca tassa bhusadassaneyyā
suddhā samā saṅkhavarūpapannā,
mano pasādenti vivariyamānā
naha[5] nūna so sākamakhādi tehi.

3256. Akakkasaṃ agaḷitaṃ[6] muhuṃ muduṃ
ujuṃ anuddhataṃ acapalamassa bhāsitaṃ,
rudaṃ manuññaṃ karavīkasussaraṃ
hadayaṅgamaṃ rañjayateva me mano.

3257. Bindussaro nātivissaṭṭhavākyo[7]
na nūna sajjhāyamatippayutto,
icchāmi kho[8] taṃ punareva[9] daṭṭhuṃ
mittaṃ hi[10] me māṇavāhu[11] puratthā.

3258. Susandhi sabbattha vimaṭṭhimaṃ vaṇaṃ
puthū[12] sujātaṃ kharapattasannibhaṃ,
teneva maṃ uttariyāna māṇavo
vivariya[13] ūruṃ jaghanena pīḷayi.

3259. Tapanti ābhanti virocare ca
sateratā[14] vijjurivantalikkhe,
bāhā mudū añjanalomasādisā[15]
vicitravaṭṭaṅgulikāssa[16] sobhare.

3260. Akakkasaṅgo na ca dīghalomo
nakhassa[17] dīghā api lohitaggā,
mudūhi bāhāhi paḷissajanto[18]
kalyāṇarūpo ramayaṃ upaṭṭhahi.

---

[1] mayhaṃ kāye - Ma.
[2] mālutena - Ma, Syā, PTS.
[3] pathabyā - Ma; pathavyā - PTS.
[4] nassa - PTS.
[5] na hi - Ma, Syā; na ha - PTS.
[6] aggaḷitaṃ - Ma, Syā.
[7] nātivisaṭṭhavākyo - Ma.
[8] bho - Ma.
[9] punadeva - Ma, Syā.
[10] mitto hi - Ma; mittañhi - Syā.
[11] māṇavohu - Ma; māṇavāhū - PTS.
[12] puthu - Syā; puthuṃ - PTS.
[13] vivaritaṃ - Ma.
[14] sateritā - Syā.
[15] sadisā - Syā.
[16] aṅgulikassa - Syā.
[17] nakhāssa - Ma.
[18] palissajanto - Ma, Syā, PTS.

3253. Và cáu đất của cậu ấy đáng được ngắm nhìn vô cùng,
cáu đất ở cơ thể của con không được như thế ấy.
Cậu ấy tỏa ra mùi hương thoảng đưa theo chiều gió,
giống như khu rừng khéo nở rộ hoa vào đầu mùa hạ.

3254. Cậu ấy ném một loại trái cây xuống trên mặt đất,
vật ấy có màu sắc đẹp đẽ ở bề ngoài, xinh xắn, đáng được ngắm nhìn,
và vật đã được ném đi liền quay trở lại bàn tay của cậu ấy.
Này cha ơi, vật ấy là trái cây của loại cây gì?

3255. Và hàm răng của cậu ấy đáng được ngắm nhìn vô cùng,
chúng trong sạch, đều đặn, đạt được màu vỏ ốc cao quý,
trong khi được bộc lộ, chúng gây được niềm tin ở tâm (người đối diện),
có lẽ chàng trai trẻ ấy không nhai rau cải bằng các răng ấy.

3256. Lời nói của người này không thô lỗ, không nhát gừng, mau mắn, mềm mỏng, thẳng thắn, không khoa trương, không tráo trở, có âm điệu làm vừa lòng, có thanh âm ngọt ngào như của loài chim *karavīka*, đi vào trái tim, khiến tâm ý con bị quyến luyến.

3257. Với lời nói được thốt ra không quá lớn, có thanh âm tròn trịa,
chắc chắn không sặc mùi kiến thức từ việc học tập.
Con thật sự mong muốn gặp lại người ấy thêm lần nữa,
chàng trai trẻ chắc hẳn đã là bạn bè của con trước đây.

3258. Vết thương này có sự liền lại khéo léo, mọi nơi đều trơn láng. Là vết thương lớn, khéo được tạo ra, tương tự cánh của đóa hoa sen. Chàng trai trẻ đã nằm lên trên người con, đã mở rộng bắp vế, và đã dùng vết thương ấy áp sát vào.

3259. Hai cánh tay mềm mại như là có lớp lông tơ bằng thuốc mỡ.
Các ngón tay của người này tròn trịa, được tô nhiều màu sắc, lấp lánh.
Chúng tỏa sáng, phát sáng, và chiếu sáng,
tựa như tia chớp Sateritā ở không trung.

3260. Tay chân của người này không chai cứng và không có lông dài. Các móng tay chân của người này dài và đầu ngón được tô đỏ. Trong lúc ôm chặt bằng hai cánh tay mềm mại, con người có vóc dáng yêu kiều đã kề cận con, làm con vui thích.

3261. Dumassa tūlūpanibhā pabhassarā
suvaṇṇakambūtalavaṭṭasucchavī,
hatthā mudū tehi maṃ samphusitvā
ito gato te[1] maṃ dahanti tāta.

3262. Naha nūna[2] so khārividhaṃ ahāsi
na nūna kaṭṭhāni sayaṃ abhañji,
na nūna so hanti dume kuṭhāriyā
na pissa[3] hatthesu khīlāni[4] atthi.

3263. Accho ca kho tassa vaṇaṃ akāsi
so maṃ bravī sukhitaṃ maṃ karohi,
tāhaṃ kariṃ tena mamāsi[5] sokhyaṃ
so maṃ bravī[6] sukhitosmīti brahme.

3264. Ayañca te māluvapaṇṇasanthatā
vikiṇṇarūpāva mayā ca tena ca,
kilantarūpā udake ramitvā
punappunaṃ paṇṇakuṭiṃ[7] vajāma.

3265. Na majja mantā paṭibhanti tāta
na aggihuttaṃ napi yaññatantraṃ,[8]
na cāpi te mūlaphalāni bhuñje
yāva na passāmi taṃ brahmacāriṃ.

3266. Addhā pajānāsi tuvampi tāta
yassaṃ disāyaṃ[9] vasate brahmacārī,
taṃ maṃ disā[10] pāpaya tāta khippaṃ
mā te ahaṃ amariṃ assamamhi.

3267. Vicitrapupphaṃ[11] hi vanaṃ sutaṃ mayā
dijābhighuṭṭhaṃ dijasaṅghasevitaṃ,
taṃ maṃ vanaṃ[12] pāpaya tāta khippaṃ
purā te pāṇaṃ vijahāmi assame.

3268. Imasmāhaṃ jotirase vanamhi
gandhabbadevaccharasaṅghasevite,
isīnamāvāse sanantanamhi
netādisaṃ aratiṃ pāpuṇetha.

---

[1] tena - Ma, Syā.
[2] na nūna - Ma, Syā.
[3] hissa - Ma.
[4] khilāni - Ma, Syā.
[5] mamāpi - Syā, PTS.
[6] so cabravi - Ma;
so ca bravī - Syā, PTS.
[7] c' assa kuṭiṃ - PTS.
[8] yaññatantaṃ - Ma;
yañña tatra - Syā, PTS.
[9] yassaṃ disaṃ - Ma.
[10] taṃ maṃ disaṃ - Ma, Syā, PTS.
[11] vicitraphullaṃ - Ma.
[12] taṃ maṃ disaṃ - PTS.

3261. Hai tay mềm mại của cậu ấy có ánh sáng rực rỡ, gần giống như bông gòn ở trên cây, có làn da tròn trịa và xinh đẹp như bề mặt của tấm gương bằng vàng. Sau khi xúc chạm với con bằng hai tay, cậu ấy đã ra đi khỏi nơi này, thưa cha, các cảm giác ấy vẫn còn thiêu đốt con.

3262. Đương nhiên, cậu ấy chắc chắn đã không lấy đi giỏ đồ vật nào,
chắc chắn đã không tự mình chẻ các thanh củi,
cậu ấy chắc chắn đã không đốn ngã các cây bằng chiếc rìu,
và cũng không có các cọc nhọn ở hai tay của người này.

3263. Và con gấu, quả thật, đã gây ra vết thương cho cậu ấy.
Cậu ấy đã nói với con rằng: 'Cậu hãy làm cho tớ được thoải mái.'
Con đã làm cho cậu ấy. Với việc ấy, đã có sự thoải mái cho con.
Cậu ấy đã nói với con rằng: 'Này vị Phạm hạnh, tớ được thoải mái.'

3264. Và tấm thảm trải bằng lá dây leo *māluva* của cha
có tình trạng bị vung vãi bởi con và bởi cậu ấy.
Đến khi bị kiệt sức, chúng con đã vui đùa ở hồ nước,
rồi chúng con trở về lại căn chòi lá.

3265. Thưa cha, hôm nay, với con các chú thuật không còn ứng nghiệm,
không có cúng tế thần lửa, cũng không có nghi thức hiến dâng,
và con cũng không thể thọ dụng các rễ củ và trái cây của cha nữa,
chừng nào con còn chưa nhìn thấy vị Phạm hạnh ấy.

3266. Thưa cha, chắc chắn rằng cha cũng nhận biết được
vị Phạm hạnh cư ngụ ở vùng đất nào.
Thưa cha, cha hãy mau giúp cho con đến được vùng đất ấy.
Chớ để con chết ở khu ẩn cư của cha.

3267. Bởi vì con đã được nghe nói về khu rừng có hoa muôn sắc,
được vang dội tiếng hót của loài chim, được lai vãng bởi các bầy chim.
Thưa cha, cha hãy mau giúp cho con đến được khu rừng ấy,
trước khi con lìa bỏ mạng sống ở khu ẩn cư của cha."

3268. "Ở khu rừng có viên ngọc như ý này,
nơi được lai vãng bởi hội chúng Càn-thát-bà, chư Thiên, và tiên nữ,
trú xứ của các bậc ẩn sĩ từ thời xa xưa,
không có đạt đến trạng thái bất an như thế này.

3269. Bhavanti mittāni atho na honti
ñātīsu mittesu karonti pemaṃ,
ayañca jammo kissa vā[1] niviṭṭho
yo neva jānāti kutomhi āgato.

3270. Saṃvāsena hi mittāni sandhīyanti[2] punappunaṃ,
sveva mitto[3] asaṅgantu asaṃvāsena jīrati.

3271. Sace tuvaṃ dakkhasi brahmacāriṃ
sace tuvaṃ sallapi[4] brahmacārinā,
sampannasassaṃ va mahodakena
tapoguṇaṃ khippamimaṃ pahassasi.[5]

3272. Punapi[6] ce dakkhasi brahmacāriṃ
punapi ce sallape brahmacārinā,
sampannasassaṃ va mahodakena
usmāgataṃ khippamimaṃ pahassasi.

3273. Bhūtāni hetāni[7] caranti tāta
virūparūpena manussaloke,
na tāni sevetha naro sapañño
āsajja naṃ[8] nassati[9] brahmacārī "ti.

Nalinikājātakaṃ.[10]

2. UMMĀDANTĪJĀTAKAṂ

3274. Nivesanaṃ kassa nudaṃ sunanda
pākārena paṇḍumayena guttaṃ,
kā dissati aggisikhāva dūre
vehāsayaṃ[11] pabbataggeva acci.

3275. Dhītānayaṃ[12] kassa sunanda hoti
suṇisānayaṃ[13] kassa athopi bhariyā,
akkhāhi me khippamidheva puṭṭho
avāvaṭā yadi vā atthi bhattā.

3276. Ahaṃ hi jānāmi janinda etaṃ
matyā ca petyā ca athopi assā,
taveva[14] so puriso bhūmipāla
rattindivaṃ appamatto tavatthe.

---

[1] kissa divā - Syā.
[2] sandhiyanti - Ma, Syā.
[3] sā ca metti - PTS.
[4] sallape - Ma, Syā, PTS.
[5] pahissasi - Ma.
[6] punappi - PTS.
[7] etāni - PTS.
[8] āsajjanaṃ - Syā, PTS.
[9] tassati - PTS.
[10] niḷinikājātakaṃ - Ma; naḷinikājātakaṃ - Syā; naḷinijātakaṃ - PTS.
[11] vehāyasaṃ - Ma, Syā.
[12] dhītā nvayaṃ - Ma; dhītā nvāyaṃ - Syā; dhītā n' ayaṃ - PTS.
[13] suṇisā nvayaṃ - Ma; suṇisā nvāyaṃ - Syā; suṇisā n' ayaṃ - PTS.
[14] tath' eva - PTS.

3269. Chúng sanh trở thành bạn bè, rồi không còn là bạn bè.
Chúng sanh thể hiện sự yêu mến ở thân quyến, ở bạn bè.
Và đứa trẻ tội nghiệp này tại sao lại bị vương vấn,
khi nó còn không biết mình từ đâu đã đi đến nơi này.

3270. Do sự cộng trú mà các bạn bè được gắn bó thêm lên. Chớ để chúng gặp gỡ nhau. Do không có sự cộng trú, chính cái tình bạn ấy sẽ lụi tàn.

3271. Nếu con còn gặp vị hành Phạm hạnh,
nếu con còn trò chuyện với vị hành Phạm hạnh,
tựa như mùa màng đã đạt được bị cuốn đi bởi cơn lũ lớn,
con sẽ mau chóng đánh mất công đức khổ hạnh này.

3272. Nếu con cũng còn gặp vị hành Phạm hạnh lần nữa,
nếu con cũng còn trò chuyện với vị hành Phạm hạnh lần nữa,
tựa như mùa màng đã đạt được bị cuốn đi bởi cơn lũ lớn,
con sẽ mau chóng đánh mất năng lực Sa-môn này.

3273. Này con, bởi vì các quỷ thần sinh sống
ở thế giới loài người với hình dáng biến dạng,
con người có trí tuệ không phục vụ chúng,
sau khi gần gũi kẻ ấy, người hành Phạm hạnh bị tiêu vong."
Bổn Sanh Công Chúa Nalinikā. [526]

2. BỔN SANH MỸ NHÂN UMMĀDANTĪ

(Lời đức vua hỏi người đánh xe Sunanda)
3274. "Này Sunanda, biệt thự này là của người nào
mà được bảo vệ bởi tường thành xây bằng gạch màu cam?
Cô nàng nào được nhìn thấy từ đằng xa tựa như ngọn lửa,
tựa như đống lửa trên đỉnh ngọn núi ở giữa không trung?

3275. Này Sunanda, cô này là con gái của ai?
Cô này là con dâu của ai, rồi là vợ của ai nữa?
Được hỏi, khanh hãy mau mau trả lời cho ta, ngay tại đây,
nàng còn chưa được cưới hỏi, hay là đã có chồng?"

3276. "Tâu vị chúa của loài người, thần quả có biết về cô này,
về bên mẹ và về bên cha, rồi luôn cả người chồng của cô ấy.
Tâu đấng hộ quốc, người đàn ông ấy là thuộc về chính bệ hạ,
ngày đêm không xao lãng đối với phúc lợi của bệ hạ.

3277. Iddho ca phīto ca suvaḍḍhito[1] ca
amacco ca te aññataro janinda,
tassesā[2] bhariyā ahipārakassa[3]
ummādantī[4] nāmadheyyena rāja.

3278. Ambho ambho nāmamidaṃ imissā
matyā ca petyā ca kataṃ susādhu,
tathā hi[5] mayhaṃ avalokayantī
ummattakaṃ ummadantī akāsi.

3279. Yā puṇṇamāse migamandalocanā
upāvisī puṇḍarīkattacaṅgī,
dve puṇṇamāyo tadahū amaññaṃ[6]
disvāna pārāvatarattavāsiniṃ.

3280. Aḷārapamhehi subhehi vagguhi
palobhayantī maṃ yadā udikkhati,
vijambhamānā[7] harateva me mano
jātā vane kimpurisīva pabbate.

3281. Tadā hi brahatī sāmā āmuttamaṇikuṇḍalā,
ekaccavasanā nārī migī bhantāvudikkhati.

3282. Kadāssu maṃ tambanakhā sulomā
bāhā mudū candanasāralittā,
vaṭṭaṅgulī sannatadhīrakuttiyā
nārī upaññissati sīsato subhā.

3283. Kadāssu maṃ kañcanajāluracchadā
dhītā tirīṭissa vilākamajjhā,[8]
mudūhi bāhāhi paḷissajissati[9]
brahāvane jātadumaṃva māluvā.

3284. Kadāssu[10] lākhārasarattasucchavī
bindutthanī puṇḍarīkattacaṅgī,
mukhaṃ mukhena upanāmayissati
soṇḍova soṇḍassa surāya thālaṃ.

3285. Yadāddaṃ taṃ[11] tiṭṭhantiṃ sabbagattaṃ[12] manoramaṃ,
tato sakassa cittassa nāvabodhāmi kañcinaṃ.[13]

---

[1] subāḷhiko - PTS.
[2] tadseva sā - Syā.
[3] abhipārakassa - Ma, Syā.
[4] ummādantī ti - Syā.
[5] tadā hi - Ma.
[6] amaññahaṃ - Ma; amaññiṃ - Syā.
[7] vijamhamānā - Syā.
[8] vilaggamajjhā - Ma.
[9] palissajissati - Ma, Syā.
[10] kadāssu maṃ - Syā.
[11] yathāddasaṃ naṃ - PTS.
[12] sabbabhaddaṃ - Ma.
[13] kañci naṃ - Syā;
kiñcanaṃ - PTS.

3277. (Người ấy) giàu có, dư dả, vô cùng phát đạt.
và là một vị quan đại thần của bệ hạ, tâu vị chúa của loài người.
Nàng ấy là người vợ của vị Ahipāraka ấy,
với tên gọi là 'Cô gái làm cho điên cuồng,' tâu bệ hạ."

3278. "Trời! Trời! Cái tên này dành cho nàng này
đã được mẹ và cha tạo ra thật khéo léo!
Bởi vì đối với trẫm là như thế ấy, trong khi nhìn trẫm,
nàng Ummadantī đã làm cho trẫm trở thành kẻ điên cuồng.

3279. Nàng ấy, vào đêm trăng tròn, có cặp mắt ngơ ngác của loài nai,
đã ngồi ở bên cửa sổ, có làn da và cơ thể màu hoa sen trắng.
Sau khi nhìn thấy nàng mặc y phục màu đỏ tựa như chân chim bồ câu,
trẫm nghĩ rằng đã có hai mặt trăng tròn.

3280. Vào lúc nàng ngước nhìn lên, nàng khiến cho trẫm say đắm bởi hàng lông mi dài, xinh đẹp, dễ thương. Trong lúc nghiêng người (ném bông hoa), nàng chiếm lấy tâm trí của trẫm, tựa như loài nhân điểu cái sanh ra ở trong khu rừng, ở nơi núi non (thu hút nhân điểu đực).

3281. Bởi vì vào lúc ấy, người phụ nữ quý phái, có màu da màu hoàng kim, có bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, có trang phục chỉ một tấm vải, tựa như con nai cái ngước nhìn lên trong lúc đang đi quanh quẩn.

3282. Vậy thì khi nào thì người phụ nữ xinh đẹp đến tận đỉnh đầu, có móng tay màu đồng đỏ, có mái tóc đẹp, có hai cánh tay mềm mại, được thoa tinh chất trầm hương, có các ngón tay tròn trịa, có các điệu bộ khôn khéo đã được tính toán, sẽ đoái hoài đến trẫm?

3283. Vậy khi nào thì người con gái có tấm lưới bằng vàng che ở ngực, có làn eo thon của (gia tộc) Tirīṭi, sẽ ôm chặt lấy trẫm bằng hai cánh tay mềm mại, tựa như loài dây leo *māluvā* quấn chặt lấy thân cây mọc lên ở khu rừng bao la?

3284. Vậy thì khi nào người phụ nữ có làn da đẹp hồng hào với màu cánh kiến, có bầu ngực tròn, có làn da và cơ thể màu hoa sen trắng, sẽ mặt đối mặt dâng lên chén rượu, tựa như kẻ say sưa đối với kẻ say sưa?

3285. Vào lúc trẫm nhìn thấy nàng ấy, với toàn bộ cơ thể làm thích ý, đang đứng, từ khi ấy, trẫm không còn nhận biết bất cứ người nào ở trong tâm của mình nữa.

3286. Ummādantimahaṃ[1] diṭṭho[2] āmuttamaṇikuṇḍalaṃ,[3]
na supāmi[4] divārattiṃ sahassaṃva parājito.

3287. Sakko ca[5] me varaṃ dajjā so ca labbhetha me varo,
ekarattaṃ dirattaṃ[6] vā bhaveyyaṃ ahipārako,[7]
ummādantyā ramitvāna sivirājā[8] tato siyaṃ.[9]

3288. Bhūtāni me bhūtapatī namassato
āgamma yakkho idamevamabravi,[10]
rañño mano ummadantyā niviṭṭho
dadāmi te taṃ paricārayassu.[11]

3289. Puññā vidhaṃse[12] amaro na camhi
jano ca me[13] pāpamidanti[14] jaññā,
bhuso ca tyassa manaso vighāto
datvā piyaṃ ummadantiṃ adiṭṭhā.[15]

3290. Janinda nāññatra tayā mayā vā
sabbāpi kammassa katassa jaññā,
yante mayā ummadantī padinnā
bhusehi rājā vanathaṃ sajāhi.

3291. Yo pāpakaṃ kammakaraṃ manusso
so maññati māyidaṃ[16] maññiṃsu aññe,
passanti bhūtāni karontametaṃ
yuttā va[17] ye honti narā paṭhabyā.

3292. Añño nu te koci[18] naro paṭhabyā
saddaheyya[19] lokasmiṃ[20] na me piyāti,
bhuso ca tyassa manaso vighāto
datvā piyaṃ ummadantiṃ adiṭṭhā.

3293. Addhā piyā mayha janinda esā
na sā mama[21] appiyā bhūmipāla,
gaccheva tvaṃ ummadantiṃ bhadante[22]
sīhova selassa guhaṃ upehi.[23]

---

1 ummādantī mayā - Syā;
ummadantī mayā - PTS.
2 daṭṭhā - Ma; diṭṭhā - Syā, PTS.
3 kuṇḍalā - Syā, PTS.
4 suppāmi - Syā.
5 ce - Ma, Syā.
6 dvirattaṃ - Ma, Syā;
dirattiṃ - PTS.
7 abhipārako - Ma, Syā.
8 sīvirājā - Syā.
9 siyā - Syā, PTS.
10 idametadabravi - Ma, Syā.
11 parivārayassu - PTS.
12 puññā ca dhaṃse - Syā, PTS.
13 no - PTS.
14 pāpamidañca - Ma, Syā.
15 adaṭṭhā - Ma.
16 māyida - Ma;
mā-y-idha - PTS.
17 ca - Ma, Syā, PTS.
18 ko 'dha - PTS.
19 saddheyya - Ma, Syā.
20 lokasmi - Ma, Syā.
21 mamaṃ - Ma, Syā, PTS.
22 bhaddante - Syā.
23 upehi - Ma, Syā, PTS.

3286. (Từ khi) trẫm nhìn thấy nàng Ummādantī có bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, trẫm không ngủ ban ngày và ban đêm, tựa như kẻ đã bị đánh bại một ngàn lần.

3287. Nếu Thiên Chủ Sakka ban cho trẫm điều ước muốn, và điều ước muốn ấy có thể đạt được bởi trẫm. Trẫm (ước muốn) có thể trở thành Ahipāraka một đêm hoặc hai đêm, sau khi vui sướng cùng Ummādantī rồi lại trở thành vua xứ Sivi."

(Lời trao đổi giữa Ahipāraka, chồng nàng Ummadantī, và đức vua)

3288. "Tâu vị chúa tể của muôn dân, lúc thần đang lễ bái các thần linh, có vị Dạ-xoa đi đến và đã nói điều này như vầy: 'Tâm trí của đức vua đã bị vương vấn với Ummadantī.' Thần xin dâng nàng Ummadantī đến bệ hạ. Bệ hạ hãy bảo nàng ấy hầu hạ."

3289. "Trẫm sẽ hủy hoại các phước báu, và trẫm không phải là người. Loài người có thể biết về điều xấu xa này của trẫm. Và có thể có nhiều sự khó chịu ở tâm trí của khanh do không được nhìn thấy nàng, sau khi đã dâng hiến nàng Ummadantī yêu quý."

3290. "Tâu vị chúa của loài người, ngoại trừ bệ hạ và hạ thần, tất cả mọi người đều không thể nào biết về hành động đã được làm. Bởi vì nàng Ummadantī đã được thần dâng đến bệ hạ, tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy tận hưởng thú yêu đương, rồi hoàn trả lại (nàng cho hạ thần)."

3291. "Kẻ nào là người có làm hành động xấu xa, kẻ ấy nghĩ rằng: 'Mong rằng những người khác đừng biết về việc này của ta.' Các thần linh và những hạng người nào ở trái đất được gắn bó với thần thông thì nhìn thấy kẻ làm việc ấy."

3292. "Có người đàn ông nào khác ở trên trái đất, ở trên thế gian, có thể tin được lời của khanh rằng: 'Ummadantī không được tôi yêu mến'? Và có thể có nhiều sự khó chịu ở tâm trí của khanh do không được nhìn thấy nàng, sau khi đã dâng hiến nàng Ummadantī yêu quý."

3293. "Nàng ấy quả thật là người yêu quý của thần, tâu vị chúa của loài người. Nàng ấy không phải là không được thần yêu quý, tâu đấng hộ quốc. Bệ hạ hãy đi đến với Ummadantī, thưa bậc đáng tôn kính, tựa như con sư tử đực đi đến hang của con sư tử cái."

3294. Na pīḷitā attadukkhena dhīrā
sukhapphalaṃ kammaṃ[1] pariccajanti,
sammohitā vāpi[2] sukhena mattā
na pāpakammañca[3] samācaranti.

3295. Tuvañhi mātā ca pitā ca mayhaṃ
bhattā patī posako devatā ca,
dāso ahaṃ tuyha saputtadāro
yathāsukhaṃ sibba[4] karohi kāmaṃ.

3296. Yo issaromhīti karoti pāpaṃ
katvā ca so nuttapate[5] paresaṃ,
na tena so jīvati dīghamāyuṃ[6]
devāpi pāpena samekkhare naṃ.

3297. Aññātakaṃ sāmikehī padinnaṃ
dhamme ṭhitā ye paṭicchanti dānaṃ,
paṭicchakā dāyakā cāpi tattha
sukhapphalaññeva karonti kammaṃ.

3298. Añño nu te koci[7] naro paṭhabyā
saddaheyya[8] lokasmiṃ[9] na me[10] piyāti,
bhuso ca tyassa[11] manaso vighāto
datvā piyaṃ ummadantiṃ adiṭṭhā.[12]

3299. Addhā piyā mayha janinda esā
na sā mama[13] appiyā bhūmipāla,
yante mayā ummadantī padinnā
bhusehi rājā vanathaṃ sajāhi.

3300. Yo attadukkhena parassa dukkhaṃ
sukhena vā attasukhaṃ dahāti,[14]
yathevidaṃ mayha tathā paresaṃ
yo evaṃ jānāti[15] sa vedi dhammaṃ.

3301. Añño nu te koci naro paṭhabyā
saddaheyya lokasmiṃ na me piyāti,
bhuso ca tyassa manaso vighāto
datvā piyaṃ ummadantiṃ adiṭṭhā.

[1] kamma - Ma, Syā, PTS.
[2] cāpi - PTS.
[3] pāpakaṃ kamma - PTS.
[4] sāmi - Ma;
sīvi - Syā.
[5] nuttasate - Ma.
[6] dīghamāyu - Ma.
[7] ko 'dha - PTS.
[8] saddheyya - Ma, Syā, PTS.
[9] lokasmi - Ma, Syā, PTS.
[10] sā - PTS.
[11] tyāssa - PTS.
[12] adaṭṭhā - Ma.
[13] mamaṃ - Ma, Syā, PTS.
[14] dahati - Syā.
[15] pajānāti - Syā.

3294. "Không vì bị hành hạ bởi sự khổ đau của bản thân,
mà các bậc sáng trí buông bỏ việc làm có quả báo an lạc.
Dầu cho bị hoàn toàn mê muội, hoặc bị đắm say hạnh phúc,
các vị vẫn không thực hiện hành động xấu xa."

3295. "Bởi vì bệ hạ là người mẹ và là người cha của hạ thần,
là người chồng, là chủ nhân, là người nuôi dưỡng, và là vị Thiên thần.
Hạ thần cùng với vợ con đều là tôi tớ của bệ hạ.
Tâu Sibba, xin bệ hạ hãy hưởng dụng dục lạc một cách thoải mái."

3296. "Kẻ nào (nghĩ rằng): 'Ta là chúa tể' rồi làm việc ác,
và sau khi làm xong, kẻ ấy không tỏ ra hối lỗi đối với những người khác.
Do điều ấy, kẻ ấy không sống cuộc sống dài lâu.
Ngay cả chư Thiên cũng nhìn kẻ ấy với ánh mắt xấu xa."

3297. "Khi của cải nào đó đã được biếu tặng bởi các chủ nhân,
và những người đã trú vào thiện pháp tiếp nhận vật thí,
trong trường hợp ấy, người nhận lãnh và luôn cả người bố thí
đều thực hiện việc làm có quả báo an lạc."

3298. "Có người đàn ông nào khác ở trên trái đất, ở trên thế gian, có thể tin được lời của khanh rằng: 'Ummadantī không được tôi yêu mến'? Và có thể có nhiều sự khó chịu ở tâm trí của khanh do không được nhìn thấy nàng, sau khi đã dâng hiến nàng Ummadantī yêu quý."

3299. "Nàng ấy quả thật là người yêu quý của thần, tâu vị chúa của loài người. Nàng ấy không phải là không được thần yêu quý, tâu đấng hộ quốc. Bởi vì nàng Ummadantī đã được thần dâng đến bệ hạ, tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy tận hưởng thú yêu đương, rồi hoàn trả lại (nàng cho hạ thần)."

3300. "Kẻ nào tạo ra khổ đau cho người khác bằng khổ đau của mình, hoặc tạo ra hạnh phúc cho mình bằng hạnh phúc của người khác, (nghĩ rằng): 'Việc này đối với ta y như thế nào thì đối với những người khác là như vậy;' người nào biết như vậy, người ấy hiểu biết về đạo đức."

3301. "Có người đàn ông nào khác ở trên trái đất, ở trên thế gian, có thể tin được lời của khanh rằng: 'Ummadantī không được tôi yêu mến'? Và có thể có nhiều sự khó chịu ở tâm trí của khanh do không được nhìn thấy nàng, sau khi đã dâng hiến nàng Ummadantī yêu quý."

3302. Janinda jānāsi piyā mamesā
na sā mamaṃ appiyā bhūmipāla,
piyena te dammi piyaṃ janinda
piyadāyino deva piyaṃ labhanti.

3303. So nūnāhaṃ[1] vadhissāmi attānaṃ kāmahetukaṃ,
na hi dhammaṃ adhammena ahaṃ vadhitumussahe.

3304. Sace tuvaṃ mayha satiṃ janinda
na kāmayāsi naravīraseṭṭha,[2]
cajāmi naṃ sabbajanassa sibba[3]
mayā pamuttaṃ tato avhayesi naṃ.[4]

3305. Adūsiyaṃ ce ahipāraka[5] tvaṃ
cajāsi katte ahitāya tyassa,
mahā[6] ca te upavādopi assa
na cāpi tyassa nagaramhi pakkho.

3306. Ahaṃ sahissaṃ upavādametaṃ
nindaṃ pasaṃsaṃ garahañca[7] sabbaṃ,
mametamāgacchatu bhūmipāla
yathāsukhaṃ sibba[8] karohi kāmaṃ.

3307. Yo neva nindaṃ na punappasaṃsaṃ[9]
ādīyati[10] garahaṃ nopi pūjaṃ,
sirī ca lakkhī ca apeti tamhā
āpo suvuṭṭhīva yathā thalamhā.

3308. Yaṃ kiñci dukkhañca sukhañca etto
dhammātisārañca[11] manovighātaṃ,
urasā ahaṃ paṭicchissāmi[12] sabbaṃ
paṭhavī yathā thāvarānaṃ tasānaṃ.

3309. Dhammātisārañca manovighātaṃ
dukkhaṃ ca nicchāmi ahaṃ paresaṃ,
ekopimaṃ tārayissāmi[13] bhāraṃ
dhamme ṭhito kañci[14] ahāpayanto.[15]

---

[1] nūn' ahaṃ - PTS.
[2] naravīra seṭṭha - Ma, Syā; naraviriyaseṭṭha - PTS.
[3] sibyā - Ma; majjhe - Syā.
[4] tato nam avhayesi - PTS.
[5] abhipāraka - Ma, Syā, evamuparipi.
[6] sabbā - katthaci.
[7] garaham pi - PTS.
[8] sivi - Ma; sīvi - Syā.
[9] panappasaṃsaṃ - Ma.
[10] ādiyati - Ma, Syā; ādiyatī - PTS.
[11] dhammātisāraṃ va - PTS.
[12] paccuttarissāmi - Ma; paccupadissāmi - PTS.
[13] ekovimaṃ hārayissāmi - Ma; eko p' imaṃ hārayissāmi - PTS.
[14] kiñci - Ma, Syā.
[15] na tāpayanto - PTS.

3302. "Tâu vị chúa của loài người, bệ hạ biết rằng nàng ấy là người yêu quý của thần. Tâu đấng hộ quốc, nàng ấy không phải là không được thần yêu quý. Tâu vị chúa của loài người, thần dâng hiến vật yêu quý đến bệ hạ vì lòng yêu quý. Tâu bệ hạ, những người bố thí vật yêu quý đạt được vật yêu quý."

3303. "Không lẽ trẫm đây sẽ hủy hoại bản thân vì nguyên nhân dục vọng! Trẫm không bao giờ ra sức để hủy hoại đạo đức bởi điều phi đạo đức."

3304. "Tâu vị chúa của loài người, nếu bệ hạ nghĩ rằng nàng đang thuộc về hạ thần, tâu vị dũng sĩ hạng nhất ở loài người, nên bệ hạ không ham muốn nàng. Tâu Sibba, hãy để thần xả bỏ nàng ấy đến tất cả mọi người. Khi nàng đã được thần trả tự do, sau đó, bệ hạ hãy đưa nàng đi."

3305. "Này Ahipāraka, nếu nàng không có lỗi lầm mà khanh
bỏ rơi nàng khi không còn lợi ích đối với khanh, này người có công lao,
có thể có sự chỉ trích lớn đối với khanh,
và thậm chí dư luận ở thành phố có thể không thuộc về khanh."

3306. "Thần sẽ chịu đựng sự chỉ trích ấy,
sự chê bai, sự khen ngợi, và mọi sự khiển trách.
Tâu đấng hộ quốc, hãy để việc ấy xảy đến với thần.
Tâu Sibba, xin bệ hạ hãy hưởng dụng dục lạc một cách thoải mái."

3307. "Kẻ nào không quan tâm đến sự chê bai, rồi sự khen ngợi, và sự khiển trách, luôn cả sự dâng cúng, thì vinh quang và sự may mắn rời xa kẻ ấy, giống như nước từ cơn mưa lớn rời khỏi mặt đất."

3308. "Bất cứ khổ đau hay hạnh phúc nào từ việc này,
và sự vượt qua lề thói đạo đức có sự khó chịu ở tâm trí,
thần sẽ ưỡn ngực đón nhận tất cả,
giống như trái đất đối với mọi thứ, bất động và cử động."

3309. "Sự vượt qua lề thói đạo đức có sự khó chịu ở tâm trí,
và trẫm không muốn những người khác có sự khổ đau.
Một mình trẫm sẽ vượt qua gánh nặng này,
người đã trú vào thiện pháp không bỏ quên bất cứ một ai."

3310. Saggūpagaṃ puññakammaṃ janinda
mā me tuvaṃ antarāyaṃ akāsi,
dadāmi te ummadantiṃ pasanno
rājāva yaññaṃ[1] dhanaṃ brāhmaṇānaṃ.

3311. Addhā tuvaṃ katte hitosi[2] mayhaṃ
sakhā mama[3] ummadantī tuvañca,
nindeyyu[4] devā pitaro ca sabbe
pāpañca passaṃ abhisamparāyaṃ.

3312. Nahetaṃ dhammaṃ[5] sivirāja[6] vajjuṃ
sanegamā jānapadā ca sabbe,
yante mayā ummadantī padinnā
bhusehi rājā vanathaṃ sajāhi.

3313. Addhā tuvaṃ katte hitosi mayhaṃ
sakhā mama ummadantī tuvañca,
satañca dhammāni sukittitāni
samuddavelāva duraccayāni.

3314. Āhuneyyo[7] mesi hitānukampī
dhātā vidhātā casi kāmapālo,
tayī hutā deva[8] mahapphalā hi[9]
kāmena me ummadantiṃ paṭiccha.

3315. Addhā hi sabbaṃ ahipāraka tvaṃ[10]
dhammaṃ acārī mama kattuputta,[11]
añño nu te ko idha sotthikattā
dipado[12] naro aruṇe jīvaloke.

3316. Tuvaṃ[13] nu seṭṭho tvamanuttarosi
tvaṃ dhammagutto[14] dhammavidū sumedho,
so dhammagutto cirameva jīva
dhammañca me desaya dhammapāla.

3317. Tadiṅgha ahipāraka suṇohi vacanaṃ mama,
dhammante desayissāmi sataṃ āsevitaṃ ahaṃ.

---

[1] yaññe - Ma, Syā, PTS.
[2] hitesi - Ma, PTS.
[3] mamaṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] nindeyyuṃ - PTS.
[5] na hetadhammaṃ - Ma;
na h' et' adhammaṃ - PTS.
[6] sīvirāja - Syā.
[7] āhūniyo - PTS.
[8] rāja - Ma, Syā.
[9] mahapphalā hi me - PTS.
[10] tuvaṃ - Syā.
[11] kattaputta - PTS.
[12] dvipado - Ma, Syā.
[13] tvaṃ - Syā.
[14] dhammagū - Ma, Syā, PTS.

3310. "Tâu vị chúa của loài người, việc làm phước đưa đến cõi Trời.
Xin bệ hạ chớ gây chướng ngại cho thần.
Được tịnh tín, thần dâng nàng Ummadantī đến bệ hạ,
tựa như vị vua dâng vật hiến cúng là tài sản đến các vị Bà-la-môn."

3311. "Này quan đại thần, quả thật khanh là người có lợi ích cho trẫm.
Nàng Ummadantī và khanh là bằng hữu của trẫm.
Chư Thiên, các vị Phạm Thiên, và tất cả cư dân sẽ chê bai,
trong khi nhìn thấy sự xấu xa trong ngày vị lai."

3312. "Tâu đức vua Sivi, tất cả dân chúng có cả các thị dân không có thể nói rằng: 'Việc ấy không phải là phi đạo đức.' Bởi vì nàng Ummadantī đã được thần dâng đến bệ hạ, tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy tận hưởng thú yêu đương, rồi hoàn trả lại (nàng cho hạ thần)."

3313. "Này người có công lao, quả thật khanh là người có lợi ích cho trẫm.
Nàng Ummadantī và khanh là bằng hữu của trẫm.
Các lời giáo huấn của các bậc thiện nhân đã khéo được thuyết giảng
là không thể vi phạm, tựa như bờ biển là không thể được qua."

3314. "Bệ hạ có sự quan tâm đến điều tốt đẹp, là xứng đáng với sự hiến cúng của thần. Bệ hạ là người nâng đỡ, là người bảo quản, và là người ngự trị các dục. Tâu bệ hạ, các vật đã được dâng hiến đến bệ hạ chắc chắn có quả báo lớn lao. Xin bệ hạ hãy tiếp nhận nàng Ummadantī theo ước muốn của thần."

3315. "Này Ahipāraka, quả thật khanh đã thực hành mọi phận sự đối với trẫm. Này người con trai của vị quan đại thần, vậy ngoài khanh ra, có con người hai chân nào khác là người tạo ra sự bình yên ở nơi này, ở thế gian của cuộc sống, từ lúc rạng đông?"

3316. "Bệ hạ là hạng nhất, bệ hạ là vô thượng.
Bệ hạ là người bảo vệ đạo lý, là người thông hiểu đạo lý, là bậc thiện trí.
Cầu cho người bảo vệ đạo lý ấy sống thật dài lâu.
Tâu vị hộ trì đạo lý, xin bệ hạ hãy giảng giải đạo lý cho thần."

3317. "Này Ahipāraka, giờ khanh hãy lắng nghe lời nói của trẫm. Trẫm sẽ giảng giải cho khanh về đạo lý đã được các bậc thiện nhân thực hành.

3318. Sādhu dhammarucī rājā sādhu paññāṇavā naro,
sādhu mittānamaddubbho[1] pāpassākaraṇaṃ[2] sukhaṃ.

3319. Akkodhanassa vijite ṭhitadhammassa rājino,
sukhaṃ manussā āsetha sītacchāyāya saṅghare.

3320. Na cāham[3] etaṃ abhirocayāmi
kammaṃ asamekkha kataṃ asādhu,[4]
yevāpi ñatvāna sayaṃ karonti
upamā imā mayha[5] tuvaṃ suṇohi.

3321. Gavañce taramānānaṃ jimhaṃ gacchati puṅgavo,
sabbā tā jimhaṃ gacchanti nette jimhaṃ gate sati.

3322. Evameva[6] manussesu yo hoti seṭṭhasammato,
so ce adhammaṃ carati pageva itarā pajā,
sabbaṃ raṭṭhaṃ dukhaṃ seti rājā ce hoti adhammiko.

3323. Gavañce taramānānaṃ ujuṃ gacchati puṅgavo,
sabbā tā ujuṃ gacchanti[7] nette ujugate[8] sati.

3324. Evameva manussesu yo hoti seṭṭhasammato,
so cepi[9] dhammaṃ carati pageva itarā pajā,
sabbaṃ raṭṭhaṃ sukhaṃ seti rājā ce hoti dhammiko.

3325. Na cāpahaṃ[10] adhammena amarattamabhipatthaye,[11]
imaṃ vā paṭhaviṃ sabbaṃ vijetuṃ ahipāraka.

3326. Yaṃ hi kiñci manussesu ratanaṃ idha vijjati,
gāvo dāso hiraññañca vatthiyaṃ haricandanaṃ.

3327. Assitthiyo ca[12] ratanaṃ maṇikañca
yañcāpi me[13] candasuriyābhipālayanti,[14]
na tassa hetu visamaṃ careyya
majjhe sivīnaṃ usabhosmi[15] jāto.

---

[1] mittānaṃ adubbho - PTS.
[2] pāpass' akaraṇaṃ - PTS.
[3] vāham - PTS.
[4] asādhuṃ - PTS.
[5] mayhaṃ - Ma, PTS.
[6] evam evaṃ - PTS.
[7] sabbā gāvī ujuṃ yanti - Ma.
[8] ujuṃ gate - Ma, Syā.
[9] so sace - Ma.
[10] cāpāhaṃ - Ma.
[11] amarattam pi patthaye - PTS.
[12] assitthiyo - Ma.
[13] yañcāpime - Syā; yañcāp' ime - PTS.
[14] candasūriyā abhipālayanti - Ma; candasuriyā abhipālayanti - Syā, PTS.
[15] usabhomhi - Ma, PTS.

3318. Tốt đẹp thay vị vua vui thích ở thiện pháp! Tốt đẹp thay con người có trí tuệ! Tốt đẹp thay kẻ không phản bội bạn bè! Không làm điều ác là hạnh phúc.

3319. Ở lãnh địa của vị vua không có sự giận dữ, có công lý đã được thiết lập, loài người có thể sinh sống hạnh phúc trong bóng mát (của thân quyến) ở căn nhà của mình.

3320. Không xem xét mà đã thực hiện hành động là không tốt đẹp.
Và trẫm không hứng thú về việc ấy.
Chỉ những người nào sau khi đã biết thì tự mình hành động.
Khanh hãy lắng nghe ví dụ này của trẫm.

3321. Trong khi bầy bò đang vượt qua sông, nếu con bò đực đi quanh co, tất cả các con bò cái sẽ đi quanh co khi con bò dẫn đường đi quanh co.[1]

3322. Tương tự y như thế ở loài người, nếu người được phong làm thủ lãnh thực hành không đúng pháp, không phải đề cập đến những người khác, toàn bộ đất nước sẽ bị lầm than nếu đức vua là kẻ không công minh.

3323. Trong khi bầy bò đang vượt qua sông, nếu con bò đực đi ngay thẳng, tất cả các con bò cái sẽ đi ngay thẳng khi con bò dẫn đường đi ngay thẳng.

3324. Tương tự y như thế ở loài người, nếu người được phong làm thủ lãnh thực hành đúng pháp, không phải đề cập đến những người khác, toàn bộ đất nước sẽ được hạnh phúc nếu đức vua là người công minh.

3325. Và trẫm cũng không ước nguyện bản thể Thiên nhân một cách phi pháp, hay là để chiến thắng toàn bộ trái đất này, này Ahipāraka.

3326. Bởi vì bất cứ vật gì quý báu ở giữa loài người được tìm thấy ở nơi này: như là trâu bò, nô lệ, vàng, vải vóc, trầm hương màu vàng, –

3327. – ngựa, phụ nữ, báu vật (bảy loại), vòng ngọc (quý giá), và luôn cả nơi nào mà mặt trời và mặt trăng (chiếu sáng) bảo hộ cho trẫm, nhưng không vì nguyên nhân (vương quyền) của trẫm đây mà trẫm hành xử không công bằng, bởi vì trẫm là quý tộc, được sanh ra ở trong dòng tộc Sivi.

[1] Các câu kệ 3321 - 3324 giống các câu kệ 640 - 643 ở *Rājovādajātakaṃ - Bổn Sanh Giáo Huấn Đức Vua* [334] của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 191).

3328. Netā pitā[1] uggato raṭṭhapālo
dhammaṃ sivīnaṃ apacāyamāno,
so dhammamevānuvicintayanto
tasmā sake cittavase na vatte.[2]

3329. Addhā tuvaṃ mahārāja niccaṃ abyasanaṃ sivaṃ,
karissasi ciraṃ rajjaṃ paññā hi tava tādisī.

3330. Etaṃ te anumodāmi[3] yaṃ dhammaṃ nappamajjasi,
dhammaṃ pamajja khattiyo ṭhānā[4] cavati issaro.

3331. Dhammaṃ cara mahārāja mātāpitusu khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3332. Dhammaṃ cara mahārāja puttadāresu khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3333. Dhammaṃ cara mahārāja mittāmaccesu khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3334. Dhammaṃ cara mahārāja vāhanesu balesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3335. Dhammaṃ cara mahārāja gāmesu nigamesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3336. Dhammaṃ cara mahārāja raṭṭhesu[5] janapadesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3337. Dhammaṃ cara mahārāja samaṇabrāhmaṇesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

---

[1] netā hitā - Ma, Syā.
[2] vatto - Ma, Syā, PTS.
[3] anumodāma - Ma, Syā, PTS.
[4] raṭṭhā - Ma, Syā, PTS.
[5] raṭṭhe - PTS.

3328. Là bậc lãnh đạo, người cha, người nổi bật, đấng hộ trì đất nước,
trong lúc tôn kính truyền thống của người dân Sivi,
trong lúc suy xét về chính truyền thống ấy, trẫm đây,
do đó, không thể hành động theo sự tác động của tâm mình.”

3329. “Tâu đại vương, đúng vậy, bệ hạ sẽ cai trị vương quốc lâu dài, vĩnh viễn, không bị suy sụp, an toàn, bởi vì trí tuệ của bệ hạ là như thế ấy.

3330. Thần tùy hỷ với điều ấy của bệ hạ, về việc bệ hạ không xao lãng truyền thống. Sau khi xao lãng truyền thống, vị Sát-đế-ly, vị chúa tể đánh mất ngôi vị.

3331. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (phụng dưỡng) đối với cha mẹ. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.[1]

3332. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (cấp dưỡng) đối với vợ con. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3333. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (thu phục) đối với bạn bè và đồng nghiệp. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3334. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (chu cấp) đối với các đội xa binh và bộ binh. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3335. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) ở các thôn làng và các phố thị. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3336. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) trong các đất nước và các xứ sở. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3337. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (bố thí) đến các Sa-môn và Bà-la-môn. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

[1] Các câu kệ 3331 - 3340 giống các câu kệ 3011 - 3020 ở các trang 173, 175.

3338. Dhammaṃ cara mahārāja migapakkhīsu khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3339. Dhammaṃ cara mahārāja dhammo ciṇṇo sukhāvaho,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3340. Dhammaṃ cara mahārāja saindā devā[1] sabrahmakā,
suciṇṇena divaṃ pattā mā dhammaṃ rāja pamādo "ti.
Ummādantījātakaṃ.

3. MAHĀBODHIJĀTAKAṂ

3341. Kinnu daṇḍaṃ kimajinaṃ kiṃ chattaṃ kiṃ upāhanaṃ,
kiṃ aṅkusañca pattañca saṅghāṭiñcāpi brāhmaṇa,
taramānarūpo gaṇhāsi[2] kannu[3] patthayase disaṃ.

3342. Dvādasetāni vassāni vusitāni[4] tavantike,
nābhijānāmi soṇena piṅgalenābhikujjitaṃ.[5]

3343. Svāyaṃ dittova nadati sukkadāṭhaṃ vidaṃsayaṃ,
tava sutvā sabhariyassa vītasaddhassa maṃ pati.

3344. Ahu esa kato doso yathā bhāsasi brāhmaṇa,
esa bhiyyo pasīdāmi vasa brāhmaṇa māgamā.[6]

3345. Sabbaseto pure āsi tatopi sabalo ahu,
sabbalohitakodāni kālo pakkamituṃ mama.

---

[1] sainda devā - PTS.
[2] taramānarūpohāsi - Ma.
[3] kiṃ nu - Ma; kinnu - Syā; kin nu - PTS.
[4] vasitāni - Syā.
[5] piṅgalenābhikūjitaṃ - Ma, Syā; piṅgalena abhikūjitaṃ - PTS.
[6] mā gamā - Syā, PTS.

3338. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không hãm hại) đối với các loài thú và loài chim. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3339. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. (Thiện) pháp được thực hành là nguồn đem lại niềm an lạc. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3340. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. Thiên Chủ Inda, chư Thiên, cùng với Phạm Thiên đã đạt được cung Trời nhờ đã thực hành tốt đẹp. Tâu bệ hạ, chớ xao lãng (thiện) pháp."

Bổn Sanh Mỹ Nhân Ummādantī. [527]

3. BỔN SANH BẬC ĐẠI NHÂN MAHĀBODHI

(Lời trao đổi giữa đức vua và vị ẩn sĩ)

3341. "Tại sao ngài có vẻ vội vã cầm lấy cây gậy chống, tấm y da dê, cái dù che, đôi dép, cái móc câu, cái bình bát, và luôn cả tấm y khoác ngoài? Thưa vị Bà-la-môn, ngài mong muốn đi về hướng nào?"

3342. "Mười hai năm này được sống gần bệ hạ, bần đạo không biết gì về tiếng sủa của con chó hung.

3343. Sau khi nghe được bệ hạ và hoàng hậu không còn niềm tin đối với bần đạo, con chó này đây gầm gừ tựa như kiêu ngạo, còn nhe răng trắng hếu."

3344. "Thưa vị Bà-la-môn, lỗi lầm ấy đã được tạo ra giống như ngài nói. Trẫm đây tin tưởng vào ngài nhiều hơn nữa. Thưa vị Bà-la-môn, ngài hãy ở lại, xin chớ ra đi."

3345. "Trước đây, đã là cơm trắng toàn bộ. Sau đó, đã có lấm tấm (trộn lẫn gạo đỏ). Bây giờ, toàn bộ gạo đỏ. Là thời điểm ra đi của bần đạo.

3346. Abbhantaraṃ pure āsi tato majjhe tato bahi,
purā niddhamanā hoti sayameva vajāmahaṃ.[1]

3347. Vītasaddhaṃ na seveyya udapānaṃvanodakaṃ,
sacepi naṃ anukhaṇe vārikaddama[2]gandhikaṃ.

3348. Pasannameva seveyya appasannaṃ vivajjaye,
pasannaṃ payirupāseyya rahadaṃvodakatthiko.[3]

3349. Bhaje bhajantaṃ purisaṃ abhajantaṃ na bhajjaye,[4]
asappurisadhammo so yo bhajantaṃ na bhajjati.[5]

3350. Yo bhajantaṃ na bhajati sevamānaṃ na sevati,
sa ve manussapāpiṭṭho migo sākhassito yathā.

3351. Accābhikkhaṇasaṃsaggā asamosaraṇena ca,
etena mittā jīranti akāle yācanāya ca.

3352. Tasmā nābhikkhaṇaṃ gacche na ca gacche cirāciraṃ,
kālena yācaṃ yāceyya evaṃ mittā na jīyare.[6]

3353. Aticiraṃ nivāsena piyo bhavati appiyo,
āmanta kho taṃ gacchāma purā te homa appiyā.

3354. Evaṃ ce yācamānānaṃ añjaliṃ nāvabujjhasi,
paricārakānaṃ[7] sattānaṃ[8] vacanaṃ na karosi no,
evaṃ taṃ abhiyācāma puna kayirāsi pariyāyaṃ.

3355. Evaṃ ce no viharataṃ antarāyo na hessati,
tumhaṃ cāpi[9] mahārāja amhaṃ vā[10] raṭṭhavaḍḍhana,[11]
appeva nāma passema[12] ahorattānamaccaye.

---

[1] cajām' ahaṃ - PTS.
[2] vāri kaddama - Ma, PTS.
[3] rahadaṃvudakatthiko - Ma, Syā; rahadaṃ va udakatthiko - PTS.
[4] bhājaye - PTS.
[5] bhājati - PTS.
[6] jirare - Syā; jīrare - PTS.
[7] paricārikānaṃ - Syā; parivārakānaṃ - PTS.
[8] sataṃ - Ma.
[9] tuyhaṃ vāpi - Ma; tuyha vāpi - Syā; tuyhaṃ cāpi - PTS.
[10] mayhaṃ vā - Ma; mayha vā - Syā; mayhañ ca - PTS.
[11] raṭṭhavaddhana - Ma, PTS.
[12] passāma - katthaci.

3346. Trước đây, (chỗ ngồi) là ở phòng trong, sau đó là phòng giữa, kế đến là ở bên ngoài. Bần đạo hãy tự mình ra đi trước khi có việc tống khứ.

3347. Không nên tiếp cận người đã không còn niềm tin (đối với mình), tựa như cái giếng không còn nước, thậm chí nếu có thể đào sâu thêm thì cũng chỉ là nước bùn có mùi hôi.

3348. Nên tiếp cận người thật sự tin tưởng (mình), nên xa lánh kẻ không tin tưởng, nên gần gũi người tin tưởng (mình), tựa như người cần nước gần gũi cái hồ.

3349. Nên hợp tác với người hợp tác (với mình), không nên hợp tác với kẻ không hợp tác (với mình). Kẻ nào không hợp tác với người hợp tác (có thiện tâm), kẻ ấy có bản chất của người không tốt.

3350. Kẻ nào không hợp tác với người đang hợp tác, không phục vụ người đang phục vụ, chính kẻ ấy là tồi tệ nhất ở loài người, giống như loài thú, loài khỉ.

3351. Do gặp gỡ thường xuyên quá nhiều, do không hội họp chung, và do yêu cầu không đúng thời, do việc ấy các thân hữu bị suy giảm.

3352. Vì thế, không nên qua lại thường xuyên, và quá lâu không qua lại, nên bày tỏ yêu cầu lúc hợp thời, như vậy thì các thân hữu không bị suy giảm.

3353. Do việc cư ngụ quá lâu mà người yêu quý không còn được yêu quý. Thật vậy, hãy để chúng tôi chào bệ hạ và ra đi, trước khi chúng tôi đây không còn được yêu quý."

3354. "Nếu như ngài không để tâm đến việc chắp tay của những người đang thỉnh cầu, nếu ngài không nói lời nào với chúng tôi, những người hộ độ ngài, thì chúng tôi thỉnh cầu ngài như vầy: Mong rằng ngài có thể thực hiện việc quay trở lại lần nữa."

3355. "Tâu đại vương, nếu như sẽ không có nguy biến xảy ra cho chúng tôi trong khi sinh sống, và đối với bệ hạ nữa, hoặc đối với (cả hai) chúng ta, tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, có lẽ chúng ta sẽ gặp lại (sau một thời gian) khi những ngày đêm đã qua đi."

3356. Udīraṇā ce saṅgatyā bhāvāya manuvattati,
akāmā akaraṇīyaṃ vā karaṇīyaṃ vāpi kubbati,[1]
akāmakaraṇīyasmiṃ[2] kvidha[3] pāpena lippati.[4]

3357. So ce attho ca dhammo ca kalyāṇo na ca pāpako,
bhoto ce vacanaṃ saccaṃ suhato vānaro mayā.

3358. Attano ce hi vādassa aparādhaṃ vijāniyā,[5]
na maṃ tvaṃ garaheyyāsi bhoto vādo hi tādiso.

3359. Issaro sabbalokassa sace kappeti jīvitaṃ,
iddhi[6]byasanabhāvañca kammaṃ kalyāṇapāpakaṃ,
niddesakārī puriso issaro tena lippati.

3360. So ce attho ca dhammo ca kalyāṇo na ca pāpako,
bhoto ce vacanaṃ saccaṃ suhato vānaro mayā.

3361. Attano ce hi vādassa aparādhaṃ vijāniyā,
na maṃ tvaṃ garaheyyāsi bhoto vādo hi tādiso.

3362. Sace pubbekatahetu sukhadukkhaṃ nigacchati,
porāṇakaṃ kataṃ pāpaṃ tameso muñcate[7] iṇaṃ,
porāṇaka[8]iṇamokkho kvidha pāpena lippati.

3363. So ce attho ca dhammo ca kalyāṇo na ca pāpako,
bhoto ce vacanaṃ saccaṃ suhato vānaro mayā.

3364. Attano ce hi vādassa aparādhaṃ vijānīyā,
na maṃ tvaṃ garaheyyāsi bhoto vādo hi tādiso.

---

[1] krubbati - Syā.
[2] ākāmākaraṇīyamhi - Ma.
[3] kuv-idha - PTS.
[4] limpati - Syā.
[5] vijāniya - Syā, PTS.
[6] iddhiṃ - Ma, Syā.
[7] muccate - Ma, PTS.
[8] porāṇakam - PTS.

3356. "Nếu nói rằng: Thế gian này diễn tiến do điều kiện tự nhiên của sự hội tụ, con người tạo tác việc không nên làm (việc ác) hay việc nên làm (việc thiện) không do ước muốn; trong trường hợp việc được làm không do ước muốn, thì ở đây, ai bị lấm nhơ bởi tội ác?

3357. Nếu ý nghĩa và giáo pháp ấy là tốt lành và không xấu xa, nếu lời nói của ngài là sự thật, thì nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3358. Bởi vì, nếu học thuyết của bản thân ngài đã cho rằng không có tội lỗi, thì ngài không thể chê trách tôi; chính học thuyết của ngài là như thế ấy.

3359. Nếu vị chúa tể của toàn bộ thế gian xếp đặt cuộc sống, sự thành tựu, sự được mất, và việc làm tốt xấu, con người là công cụ làm theo sự chỉ định, thì vị chúa tể bị lấm nhơ bởi điều ấy.

3360. Nếu ý nghĩa và giáo pháp ấy là tốt lành và không xấu xa, nếu lời nói của ngài là sự thật, thì nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3361. Bởi vì, nếu học thuyết của bản thân ngài đã cho rằng không có tội lỗi, thì ngài không thể chê trách tôi; chính học thuyết của ngài là như thế ấy.

3362. Nếu con người đi đến sướng hay khổ do nhân đã làm kiếp trước, và người ấy thoát khỏi món nợ là việc ác đã làm thời xưa ấy, với việc thoát khỏi món nợ thời xưa ấy, thì ở đây, ai bị lấm nhơ bởi tội ác?

3363. Nếu ý nghĩa và giáo pháp ấy là tốt lành và không xấu xa, nếu lời nói của ngài là sự thật, thì nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3364. Bởi vì, nếu học thuyết của bản thân ngài đã cho rằng không có tội lỗi, thì ngài không thể chê trách tôi; chính học thuyết của ngài là như thế ấy.

3365. Catunnaṃyevupādāya rūpaṃ sambhoti pāṇinaṃ,
yato ca rūpaṃ sambhoti tattheva anupagacchati.[1]

3366. Idheva jīvati jīvo pecca pecca vinassati,
ucchijjati ayaṃ loko ye bālā ye ca paṇḍitā,
ucchijjamāne lokasmiṃ kvidha pāpena lippati.

3367. So ce attho ca dhammo ca kalyāṇo na ca pāpako,
bhoto ce vacanaṃ saccaṃ suhato vānaro mayā.

3368. Attano ce hi vādassa aparādhaṃ vijāniyā,
na maṃ tvaṃ garaheyyāsi bhoto vādo hi tādiso.

3369. Āhu khattavidhā[2] loke bālā paṇḍitamānino,
mātaraṃ pitaraṃ haññe atho jeṭṭhampi bhātaraṃ,
haneyya puttadāre ca[3] attho ce tādiso siyā.

3370. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā,
na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadubbho[4] hi pāpako.

3371. Atha atthe samuppanne samūlamapi abbahe,[5]
attho me sambalenāsi[6] suhato vānaro mayā.

3372. So ce attho ca dhammo ca kalyāṇo na ca pāpako,
bhoto ce vacanaṃ saccaṃ suhato vānaro mayā.

3373. Attano ce hi vādassa aparādhaṃ vijāniyā,
na maṃ tvaṃ garaheyyāsi bhoto vādo hi tādiso.

3374. Ahetuvādo puriso yo ca issarakuttiko,
pubbekatī ca ucchedī yo ca khattavidho[7] naro.

---

[1] tattheva anupagacchati - Ma, Syā.
[2] khattavidā - Ma.
[3] putte ca dāre ca - PTS.
[4] mittadūbhī - PTS.
[5] abbhuhe - Syā.
[6] sambalenāpi - Ma, Syā; sambalenā 'ti - PTS.
[7] khattavido - Ma.

3365. Sắc liên quan đến bốn thành phần (đất, nước, lửa, gió) tạo nên sinh vật. Và sắc hình thành từ nơi nào thì sẽ tiến đến chính nơi ấy.

3366. Mạng sống sinh sống ở ngay tại nơi này và tiêu hoại sau khi chết đi, lần này đến lần khác. Thế gian này bị đứt đoạn, những ai là kẻ ngu hay những ai là người trí (đều như nhau). Trong lúc thế gian này bị đứt đoạn, thì ở đây, ai bị lấm nhơ bởi tội ác?

3367. Nếu ý nghĩa và giáo pháp ấy là tốt lành và không xấu xa, nếu lời nói của ngài là sự thật, thì nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3368. Bởi vì, nếu học thuyết của bản thân ngài đã cho rằng không có tội lỗi, thì ngài không thể chê trách tôi; chính học thuyết của ngài là như thế ấy.

3369. Hạng người theo thuyết vua chúa ở thế gian, những kẻ ngu dốt lại tự hào là sáng suốt, đã bảo rằng có thể giết chết mẹ, cha, rồi anh trai và luôn cả em trai, có thể giết chết vợ và con, nếu mục đích như thế ấy là cần thiết.

3370. Người ngồi hoặc nằm ở bóng râm của cây nào thì không nên bẻ gãy cành lá của cây ấy, bởi vì kẻ phản bội bạn bè là kẻ ác xấu.[1]

3371. Rồi khi có nhu cầu sanh khởi thì có thể nhổ lên thậm chí luôn cả gốc rễ. Tôi đã có nhu cầu về vật dự phòng, và nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3372. Nếu ý nghĩa và giáo pháp ấy là tốt lành và không xấu xa, nếu lời nói của ngài là sự thật, thì nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3373. Bởi vì, nếu học thuyết của bản thân ngài đã cho rằng không có tội lỗi, thì ngài không thể chê trách tôi; chính học thuyết của ngài là như thế ấy.

3374. Có người với học thuyết không nguyên nhân, và có người tin vào sự sáng tạo của vị chúa tể, người thì quan niệm do việc đã làm kiếp trước, người thì cho rằng có sự đứt đoạn, và người theo thuyết vua chúa, –

[1] Câu kệ 3370 giống câu kệ 1503 ở *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 381).

3375. Ete asappurisā loke bālā paṇḍitamānino,
kareyya tādiso pāpaṃ atho aññampi kāraye,
asappurisasaṃsaggo dukkaṭo[1] kaṭukudrayo.

3376. Urabbharūpena bakāsu[2] pubbe
asaṅkito ajayūthaṃ upeti,
hantvā uraṇiṃ[3] ajiyaṃ[4] ajañca
citrāsayitvā[5] yena kāmaṃ paleti.

3377. Tathā vidheke samaṇabrāhmaṇāse
chadanaṃ katvā vañcayantī manusse,
anāsakā thaṇḍilaseyyakā ca
rajojallaṃ ukkuṭikappadhānaṃ,
pariyāyabhattañca apāṇakattaṃ[6]
pāpācārā arahanto vadānā.

3378. Ete asappurisā loke bālā paṇḍitamānino,
kareyya tādiso pāpaṃ atho aññampi kāraye,
asappurisasaṃsaggo dukkaṭo kaṭukudrayo.

3379. Yamāhu[7] natthi viriyanti hetuñca apavadanti[8] ye,
parakāraṃ attakārañca ye tucchaṃ samavaṇṇayuṃ.

3380. Ete asappurisā loke bālā paṇḍitamānino,
kareyya tādiso pāpaṃ atho aññampi kāraye,
asappurisasaṃsaggo dukkaṭo kaṭukudrayo.

3381. Sace hi viriyaṃ nāssa kammaṃ kalyāṇapāpakaṃ,
na bhare vaḍḍhakiṃ rājā napi yantāni kāraye.

3382. Yasmā ca viriyaṃ atthi kammaṃ kalyāṇapāpakaṃ,
tasmā yantāni kāreti rājā bharati vaḍḍhakiṃ.

3383. Yadi vassasataṃ devo na vasse na himaṃ pate,
ucchijjeyya ayaṃ loko vinasseyya ayaṃ pajā.

---

[1] dukkhanto - Ma, Syā, PTS.
[2] vakassu - Ma; vakāsu - PTS.
[3] urāṇiṃ - PTS.
[4] ajikaṃ - Ma.
[5] utrāsayitvā - Ma; hantvā sayitvā - Syā.
[6] apānakattā - Ma, Syā; apānakattaṃ - PTS.
[7] y' āhu - PTS.
[8] ahetuñca pavadanti - Ma.

3375. – những người này là những kẻ không tốt ở thế gian, những kẻ ngu dốt lại tự hào là sáng suốt. Kẻ như thế ấy có thể làm điều ác, rồi còn xúi người khác làm. Sự tiếp xúc với kẻ không tốt là việc làm sai trái, là nguồn tạo ra sự đắng cay.

3376. Vào thời quá khứ, có con sói giả dạng con cừu
rồi đi đến gần bầy dê, và đã không bị nghi ngờ.
Sau khi giết hại cừu, dê cái, và dê đực,
sau khi làm cho khiếp sợ, nó tẩu thoát theo như ý muốn.

3377. Tương tự như thế, có một số hạng Sa-môn và Bà-la-môn
thực hiện việc che đậy rồi lừa gạt nhiều người.
Họ không ăn, và nằm ở trên mặt đất,
có bụi bặm và cáu ghét, ra sức ngồi chồm hổm,
có bữa ăn theo định kỳ, và thực hiện việc không uống nước,
có hành vi xấu xa, có sự khoe khoang là A-la-hán.

3378. Những người này là những kẻ không tốt ở thế gian, những kẻ ngu dốt lại tự hào là sáng suốt. Kẻ như thế ấy có thể làm điều ác, rồi còn xúi người khác làm. Sự tiếp xúc với kẻ không tốt là việc làm sai trái, là nguồn tạo ra sự đắng cay.

3379. Những người nào đã nói là không có sự nỗ lực, những người nào không tuyên thuyết về nhân, và những người nào đã ca ngợi việc làm của bản thân và hành động của người khác là rỗng không, –

3380. – những người này là những kẻ không tốt ở thế gian, những kẻ ngu dốt lại tự hào là sáng suốt. Kẻ như thế ấy có thể làm điều ác, rồi còn xúi người khác làm. Sự tiếp xúc với kẻ không tốt là việc làm sai trái, là nguồn tạo ra sự đắng cay.

3381. Bởi vì nếu không có sự nỗ lực, không có nghiệp thiện và ác, đức vua không cấp dưỡng người thợ mộc thì cũng không thể cho thực hiện các công trình xây dựng.

3382. Và bởi vì có sự nỗ lực, có nghiệp thiện và ác, cho nên đức vua cấp dưỡng người thợ mộc và cho thực hiện các công trình xây dựng.

3383. Nếu một trăm năm trời không đổ mưa, cũng không rơi tuyết, thế gian này có thể bị gián đoạn, loài người này có thể bị diệt vong.

3384. Yasmā ca vassati[1] devo himaṃ cāpi phusīyati,[2]
tasmā sassāni paccanti raṭṭhañca pallate[3] ciraṃ.

3385. Gavañce taramānānaṃ jimhaṃ gacchati puṅgavo,
sabbā tā jimhaṃ gacchanti nette jimhaṃ[4]gate sati.

3386. Evameva[5] manussesu yo hoti seṭṭhasammato,
so ce adhammaṃ carati pageva itarā pajā,
sabbaṃ raṭṭhaṃ dukkhaṃ[6] seti rājā ce hoti adhammiko.[7]

3387. Gavañce taramānānaṃ ujuṃ gacchati puṅgavo,
sabbā tā ujuṃ gacchanti[8] nette ujugate[9] sati.

3388. Evameva manussesu yo hoti seṭṭhasammato,
so ceva[10] dhammaṃ carati pageva itarā pajā,
sabbaṃ raṭṭhaṃ sukhaṃ seti rājā ce hoti dhammiko.

3389. Mahārukkhassa phalino āmaṃ chindati yo phalaṃ,
rasañcassa na jānāti bījañcassa vinassati.

3390. Mahārukkhūpamaṃ raṭṭhaṃ adhammena yo pasāsati,
rasañcassa na jānāti raṭṭhañcassa vinassati.

3391. Mahārukkhassa phalino pakkaṃ chindati yo phalaṃ,
rasañcassa vijānāti bījañcassa na nassati.

3392. Mahārukkhūpamaṃ raṭṭhaṃ dhammena yo pasāsati,
rasañcassa vijānāti raṭṭhañcassa na nassati.

3393. Yo ca rājā janapadaṃ adhammena pasāsati,
sabbosadhīhi so rājā viruddhaṃ[11] hoti khattiyo.

---

[1] vassatī - Ma, Syā, PTS.
[2] himañcānuphusāyati - Ma;
himañcānuphusīyati - Syā, PTS.
[3] pālite - Ma;
pālayate - Syā.
[4] jimha - PTS.
[5] evamevaṃ - PTS.
[6] dukhaṃ - Ma.
[7] adhammako - PTS.
[8] sabbā gāvī ujuṃ yanti - Ma.
[9] ujuṃ gate - Ma, Syā.
[10] so sace - Ma;
so cepi - Syā; so ce pi - PTS.
[11] viruddho - Ma, Syā, PTS.

3384. Và nhờ vào trời đổ mưa và còn rơi tuyết xuống nữa, nhờ thế các mùa màng được chín rộ và đất nước được hộ trì lâu dài.

3385. Trong khi bầy bò đang vượt qua sông, nếu con bò đực đi quanh co, tất cả các con bò cái sẽ đi quanh co khi con bò dẫn đường đi quanh co.[1]

3386. Tương tự y như thế ở loài người, nếu người được phong làm thủ lãnh thực hành không đúng pháp, nói gì thêm những người khác, toàn bộ đất nước sẽ bị lầm than nếu đức vua là kẻ không công minh.

3387. Trong khi bầy bò đang vượt qua sông, nếu con bò đực đi ngay thẳng, tất cả các con bò cái sẽ đi ngay thẳng khi con bò dẫn đường đi ngay thẳng.

3388. Tương tự y như thế ở loài người, nếu người được phong làm thủ lãnh thực hành đúng pháp, nói gì thêm những người khác, toàn bộ đất nước sẽ được hạnh phúc nếu đức vua là người công minh.

3389. Kẻ nào hái trái cây còn non của cội cây lớn đang kết trái, kẻ ấy không biết được vị ngon của trái cây này và hủy hoại hạt giống của nó.

3390. Đất nước được ví như cội cây lớn, kẻ nào cai trị đất nước không công minh, kẻ ấy không biết rõ tiềm lực của nó và hủy hoại đất nước của mình.

3391. Người nào hái trái cây đã chín của cội cây lớn đang kết trái, người ấy biết được vị ngon của trái cây này và không hủy hoại hạt giống của nó.

3392. Đất nước được ví như cội cây lớn, người nào cai trị đất nước công minh, người ấy biết rõ tiềm lực của nó và không hủy hoại đất nước của mình.

3393. Và vị vua nào cai trị xứ sở không công minh, vị vua ấy là Sát-đế-lỵ bị thất bại với mọi giải pháp cứu chữa.

[1] Các câu kệ 3385 - 3388 giống các câu kệ 640 - 643 ở *Rājovādajātakaṃ - Bổn Sanh Giáo Huấn Đức Vua* [334] của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 191).

3394. Tatheva negame hiṃsaṃ ye yuttā kayavikkaye,
ojadānabalīkāre[1] sa kosena virujjhati.

3395. Pahāravarakhettaññū saṅgāme katanissame,
ussite hiṃsayaṃ rājā sabalena virujjhati.

3396. Tatheva isayo hiṃsaṃ saṃyame[2] brahmacārino,[3]
adhammacārī khattiyo so saggena virujjhati.

3397. Yo ca rājā adhammaṭṭho bhariyaṃ hanti adūsakaṃ,[4]
luddaṃ pasavate pāpaṃ[5] puttehi ca virujjhati.

3398. Dhammañcare jānapade negamesu balesu ca,
isayo ca na hiṃseyyaṃ[6] puttadāre samañcare.

3399. Sa tādiso bhūmipati raṭṭhapālo akodhano,
sāmante[7] sampakampeti indova asurādhipo "ti.
Mahābodhijātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Sanaḷīnikamavhayano paṭhamo
dutiyo pana sa-ummadantivaro,
tatiyo pana bodhi sirivhayano
kathitā pana tīṇi jinena subhā "ti.

Paññāsanipāto niṭṭhito.[8]

--ooOoo--

[1] ojadānabalīkare - PTS.
[2] saññate - Ma, PTS.
[3] brahmacāriyo - Ma; brahmacāriye - Syā; brahmacārayo - PTS.
[4] adūsikaṃ - Ma, PTS.
[5] ṭhānaṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] hiṃseyya - Ma, Syā.
[7] sapatte - Ma.
[8] paṇṇāsanipātaṃ niṭṭhitaṃ - Ma; paññāsanipātaṃ niṭṭhitaṃ - Syā.

3394. Tương tự y như thế, trong khi hãm hại các thị dân, là những người gắn bó với việc buôn bán, thông qua việc quy định thuế má vào việc vận chuyển hàng hóa, vị vua ấy bị thất bại với ngân sách tồn trữ.

3395. Trong khi hãm hại những người tài giỏi về lãnh vực chiến đấu đã thể hiện sự ra sức ở chiến trường, đã được nổi bật, vị vua ấy bị thất bại với quân đội của chính mình.

3396. Tương tự y như thế, trong khi hãm hại các vị ẩn sĩ có sự tự kiềm chế, có sự thực hành Phạm hạnh, bằng sự hành xử không công minh, vị Sát-đế-lỵ ấy bị thất bại với cõi Trời.

3397. Và vị vua nào duy trì phi pháp, giết chết người vợ không phải là kẻ lăng loàn, và gây ra tội ác tàn bạo, (vị vua ấy) bị thất bại với các con.

3398. Nên hành xử công minh đối với dân chúng, đối với các thị dân, và đối với các đội quân lính. Và không nên hãm hại các vị ẩn sĩ, nên hành xử bình đẳng với vợ con.

3399. Vị như thế ấy là chúa tể của trái đất, đấng hộ trì đất nước, có sự khoan dung, làm cho các lân bang phải khiếp sợ, tựa như vị thần Inda, chúa tể của loài A-tu-la."

Bổn Sanh Bậc Đại Nhân Mahābodhi. [528]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Câu chuyện thứ nhất có tên là Công Chúa Nalinikā,
rồi thứ nhì là chuyện Mỹ Nữ Ummadantī,
thêm chuyện thứ ba có tên gọi cao quý là Bậc Đại Nhân Mahābodhi,
ba câu chuyện hay đã được thuyết giảng bởi đấng Chiến Thắng.

Nhóm Năm Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

XIX. SAṬṬHINIPĀTO

1. SOṆAKAJĀTAKAṂ

3400. Kassa[1] sutvā sataṃ dammi sahassaṃ daṭṭhu[2] soṇakaṃ,[3]
ko me soṇakamakkhāti sahāyaṃ paṃsukīḷitaṃ.

3401. Atha bravī[4] māṇavako daharo pañcacūḷako,
mayhaṃ sutvā sataṃ dehi sahassaṃ daṭṭhu soṇakaṃ,
ahaṃ soṇakamakkhissaṃ[5] sahāyaṃ paṃsukīḷitaṃ.

3402. Katarasmiṃ[6] so janapade raṭṭhesu nigamesu ca,
kattha te soṇako diṭṭho[7] taṃ me akkhāhi pucchito.

3403. Taveva deva vijite tavevuyyānabhūmiyā,
ujuvaṃsā mahāsālā nīlobhāsā manoramā,
tiṭṭhanti meghasamānā rammā aññoññanissitā.

3404. Tesaṃ mūlasmiṃ[8] soṇako jhāyati anupādano,[9]
upādānesu lokesu dayhamānesu[10] nibbuto.

3405. Tato ca rājā pāyāsi senāya caturaṅgiyā,
kārāpetvā samaṃ maggaṃ agamā yena soṇako.

3406. Uyyānabhūmiṃ gantvāna vicaranto brahāvane,
āsīnaṃ soṇakaṃ dakkhi dayhamānesu nibbutaṃ.

3407. Kapaṇo vatāyaṃ[11] bhikkhu muṇḍo saṅghāṭipāruto,
amātiko apitiko[12] rukkhamūlasmiṃ[13] jhāyati.

3408. Imaṃ vākyaṃ nisāmetvā soṇako etadabravi,
na rājā kapaṇo hoti dhammaṃ kāyena phassayaṃ.

---

[1] tassa - Ma.
[2] diṭṭha - Ma, Syā.
[3] sonakaṃ - PTS, evamuparipi.
[4] athabravī - Ma; atha bravi - Syā.
[5] ahaṃ te soṇakakkhissaṃ - Ma; ahaṃ te soṇakamakkhissaṃ - Syā.
[6] katamasmiṃ - Ma.
[7] kattha soṇakamaddakkhi - Ma, Syā.
[8] mūlamhi - Ma; mūlasmi - Syā.
[9] anupādino - Syā; anupādāno - PTS.
[10] ḍayhamānesu - Ma, Syā, PTS.
[11] vatayaṃ - Ma.
[12] apītiko - PTS.
[13] rukkhamūlasmi - Ma, Syā.

XIX. NHÓM SÁU MƯƠI KỆ NGÔN

1. BỔN SANH PHẬT ĐỘC GIÁC SOṆAKA

3400. "Người nào nói cho trẫm về vị Soṇaka, người bạn đã cùng trẫm đùa nghịch đất cát? Trẫm sẽ thưởng một trăm cho người nào đã nghe, thưởng một ngàn để trẫm nhìn thấy vị Soṇaka."

3401. Khi ấy, một đứa bé trai dòng Bà-la-môn có năm búi tóc đã nói rằng: "Xin bệ hạ hãy cho một trăm sau khi lắng nghe lời nói của con, rồi một ngàn để nhìn thấy vị Soṇaka. Con sẽ nói về vị Soṇaka, người bạn đã cùng bệ hạ đùa nghịch đất cát."

3402. "Vị Soṇaka ấy đã được con nhìn thấy ở đâu, ở xứ sở nào, ở các quốc độ nào và các thị trấn nào? Được hỏi, con hãy giải thích điều ấy cho trẫm."

3403. "Tâu bệ hạ, ở lãnh địa của chính bệ hạ, ở khu đất thuộc vườn thượng uyển của chính bệ hạ, có những cây *sālā* to lớn, giống cây có thân thẳng, có tán màu xanh lục, làm thích ý. Chúng đứng thẳng, nương tựa với nhau, đáng yêu, tương tự đám mây.

3404. Vị Soṇaka tham thiền ở gốc của những cây ấy, không còn chấp thủ, đã được tịch tịnh, trong khi các chúng sanh có sự chấp thủ đang bị thiêu đốt."

3405. Và sau đó, đức vua đã xuất phát cùng với đoàn quân gồm bốn binh chủng. Sau khi đã cho làm bằng phẳng con đường, đức vua đã đi đến nơi vị Soṇaka trú ngụ.

3406. Sau khi đi đến khu đất thuộc vườn thượng uyển, trong lúc đang đi loanh quanh ở khu vườn rộng lớn, đức vua đã nhìn thấy vị Soṇaka đang ngồi, đã được tịnh tịnh, ở giữa những người đang bị thiêu đốt.

3407. "Vị tỳ khưu này quả thật khốn khổ, đầu cạo trọc, được trùm lại với tấm y khoác ngoài, không có mẹ, không có cha, đang tham thiền ở gốc cây."

3408. Sau khi nghe được lời nói ấy, vị Soṇaka đã nói điều này: "Tâu bệ hạ, người đạt được thiện pháp bằng thân thì không khốn khổ.

3409. Yodha[1] dhammaṃ niraṃkatvā adhammamanuvattati,
sa rāja kapaṇo hoti pāpo pāpaparāyano.

3410. Arindamoti me nāmaṃ kāsirājāti maṃ vidū,
kacci bhoto sukhaseyyā[2] idha pattassa soṇaka.

3411. Sadāpi bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno,
na tesaṃ koṭṭhe openti[3] na kumbhiṃ na kaḷopiyaṃ,[4]
paraniṭṭhitamesānā[5] tena yāpenti subbatā.

3412. Dutiyampi bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno,
anavajjapiṇḍo[6] bhottabbo na ca kocūparodhati.

3413. Tatiyampi bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno,
nibbutapiṇḍo[7] bhottabbo na ca kocūparodhati.

3414. Catutthampi[8] bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno,
muttassa raṭṭhe carato saṅgo yassa na vijjati.

3415. Pañcamampi[9] bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno,
nagaramhi dayhamānamhi[10] nāssa kiñci adayhatha.[11]

3416. Chaṭṭhampi[12] bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno,
raṭṭhe vilumpamānamhi nāssa kiñci ahāratha.[13]

3417. Sattamampi[14] bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno,
corehi rakkhitaṃ maggaṃ ye caññe paripanthikā,[15]
pattacīvaramādāya sotthiṃ gacchati subbato.[16]

3418. Aṭṭhamampi[17] bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno,
yaṃ yaṃ disaṃ pakkamati anapekkhova gacchati.

---

[1] yo ca - Ma, PTS.
[2] sukhasseyyā - Ma; sukhā seyyā - PTS.
[3] upenti - PTS.
[4] na kumbhiṃ na khaḷopiyaṃ - Ma;
na kumbhe na kaḷopiyā - Syā, PTS.
[5] pariniṭṭhitamesānā - Syā.
[6] anavajjo piṇḍo - PTS.
[7] nibbuto piṇḍo - Ma, Syā, PTS.
[8] catutthaṃ - PTS.
[9] pañcamaṃ - PTS.
[10] ḍayhamānamhi - Ma, Syā, PTS.
[11] aḍayhatha - Ma, Syā, PTS.
[12] chaṭṭhaṃ - PTS.
[13] ahīratha - Ma, PTS.
[14] sattamaṃ - PTS.
[15] pāripanthikā - Ma.
[16] subbatā - PTS.
[17] aṭṭhamaṃ - PTS.

3409. Ở đây, người nào lơ là thiện pháp và hành theo bất thiện pháp, tâu bệ hạ, người ấy bị khốn khổ, là kẻ ác, có sự nương tựa vào việc ác."

3410. "Tên của trẫm là: 'Arindama (bậc thuần hóa kẻ thù).' Mọi người biết trẫm là: 'Vua của xứ Kāsi.' Thưa vị Soṇaka, phải chăng sự nghỉ ngơi của ngài được thoải mái khi đến ở đây?"

3411. "Vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa, luôn luôn có điều tốt đẹp là: Các vị ấy không cất giữ ở nhà kho, trong lu chậu, trong túi xách. Các vị có sự hành trì tốt đẹp nuôi thân bằng vật xin được ở nhà của những người khác.

3412. Điều tốt đẹp thứ nhì của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Thọ dụng miếng ăn không tội lỗi và không bị bất cứ ai quấy rầy.

3413. Điều tốt đẹp thứ ba của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Thọ dụng miếng ăn đã được quán xét và không bị bất cứ ai quấy rầy.

3414. Điều tốt đẹp thứ tư của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Đối với vị đã được giải thoát đang du hành ở quốc độ, sự quyến luyến của vị ấy không được biết đến.

3415. Điều tốt đẹp thứ năm của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Khi thành phố đang bị đốt cháy, không có một vật nào thuộc về vị ấy bị đốt cháy.

3416. Điều tốt đẹp thứ sáu của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Khi quốc độ đang bị cướp bóc, không có một vật nào thuộc về vị ấy bị cướp bóc.

3417. Điều tốt đẹp thứ bảy của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Ở con đường được bảo hộ bởi bọn trộm cướp và ở những nơi có các bọn đạo tặc khác, vị có sự hành trì tốt đẹp mang theo bình bát và y ra đi một cách bình yên.

3418. Điều tốt đẹp thứ tám của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Khi khởi hành đi đến bất cứ phương trời nào, vị ấy ra đi không có trông mong."

3419. Bahūni samaṇabhadrāni[1] ye[2] tvaṃ bhikkhu pasaṃsasi,
ahañca giddho kāmesu kathaṃ kāhāmi soṇaka.

3420. Piyā me mānusā kāmā atho dibyāpi[3] me piyā,
atha kena nu vaṇṇena ubho loke labhamhase.[4]

3421. Kāmesu giddhā[5] kāmaratā kāmesu adhimucchitā,
narā pāpāni katvāna upapajjanti duggatiṃ.

3422. Ye ca kāme pahatvāna[6] nikkhantā akutobhayā,
ekodibhāvādhigatā na te gacchanti duggatiṃ.

3423. Upamante karissāmi taṃ suṇohi arindama,
upamāyapidhekacce[7] atthaṃ jānanti paṇḍitā.

3424. Gaṅgāya kuṇapaṃ disvā vuyhamānaṃ mahaṇṇave,
vāyaso samacintesi appapañño acetaso.

3425. Yānañca vatidaṃ laddhaṃ bhakkhovāyaṃ[8] anappako,
tattha rattiṃ tattha divā tattheva nirato mano.

3426. Khādaṃ nāgassa maṃsāni pivaṃ bhāgīrathodakaṃ,[9]
sampassaṃ vanacetyāni na palettha[10] vihaṅgamo.

3427. Tañca[11] otaraṇī gaṅgā pamattaṃ kuṇape rataṃ,
samuddaṃ ajjhagāhāsi[12] agatī yattha pakkhinaṃ.

3428. So ca bhakkhaparikkhīṇo uppatitvā[13] vihaṅgamo,
na pacchato na purato nuttaraṃ nopi dakkhiṇaṃ.

3429. Dīpaṃ so na ajjhagañchi[14] agatī yattha pakkhinaṃ,
so ca tattheva pāpattha yathā dubbalako tathā.

---

[1] bahūpi bhadrakā etesaṃ - Ma, Syā;
bahū pi bhadrakā ete - PTS.
[2] yo - Ma, Syā, PTS.
[3] divyāpi - PTS.
[4] labhāmase - Ma, Syā, PTS.
[5] kāme giddhā - Ma, Syā.
[6] pahantvāna - Ma, Syā.
[7] upamāya midhekacce - Ma, Syā.
[8] bhakkho cāyaṃ - Ma, Syā, PTS.
[9] bhāgīrasodakaṃ - Syā, PTS.
[10] palittha - PTS.
[11] taṃ va - PTS.
[12] ajjhagāhayi - PTS.
[13] udapatvā - Ma, syā;
udāpatvā - PTS.
[14] so najjhagāgañchi - Ma;
so najjhagā gañchi - Syā;
so na ajjhagacchi - PTS.

3419. "Thưa vị tỳ khưu, ngài ca ngợi nhiều điều tốt đẹp của các vị Sa-môn. Còn trẫm thì thèm khát các dục, thưa vị Soṇaka, trẫm sẽ làm thế nào?

3420. Các dục thuộc về nhân gian được trẫm yêu thích, và (các dục) thuộc về Thiên giới cũng được trẫm yêu thích; vậy thì bằng cách nào chúng tôi đạt được cả hai thế giới ấy?"

3421. "Những người thèm khát các dục, thích thú các dục, bị mê mẩn ở các dục, làm các việc ác rồi sanh vào khổ cảnh.

3422. Và những người đã dứt bỏ, đã đi ra ngoài các dục, không có sự sợ hãi từ bất cứ đâu, đã đạt đến trạng thái chuyên nhất (của tâm), những người ấy không đi đến khổ cảnh.

3423. Tâu đấng thuần phục kẻ thù, bần đạo sẽ làm ví dụ cho bệ hạ. Xin bệ hạ lắng nghe chuyện ấy. Cũng nhờ vào ví dụ, một số người sáng suốt hiểu được ý nghĩa.

3424. Sau khi nhìn thấy thây (con voi) chết ở sông Gaṅgā đang trôi nổi ở vũng nước lớn, con quạ thiểu trí, vô tư, đã nghĩ rằng:

3425. 'Vật đã đạt được này quả thật là phương tiện di chuyển, vật này còn là thức ăn không phải ít. Ban đêm ở nơi ấy, ban ngày ở nơi ấy, tâm (của ta) ưa thích ở chính nơi ấy.'

3426. Trong khi ăn các miếng thịt của con voi, trong khi uống nước của sông Bhāgīrathī, trong khi nhìn xem các bảo tháp ở khu rừng, con chim đã không bỏ đi.

3427. Và bị say đắm, thích thú ở thây chết, với sự trôi xuôi theo dòng sông Gaṅgā, con quạ ấy đã đi sâu vào biển khơi, nơi không phải là chỗ đến của loài chim.

3428. Và khi thức ăn đã hết hẳn, con chim ấy đã bay lên, về hướng tây không được, về hướng đông không được, hướng bắc không được, và hướng nam cũng không được (vì bốn bề đều là biển cả).

3429. Nó đã không đạt đến được hòn đảo. Và nó đã ngã xuống ngay tại nơi ấy, nơi không phải là chỗ đến của loài chim, giống như một kẻ yếu ớt.

3430. Tañca sāmuddikā macchā kumbhīlā makarā susū,
pasayhakārā khādiṃsu phandamānaṃ vipakkhinaṃ.[1]

3431. Evameva tuvaṃ rāja ye caññe kāmabhogino,
giddhā ce na vamissanti kākapaññāya[2] te vidū.

3432. Esā te upamā rāja atthasandassanī katā,
tvaṃ ca paññāyase tena yadi kāhasi vā na vā.

3433. Ekavācampi dve vācaṃ[3] bhaṇeyya anukampako,
tatuttariṃ[4] na bhāseyya dāso vayyassa[5] santike.

3434. Idaṃ vatvāna pakkāmi soṇako amitabuddhimā,
vehāse antalikkhasmiṃ anusāsitvāna khattiyaṃ.

3435. Ko nu me rājakattāro sūtā veyyattimāgatā,[6]
rajjaṃ niyyādayissāmi nāhaṃ rajjenamatthiko.

3436. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve,
māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ.[7]

3437. Atthi te daharo putto dīghāvu raṭṭhavaḍḍhano,
taṃ rajje abhisiñcassu so no rājā bhavissati.

3438. Khippaṃ kumāraṃ ānetha dīghāvuṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ,
taṃ rajje abhisiñcissaṃ[8] so vo rājā bhavissati.

3439. Tato kumāraṃ ānesuṃ dīghāvuṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ,
taṃ disvā ālapi rājā ekaputtaṃ manoramaṃ.

3440. Saṭṭhi gāmasahassāni paripuṇṇāni[9] sabbaso,
te putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

---

[1] vipakkhakaṃ - Ma; vipakkhikaṃ - Syā.
[2] kākapaññāva - Ma.
[3] dvivācaṃ - Ma, Syā.
[4] taduttariṃ - PTS.
[5] dāsovayyassa - Ma; dāso ayirassa - PTS.
[6] suddā veyyattamāgatā - Ma.
[7] vasamanvagā - Syā;
vasamannagā - PTS.
[8] abhisiñcassu - Syā, PTS.
[9] paripuññāni - PTS.

3430. Và các loài cá ở biển, cá sấu, cá đao, cá dữ, với những hành động tàn bạo, đã ăn thịt con chim đang run rẩy, không còn sức để vỗ cánh bay lên.

3431. Tâu bệ hạ, tương tự y như vậy, bệ hạ và những người khác có sự thọ hưởng các dục, rồi bị tham đắm. Nếu những người ấy không chối từ tham ái, các bậc trí nhận biết những người ấy như là có trí tuệ của loài quạ.

3432. Tâu bệ hạ, ví dụ này đã được tạo ra cho bệ hạ, có sự chỉ rõ ý nghĩa, và bệ hạ sẽ được hiểu rõ điều ấy, và tùy thuộc bệ hạ sẽ làm hay không làm."

3433. Vị có lòng thương tưởng có thể thuyết một lời, hai lời, và không thể nói nhiều hơn thế, tựa như người tớ trai không thể nói nhiều khi có mặt người chủ.

3434. Sau khi nói điều này, sau khi đã chỉ dạy vị Sát-đế-lỵ, vị Soṇaka có trí hiểu biết vô lượng đã ra đi bằng đường không trung, trên bầu trời.

3435. "Các quan viên làm lễ phong vương, các xa phu, các vị đã đạt đến tài năng đâu rồi? Trẫm sẽ bàn giao vương quyền. Trẫm không còn ham muốn với vương quyền.

3436. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục."

3437. "Bệ hạ có người con trai trẻ tuổi Dīghāvu, là bậc làm hưng thịnh đất nước. Bệ hạ hãy tấn phong vị ấy vào vương vị; vị ấy sẽ trở thành đức vua của chúng thần."

3438. "Hãy mau triệu vời hoàng tử Dīghāvu, bậc làm hưng thịnh đất nước. Trẫm sẽ tấn phong vị ấy vào vương vị; vị ấy sẽ trở thành đức vua của các khanh."

3439. Kế đó, họ đã triệu vời hoàng tử Dīghāvu, bậc làm hưng thịnh đất nước. Sau khi nhìn thấy vị ấy, đức vua đã nói về điều làm cho thích ý với người con trai độc nhất:

3440. "Có sáu mươi ngàn ngôi làng hoàn toàn đầy đủ về mọi mặt. Này con trai, con hãy tiếp nhận chúng. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

3441. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve,
māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ.[1]

3442. Saṭṭhināgasahassāni sabbālaṅkārabhūsitā,
suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanavāsasā.

3443. Ārūḷhā gāmaṇīyehi tomaraṅkusapāṇihi,
te putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

3444. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve,
māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ.

3445. Saṭṭhiassasahassāni sabbālaṅkārabhūsitā,
ājānīyā ca[2] jātiyā sindhavā sīghavāhanā.[3]

3446. Ārūḷhā gāmaṇīyehi illiyācāpadhārihi,[4]
te putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

3447. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve,
māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanavagaṃ.

3448. Saṭṭhirathasahassāni sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārabhūsitā.

3449. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,[5]
te putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

3450. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve,
māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ.

3451. Saṭṭhidhenusahassāni rohaññā puṅgavūsabhā,
tā putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

3452. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve,
māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ.

3453. Soḷasitthīsahassāni sabbālaṅkārabhūsitā,
vicitravatthābharaṇā[6] āmuttamaṇikuṇḍalā.
tā putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

---

1 vasamannagā - PTS.
2 ājānīyāva - Ma.
3 sīghavāhino - Ma.
4 indiyācāpadhāribhi - Syā.
5 vammibhi - Ma; cammibhi - Syā.
6 vicitrahatthābharaṇā - PTS.

3441. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.

3442. Có sáu mươi ngàn con voi đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, có dây đai bằng vàng, là những con long tượng có trang phục là yên cương bằng vàng.

3443. Chúng được cỡi lên bởi các viên quản tượng có cây thương móc câu ở bàn tay. Này con trai, con hãy tiếp nhận chúng. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

3444. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.

3445. Có sáu mươi ngàn con ngựa đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là thuần chủng về dòng dõi, là giống ngựa Sindhu, có sức chuyển vận mau lẹ.

3446. Chúng được cỡi lên bởi các viên mã phu có mang gươm và cung. Này con trai, con hãy tiếp nhận chúng. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

3447. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.

3448. Có sáu mươi ngàn cỗ xe, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, có các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức.

3449. Chúng được cỡi lên bởi các viên xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay. Này con trai, con hãy tiếp nhận chúng. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

3450. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.

3451. Có sáu mươi ngàn bò cái màu hung đỏ, với các con bò đực đầu đàn. Này con trai, con hãy tiếp nhận chúng. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

3452. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.

3453. Có sáu mươi ngàn nữ nhân đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, có vải vóc và đồ trang sức đủ màu sắc rực rỡ, có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni. Này con trai, con hãy tiếp nhận các nàng ấy. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

3454. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve,
māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ.

3455. Daharasseva me tāta mātā matāti me sutaṃ,
tayā vinā ahaṃ tāta jīvitumpi[1] na ussahe.

3456. Yathā āraññakaṃ nāgaṃ poto anveti pacchato,
jessantaṃ giriduggesu samesu visamesu ca.

3457. Evaṃ taṃ anugacchāmi puttamādāya[2] gacchato,[3]
subharo te bhavissāmi na te hessāmi dubbharo.

3458. Yathā sāmuddikaṃ nāvaṃ vāṇijānaṃ dhanesinaṃ,
vohāro tattha gaṇheyya vāṇijā byasanī[4] siyā,
evameva puttakali[5] antarāyakaro mama.[6]

3459. Imaṃ kumāraṃ pāpetha pāsādaṃ rativaḍḍhanaṃ,
tattha kambusa[7]hatthāyo yathā sakkaṃva accharā,
tā naṃ tattha ramessanti[8] tāhi ceso[9] ramissati.

3460. Tato kumāraṃ pāpesuṃ pāsādaṃ rativaḍḍhanaṃ,
taṃ disvā avacuṃ kaññā dīghāvuṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ.

3461. Devatānusi gandhabbo ādu[10] sakko purindado,
ko vā tvaṃ kassa vā putto kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ.

3462. Namhi devo na gandhabbo napi[11] sakko purindado,
kāsirañño ahaṃ putto dīghāvu raṭṭhavaḍḍhano,
mamaṃ[12] bharatha bhaddaṃ vo ahaṃ bhattā bhavāmi vo.

3463. Taṃ tattha avacuṃ kaññā dīghāvuṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ,
kuhiṃ rājā anuppatto ito rājā kuhiṃ gato.

---

[1] jīvitum hi - PTS.
[2] pattamādāya - PTS.
[3] pacchato - Ma, Syā, PTS.
[4] vyasanī - PTS.
[5] evamevāyaṃ puttakali - Ma, PTS;
evamevāyaṃ puttaka - Syā.
[6] mamaṃ - PTS.
[7] kambussa - PTS.
[8] ramissanti - Syā.
[9] tāhi-m-eso - PTS.
[10] adu - Ma;
ādū - Syā.
[11] nāpi - Ma.
[12] mama - PTS.

3454. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục."

3455. "Ngay từ khi con còn nhỏ, thưa cha, mẹ của con đã chết, con đã được nghe như thế. Thưa cha, không có cha, con không thể sống được.

3456. Giống như con voi con đi theo phía sau con voi lớn sống ở rừng, trong lúc dạo chơi ở những khe núi hiểm trở, ở những nơi bằng phẳng và gồ ghề.

3457. Tương tự như vậy, con sẽ cầm bình bát đi theo cha ở phía sau. Con sẽ là dễ nuôi đối với cha, con sẽ là không khó nuôi đối với cha."

3458. "Giống như chiếc tàu biển của những người thương buôn đang tầm cầu tài sản có thể gặp xoáy nước ở biển khơi, người thương buôn có thể có sự rủi ro; tương tự y như vậy, này đứa con bất hạnh, đây là việc gây chướng ngại cho trẫm.

3459. Các khanh hãy tấn phong cho hoàng tử này tại lâu đài có sự hưng thịnh về lạc thú. Tại nơi ấy, các nữ nhân có cánh tay bằng vàng. Tại nơi ấy, các nàng ấy sẽ làm cho hoàng tử thích thú, và hoàng tử sẽ thích thú với các nàng ấy, giống như các nàng tiên nữ làm cho Thiên Chủ Sakka thích thú vậy."

3460. Kế đó, họ đã tấn phong cho vị hoàng tử tại lâu đài có sự hưng thịnh về lạc thú. Sau khi nhìn thấy hoàng tử, các cô gái đã nói với hoàng tử Dīghāvu, bậc làm hưng thịnh đất nước rằng:

3461. "Phải chăng ngài là vị Thiên nhân, là vị Càn-thát-bà, hay là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây? Chàng là ai, chàng là con của người nào? Làm thế nào bọn thiếp có thể biết về chàng?"

3462. "Ta không phải là Thiên nhân, không phải là Càn-thát-bà, cũng không phải là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây. Ta là con trai của đức vua xứ Kāsi, là Dīghāvu, bậc làm hưng thịnh đất nước. Các nàng hãy chấp nhận ta; điều tốt lành sẽ đến với các nàng. Ta là chồng của các nàng."

3463. Tại nơi ấy, các cô gái đã nói với vị Dīghāvu ấy, bậc làm hưng thịnh đất nước, rằng: "Phụ hoàng đã đến được nơi nào? Từ nơi này phụ hoàng đã đi đến nơi nào?"

3464. Paṅkaṃ rājā atikkanto thale rājā patiṭṭhito,
akaṇṭakaṃ agahanaṃ paṭipanno mahāpathaṃ.

3465. Ahañca paṭipannosmi maggaṃ duggatigāminaṃ,
sakaṇṭakaṃ sagahanaṃ yena gacchanti duggatiṃ.

3466. Tassa te svāgataṃ[1] rāja sīhasseva giribbajaṃ,
anusāsa mahārāja tvaṃ no sabbāsamissaro "ti.
Soṇakajātakaṃ.

2. SAṄKICCAJĀTAKAṂ

3467. Disvā nisinnaṃ rājānaṃ brahmadattaṃ rathesabhaṃ,
athassa paṭivedesi yassāsi anukampako.

3468. Saṅkiccāyaṃ anuppatto isīnaṃ sādhusammato,
taramānarūpo niyyāhi khippaṃ passa mahesinaṃ.

3469. Tato ca rājā taramāno yuttamāruyha sandanaṃ,
mittāmaccaparibbūḷho[2] agamāsi rathesabho.

3470. Nikkhippa pañca kakudhāni kāsīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano,
vāḷavījanimuṇhīsaṃ[3] khaggaṃ chattañcupāhanaṃ.

3471. Oruyha rājā yānamhā ṭhapayitvā pacchadaṃ,[4]
āsīnaṃ dāyapassasmiṃ saṅkiccamupasaṅkami.

3472. Upasaṅkamitvā so rājā sammodi isinā saha,
taṃ kathaṃ vītisāretvā ekamantaṃ upāvisi.

3473. Ekamantaṃ nisinnova atha[5] kālaṃ amaññatha,
tato pāpāni kammāni pucchituṃ paṭipajjatha.[6]

---

[1] sāgataṃ - PTS.
[2] paribyūḷho - Ma, Syā.
[3] vāḷabījanimuṇhīsaṃ - Ma; vālavījanimuṇhīsaṃ - Syā; vāḷavījaniṃ uṇhīsaṃ - PTS.
[4] paṭicchadaṃ - Ma, Syā, PTS.
[5] yathā - PTS.
[6] paccapajjatha - PTS.

3464. "Phụ hoàng đã vượt qua vũng lầy (ngũ dục). Phụ hoàng đã đứng vững ở đất bằng (xuất gia), đã thực hành đạo lộ lớn (đạo lộ giải thoát) không có gai nhọn (ô nhiễm), không có sự nắm giữ (các ô nhiễm).

3465. Còn trẫm đang thực hành đạo lộ đưa đến cảnh giới khổ đau, có gai nhọn, có sự nắm giữ; do đạo lộ đó chúng sanh đi đến cảnh giới khổ đau."

3466. "Tâu bệ hạ, chào mừng bệ hạ đã ngự đến, tựa như việc đi đến hang núi của con sư tử. Tâu đại vương, xin đại vương hãy chỉ dạy. Đại vương là chúa tể của tất cả chúng thần."

Bổn Sanh Phật Độc Giác Soṇaka. [529]

2. BỔN SANH ẨN SĨ SAṄKICCA

3467. Sau khi nhìn thấy đức vua Brahmadatta, đấng thủ lãnh xa binh, khi ấy, (người giữ vườn) đã thông báo cho đức vua hay rằng: "Vị mà bệ hạ có lòng thương tưởng, –

3468. – vị đã được công nhận là tốt đẹp trong số các bậc ẩn sĩ, vị Saṅkicca này đã đến. Xin bệ hạ hãy mau chóng khởi hành, hãy cấp tốc gặp gỡ vị đại ẩn sĩ."

3469. Sau đó, đức vua đã vội vã bước lên cỗ xe đã được thắng ngựa. Được các thân hữu và các quan đại thần tháp tùng, đấng thủ lãnh xa binh đã ra đi.

3470. Bậc làm hưng thịnh đất nước Kāsi đã dẹp bỏ năm biểu hiệu (của nhà vua) là: quạt lông đuôi bò, vương miện, cây gươm, lọng che, và đôi hài.

3471. Sau khi bước xuống cỗ xe, đức vua đã để lại áo khoác ngoài, rồi đã đi đến gần vị Saṅkicca đang ngồi ở vườn thượng uyển Dāyapassa.

3472. Sau khi đi đến gần, vị vua ấy đã vui mừng chào hỏi với vị ẩn sĩ; sau khi trao đổi lời chào hỏi với vị ấy, đức vua đã bước đến ở một bên.

3473. Ngay lúc vừa ngồi xuống ở một bên, khi ấy, đức vua đã biết là thời điểm, sau đó đã tiến hành để hỏi về những hành động độc ác.

3474. Isiṃ pucchāmi[1] saṅkiccaṃ isīnaṃ sādhusammataṃ,
āsīnaṃ dāyapassasmiṃ isisaṅghapurakkhataṃ.

3475. Kaṃ gatiṃ pecca gacchanti narā dhammāticārino,
aticiṇṇo mayā dhammo tamme akkhāhi pucchito.

3476. Isī[2] avaca saṅkicco kāsīnaṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ,
āsīnaṃ dāyapassasmiṃ mahārāja suṇohi me.

3477. Uppathena vajantassa yo maggamanusāsati,
tassa ce[3] vacanaṃ kayirā nāssa maggeyya kaṇṭako.

3478. Adhammaṃ paṭipannassa yo dhammamanusāsati,
tassa ce vacanaṃ kayirā na so gaccheyya duggatiṃ.

3479. Dhammo patho mahārāja adhammo pana uppatho,
adhammo nirayaṃ neti dhammo pāpeti suggatiṃ.

3480. Adhammacārino rāja narā visamajīvino,
yaṃ gatiṃ pecca gacchanti niraye te suṇohi me.

3481. Sañjīvo kāḷasutto ca saṅghāto[4] dve ca roruvā,
athāparo mahāvīci tapano[5] ca patāpano.

3482. Iccete aṭṭha nirayā akkhātā dūratikkamā,[6]
ākiṇṇā luddakammehi paccekā soḷasussadā.

3483. Kadariyatāpanā[7] ghorā accimanto[8] mahabbhayā,
lomahaṃsanarūpā ca bhesmā paṭibhayā dukhā.

---

[1] pucchāma - Ma, Syā.
[2] isi - Syā, PTS.
[3] ve - PTS.
[4] saṅghāṭo - Syā.
[5] tāpano - Ma, Syā.
[6] duratikkamā - Ma, PTS.
[7] kadariyā tāpanā - Syā; kadariyātapanā - PTS.
[8] accimantā - PTS.

3474. "Trẫm xin hỏi ẩn sĩ Saṅkicca, vị đã được công nhận là tốt đẹp trong số các bậc ẩn sĩ, vị đang ngồi ở vườn thượng uyển Dāyapassa, phía trước tập thể các bậc ẩn sĩ.

3475. Những người đã vượt qua luân lý sẽ đi đến cảnh giới nào sau khi chết? Luân lý đã bị trẫm vượt qua. Được hỏi, xin ngài hãy giải thích điều ấy cho trẫm."

3476. Vị ẩn sĩ Saṅkicca đã nói với bậc làm hưng thịnh đất nước Kāsi đang ngồi ở vườn thượng uyển Dāyapassa rằng: "Tâu đại vương, xin hãy lắng nghe bần đạo.

3477. Khi có vị nào chỉ dạy con đường an toàn cho người đang đi theo lối đi sai trái, nếu người này có thể thực hành lời nói của vị ấy, thì chông gai (kẻ bất lương) không thể ngăn trở con đường đi của người này.

3478. Khi có vị nào chỉ dạy thiện pháp cho người đang thực hành phi pháp, nếu người này có thể thực hành lời nói của vị ấy, người ấy không thể nào đi đến khổ cảnh.

3479. Tâu đại vương, thiện pháp là lối đi; hơn nữa, phi pháp là lối đi sai trái. Phi pháp dẫn đến địa ngục, thiện pháp giúp cho đạt được nhàn cảnh.

3480. Tâu bệ hạ, những kẻ thực hành phi pháp là những kẻ có cuộc sống bất chánh. Cảnh giới mà những kẻ ấy đi đến sau khi chết là các địa ngục, xin bệ hạ hãy lắng nghe bần đạo.

3481. Địa ngục Sañjīva, địa ngục Kāḷasutta, địa ngục Saṅghāta, và hai địa ngục Roruva, rồi có các địa ngục khác nữa là địa ngục Mahāvīci, địa ngục Tapana, và địa ngục Patāpana.

3482. Tám địa ngục này được nói đến như thế, là rất khó thoát ra, đông đúc những người có hành động tàn bạo; mỗi một địa ngục này bằng mười sáu địa ngục Ussada.

3483. Các địa ngục có ngọn lửa ghê gớm thiêu đốt những kẻ bỏn xẻn, có sự sợ hãi lớn lao, có dáng vẻ gây nên sự dựng đứng lông, khủng khiếp, gây ra sự sợ hãi, khổ đau.

3484. Catukkaṇṇā catudvārā vibhattā bhāgaso mitā,
ayopākārapariyantā ayasā paṭikujjitā.

3485. Tesaṃ ayomayā bhūmi jalitā tejasā yutā,
samantā yojanasataṃ phuṭā tiṭṭhanti sabbadā.

3486. Ete patanti niraye uddhapādā[1] avaṃsirā,
isīnaṃ ativattāro saññatānaṃ tapassinaṃ.

3487. Te bhūnahuno paccanti macchā bilakatā[2] yathā,
saṃvacchare asaṅkheyye narā kibbisakārino.

3488. Ḍayhamānena gattena niccaṃ santarabāhiraṃ,
nirayā nādhigacchanti dvāraṃ nikkhamanesino.

3489. Puratthimena dhāvanti tato dhāvanti pacchato,
uttarenapi dhāvanti tato dhāvanti dakkhiṇaṃ.

3490. Yaṃ yaṃ hi dvāraṃ gacchanti taṃ tadeva[3] pithīyati,[4]
bahūni vassasahassāni[5] janā nirayagāmino,[6]
bāhā paggayha kandanti patvā dukkhaṃ anappakaṃ.

3491. Āsīvisaṃva kupitaṃ[7] tejassiṃ[8] dūratikkamaṃ,[9]
na sādhurūpe āsīde saññatānaṃ tapassinaṃ.

3492. Atikāyo mahissāso ajjuno kekakādhipo,
sahassabāhu ucchinno isimāsajja gotamaṃ.

3493. Arajaṃ rajasā vacchaṃ kisaṃ avakiriya[10] daṇḍakī,
tālova mūlato chinno sarājā vibhavaṅgato.

3494. Upahacca manaṃ mejjho[11] mātaṅgasmiṃ yassasine,
sapārisajjo ucchinno mejjhāraññaṃ[12] tadā ahu.

---

[1] uddhaṃpādā - Ma; Syā.
[2] macchābhīlā katā - PTS.
[3] tantadeva - Syā; taṃ taṃ devā - PTS.
[4] pidhīyare - Ma;
pithiyyare - Syā;
pithīyare - PTS.
[5] satasahassāni - Syā.
[6] nirayavāsino - PTS.
[7] kuppitaṃ - Syā.
[8] tejasiṃ - Syā, PTS.
[9] duratikkamaṃ - Ma.
[10] kīsaṃ avakrīya - Syā.
[11] majjho - Ma.
[12] majjhāraññaṃ - Ma.

3484. Bốn góc có bốn cửa ra vào, được phân chia, được đo đạc thành từng phần, được bao quanh bởi tường thành bằng sắt, được đậy lại bằng vòm sắt.

3485. Mặt đất của các địa ngục làm bằng sắt, được đốt nóng, được tràn ngập bởi sức nóng. Các địa ngục luôn luôn được lan tỏa và duy trì sức nóng ở xung quanh một trăm do-tuần.

3486. Những kẻ nói lời xúc phạm với các vị ẩn sĩ, với các vị đạo sĩ khổ hạnh đã tự kiềm chế, những kẻ này rơi vào địa ngục với tư thế chân phía trên, đầu phía dưới.

3487. Những con người gây ra tội ác, những kẻ ấy bị nung nấu với sự hành hạ được gia tăng trong vô số năm không đếm được, giống như những con cá bị cắt thành từng khúc rồi nướng chín.

3488. Với thân thể thường xuyên bị đốt cháy bên trong lẫn bên ngoài, có những kẻ tìm kiếm lối thoát ra khỏi địa ngục nhưng không đạt đến được cánh cửa.

3489. Chúng chạy về hướng đông, sau đó chạy về hướng tây, chúng còn chạy về hướng bắc, sau đó chạy về hướng nam.

3490. Bởi vì mỗi một cánh cửa nào mà chúng đi đến, chính cánh cửa ấy bị đóng lại. Những con người có sự đi đến địa ngục trong nhiều ngàn năm giơ các cánh tay lên khóc lóc, sau khi đã chịu sự khổ đau không phải là ít.

3491. Tựa như con rắn có nọc độc, bị nổi giận, có oai lực, khó chế ngự, không nên công kích các vị có bề ngoài tốt đẹp, các vị đạo sĩ khổ hạnh đã tự kiềm chế.

3492. Gã cung thủ vĩ đại có thân hình lực lưỡng Ajjuna, chúa tể xứ Kekaka, có ngàn cánh tay, đã bị tiêu diệt sau khi công kích vị ẩn sĩ Gotama.

3493. Vua Daṇḍakī, sau khi ném vật dơ vào bậc vô nhiễm Vaccha Kisa, vị vua ấy đã đi đến sự hủy diệt, tựa như cây thốt nốt bị chặt đứt tận gốc.[1]

3494. Sau khi có tâm ý xấu xa với vị ẩn sĩ Mātaṅga có danh tiếng, vua xứ Mejjha cùng toàn bộ xứ sở đã bị tiêu diệt. Từ đó, đã có khu rừng Mejjha.[2]

---

[1] Xem Sarabhaṅgajātakaṃ - Bổn Sanh Đại Ẩn Sĩ Sarabhaṅga của tập này (trang 175).
[2] Xem Mātaṅgajātakaṃ - Bổn Sanh Ẩn Sĩ Mātaṅga của tập này (trang 3).

3495. Kaṇhadīpāyanāsajja isiṃ andhakaveṇhuyo,[1]
añn̄amaññaṃ[2] musale[3] hantvā sampattā yamasādhanaṃ.[4]

3496. Athāyaṃ isinā satto antalikkhe caro[5] pure,
pāvekkhi paṭhaviṃ[6] cecco hīnatto pattapariyāyaṃ.

3497. Tasmā hi chandāgamanaṃ nappasaṃsanti paṇḍitā,
aduṭṭhacitto bhāseyya giraṃ saccūpasaṃhitaṃ.

3498. Manasā ce paduṭṭhena yo naro pekkhate muniṃ,
vijjācaraṇasampannaṃ gantā so nirayaṃ adho.

3499. Ye vuddhe[7] paribhāsanti pharusūpakkamā janā,
anapaccā adāyādā tālavatthū[8] bhavanti te.

3500. Yo ca pabbajitaṃ hanti katakiccaṃ mahesinaṃ,
sa kāḷasutte niraye cirarattāya[9] paccati.

3501. Yo ca rājā adhammaṭṭho raṭṭhaviddhaṃsano cuto,[10]
tāpayitvā janapadaṃ tāpane[11] pecca paccati.

3502. Yo[12] ca vassasahassānaṃ[13] sataṃ dibyāni[14] paccati,
accisaṅghapareto so dukkhaṃ vedeti vedanaṃ.

3503. Tassa aggisikhā kāyā niccharanti pabhassarā,
tejobhakkhassa gattāni lomaggehi[15] nakhehi ca.

3504. Ḍayhamānena gattena niccaṃ santarabāhiraṃ,
dukkhābhitunno nadati nāgo tuttaddito[16] yathā.

3505. Yo lobhā pitaraṃ hanti dosā vā purisādhamo,
sa kāḷasutte niraye cirarattāya paccati.

---

[1] veṇḍayo - Ma; vendayo - Syā.
[2] aññoññaṃ - Ma; aññaññaṃ - PTS.
[3] musalā - Ma.
[4] yamasādanaṃ - Ma, PTS.
[5] antalikkhacaro - PTS.
[6] pathaviṃ - Ma.
[7] vuḍḍhe - Ma, Syā; vaddhe - PTS.
[8] tālavatthu - Ma; tālāvatthu - PTS.
[9] ciraṃ rattāya - Syā.
[10] mago - Ma, PTS; mato - Syā.
[11] tapane - PTS.
[12] so - Ma, Syā, PTS.
[13] vassasahassāni - Ma, PTS.
[14] dibbāni - Ma; divyāni - PTS.
[15] lomehi ca - Ma.
[16] tuttaṭṭito - Ma; tuṇḍaṭṭito - Syā.

3495. Những người con trai của Andhakaveṇhu sau khi công kích vị ẩn sĩ Kaṇhadīpāyana[1] đã dùng chày giết hại lẫn nhau, rồi đã đi đến lãnh địa của Diêm Vương.

3496. Rồi vị vua Cetiya này, trước kia có sự di chuyển ở không trung, về sau bị nguyền rủa bởi vị ẩn sĩ, đã rơi vào trong trái đất, có bản thân bị tiêu hoại, đã đạt đến đoạn cuối của cuộc sống.[2]

3497. Chính vì thế, các bậc sáng suốt không khen ngợi việc đi theo sự ham muốn. Người có tâm không xấu xa nên nói lời nói liên quan đến sự thật.[3]

3498. Người nào với tâm ý xấu xa, nếu soi mói bậc hiền trí đã được thành tựu sự hiểu biết và đức hạnh, người ấy là kẻ đi đến địa ngục ở bên dưới.

3499. Những người nào có sự ra sức thô lỗ, mắng nhiếc các bậc trưởng thượng, những kẻ ấy trở thành không có con cái, không người thừa tự, tựa như cây thốt nốt bị trốc gốc.

3500. Kẻ nào giết hại bậc xuất gia, bậc đại ẩn sĩ đã hoàn thành phận sự, kẻ ấy bị nung nấu ở địa ngục Kāḷasutta trong thời gian lâu dài.

3501. Và vị vua nào duy trì sự bất công, có sự hủy hoại đất nước, bị tẩy chay, sau khi làm cho xứ sở bị điêu tàn, khi chết đi, bị nung nấu ở địa ngục Tāpana.

3502. Và kẻ ấy bị nung nấu một trăm ngàn năm theo cách tính của cõi Trời. Bị vây quanh bởi những đống lửa, kẻ ấy nhận chịu cảm thọ khổ đau.

3503. Từ thân thể của kẻ ấy, có những ngọn lửa phát ra chói sáng. Các bộ phận cơ thể cùng với các lông và các móng trở thành mồi của ngọn lửa.

3504. Với thân thể thường xuyên bị đốt cháy bên trong lẫn bên ngoài, kẻ bị khổ đau hành hạ gào thét, giống như con voi bị áp đảo bởi các móc câu.

3505. Kẻ nào giết cha vì tham lam, hay vì sân hận, là kẻ đốn mạt, kẻ ấy bị nung nấu ở địa ngục Kāḷasutta trong thời gian lâu dài.

---

[1] Xem *Kaṇhadīpāyanajātakaṃ - Bổn Sanh Ẩn Sĩ Kaṇhadīpāyana* [444] ở *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 361).

[2] Xem *Cetiyajātakaṃ - Bổn Sanh Vua Cetiya* [422] ở *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (*Sđd.*, trang 313).

[3] Câu kệ 3497 giống câu kệ 282 ở *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (*Sđd.*, trang 101).

3506. Sa tāsiso paccati lohakumbhiyaṃ[1]
pakkañca sattīhi hananti nittacaṃ,
andhaṃ karitvā muttakarīsabhakkhaṃ
khāre nimujjenti[2] tathāvidhaṃ naraṃ.

3507. Tattaṃ pakkaṭṭhitaṃ ayoguḷañca[3]
dīghe ca phāle cirarattatāpite,
vikkhambhamādāya vibhajja[4] rajjuhi
vivaṭe[5] mukhe saṃsavayanti[6] rakkhasā.

3508. Sāmā ca soṇā sabalā ca gijjhā
kākoḷa[7]saṅghā ca dijā ayomukhā,
saṅgamma khādanti vipphandamānaṃ
jivhaṃ vibhajja vighāsaṃ salohitaṃ.

3509. Taṃ daḍḍhatālaṃ[8] paribhinnagattaṃ
nipphoṭhayantā[9] anuvicaranti rakkhasā,
ratī hi tesaṃ[10] dukhino panītare
etādisasmiṃ niraye vasanti
ye keci loke idha pettighātino.

3510. Putto ca mātaraṃ hantvā ito gantvā yamakkhayaṃ,
bhusamāpajjate dukkhaṃ attakammaphalūpago.

3511. Amanussā atibalā[11] hantāraṃ janayantiyā,
ayomayehi vālehi[12] pīḷayanti punappunaṃ.

3512. Taṃ passavaṃ[13] sakā gattā rudhiraṃ[14] attasambhavaṃ,
tambalohavilīnaṃva tattaṃ pāyenti mattiyaṃ.[15]

3513. Jigucchaṃ[16] kuṇapaṃ pūti[17] duggandhaṃ gūthakaddamaṃ,
pubbalohitasaṅkāsaṃ rahadaṃ ogayha[18] tiṭṭhati.

3514. Tamenaṃ kimayo[19] tattha atikāyā ayomukhā,
chaviṃ chetvāna[20] khādanti pagiddhā[21] maṃsalohite.

3515. So ca taṃ nirayaṃ patto nimuggo sataporisaṃ,
pūtikaṃ[22] kuṇapaṃ vāti samantā satayojanaṃ.

---

[1] lohakumbhiyā - PTS.
[2] nimujjanti - Ma, Syā, PTS.
[3] pakkuthitamayoguḷañca - Ma;
pakkuṭṭhitamayoguḷañca - Syā.
[4] vibandha - Ma.
[5] vatte - PTS.
[6] sampavisanti - Ma.
[7] kākola - Syā, PTS.
[8] daḍḍhakolaṃ - PTS.
[9] nippothayantā - Ma, Syā, PTS.
[10] nesaṃ - Ma, PTS.
[11] atibālā - Syā.
[12] vāḷehi - Ma; phālehi - PTS.
[13] tamassavaṃ - Ma;
taṃ passutaṃ - PTS.
[14] ruhiraṃ - Ma, PTS.
[15] mattighaṃ - Ma, Syā, PTS.
[16] jighaññaṃ - PTS.
[17] pūtiṃ - Ma, Syā.
[18] rahadoggayha - Syā.
[19] kimiyo - Syā.
[20] bhetvāna - Ma, Syā.
[21] saṃgiddhā - Ma.
[22] pūtīnaṃ - PTS.

3506. Kẻ như thế ấy bị nung nấu ở vạc đồng. Và họ (những người cai quản địa ngục) đâm kẻ đã bị nấu chín bằng những cây giáo đến khi không còn lớp da ngoài. Họ làm cho con người thuộc hạng như thế ấy bị mù, rồi cho ăn phân và nước tiểu, sau đó nhấn chìm trong nước muối.

3507. Các quỷ sứ đã cầm các lưỡi cày dài đã được đốt nóng nhiều ngày đêm, được nối với những sợi dây thừng, rồi banh miệng (và kéo cái lưỡi ra), sau đó nhét vào cục sắt đã được đốt nóng đến cháy đỏ ở cái miệng đã được mở rộng.

3508. Những con chó màu đen, những con chim kên kên có sức mạnh,
những bầy quạ, và những con chim có mỏ sắt
tụ tập lại ngấu nghiến kẻ đang giãy giụa,
sau khi đã xâu xé cái lưỡi thành những mẩu thịt đẫm máu.

3509. Các quỷ sứ vừa di chuyển theo sau kẻ ấy vừa đánh đập, và kẻ ấy có thân thể bị nát tan, tựa như cây thốt nốt bị thiêu đốt. Chính các quỷ sứ ấy có sự khoái lạc, còn những kẻ khác (chúng sanh ở địa ngục) thì có sự khổ đau. Những kẻ sống ở địa ngục giống như vậy là những kẻ đã giết chết cha ruột ở thế gian này.

3510. Và đứa con, sau khi giết chết người mẹ, thì từ thế gian này đi đến trú xứ của Diêm Vương và nhận lãnh nhiều sự khổ đau, là kẻ bị gánh chịu quả báo về hành động của bản thân.

3511. Các phi nhân có sức mạnh vượt trội hành hạ kẻ giết hại mẫu thân bằng những sợi dây roi làm bằng sắt, lượt này đến lượt khác.

3512. Họ bắt kẻ giết mẹ uống máu của bản thân được rỉ ra từ chính cơ thể của mình, tựa như nước đồng đỏ đã được nung nóng tan chảy.

3513. Kẻ ấy đứng, chìm ngập trong hố nước, là vũng lầy của phân, nhờm gớm, có mùi hôi khó chịu của thây chết đã bị hoại rữa, tựa như mủ máu.

3514. Tại nơi ấy, những con giòi có thân hình to lớn, có miệng bằng sắt, cắt đứt thân xác kẻ ấy ở lớp da ngoài, rồi ngấu nghiến thịt và máu với vẻ thèm khát.

3515. Và kẻ ấy, khi đã đạt đến địa ngục Sataporisa ấy, bị chìm đắm (ngập đầu), và tỏa ra mùi thây chết hôi thối ở xung quanh đến một trăm do-tuần.

3516. Cakkhumāpi hi cakkhūhi[1] tena gandhena jīyati,[2]
etādisaṃ brahmadatta mātughātī labhe[3] dukhaṃ.

3517. Khuradhāramanukkamma tikkhaṃ durabhisambhavaṃ,[4]
patanti gabbhapātiniyo[5] duggaṃ vetaraṇiṃ[6] nadiṃ.

3518. Ayomayā simbaliyo soḷasaṅgula[7]kaṇṭakā,
ubhato mabhilambanti[8] duggaṃ vetaraṇiṃ nadiṃ.

3519. Te accimanto tiṭṭhanti aggikkhandhāva ārakā,
ādittā jātavedena uddhaṃ yojanamuggatā.

3520. Ete sajanti[9] niraye tatte tikhiṇakaṇṭake,
nāriyo ca aticāriṇiyo[10] narā ca paradāragū.

3521. Te patanti adhokkhandhā[11] vivattā vihatā puthū,
sayanti vinividdhaṅgā dīghaṃ jagganti saṃvariṃ.[12]

3522. Tato ratyā vivasane[13] mahatiṃ pabbatūpamaṃ,
lohakumbhiṃ pavajjanti tattaṃ aggisamūdakaṃ.

3523. Evaṃ divā ca ratto ca dussīlā mohapārutā,
anubhonti sakaṃ kammaṃ pubbe dukkatam[14]attano.

3524. Yā ca bhariyā dhanakkītā sāmikaṃ atimaññati,
sassuṃ vā sasuraṃ[15] vāpi jeṭṭhaṃ vāpi nanandaraṃ.[16]

3525. Tassā vaṅkena jivhaggaṃ nibbahanti sabandhanaṃ,
sabyāmamattaṃ kiminaṃ jivhaṃ passati attano,[17]
viññāpetuṃ sakkoti[18] tāpane[19] pecca paccati.

---

[1] cakkhūni - Syā.
[2] jiyyati - Syā.
[3] mātugho labhate - Ma, Syā; mattigho labhate - PTS.
[4] dūrabhisambhavaṃ - Syā.
[5] gabbhapātiyo - Ma.
[6] vettaraṇiṃ - Syā.
[7] saṅguli - Syā.
[8] ubhato abhilambanti - Ma; dubhato-m-abhilambanti - PTS.
[9] vajanti - Ma; pajjanti - Syā.
[10] aticārā - Ma; aticāriniyo - Syā, PTS.
[11] adhakkhandhā - PTS.
[12] sabbadā - Ma.
[13] vivasāne - Ma.
[14] dukkaṭam - Ma, Syā.
[15] sassuraṃ - Syā.
[16] nanandanaṃ - Syā.
[17] attani - Ma, PTS.
[18] na sakkoti - Ma, Syā, PTS.
[19] tapane - PTS.

3516. Bởi vì, ngay cả kẻ sáng mắt cũng bị hư hoại đôi mắt bởi mùi hôi ấy. Tâu Brahmadatta, kẻ giết chết mẹ ruột nhận lãnh khổ đau như thế ấy.

3517. Sau khi vượt qua địa ngục Khuradhāra (Lưỡi Dao Cạo) sắc bén, khó có thể chịu đựng, các phụ nữ phá thai rơi vào dòng sông Vetaraṇī hiểm trở.

3518. Có những cây bông gòn làm bằng sắt có gai nhọn dài mười sáu ngón tay treo lòng thòng ở hai bên bờ của dòng sông Vetaraṇī hiểm trở.

3519. Các chúng sanh ấy đứng với thân rực lửa tựa như những khối lửa ở xa xa, bị cháy rực với ngọn lửa vươn cao một do-tuần ở bên trên.

3520. Những người này, các phụ nữ ngoại tình và các nam nhân đi đến với vợ người khác, tiến vào địa ngục bị đốt nóng, có gai nhọn sắc bén.

3521. Chúng rơi vào với thân chổng ngược; nhiều người bị quay tròn, bị đánh đập. Chúng nằm dài với các phần thân thể bị đâm thủng và không ngủ được suốt đêm dài.

3522. Sau đó, vào cuối đêm, chúng bị ném vào vạc đồng to lớn tương tự quả núi, có nước và lửa bằng nhau bị đốt nóng.

3523. Như vậy, ngày và đêm, những kẻ có bản chất xấu xa, bị bao phủ bởi si mê, chịu đựng nghiệp của mình đã làm trước đây của bản thân.

3524. Và cô vợ nào được mua về bằng tài sản mà khinh khi người chồng, hoặc mẹ chồng, hoặc cha chồng, hoặc anh chồng, hoặc em gái chồng, –

3525. – những người cai quản địa ngục kéo chót lưỡi của cô ấy ra bằng lưỡi câu, có sự cột lại (rồi lôi đi). Cô ấy nhìn thấy cái lưỡi (bị kéo ra) có kích thước dài một sải tay của mình đầy giòi, và không thể nào than vãn. Sau khi chết đi, cô ấy bị nung nấu ở địa ngục Tāpana.

3526. Orabbhikā sūkarikā macchikā migabandhakā,[1]
corā goghātakā luddā avaṇṇe vaṇṇakārakā.

3527. Sattīhi lohakūṭehi nettiṃsehi usūhi ca,
haññamānā khāranadiṃ papatanti avaṃsirā.

3528. Sāyaṃ pāto kūṭakārī ayokūṭehi haññati,
tato vantaṃ durattānaṃ paresaṃ bhuñjate[2] sadā.

3529. Dhaṅkā bheraṇḍakā gijjhā kākoḷā[3] ca ayomukhā,
vipphandamānaṃ khādanti naraṃ kibbisakārinaṃ.[4]

3530. Ye migena migaṃ hanti pakkhiṃ vā pana pakkhinā,
asanto rajasā channā gantā[5] te nirayussadaṃ.[6]

3531. Santo ca[7] uddhaṃ gacchanti suciṇṇenidha kammunā,
suciṇṇassa phalaṃ passa sahindā devā[8] sabrahmakā.

3532. Taṃ taṃ brūmi mahārāja dhammaṃ raṭṭhapatī cara,
tathā tathā rāja[9] carāhi dhammaṃ,
yathā taṃ suciṇṇaṃ nānutappeyya pacchā[10] "ti.
Saṅkiccajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha saṭṭhinipātamhi suṇātha mama bhāsitaṃ,
pavaro soṇaka arindamasavhayano,
tathā vutta rathesabha kicca varo "ti.

Saṭṭhinipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

[1] migabandhikā - PTS.
[2] bhuñjare - Ma.
[3] kākolā - Syā.
[4] kibbisakārakaṃ - Ma, Syā.
[5] gantvā - Syā.
[6] nirayaṃ adho - PTS.
[7] santova - Syā.
[8] saindā devā - Ma; sindā devā - Syā; saindadevā - PTS.
[9] tathā rāja - Ma.
[10] peccā - PTS.

3526. Những người giết mổ cừu, giết mổ heo, ngư phủ, bẫy thú, trộm cướp, giết mổ bò, những kẻ tàn bạo, những kẻ ca ngợi điều xấu xa, –

3527. – (những kẻ ấy) bị đánh đập bằng các cây giáo, bằng những búa đồng, bằng những thanh gươm, và bằng những mũi tên, rồi rơi vào dòng sông nước mặn, có đầu chúc xuống.

3528. Những kẻ sáng chiều làm công việc lường gạt bị đánh bằng những cây búa sắt, sau đó luôn phải thọ dụng vật ói mửa ra của những kẻ tồi tệ khác.

3529. Những con quạ, những con chó rừng, những con chim kên kên, và những con quạ đen có mỏ sắt ngấu nghiến con người gây ra tội ác đang bị giãy giụa.

3530. Những kẻ nào giết hại thú vật bằng thú vật, hoặc là giết hại chim chóc bằng chim chóc (làm mồi nhử), những kẻ ấy không tốt lành, bị che lấp bởi bụi bặm; họ là những kẻ đi đến địa ngục Ussada.

3531. Và người tốt lành đi đến cõi Trời do nghiệp đã được thực hành tốt đẹp ở thế gian này. Bệ hạ hãy nhìn xem quả báo của người đã thực hành tốt đẹp: là chư Thiên, với Thiên Chủ Inda, và các vị Phạm Thiên.

3532. Tâu đại vương, bần đạo nói với bệ hạ về điều ấy. Tâu vị chúa của đất nước, bệ hạ hãy thực hành thiện pháp. Tâu bệ hạ, bệ hạ hãy thực hành thiện pháp như thế này, như thế này, giống như việc đã được thực hành tốt đẹp ấy thì sẽ không hối hận về sau này.”

Bổn Sanh Ẩn Sĩ Saṅkicca. [530]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Giờ xin hãy lắng nghe lời thuyết giảng của tôi ở nhóm sáu mươi kệ ngôn,
vị Soṇaka cao quý có tên là Arindama (bậc thuần hóa kẻ thù),
tương tự, chuyện về phận sự của đấng thủ lãnh xa binh đã được nói đến.

Nhóm Sáu Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

XX. SATTATINIPĀTO

1. KUSAJĀTAKAṂ

3533. Idaṃ te raṭṭhaṃ sadhanaṃ sayoggaṃ
sakāyuraṃ sabbakāmūpapannaṃ,
idante rajjaṃ anusāsa amma
gacchāmahaṃ yattha piyā pabhāvatī.

3534. Anujjubhūtena[1] haraṃ mahantaṃ
divā ca ratto ca nisīthakāle,
paṭigaccha tvaṃ khippaṃ kusāvatiṃ kusa[2]
na icchāmi[3] dubbaṇṇamahaṃ vasantaṃ.

3535. Nāhaṃ gamissāmi ito kusāvatiṃ
pabhāvatī vaṇṇapalobhito tava,
ramāmi maddassa niketaramme
hitvāna raṭṭhaṃ tava dassane rato.

3536. Pabhāvatī vaṇṇapalobhito tava
sammūḷharūpo vicarāmi mediniṃ,[4]
disaṃ na jānāmi[5] kutomhi āgato
tayamhi[6] matto migamandalocane.

3537. Suvaṇṇa[7]cīravasane jātarūpasumekhale,
sussoṇi tava kāmā hi[8] nāhaṃ rajjenamatthiko.

3538. Abbhū hi[9] tassa bho hoti yo anicchantamicchati,
akāmaṃ rāja kāmehi[10] akanto kantamicchasi.[11]

3539. Akāmaṃ vā sakāmaṃ vā yo naro labhate piyaṃ,
lābhamettha pasaṃsāmi[12] alābho tattha pāpako.

---

[1] anujubhūtena - Syā.
[2] kusāvatiṃ - Syā.
[3] nicchāmi - Ma, Syā.
[4] medaniṃ - Syā.
[5] disaṃ jānāmi - PTS.
[6] tayimhi - Syā.
[7] sovaṇṇa - Syā.
[8] kāmāhi - PTS.
[9] abbhūti - Ma;
abhūti - Syā;
abbhu hi - PTS.
[10] kāmesi - Ma.
[11] akantaṃ kantu micchasi - Ma.
[12] pasaṃsāma - Ma, Syā, PTS.

XX. NHÓM BẢY MƯƠI KỆ NGÔN

1. BỔN SANH ĐỨC VUA KUSA

(Lời đức vua Kusa thưa với mẫu hậu)
3533. "Đất nước này là thuộc về mẹ, có tài sản, có cỗ xe ngựa kéo,
có biểu hiệu (của đức vua), được đầy đủ tất cả các dục.
Thưa mẹ, xin mẹ hãy lãnh đạo vương quốc này của mẹ.
Con đi đến nơi nào mà nàng Pabhāvatī đáng yêu (đang ở)."

(Lời trao đổi giữa công chúa Pabhāvatī và đức vua Kusa)
3534. "Trong khi mang vác nặng nề một cách không chính đáng,
vào ban ngày, vào ban đêm, và vào lúc nửa đêm,
hỡi chàng Kusa, chàng hãy mau trở về thành Kusāvatī.
Thiếp không muốn kẻ có bộ dạng xấu xa sống (ở nơi này)."

3535. "Này Pabhāvatī, bị tham đắm sắc đẹp của nàng,
ta sẽ không từ nơi này đi về lại thành Kusāvatī.
Ta vui thích chỗ ở đáng yêu thuộc xứ sở Madda.
Sau khi từ bỏ đất nước, ta được vui thích trong việc nhìn thấy nàng.

3536. Này Pabhāvatī, bị tham đắm sắc đẹp của nàng,
ta lang thang ở trái đất, với dáng vẻ bị mê muội.
Ta không nhận biết phương hướng. Từ nơi nào ta đã đi đến?
Ta say mê nàng ở cặp mắt ngơ ngác của loài nai.

3537. Hỡi cô nàng khoác y phục dệt sợi vàng, hỡi cô nàng có thắt lưng xinh đẹp bằng vàng, hỡi cô nàng có mông đẹp, bởi vì lòng ham muốn đối với nàng, ta không còn hứng thú với đất nước."

3538. "Thật không thực tế đối với ngài đây, là kẻ mong muốn một người không mong muốn (mình). Tâu bệ hạ, bệ hạ ham muốn một người không ham muốn (bệ hạ); là kẻ không được yêu, bệ hạ lại muốn trở thành người được yêu."

3539. "Người nào đạt được người mình yêu, cho dầu người kia không tự nguyện hay là có sự tự nguyện, ta ca ngợi việc đạt được trong trường hợp này, việc không đạt được trong trường hợp ấy là tệ hại."

3540. Pāsāṇasāraṃ khaṇasi kaṇikārassa dārunā,
vātaṃ jālena bādhesi yo anicchantamicchati.[1]

3541. Pāsāṇo nūna te hadaye ohito mudulakkhaṇe,
yo te sātaṃ na vindāmi tirojanapadāgato.[2]

3542. Yadā maṃ bhūkuṭiṃ[3] katvā rājaputti udikkhasi,[4]
āḷāriko tadā homi rañño maddassa thīpure.[5]

3543. Yadā umhayamānā maṃ rājaputti udikkhasi,
nāḷāriko tadā homi rājā homi tadā kuso.

3544. Sace hi vacanaṃ saccaṃ nemittānaṃ bhavissati,
neva me tvaṃ pati assa kāmaṃ chindantu sattadhā.

3545. Sace hi vacanaṃ saccaṃ aññesaṃ yadi vā mama,[6]
neva tuyhaṃ[7] pati atthi añño sīhassarā kusā.

3546. Nekkhaṃ gīvante kāressaṃ patvā khujje kusāvatiṃ,
sace maṃ nāganāsūru[8] olokeyya pabhāvatī.

3547. Nekkhaṃ gīvante kāressaṃ patvā khujje kusāvatiṃ,
sace maṃ nāganāsūru ālapeyya pabhāvatī.

3548. Nekkhaṃ gīvante kāressaṃ patvā khujje kusāvatiṃ,
sace maṃ nāganāsūru umhāyeyya pabhāvatī.

3549. Nekkhaṃ gīvante kāressaṃ patvā khujje kusāvatiṃ,
sace maṃ nāganāsūru pamhāyeyya pabhāvatī.

3550. Nekkhaṃ gīvante kāressaṃ patvā khujje kusāvatiṃ,
sace maṃ nāganāsūru pāṇīhi upasamphuse.

---

[1] icchasi - Ma, Syā, PTS.
[2] tiro janapadaṃ gato - PTS.
[3] bhakuṭiṃ - Ma, Syā.
[4] rājaputtī udikkhati - Ma, Syā.
[5] maddassantepure - Ma, Syā.
[6] mamaṃ - Ma, Syā.
[7] na c’ eva te - PTS.
[8] nāganāsūrū - Ma; nāganāsūruṃ - Syā.

3540. “Bệ hạ đào đá rắn bằng thanh gỗ của cây *kaṇikāra*, bệ hạ ngăn cản gió bằng tấm lưới, là kẻ mong muốn một người không mong muốn (mình).”

3541. “Hỡi cô nàng có đặc điểm dịu dàng, ta đây đã đi đến, băng ngang qua các xứ sở, mà ta không tìm thấy sự hứng thú ở nơi nàng. Có lẽ tảng đá đã đè nặng ở trái tim của nàng.

3542. Hỡi nàng công chúa, khi nào nàng cau mày nhìn ta, khi ấy ta là người đầu bếp ở hậu cung của đức vua xứ Madda.

3543. Hỡi nàng công chúa, khi nào nàng nhìn ta mỉm cười, khi ấy ta không phải là người đầu bếp, khi ấy ta là đức vua Kusa.”

3544. “Bởi vì, nếu lời nói của các thầy bói tướng sẽ là sự thật, thì hãy để cho họ chặt thiếp thành bảy mảnh theo như ý muốn, chứ ngài không bao giờ có thể trở thành chồng của thiếp.”

3545. “Bởi vì, nếu lời nói của những người khác hay của ta là sự thật, thì không có người nào khác là chồng của nàng, ngoại trừ đức vua Kusa có giọng nói sư tử.”

(Lời đức vua Kusa nói với bà nhũ mẫu của công chúa Pabhāvatī)
3546. “Này bà gù, nếu nàng Pabhāvatī có cặp đùi như vòi voi nhìn ta, thì ta sẽ bảo làm cho bà tấm lắc vàng ở cổ, sau khi ta về lại Kusāvatī.

3547. Này bà gù, nếu nàng Pabhāvatī có cặp đùi như vòi voi nói chuyện với ta, thì ta sẽ bảo làm cho bà tấm lắc vàng ở cổ, sau khi ta về lại Kusāvatī.

3548. Này bà gù, nếu nàng Pabhāvatī có cặp đùi như vòi voi mỉm cười với ta, thì ta sẽ bảo làm cho bà tấm lắc vàng ở cổ, sau khi ta về lại Kusāvatī.

3549. Này bà gù, nếu nàng Pabhāvatī có cặp đùi như vòi voi cười đùa với ta, thì ta sẽ bảo làm cho bà tấm lắc vàng ở cổ, sau khi ta về lại Kusāvatī.

3550. Này bà gù, nếu nàng Pabhāvatī có cặp đùi như vòi voi chạm các bàn tay vào ta, thì ta sẽ bảo làm cho bà tấm lắc vàng ở cổ, sau khi ta về lại Kusāvatī.”

3551. Na hi nūnāyaṃ rājaputtī kuse sātampi vindati,
āḷārike bhate pose vetanena[1] anatthike.

3552. Na hi nūna ayaṃ[2] khujjā labhati jivhāya chedanaṃ,
sunisitena satthena evaṃ dubbhāsitaṃ bhaṇaṃ.

3553. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,[3]
mahāyasoti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3554. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
mahaddhanoti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3555. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
mahabbaloti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3556. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
mahāraṭṭhoti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3557. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
mahārājāti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3558. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
sīhassaroti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3559. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
vaggussaroti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3560. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
bindussaroti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3561. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
mañjussaroti katvāna karassu rucire piyaṃ.

---

[1] vettanena - Syā.
[2] na hi nūnāyaṃ sā - Ma, PTS.
[3] pabhāvatī - Syā, evamuparipi.

(Lời trao đổi giữa bà nhũ mẫu và công chúa Pabhāvatī)
3551. "Chẳng lẽ cô công chúa này không tìm thấy sự hứng thú ở nơi vua Kusa, khi ông ta là người đầu bếp phục dịch không vì mục đích lương bổng."

3552. "Chẳng lẽ trong khi nói lời nói tệ hại như vậy, cái bà gù này không nhận lấy hình phạt cắt lưỡi bằng con dao bén ngót hay sao?"

3553. "Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này có danh tiếng lẫy lừng.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3554. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này có tài sản kếch sù.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3555. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này có binh lực vĩ đại.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3556. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này có đất nước rộng lớn.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3557. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này là đại vương.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3558. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này có giọng nói sư tử.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3559. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này có giọng nói êm dịu.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3560. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này có giọng nói tròn trịa.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3561. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này có giọng nói dịu dàng.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3562. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
madhurassaroti[1] katvāna karassu rucire piyaṃ.

3563. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
satasippoti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3564. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
khattiyoti karitvāna[2] karassu rucire piyaṃ.

3565. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,
kusarājāti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3566. Ete nāgā upatthaddhā sabbe tiṭṭhanti vammitā,[3]
purā maddanti pākāraṃ ānentetaṃ pabhāvatiṃ.

3567. Satta khaṇḍe[4] karitvāna ahametaṃ pabhāvatiṃ,
khattiyānaṃ padassāmi ye maṃ hantumidhāgatā.

3568. Athuṭṭhahī[5] rājaputtī sāmā koseyyavāsinī,
assupuṇṇehi nettehi dāsīgaṇapurakkhatā.

3569. Taṃ nūna kakkūpasevitaṃ mukhaṃ
ādāsadantātharupaccavekkhitaṃ,
subhaṃ sunettaṃ virajaṃ anaṅgaṇaṃ
chuddhaṃ[6] vane ṭhassati khattiyehi.

3570. Te nūna me asite vellitagge
kese mudū candanasāralitte,
samākule sīvathikāya majjhe
pādehi gijjhā parikaḍḍhayanti.[7]

3571. Tā nūna me tambanakhā sulomā
bāhā mudū candanasāralittā,
chinnā vane ujjhitā khattiyehi
gayha dhaṅko[8] gacchati yenakāmaṃ.[9]

---

[1] madhussaroti - Ma, PTS.
[2] khattiyotipi katvāna - Ma, Syā, PTS.
[3] vammikā - Syā.
[4] bile - Ma, Syā.
[5] avuṭṭhahi - Ma, Syā; apuṭṭhahi - PTS.
[6] chuḍḍaṃ - Syā.
[7] parikaḍḍhissanti - Ma.
[8] vako - PTS.
[9] yena kāmaṃ - Ma, Syā.

3562. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này có giọng nói ngọt ngào.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3563. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này biết trăm ngành nghề.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3564. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này là Sát-đế-lỵ.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3565. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: 'Vị này là đức vua Kusa.' Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu."

(Lời triều thần khuyên can phụ vương của công chúa Pabhāvatī)

3566. "Những con voi này là hung hãn, tất cả đã được mang giáp đứng dàn trận. Hãy để cho chúng đưa công chúa Pabhāvatī này đi trước khi chúng dẫm nát tường thành."

3567. "Trẫm sẽ phanh thây công chúa Pabhāvatī này thành bảy phần và sẽ ban cho các vị Sát-đế-lỵ đã đi đến đây để giết chết trẫm."

3568. Nàng công chúa đã đứng dậy, xuống sắc, choàng tấm lụa dệt sợi vàng, với đôi mắt đẫm lệ, được hầu cận bởi đám nữ tì.

(Lời công chúa Pabhāvatī than vãn với mẫu hậu)

3569. "Có lẽ khuôn mặt mỹ miều, với đôi mắt xinh đẹp, không lấm bụi, không vết nhơ, được thoa son phấn, được ngắm nhìn ở tấm gương có cán ngà ấy sẽ bị quăng bỏ và tồn tại ở trong rừng bởi các vị Sát-đế-lỵ.

3570. Có lẽ những sợi tóc đen tuyền, có phần ngọn đã được uốn cong, mềm mại, đã được xức tinh dầu trầm hương ấy của con sẽ vương vãi ở giữa bãi tha ma, và các con kên kên sẽ lôi đi bằng những bàn chân.

3571. Có lẽ hai cánh tay có móng màu đồng đỏ, có lông đẹp, mềm mại, đã được xức tinh dầu trầm hương ấy của con sẽ bị các vị Sát-đế-lỵ chặt đứt, rồi thảy bỏ ở trong rừng, và chim quạ sẽ gắp lấy rồi ra đi theo như ý muốn.

3572. Te nūna tālūpanibhe alambe
nisevite kāsikacandanena,
thanesu me lambissati[1] sigālo[2]
mātūva putto taruṇo tanūjo.[3]

3573. Taṃ nūna soṇiṃ puthulaṃ sukoṭṭhitaṃ[4]
nisevitaṃ kañcanamekhalāhi,
chinnaṃ vane khattiyehī[5] avatthaṃ
sigālasaṅghā parikaḍḍhayanti.[6]

3574. Soṇā dhaṅkā[7] sigālā ca ye caññe santi dāṭhino,
ajarā nūna hessanti bhakkhayitvā pabhāvatiṃ.

3575. Sace maṃsāni hāresuṃ[8] khattiyā dūragāmino,
aṭṭhīni amma yācitvā anupanthe[9] dahātha naṃ.

3576. Khettāni amma kāretvā kaṇikārettha ropaya,[10]
yadā te pupphitā assu hemantānaṃ himaccaye,
sareyyātha mamaṃ[11] amma evaṃvaṇṇā pabhāvatī.

3577. Tassā mātā udaṭṭhāsi khattiyā devavaṇṇinī,
disvā asiñca sūṇañca[12] rañño maddassa thīpure.[13]

3578. Iminā nūna asinā susaññaṃ tanumajjhimaṃ,
dhītaraṃ mama[14] hantvāna khattiyānaṃ padassasi.[15]

3579. Na me akāsi vacanaṃ atthakāmāya puttike,[16]
sājja lohitasañchannā gañchisi[17] yamasādhanaṃ.

3580. Evamāpajjatī poso pāpiyañca nigacchati,
yo ve[18] hitānaṃ vacanaṃ na karaṃ[19] atthadassinaṃ.

3581. Sace tvaṃ amma[20] dhāresi[21] kumāraṃ cārudassanaṃ,
kusena jātaṃ khattiyaṃ suvaṇṇamaṇimekhalaṃ,
pūjitaṃ[22] ñātisaṅghehi na gañchisi[23] yamakkhayaṃ.

3582. Yatthassu bherī nadati kuñjaro paṭikujjati,[24]
khattiyānaṃ kule bhadde kinnu sukhataraṃ tato.

---

[1] lambahī ti - PTS.
[2] siṅgālo - Ma, evamuparipi.
[3] tanujo - Syā.
[4] sukoṭṭitaṃ - Ma, Syā.
[5] khattiyehi - Syā, PTS.
[6] gayhā vako gacchati yenakāmaṃ - PTS.
[7] vakā - PTS.
[8] hariṃsu - Ma, Syā; harīyiṃsu - PTS.
[9] anupathe - Ma, PTS.
[10] ropaye - Syā.
[11] mama - Ma.
[12] sūnañca - Ma, Syā.
[13] maddassantepure - Ma, Syā.
[14] madda - Ma, Syā; maddo - PTS.
[15] padassati - PTS.
[16] puttaki - PTS.
[17] gacchasi - Ma, Syā.
[18] ce - Syā.
[19] na karoti - Ma, Syā, PTS.
[20] sace ca ajja - Ma; saceva ajja - Syā; sace tvaṃ ajja - PTS.
[21] vāresi - PTS.
[22] pūjitā - PTS.
[23] na gacchasi - Ma, Syā.
[24] kuñjaro ca nikūjati - Ma, Syā; kuñjaro ca nikuñjati - PTS.

3572. Có lẽ con chó rừng sẽ đeo bám hai bầu vú không bị thõng xuống tương tự trái thốt nốt, được tẩm với trầm hương xứ Kāsi của con, tựa như đứa con trai, còn nhỏ dại, bé bỏng, bám vào vú mẹ.

3573. Có lẽ cặp mông đầy đặn, khéo được vỗ về, được quen thuộc với những dây nịt bằng vàng ấy sẽ bị các vị Sát-đế-ly chặt đứt, rồi ném bỏ ở trong rừng, và bầy chó rừng sẽ tranh giành.

3574. Những con chó, những con quạ, những con chó rừng, và những loài thú khác có răng nanh, sau khi ăn thịt Pabhāvatī, có lẽ sẽ không bị già.

3575. Thưa mẹ, nếu các vị Sát-đế-ly đến từ phương xa ra lệnh mang đi các phần thịt, thì mẹ hãy xin lại các mẩu xương rồi thiêu nó ở dọc đường lộ.

3576. Thưa mẹ, mẹ hãy cho thực hiện các thửa ruộng rồi trồng cây *kaṇikāra* ở nơi này. Lúc các cây ấy trổ bông vào cuối mùa tuyết rơi của những tháng mùa đông, thưa mẹ, mẹ có thể nhớ đến con rằng: 'Pabhāvatī có màu da như vầy.'"

3577. Sau khi nhìn thấy thanh gươm và thớt gỗ ở hậu cung của đức vua xứ Madda, vị nữ Sát-đế-ly có vóc dáng Thiên thần, mẹ của nàng công chúa, đã đứng lên.

(Lời mẫu hậu nói với phụ hoàng)
3578. "Có lẽ với thanh gươm này, bệ hạ sẽ giết chết cô con gái vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon của thiếp rồi ban cho các vị Sát-đế-ly."

(Lời trao đổi giữa mẫu hậu và công chúa Pabhāvatī)
3579. "Này con gái, con đã không làm theo lời nói của mẹ với sự mong muốn điều lợi ích. Hôm nay, con đây, (toàn thân sẽ) bị bao trùm bởi máu, đi đến lãnh địa của Diêm Vương.

3580. Thật vậy, người nào không làm theo lời nói chỉ rõ sự lợi ích của các bậc hữu ân, người vi phạm như vậy thì đọa vào điều tệ hại hơn.

3581. Này con, nếu con chấp nhận vị hoàng tử có có dáng vẻ dễ mến, vị Sát-đế-ly được sanh ra bởi dòng họ Kusa, có thắt lưng bằng vàng và ngọc ma-ni, được tôn vinh bởi tập thể thân quyến, con sẽ không đi đến trú xứ của Diêm Vương.

3582. Ở gia tộc của các vị Sát-đế-ly, là nơi có trống đánh vang, có voi gầm rống, này con gái ngoan, cái gì là hạnh phúc hơn điều ấy?

3583. Asso hasisati[1] dvāre kumāro uparodati,[2]
khattiyānaṃ kule bhadde kinnu sukhataraṃ tato.

3584. Mayūrakoñcābhirude kokilābhinikūjite,[3]
khattiyānaṃ kule bhadde kinnu sukhataraṃ tato.

3585. Kahaṃ nukho[4] sattumaddano[5] pararaṭṭhappamaddano,
kuso soḷārapaññāṇo so[6] no dukkhā pamocaye.

3586. Idheva so sattumaddano[7] pararaṭṭhappamaddano,
kuso soḷārapaññāṇo yo no dukkhā pamocaye.[8]

3587. Ummattikā nu bhaṇasi ādu bālāva bhāsasi,[9]
kuso ce āgato assa kiṃ na[10] jānemu taṃ mayaṃ.

3588. Eso āḷāriko poso kumārīpuramantare,
daḷhaṃ katvāna saṃvelliṃ[11] kumbhiṃ[12] dhovati onato.[13]

3589. Veṇī tvamasi caṇḍālī ādūsi[14] kulagandhinī,[15]
kathaṃ maddakule jātā dāsaṃ kayirāsi kāmukaṃ.

3590. Namhi veṇī na caṇḍālī na camhi kulagandhinī,
okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

3591. Yo brāhmaṇasahassāni sadā bhojeti vīsatiṃ,[16]
okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

3592. Yassa nāgasahassāni sadā bhojenti vīsatiṃ,[17]
okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

---

[1] asso ca sisati - Ma;
asso hasiyati - Syā;
asso ca siṃsati - PTS.
[2] c' uparodati - PTS.
[3] kokilābhinikuñjite - PTS.
[4] kahaṃ nu so - Ma, Syā;
kahan nu - PTS.
[5] sattudamano - PTS.
[6] yo - Ma, Syā.
[7] idh' eva no sattudamano - PTS.
[8] yo te sabbe vadhissati - Ma; yo ne sabbe vadhissati - Syā; so no sabbe vadhissati - PTS.
[9] andhabālā pabhāsasi - Ma, Syā.
[10] kiṃ nu - Syā.
[11] saṃvellaṃ - Syā.
[12] kumbhī - PTS.
[13] oṇato - Ma.
[14] adūsi - Ma; adū si - PTS.
[15] kulagatthinī - PTS.
[16] viṃsati - Syā.
[17] sadā yojenti vīsatiṃ - Ma, PTS;
sadā yojenti vīsati - Syā.

3583. Ở gia tộc của các vị Sát-đế-ly, có ngựa hí vang ở ngoài cửa, có nhạc công ca hát, này con gái ngoan, cái gì là hạnh phúc hơn điều ấy?

3584. Ở gia tộc của các vị Sát-đế-ly, có tiếng kêu của chim công, chim cò, được vang dội với tiếng kêu của chim cu cu, này con gái ngoan, cái gì là hạnh phúc hơn điều ấy?

3585. Vậy vị đánh bại kẻ thù, vị phá tan đất nước của kẻ khác, vị Kusa có trí tuệ cao cả ở đâu? Vị ấy có thể giúp cho chúng ta thoát khỏi khổ đau."

3586. "Vị đánh bại kẻ thù, vị phá tan đất nước của kẻ khác, vị Kusa có trí tuệ cao cả ấy ở ngay tại nơi này, là vị có thể giúp cho chúng ta thoát khỏi khổ đau."

3587. "Con điên rồ nên mới nói vậy, hoặc con phát ngôn như là kẻ ngu si. Nếu vị Kusa đã đến, tại sao chúng ta không hay biết điều ấy?"

3588. "Người này là gã đàn ông đầu bếp ở trong cung của các công nương, là kẻ đã vấn chặt y phục và đang cúi xuống rửa cái chảo."

3589. "Có phải con là cô gái thấp hèn, là nữ nhân dòng hạ tiện? Hay con là kẻ bôi nhọ gia đình? Sanh ra ở dòng tộc Madda, tại sao con có thể bày tỏ dục vọng với kẻ nô lệ?"

3590. "Con không phải là cô gái thấp hèn, không phải là nữ nhân dòng hạ tiện, và không phải là kẻ bôi nhọ gia đình. Gã ấy là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là 'kẻ nô lệ'!

3591. Người này luôn luôn dâng vật thực đến hai mươi ngàn vị Bà-la-môn, là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là 'kẻ nô lệ'!

3592. Người ta luôn luôn cung cấp thức ăn cho hai mươi ngàn con voi của người này. Người này là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là 'kẻ nô lệ'!

3593. Yassa assasahassāni sadā bhojenti vīsatiṃ,[1]
okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

3594. Yassa rathasahassāni sadā yojenti vīsatiṃ,
okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

3595. Yassa usabhasahassāni sadā yojenti vīsatiṃ,
okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.[2]

3596. Yassa dhenusahassāni sadā duyhanti vīsatiṃ,[3]
okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

3597. Taggha te dukkaṭaṃ bāle yaṃ khattiyaṃ mahabbalaṃ,
nāgaṃ maṇḍūkavaṇṇena na taṃ akkhāsi āgataṃ.[4]

3598. Aparādhaṃ mahārāja tvaṃ no khama rathesabha,
yaṃ taṃ[5] aññātavesena naññāsimhā[6] idhāgataṃ.

3599. Mādisassa na taṃ channaṃ yohaṃ āḷāriko bhave,
tvaññeva me pasīdassu natthi te deva dukkaṭaṃ.

3600. Gaccha bāle khamāpehi kusarājaṃ mahabbalaṃ,
khamāpito kusarājā[7] so te dassati jīvitaṃ.

3601. Pitussa vacanaṃ sutvā devavaṇṇī pabhāvatī,
sirasā aggahī pāde kusarājaṃ mahabbalaṃ.

3602. Yā imā[8] ratyo atikkantā tā imā[9] deva tayā vinā,
vande te sirasā pāde mā me kujjha[10] rathesabha.

3603. Saccaṃ te[11] paṭijānāmi mahārāja suṇohi me,
na cāpi appiyaṃ tuyhaṃ kareyyāmi ahaṃ puna.

---

[1] sadā yojenti vīsatiṃ - Ma, PTS; sadā yojenti vīsati - Syā.
[2] ayaṃ gāthā Ma, Syā potthakesu na dissate.
[3] duhanti vīsatiṃ - Ma;
dūhanti vīsati - Syā;
duyhanti vīsati - PTS.
[4] na naṃ akkhāsidhāgataṃ - Ma;
na naṃ akkhāsi māgataṃ - Syā;
na taṃ akkhās' idhāgataṃ - PTS.
[5] tvaṃ - Syā.
[6] nāññāsimhā - Ma;
na ñāsimhā - PTS.
[7] kuso rājā - Ma.
[8] yāmā - Ma; yāva - Syā.
[9] tāmā - Ma, Syā; imā - PTS.
[10] kujjhaṃ - Ma; kujjhi - PTS.
[11] sabbaṃ te - Ma;
saccante - Syā.

3593. Người ta luôn luôn cung cấp thức ăn cho hai mươi ngàn con ngựa của người này. Người này là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là 'kẻ nô lệ'!

3594. Người ta luôn luôn thắng ngựa vào hai mươi ngàn cỗ xe của người này. Người này là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là 'kẻ nô lệ'!

3595. Người ta luôn luôn nai nịt cho hai mươi ngàn bò mộng của người này. Người này là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là 'kẻ nô lệ'!

3596. Người ta luôn luôn vắt sữa hai mươi ngàn bò cái của người này. Người này là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là 'kẻ nô lệ'!"

(Lời đức vua Madda nói với công chúa Pabhāvatī)
3597. "Này cô con gái khờ dại, quả thật con đã có điều sái quấy! Con không nói (với trẫm) về việc vị Sát-đế-lỵ có binh lực vĩ đại, bậc long tượng ấy đã đi đến với bộ dạng của con ếch."

(Lời đức vua Madda nói với đức vua Kusa)
3598. "Ôi đại vương, xin con rể hãy tha thứ cho lỗi lầm của chúng tôi. Ôi đấng thủ lãnh xa binh, vì chúng tôi đã không biết việc đi đến nơi này với bề ngoài đã được cải trang ấy."

3599. "Việc con trở thành gã đầu bếp là không thích hợp đối với kẻ như là con. Xin cha hãy tin tưởng ở con. Tâu bệ hạ, bệ hạ không có điều gì sái quấy."

3600. "Này cô con gái khờ dại, hãy đi đến. Con hãy xin đức vua Kusa, vị có binh lực vĩ đại, thứ lỗi. Khi đã được đức vua Kusa thứ lỗi, vị ấy sẽ ban cho con mạng sống."

3601. Nghe theo lời nói của vua cha, nàng Pabhāvatī, với vóc dáng Thiên thần, đã cúi đầu nắm lấy bàn chân của đức vua Kusa, vị có binh lực vĩ đại.

(Lời trao đổi giữa công chúa Pabhāvatī và đức vua Kusa)
3602. "Tâu bệ hạ, những đêm thiếu vắng chàng đã trôi qua. Thiếp xin đê đầu đảnh lễ hai bàn chân của chàng. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chàng chớ giận dữ với thiếp.

3603. Thiếp xin bày tỏ sự thật với chàng, tâu đại vương, xin chàng hãy lắng nghe thiếp. Không còn có việc thiếp có thể tỏ ra không yêu quý chàng.

3604. Evañce[1] yācamānāya vacanaṃ me na kāhasi,
idāni maṃ tāto hantvā khattiyānaṃ padassati.

3605. Evante yācamānāya kiṃ na kāhāmi te vaco,
vikuddho tyasmi kalyāṇi mā tvaṃ bhāyi pabhāvati.

3606. Saccaṃ te[2] paṭijānāmi rājaputti suṇohi me,
na cāpi appiyaṃ tuyhaṃ kareyyāmi ahaṃ puna.

3607. Tava kāmā hi[3] sussoṇi bahuṃ[4] dukkhaṃ titikkhisaṃ,[5]
pahu maddakulaṃ gantvā[6] nayituṃ taṃ pabhāvati.

3608. Yojayantu rathe asse nānācitte[7] samāhite,
atha dakkhatha me vegaṃ vidhamentassa[8] sattavo.

3609. Tañca tattha udikkhiṃsu rañño maddassa thīpure,[9]
vijambhamānaṃ sīhaṃva pothentaṃ[10] diguṇaṃ bhujaṃ.[11]

3610. Hatthikkhandhañca āruyha āropetvā pabhāvatiṃ,
saṅgāmaṃ otaritvāna sīhanādaṃ nadī kuso.

3611. Tassa taṃ nadato sutvā sīhassevitare migā,
khattiyā vipalāyiṃsu[12] kusasaddabhayaṭṭitā.[13]

3612. Hatthārohā[14] anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,[15]
aññamaññassa chindanti kusasaddabhayaṭṭitā.

3613. Tasmiṃ saṅghāma[16]sīsasmiṃ passitvā tuṭṭhamānaso,[17]
kusassa rañño devindo adā verocanaṃ maṇiṃ.

3614. So taṃ vijitvā saṅgāmaṃ laddhā verocanaṃ maṇiṃ,
hatthikkhandhagato rājā pāvekkhi nagaraṃ puraṃ.

3615. Jīvagāhaṃ[18] gahetvāna bandhitvā satta khattiye,[19]
sasurassupanāmesi[20] ime te deva sattavo.

---

[1] evañca - Syā.
[2] sabbaṃ te - Ma.
[3] kāmāhi - PTS.
[4] pahu - Ma; bahu - Syā.
[5] titikkhissaṃ - PTS.
[6] bahuṃ maddakulaṃ hantvā - Ma;
bahumaddakulaṃ hantvā - Syā;
bahū Maddakule hantvā - PTS.
[7] nānācitre - PTS.
[8] vidhamantassa - Ma.
[9] maddassantepure - Ma, Syā.
[10] phoṭentaṃ - Ma.
[11] bhūjaṃ - PTS.
[12] khattiyāpi palāyiṃsu - PTS.
[13] bhayaṭṭhitā - PTS.
[14] hatthāruhā - PTS.
[15] pattikārikā - PTS.
[16] saṅgāma - Ma, Syā, PTS.
[17] haṭṭhamānaso - Ma, Syā, PTS.
[18] jīvaggāhaṃ - Ma, Syā.
[19] sattukhattiye - PTS.
[20] sassurassūpanāmesi - Syā.

3604. Nếu trong lúc thiếp cầu xin như vậy, mà chàng sẽ không thực hiện lời nói của thiếp. Lúc này đây, cha sẽ giết chết thiếp rồi ban cho các vị Sát-đế-lỵ.”

3605. “Trong lúc nàng cầu xin như vậy, tại sao ta sẽ không thực hiện lời nói của nàng? Này mỹ nữ, ta không có giận nàng. Này Pabhāvatī, nàng chớ sợ hãi.

3606. Ta xin bày tỏ sự thật với nàng, hỡi nàng công chúa, xin nàng hãy lắng nghe ta. Không còn có việc ta có thể tỏ ra không yêu quý nàng.

3607. Bởi vì dục vọng đối với nàng, hỡi cô nàng có mông đẹp, ta chịu đựng nhiều khổ sở. Này Pabhāvatī, ta đã nhiều lần đi đến gia tộc Madda để rước nàng đi.”

(Lời ra lệnh chiến đấu của đức vua Kusa)
3608. “Hãy thắng những con ngựa đã được thuần thục vào cỗ xe có nhiều màu sắc. Rồi các người hãy nhìn xem năng lực của ta trong khi ta tiêu diệt các kẻ thù.”

3609. Và tại nơi ấy, các nữ nhân ở hậu cung của đức vua xứ Madda đã quan sát vị ấy đang vỗ vào hai cánh tay, tựa như con sư tử đang vươn dậy.

3610. Sau khi cỡi lên mình voi, và đã đưa nàng Pabhāvatī lên (ngồi ở phía sau), đức vua Kusa đã lao vào trận chiến và đã rống lên tiếng rống sư tử.

3611. Sau khi nghe tiếng rống của vị ấy trong lúc vị ấy rống lên, các vị Sát-đế-lỵ, bị khốn khổ bởi nỗi sợ hãi với tiếng rống của đức vua Kusa, đã tẩu tán, tựa như các loài thú khác đã chạy trốn sau khi nghe tiếng rống của con sư tử.

3612. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, bị khốn khổ bởi nỗi sợ hãi với tiếng rống của đức vua Kusa, đã dẫm đạp lẫn nhau.

3613. Sau khi nhìn thấy trận chiến đấu ấy, vị Chúa của chư Thiên, với tâm ý hoan hỷ, đã ban cho đức vua Kusa viên ngọc ma-ni tên Verocana.

3614. Sau khi chiến thắng trận chiến ấy và đã nhận được viên ngọc Verocana, vị vua ấy, ngồi ở mình voi, đã đi vào thành phố Nagara.

3615. Sau khi đã bắt sống và trói lại bảy vị Sát-đế-lỵ, đức vua Kusa đã trình họ lên cha vợ (nói rằng): “Tâu bệ hạ, những người này là những kẻ đối địch với bệ hạ.

3616. Sabbeva te vasaṅgatā amittā vihatā tava,
kāmaṃ karohi te tayā muñca vā te hanassu vā.

3617. Tumheva[1] sattavo ete nahi te mayha[2] sattavo,
tvaññeva no mahārāja muñca vā te hanassu vā.

3618. Imā te dhītaro satta devakaññūpamā[3] subhā,
dadāhi nesaṃ[4] ekekaṃ hontu jāmātaro tava.[5]

3619. Amhākañceva tāsañca tvaṃ no sabbesamissaro,
tvaññeva no mahārāja dehi nesaṃ yadicchasi.

3620. Ekamekassa ekekaṃ adā sīhassaro kuso,
khattiyānaṃ tadā nesaṃ[6] rañño maddassa dhītaro.

3621. Pīṇitā tena lābhena tuṭṭhā sīhassare kuse,
sakaraṭṭhāni pāyiṃsu khattiyā satta tāvade.

3622. Pabhāvatiñca ādāya maṇiṃ verocanaṃ subhaṃ,[7]
kusāvatiṃ kuso rājā agamāsi mahabbalo.

3623. Tyassu ekarathe yantā pavisantā kusāvatiṃ,
samānā vaṇṇarūpena[8] nāññamaññamatirocayuṃ.[9]

3624. Mātā puttena saṅgañchi[10] ubhayo ca jayampatī,
samaggā te tadā āsuṃ phītaṃ dharaṇimāvasun "ti.

Kusajātakaṃ.

---

[1] tuyheva - Ma, Syā, PTS.
[2] na h' ete mayhaṃ - PTS.
[3] devakaññāsamā - PTS.
[4] tesaṃ - PTS.
[5] tavaṃ - PTS.
[6] tesaṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] verocanaṃ tadā - PTS.
[8] samānavaṇṇarūpena - PTS.
[9] nāññamaññātirocisuṃ - Ma, Syā;
n' aññamaññātirocisuṃ - PTS.
[10] saṅgacchi - Ma.

3616. Tất cả bọn họ đều ở trong quyền hạn của bệ hạ. Những kẻ thù của bệ hạ đã được loại trừ. Bệ hạ hãy đối xử với chúng tùy theo ý thích của bệ hạ: Bệ hạ hãy trả tự do cho chúng hoặc hãy giết chết chúng."

3617. "Những người này là những kẻ đối địch của chính con, họ không phải là những kẻ đối địch với trẫm. Này đại vương, chính con là chúa tể của chúng tôi. Con hãy trả tự do cho bọn họ hoặc hãy giết chết bọn họ."

3618. "Bảy người con gái này của bệ hạ xinh đẹp tương tự như các tiên nữ. Bệ hạ hãy ban cho chúng mỗi người một cô. Hãy để chúng trở thành những người con rể của bệ hạ."

3619. "Không những đối với chúng tôi mà còn đối với các nàng ấy nữa, con là chúa tể của tất cả chúng tôi. Này đại vương, chính con là chúa tể của chúng tôi. Con hãy ban cho bọn họ nếu con thích."

3620. Khi ấy, đức vua Kusa có giọng nói sư tử đã ban từng cô con gái một của đức vua xứ Madda đến từng người một trong số các vị Sát-đế-lỵ ấy.

3621. Được hài lòng với việc đạt được ấy, được vui vẻ với đức vua Kusa có giọng nói sư tử, bảy vị Sát-đế-lỵ đã trở về đất nước của mình liền khi ấy.

3622. Sau khi mang theo nàng Pabhāvatī và viên ngọc ma-ni Verocana xinh đẹp, đức vua Kusa, vị có binh lực vĩ đại, đã đi đến thành Kusāvatī.

3623. Trong lúc đi chung một cỗ xe, trong lúc đi vào thành Kusāvatī, với sắc đẹp và dáng vóc tương đương nhau, hai người đã không vượt trội lẫn nhau.

3624. Người mẹ đã gặp lại đứa con trai. Và cả hai vợ chồng ấy, từ đó, đã trở nên hòa hợp, đã cư ngụ ở trái đất hưng thịnh.

Bổn Sanh Đức Vua Kusa. [531]

2. SOṆANANDAJĀTAKAṂ

3625. Devatānusi gandhabbo ādu[1] sakko purindado,
manussabhūto iddhimā kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ.

3626. Namhi[2] devo na gandhabbo namhi[3] sakko purindado,
manussabhūto iddhimā[4] evaṃ jānāhi bhārata.[5]

3627. Katarūpamidaṃ bhotā[6] veyyāvaccaṃ anappakaṃ,
devamhi vassamānamhi anovassaṃ[7] bhavaṃ akā.

3628. Tato vātātape[8] ghore sītacchāyaṃ bhavaṃ akā,
tato amittamajjhe ca[9] saratāṇaṃ[10] bhavaṃ akā.

3629. Tato phītāni raṭṭhāni vasino te bhavaṃ akā,
tato ekasataṃ khatye anuyante[11] bhavaṃ akā.

3630. Patītāssu[12] mayaṃ bhoto vara taṃ[13] bhaññamicchasi,[14]
hatthiyānaṃ assarathaṃ nāriyo ca alaṅkatā,
nivesanāni rammāni mayaṃ bhoto dadāmase.

3631. Atha vā aṅge vā[15] magadhe mayaṃ bhoto dadāmase,
atha vā assakāvantiṃ[16] sumanā damma te mayaṃ.

3632. Upaḍḍhaṃ vāpi rajjassa mayaṃ bhoto dadāmase,
sace te attho rajjena anusāsa yadicchasi.

3633. Na me atthopi[17] rajjena nagarena dhanena vā,
athopi janapadena attho mayhaṃ na vijjati.

3634. Bhotova[18] raṭṭhe vijite araññe atthi assamo,
pitā mayhaṃ janettī ca ubho sammanti assame.

3635. Tesāhaṃ pubbācariyesu puññaṃ na labhāmi kātave,
bhavantaṃ ajjhācaraṃ[19] katvā soṇaṃ[20] yācāmu[21] saṃvaraṃ.

---

[1] adu - Ma, PTS; ādū - Syā.
[2] nāpi - Ma.
[3] nāpi - Ma; na pi - PTS.
[4] idhimā - PTS.
[5] bhāradha - Ma; bhāratha - Syā.
[6] bhoto - Ma, Syā.
[7] anvāvassaṃ - PTS.
[8] vātātāpe - PTS.
[9] amittamajjhesu - Ma, Syā, PTS.
[10] saratānaṃ - PTS.
[11] khatte anuyutte - PTS.
[12] patitassu - Syā.
[13] vada taṃ - Ma.
[14] bhañja micchasi - Ma; bhuñjamicchasi - Syā.
[15] atha vaṅge vā - Ma; athavaṅge vā - Syā; atha aṅge và magadhe - PTS.
[16] assakāvantī - Ma.
[17] attho hi - PTS.
[18] bhoto ca - PTS.
[19] ajjhāvaraṃ - Ma, Syā; ajjhācāraṃ - PTS.
[20] sonaṃ - PTS, evaṃ sabbattha.
[21] yācemu - Ma, Syā.

2. BỔN SANH SOṆA VÀ NANDA

(Lời trao đổi giữa đức vua Manoja và vị ẩn sĩ Nanda)
3625. "Phải chăng ngài là vị Thiên nhân, là vị Càn-thát-bà, hay là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây, hay là người có thần thông? Làm thế nào chúng tôi có thể biết về ngài?"

3626. "Ta không phải là Thiên nhân, không phải là Càn-thát-bà, cũng không phải là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây, ta là người có thần thông. Tâu vị cai quản đất nước, xin bệ hạ hãy biết như vậy."

3627. "Công việc phục vụ với hình thức này đã được ngài làm không phải là ít. Trong khi trời đang mưa, ngài đã làm cho không có mưa.

3628. Sau đó, khi có làn gió nóng dữ dội, ngài đã tạo ra bóng râm mát mẻ. Kế đến, khi ở giữa quân thù, ngài đã làm ra sự che chắn các mũi tên.

3629. Tiếp đó, ngài đã làm cho các đất nước của vị quân vương chúng tôi trở nên phồn thịnh. Sau đó, ngài đã khiến cho một trăm vị Sát-đế-lỵ quy thuận.

3630. Chúng tôi thật sự hoan nghênh ngài. Ngài hãy chọn điều quý giá mà ngài thích. Hãy để chúng tôi ban cho ngài phương tiện di chuyển bằng voi, cỗ xe ngựa kéo, các nữ nhân đã được trang điểm, và các chỗ trú ngụ đáng yêu.

3631. Hay là chúng tôi sẽ ban tặng ngài xứ sở Aṅga hay Magadha. Hoặc là chúng tôi sẽ vui lòng ban tặng ngài xứ sở Assaka và Avanti.

3632. Thậm chí, hãy để chúng tôi ban tặng ngài luôn cả một nửa đất nước. Nếu ngài có nhu cầu với toàn thể vương quốc, xin ngài hãy lãnh đạo nếu ngài muốn."

3633. "Ta không có nhu cầu với vương quốc, với thành phố, hay với của cải, thậm chí nhu cầu với xứ sở; nhu cầu của ta không có.

3634. Ở đất nước đã được thâu phục của chính bệ hạ, có một khu ẩn cư ở trong rừng. Người cha và người mẹ ruột của ta, cả hai trú ở khu ẩn cư (ấy).

3635. Ta không có được cơ hội để làm phước đến hai vị thầy đầu tiên ấy. Sau khi có bệ hạ làm người ủng hộ, chúng ta hãy yêu cầu Soṇa về việc ngăn cấm (làm phước) ấy."

3636. Karomi te taṃ vacanaṃ yaṃ maṃ bhaṇasi brāhmaṇa,
etañca kho no akkhāhi kīvanto hontu[1] yācakā.

3637. Parosataṃ jānapadā mahāsālā ca brāhmaṇā,
ime ca khattiyā sabbe abhijātā yasassino,
bhavañca rājā manojo alaṃ hessanti yācakā.

3638. Hatthī asse ca yojentu rathaṃ sannayha sārathi,[2]
ābandhanāni gaṇhatha[3] pādesussārayaṃ dhaje,[4]
assamaṃ taṃ gamissāmi yattha sammati kosiyo.

3639. Tato ca rājā pāyāsi senāya caturaṅginī,
agamāsi[5] assamaṃ rammaṃ yattha sammati kosiyo.

3640. Kassa kādambayo kājo[6] vehāsaṃ caturaṅgulaṃ,
aṃsaṃ asamphusaṃ eti udahārassa[7] gacchato.

3641. Ahaṃ soṇo mahārāja, tāpaso sahitabbato,[8]
bharāmi mātāpitaro rattindivamatandito.

3642. Vane phalañca[9] mūlañca āharitvā disampati,
posemi mātāpitaro pubbekatamanussaraṃ.

3643. Icchāma assamaṃ gantuṃ yattha sammati kosiyo,
maggaṃ no soṇa akkhāhi yena gacchemu assamaṃ.

3644. Ayaṃ ekapadī rāja yenetaṃ meghasannibhaṃ,
koviḷārehi sañchannaṃ ettha sammati kosiyo.

3645. Idaṃ vatvāna pakkāmi taramāno mahāisi,
vehāse antalikkhasmiṃ anusāsitvāna[10] khattiye.

3646. Assamaṃ parimajjitvā paññāpetvāna[11] āsanaṃ,
paṇṇasālaṃ pavisitvā pitaraṃ paṭibodhayi.

---

[1] bhontu - PTS.
[2] sannayha naṃ rathi - PTS.
[3] gaṇhātha - Ma, Syā, PTS.
[4] pādāsussārayaddhaje - Ma, Syā;
pādās' ussārayaṃ dhaje - PTS.
[5] agamā - Ma, PTS.
[6] kāco - PTS.
[7] udahārāya - Ma.
[8] sahitaṃvato - PTS.
[9] vanaphalañca - Syā.
[10] anusāsetvāna - Syā.
[11] paññapetvāna - Ma, Syā.

3636. "Thưa vị Bà-la-môn, điều mà ngài nói với trẫm, hãy để trẫm thực hiện lời nói ấy của ngài. Và ngài hãy giải thích cho chúng tôi điều này: 'Phải có bao nhiêu người thỉnh cầu?'"

3637. "Hơn một trăm gia chủ, và các Bà-la-môn có đại sảnh,
cùng tất cả các vị Sát-đế-lỵ đã được sanh ra cao quý, có danh tiếng này,
và ngài là đức vua Manoja, thì sẽ đủ những người thỉnh cầu."

3638. "Hãy chuẩn bị các con voi và các con ngựa. Này người đánh xe, hãy sẵn sàng cỗ xe. Các khanh hãy nắm lấy các dây cương, hãy giương lên các lá cờ ở những trụ cắm. Trẫm sẽ đi đến khu ẩn cư ấy, nơi vị Kosiya trú ngụ."[1]

3639. Và sau đó, đức vua đã khởi hành cùng với đoàn quân gồm bốn binh chủng. Đức vua đã đi đến khu ẩn cư đáng yêu, nơi vị Kosiya trú ngụ.

(Lời trao đổi giữa đức vua Manoja và vị ẩn sĩ Soṇa)
3640. "Cái giỏ làm bằng cây *kadamba* của người nào đang đi lấy nước mà di chuyển ở trên không với khoảng cách bốn ngón tay và không chạm vào vai của người ấy?"

3641. "Tâu đại vương, tôi là đạo sĩ khổ hạnh Soṇa đang hành trì phận sự. Tôi chăm sóc mẹ và cha, đêm ngày không biếng nhác.

3642. Tâu bậc chúa tể một phương, sau khi mang lại trái cây và rễ củ ở trong rừng, tôi phụng dưỡng mẹ và cha, trong khi tưởng nhớ đến ân đức đã làm trước đây (của họ)."

3643. "Chúng tôi muốn đi đến khu ẩn cư ấy, nơi vị Kosiya trú ngụ. Thưa ngài Soṇa, ngài hãy chỉ dẫn cho chúng tôi con đường, nhờ nó chúng tôi có thể đi đến khu ẩn cư."

3644. "Tâu bệ hạ, đây là lối đi bộ độc nhất, theo đó (bệ hạ sẽ nhìn thấy) nơi ấy giống như đám mây, được che phủ bởi những cây *koviḷāra*; vị Kosiya trú ngụ ở nơi đây."

3645. Sau khi nói điều này, sau khi đã chỉ bảo cho các vị Sát-đế-lỵ, vị đại ẩn sĩ đã vội vã ra đi bằng đường hư không ở trên bầu trời.

3646. Sau khi quét dọn khu ẩn cư và xếp đặt chỗ ngồi, vị ấy đã đi vào gian nhà lá thông báo cho người cha:

---

[1] Kosiya là gọi theo tên của dòng họ (JaA. v, 139).

3647. Ime āyanti rājāno abhijātā yasassino,
assamā nikkhamitvāna nisīdāhi mahāisi.[1]

3648. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā taramāno mahāisi,
assamā nikkhamitvāna padvāramhi[2] upāvisi.

3649. Tañca disvāna āyantaṃ jalantariva[3] tejasā,
khattasaṅghaparibbūḷhaṃ[4] kosiyo etadabravi.

3650. Kassa bherī mudiṅgā ca[5] saṅkhā paṇavadeṇḍimā,[6]
purato paṭipannāni hāsayantā rathesabhaṃ.

3651. Kassa kañcanapaṭṭena puthunā vijjuvaṇṇinā,
yuvā kalāpasannaddho ko eti siriyā jalaṃ.

3652. Ukkāmukhe pahaṭṭhaṃva[7] khadiraṅgārasannibhaṃ,
mukhañca ruciraṃ bhāti[8] ko eti siriyā jalaṃ.

3653. Tassa[9] paggahitaṃ chattaṃ sasalākaṃ manoramaṃ,
ādiccaraṃsāvaraṇaṃ ko eti siriyā jalaṃ.

3654. Kassa aṅgaṃ pariggayha vālavījanimuttamā,[10]
caranti[11] varapaññassa[12] hatthikkhandhena āyato.

3655. Kassa setāni chattāni ājānīyā ca vammitā,[13]
samantā parikīranti[14] ko eti siriyā jalaṃ.

3656. Kassa ekasataṃ khatyā anuyantā[15] yasassino,
samantā anupariyanti ko eti siriyā jalaṃ.

3657. Hatthī assā rathā pattī senāya[16] caturaṅganī,[17]
samantā anupariyanti[18] ko eti siriyā jalaṃ.

3658. Kassesā mahatī senā piṭṭhito anuvattatī,
akkhobhanī[19] apariyantā sāgarasseva ūmiyo.

---

[1] nisīda tvaṃ mahāise - Ma, Syā, PTS.
[2] sadvāramhi - Ma, Syā; paṇṇadvāramhi - PTS.
[3] jalantaṃriva - Ma, Syā.
[4] khatyasaṅghaparibyūḷhaṃ - Ma; khattasaṅghaparibyūḷhaṃ - Syā.
[5] mutiṅgā ca - PTS.
[6] paṇavadindimā - Ma, Syā.
[7] ukkāmukhapahaṭṭhaṃva - Ma, Syā.
[8] mukhañca rucirā bhāti - Ma; mukhañca rucirābhāti - Syā; mukhaṃ cāru r-ivābhāti - PTS.
[9] kassa - Ma, Syā.
[10] vāḷabījanimuttamaṃ - Ma; vālavījanimuttamaṃ - Syā.
[11] carati - PTS.
[12] varapuññassa - Ma, Syā.
[13] vammikā - Syā.
[14] parikirenti - Ma; parikiranti - Syā, PTS.
[15] anuyuttā - PTS.
[16] hatthiassarathapatti senā ca - Syā; hatthiassarathapattisenāya - PTS.
[17] caturaṅginī - PTS.
[18] samantānupariyanti - Ma; samantā anupariyāti - PTS.
[19] akkhobhaṇī - Ma, PTS; akkhobhinī - Syā.

3647. "Các vị vua đã được sanh ra cao quý, có danh tiếng này đang đi đến, thưa bậc đại ẩn sĩ, cha hãy rời khỏi nơi ẩn cư và ngồi xuống (ở đây)."

3648. Sau khi lắng nghe lời nói ấy của vị ấy, bậc đại ẩn sĩ đã vội vã rời khỏi nơi ẩn cư và đã ngồi xuống ở phía trước cánh cửa ra vào.

3649. Và sau khi nhìn thấy vị vua ấy – tựa như đang chói sáng nhờ vào uy quyền – đang đi đến, được tháp tùng bởi tập thể các vị Sát-đế-lỵ, bậc ẩn sĩ Kosiya đã nói điều này:

3650. "Người nào có các trống lớn, các trống nhỏ, các tù và bằng vỏ ốc, các chập chõa và các trống con di chuyển ở phía trước, đang làm vui lòng đấng thủ lãnh xa binh?

3651. Người nào mang khăn quấn đầu bằng vàng rộng lớn có màu sắc của tia chớp? Người nào, trẻ tuổi, nai nịt với bó tên, đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

3652. Người nào tỏa sáng gương mặt hứng khởi, giống như than hừng cây *khadira* cháy rực ở miệng bễ lò rèn? Người nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

3653. Cây lọng che của vị ấy, với gọng sườn làm thích ý, được giương lên cản ngăn ánh nắng mặt trời. Người nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

3654. Người nào có trí tuệ cao quý, ở trên mình voi đang tiến đến gần, có những người hầu đi theo (ở hai bên) cầm các chiếc quạt lông đuôi bò tuyệt hảo che chở cơ thể của vị ấy?

3655. Người nào có những chiếc lọng màu trắng và những con ngựa thuần chủng đã được vũ trang tản mác ở xung quanh, khắp mọi nơi? Người nào đang sáng ngời rực rỡ đi đến?

3656. Người nào được một trăm vị Sát-đế-lỵ có danh tiếng tháp tùng, di chuyển theo ở khắp mọi nơi? Người nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

3657. Đoàn quân gồm bốn binh chủng: tượng binh, kỵ binh, xa binh, và bộ binh di chuyển theo ở khắp mọi nơi. Người nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

3658. Người nào có đội quân vĩ đại ấy tiếp nối ở phía sau, không bị rối loạn, không ước lượng được, tựa như các làn sóng của biển cả là tuần tự, vô số?"

3659. Rājābhirājā manojo indova jayataṃ pati,
nandassajjhāvaraṃ eti assamaṃ brahmacārinaṃ.

3660. Tassesā mahatī senā piṭṭhito anuvattatī,
akkhobhanī[1] apariyantā sāgarasseva ūmiyo.

3661. Anulittā candanena kāsikuttamadhārino,[2]
sabbe pañjalikā hutvā isīnaṃ ajjhupāgamuṃ.

3662. Kacci nu bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayaṃ,
kacci uñchena yāpetha kacci mūlaphalā bahū.

3663. Kacci ḍaṃsā ca makasā appameva siriṃsapā,[3]
vane vālamigākiṇṇe[4] kacci hiṃsā na vijjatī.

3664. Kusalañceva no rāja atho rāja anāmayaṃ,
atho uñchena yāpema atho mūlaphalā bahū.

3665. Atho ḍaṃsā ca makasā[5] appameva siriṃsapā,
vane vālamigākiṇṇe hiṃsā amhaṃ[6] na vijjati.

3666. Bahūni vassa[7]pūgāni assame vasato[8] idha,
nābhijānāmi uppannaṃ ābādhaṃ amanoramaṃ.

3667. Svāgatante mahārāja atho te adurāgataṃ,
issarosi anuppatto yaṃ idhatthi pavedaya.

3668. Tindukāni[9] piyālāni madhuke kāsamāriyo,[10]
phalāni khuddakappāni bhuñja rāja varaṃ varaṃ.

3669. Idampi pānīyaṃ sītaṃ ābhataṃ girigabbharā,
tato piva mahārāja sace tvaṃ abhikaṅkhasi.

3670. Paṭiggahītaṃ[11] yaṃ dinnaṃ sabbassa agghiyaṃ kataṃ,
nandassāpi nisāmetha vacanaṃ yaṃ[12] pavakkhati.

---

[1] akkhobhaṇī - Ma, PTS; akkhobhinī - Syā.
[2] kāsikavatthadhārino - PTS.
[3] sarīsapā - Ma.
[4] vāḷamigākiṇṇe - Ma, PTS; bāḷamigākiṇṇe - Syā.
[5] ḍaṃsā makasā ca - Ma, Syā; ḍaṃsā ca makasā ca - PTS.
[6] mayhaṃ - Ma, Syā.
[7] bahūni c' assa - PTS.
[8] sammataṃ - Ma, Syā, PTS.
[9] tiṇḍukāni - Syā.
[10] kāsumāriyo - Ma.
[11] paṭiggahitaṃ - Ma, Syā.
[12] so - Ma, Syā; yaṃ so - PTS.

3659. Đức vua Manoja, vua của các vị vua, tựa như vị Thần Inda chúa tể của cõi Trời Đạo Lợi, ủng hộ tôn giả Nanda, và đi đến khu ẩn cư gặp bậc Phạm hạnh.

3660. Đội quân vĩ đại ấy của đức vua tiếp nối ở phía sau, không bị rối loạn, không ước lượng được, tựa như các làn sóng của biển cả là tuần tự, vô số.

3661. Tất cả (đoàn người) đã được thoa trầm hương, với trang phục hạng nhất của xứ Kāsi, đã chắp tay lại và đi đến gần các vị ẩn sĩ.

(Lời trao đổi giữa đức vua Manoja và vị ẩn sĩ Soṇa)
3662. "Phải chăng các ngài được an khang? Phải chăng các ngài được vô sự? Phải chăng các ngài nuôi sống bằng việc thu nhặt? Phải chăng có nhiều rễ củ và trái cây?

3663. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát? Phải chăng không có sự hãm hại ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?"

3664. "Tâu bệ hạ, chúng tôi được an khang. Và tâu bệ hạ, chúng tôi được vô sự. Chúng tôi nuôi sống bằng việc thu nhặt. Rễ củ và trái cây có nhiều.

3665. Có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát. Không có sự hãm hại đến với chúng tôi ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ.

3666. Có nhiều cây cau lâu năm cho người sống ở khu ẩn cư tại nơi này. Bần đạo không biết đến bệnh tật không thích ý đã được sanh khởi.

3667. Tâu đại vương, chào mừng bệ hạ đã đến và việc đi đến tốt lành của bệ hạ. Là bậc quân vương, bệ hạ đã ngự đến, có việc gì ở nơi này xin bệ hạ hãy cho biết.

3668. Tâu bệ hạ, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsamārī* ngọt như mật ong, xin bệ hạ hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

3669. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, tâu đại vương, xin bệ hạ hãy uống nước đã mang lại ấy nếu bệ hạ muốn."

3670. "Vật bố thí đã được chúng tôi nhận lãnh, việc tiếp khách đối với tất cả chúng tôi đã được thực hiện. Xin các vị hãy lắng tai nghe lời nói của ngài Nanda sẽ phát biểu.

3671. Ajjhāvaramhā[1] nandassa bhoto santikamāgatā,
suṇātu me[2] bhavaṃ vacanaṃ nandassa parisāya ca.

3672. Parosataṃ jānapadā[3] mahāsālā ca brāhmaṇā,
ime ca khattiyā sabbe abhijātā yasassino,
bhavañca rājā manojo anumaññantu me vaco.

3673. Ye vasanti[4] samītāro yakkhāni idha assame,[5]
araññe bhūtabhavyāni[6] suṇantu vacanaṃ mama.

3674. Namo katvāna bhūtānaṃ isiṃ vakkhāmi subbataṃ,
so tyāhaṃ dakkhiṇo[7] bāhu[8] tava kosiya sammato.

3675. Pitaraṃ me janettiñca bhattukāmassa me sato,
vīra puññamidaṃ ṭhānaṃ mā maṃ kosiya vāraya.

3676. Sabbhihetaṃ upaññātaṃ mametaṃ apanissaja,
uṭṭhānapāricariyāya dīgharattaṃ tayā kataṃ,
mātāpitusu puññāni mama lokadado bhava.

3677. Tatheva santi manujā dhamme dhammapadaṃ vidū,
maggo saggassa lokassa yathā jānāsi tvaṃ ise.

3678. Uṭṭhānapāricariyāya mātāpitusukhāvahaṃ,
taṃ maṃ puññābhivāreti[9] ariyamaggāvaro naro.

3679. Suṇantu bhonto vacanaṃ bhātu rajjhāvarā[10] mama,
kulavaṃsaṃ mahārāja porāṇaṃ parihāpayaṃ,
adhammacārī yo jeṭṭho[11] nirayaṃ so upapajjati.[12]

---

[1] ajjhāvar' amha - PTS.
[2] suṇātu - Ma, PTS.
[3] janapadā - PTS.
[4] ye ca santi - Ma, Syā; ye hi santi - PTS.
[5] idhamassame - Syā.
[6] bhabyāni - Ma, Syā.
[7] dakkhiṇā - Ma, Syā.
[8] bāha - Syā.
[9] puññā nivāreti - Ma; puññāni vāreti - Syā.
[10] bhāturajjhāvarā - Ma, Syā; bhātur ajjhāvarā - PTS.
[11] adhammacārī jeṭṭhesu - Ma, Syā, PTS.
[12] sopapajjati - Ma.

3671. Chúng tôi đã đi đến nơi này, là những người ủng hộ ngài Nanda. Thưa tôn đức, xin hãy lắng nghe lời nói của ngài Nanda và của hội chúng."

(Lời vị ẩn sĩ Nanda)
3672. "Thưa các gia chủ hơn một trăm vị, và các Bà-la-môn có đại sảnh, cùng tất cả các vị Sát-đế-lỵ đã được sanh ra cao quý, có danh tiếng này, và ngài là đức vua Manoja, xin các vị hãy tán thành lời nói của bần đạo.

3673. Thưa các vị Dạ-xoa sống ở nơi này tại khu ẩn cư, các vị thần linh già trẻ ở khu rừng đã tụ hội lại, xin các vị hãy lắng nghe lời nói của tôi.

3674. Sau khi thực hiện việc kính lễ đến các bậc thần linh, tôi sẽ nói với vị ẩn sĩ có sự hành trì tốt đẹp. Thưa huynh Kosiya, đệ đây đã được huynh công nhận là cánh tay mặt của huynh.

3675. Trong khi đệ có ước muốn là người phụng dưỡng cha và mẹ ruột của đệ, thưa vị tinh tấn, việc làm này là phước thiện của đệ. Thưa huynh Kosiya, xin huynh chớ cấm cản đệ.

3676. Việc này đã được các bậc thiện nhân khích lệ. Huynh hãy trao lại việc này cho đệ. Về công việc đỡ đần và hầu hạ, huynh đã làm một thời gian dài. Các việc phước thiện ở cha và mẹ là thuộc về đệ, xin huynh hãy là người bố thí cõi Trời cho đệ.

3677. Tương tự y như vậy, có những người hiểu biết về pháp căn bản thuộc về đạo đức là đạo lộ đưa đến thế giới thuộc cõi Trời, giống như huynh biết vậy, thưa vị ẩn sĩ.

3678. Về việc đem lại sự an lạc cho mẹ và cha bằng công việc đỡ đần và hầu hạ, người cấm đoán đệ về việc phước thiện ấy là người ngăn cản đạo lộ cao thượng của đệ."

(Lời vị ẩn sĩ Soṇa)
3679. "Thưa các vị ủng hộ người em trai của tôi, xin các ngài hãy lắng nghe lời nói của tôi. Tâu đại vương, người huynh trưởng nào, trong khi bỏ bê truyền thống gia đình đã có trước đây, rồi có sự hành trì sai pháp, kẻ ấy sẽ tái sanh vào địa ngục.

3680. Ye ca dhammassa kusalā porāṇassa disampati,
cārittena ca sampannā na te gacchanti duggatiṃ.

3681. Mātāpitā ca bhātā ca bhagini ñātibandhavā,
sabbe jeṭṭhassa te bhārā evaṃ jānāhi bhārata.[1]

3682. Ādiyitvā garuṃ bhāraṃ nāviko viya ussahe,
dhammañca nappamajjāmi jeṭṭho casmi rathesabha.

3683. Adhigatamhā[2] tame ñāṇaṃ jālaṃva jātavedato,
evameva no bhavaṃ dhammaṃ kosiyo pavidaṃsayi.

3684. Yathā udayamādicco[3] vāsudevo pabhaṅkaro,
pāṇinaṃ pavidaṃseti rūpaṃ kalyāṇapāpakaṃ,
evameva no bhavaṃ dhammaṃ kosiyo pavidaṃsayi.

3685. Evaṃ me yācamānassa añjaliṃ nāvabujjhatha,[4]
tava baddhacaro[5] hessaṃ vuṭṭhito paricārako.

3686. Addhā nanda pajānāsi[6] saddhammaṃ sabbhi desitaṃ,
ariyo ariyasamācāro bāḷhaṃ tvaṃ mama ruccasi.

3687. Bhavantaṃ vadāmi bhotiñca suṇātha[7] vacanaṃ mama,
nāyaṃ bhāro bhāramatto[8] ahu mayhaṃ kudācanaṃ.

---

[1] bhāradha - Ma;
bhāratha - Syā.
[2] adhigamā - Ma;
adhigatamha - PTS.
[3] udadhimādicco - PTS.
[4] nāvabujjhasi - PTS.
[5] paddhacaro - Ma;
paṭṭhacaro - Syā;
baddhañcaro - PTS.
[6] vijānāsi - Ma, Syā, PTS.
[7] suṇotha - PTS.
[8] bhāramato - Ma, PTS.

3680. Tâu vị chúa tể một phương, những người nào thông thạo về đạo lý của tiền nhân, và được thành tựu về tánh hạnh, những người ấy không đi đến khổ cảnh.

3681. Mẹ, cha, anh em trai, chị em gái, thân bằng quyến thuộc, tất cả các trách nhiệm ấy là thuộc về huynh trưởng. Tâu vị cai quản đất nước, xin bệ hạ hãy biết như vậy.

3682. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, tôi là huynh trưởng. Sau khi nhận lãnh trách nhiệm nặng nề, ví như người thủy thủ có thể ra sức, tôi không xao lãng bổn phận."

(Lời các vị vua)
3683. "Chúng tôi đã đạt được sự hiểu biết, tựa như ngọn lửa đang cháy sáng trong bóng tối, tương tự y như vậy, ngài Kosiya đã cho chúng tôi thấy rõ đạo lý.

3684. Giống như mặt trời, vị Thần của cải, bậc tạo ra ánh sáng, đang mọc lên cho các chúng sanh thấy rõ hình thể tốt đẹp hay xấu xa, tương tự y như vậy, ngài Kosiya đã cho chúng tôi thấy rõ đạo lý."

(Lời vị ẩn sĩ Nanda)
3685. "Trong khi đệ đang cầu xin như vậy, huynh chẳng nhận biết sự chắp tay của đệ. Đệ sẽ là người hầu hạ, là người phục vụ đắc lực của huynh."

(Lời vị ẩn sĩ Soṇa)
3686. "Này Nanda, đương nhiên đệ nhận biết chánh pháp đã được bậc thiện nhân thuyết giảng. Là người cao thượng, có sự hành xử cao thượng, đệ khiến huynh rất hài lòng.

3687. Con xin trình bày với cha và mẹ. Mẹ và cha hãy lắng nghe lời nói của con. Trách nhiệm này không phải là gánh nặng và đã thuộc về con vào mọi lúc.

3688. Taṃ maṃ upaṭṭhitaṃ santaṃ mātāpitusukhāvahaṃ,
nando ajjhācaraṃ[1] katvā upaṭṭhānāya yācati.

3689. Yo ve[2] icchati kāmena santānaṃ brahmacārinaṃ,
nandaṃ vo caratha eko[3] kaṃ nando upatiṭṭhatu.

3690. Tayā tāta anuññātā soṇa taṃ nissitā mayaṃ,
upaghāyituṃ[4] labhe nandaṃ muddhani brahmacārinaṃ.

3691. Assatthasseva taruṇaṃ pavāḷaṃ[5] māḷuteritaṃ,[6]
cirassaṃ nandaṃ disvāna hadayaṃ me pavedhati.

3692. Yadā suttāpi supine[7] nandaṃ passāmi āgataṃ,
udaggā sumanā[8] homi nando no āgato ayaṃ.

3693. Yadā ca paṭibujjhitvā nandaṃ passāmi nāgataṃ,
bhīyo[9] āvisatī soko domanassañcanappakaṃ.

3694. Sāhaṃ ajja cirassampi nandaṃ passāmi āgataṃ,
bhattu ca[10] mayhañca piyo nando no pāvisī gharaṃ.

3695. Pitu ca[11] nando suppiyo yaṃ nando nappavase gharā,[12]
labhatu tāta nando taṃ maṃ nando upatiṭṭhatu.

3696. Anukampikā[13] patiṭṭhā ca pubbe rasadadī ca no,
maggo saggassa lokassa mātā taṃ varate ise.

3697. Pubbe rasadadī gottī mātā puññūpasañhitā,
maggo saggassa lokassa mātā taṃ varate ise.

3698. Ākaṅkhamānā puttaphalaṃ devatāya namassati,
nakkhattāni ca pucchati utusaṃvaccharāni ca.

3699. Tassā utusinātāya[14] hoti gabbhassavakkamo,[15]
tena dohaḷinī hoti suhadā tena vuccati.

---

[1] ajjhāvaraṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] ce - Syā.
[3] varatha eko - Ma, Syā; vadatha eke - PTS.
[4] upaghātuṃ - Ma, Syā, PTS.
[5] pavālaṃ - Syā.
[6] māluteritaṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] suppante - Syā, PTS.
[8] sumadā - PTS.
[9] bhiyyo - Ma, Syā, PTS.
[10] bhattucca - Ma, PTS.
[11] pitupi - Ma, PTS.
[12] gharaṃ - Syā, PTS.
[13] anukampakā- Syā, PTS.
[14] utumhi nhātāya - Ma;
utusi nhātāya - Syā.
[15] gabbhassa vokkamo - Ma.

3688. Trong khi con đang quan tâm phận sự ấy, là việc đem lại sự an lạc cho mẹ và cha, thì Nanda, sau khi tạo sự ủng hộ, thỉnh cầu con về việc hầu hạ (mẹ và cha).

3689. Thật sự vị nào trong hai vị hành Phạm hạnh có đức độ mong muốn một cách tự nguyện, thì một vị trong hai vị hãy chọn Nanda. Vậy hãy để cho Nanda hầu hạ người nào đây?"

(Lời người mẹ)

3690. "Con yêu, mẹ đã được con đồng ý. Này Soṇa, mẹ và cha nương tựa vào con. Vậy mẹ có thể chạm vào vị hành Phạm hạnh Nanda ở đỉnh đầu.

3691. Giống như chồi non của cây *assattha* bị lay động bởi gió, trái tim của mẹ rung động khi nhìn thấy lại Nanda sau một thời gian dài.

3692. Thậm chí lúc đang ngủ, trong giấc mơ, mẹ nhìn thấy Nanda đi đến. Mẹ trở nên phấn khởi, thích ý, (nói rằng): 'Nanda này đi đến với chúng ta.'

3693. Và đến khi thức giấc, mẹ nhìn thấy Nanda đã không đi đến. Nỗi sầu muộn xâm nhập nhiều hơn, và nỗi ưu phiền không phải là ít.

3694. Hôm nay, mẹ đây nhìn thấy Nanda đã đi đến sau một thời gian dài. Hãy để Nanda yêu mến của cha và mẹ đi vào nhà của chúng ta.

3695. Và đối với cha, Nanda là vô cùng đáng yêu. Này con, hãy để cho Nanda chọn lấy việc Nanda sẽ không sống xa nhà. Hãy để Nanda hầu hạ mẹ."

(Lời vị ẩn sĩ Soṇa)

3696. "Mẹ là người có lòng bi mẫn, là bến bờ nương tựa, là người ban cho chúng ta hương vị đầu tiên, là đạo lộ đưa đến thế giới thuộc cõi Trời. Này ẩn sĩ, mẹ chọn đệ.

3697. Mẹ là người ban cho hương vị đầu tiên, là người bảo bọc, được gắn liền với phước báu, là đạo lộ đưa đến thế giới thuộc cõi Trời. Này ẩn sĩ, mẹ chọn đệ."

3698. "Trong lúc mong mỏi sự thành tựu đứa con trai, mẹ lễ bái Thần linh và tìm hiểu về các vì sao, về mùa tiết và năm tháng.

3699. Vào thời kỳ tắm rửa lúc có tháng của mẹ, là thời điểm có sự đậu thai. Do việc đó, mẹ có sự ốm nghén. Do việc đó, mẹ được gọi là thai phụ.

3700. Saṃvaccharaṃ vā ūnaṃ vā pariharitvā vijāyati,
tena sā janayantīti janettī tena vuccati.

3701. Thanakkhīrena[1] gītena aṅgapāpuraṇena[2] ca,
rodantaṃ puttaṃ[3] toseti tosentī tena vuccati.

3702. Tato vātātape ghore mamaṃ katvā[4] udikkhati,
dārakaṃ appajānantaṃ posentī tena vuccati.

3703. Yañca mātu dhanaṃ hoti yañca hoti pituddhanaṃ,[5]
ubhayampetassa[6] gopeti api puttassa no siyā,
evaṃ putta aduṃ[7] putta iti mātā vihaññati.

3704. Pamattaṃ paradāresu nisīthe[8] pattayobbane,
sāyaṃ puttaṃ anāyantaṃ iti mātā vihaññati.

3705. Evaṃ kicchā bhato poso mātu aparivārako,[9]
mātarī micchā caritvāna nirayaṃ so upapajjati.[10]

3706. Evaṃ kicchā bhato poso pitu aparivārako,
pitarī micchā caritvāna nirayaṃ so upapajjati.

3707. Dhanāpi[11] dhanakāmānaṃ nassati iti me sutaṃ,
mātaraṃ aparicaritvāna kicchaṃ vā so nigacchati.

3708. Dhanāpi[12] dhanakāmānaṃ nassati iti me sutaṃ,
pitaraṃ aparicaritvāna kicchaṃ vā so nigacchati.

3709. Ānando ca pamādo[13] ca sadā hasitakīḷitaṃ,
mātaraṃ paricaritvāna labbhametaṃ vijānato.

---

[1] thanakhīrena - Ma, PTS.
[2] aṅgapāvuraṇena - Ma, Syā.
[3] rodantaṃ eva - PTS.
[4] mamiṃkatvā - PTS.
[5] pitū dhanaṃ - PTS.
[6] ubhayam etassa - PTS.
[7] adū - PTS.
[8] nissive - Syā.
[9] aparicārako - Ma, Syā, PTS.
[10] sopapajjati - Ma.
[11] dhanampi - Syā.
[12] dhanampi - Syā, PTS.
[13] pamodo - Ma, Syā.

3700. Sau khi cưu mang một năm hoặc ít hơn thì lâm bồn. Do việc đó, mẹ là sản phụ. Do việc đó, mẹ được gọi là người mẹ.

3701. Với sữa ở bầu vú, với lời ca, với việc ấp ủ vào giữa ngực, mẹ dỗ dành đứa con trai đang khóc. Do việc đó, mẹ được gọi là người dỗ dành.

3702. Sau đó, khi có gió và nóng dữ dội, mẹ tận tụy trông nom đứa bé trai còn thơ dại. Do việc đó, mẹ được gọi là người nuôi dưỡng.

3703. Phần nào là tài sản thuộc về mẹ và phần nào là tài sản thuộc về cha, người mẹ bảo vệ luôn cả hai phần (nghĩ rằng): 'Mong rằng tài sản ấy cũng sẽ thuộc về con trai của chúng tôi.' Người mẹ khổ tâm (nhắc nhở): 'Này con trai, hãy thận trọng như vầy. Này con trai, chớ làm việc ấy.'

3704. Người mẹ khổ tâm về đứa con trai, khi đạt đến tuổi thanh niên, bị đắm say những người vợ của kẻ khác vào lúc đêm khuya, không đi đến (thăm mẹ) vào lúc xế chiều.'

3705. Như vậy, kẻ nào phụng dưỡng mẹ một cách bực bội, không hầu hạ mẹ, sau khi hành xử sái quấy với mẹ, kẻ ấy sẽ sanh vào địa ngục.

3706. Như vậy, kẻ nào phụng dưỡng cha một cách bực bội, không hầu hạ cha, sau khi hành xử sái quấy với cha, kẻ ấy sẽ sanh vào địa ngục.

3707. Tôi đã được nghe rằng: 'Sau khi không chăm sóc mẹ, tài sản của những kẻ ham muốn tài sản cũng bị mất đi, hoặc kẻ ấy lâm cảnh khó khăn.'

3708. Tôi đã được nghe rằng: 'Sau khi không chăm sóc cha, tài sản của những kẻ ham muốn tài sản cũng bị mất đi, hoặc kẻ ấy lâm cảnh khó khăn.'

3709. Sau khi chăm sóc mẹ, điều này được thành tựu đến người có nhận thức: Sự vui vẻ, sự hân hoan, và luôn luôn được cười đùa, chơi giỡn.

3710. Ānando ca pamādo[1] ca sadā hasitakīḷitaṃ,
pitaraṃ paricaritvāna labbhametaṃ vijānato.

3711. Dānañca piyavācā ca[2] atthacariyā ca yā idha,
samānattatā[3] ca dhammesu tattha tattha yathārahaṃ.

3712. Ete kho saṅgahā loke rathassāṇīva yāyato,
ete ca[4] saṅgahā nāssu na mātā puttakāraṇā,
labhetha mānaṃ pūjaṃ vā[5] pitā vā puttakāraṇā.

3713. Yasmā ca saṅgahā ete samavekkhanti[6] paṇḍitā,
tasmā mahattaṃ papponti pāsaṃsā ca bhavanti te.

3714. Brahmāti[7] mātāpitaro pubbācariyāti vuccare,
āhuneyyā ca puttānaṃ pajāya anukampakā.

3715. Tasmā hi te namasseyya sakkareyyātha[8] paṇḍito,
annena atho[9] pānena vatthena sayanena ca.
ucchādanena nahāpanena[10] pādānaṃ dhovanena ca.

3716. Tāya naṃ pāricariyāya[11] mātāpitusu paṇḍitā,
idheva[12] naṃ pasaṃsanti pecca sagge pamodatī "ti.
Soṇanandajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha sattatimamhi nipātavare
sa bhavaṃ tu kusāvati rājavaro,
atha soṇanandavaro ca puna
abhivāsita sattatimamhi sute "ti.

Sattatinipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

---

[1] pamodo - Ma, Syā.
[2] peyyavajjañca - Ma; piyavācañca - Syā; peyyavāsañ ca - PTS.
[3] samānattā - PTS.
[4] va - PTS.
[5] pūjañca - PTS.
[6] sammapekkhanti - Ma.
[7] brahmā hi - PTS.
[8] sakkareyya ca - Ma, Syā.
[9] annena-m-atho - PTS.
[10] nhāpanena - Ma; nhānena - Syā.
[11] paricariyāya - PTS.
[12] idha c' eva - PTS.

3710. Sau khi chăm sóc cha, điều này được thành tựu đến người có nhận thức: Sự vui vẻ, sự hân hoan, và luôn luôn được cười đùa, chơi giỡn.

3711. Ở đây, việc biếu tặng, lời nói trìu mến, việc làm hữu ích, và tính chất bình đẳng trong các việc chăm sóc một cách xứng đáng ở nơi này (có người chứng kiến) hoặc nơi khác (không người chứng kiến).

3712. Các pháp đối xử này ở thế gian tựa như cái chốt đinh ở trục bánh xe của cỗ xe đang di chuyển. Và nếu các pháp đối xử này không tồn tại thì người mẹ hay là người cha sẽ không nhận được sự kính trọng hay cúng dường phát xuất từ người con.

3713. Bởi vì các bậc sáng suốt trân trọng các pháp đối xử này, vì thế các vị đạt đến bản thể cao thượng, và có được sự khen ngợi.

3714. Mẹ và cha được gọi là 'Phạm Thiên,' 'các vị thầy đầu tiên,' 'những bậc xứng đáng sự hiến dâng' của các con, là những người có lòng thương tưởng đến hàng con cháu.[1]

3715. Chính vì thế, đối với mẹ và cha, bậc sáng suốt nên kính lễ và tôn vinh với cơm ăn, nước uống, vải vóc, và giường nằm, với sự xoa bóp, với việc tắm, và với việc rửa sạch các bàn chân.

3716. Với việc phục vụ ấy (của người ấy) đến mẹ và cha, ngay ở kiếp này các bậc sáng suốt ca ngợi người ấy, sau khi chết người ấy vui hưởng ở cõi Trời."

Bổn Sanh Soṇa và Nanda. [532]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Giờ ở nhóm Bảy Mươi Kệ Ngôn này
là chuyện vị vua có phẩm chất ở Kusāvatī,
rồi lại thêm chuyện Soṇa và Nanda nữa
ở nhóm Bảy Mươi Kệ Ngôn đã được sắp xếp này.

Nhóm Bảy Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

[1] Ba câu kệ 3714, 3715, và 3716 giống ba câu kệ 2, 3, và 4 ở bài Kinh *Có Phạm Thiên*, Nhóm Bốn Pháp, *Itivuttakapāḷi - Phật Thuyết Như Vậy* (TTPV tập 28, trang 473).

XXI. ASĪTINIPĀTO

1. CULLAHAṂSAJĀTAKAṂ

3717. Sumukha anupacinantā pakkamanti vihaṅgamā,
gaccha tuvampi mā kaṅkhi natthi baddhe[1] sahāyatā.

3718. Gacchevāhaṃ[2] na vā gacche na tena amaro siyaṃ,
sukhitaṃ taṃ upāsitvā dukkhitaṃ taṃ kathaṃ jahe.

3719. Maraṇaṃ vā tayā saddhiṃ jīvitaṃ vā tayā vinā,
tadeva[3] maraṇaṃ seyyo yañce jīve tayā vinā.

3720. Nesa dhammo mahārāja yaṃ taṃ evaṃ gataṃ jahe,
yā gati tuyhaṃ sā mayhaṃ ruccate vihagādhipa.[4]

3721. Kā nu pāsena baddhassa[5] gati aññā mahānasā,
sā kathaṃ cetayānassa muttassa tava ruccati.

3722. Kaṃ vā tvaṃ passase atthaṃ mama tuyhañca pakkhima,
ñātīnaṃ vāvasiṭṭhānaṃ ubhinnaṃ jīvitakkhaye.

3723. Yaṃ nu[6] kañcanadepiccha[7] andhena tamasā gataṃ,
tādise sañcajaṃ pāṇaṃ kamattham[8]abhijotaye.

3724. Kathannu patataṃ seṭṭha dhamme atthaṃ na bujjhase,[9]
dhammo apacito santo atthaṃ dasseti pāṇinaṃ.

3725. Sohaṃ dhammaṃ avekkhanto[10] dhammā catthaṃ samuṭṭhitaṃ,
bhattiñca tayi sampassaṃ nāvakaṅkhāmi jīvitaṃ.

3726. Addhā eso sataṃ dhammo yo mitto mittamāpade,
naccaje[11] jīvitassāpi hetu dhammaṃ anussaraṃ.

3727. Svāyaṃ dhammo ca te ciṇṇo bhatti ca viditā mayi,
kāmaṃ karassu mayhetaṃ gacchevānumato mayā.

---

[1] bandhe - Syā.
[2] gacche vāhaṃ - Ma, Syā;
gacch' evāhaṃ - PTS.
[3] tath' eva - PTS.
[4] vihaṅgādhipa - PTS.
[5] bandhassa - Syā.
[6] yaṃ na - Ma; yanna - Syā; yan na - PTS.
[7] depiñcha - Ma;
dvepiccha - Syā.
[8] kimattham - Syā.
[9] bujjhasi - Ma, Syā, PTS.
[10] apekkhāno - Ma, Syā, PTS.
[11] na caje - Ma, Syā.

XXI. NHÓM TÁM MƯƠI KỆ NGÔN

1. TIỂU BỔN SANH THIÊN NGA

(Lời trao đổi giữa chim chúa Dhataraṭṭha và chim tướng Sumukha)
3717. "Này Sumukha, các con chim bay đi không ngó ngàng. Ngươi cũng hãy đi đi, chớ ngần ngại. Không còn tình bằng hữu (với ngươi ở nơi ta) khi ta đã bị dính bẫy."

3718. "Dầu thần có đi hay không đi, không vì thế mà thần có thể trở thành bất tử. Thần đã kề cận ngài khi ngài hạnh phúc, làm thế nào thần có thể bỏ rơi ngài khi ngài khổ đau?"

3719. Cái chết cùng với ngài hay là cuộc sống không có ngài, nếu sống mà không có ngài thì cái chết quả thật tốt hơn.

3720. Tâu đại vương, việc thần bỏ rơi ngài khi ngài lâm cảnh như vầy là không đúng đạo lý. Tâu vị chúa của loài chim, số phận của ngài thế nào đều được thần ưa thích."

3721. "Số phận nào dành cho kẻ đã bị dính bẫy ngoại trừ cái lò bếp? Số phận ấy khiến ngươi, là kẻ được tự do, suy nghĩ thế nào mà ưa thích?

3722. Này loài có cánh, hay là ngươi nhìn thấy lợi ích gì cho ta, và cho ngươi, hoặc cho các thân quyến còn lại, khi có sự chấm dứt mạng sống của cả hai ta?

3723. Này loài có cặp cánh vàng, việc từ bỏ mạng sống như thế ấy của ngươi được làm trong đêm đen, trong bóng tối thì giải thích được điều gì?"

3724. "Tâu bậc cao cả của loài chim, tại sao ngài vẫn không thấu hiểu mục đích ở đạo lý? Đạo lý, trong khi được tôn trọng, chỉ cho chúng sanh thấy được mục đích.

3725. Thần đây, trong lúc xem xét về đạo lý và mục đích phát xuất từ đạo lý, trong lúc nhìn thấy sự hy sinh ở ngài, thần không trông mong sự sống còn.

3726. Thật vậy, là bạn bè, trong lúc tưởng nhớ về đạo lý, không thể bỏ rơi bạn bè trong cơn hoạn nạn, thậm chí có nguyên nhân của mạng sống; điều này là pháp của các bậc thiện nhân."

3727. "Pháp ấy đã được ngươi thực hành và sự hy sinh ở ta đã được ngươi biết. Ngươi hãy thực hiện điều mong muốn ấy của ta. Đã được ta cho phép, ngươi hãy đi ngay.

3728. Api tvevaṃ gate kāle yaṃ baddhaṃ[1] ñātīnaṃ mayā,
tayā taṃ buddhisampanna[2] assa paramasaṃvutaṃ.

3729. Iccevaṃ[3] mantayantānaṃ ariyānaṃ ariyavuttinaṃ,
paccadissatha nesādo āturānamivantako.

3730. Te sattuṃ abhisaṃcikkha[4] dīgharattaṃ hitā dijā,
tuṇhīmāsittha ubhayo na ca sañcesumāsanā.[5]

3731. Dhataraṭṭhe ca disvāna samuḍḍente tato tato,
abhikkamatha vegena dvijasattu dvijādhipe.[6]

3732. So ca vegenabhikkamma āsajja parame dije,
paccakampittha[7] nesādo baddhā[8] iti vicintayaṃ.

3733. Ekañca[9] baddhamāsīnaṃ abaddhañca punāparaṃ,
āsajja baddhamāsīnaṃ pekkhamānamadīnavaṃ.

3734. Tato so vimato yeva paṇḍare ajjhabhāsatha,
pavaddha[10]kāye āsīne dijasaṅghagaṇādhipe.

3735. Yannu pāsena mahatā baddho na kurute disaṃ,
atha kasmā abaddho tvaṃ balī pakkhī na gacchasi.

3736. Kinnu tāyaṃ[11] dijo hoti mutto baddhaṃ upāsasi,
ohāya sakuṇā yanti kiṃ eko avahīyasi.

3737. Rājā me so dijāmitta sakhā pāṇasamo ca me,
neva naṃ vijahissāmi yāva kālassa pariyāyaṃ.[12]

3738. Kathaṃ panāyaṃ vihago[13] nāddasā[14] pāsamoḍḍitaṃ,
padaṃ hetaṃ mahantānaṃ boddhumarahanti āpadaṃ.

3739. Yadā parābhavo hoti poso jīvitasaṅkhaye,
atha jālañca pāsañca āsājjapi[15] na bujjhati.

3740. Api tveva mahāpañña[16] pāsā bahuvidhā tatā,[17]
gūḷhamāsajja[18] bajjhanti athevaṃ jīvitakkhaye.

---

[1] khaṇḍaṃ - Ma, Syā;
bandhaṃ - PTS.
[2] buddhisampannaṃ - Ma, PTS.
[3] icceva - PTS.
[4] abhisañcikkha - Ma, Syā;
abhisamikkha - PTS.
[5] na sañcalesumāsanā - Ma, Syā.
[6] dijasattu dijādhipe - Ma, Syā.
[7] paccakamittha - Ma.
[8] bandhā - Syā, evamuparipi.
[9] ekaṃva - Ma.
[10] pavaḍḍha - Syā.
[11] tyāyaṃ - Ma, Syā, PTS.
[12] kālapariyāyaṃ - Syā.
[13] vihaṅgo - Ma, Syā.
[14] nāddasa - Ma, Syā, PTS.
[15] āsajjāpi - Ma, Syā, PTS.
[16] mahāpuñña - PTS.
[17] katā - Syā.
[18] guyhamāsajja - Ma, Syā.

3728. Hơn nữa, khi ta đã bị dính bẫy như vậy, điều ràng buộc của ta đối với các thân quyến, này vị có trí hiểu biết, điều ấy có thể được hoàn thành xuất sắc bởi ngươi.”

3729. Trong khi hai con chim đang trao đổi về lối cư xử cao thượng của của các bậc cao thượng như vậy, gã bẫy chim đã xuất hiện, tựa như Thần Chết đã hiện ra đối với những kẻ bị bệnh tật.

3730. Sau khi nhìn thấy kẻ thù đang đi đến, hai con chim ấy, hai người bạn thâm giao, đã ngồi im lặng, và cả hai đã không nhúc nhích khỏi chỗ ngồi.

3731. Sau khi nhìn thấy hai con chim thiên nga đang bay lên từ chỗ này chỗ nọ, kẻ thù của loài chim đã hấp tấp đi đến gần hai con chim chúa.

3732. Và sau khi đã hấp tấp đi đến kế cận hai con chim ưu tú, gã bẫy chim đã phân vân suy nghĩ rằng: “Chúng đã bị dính bẫy hay chưa?”

3733. (Gã đã nhìn thấy) một con bị dính bẫy, và thêm một con khác không bị dính bẫy đang đi đến gần con bị dính bẫy và xem xét tai họa.

3734. Do đó, bị phân vân thật sự, gã ấy đã nói với hai con chim thiên nga chúa bầy của đàn chim, có thân hình to lớn, đang ngồi rằng:

(Lời trao đổi giữa gã thợ săn và chim tướng Sumukha)
3735. “Về con chim bị dính vào bẫy lớn, thì không thể theo bầy; còn ngươi, này chim, không bị dính bẫy, có sức mạnh, tại sao ngươi không bay đi?

3736. Vậy con chim này là gì đối với ngươi? Ngươi được tự do, sao lại hầu cận kẻ bị giam cầm? Các con chim đã bỏ lại rồi ra đi, tại sao một mình ngươi còn ở lại?”[1]

3737. “Này kẻ thù của loài chim, con chim ấy là vua, là thân hữu của tôi, và sánh bằng mạng sống của tôi. Tôi sẽ không bao giờ rời bỏ chim ấy cho đến cuối cuộc đời.”[2]

3738. “Làm thế nào con chim này lại không nhìn thấy cái bẫy đã được giăng ra? Bởi vì những kẻ trưởng thành đều có bản tánh này; chúng có khả năng nhận biết sự rủi ro.”

3739. “Khi con người có sự tiêu vong, ở vào giai đoạn cuối của mạng sống, thậm chí đã đến gần bên lưới giăng và bẫy sập cũng không nhận biết.”[3]

3740. “Hơn nữa, này bậc đại trí tuệ, ngay cả các bẫy sập được trương ra cũng có nhiều loại, sau khi đi đến gần bẫy sập đã được che giấu, chúng bị dính bẫy; và như vậy là ở vào sự chấm dứt mạng sống.”

---

[1] Câu kệ 3736 giống câu kệ 2362 ở trang 35.
[2] Câu kệ 3737 tương tự câu kệ 2363 ở trang 35.
[3] Câu kệ 3739 giống câu kệ 2359 ở trang 33.

3741. Api nāyaṃ tayā saddhiṃ sambhāsassa[1] sukhudrayo,
api no anumaññasi[2] api no jīvitaṃ dade.

3742. Na ceva me tvaṃ baddhosi napi icchāmi te vadhaṃ,
kāmaṃ khippamito gantvā jīva tvaṃ anigho ciraṃ.

3743. Na cāhametaṃ icchāmi aññatretassa jīvitā,
sace ekena tuṭṭhosi muñcetaṃ mañca bhakkhaya.

3744. Ārohapariṇāhena tulyasmā[3] vayasā ubho,
na te lābhena jīnatthi[4] etena niminā tuvaṃ.

3745. Tadiṅgha samavekkhassu[5] hotu giddhi tavāsmasu,[6]
maṃ pubbe bandha pāsena pacchā muñca dijādhipaṃ.

3746. Tāvadeva ca te lābho katassa[7] yācanāya ca,
mitti[8] ca dhataraṭṭhehi yāvajīvāya te siyā.

3747. Passantu no mahāsaṅghā tayā muttaṃ ito gataṃ,
mittāmaccā ca bhattā[9] ca puttadārā ca bandhavā.

3748. Na ca te tādisā mittā bahunnaṃ[10] idha vijjati,[11]
yathā tvaṃ dhataraṭṭhassa pāṇasādhāraṇo sakhā.

3749. So te sahāyaṃ muñcāmi hotu rājā tavānugo,
kāmaṃ khippamito gantvā ñātimajjhe virocatha.

3750. So patīto pamuttena bhattunā bhattugāravo,
ajjhabhāsatha vakkaṅgo[12] vācaṃ kaṇṇasukhaṃ bhaṇaṃ.

3751. Evaṃ luddaka nandassu saha sabbehi ñātibhi,
yathāhamajja nandāmi muttaṃ disvā dijādhipaṃ.

3752. Ehi taṃ anusikkhāmi yathā tuvampi[13] lacchase,
lābhaṃ yathāyaṃ[14] dhataraṭṭho pāpaṃ kiñci na dakkhati.

3753. Khippamantepuraṃ netvā[15] rañño dassehi no ubho,
abaddhe pakatībhūte kāje ubhayato ṭhite.

---

[1] saṃvāsassa - Ma, Syā.
[2] anumaññāsi - Ma, Syā.
[3] tulyāsmā - Ma.
[4] jīvatthi - Ma; jinatthi - Syā.
[5] samapekkhassu - Ma, Syā.
[6] tavamhasu - Ma; tavasmasu - Syā.
[7] katāssa - Ma; katassā - PTS.
[8] mettī - PTS.
[9] bhaccā - Ma, Syā, PTS.
[10] bahūnaṃ - Ma, Syā.
[11] vijjare - Syā.
[12] vaṅkaṅgo - Syā.
[13] tvamapi - Ma, Syā.
[14] tavāyaṃ - Ma, Syā.
[15] gantvā - Syā.

3741. "Việc này cũng là kết quả tốt lành của cuộc trò chuyện với ông: Ông cũng có thể cho phép chúng tôi (ra đi), ông cũng có thể ban cho chúng tôi mạng sống."

3742. "Ngươi sẽ không bao giờ bị ta giam cầm, ta cũng không muốn việc giết ngươi. Ngươi hãy mau chóng đi khỏi nơi này như ý muốn và hãy sống thọ, không bị nguy khốn."

3743. "Tôi không bao giờ ước muốn điều ấy, ngoại trừ mạng sống của chim kia. Nếu ông hài lòng với một con, thì ông hãy thả chim ấy, và hãy ăn thịt tôi.

3744. Cả hai chúng tôi tương đương về chiều cao, bề ngang, và về tuổi tác. Không có mất mát gì cho ông về lợi lộc. Xin ông hãy trao đổi tôi với chim ấy.

3745. Nào, ông hãy xem xét kỹ về điều ấy. Hãy có sự thèm khát của ông ở nơi tôi. Trước tiên, ông hãy buộc tôi vào cái bẫy, sau đó ông hãy trả tự do cho vị chúa của loài chim.

3746. Phần lợi lộc của ông sẽ là chừng ấy, còn yêu cầu của tôi sẽ được thực hiện. Và ông sẽ có được sự thân thiện với các con chim thiên nga cho đến trọn đời."

3747. "Hãy để cho đại chúng loài chim gồm các bạn bè, đồng nghiệp, các chim trống, chim mái, và chim con, cùng các thân quyến, nhìn thấy chim thiên nga chúa đã được ngươi cứu thoát, và đã ra đi khỏi nơi này.

3748. Về những bạn bè như là ngươi đây, ở thế gian này nhiều người không tìm thấy, giống như ngươi là bằng hữu chí cốt của chim chúa Dhataraṭṭha.

3749. Ta trả tự do cho bạn của ngươi. Hãy để chim chúa đi theo ngươi. Ngươi hãy mau chóng đi khỏi nơi này như ý muốn và hãy chói sáng giữa các quyến thuộc (của ngươi)."

3750. Hớn hở với việc chim chúa đã được giải thoát, con chim có sự tôn kính đối với chim chúa ấy, trong khi thốt lên lời nói êm tai, đã nói rằng:

3751. "Này thợ săn, mong rằng ông được vui mừng như vậy cùng với tất cả thân quyến, giống như ta hôm nay được vui mừng, sau khi nhìn thấy chim chúa được tự do.[1]

3752. Ông hãy đến, tôi chỉ bảo ông để ông cũng sẽ đạt được lợi lộc, để chim chúa Dhataraṭṭha này không nhìn thấy bất cứ điều gì xấu xa của ông.

3753. Ông hãy tức tốc đưa chúng tôi đến kinh thành, và hãy trình cho đức vua nhìn thấy cả hai chúng tôi không bị giam cầm, ở trạng thái bình thường, đứng trong giỏ treo ở hai bên, (rồi thưa rằng):

---

[1] Câu kệ 3751 giống câu kệ 2365 ở trang 35.

3754. Dhataraṭṭhā mahārāja haṃsādhipatino ime,
ayaṃ hi rājā haṃsānaṃ ayaṃ senāpatītaro.

3755. Asaṃsayaṃ imaṃ disvā haṃsarājaṃ narādhipo,
patīto sumano vitto bahuṃ dassati te dhanaṃ.

3756. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā kammanā[1] upapādayi,
khippamantepuraṃ gantvā rañño haṃse adassayi,
abaddhe pakatībhūte kāje[2] ubhayato ṭhite.

3757. Dhataraṭṭhā mahārāja haṃsādhipatino ime,
ayaṃ hi rājā haṃsānaṃ ayaṃ senāpatītaro.

3758. Kathaṃ panīme vihagā[3] tava hatthattham[4]āgatā,
kathaṃ luddo mahantānaṃ issaremidhamajjhagā.[5]

3759. Vihitā santime pāsā pallalesu janādhipa,
yaṃ yadāyatanaṃ maññe dijānaṃ pāṇarodhanaṃ.

3760. Tādisaṃ pāsamāsajja haṃsarājā abajjhatha,
taṃ abaddho upāsīno mamāyaṃ ajjhabhāsatha.

3761. Sudukkaraṃ anariyehi dahate bhāvamuttamaṃ,
bhatturatthe parakkanto dhamme yutto[6] vihaṅgamo.

3762. Attanāyaṃ[7] cajitvāna jīvitaṃ jīvitāraho,
anutthunanto āsīno bhattu yācittha jīvitaṃ.

3763. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā pasādamahamajjhagaṃ,[8]
tato naṃ pāmuciṃ pāsā anuññāsiṃ sukhena ca.

3764. So patīto pamuttena bhattunā bhattugāravo,
ajjhabhāsatha vakkaṅgo[9] vācaṃ kaṇṇasukhaṃ bhaṇaṃ.

---

[1] kammunā - Ma, Syā.
[2] kāce - PTS.
[3] panime vihaṅgā - Ma, Syā.
[4] hatthattam - Ma.
[5] issare idha ajjhagā - Ma, Syā.
[6] dhammayutto - Ma, Syā.
[7] attanoyaṃ - Syā.
[8] ajjhagā - Ma, Syā.
[9] vaṅkaṅgo - Syā.

3754. 'Tâu đại vương, hai con chim thiên nga chúa này thuộc dòng dõi Dhataraṭṭha. Tâu bệ hạ, chim này chính là vua của các chim thiên nga, còn chim kia là tướng quân.'

3755. Chắc chắn rằng sau khi nhìn thấy chim thiên nga chúa này, vị chúa tể loài người sẽ sung sướng, có thiện ý, có tâm vui vẻ, rồi sẽ ban cho ông nhiều tài sản."

3756. Sau khi lắng nghe lời nói ấy của chim ấy, gã thợ săn đã thu xếp công việc rồi đã tức tốc đi đến kinh thành, và đã trình cho đức vua nhìn thấy hai con chim thiên nga không bị giam cầm, ở trạng thái bình thường, đứng trong giỏ treo ở hai bên, (và đã thưa rằng):

3757. "Tâu đại vương, hai con chim thiên nga chúa này thuộc dòng dõi Dhataraṭṭha. Chim này chính là vua của các chim thiên nga, còn chim kia là tướng quân."

3758. "Nhưng làm thế nào những con chim này đã sa vào trong tay của khanh? Làm thế nào thợ săn đã đạt đến nơi này, ở lãnh địa của các con vật to lớn?"

3759. "Tâu quân vương, những cái bẫy này được đặt ở những ao hồ nhỏ. Thần nghĩ rằng mỗi một nơi ấy có sự gây hại cho mạng sống của loài chim.

3760. Con chim thiên nga chúa đã đi đến gần bẫy sập như thế ấy và đã bị dính bẫy. Còn con chim không bị dính bẫy này, ngồi gần con chim ấy, đã đối đáp với thần.

3761. Được gắn bó với đạo lý, trong lúc cố gắng cho sự lợi ích của chim chúa, con chim này tự chứng tỏ bản chất tối thượng, là việc vô cùng khó làm bởi những kẻ không cao thượng (như là thần đây).

3762. Con chim này, sau khi từ bỏ bản thân, là xứng đáng với mạng sống. Trong lúc ngồi than vãn, nó đã cầu xin mạng sống cho chim chúa.

3763. Sau khi lắng nghe lời nói ấy của chim ấy, thần đã đạt đến niềm tịnh tín. Kế đó, thần đã giải thoát con chim chúa khỏi cái bẫy và đã cho phép ra đi một cách thoải mái.

3764. Hớn hở với việc chim chúa đã được giải thoát, con chim có sự tôn kính đối với chim chúa ấy, trong khi thốt lên lời nói êm tai, đã tán thán rằng:

3765. Evaṃ luddaka nandassu saha sabbehi ñātibhi,
yathāhamajja nandāmi muttaṃ disvā dijādhipaṃ.

3766. Ehi taṃ anusikkhāmi yathā tvamapi lacchase,
lābhaṃ yathāyaṃ[1] dhataraṭṭho pāpaṃ kiñci na dakkhati.

3767. Khippamantepuraṃ gantvā[2] rañño dassehi no ubho,
abaddhe pakatībhūte kāje[3] ubhayato ṭhite.

3768. Dhataraṭṭhā mahārāja haṃsādhipatino ime,
ayaṃ hi rājā haṃsānaṃ ayaṃ senāpatītaro.

3769. Asaṃsayaṃ imaṃ disvā haṃsarājaṃ narādhipo,
patīto sumano vitto bahuṃ dassati te dhanaṃ.

3770. Evametassa vacanā ānītāme ubho mayā,
ettheva hi ime assu[4] ubho anumatā mayā.

3771. Soyaṃ evaṃ gato pakkhī dijo paramadhammiko,
mādisassa hi luddassa janayeyyātha maddavaṃ.

3772. Upāyanaṃ hi[5] te deva nāññaṃ passāmi edisaṃ,
sabbasākuṇīkagāme[6] taṃ passa manujādhipa.

3773. Disvā nisinnaṃ rājānaṃ pīṭhe sovaṇṇaye subhe,
ajjhabhāsatha vakkaṅgo[7] vācaṃ kaṇṇasukhaṃ bhaṇaṃ.

3774. Kacci nu[8] bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayaṃ,
kacci raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammena manusissati.[9]

3775. Kusalañceva me haṃsa atho haṃsa anāmayaṃ,
atho raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammena manusissati.[10]

3776. Kacci bhoto[11] amaccesu doso koci na vijjati,
kaccinnu[12] te tavatthesu nāvakaṅkhanti jīvitaṃ.

3777. Athopi me amaccesu doso koci na vijjati,
athopi te[13] mamatthesu nāvakaṅkhanti jīvitaṃ.

---

[1] tavāyaṃ - Ma; tyāyaṃ - Syā.
[2] netvā - Ma.
[3] kāce - PTS.
[4] āsuṃ - Ma.
[5] upāyanañca - Ma, Syā.
[6] kuṇikāgāme - Ma, PTS; kuṇikagāme - Syā.
[7] vaṅkaṅgo - Syā.
[8] kaccinnu - Ma.
[9] manusāsasi - Ma, Syā.
[10] manusāsahaṃ - Ma, Syā.
[11] kacci nu te - Syā.
[12] kacci ca - Ma, Syā.
[13] atho p' ime - PTS.

3765. 'Này thợ săn, mong rằng ông được vui mừng như vậy cùng với tất cả thân quyến, giống như ta hôm nay được vui mừng, sau khi nhìn thấy chim chúa được tự do.

3766. Ông hãy đến, tôi chỉ bảo ông để ông cũng sẽ đạt được lợi lộc, để chim chúa Dhataraṭṭha này không nhìn thấy bất cứ điều gì xấu xa của ông.

3767. Ông hãy tức tốc đi đến kinh thành, và hãy trình cho đức vua nhìn thấy cả hai chúng tôi không bị giam cầm, ở trạng thái bình thường, đứng trong giỏ treo ở hai bên, (thưa rằng):

3768. 'Tâu đại vương, hai con chim thiên nga chúa này thuộc dòng dõi Dhataraṭṭha. Chim này chính là vua của các chim thiên nga, còn chim kia là tướng quân.

3769. Chắc chắn rằng sau khi nhìn thấy thiên nga chúa này, vị chúa tể loài người sẽ sung sướng, mừng rỡ, có tâm vui vẻ, rồi sẽ ban cho ông nhiều tài sản.'

3770. Như vậy, theo lời nói của chim ấy, cả hai con chim này đã được thần đưa đi đến chính nơi này, và cả hai con chim này đã được thần cho phép ra đi.

3771. Con chim này đây đã lâm cảnh như vậy, là loài lưỡng sanh có đạo đức cao tột, bởi vì lòng trắc ẩn đã có thể nảy sanh ở gã thợ săn như là thần.

3772. Tâu bệ hạ, bởi vì thần chưa nhìn thấy tặng phẩm nào khác như thế này ở tất cả các ngôi làng của thợ bẫy chim, tâu vị thống trị loài người, xin bệ hạ hãy nhìn xem tặng phẩm ấy."

3773. Con chim chúa, sau khi nhìn thấy đức vua đang ngồi ở chiếc ghế bằng vàng sáng rỡ, trong khi thốt lên lời nói êm tai, đã nói rằng:

3774. "Phải chăng bệ hạ được an khang? Phải chăng bệ hạ được vô sự? Phải chăng đất nước này được phồn thịnh và bệ hạ lãnh đạo một cách đúng đắn?"[1]

3775. "Này chim thiên nga, trẫm được an khang. Và này chim thiên nga, trẫm được vô sự. Còn đất nước này được phồn thịnh, và trẫm lãnh đạo một cách đúng đắn."

3776. "Phải chăng bất cứ lỗi lầm nào đều không tìm thấy ở các quan đại thần của bệ hạ? Phải chăng họ không tiếc rẻ mạng sống cho những mục đích của bệ hạ?"[2]

3777. "Bất cứ lỗi lầm nào cũng đều không tìm thấy ở các quan đại thần của trẫm. Họ không tiếc rẻ mạng sống cho những mục đích của trẫm."

---

[1] Hai câu kệ 3774 và 3775 giống hai câu kệ 2366 và 2367 ở trang 35.

[2] Dòng đầu của hai câu kệ 3776 và 3777 giống dòng đầu của hai câu kệ 2368 và 2369 ở trang 35.

3778. Kacci te sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī,
puttarūpayasūpetā tava chandavasānugā.

3779. Atho me[1] sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī,
puttarūpayasūpetā mama chandavasānugā.

3780. Bhavaṃ tu[2] kacci nu mahāsattuhatthatthataṅgato,[3]
dukkhamāpajji[4] vipulaṃ tasmiṃ paṭhamamāpade.

3781. Kacciyaṃ nāpatitvāna[5] daṇḍena samapoṭhayi,[6]
evametesaṃ jammānaṃ pākatikaṃ[7] bhavati tāvade.

3782. Khemamāsi mahārāja evamāpadi saṃsati,[8]
na cāyaṃ kiñcirasmāsu sattūva samapajjatha.

3783. Paccakampittha[9] nesādo pubbeva ajjhabhāsatha,
tadāyaṃ sumukhoyeva paṇḍito paccabhāsatha.

3784. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā pasādamayamajjhagā,
tato maṃ pāmucī[10] pāsā anuññāsi sukhena ca.

3785. Idampi[11] sumukheneva etadatthāya cintitaṃ,
bhoto sakāse āgamanaṃ[12] etassa dhanamicchatā.

3786. Svāgatañcevidaṃ bhavataṃ patīto casmi dassanā,
eso api[13] bahuṃ vittaṃ[14] labhataṃ yāvaticchati.[15]

3787. Santappayitvā nesādaṃ bhogehi manujādhipo,
ajjhabhāsatha vakkaṅgaṃ[16] vācaṃ kaṇṇasukhaṃ bhaṇaṃ.

3788. Yaṃ khalu dhammamadhīnaṃ[17] vaso vattati kiñcanaṃ,[18]
sabbatthissariyaṃ bhavataṃ pasāsatha[19] yadicchatha.

3789. Dānatthaṃ upabhottuṃ vā yañcaññaṃ upakappati,
etaṃ dadāmi vo vittaṃ isseraṃ[20] vissajāmi vo.

3790. Yathā ca myāyaṃ sumukho ajjhabhāseyya paṇḍito,
kāmasā buddhisampanno taṃ myāssa[21] paramappiyaṃ.

---

[1] atho pi me - PTS.
[2] bhavantaṃ - Ma;
bhavannu - Syā.
[3] hatthattataṃ gato - Ma.
[4] dukkhamāpajja - Syā.
[5] kacci yantāpatitvāna - Ma, Syā;
kacci yan n' āpatitvāna -PTS.
[6] samapothayi - Ma, Syā, PTS.
[7] pātikaṃ - Ma, Syā.
[8] evamāpadiyā sati - Ma;
evamāpariyāsati - Syā.
[9] paccagamittha - Ma.
[10] pāmuñci - PTS.
[11] idañca - Ma, Syā.
[12] sakāsegamanaṃ - Ma.
[13] eso cāpi - Ma, Syā.
[14] bahuvittaṃ - Syā.
[15] yāvadicchati - Ma, Syā.
[16] vaṅkaṅgo - Syā.
[17] ādhīnaṃ - Ma, Syā, PTS.
[18] kiñci naṃ - Syā.
[19] tava taṃ pasāsa - Ma.
[20] issariyaṃ - Ma, Syā.
[21] tamassa - Syā.

3778. "Phải chăng người vợ tương xứng với bệ hạ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của bệ hạ?"[1]

3779. "Còn người vợ tương xứng với trẫm có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của trẫm.

3780. Này ngài chim, phải chăng ngài đã phải chịu khổ đau vô vàn trong cơn hoạn nạn vừa qua, khi bị rơi vào trong tay của kẻ thù to lớn?

3781. Phải chăng gã này đã không lao đến gần và đã đánh đập ngài bằng cây gậy? Bản tánh tự nhiên của những kẻ đáng khinh này vào lúc ấy là như vậy."

3782. "Tâu đại vương, người này là an toàn; sự ghi nhớ của tôi đã đạt đến như vậy. Và người này không có xâm phạm điều gì đến chúng tôi như là kẻ thù.

3783. Gã bẫy chim đã rung động và đã nói về sự việc vừa trước đó. Khi ấy, chính chim thiên nga Sumukha sáng suốt này đã đối đáp.

3784. Sau khi lắng nghe lời nói ấy của chim ấy, gã đã đạt đến niềm tịnh tín. Kế đó, gã đã giải thoát tôi khỏi cái bẫy và đã cho phép ra đi một cách thoải mái.

3785. Trong khi ước muốn tài sản cho gã thợ săn, vì lợi ích của gã ấy, chính Sumukha đã suy xét việc đi đến yết kiến bệ hạ."

3786. "Chào mừng việc đi đến nơi này của các vị. Và trẫm hớn hở về sự gặp gỡ. Thêm nữa, hãy cho gã ấy nhận lãnh nhiều của cải tùy theo ý thích."

3787. Sau khi làm thỏa mãn gã bẫy chim bằng các của cải, vị chúa của loài người, trong khi thốt lên lời nói êm tai, đã nói với chim thiên nga chúa rằng:

3788. "Thật vậy, quyền lực giải quyết bất cứ việc gì thuộc về đạo đức, tất cả quyền hành đều thuộc về các ngài. Các ngài hãy chỉ thị điều các ngài muốn.

3789. Và của cải nào khác phù hợp cho mục đích bố thí hay để hưởng thụ, trẫm ban của cải ấy cho các ngài, trẫm bàn giao quyền hành cho các ngài.

3790. Và nếu như chim thiên nga Sumukha sáng suốt, có trí hiểu biết, có thể hứng thú nói chuyện với trẫm, việc ấy sẽ làm cho trẫm yêu mến vô vàn."

[1] Hai câu kệ 3778 và 3779 giống hai câu kệ 2370 và 2371 ở trang 35.

3791. Ahaṃ khalu mahārāja nāgarājārivantaraṃ,
paṭivattuṃ na sakkomi na me so vinayo siyā.

3792. Amhākañceva[1] yo[2] seṭṭho tvañca uttamasattavo,
bhūmipālo manussindo pūjā bahūhi hetuhi.

3793. Tesaṃ ubhinnaṃ bhaṇataṃ vattamāne vinicchaye,
nāntaraṃ[3] paṭivattabbaṃ pessena manujādhipa.

3794. Dhammena kira nesādo paṇḍito aṇḍajo iti,
naheva akatattassa nayo etādiso siyā.

3795. Evaṃ aggapakatimā evaṃ uttamasattavo,
yāvatatthi mayā diṭṭhā nāññaṃ passāmi edisaṃ.

3796. Tuṭṭhosmi vo pakatiyā vākyena madhurena ca,
eso cāpi mama chando[4] ciraṃ passeyya vo ubho.

3797. Yaṃ kiccaṃ[5] parame mitte katarasmāsu[6] taṃ tayā,
pattā nissaṃsayaṃ tyamhā[7] bhattirasmāsu yā tava.

3798. Aduñca nūna sumahā ñātisaṅghassamantaraṃ,
adassanena asmākaṃ[8] dukkhaṃ bahūsu pakkhisu.

3799. Tesaṃ sokavighātāya tayā anumatā mayaṃ,
taṃ padakkhiṇato katvā ñātī[9] passemarindama.[10]

3800. Addhāhaṃ vipulaṃ pītiṃ bhavataṃ vindāmi dassanā,
eso cāpi[11] mahā attho ñātivissāsanā siyā.

3801. Idaṃ vatvā dhataraṭṭhā[12] haṃsarājā narādhipaṃ,
uttamajavamattāya[13] ñātisaṅghamupāgamuṃ.

3802. Te aroge anuppatte disvāna parame dvije,[14]
kekātimakaruṃ haṃsā puthu saddo ajāyatha.

---

[1] amhākam eva - PTS.
[2] so - Ma, Syā.
[3] nantaraṃ - Ma, Syā.
[4] mamacchando - Ma, Syā.
[5] yaṃkiñci - PTS.
[6] katamasmāsu - Ma, Syā.
[7] tyāmhā - Ma, PTS.
[8] amhākaṃ - PTS.
[9] ñātiṃ - Ma.
[10] passemurindama - Ma, Syā.
[11] vāpi - Syā.
[12] dhataraṭṭho - Ma, Syā, PTS.
[13] uttamaṃ javamanvāya - Ma, Syā.
[14] dije - Ma, Syā, PTS.

3791. "Tâu đại vương, quả thật tôi không được nói xen vào, tựa như con rắn chúa không thể đi vào bên trong cái giỏ. Lề thói ấy không có ở tôi.

3792. Trong số chúng tôi, chim thiên nga chúa là hạng nhất, và bệ hạ là chúng sanh tối thượng, đấng hộ quốc, vị chúa của nhân loại, hai vị xứng đáng sự tôn vinh bởi nhiều nguyên nhân.

3793. Trong khi hai người ấy đang nói chuyện, trong khi sự xét đoán đang được tiến hành, kẻ phục dịch không nên nói xen vào, tâu vị thống trị loài người."

3794. "Quả thật gã bẫy chim đã nói một cách đúng đắn rằng: 'Con chim này sáng suốt.' Bởi vì kẻ có bản thân chưa được rèn luyện không thể có tư cách như thế này.

3795. Người có bản tánh cao cả là như vậy! Chúng sanh tối thượng là như vậy! So sánh với những kẻ trẫm đã gặp, trẫm chưa nhìn thấy ai khác như thế này.

3796. Trẫm hài lòng với bản tánh, với giọng nói ngọt ngào của hai khanh. Và trẫm còn có ước muốn này là trẫm có thể nhìn thấy cả hai khanh lâu dài."

3797. "Việc nào cần phải làm cho bạn bè chí thân, việc ấy đã được bệ hạ thực hiện đối với chúng tôi. Chúng tôi đã đạt được sự không nghi ngờ của bệ hạ, điều ấy là sự tận tụy của bệ hạ dành cho chúng tôi.

3798. Và sự thiếu vắng này thật sự vô cùng lớn lao đối với tập thể thân quyến: do việc không nhìn thấy chúng tôi, sẽ có sự khổ đau cho nhiều chim khác.

3799. Để dập tắt nỗi sầu muộn của các con chim ấy, chúng tôi xin được bệ hạ cho phép, thưa đấng thuần phục kẻ thù, sau khi đi nhiễu vòng quanh bệ hạ, chúng tôi có thể gặp lại các thân quyến.

3800. Chim tôi quả thật tìm được sự hỷ lạc vô bờ do việc gặp gỡ các ngài. Việc ấy có thể tạo niềm tin cho thân quyến và còn có lợi ích lớn lao nữa."

3801. Sau khi nói xong điều này với vị chúa tể loài người, chim thiên nga chúa Dhataraṭṭha đã đi đến tập thể thân quyến bằng tốc độ tối đa.

3802. Sau khi nhìn thấy hai con chim ưu tú ấy khỏe mạnh trở về, các con chim thiên nga đã làm tiếng kêu '*ke-ka*,' và có âm thanh ầm ĩ đã sanh lên.

3803. Te patītā pamuttena bhattunā bhattugāravā,
samantā parikariṃsu[1] aṇḍajā laddhapaccayā.

3804. Evaṃ mittavataṃ atthā sabbe honti padakkhiṇā,
haṃsā yathā dhataraṭṭhā ñātisaṅghamupāgamun "ti.
Culla[2]haṃsajātakaṃ.

2. MAHĀHAṂSAJĀTAKAṂ

3805. Ete haṃsā pakkamanti vakkaṅgā[3] bhayameritā,
harittaca hemavaṇṇa kāmaṃ sumukha pakkama.

3806. Ohāya maṃ ñātigaṇā ekaṃ pāsavasaṃ gataṃ,
anapekkhamānā gacchanti kiṃ eko avahiyyasi.[4]

3807. Pateva patataṃ seṭṭha natthi baddhe[5] sahāyatā,
mā anīghāya hāpesi kāmaṃ sumukha pakkama.

3808. Nāhaṃ dukkhaparetoti[6] dhataraṭṭha tavaṃ[7] jahe,
jīvitaṃ maraṇaṃ vā me tayā saddhiṃ bhavissati.

3809. Nāhaṃ dukkhaparetoti dhataraṭṭha tavaṃ jahe,
na maṃ anariyasaṃyutte kamme yojetumarahasi.

3810. Sakumāro sakhā tyasmi sacitte casmi te[8] ṭhito,
ñāto senāpati tyāhaṃ haṃsānaṃ pavaruttama.

3811. Kathaṃ ahaṃ vikatthissaṃ[9] ñātimajjhe ito gato,
taṃ hitvā patataṃ seṭṭha kinte vakkhāmito gato,
idha pāṇaṃ cajissāmi nānariyaṃ[10] kattumussahe.

3812. Eso hi dhammo sumukha yaṃ tvaṃ ariyapathe ṭhito,
yo bhattāraṃ sakhāraṃ maṃ na pariccattumussahe.

---

[1] parikiriṃsu - Ma.
[2] cūḷa - Ma.
[3] vaṅkaṅgā - Syā.
[4] avahīyasi - Ma, Syā.
[5] bandhe - Syā.
[6] paretopi - Ma, Syā, PTS.
[7] tuvaṃ - Ma, Syā.
[8] sacittesmi te - Syā;
sacitte samite - PTS.
[9] vikattissaṃ - PTS.
[10] na anariyaṃ - PTS.

3803. Hớn hở với việc chim chúa đã được giải thoát, có sự tôn kính đối với chim chúa, các loài noãn sanh, với chốn nương tựa đã đạt được, đã quây tròn ở xung quanh.

3804. Các lợi ích của những người có bạn bè là như vậy. Tất cả đều được tốt lành, giống như hai con chim thiên nga dòng dõi Dhataraṭṭha đã trở về với tập thể thân quyến."

Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga. [533]

2. ĐẠI BỔN SANH THIÊN NGA

(Lời trao đổi giữa chim chúa Dhataraṭṭha và chim tướng Sumukha)

3805. "Các con thiên nga ấy bay đi rồi, các con chim run rẩy vì sợ hãi. Này Sumukha có lông vàng, có sắc vàng, khanh hãy bay đi như ý muốn.[1]

3806. Đám thân quyến đã bỏ lại ta, ra đi không chờ đợi, khi một mình ta đã bị rơi vào bẫy, việc gì một mình khanh còn ở lại?

3807. Này vị cao cả của loài chim, khanh phải bay đi thôi! Không có tình bạn ở người bị giam cầm. Khanh chớ bỏ lỡ cơ hội khi chưa bị nguy khốn. Này Sumukha, khanh hãy bay đi như ý muốn."

3808. "Thưa chim chúa Dhataraṭṭha, (nghĩ rằng): 'Ngài bị dày vò bởi khổ đau,' thần không thể bỏ rơi ngài. Thần sẽ cùng sống hay cùng chết với ngài.

3809. Thưa chim chúa Dhataraṭṭha, (nghĩ rằng): 'Ngài bị dày vò bởi khổ đau,' thần không thể bỏ rơi ngài. Ngài không thể bảo thần dính líu đến việc làm không cao thượng.

3810. Thưa bậc cao quý tối thượng của loài thiên nga, thần là bạn đồng sanh và cùng lớn lên với ngài. Thần có đồng tâm tư với ngài. Thần được biết tiếng là tướng quân của ngài.

3811. Khi đã từ nơi này ra đi, thần sẽ ăn nói thế nào ở giữa thân quyến? Thưa bậc cao cả của loài chim, sau khi bỏ rơi ngài, khi đã từ nơi này ra đi, thần sẽ nói gì về ngài. Thần sẽ buông bỏ mạng sống ở nơi này. Thần không thể nỗ lực làm điều không cao thượng."

3812. "Này Sumukha, việc khanh đứng vững ở đạo lộ cao thượng, việc khanh không thể ra sức để bỏ rơi ta, khi ta vừa là chủ nhân, vừa là bạn bè (của khanh), chính điều ấy là đạo lý.

[1] Các câu kệ 3805 - 3808 giống các câu kệ 2353 - 2356 ở trang 33.

3813. Taṃ hi me pekkhamānassa bhayaṃ na tveva jāyati,
adhigacchasi tvaṃ mayhaṃ evambhūtassa jīvitaṃ.

3814. Icceva[1] mantayantānaṃ ariyānaṃ ariyavuttinaṃ,
daṇḍamādāya nesādo āpadī[2] turito bhusaṃ.

3815. Tamāpatantaṃ disvāna sumukho aparibrūhayi,[3]
aṭṭhāsi purato rañño haṃso vissāsayaṃ vyathaṃ.[4]

3816. Mā bhāyi patataṃ seṭṭha nahi bhāyanti tādisā,
ahaṃ yogaṃ payuñjissaṃ yuttaṃ dhammūpasaṃhitaṃ,
tena pariyāpadānena khippaṃ pāsā pamokkhasi.

3817. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā sumukhassa subhāsitaṃ,
pahaṭṭhalomo nesādo añjalissa paṇāmayi.[5]

3818. Na me sutaṃ vā diṭṭhaṃ vā bhāsanto mānusiṃ dijo,
ariyaṃ bruvāno[6] vakkaṅgo[7] cajanto mānusiṃ giraṃ.

3819. Kinnu tāyaṃ dijo hoti mutto baddhaṃ[8] upāsasi,[9]
ohāya sakuṇā yanti kiṃ eko avahīyasi.

3820. Rājā me so dijāmitta senāpaccassa kārayiṃ,
tamāpade pariccattuṃ nussahe vihagādhipaṃ.

3821. Mahāgaṇāya[10] bhattā me mā eko vyasanaṃ agā,
tathā[11] taṃ samma nesāda bhattāyaṃ abhito rame.

3822. Ariyavattasi[12] vakkaṅga[13] yo piṇḍamapacāyasi,
cajāmi te taṃ bhattāraṃ gacchathūbho[14] yathāsukhaṃ.

3823. Sace attappayogena ohito haṃsapakkhinaṃ,
paṭigaṇhāma te samma etaṃ abhayadakkhiṇaṃ.

3824. No ce attappayogena ohito haṃsapakkhinaṃ,
anissaro muñcamamhe theyyaṃ kayirāsi luddaka.

---

[1] iccevaṃ - Ma, Syā.
[2] āpatī - Ma, Syā.
[3] atibrūhayi - Ma, Syā.
[4] byadhaṃ - Ma; byathaṃ - Syā.
[5] añjalissūpanāmayi - Syā.
[6] brūhanto - Syā.
[7] vaṅkaṅgo - Syā.
[8] bandhaṃ - Syā.
[9] upāsayi - PTS.
[10] mahāgaṇāyaṃ - Syā.
[11] yathā - Syā.
[12] ariyavutti - Syā.
[13] vaṅkaṅga - Syā.
[14] gacchatu bho - PTS.

3813. Bởi vì, trong khi ta nhìn thấy khanh, thì sự sợ hãi không sanh lên ở ta. Khanh tìm đến với ta, trong khi ta hãy còn mạng sống như vầy.”

3814. Trong khi hai con chim đang trao đổi về lối cư xử cao thượng của của các bậc cao thượng như vậy, gã bẫy chim đã cầm lấy cây gậy vội vã lao đến một cách mạnh bạo.

3815. Sau khi nhìn thấy gã ấy đang lao đến, chim Sumukha đã hét lên. Trong khi trấn an sự khiếp sợ, con chim thiên nga đã đứng ở phía trước chim thiên nga chúa (nói rằng):

3816. “Thưa bậc cao cả của loài chim, ngài chớ sợ hãi; bởi vì những vị như ngài không sợ hãi. Thần sẽ áp dụng phương pháp thích hợp, có liên quan đến đạo lý. Theo phương thức ấy, ngài sẽ mau chóng thoát khỏi cái bẫy.”

3817. Sau khi lắng nghe lời nói được khéo nói ấy của chim thiên nga Sumukha, gã bẫy chim, có lông dựng đứng, đã chắp tay lại cúi chào.

(Lời trao đổi giữa gã thợ săn và chim tướng Sumukha)

3818. “Ta chưa từng được nghe hay được thấy chim nói tiếng người. Trong lúc thốt ra giọng nói con người, chim thiên nga đã nói điều cao thượng.

3819. Vậy con chim này là gì đối với ngươi? Ngươi được tự do, sao lại hầu cận kẻ bị giam cầm? Các con chim đã bỏ lại rồi ra đi, tại sao một mình ngươi còn ở lại?”[1]

3820. “Này kẻ thù của loài chim, chim ấy là đức vua của tôi. Tôi làm tướng quân của chim này. Tôi không thể ra sức để bỏ rơi chim chúa ấy trong cơn hoạn nạn.

3821. Này ông bạn bẫy chim, chớ để chim chúa của bầy chim lớn của tôi một mình lâm vào cảnh bất hạnh. Điều ấy là như thế, vị này là chim chúa, tôi vui thích ở cạnh vị này.”

3822. “Này chim, ngươi có phận sự cao cả, ngươi trân trọng vị thế tướng quân của ngươi. Ta trao lại chim chúa cho ngươi. Cả hai ngươi hãy ra đi một cách thoải mái.”

3823. “Nếu vì mục đích của bản thân mà ông đặt bẫy bắt chim thiên nga, này ông bạn, chúng tôi xin nhận lãnh món quà biếu vô úy này.

3824. Nếu ông đặt bẫy bắt chim thiên nga không vì mục đích của bản thân, thì ông không có quyền trong khi thả chúng tôi đi. Này ông thợ săn, ông có thể phạm vào tội trộm cắp.

[1] Câu kệ 3819 giống câu kệ 2362 ở trang 35.

3825. Yassa tvaṃ bhatako rañño kāmaṃ tasseva pāpaya,
tattha[1] saṃyamano[2] rājā yathābhiññaṃ karissati.

3826. Icceva[3] vutto nesādo hemavaṇṇe harittace,
ubho hatthehi saṅgayha[4] pañjare ajjhavodahi.

3827. Te pañjaragate pakkhī ubho bhassaravaṇṇine,
sumukhaṃ dhataraṭṭhañca luddo ādāya pakkami.

3828. Harīyamāno[5] dhataraṭṭho sumukhaṃ etadabravi,
bāḷhaṃ bhāyāmi sumukha sāmāya lakkhaṇūruyā,
asmākaṃ vadhamaññāya athattānaṃ vadhissati.

3829. Pākahaṃsā ca sumukha suhemā hemasuttacā,
koñcī samuddatīreva kapaṇā nūna rucchati.[6]

3830. Evaṃ mahanto lokassa appameyyo mahāgaṇī,
ekitthimanusoceyya na idaṃ[7] paññavatomiva.[8]

3831. Vāto va gandhamādeti ubhayaṃ chekapāpakaṃ,
bālo āmakapakkaṃ va lolo andho va āmisaṃ.

3832. Avinicchayaññū atthesu mandova paṭibhāsi maṃ,
kiccākiccaṃ na jānāsi sampatto kālapariyāyaṃ.

3833. Aḍḍhummatto udīresi yo seyyā[9] maññasitthiyo,
bahusādhāraṇā hetā soṇḍānaṃva surāgharaṃ.

---

[1] tassa - Syā.
[2] saṃyamāno - PTS.
[3] iccevaṃ - Ma, Syā.
[4] paggayha - Ma, Syā.
[5] hariyamāno - Syā; hariyyamāno - PTS.
[6] ruccati - Syā.
[7] nayidaṃ - Ma, Syā.
[8] paññavatāmiva - Ma.
[9] seyyo - Syā.

3825. Ông là người làm công cho đức vua, ông hãy hoàn thành ý muốn của chính đức vua ấy. Tại nơi ấy, đức vua Saṃyamana sẽ hành xử theo ý định của ngài."

3826. Được nói như thế, gã bẫy chim đã nâng hai con chim có lông vàng, có sắc vàng bằng hai tay, rồi cẩn thận đặt xuống trong cái lồng.

3827. Khi cả hai con chim có màu sắc sáng chói ấy đã ở trong lồng, gã thợ săn đã ra đi, mang theo chim thiên nga Sumukha và chim chúa Dhataraṭṭha.

3828. Trong khi bị mang đi, chim chúa Dhataraṭṭha đã nói với Sumukha điều này: "Này Sumukha, trẫm lo sợ vô cùng về nàng thiên nga với cặp chân có dấu hiệu màu vàng. Sau khi biết được việc hành quyết chúng ta, thì nàng sẽ tự kết liễu bản thân.

3829. Này Sumukha, hoàng hậu Suhemā, con gái thiên nga chúa Pāka, có làn da đẹp màu vàng, bị khốn khổ, chắc chắn sẽ khóc lóc, tựa như con cò khóc than ở bên bờ biển."

3830. "Bậc vĩ đại ở thế gian, có phẩm chất vô lượng, có hội chúng đông đảo như vầy mà có thể sầu tư về một nữ nhân, việc này dường như không có ở bậc trí tuệ.

3831. Tựa như làn gió mang đi cả hai loại hương, thơm và thối, tựa như trẻ con thơ dại ăn cả hai loại trái cây, sống và chín, tựa như kẻ tham lam bị mù quáng về vật chất, –

3832. – bệ hạ tỏ ra như là kẻ ngu muội không biết xét đoán về các hành động đúng sai, bệ hạ không biết được việc cần làm hay không cần làm khi đạt đến chặng cuối của cuộc đời.

3833. Bệ hạ lải nhải như kẻ nửa điên khi bệ hạ nghĩ rằng các nữ nhân là cao quý. Bởi vì, các nữ nhân là chung chạ đối với số đông, tựa như quán rượu là dành cho những kẻ say sưa.

3834. Māyā cesā[1] marīcī ca[2] soko rogo cupaddavo,[3]
kharā ca[4] bandhanā cetā maccupāso guhāsayo,[5]
tāsu yo vissase poso so naresu narādhamo.

3835. Yaṃ vuddhehi[6] upaññātaṃ ko taṃ ninditumarahati,
mahābhūtitthiyo nāma lokasmiṃ udapajjisuṃ.[7]

3836. Khiḍḍā paṇihitā tyāsu rati tyāsu patiṭṭhitā,
bījāni tyāsu rūhanti yadidaṃ sattā pajāyare,
tāsu ko nibbide poso pāṇamāsajja pāṇahi.[8]

3837. Tvameva nañño sumukha thīnaṃ atthesu yuñjasi,
tassa tyājja[9] bhaye jāte bhītena jāyate mati.

3838. Sabbo hi saṃsayaṃ patto bhayaṃ bhīrū titikkhati,
paṇḍitā ca mahattāno[10] atthe yuñjanti duyyuje.

3839. Etadatthāya rājāno sūramicchanti mantinaṃ,
paṭibāhati yaṃ sūro āpadaṃ attapariyāyaṃ.

3840. Mā no ajja vikantiṃsu rañño sūdā mahānase,
tathāhi vaṇṇo pattānaṃ phalaṃ veḷuṃva taṃ vadhi.

3841. Mutto[11] na icchi[12] oḍḍetuṃ[13] sayaṃ bandhaṃ upāgami,
sopajja saṃsayaṃ patto atthaṃ gaṇhāhi mā mukhaṃ.

---

[1] cetā - Syā.
[2] marīcīva - Syā; marīci ca - PTS.
[3] sokā rogā cupaddavā - Syā.
[4] kharāva - Syā.
[5] maccupāsā guhāsayā - Ma, Syā.
[6] vuḍḍhehi- Syā.
[7] upapajjisuṃ - Syā, PTS.
[8] pāṇibhi - Ma, Syā, PTS.
[9] tyajja - Ma, Syā, PTS.
[10] mahantāno - Ma, Syā; mahantā no - PTS.
[11] muttopi - Ma, Syā, PTS.
[12] necchasi - Syā.
[13] uḍḍetuṃ - Ma, Syā, PTS.

3834. Các nàng ấy là xảo trá, thất thường, sầu muộn, bệnh tật, bất hạnh, ương bướng, và là sự trói buộc. Các nàng ấy là bẫy sập của Thần Chết, là nơi chứa đựng sự giấu giếm. Người nam nào tin tưởng các nàng ấy, kẻ ấy là người nam hạ liệt trong số những người nam."

3835. "Phụ nữ được biết đến do các sự tăng trưởng, người nào xứng đáng để chê bai phụ nữ. Những người phụ nữ gọi là có đức tính vĩ đại đã sanh lên ở thế gian.

3836. Việc vui đùa được hình thành ở các nàng ấy, sự thích thú được thiết lập ở các nàng ấy, các mầm sống lớn lên trong (tử cung của) các nàng ấy, nghĩa là các chúng sanh được sanh ra. Người nam nào có thể nhàm chán các nàng ấy, sau khi đã kề cận hơi thở của các nàng ấy bằng những hơi thở của bản thân?

3837. Này Sumukha, chính khanh chứ không ai khác gắn bó trong các nhu cầu đối với phụ nữ. Hôm nay, khi nỗi sợ hãi của khanh đây đã sanh khởi, do kinh sợ mà ý niệm được sanh ra.

3838. Bởi vì, khi đạt đến sự hoài nghi (về mạng sống), tất cả (chúng sanh) đều cam chịu nỗi sợ hãi và khiếp đảm, còn các bậc sáng suốt, có vị thế cao cả, gắn bó với những mục đích khó đeo đuổi.

3839. Vì mục đích này, các vị vua muốn có người dũng cảm làm vị cố vấn. Người dũng cảm chặn đứng cơn hoạn nạn (xảy đến cho người chủ) và có khả năng thực hiện sự bảo vệ cho bản thân.

3840. Hôm nay, chớ để những người nấu ăn của đức vua ở nhà bếp xẻ thịt chúng ta. Tựa như trái ở cây tre đã hại chết cây tre ấy, tương tự y như thế, màu sắc của cặp cánh hại chết chúng ta.

3841. Kẻ được tự do đã không muốn bay đi, tự mình đã đi vào sự giam cầm. Hôm nay, khanh đây đã đạt đến sự hoài nghi (về mạng sống). Khanh hãy nắm lấy mục đích, chớ miệng mồm.

3842. So taṃ[1] yogaṃ payuñjassu yuttaṃ dhammūpasaṃhitaṃ,
tavaṃ[2] pariyāpadānena mama pāṇesanaṃ cara.

3843. Mā bhāyi patataṃ seṭṭha nahi bhāyanti tādisā,
ahaṃ yogaṃ payuñjissaṃ yuttaṃ dhammūpasaṃhitaṃ,
mama pariyāpadānena khippaṃ pāsā pamokkhasi.

3844. Sa[3] luddo haṃsakājena[4] rājadvāraṃ upāgami,
paṭivedetha maṃ rañño dhataraṭṭhāyamāgato.

3845. Te disvā puññasaṅkāse ubho lakkhaññasammate,[5]
khalu saññamano[6] rājā amacce ajjhabhāsatha.

3846. Detha luddassa vatthāni annaṃ pānañca[7] bhojanaṃ,
kāmaṃ karo hiraññassa yāvanto esa[8] icchati.

3847. Disvā luddaṃ pasannattaṃ kāsirājā tadābravi,[9]
yadāyaṃ[10] samma khemaka puṇṇā haṃsehi tiṭṭhati.

3848. Kathaṃ ruciṃ majjhagataṃ[11] pāsahattho upāgami,
okiṇṇaṃ ñātisaṅghehi nimajjhimaṃ[12] kathaṃ gahi.

3849. Ajja me sattamā ratti ādānāni[13] upāsato,
padametassa anvesaṃ appamatto ghaṭassito.[14]

3850. Athassa padamaddakkhiṃ carato adanesanaṃ,[15]
tatthāhaṃ odahiṃ pāsaṃ evetaṃ[16] dijamaggahiṃ.

3851. Ludda dve ime sakuṇā atha ekoti bhāsasi,
cittannu te vipariyattaṃ[17] ādu[18] kinnu jigiṃsasi.[19]

3852. Yassa lohitakā tāḷā[20] tapaneyyanibhā[21] subhā,
uraṃ saṃhacca tiṭṭhanti so me bandhaṃ upāgami.

---

[1] tvaṃ - Syā, PTS.
[2] tava - Ma, Syā, PTS.
[3] so - Ma, Syā, PTS.
[4] haṃsakācena - PTS.
[5] lakkhaṇasammate - Ma, Syā.
[6] saṃyamano - Ma; saññamāno - PTS.
[7] annapānañca - PTS.
[8] yāvanto eva - PTS.
[9] kāsirājā tadabravi - Ma; kāsirājetadabravi - Syā; kāsirājā tadābravī - PTS.
[10] yadyāyaṃ - Ma.
[11] rucimajjhagataṃ - Ma, Syā.
[12] nimmajjhimaṃ - Ma, Syā.
[13] adanāni - Ma.
[14] bhavassito - PTS.
[15] ādanesanaṃ - Syā, PTS.
[16] evaṃ taṃ - Ma; evantaṃ - Syā.
[17] vipariyatthaṃ - PTS.
[18] adu - Ma; ādū - Syā.
[19] jigīsasi - Ma.
[20] tālā - Ma, Syā.
[21] tapanīyanibhā - Ma; tapaneyyānibhā - Syā.

3842. Khanh đây hãy áp dụng phương pháp thích hợp, có liên quan đến đạo lý ấy. Khanh hãy đi tìm kiếm mạng sống cho trẫm theo phương thức của khanh.”

3843. “Thưa bậc cao cả của loài chim, ngài chớ sợ hãi; bởi vì những vị như ngài không sợ hãi. Thần sẽ áp dụng phương pháp thích hợp, có liên quan đến đạo lý. Theo phương thức của thần, ngài sẽ mau chóng thoát khỏi cái bẫy.”

3844. Gã thợ săn ấy đã đi đến gần cổng hoàng cung với giỏ chim thiên nga (nói rằng): “Xin các vị hãy trình báo về tôi với đức vua như vầy: ‘Chim thiên nga chúa Dhataraṭṭha này đã đến.’”

3845. Thật vậy, sau khi nhìn thấy cả hai con chim có sự tương đương về phước báu, đã được công nhận về đặc điểm, đức vua, với tâm kiềm chế, đã nói với các quan đại thần rằng:

3846. “Hãy ban cho gã thợ săn các vải vóc, cơm, nước, và vật thực. Hãy thực hiện ước muốn về vàng của gã; gã muốn chừng nào thì hãy ban cho gã chừng ấy.”

3847. Sau khi nhìn thấy gã thợ săn có trạng thái đã được tươi tỉnh, đức vua xứ Kāsi khi ấy đã nói rằng: “Này khanh Khemaka, nếu hồ nước này tồn tại, được tràn ngập với những con chim thiên nga –

3848. – làm thế nào với chiếc bẫy cầm tay mà khanh đã đi đến gần con thiên nga đang vui chơi ở giữa bầy? Làm thế nào khanh đã bắt được con thiên nga hạng nhất được che khuất bởi tập thể thân quyến?”

3849. “Hôm nay là đêm thứ bảy của thần trong lúc thần kề cận các địa điểm kiếm ăn (của chim thiên nga), trong lúc thần ẩn trong cái lu, không xao lãng, theo dõi dấu chân của chim thiên nga ấy.

3850. Và thần đã nhìn thấy dấu chân của con chim trong lúc nó đang đi tìm kiếm thức ăn. Tại nơi ấy, thần đã đặt xuống cái bẫy, thần đã bắt được con chim ấy như vậy.”

3851. “Này thợ săn, đây có hai con chim, mà khanh nói về một con. Vậy có phải tâm của khanh bị lầm lẫn, hay là khanh ao ước điều gì?”

3852. “Con thiên nga nào có ba sọc đỏ, lấp lánh giống như vàng, kéo dài xuống đến ngực, con chim ấy đã đi vào bẫy của thần.

3853. Athāyaṃ bhassaro pakkhī abaddho baddhamāturaṃ,[1]
ariyaṃ bruvāno[2] aṭṭhāsi cajanto[3] mānusiṃ giraṃ.

3854. Atha kinnu dāni[4] sumukha hanuṃ saṃhacca tiṭṭhasi,
ādu[5] me parisaṃ patto bhayā bhīto na bhāsasi.

3855. Nāhaṃ kāsipati bhīto ogayha parisaṃ tava,
nāhaṃ bhayā na bhāsissaṃ vākyaṃ atthasmiṃ[6] tādise.

3856. Na te abhisaraṃ passe na rathe napi[7] pattike,
nāssa cammaṃva[8] kīṭaṃ vā vammite[9] ca dhanuggahe.

3857. Na hiraññaṃ suvaṇṇaṃ vā nagaraṃ vā sumāpitaṃ,
okiṇṇaparikhaṃ[10] duggaṃ daḷhamaṭṭālakoṭṭhakaṃ,
yattha paviṭṭho sumukha bhāyitabbaṃ na bhāyasi.

3858. Na me abhisarenattho[11] nagarena dhanena vā,
apathena pathaṃ yāma antalikkhe carā mayaṃ.

3859. Sutāva[12] paṇḍitā tyamhā nipuṇā atthacintakā,[13]
bhāsematthavatiṃ vācaṃ saccevassa[14] patiṭṭhito.

3860. Kiñca tuyhaṃ asaccassa anariyassa karissati,
musāvādissa luddassa bhaṇitampi subhāsitaṃ.

3861. Taṃ brāhmaṇānaṃ vacanā imaṃ khemiṃ akārayi,[15]
abhayañca tayā ghuṭṭhaṃ imāyo dasadhā disā.

3862. Ogayha te pokkharaṇiṃ vippasannodakaṃ suciṃ,
pahūtañcādanaṃ[16] tattha ahiṃsā cettha pakkhinaṃ.

---

[1] abandho bandhamāturaṃ - Syā.
[2] brūhanto - Syā.
[3] vadanto - Syā.
[4] atha kiṃ dāni - Ma; kathannudāni - Syā.
[5] adu - Ma, PTS; ādū - Syā.
[6] atthamhi - Ma; atthasmi - Syā.
[7] nāpi - PTS.
[8] cammaṃ vā - PTS.
[9] vammine - Syā, PTS.
[10] otiṇṇaṃ parikhaṃ - PTS.
[11] abhissarenattho - Syā.
[12] sutā ca - Ma, Syā, PTS.
[13] catthacintakā - Syā.
[14] sacce cassa - Ma, Syā, PTS.
[15] khemamakārayi - Ma, Syā.
[16] pahūtaṃ khādanaṃ - Syā.

3853. Còn con chim thiên nga sáng chói này, không bị bắt, trong lúc thốt ra giọng nói con người, đã đứng nói điều cao thượng với con chim bị dính bẫy đang khổ sở."

3854. "Thế mà giờ đây, này chim Sumukha, tại sao ngươi đứng đó, ngậm miệng lại? Phải chăng đến với hội chúng của trẫm, ngươi bị sợ hãi khiếp đảm nên không nói?"

3855. "Tâu vị chúa của xứ Kāsi, tôi không bị khiếp đảm sau khi đi vào hội chúng của bệ hạ. Khi có cơ hội như thế này, không phải vì sợ hãi mà tôi không nói ra lời."

3856. "Trẫm nhìn thấy ngươi không có đoàn tùy tùng, không có xa binh, cũng không có bộ binh, không có mảnh da chắn tên hay tấm mộc che, và không có các cung thủ đã được vũ trang, –

3857. – không vàng thô hay vàng ròng, hoặc thành phố đã khéo được kiến tạo với tường thành bao bọc, hiểm trở, với tháp canh và trạm gác vững chãi, này chim Sumukha, nơi nào ngươi đã đi vào, ngươi không sợ hãi vật đáng sợ hãi (ở nơi ấy)."

3858. "Tôi không có nhu cầu về đoàn tùy tùng, về thành phố hay về tài sản. Chúng tôi di chuyển ở lối đi không phải là lối đi, chúng tôi du hành ở không trung.

3859. Chúng tôi đã được biết tiếng là sáng suốt, khôn khéo, có sự suy nghĩ tốt đẹp. Nếu bệ hạ đã an trú ở sự chân thật, chúng tôi sẽ nói lời nói có lợi ích.

3860. Và nếu bệ hạ không chân thật, không cao thượng, có lời nói dối trá, tàn bạo, thì lời khéo nói được nói ra sẽ làm được điều gì cho bệ hạ?

3861. Do lời nói của các vị Bà-la-môn, bệ hạ đã cho xây dựng hồ nước Khemī này. Và bệ hạ đã thông báo về sự an toàn ở mười phương hướng này.

3862. Sau khi lội xuống hồ sen có nước trong trẻo, tinh khiết, các loài chim tìm thấy vô số thức ăn ở nơi ấy và sự vô hại ở nơi này.

3863. Idaṃ sutvāna nigghosaṃ āgatamhā[1] tavantike,
te te baddhasmā[2] pāsena etaṃ te bhāsitaṃ musā.

3864. Musāvādaṃ purakkhatvā icchālobhañca pāpakaṃ,
ubhosandhiṃ atikkamma asātaṃ upapajjati.

3865. Nāparajjhāma sumukha napi lobhā vamaggahiṃ,
sutā ca paṇḍitātyattha nipuṇā atthacintakā.[3]

3866. Appevatthavatiṃ vācaṃ vyākareyyuṃ[4] idhāgatā,
tathā taṃ samma nesādo vutto sumukha maggahi.

3867. Neva bhītā[5] kāsipati upanītasmiṃ[6] jīvite,
bhāsematthavatiṃ vācaṃ sampattā kālapariyāyaṃ.

3868. Yo migena migaṃ hanti pakkhiṃ vā[7] pana pakkhinā,
sutena vā sutaṃ kiṇe[8] kiṃ anariyataraṃ tato.

3869. Yo ca ariyarudaṃ[9] bhāse anariyadhammamavassito,[10]
ubho so dhaṃsate lokā idha ceva parattha ca.

3870. Na majjetha yasaṃ patto na vyathe[11] pattasaṃsayaṃ,
vāyametheva kiccesu saṃvare vivarāni ca.

3871. Ye vaddhā[12] abbhatikkantā sampattā kālapariyāyaṃ,
idha dhammaṃ caritvāna evete[13] tidivaṃ gatā.

3872. Idaṃ sutvā kāsipati dhammamattani pālaya,
dhataraṭṭhañca muñcāhi haṃsānaṃ pavaruttamaṃ.

3873. Āharantūdakaṃ pajjaṃ āsanañca mahārahaṃ,
pañjarato pamokkhāmi dhataraṭṭhaṃ yasassinaṃ.

---

[1] āgatamha - Ma; āgat' asmā - PTS.
[2] bandhasma - Ma; bandhasmā - Syā.
[3] catthacintakā - Syā.
[4] byāhareyyuṃ - Ma, Syā.
[5] bhūtā - Syā.
[6] upanītasmi - Ma, Syā.
[7] pakkhīnaṃ - Syā.
[8] kiṇyā - Ma; kilyā - Syā.
[9] yo cāriyarudaṃ - Ma, Syā.
[10] anariyadhammavassito - Ma, Syā, PTS.
[11] byādhe - Ma, Syā.
[12] vuddhā - Ma; vuḍḍhā - Syā.
[13] evaṃte - Ma; evaṃ te - Syā.

3863. Sau khi nghe lời thông báo này, chúng tôi đã đi đến hồ nước của bệ hạ. Chúng tôi đây đã bị dính vào cái bẫy của bệ hạ; lời đã nói ấy của bệ hạ là sự dối trá.

3864. Người xem trọng lời nói dối trá và sự tham lam xấu xa do ước muốn sẽ bỏ qua cả hai sự kết nối (với loài người và cõi Trời), rồi tái sanh vào chốn khổ đau."

3865. "Này chim Sumukha, chúng tôi không phạm lỗi lầm, cũng không vì tham lam mà trẫm đã giữ chim lại. Các con chim thiên nga đã được nghe nói là sáng suốt, khôn khéo, có sự suy nghĩ tốt đẹp.

3866. Có lẽ chúng sẽ nói lời nói có lợi ích khi đi đến nơi này. Này bạn chim, điều ấy là như thế. Này Sumukha, gã bẫy chim, được trẫm chỉ bảo, nên đã giữ chim lại."

3867. "Tâu vị chúa của xứ Kāsi, không phải bị khiếp đảm khi bị đưa đến gần cái chết, mà chúng tôi nói lời nói có lợi ích khi đã đạt đến chặng cuối của cuộc đời.

3868. Kẻ nào giết thú bằng thú mồi (đã được huấn luyện), hoặc giết chim bằng chim mồi, hoặc ép buộc chim phải thuyết giảng bằng sự trói buộc vào cái bẫy, có việc nào khác thô bỉ hơn việc ấy?

3869. Và kẻ nào nói lời nói cao thượng mà xử sự bằng hành động có tính chất không cao thượng, kẻ ấy hủy hoại cả hai kiếp sống, không những kiếp này mà cả kiếp sau nữa.

3870. Người đạt được danh vọng không nên say đắm, người (lâm cảnh hiểm nghèo) có sự hoài nghi về mạng sống không nên sầu khổ, nên nỗ lực trong các việc cần phải làm và nên che đậy các khuyết điểm.

3871. Những người đức độ, khi đã trải qua cuộc sống, khi đã đạt đến chặng cuối của cuộc đời, sau khi đã thực hành thiện pháp ở đời này, những người như vậy sẽ đi đến cõi Trời.

3872. Sau khi lắng nghe lời này, tâu vị chúa của xứ Kāsi, bệ hạ hãy gìn giữ bản thân ở trong thiện pháp, và bệ hạ hãy trả tự do cho Dhataraṭṭha, bậc cao quý tối thượng của loài thiên nga."

3873. "Hãy mang lại nước rửa chân, dầu thoa chân, và chiếc ghế vô cùng quý giá, trẫm sẽ phóng thích chim Dhataraṭṭha có danh tiếng ra khỏi chiếc lồng, –

3874. Tañca senāpatiṃ dhīraṃ nipuṇaṃ atthacintakaṃ,
yo sukho[1] sukhito rañño[2] dukkhite hoti dukkhito.

3875. Etādisā[3] kho arahanti[4] piṇḍamasnātu bhattuno,
yathāyaṃ sumukho rañño pāṇasādhāraṇo sakhā.

3876. Pīṭhañca sabbasovaṇṇaṃ aṭṭhapādaṃ manoramaṃ,
maṭṭhaṃ kāsikapatthinnaṃ[5] dhataraṭṭho upāvisi.

3877. Kocchañca sabbasovaṇṇaṃ veyyagghaparisibbitaṃ,
sumukho ajjhupāvekkhi[6] dhataraṭṭhassa anantaraṃ.[7]

3878. Tesaṃ kañcanapattehi puthu ādāya kāsiyo,
haṃsānaṃ abhihāresuṃ[8] aggaṃ rañño[9] pavāsitaṃ.

3879. Disvā abhihaṭaṃ[10] aggaṃ kāsirājena pesitaṃ,
kusalo khattadhammānaṃ tato pucchi anantarā.

3880. Kacci[11] bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayaṃ,
kacci raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammenamanusissati.[12]

3881. Kusalañceva me haṃsa atho haṃsa anāmayaṃ,
atho raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammenamanusissati.[13]

3882. Kacci bhoto amaccesu doso koci na vijjati,
kaccinnu te[14] tavatthesu nāvakaṅkhanti jīvitaṃ.

3883. Atho pi me amaccesu doso koci na vijjati,
atho pi te mamatthesu nāvakaṅkhanti jīvitaṃ.

3884. Kacci te sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī,
puttarūpayasūpetā tava chandavasānugā.

3885. Atho me sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī,
puttarūpayasūpetā mama chandasānugā.

3886. Kacci raṭṭhaṃ anuppīḷaṃ akutoci upaddavaṃ,
asāhasena dhammena samena manusissati.[15]

---

[1] sukhe - Ma, Syā, PTS.
[2] raññe - Ma.
[3] ediso - Ma, Syā; etādiso - PTS.
[4] arahati - Ma, Syā, PTS.
[5] kāsikamatthannaṃ - Ma; kāsikavatthinaṃ - Syā, PTS.
[6] ajjhapāvekkhi - Syā; ajja pāvekkhi - PTS.
[7] dhataraṭṭhassanantarā - Ma, Syā, PTS.
[8] abhihāreyyuṃ - PTS.
[9] aggarañño - Ma, PTS.
[10] abhihataṃ - Syā.
[11] kaccinnu - Ma, PTS; kacci nu - Syā.
[12] dhammena manusāsasi - Ma; dhammena anusāsasi - Syā.
[13] dhammenaṃ manusāsahaṃ - Ma; dhammenaṃ anusāsahaṃ - Syā.
[14] kacci ca te - Ma, Syā.
[15] manusāsasi - Ma; anusāsasi - Syā.

3874. – cùng với chim tướng quân sáng trí, khôn khéo, có sự suy nghĩ tốt đẹp ấy, là vị được hạnh phúc khi chim chúa hạnh phúc, bị khổ đau khi chim chúa bị khổ đau.

3875. Những vị như thế ấy thật sự xứng đáng, như là chim Sumukha này, bằng hữu chí cốt của chim chúa. Hãy để vị ấy ăn thức ăn dành cho chủ nhân."

3876. Và chim chúa Dhataraṭṭha đã ngồi vào chiếc ghế toàn bộ bằng vàng, có tám chân, làm thích ý, được đánh bóng, được phủ lên bằng lụa xứ Kāsi.

3877. Và chim Sumukha đã ngồi lên chiếc ghế nệm, toàn bộ bằng vàng, được viền quanh bằng da hổ, kế bên chim chúa Dhataraṭṭha.

3878. Nhiều cư dân xứ Kāsi đã mang lại thức ăn cao quý của đức vua bằng những tô chén bằng vàng và đã dâng lên hai con chim thiên nga ấy.

3879. Sau khi nhìn thấy vật cao quý đã được dâng lên, đã được ra lệnh bởi đức vua xứ Kāsi, chim chúa Dhataraṭṭha, thiện xảo về các pháp của dòng Sát-đế-ly, khi ấy đã tuần tự thăm hỏi rằng:

3880. "Phải chăng bệ hạ được an khang? Phải chăng bệ hạ được vô sự? Phải chăng đất nước này được phồn thịnh và bệ hạ lãnh đạo một cách đúng đắn?"[1]

3881. "Này chim thiên nga, trẫm được an khang. Và này chim thiên nga, trẫm được vô sự. Còn đất nước này được phồn thịnh, và trẫm lãnh đạo một cách đúng đắn."

3882. "Phải chăng bất cứ lỗi lầm nào đều không tìm thấy ở các quan đại thần của bệ hạ? Phải chăng họ không tiếc rẻ mạng sống cho những mục đích của bệ hạ?"

3883. "Bất cứ lỗi lầm nào cũng đều không tìm thấy ở các quan đại thần của trẫm. Họ không tiếc rẻ mạng sống cho những mục đích của trẫm."

3884. "Phải chăng người vợ tương xứng với bệ hạ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của bệ hạ?"

3885. "Còn người vợ tương xứng với trẫm có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của trẫm."

3886. "Phải chăng đất nước không bị áp bức? Không có tai họa từ bất cứ đâu? Bệ hạ lãnh đạo không dùng bạo lực, một cách chính trực, bình đẳng?"

[1] Các câu kệ 3880 - 3885 tương tự như các câu kệ 3774 - 3775 ở các trang 331 và 333.

3887. Atho raṭṭhaṃ anuppīḷaṃ akutoci upaddavaṃ,
asāhasena dhammena samena manusissati.[1]

3888. Kacci santo apacitā asanto parivajjitā,
no ce[2] dhammaṃ niraṅkatvā adhammamanuvattasi.

3889. Santo ca me apacitā asanto parivajjitā,
dhammamevānuvattāmi[3] adhammo me niraṅkato.

3890. Kacci nānāgataṃ[4] dīghaṃ samavekkhasi khattiya,
kacci na matto[5] madanīye paralokaṃ na santasi.

3891. Nāhaṃ anāgataṃ[6] dīghaṃ samavekkhāmi pakkhima,
ṭhito dasasu dhammesu paralokaṃ na santase.[7]

3892. Dānaṃ sīlaṃ pariccāgaṃ ajjavaṃ[8] maddavaṃ tapaṃ,
akkodhaṃ avihiṃsañca khantiñca avirodhanaṃ.

3893. Iccete kusale dhamme ṭhite passāmi attani,
tato me jāyate pīti somanassañcanappakaṃ.

3894. Sumukho ca acintetvā vissaji[9] pharusaṃ giraṃ,
bhāvadosamanaññāya asmākāyaṃ vihaṅgamo.

3895. So kuddho pharusaṃ vācaṃ nicchāresi ayoniso,
yānasmāsu na vijjanti na idaṃ[10] paññavatāmiva.

3896. Atthi metaṃ[11] atisāraṃ vegena manujādhipa,
dhataraṭṭhe ca baddhasmiṃ[12] dukkhaṃ me vipulaṃ ahu.

3897. Tvaṃ no pitāva[13] puttānaṃ bhūtānaṃ dharaṇīriva,
asmākaṃ adhipannānaṃ khamassu rājakuñjara.

3898. Etaṃ te[14] anumodāma yaṃ bhāvaṃ na nigūhasi,
khīlaṃ pabhindasī pakkhi ujukosi vihaṅgama.

---

[1] manusāsahaṃ - Ma;
anusāsahaṃ - Syā.
[2] ca - Syā.
[3] dhamme c' evānuvattāmi - PTS.
[4] kacci nunāgataṃ - Syā.
[5] kacci matto - Ma, Syā, PTS.
[6] ahaṃ anāgataṃ - Syā;
n' ahaṃ anāgataṃ - PTS.
[7] santasiṃ - Syā.
[8] ājjavaṃ - Syā.
[9] visajji - Ma, Syā.
[10] nayidaṃ - Ma, Syā.
[11] me taṃ - Ma, Syā.
[12] bandhasmiṃ - Syā.
[13] tvam pitā viya - PTS.
[14] evaṃ te - Ma;
evante - Syā;
etan te - PTS.

3887. "Còn đất nước không bị áp bức. Không có tai họa từ bất cứ đâu. Trẫm lãnh đạo không dùng bạo lực, một cách chính trực, bình đẳng."

3888. "Phải chăng những người tốt được tôn vinh, những kẻ xấu bị xa lánh? Phải chăng bệ hạ chối bỏ pháp chính trực và cai trị một cách không chính trực?"

3889. "Những người tốt được trẫm tôn vinh, những kẻ xấu bị xa lánh. Trẫm cai trị vô cùng chính trực, pháp không chính trực bị trẫm chối bỏ."

3890. "Tâu vị Sát-đế-lỵ, phải chăng bệ hạ quan tâm (mạng sống ở) tương lai là không dài lâu? Phải chăng bệ hạ không say đắm các đối tượng làm cho say đắm, không hãi sợ về kiếp sống sau?"

3891. "Này chim thiên nga, trẫm có quan tâm (mạng sống ở) tương lai là không dài lâu. Trẫm trụ vững ở mười pháp (của vị vua). Trẫm không hãi sợ về kiếp sống sau.

3892. Bố thí, trì giới, thí xả, ngay thẳng, nhu hòa, khắc khổ, không giận dữ, không hãm hại, nhẫn nại, và không đối chọi.

3893. Trẫm nhận thấy bản thân đứng vững ở mười thiện pháp này. Từ đó, hỷ lạc và sự vui mừng sanh lên ở trẫm không phải là ít.

3894. Còn con chim Sumukha này không suy nghĩ, không biết rõ khuyết điểm về bản thể của chúng tôi, nên đã tuôn ra lời nói khiếm nhã.

3895. Bị bực tức, chim ấy đã thốt ra lời nói khiếm nhã không đúng cách về những điều không có ở chúng tôi; dường như việc này không có ở các bậc trí tuệ."

3896. "Tâu vị thống trị loài người, có sự thất thố ấy ở nơi tôi do sự hấp tấp. Khi chim chúa Dhataraṭṭha bị dính bẫy, nỗi khổ đau vô vàn đã có ở nơi tôi.

3897. Bệ hạ đối với chúng tôi tựa như người cha đối với những đứa con, tựa như trái đất đối với các sinh linh. Tâu bậc tượng vương, xin bệ hạ tha thứ cho những điều đã mạo phạm của chúng tôi."

3898. "Trẫm tùy hỷ với việc này của khanh, về việc khanh không che giấu bản thể. Khanh đã phá tan sự ngăn cách. Này chim, khanh thật thẳng thắn."

3899. Yaṃ kiñci ratanaṃ atthi kāsirājanivesane,
rajataṃ jātarūpañca muttā veḷuriyā bahū.

3900. Maṇayo saṅkhamuttañca vatthakaṃ[1] haricandanaṃ,
ajinaṃ dantabhaṇḍañca lohaṃ kālāyasaṃ[2] bahuṃ,
etaṃ dadāmi vo vittaṃ isseraṃ[3] vissajāmi vo.

3901. Addhā apacitā tyamhā sakkatā ca rathesabha,
dhammesu vattamānānaṃ tvaṃ no ācariyo bhava.

3902. Ācariyasamanuññātā tayā anumatā mayaṃ,
taṃ padakkhiṇato katvā ñātī[4] passemarindama.[5]

3903. Sabbarattiṃ cintayitvā mantayitvā yathā tathaṃ,
kāsirājā anuññāsi haṃsānaṃ pavaruttamaṃ.

3904. Tato ratyā vivasane[6] suriyassuggamanaṃ[7] pati,
pekkhato kāsirājassa bhavanā te[8] vigāhisuṃ.

3905. Te aroge anuppatte disvāna parame dije,
keketi[9] makaruṃ haṃsā puthusaddo ajāyatha.

3906. Te patītā pamuttena bhattunā bhattugāravā,
samantā parikariṃsu aṇḍajā laddhapaccayā.

3907. Evaṃ mittavataṃ atthā sabbe honti padakkhiṇā,
haṃsā yathā dhataraṭṭhā ñātisaṅghamupāgamun ”ti.
Mahāhaṃsajātakaṃ.

3. SUDHĀBHOJANAJĀTAKAṂ

3908. *Neva kiṇāmi napi[10] vikkiṇāmi
na cāpi me sannicayo ca atthi,[11]
sukiccharūpaṃ catidaṃ[12] parittaṃ
patthodano nālamayaṃ duvinnaṃ.[13]

---

[1] vatthikaṃ - Syā.
[2] kāḷāyasaṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] issariyaṃ - Ma; issaraṃ - Syā, PTS.
[4] ñātiṃ - Ma.
[5] passemurindama - Ma, Syā.
[6] vivasāne - Ma.
[7] sūriyuggamanaṃ - Ma; suriyuggamanaṃ - PTS.
[8] bhavanato - Ma, Syā.
[9] kekāti - Ma, Syā.
[10] na - Syā.
[11] idhatthi - Syā.
[12] vatidaṃ - Ma, Syā, PTS.
[13] duvindaṃ - PTS.

* ‘Neva kiṇāmi napi vikkiṇāmī ’tyādi imā ekavīsati gāthāyo heṭṭhā dvādasanipāte kosiyajātakepi dissanti. Imasmimpi ṭhāne āgatā. Aṭṭhakathācariyo pana ‘naguttame girivare gandhamādane ’ti ito paṭṭhāya sudhābhojanajātakaṃ dassesī ti.

3899. Bất cứ báu vật nào có ở cung điện của đức vua xứ Kāsi: bạc, vàng, ngọc trai, ngọc bích là có nhiều.

3900. Các viên ngọc ma-ni, xà cừ, vải vóc, trầm hương vàng, da linh dương, hộp ngà voi, đồng, sắt đen là có nhiều. Trẫm ban của cải này cho các khanh. Trẫm bàn giao quyền hành cho các khanh."

3901. "Quả thật chúng tôi đã được bệ hạ nể trọng và tôn vinh, tâu đấng thủ lãnh xa binh, trong lúc chúng tôi tiến hành các thiện pháp, bệ hạ hãy là vị thầy của chúng tôi.

3902. Được chấp thuận bởi vị thầy, được đồng ý bởi bệ hạ, tâu đấng thuần phục kẻ thù, bệ hạ hãy cho phép chúng tôi đi nhiễu vòng quanh bệ hạ, hãy cho phép chúng tôi gặp lại các thân quyến."

3903. Sau khi suy nghĩ trọn đêm, sau khi đã thảo luận căn cứ vào sự thật, đức vua xứ Kāsi đã chuẩn y cho bậc cao quý tối thượng của loài thiên nga.

3904. Sau đó, vào lúc cuối đêm, khi mặt trời mọc lên, trong lúc đức vua xứ Kāsi đang nhìn xem, hai con chim ấy đã lao đi từ cung điện của đức vua.

3905. Sau khi nhìn thấy hai con chim ưu tú ấy khỏe mạnh trở về, các con chim thiên nga đã làm tiếng kêu '*ke-ka*,' và có âm thanh ầm ĩ đã sanh lên.[1]

3906. Hớn hở với việc chim chúa đã được giải thoát, có sự tôn kính đối với chim chúa, các loài noãn sanh, với chốn nương tựa đã đạt được, đã quây tròn ở xung quanh.

3907. Các lợi ích của những người có bạn bè là như vậy. Tất cả đều được tốt lành, giống như hai con chim thiên nga dòng dõi Dhataraṭṭha đã trở về với tập thể thân quyến.

Đại Bổn Sanh Thiên Nga. [534]

3. BỔN SANH THỨC ĂN CỦA THẦN TIÊN

(Lời triệu phú Kosiya keo kiệt)
3908. "Ta chẳng những không mua, mà cũng không bán,
Thậm chí, sự tích lũy của ta cũng không có.
Phần có được vô cùng khó khăn này quả thật là ít ỏi.
Lượng cháo này không đủ cho hai người."[2]

[1] Ba câu kệ 3905, 3906, 3907 giống ba câu kệ 3802, 3803, 3804 ở các trang 335 và 337.
[2] Các câu kệ 3908 - 3928 giống như các câu kệ 1722 - 1742 ở *Kosiyajātakaṃ - Bổn Sanh Kẻ Keo Kiệt Kosiya* [470] của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV 32, các trang 426 - 431).

3909. Appamhā appakaṃ dajjā anumajjhato majjhakaṃ,
bahumhā bahukaṃ dajjā adānaṃ nūpapajjati.[1]

3910. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca,
ariyaṃ maggaṃ[2] samārūha[3] nekāsī labhate sukhaṃ.

3911. Moghañcassa hutaṃ hoti moghañcāpi samīhitaṃ,
atithismiṃ yo nisinnasmiṃ eko bhuñjati bhojanaṃ.

3912. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca,
ariyaṃ maggaṃ samārūha nekāsī labhate sukhaṃ.

3913. Saccaṃ tassa[4] hutaṃ hoti saccañcāpi samīhitaṃ,
atithismiṃ yo nisinnasmiṃ neko bhuñjati bhojanaṃ.

3914. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca,
ariyaṃ maggaṃ samārūha nekāsī labhate sukhaṃ.

3915. Sarañca juhati yo so[5] bahukāya gayāya ca,
doṇe timbarutitthasmiṃ sīghasote mahāvahe.

3916. Atra cassa hutaṃ hoti atra cassa samīhitaṃ
atithismiṃ yo nisinnasmiṃ neko bhuñjati bhojanaṃ.

3917. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca,
ariyaṃ maggaṃ samārūha nekāsī labhate sukhaṃ.

3918. Balisaṃ hi[6] so niggilati[7] dīghasuttaṃ sabandhanaṃ,
atithismiṃ yo nisinnasmiṃ eko bhuñjati bhojanaṃ.

3919. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca,
ariyaṃ maggaṃ samārūha nekāsī labhate sukhaṃ.

3920. Uḷāravaṇṇā vata brāhmaṇā ime
ayañca vo sunakho kissa hetu,
uccāvacaṃ vaṇṇanibhaṃ vikubbati
akkhātha no brāhmaṇā kenu[8] tumhe.

---

[1] nupapajjati - Ma, Syā; na upapajjati - PTS.
[2] ariyamaggaṃ - Ma, Syā, evamuparipi.
[3] samāruha - Syā, evamuparipi.
[4] saccañcassa - Ma.
[5] juhati poso - Ma, Syā.
[6] baḷisañhi - Ma.
[7] nigilati - Ma, Syā.
[8] ke nu - Ma, Syā; ko nu - PTS.

(Lời vị Bà-la-môn, do Thiên Chủ Sakka cải trang)
3909. “Nên bố thí chút ít từ phần của cải chút ít. Nên bố thí vừa phải từ phần của cải vừa phải. Nên bố thí nhiều từ phần của cải có nhiều. Không bố thí không được chấp nhận.

3910. Này Kosiya, vì lý do đó ta nói với ông rằng: Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không đạt được hạnh phúc.”

(Lời vị Bà-la-môn, do Thần Mặt Trăng cải trang)
3911. “Kẻ nào một mình thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi đó, việc cúng tế của kẻ này là rỗng không, việc gắng sức (tạo lập tài sản) cũng là rỗng không.

3912. Này Kosiya, vì lý do đó ta nói với ông rằng: Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không đạt được hạnh phúc.”

(Lời vị Bà-la-môn, do Thần Mặt Trời cải trang)
3913. “Người nào không một mình thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi đó, việc cúng tế của người ấy là chân thật, việc gắng sức (tạo lập tài sản) cũng là chân thật.

3914. Này Kosiya, vì lý do đó ta nói với ông rằng: Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không đạt được hạnh phúc.”

(Lời vị Bà-la-môn, do xa phu Mātali cải trang)
3915. “Người nào đi đến và cúng tế ở hồ nước, cũng như ở sông Bahukā, ở hồ sen Gayā, ở bến tắm Doṇa, ở bến tắm Timbaru, ở dòng nước chảy xiết, ở dòng nước lũ lớn, –

3916. – người nào không một mình thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi đó, việc cúng tế của người này là có kết quả, việc gắng sức (tạo lập tài sản) là có kết quả.

3917. Này Kosiya, vì lý do đó ta nói với ông rằng: Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không đạt được hạnh phúc.”

(Lời vị Bà-la-môn, do nhạc sĩ Thiên đình Pañcasikha cải trang)
3918. “Kẻ nào một mình thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi đó, kẻ ấy nuốt vào chính cái lưỡi câu có sợi cước dài, có sự trói buộc.

3919. Này Kosiya, vì lý do đó ta nói với ông rằng: Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không đạt được hạnh phúc.”

(Lời triệu phú Kosiya keo kiệt)
3920. Các vị Bà-la-môn này quả thật có giai cấp cao quý.
Và đây là con chó của các vị, nguyên nhân là thế nào?
Nó biến hóa thành cao, thấp, có màu sắc và ánh sáng.
Thưa các vị Bà-la-môn, các vị hãy giải thích cho chúng tôi các vị là ai?”

3921. Cando ca suriyo ca[1] ubho idhāgatā
ayaṃ pana mātali devasārathi,
sakkohamasmi tidasānamindo
eso ca kho pañcasikhoti vuccati.

3922. Pāṇissarā mutiṅgā ca[2] murajāḷambarāni ca,[3]
suttamenaṃ pabodhenti paṭibuddho ca nandati.

3923. Ye kecime maccharino kadariyā
paribhāsakā samaṇabrāhmaṇānaṃ,
idheva nikkhippa sarīradehaṃ
kāyassa bhedā nirayaṃ vajanti.

3924. Ye kecime suggatimāsasānā[4]
dhamme ṭhitā saṃyame saṃvibhāge,
idheva nikkhippa sarīradehaṃ
kāyassa bhedā sugatiṃ vajanti.

3925. Tvaṃ no[5] ñāti purimāsu jātisu
so maccharī rosako[6] pāpadhammo,
taveva atthāya idhāgatamhā
mā pāpadhammo nirayaṃ apattha.[7]

3926. Addhā hi maṃ vo[8] hitakāmā yaṃ maṃ samanusāsatha,
sohaṃ tathā karissāmi sabbaṃ vuttaṃ hitesibhi.

3927. Esāhamajjeva[9] upāramāmi
na cāpahaṃ[10] kiñci kareyya pāpaṃ,
na cāpi me kiñci adeyyamatthi
na cāpi datvā udakampahaṃ pibe.[11]

3928. Evañca me dadato sabbakālaṃ
bhogā ime[12] vāsava khīyissanti,
tato ahaṃ pabbajissāmi sakka
hitvāna kāmāni yathodhikāni.

3929. Naguttame girivare gandhamādane
modanti tā devavarābhipālitā,
athāgamā isivaro sabbalokagū
supupphitaṃ dumavarasākhamādiya.

---

[1] sūriyo ca - Ma.
[2] mudiṅgā ca - Ma, Syā.
[3] murajālambarāni ca - Ma, Syā, PTS.
[4] suggatimāsamānā - Ma; sugatimāsasānā - Syā.
[5] nosi - Syā; no si - PTS.
[6] kosiyo - Syā.
[7] gamittha - Ma.
[8] me te - Syā.
[9] esohamajjeva - Syā.
[10] na cāpihaṃ - Ma, Syā.
[11] udakaṃ pivāmi - Ma, Syā.
[12] bhogāpi me - Syā.

(Lời Thiên Chủ Sakka)
3921. "Cả hai vị Canda (mặt trăng) và Suriya (mặt trời) đã đi đến nơi này.
Còn đây là Mātali, vị xa phu của Thiên giới.
Ta là Sakka, Chúa của cõi Tam Thập.
Và vị kia được gọi là Pañcasikha.

3922. Các điệu nhạc, các trống nhỏ, các trống một mặt, và các trống lớn đánh thức kẻ ấy đang ngủ say. Và người ấy vui mừng khi được thức tỉnh.

3923. Những kẻ nào bỏn xẻn, keo kiệt,
những kẻ mắng nhiếc các vị Sa-môn và Bà-la-môn,
ngay ở nơi này, sau khi rời bỏ cơ thể thân xác,
do sự hoại rã của thân, chúng di chuyển đến địa ngục.

3924. Những người nào đang mong mỏi cõi Trời,
đứng vững ở đạo đức, ở sự tự chế ngự, và ở sự san sẻ,
ngay ở nơi này, sau khi rời bỏ cơ thể thân xác,
do sự hoại rã của thân, chúng di chuyển đến chốn an vui.

3925. Ông là thân quyến của chúng tôi ở những kiếp sống trước.
Ông đây bỏn xẻn, có tánh khiêu khích, có bản chất ác độc.
Vì lợi ích cho chính ông mà chúng tôi đã đi đến nơi này.
Mong sao cho kẻ có bản chất ác độc chớ đọa vào địa ngục."

(Lời triệu phú Kosiya keo kiệt)
3926. "Các ngài quả thật là những người mong muốn điều lợi ích cho tôi, nên các ngài mới chỉ dạy cho tôi. Tôi đây sẽ thực hành đúng theo mọi điều đã được nói ra bởi các bậc hữu ân.

3927. Ngay từ hôm nay, tôi đây ngưng hẳn,
và tôi cũng sẽ không làm bất cứ điều gì ác độc,
cũng không có bất cứ cái gì mà tôi không thể bố thí,
và tôi cũng sẽ không uống nước khi tôi chưa bố thí.

3928. Và trong khi tôi bố thí vào mọi lúc như vậy,
thưa Thiên Chủ Vāsava, các của cải này sẽ cạn kiệt.
Kế đó, tôi sẽ xuất gia, thưa Thiên chủ Sakka,
sau khi tôi đã từ bỏ các dục đến hết mức (của chúng)."

3929. Ở trên đỉnh núi, ở ngọn núi cao quý Gandhamādana,
các nàng tiên nữ ấy vui sướng, được Thiên Chủ Sakka bảo vệ.
Rồi vị ẩn sĩ cao quý, bậc thông hiểu tất cả thế gian, đã đi đến,
cầm theo cành cây cao quý khéo trổ đầy hoa.

3930. Suciṃ sugandhaṃ tidasehi sakkataṃ
pupphuttamaṃ amaravarehi sevitaṃ,
aladdha maccehi vā dānavehi vā[1]
aññatra devehi tadārahaṃ hidaṃ.[2]

3931. Tato catasso kanakattacūpamā
uṭṭhāya nāriyo pamadādhipā muniṃ,
āsā ca saddhā ca tato sirī hirī[3]
iccabravuṃ nārada[4] devabrāhmaṇaṃ.

3932. Sace anuddiṭṭhaṃ tayā mahāmuni
pupphaṃ imaṃ pārichattassa brahme,
dadāhi no sabbagati[5] te ijjhatu
tvampi[6] no hohi yatheva vāsavo.

3933. Taṃ yācamānābhisamekkha nārado
iccabravī saṅkalahaṃ udīrayi,
na mayhamatthatthi imehi koci naṃ
yā yeva vo seyyasī sā piḷayhatha.[7]

3934. Tvaṃ nottamovābhisamekkha[8] nārada,
yassicchasi tassaṃ[9] anuppavecchasu,
yassā hi no nārada tvaṃ padassasi
sā yeva no hohiti[10] seṭṭhasammatā.

3935. Akallametaṃ vacanaṃ sugatte
ko brāhmaṇo ko kalahaṃ[11] udīraye,
gantvāna bhūtādhipameva pucchatha
sace na jānātha idhuttamādhamaṃ.[12]

3936. Tā nāradena paramappakopitā
udīritā vaṇṇamadena mattā,
sakāse[13] gantvāna sahassacakkhuno
pucchiṃsu bhūtādhipaṃ kā nu seyyasi.

3937. Tā disvā āyattamanā purindado
iccabravī devavaro katañjalī,
sabbāva vo hotha sugatte[14] sādisī
ko neva bhadde kalahaṃ udīrayi.

---

[1] aladdhamaññehi va dānavehi - Syā.
[2] hitaṃ - Syā.
[3] sirī tato hirī - Ma, Syā.
[4] nāradaṃ - Syā.
[5] sabbā gati - Ma, Syā.
[6] tuvampi - Ma.
[7] piḷandhatha - Ma; pilandhatu - Syā.
[8] nottamevābhisamekkha - Ma, Syā.
[9] tassā - Ma.
[10] hehiti - Ma, Syā.
[11] saṃkalahaṃ - Ma.
[12] idhuttamadhammaṃ - Syā.
[13] sakāsaṃ - Syā.
[14] subhagge - Syā.

3930. Là loại hoa hạng nhất, tinh khiết, có hương thơm ngát, được chư Thiên trân trọng, được chư Thiên cao quý sử dụng. Loài người hoặc các hạng A-tu-la không đạt được, ngoại trừ chư Thiên, bởi vì hoa xứng đáng với các vị ấy.

3931. Sau đó, bốn tiên nữ có làn da tương tự như vàng, những nữ nhân lão luyện trong việc quyến rũ, đã đứng lên chào bậc hiền trí. Các nàng Āsā (hy vọng), Saddhā (đức tin), rồi Sirī (may mắn), và Hirī (liêm sỉ) đã nói với vị Bà-la-môn của Thiên giới tên Nārada rằng:

3932. "Thưa bậc đại hiền trí, nếu bông hoa san hô này chưa được ngài chỉ định (cho ai), thưa vị Bà-la-môn, xin ngài hãy cho chúng tôi. Mong rằng mọi ước nguyện đều được thành tựu đến ngài. Đối với chúng tôi, ngài cũng giống như là Thiên Chủ Vāsava."

3933. Trong khi các nàng ấy cầu xin bông hoa, vị Nārada sau khi xem xét,
đã nói lời khơi lên cuộc tranh cãi, và đã nói rằng:
"Không có bất cứ lợi ích gì cho ta với những bông hoa này.
Nàng nào là tốt nhất trong số các nàng, hãy để nàng ấy chưng diện."

3934. "Thưa vị Nārada tối thượng, xin ngài hãy xem xét chúng tôi,
ngài thích nàng nào thì ngài hãy tặng cho nàng ấy.
Bởi vì, thưa vị Nārada, nàng nào trong số chúng tôi mà ngài sẽ ban cho,
chính nàng ấy sẽ được công nhận là hạng nhất trong số chúng tôi."

3935. "Này cô nàng có cơ thể xinh xắn, lời nói ấy không thích hợp,
vị Bà-la-môn nào, người nào lại có thể nói lời khơi lên cuộc tranh cãi?
Các nàng hãy đi và hỏi chính Sakka, vị chúa tể của các sinh linh,
nếu các nàng không biết ai hơn ai kém ở nơi này."

3936. Được bảo (hãy đi và hỏi), các nàng ấy, đắm say với sự kiêu hãnh về sắc đẹp, trở nên bực bội tột độ với vị Nārada, sau khi đi đến nơi hiện diện của đấng Ngàn Mắt, đã hỏi Sakka, vị chúa tể của các sinh linh, rằng: "Vậy nàng nào là tốt nhất?"

3937. Nhìn thấy các nàng ấy có ý nôn nóng, vị đã bố thí trước đây,
bậc cao quý của chư Thiên, với bàn tay chắp lại, đã nói rằng:
"Này các cô nàng có cơ thể xinh xắn, tất cả các nàng đều bằng nhau.
Này các cô nàng hiền thục, ai đã nói lời khơi lên cuộc tranh cãi như vậy?"

3938. Yo sabbalokaṃ carako[1] mahāmuni
dhamme ṭhito nārado saccanikkamo,
so no bravī[2] girivare gandhamādane
gantvāna bhūtādhipameva pucchatha
sace na jānātha idhuttamādhamaṃ.[3]

3939. Asu[4] brahāraññacaro mahāmunī
nādatvā bhattaṃ varagatte bhuñjati,
viceyya dānāni dadāti kosiyo
yassā hi so dassati sāva seyyasī.

3940. Asūhi[5] yo sammati dakkhiṇaṃ disaṃ
gaṅgāya tīre himavantapasmanī,[6]
sa kosiyo dullabhapānabhojano
tassa sudhaṃ pāpaya devasārathi.

3941. Sa[7] mātalī devavarena pesito
sahassayuttaṃ abhiruyha[8] sandanaṃ,
sa khippameva[9] upagamma assamaṃ
adissamāno munino sudhaṃ adā.

3942. Udaggihuttaṃ upatiṭṭhato hi me
pabhaṅkaraṃ lokatamonuduttamaṃ,
sabbāni bhūtāni aticca[10] vāsavo
ko neva me pāṇisu kiṃ sudhodahi.

3943. Saṃkhūpamaṃ setamatulyadassanaṃ
suciṃ sugandhaṃ piyarūpamabbhutaṃ,
adiṭṭhapubbaṃ mama jātacakkhuhi[11]
kā devatā pāṇisu kiṃ sudhodahi.

3944. Ahaṃ mahindena mahesi pesito
sudhābhihāsiṃ turito mahāmuni,
jānāsi maṃ mātali devasārathi
bhuñjassu bhattuttamaṃ mā vicārayi.[12]

3945. Bhuttā ca sā dvādasa hanti pāpake
khudaṃ[13] pipāsaṃ aratiṃ daraklamaṃ,[14]
kodhūpanāhañca vivādapesunaṃ
sītuṇhatandiñca rasuttamaṃ idaṃ.

---

[1] sabbalokaccarito - Ma.
[2] so nobravi - Ma.
[3] idhuttamadhammaṃ - Syā.
[4] asū - Syā.
[5] asū hi - Ma, Syā, PTS.
[6] himavantapassani - Ma; himavantapassini - Syā.
[7] so - Syā.
[8] abhirūyha - PTS.
[9] sukhippameva - Ma, Syā.
[10] adhicca - Ma, Syā.
[11] jātu cakkhubhi - Ma.
[12] bhattuttama mābhivārayi - Ma; bhattuttamaṃ mābhivārayi - Syā.
[13] khuddaṃ - Syā.
[14] darathaṃ kilaṃ - Syā; duraklamaṃ - PTS.

3938. "Bậc đại hiền trí, vị du hành đến tất cả thế gian,
bậc đứng vững ở thiện pháp, ngài Nārada có sự nỗ lực về sự thật,
vị ấy đã nói với chúng tôi tại ngọn núi cao quý Gandhamādana rằng:
'Các nàng hãy đi và hỏi chính Sakka, vị chúa tể của các sinh linh,
nếu các nàng không biết ai hơn ai kém ở nơi này.'"

(Lời Thiên Chủ Sakka nói với bốn tiên nữ)
3939. "Có bậc đại hiền trí như vầy sống ở khu rừng rộng lớn.
Này cô nàng có thân hình cao quý, vị ấy không ăn khi chưa bố thí thức ăn.
Vị Kosiya bố thí các vật thí sau khi đã chọn lọc,
bởi vì vị ấy sẽ cho đến nàng nào, thì chính nàng ấy là tốt nhất."

(Lời Thiên Chủ Sakka nói với xa phu Mātali)
3940. "Có vị như vầy cư ngụ ở hướng Nam,
bên bờ sông Gaṅgā, nơi sườn núi Hi-mã-lạp,
vị ấy là Kosiya, có sự đạt được khó khăn về nước uống và thực phẩm.
Này vị xa phu của Thiên giới, hãy giúp cho vị ấy thức ăn của thần tiên."

3941. Được phái đi bởi Thiên Chủ Sakka, vị Mātali ấy
đã bước lên cỗ xe được thắng một ngàn con ngựa.
Vị ấy, sau khi đi đến khu ẩn cư vô cùng nhanh chóng,
đã tàng hình, rồi trao thức ăn của thần tiên cho vị hiền trí.

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Kosiya và xa phu Mātali)
3942. "Ngay trong khi ta đang chăm sóc việc cúng tế thần nước, thần lửa,
và mặt trời tối thượng, vật xua tan bóng tối ở thế gian,
vị Thiên Chủ Vāsava vượt trội tất cả các sanh linh,
hay người nào đã đặt thức ăn của thần tiên gì đó ở hai bàn tay của ta?

3943. Nó có bề ngoài không thể sánh bằng, có màu trắng, giống như vỏ ốc, tinh khiết, có hương thơm, có hình dáng đáng yêu, lạ lùng, chưa từng được thấy trước đây với cặp mắt bẩm sinh của ta. Có phải vị Thiên thần nào đó đã đặt thức ăn của thần tiên ở hai bàn tay (của ta)?"

3944. "Thưa vị đại ẩn sĩ, tôi đã được phái đi bởi Thiên Chủ Inda vĩ đại,
tôi đã vội vã mang lại thức ăn của thần tiên, thưa bậc đại hiền trí.
Ngài hãy nhận biết tôi là 'Mātali, vị xa phu của Thiên giới.'
Xin ngài hãy thọ dụng thực phẩm tối thượng, chớ chối từ.

3945. Và thực phẩm ấy tiêu diệt mười hai ác pháp:
sự đói, sự khát, sự chán nản, sự bứt rứt, sự mỏi mệt,
sự giận dữ, sự hằn học, sự tranh cãi, việc nói đâm thọc,
sự lạnh, sự nóng, và sự dã dượi; vật này có hương vị tối thượng."

3946. Na kappati mātali mayha bhuñjituṃ
pubbe adatvā iti me vatuttamaṃ,
na cāpi ekāsanamariyapūjitaṃ[1]
asaṃvibhāgī ca sukhaṃ na vindati.

3947. Thīghātakā yecime pāradārikā[2]
mittadduno ye ca sapanti subbate,
sabbeva[3] te maccharīpañcamādhamā
tasmā adatvā udakampi nāsmiye.[4]

3948. Yo[5] hitthiyā vā purisassa vā pana
dassāmi dānaṃ vidusampavaṇṇitaṃ,
saddhā vadaññū idha vītamaccharā
bhavanti hete sucisammasammatā.[6]

3949. Ato mutā[7] devavarena pesitā
kaññā catasso kanakattacūpamā,
āsā ca saddhā ca sirī tato hirī[8]
taṃ assamaṃ āgamuṃ[9] yattha kosiyo.

3950. Tā disvā sabbo paramappamodito[10]
subhena vaṇṇena sikhārivaggino,
kaññā catasso caturo catuddisā
iccabravī mātalino ca[11] sammukhā.

3951. Purimaṃ disaṃ kā tvaṃ pabhāsi devate
alaṅkatā tāravarāva osadhī,
pucchāmi taṃ kañcanavelliviggahe
ācikkha me tvaṃ katamāsi devatā.

3952. Sirāhaṃ[12] devī manujesu[13] pūjitā
apāpasattūpanisevinī sadā,
sudhāvivādena tavantimāgatā
taṃ maṃ sudhāya varapañña bhājaya.

3953. Yassāhamicchāmi sudhaṃ[14] mahāmuni
sa[15] sabbakāmehi naro pamodati,
sirīti maṃ jānahi[16] jūhatuttama
taṃ maṃ sudhāya varapañña bhājaya.

---

[1] ekāsnamarīyapūjitaṃ - Ma.
[2] yekecime paradārikā - Syā.
[3] sabbe ca - Ma, PTS.
[4] nāsniye - Ma.
[5] so - Ma, Syā, PTS.
[6] sucisaccasammatā - Ma, Syā, PTS.
[7] matā - Ma, Syā.
[8] sirī hirī tato - PTS.
[9] āgamu - Ma, Syā.
[10] sabbā paramappamoditā - Ma, Syā.
[11] mātalinova - Syā.
[12] sirāha - Ma, Syā.
[13] devīmanujebhi - Ma.
[14] sukhaṃ - PTS.
[15] so - Ma, Syā.
[16] jānāhi - Syā.

3946. "Này Mātali, không đúng đắn đối với ta để thọ hưởng
mà không bố thí trước đó,' như thế đối với ta là sự hành trì tối thượng.
Thêm nữa, việc ăn một mình không phải là sự cúng dường cao thượng;
người không có sự san sẻ không tìm thấy hạnh phúc (nhân thiên).

3947. Những kẻ giết hại phụ nữ và những kẻ nào ngoại tình, những kẻ phản bội bạn bè và những kẻ nào chửi rủa các bậc có sự hành trì tốt đẹp, và những kẻ có sự bỏn xẻn là thứ năm, tất cả những kẻ ấy là thấp thỏi. Vì thế, khi không bố thí, ngay cả nước uống ta cũng không thọ dụng.

3948. Bởi vì, ta đây sẽ ban phát vật thí đã được các bậc hiểu biết khen ngợi đến người nữ và luôn cả người nam. Ở đây, những người có đức tin, rộng lượng, đã xa lìa tánh bỏn xẻn, những người này được công nhận là trong sạch và đúng đắn."

3949. Kế đến, được chấp thuận và được phái đi bởi Thiên Chủ Sakka,
bốn tiên nữ có làn da tương tự như vàng:
Āsā (hy vọng), Saddhā (đức tin), rồi Sirī (may mắn), và Hirī (liêm sỉ),
đã đi đến khu ẩn cư ấy, nơi vị Kosiya cư ngụ.

3950. Sau khi nhìn thấy các nàng ấy, vị Kosiya trở nên cực kỳ vui mừng toàn diện. Bốn nàng tiên nữ với vẻ đẹp, với màu sắc, tựa như những đốm lửa cháy thành ngọn, đứng ở bốn phương. Còn vị Kosiya khôn ngoan, từ phía đối diện với xa phu Mātali, đã nói thế này:

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Kosiya và tiên nữ Sirī)
3951. "Hỡi vị Thiên nhân, nàng là ai mà chiếu sáng phương Đông?
Nàng được trang điểm tựa như ngôi sao Mai cao quý trong số các vì sao.
Hỡi cô nàng có thân thể tựa như cột trụ vàng, ta hỏi nàng:
Nàng hãy báo cho ta biết nàng là vị Thiên nhân nào?"

3952. "Thiếp là Sirī (may mắn), nữ Thần được tôn vinh bởi loài người, luôn luôn có sự gần gũi với những chúng sanh không ác xấu. Do việc tranh cãi về phần thức ăn của thần tiên, thiếp đi đến gặp ngài. Thưa bậc có trí tuệ cao quý, xin ngài hãy chia sẻ phần thức ăn của thần tiên cho thiếp đây.

3953. Thưa bậc đại hiền trí, thiếp muốn người nào được sung sướng, thì người ấy được vui thích với tất cả các dục lạc. Thưa bậc ưu tú trong số các vị cúng tế thần lửa, xin ngài hãy nhận biết thiếp là 'Nữ thần Sirī.' Thưa bậc có trí tuệ cao quý, xin ngài hãy chia sẻ phần thức ăn của thần tiên cho thiếp đây."

3954. Sippena vijjācaraṇena buddhiyā
narā upetā paguṇā sakammunā,[1]
tayā vihīnā na labhanti kiñcanaṃ[2]
tayidaṃ na sādhu yadidaṃ tayā[3] kataṃ.

3955. Passāmi posaṃ alasaṃ mahagghasaṃ
sudukkulīnampi arūpimaṃ naraṃ,
tayānugutto siri jātimaṃ api[4]
peseti dāsaṃ viya bhogavā sukhī.

3956. Taṃ taṃ asaccaṃ avibhajjaseviniṃ
jānāmi mūḷhaṃ vidurānupātiniṃ,
na tādisī arahati āsanūdakaṃ
kuto sudhā gaccha na mayha ruccasi.

3957. Kā sukkadāṭhā paṭimutta[5]kuṇḍalā
cittaṅgadā kambuvimaṭṭhadhārinī,
osittavaṇṇaṃ paridayha sobhasi[6]
kusaggirattaṃ apiḷayha mañjariṃ.

3958. Migīva bhantā saracāpadhārinā
virādhitā mandamiva udikkhasi,
ko te dutiyo idha mandalocane
na bhāyasi ekikā kānane vane.

3959. Na me dutiyo idhamatthi kosiya
masakkasārappabhavamhi devatā,
āsā sudhāsāya tavantimāgatā
taṃ maṃ sudhāya varapañña bhājaya.

3960. Āsāya yanti vāṇijā dhanesino
nāvaṃ samāruyha parenti aṇṇave,
te tattha sīdanti athopi ekadā
jīnādhanā enti vinaṭṭhapābhatā.

3961. Āsāya khettāni kasanti kassakā
vapanti bījāni karontupāyaso,[7]
ītīnipātena avuṭṭhitāya[8] vā
na kiñci vindanti tato phalāgamaṃ.

---

[1] sakammanā - PTS.
[2] kiñci naṃ - Syā.
[3] yatā - Syā.
[4] jātimāmapi - Ma, Syā, PTS.
[5] paṭimukka - Ma.
[6] sobhati - Syā.
[7] karonti 'pāyaso - PTS.
[8] avuṭṭhikāya - PTS.

3954. "Những người có được tài nghệ, có kiến thức và đức hạnh, trí hiểu biết, được thuần thục do sự nỗ lực của bản thân, họ lại không thành đạt bất cứ điều gì do sự bỏ bê của nàng. Điều này do nàng đã tạo ra, điều này là không tốt đẹp.

3955. Ta nhìn thấy kẻ lười biếng, ham ăn,
kẻ có gia tộc vô cùng thấp kém, không có vóc dáng,
nhưng được nàng bảo hộ nên cũng có sự vẻ vang, có dòng dõi;
gã sai bảo tôi tớ như là người có của cải, có sự sung sướng.

3956. Vì thế, ta biết được nàng không chân thật, có sự phục vụ không hợp lý, mê muội, có sự hãm hại người sáng suốt. Người như nàng không xứng đáng chỗ ngồi và nước uống, từ đâu mà có thức ăn của thần tiên? Nàng hãy đi đi, nàng không làm ta vui thích."

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Kosiya và tiên nữ Āsā)

3957. "Nàng là ai mà có răng nhọn trắng ngần, có các bông tai cẩn ngọc trai, có vòng đeo tay nhiều màu sắc, mặc y phục bóng láng bằng vàng? Nàng chiếu sáng rực rỡ sau khi khoác lên mảnh vải mang màu sắc của những hạt nước lấp lánh, sau khi cài vào chùm hoa màu đỏ rực như ngọn lửa cỏ *kusa*.

3958. Tựa như con nai bị gã thợ săn mang túi tên bắn trượt đang đi quanh quẩn, nàng ngước nhìn tựa như kẻ ngây ngô. Hỡi nàng có cặp mắt ngơ ngác của loài nai, nàng không sợ hãi khi chỉ một mình ở khu rừng cây rộng lớn, ai là bạn đồng hành của nàng ở nơi này?"

3959. "Thưa ngài Kosiya, không có bạn đồng hành của thiếp ở nơi này. Thiếp là Thiên nhân, xuất thân từ Masakkasāra (cung Trời Đạo Lợi). Thiếp là Āsā (hy vọng), do lòng ao ước phần thức ăn của thần tiên, thiếp đi đến gặp ngài. Thưa bậc có trí tuệ cao quý, xin ngài hãy chia sẻ phần thức ăn của thần tiên cho thiếp đây."

3960. "Các thương buôn có sự tầm cầu tài sản ra đi với niềm hy vọng.
Sau khi bước lên thuyền, chúng vượt qua các biển cả.
Cho đến một hôm, chúng bị đắm thuyền ở nơi ấy,
chúng lâm cảnh các tài sản bị mất mát, các vật mang theo bị tiêu tan.

3961. Các nông dân cày bừa các thửa ruộng với niềm hy vọng,
chúng gieo trồng các hạt giống, và làm việc theo kế hoạch.
Do gặp phải tai ương, hoặc do không có mưa,
họ không có được bất cứ thành tựu kết quả gì từ việc làm ấy.

3962. Athattakārāni karonti bhattusu
āsaṃ purakkhatvā narā sukhesino,
te bhatturatthā atigāḷhitā puna
disā panassanti aladdha kiñcanaṃ.[1]

3963. Jahitva[2] dhaññañca dhanañca ñātake
āsāya saggādhimanā sukhesino,
tapanti lūkhampi tapaṃ cirantaraṃ[3]
kummaggamāruyha[4] parenti duggatiṃ.

3964. Āsā visaṃvādikasammatā ime
āse sudhāsaṃ[5] vinayassu attani,
na tādisī arahati āsanūdakaṃ
kuto sudhā gaccha na mayha ruccasi.

3965. Daddallamānā yasasā yasassinī
jighañña[6]nāmavhayanaṃ disaṃ pati,
pucchāmi taṃ kañcanavelliviggahe
ācikkha me tvaṃ katamāsi devatā.

3966. Saddhāhaṃ[7] devī manujesu[8] pūjitā
apāpasattūpinasevinī sadā,
sudhāvivādena tavantimāgatā
taṃ maṃ sudhāya varapañña bhājaya.

3967. Dānaṃ damaṃ cāgamathopi saṃyamaṃ
ādāya saddhāya karonti hekadā,
theyyaṃ musā kūṭamathopi pesunaṃ
karonti heke puna viccutā tayā.

3968. Bhariyāsu poso sadisīsu pekkhavā
sīlūpapannāsu patibbatāsupi,
vinetvā[9] chandaṃ kuladhītiyāsupi[10]
karoti saddhaṃ pana[11] kumbhadāsiyā.

---

[1] kiñci naṃ - Syā.
[2] hitvāna - Ma.
[3] cirattaraṃ - Syā.
[4] kumaggamāruyha - Ma.
[5] sudhāya - Syā, PTS.
[6] dighañña - PTS.
[7] saddhāha - Ma, Syā.
[8] devīmanujehi - Ma.
[9] vinetvāna - Ma.
[10] kulitthiyāsupi - Ma, Syā.
[11] puna - Ma, Syā.

3962. Rồi những người thực hành bổn phận vì các chủ nhân,
những người tầm cầu hạnh phúc, chú trọng niềm hy vọng.
Vì lợi ích của chủ nhân, họ còn bị hành hạ thậm tệ (bởi kẻ thù).
Họ trốn chạy các phương, sau khi không đạt được bất cứ quyền lợi gì.

3963. Sau khi bỏ lại lúa gạo và tài sản cho các thân quyến, những người có sự hướng tâm đến cõi Trời, có sự tầm cầu hạnh phúc với niềm hy vọng, thực hành khổ hạnh hành hạ thân xác trong một thời gian dài. sau khi bước vào đạo lộ sai trái, họ rơi vào cảnh giới khổ đau.

3964. Những người này được biết rằng là dễ bị lừa dối bằng sự hy vọng. Này nàng Āsā, nàng hãy gạt bỏ (ý tưởng về) thức ăn của thần tiên cho bản thân. Người như nàng không xứng đáng chỗ ngồi và nước uống, từ đâu mà có thức ăn của thần tiên? Nàng hãy đi đi, nàng không làm ta vui thích."

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Kosiya và tiên nữ Saddhā)

3965. "Này cô nàng có danh tiếng, trong khi đang chói sáng về danh tiếng, nàng lại đứng ở hướng bị đặt tên với tên gọi thấp kém (hướng Tây). Hỡi cô nàng có thân thể tựa như cột trụ vàng, ta hỏi nàng: Nàng hãy báo cho ta biết nàng là vị Thiên nhân nào?"

3966. "Thiếp là Saddhā (đức tin), nữ Thần được tôn vinh bởi loài người, luôn luôn có sự gần gũi với những chúng sanh không ác xấu. Do việc tranh cãi về phần thức ăn của thần tiên, thiếp đi đến gặp ngài. Thưa bậc có trí tuệ cao quý, xin ngài hãy chia sẻ phần thức ăn của thần tiên cho thiếp đây."

3967. "Một lúc nào đó, họ chấp nhận và vì niềm tin họ thực hiện
việc bố thí, việc rèn luyện, việc thí xả, rồi việc tự kiềm chế.
Hơn nữa, khi bị nàng bỏ rơi, một số người thực hiện
việc trộm cướp, việc nói dối, việc gian lận, rồi việc nói đâm thọc.

3968. Người đàn ông có sự yêu thương ở những người vợ như thế này,
ở những người nữ thành tựu tư cách và chung thủy.
Sau khi không còn lòng ham muốn ở những người con gái có gia thế,
người đàn ông lại thể hiện niềm tin ở cô gái điếm.

3969. Tvameva saddhe paradārasevinī
pāpaṃ karosi kusalampi rañcasi,[1]
na tādisī arahasi[2] āsanūdakaṃ
kuto sudhā gaccha na mayha ruccasi.

3970. Jighaññarattiṃ aruṇasmimūhate[3]
yā dissatī uttamarūpavaṇṇinī,
tathūpamā maṃ paṭibhāsi devate
ācikkha me tvaṃ katamāsi accharā.

3971. Kāḷā[4] nidāgheriva aggajātiva[5]
anileritā lohitapattamālinī,
kā tiṭṭhasi mandamivāvalokayaṃ[6]
bhāsesamānāva giraṃ na muñcasi.

3972. Hirāhaṃ[7] devī manujesu[8] pūjitā
apāpasattūpanisevinī sadā
sudhāvivādena tavantimāgatā
sā taṃ[9] na sakkomi sudhampi yācituṃ
kopīnarūpā viya yācanatthiyā.[10]

3973. Dhammena ñāyena sugatte lacchasi
eso hi dhammo nahi yācanā sudhā,
taṃ taṃ ayācantimahaṃ nimantaye
sudhāya[11] yampicchasi[12] tampi dammi te.

3974. Sā tvaṃ mayā ajja sakamhi assame
nimantitā kañcanavelliviggahe,
tuvaṃ[13] hi me sabbarasehi pūjiyā
taṃ pūjayitvāna sudhampi asmiye.[14]

3975. Sā kosiyenānumatā jutīmatā
addhā hirī rammaṃ pāvisi yassamaṃ,
udaññavantaṃ[15] phalamariyapūjitaṃ
apāpasattūpanisevitaṃ[16] sadā.

3976. Rukkhaggahaṇā bahukettha pupphitā
ambā piyālā panasā ca kiṃsukā,
sobhañjanā loddamathopi padmakā
kekā ca[17] bhaṅgā tilakā ca pupphitā.

---

[1] kusalaṁ niriñcasi - Syā;
kusalam pi riñcasi - PTS.
[2] arahati - Ma, Syā.
[3] dighaññarattiṃ aruṇasmi ūhate - PTS.
[4] kālā - Ma, PTS.
[5] aggijāriva - Ma, Syā;
aggijāt' iva - PTS.
[6] mandamigāvalokayaṃ - Ma;
mandamigāva lokayaṃ - Syā.
[7] hirāha - Ma, Syā, PTS.
[8] devīmanujehi - Ma.
[9] sāhaṃ - Ma, Syā.
[10] yācanitthiyā - Ma, Syā.
[11] sudhaṃ yaṃ - Syā.
[12] yañcicchasi - Ma, Syā.
[13] tvaṃ - PTS.
[14] asniye - Ma.
[15] udakavantaṃ - Ma, Syā.
[16] apāpasattūpanisevinī - Syā.
[17] ketakā ca - Syā.

3969. Này nàng Saddhā, chính nàng có sự phục vụ (kẻ ve vãn) vợ của người khác, chính nàng làm điều xấu xa và bỏ bê thiện pháp. Người như nàng không xứng đáng chỗ ngồi và nước uống, từ đâu mà có thức ăn của thần tiên? Nàng hãy đi đi, nàng không làm ta vui thích."

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Kosiya và tiên nữ Hirī)
3970. "Vào lúc tàn đêm, khi mặt trời mọc lên,
nàng xuất hiện với vóc dáng và sắc đẹp tuyệt trần.
Hỡi vị Thiên nhân, nàng hiện ra với ta có hình dạng như thế ấy.
Nàng hãy báo cho ta biết nàng là vị tiên nữ nào?

3971. Tựa như loài dây leo *kāḷā* có chùm hoa với những lá màu đỏ vào mùa khô hạn run rẩy trước gió tựa như ngọn lửa, nàng là ai mà đứng nhìn xuống tựa như kẻ ngây ngô, dường như đang suy tính câu nói mà không thốt nên lời?"

3972. "Thiếp là Hirī (liêm sỉ), nữ Thần được tôn vinh bởi loài người, luôn luôn có sự gần gũi với những chúng sanh không ác xấu. Do việc tranh cãi về phần thức ăn của thần tiên, thiếp đi đến gặp ngài. Thiếp đây không thể cầu xin ngay cả thức ăn của thần tiên ấy, (bởi vì) việc cầu xin đối với người nữ giống như việc phô bày phần kín đáo của cơ thể."

3973. "Hỡi nàng tiên có cơ thể xinh xắn, theo nguyên tắc, theo quy định, nàng sẽ nhận được, bởi vì điều ấy là nguyên tắc: Không do cầu xin mà có được thức ăn của thần tiên. Vì thế, ta thỉnh mời nàng là người không cầu xin. Nàng muốn loại nào trong thức ăn của thần tiên, ta sẽ cho nàng loại ấy.

3974. Hỡi cô nàng có thân thể tựa như cột trụ vàng, hôm nay nàng đây được ta thỉnh mời đến khu ẩn cư của ta, bởi vì nàng xứng đáng được cúng dường với tất cả các hương vị. Sau khi cúng dường nàng xong, ta cũng sẽ ăn thức ăn của thần tiên."

3975. Nàng tiên ấy đã được vị Kosiya có sự chói sáng (năng lực) cho phép,
nàng Hirī quả thật đã đi vào nơi ẩn cư đáng yêu;
(nơi ấy) có nước uống, có trái cây được cúng dường cao thượng,
luôn luôn có sự gần gũi với những chúng sanh không ác xấu.

3976. Nơi này có nhiều lùm cây rậm đã được trổ hoa:
các cây xoài, các cây *piyāla*, các cây mít, các cây *kiṃsukā*,
các cây *sobhañjana*, các cây *lodda*, rồi các cây *padmaka* nữa,
các cây *keka*, các cây *bhaṅga* và các cây *tilaka* đã được trổ hoa.

3977. Sālā karerī bahukettha jambuyo
assatthanigrodhamadhukā ca vetasā,[1]
uddālakā pāṭalīsindhuvārakā[2]
manuññagandhā[3] mucalindaketakā.

3978. Hareṇukā veḷukā veṇutindukā[4]
sāmāka nīvāramathopi cīnakā,
mocā kadalī bahuketthasāliyo
pavīhayo ābhujino ca[5] taṇḍulā.

3979. Tassa ca uttare passe[6] jātā pokkharaṇī sivā,
akakkasā apabbhārā[7] sādhu[8] appaṭigandhiyā.[9]

3980. Tattha macchā sanniratā khemino bahubhojanā,
siṅgu savaṅkā sakulā[10] satavaṅkā ca rohitā,
āligaggarakākiṇṇā pāṭhīnā kākamacchakā.

3981. Tattha pakkhī sanniratā khemino bahubhojanā,
haṃsā koñcā mayūrā ca cakkavākā[11] ca kukkuhā,
kuṇālakā bahucitrā[12] sikhaṇḍī jīvaṃjīvakā.[13]

3982. Tattha pānāyamāyanti[14] nānāmigagaṇā bahū,
sīhā vyagghā varāhā ca acchakokataracchayo.

3983. Palāsādā ca gavajā[15] mahisā[16] rohitā rurū,
eṇeyyā ca varāhā ca gaṇino niṅkasūkarā.[17]

3984. Kadalimigā bahū cettha[18] biḷārā sasakaṇṇakā,[19]
chamāgirī pupphavicitrasanthatā,
dijābhighuṭṭhā dijasaṅghasevitā.

3985. Sā suttacā nīladumābhilambitā
vijju mahāmegharivānupajjatha,
tassā susambandhasiraṃ kusāmayaṃ
suciṃ sugandhaṃ ajinūpasevitaṃ,
atriccha[20]kocchaṃ hirimetadabravi
nisīda kalyāṇi sukhayidamāsanaṃ.

---

[1] madhukavetasā - Ma;
madhukā ca vedisā - Syā, PTS.
[2] pāṭali sinduvārakā - Ma;
pātali sinduvāritā - Syā, PTS.
[3] supuññagandhā - PTS.
[4] veḷukā keṇu tindukā - Ma;
velukā veṇutiṇḍukā - Syā.
[5] ābhūjino ca - Ma;
ābhujinopi - PTS.
[6] tassevuttarapassena - Ma;
tassa ca uttarapassena - Syā.
[7] apabbharā - PTS.
[8] sādu - PTS.
[9] appaṭigandhikā - Ma, Syā, PTS.
[10] saṃkulā - Ma.
[11] cākavākā - Syā.
[12] bahū citrā - Ma, Syā.
[13] jīvajīvakā - Ma, Syā, PTS.
[14] pānāya māyanti - Ma;
pāṇā samāyanti - Syā;
pānāya-m-āyanti - PTS.
[15] palāsādā gavajā ca - Ma.
[16] mahiṃsā - Ma.
[17] nīkasūkarā - Ma, Syā, PTS.
[18] bahukettha - Ma;
bahūkettha - Syā.
[19] sasakaṇṇikā - Ma, Syā, PTS.
[20] atricca - Ma.

3977. Nơi này có nhiều cây *sāla*, các cây bông hường, các cây mận đỏ,
các cây bồ-đề, các cây đa, các cây cam thảo, và các cây sậy,
các cây bã đậu, các cây *pāṭali*, các cây *sindhuvāraka*,
các cây *mucalinda* và các cây *ketaka* với mùi thơm làm thích ý, –

3978. – các cây họ đậu, các cây *veḷuka*, các cây sậy, và các cây *tinduka*,
các cây cao lương, các cây kê, rồi các cây đậu nành nữa,
các cây *moca*, các cây chuối, ở đây có nhiều lúa *sāli* (mọc ven hồ),
các cây lúa *pavīhi*, các cây liễu, và các cây lúa *taṇḍula*.

3979. Và ở về phía bắc của nơi này có hồ sen an lành,
không gồ ghề, không hố sâu, tốt lành, không có mùi khó chịu.

3980. Nơi ấy có nhiều thức ăn, các con cá có sự bình an cùng nhau nô đùa: các giống cá *siṅgu*, cá *savaṅka*, cá *sakula*, cá *satavaṅka*, cá hồng, và đông đúc loài cá *āli*, cá *gaggaraka*, cá *pāṭhīna*, và các cá nhỏ mồi của lũ quạ.

3981. Nơi ấy có nhiều thức ăn, các con chim có sự bình an cùng nhau nô đùa: các chim thiên nga, các con cò, và các con công, các chim hồng hạc, các chim ưng, các con chim cu cu nhiều màu sắc, các chim chào mào, các con chim *jīvaṃjīvaka*.

3982. Nơi ấy, nhiều bầy thú khác loại đi đến uống nước: các con sư tử, các con cọp, các con heo rừng, và các con gấu, chó sói, và chó rừng, –

3983. – các con tê ngưu, các con bò tót, các con trâu, các con hươu, các con nai vàng, các con sơn dương, và các con heo rừng, các con nai đốm, các con hoẵng và các con lợn lòi.

3984. Và nơi này có nhiều giống linh dương, các con mèo rừng, các con thỏ, và các con sóc. Các tảng đá trải bằng ở mặt đất được bao phủ bởi các bông hoa có màu sắc rực rỡ, được vang dội tiếng hót của loài chim, được lai vãng bởi các bầy chim.

3985. Nàng tiên nữ ấy, có làn da đẹp, đứng tựa vào thân cây có tàn lá xanh mướt, đã bước đến, tựa như tia chớp ở đám mây lớn. Sau khi trải ra chiếc ghế nệm với phần bên trên có sự kết nối khéo léo, làm bằng cỏ *kusa*, sạch sẽ, có mùi thơm, được phủ lên bằng mảnh da dê, vị ẩn sĩ Kosiya đã nói với tiên nữ Hirī điều này: "Này nàng tiên kiều diễm, hãy ngồi xuống ở chiếc ghế này một cách thoải mái."

3986. Tassā tadā kocchagatāya kosiyo
yadicchamānāya jaṭājinaṃ dharo,[1]
navehi pattehi sayaṃ sahūdakaṃ
sudhābhihāsī turito mahāmuni.

3987. Sā taṃ paggayha[2] ubhohi pāṇihi
iccabravī[3] attamanā jaṭādharaṃ,
handāhaṃ etarahi pūjitā tayā
gaccheyya[4] brahme tidivaṃ jitāvinī.

3988. Sā kosiyānumatā[5] jutīmatā
udīritā vaṇṇamadena mattā,
sakāse gantvāna sahassacakkhuno
ayaṃ sudhā vāsava dehi me jayaṃ.

3989. Tamena[6] sakkopi tadā apūjayi
sahindā ca devā[7] surakaññamuttamaṃ,
sā pañjalī devamanussapūjitā
navamhi kocchamhi yadā upāvisi.

3990. Tameva saṃsī[8] punareva[9] mātalī[10]
sahassanetto tidasānamindo,
gantvāna vākyaṃ mama brūhi kosiyaṃ
āsāya saddhā[11] siriyā ca kosiya[12]
hirī sudhaṃ kena malattha hetunā.

3991. Taṃ suplavatthaṃ[13] udatārayī rathaṃ
daddallamānaṃ upakiriya[14]sādisaṃ,
jambonadīsaṃ tapaneyyasannibhaṃ
alaṅkataṃ kañcanacittasantikaṃ.[15]

3992. Suvaṇṇacandettha bahū nipātitā
hatthī gavassā kikivyagghadīpiyo,[16]
eṇeyyakā laṅghimayettha[17] pakkhiyo[18]
migettha veḷuriyamayā yudhāyutā.[19]

---

[1] jaṭājinandharo - Ma;
jaṭājutindharo - Syā.
[2] patiggayha - PTS.
[3] iccabravi - Ma, PTS; iccābravī - Syā.
[4] gaccheyyaṃ - Ma, Syā.
[5] kosiyenānumatā - Syā, PTS.
[6] tamenaṃ - Syā.
[7] sahindadevā - Ma, Syā.
[8] tameva asaṃsī - Syā.
[9] punadeva - Ma, Syā.
[10] mātaliṃ - Ma, Syā, PTS.
[11] saddhāya - Syā; saddha - PTS.
[12] kosiyaṃ - PTS.
[13] taṃ su vatthaṃ - Ma.
[14] upakāriya - Ma; upakrīya - Syā.
[15] sannibhaṃ - Ma; santhataṃ - Syā.
[16] kiṃpurisabyagghadīpiyo - Syā.
[17] laṅghamayettha - Ma, Syā, PTS.
[18] pakkhino - Ma, Syā.
[19] yūthāyutā - Syā.

3986. Khi ấy, nàng tiên Hirī đã đi đến ngồi ở chiếc ghế nệm, đang mong muốn thức ăn của thần tiên. Bậc đại hiền trí Kosiya, tóc bện, mặc y da dê, đã mau mắn đích thân trao thức ăn của thần tiên cùng với nước uống (được mang về) bằng những chiếc lá mới cho nàng tiên nữ ấy.

3987. Nàng tiên ấy, sau khi nhận lấy thức ăn bằng cả hai bàn tay,
được hoan hỷ, đã nói với vị mang bện tóc rằng:
"Bây giờ, thiếp đã được ngài cúng dường,
thưa vị Bà-la-môn, người có sự chiến thắng nên đi đến Thiên giới."

3988. Được vị Kosiya có sự chói sáng (năng lực) cho phép, nàng tiên ấy, đắm say với sự kiêu hãnh về sắc đẹp, sau khi đi đến nơi hiện diện của đấng Ngàn Mắt, đã nói rằng: "Thưa Thiên Chủ Vāsava, đây là thức ăn của thần tiên. Xin ngài hãy ban cho thiếp sự chiến thắng."

3989. Vào lúc nàng đã đi đến ngồi vào chiếc ghế nệm mới, khi ấy, Thiên Chủ Sakka cũng đã cúng dường đến nàng ấy. Và cùng với Thiên Chủ Inda, chư Thiên đã cúng dường đến nàng tiên nữ ưu tú. Được chư Thiên và nhân loại cúng dường, nàng tiên ấy đã chắp tay lại.

3990. Đấng Ngàn Mắt, chúa của chư Thiên cõi Tam Thập,
đã nói với chính vị xa phu Mātali ấy thêm lần nữa:
"Sau khi đi đến, người hãy nói với vị Kosiya lời nói của ta rằng:
'Thưa vị Kosiya, so với các nàng Āsā, Saddhā, và Sirī,
nàng Hirī đã nhận được thức ăn của thần tiên do nguyên nhân nào?'"

3991. Mātali đã đưa cỗ xe ấy vượt lên nhắm mục đích lao đi dễ dàng. Cỗ xe, chói sáng tương tự như các vật dụng thường dùng, có càng xe làm bằng vàng đỏ xuất xứ từ sông Jambū trông như đã được đốt nóng, có khung xe đã được trang hoàng, đã được tô điểm bằng vàng và bảy loại bảo ngọc.

3992. Ở cỗ xe này đã được chạm trổ nhiều mặt trăng nhỏ bằng vàng. Ở cỗ xe này có nhiều voi, bò, ngựa, chim cà cưỡng, hổ, báo, sơn dương, và những bầy chim làm bằng các loại ngọc quý. Ở cỗ xe này, có các con thú làm bằng ngọc bích đang tham gia cuộc chiến đấu.

3993. Tatthassarājaharayo[1] ayojayuṃ
dasasatāni susunāgasādise,
alaṅkate kañcanajāluracchade
āveḷike[2] saddagame asaṅgite.

3994. Taṃ yānaseṭṭhaṃ abhiruyha mātalī
dasadisā imā[3] abhinādayittha,
nabhañca selañca vanaspatīni ca[4]
sasāgaraṃ pavyathayittha[5] medinimṃ.[6]

3995. Sa khippameva upagamma assamaṃ
pāvāramekaṃsakato katañjalī,
bahussutaṃ vaddhaṃ[7] vinītavantaṃ[8]
iccabravi mātali devabrāhmaṇaṃ.

3996. Indassa vākyaṃ nisāmehi kosiya
dūto ahaṃ pucchati taṃ purindado,
āsāya saddhā[9] siriyā ca kosiya
hirī sudhaṃ kena malattha hetunā.

3997. Andhā[10] sirī maṃ paṭibhāti mātalī
saddhā aniccā pana devasārathi,
āsā visaṃvādikasammatā hi me
hirī ca ariyamhi guṇe patiṭṭhitā.

3998. Kumāriyo yācimā gottarakkhitā
jiṇṇā ca yā yā ca[11] sabhattuitthiyo,
tā chandarāgaṃ purisesu uggataṃ
hiriyā nivārenti sacittamattano.

3999. Saṅgāmasīse sarasattisaṃyute
parājitānaṃ patataṃ palāyinaṃ,
hiriyā nivattanti jahitva[12] jīvitaṃ
te saṃpaṭicchanti punā[13] hirīmanā.

4000. Velā yathā sāgaravegavāriṇī
hirāyaṃ[14] hi pāpajanaṃ nivāraṇī,[15]
taṃ sabbaloke hirimariyapūjitaṃ
indassa naṃ[16] vedaya devasārathi.

---

[1] hariyo - Syā.
[2] āveḷine - Ma, PTS;
āveline - Syā.
[3] disā imāyo - Ma.
[4] vanappatiniñca - Ma;
vanappatiñca - Syā.
[5] pabyadhayittha - Ma;
pabyatayittha - Syā.
[6] medaniṃ - Syā.
[7] vuddhaṃ - Ma; vuḍḍhaṃ - Syā.
[8] vinītavattaṃ - Syā.
[9] saddhāya - Syā.
[10] addhā - Syā, PTS.
[11] jiṇṇā ca yā ca - Syā.
[12] jahitvāna - Syā.
[13] puna - Syā.
[14] hirāya - Ma;
ayaṃ hirī - Syā.
[15] nivārinī - Ma, Syā.
[16] taṃ - Ma, Syā, PTS.

3993. Họ đã thắng vào cỗ xe những con ngựa xuất sắc số lượng một ngàn con, giống như những con voi nhỏ. Chúng đã được trang điểm, có tấm lưới che ở ngực bằng vàng, có đồ trang sức ở tai, chúng di chuyển theo lời ra lệnh, không bị vướng bận.

3994. Sau khi bước lên cỗ xe hạng nhất ấy, xa phu Mātali đã khiến cho mười phương hướng này ngập tràn tiếng động, và đã làm cho bầu không gian, núi non, rừng cây, cùng với biển cả, và trái đất rúng động.

3995. Sau khi đi đến khu ẩn cư một cách vô cùng nhanh chóng, vị xa phu Mātali đã đắp tấm áo choàng một bên vai, chắp hai tay lại, và đã nói với vị có kiến thức rộng, bậc trưởng thượng, người đã có sự rèn luyện, vị Bà-la-môn của chư Thiên, rằng:

3996. "Thưa vị Kosiya, xin ngài hãy lắng nghe lời nói của Thiên Chủ Inda.
Tôi là sứ giả. Vị đã bố thí trước đây hỏi ngài rằng:
'Thưa vị Kosiya, so với các nàng Āsā, Saddhā, và Sirī,
nàng Hirī đã nhận được thức ăn của thần tiên do nguyên nhân nào?'"

3997. "Này Mātali, nàng Sirī cho ta thấy nàng là ngu xuẩn,
còn nàng Saddhā là thất thường, này vị xa phu của Thiên giới,
nàng Āsā lại bị ta đánh giá là kẻ lừa dối,
và nàng Hirī đã được trú vững ở đức hạnh cao thượng.

3998. Các nàng trinh nữ được dòng họ bảo hộ,
các góa phụ, và các phụ nữ đã có chồng,
các nàng ấy, khi dục vọng và luyến ái ở các nam nhân sanh khởi,
chặn đứng tâm của chính mình nhờ vào sự liêm sỉ.

3999. Ở trận tiền tràn ngập với những mũi tên và giáo mác,
trong số những kẻ bị bại trận, gục ngã, hay trốn chạy,
những người buông bỏ mạng sống và quay trở lại do sự liêm sỉ,
những người có sự liêm sỉ ấy tiếp tục chấp hành quân lệnh.

4000. Giống như bờ biển có sự ngăn cản lực xô đẩy của biển cả, chính sự liêm sỉ này là pháp cản ngăn con người tránh xa tội ác. Sự liêm sỉ ấy được các bậc Thánh tôn vinh ở khắp thế gian, này vị xa phu của Thiên giới, ngươi hãy báo cho Thiên Chủ Inda biết về nàng Hirī ấy."

4001. Ko te imaṃ kosiya diṭṭhimodahi
brahmā mahindo athavā pajāpati,
hirāyaṃ[1] devesu hi[2] seṭṭhasammatā
dhītā mahindassa mahesi jāyatha.

4002. Handehidāni tidivaṃ samakkama[3]
rathaṃ samāruyha mamāyitaṃ imaṃ,[4]
indo ca taṃ indasagotta kaṅkhati
ajjeva tvaṃ indasahavyataṃ vaja.

4003. Evaṃ samijjhanti[5] apāpakammino
atho suciṇṇassa phalaṃ na nassati,
ye keci maddakkhu sudhāya bhojanaṃ[6]
sabbeva te indasahavyataṃ gatā "ti.

4004. Hirī uppalavaṇṇāsi kosiyo dānapati bhikkhu,
anuruddho pañcasikho ānando āsi matalī.

4005. Suriyo kassapo bhikkhu moggallānosi candimā,
nārado sāriputtosi sambuddho āsi vāsavo "ti.

Sudhābhojanajātakaṃ.

4. KUṆĀLAJĀTAKAṂ

Evamakkhāyati evamanusūyati:[7]

Sabbosadhadharaṇidhare[8] nekapuppha-mālyavitate gaja-gavaja-mahisa[9]-rurucamara[10]pasada-khagga-gokaṇṇa-sīhavyagghadīpi-accha-koka-taraccha-uddāraka[11]-kadalimiga-biḷāra-sasakaṇṇakānucarite[12] ākiṇṇanelamaṇḍala-mahāvarāha-nāgakula-kaṇeru[13]saṅghādhivutthe[14] issamiga-sākhamiga-sarabhamiga-eṇimiga[15]-vātamiga-pasadamiga-purisallu[16]-kimpurisa-yakkha-rakkhasa-nisevite amajja-mañjarī-dhara-brahaṭṭha[17]-puppapupphitagga[18]-nekapādapagaṇavitate kuraracakoravāraṇamayūra-parābhūta[19]-jīvañjīvaka[20]-celāvaka-bhiṅkāra-karavīka-mattavihaṅga[21]satasampaghuṭṭhe[22] añjana-manosilā-haritāla-hiṅgulaka-hema-rajata-kanakāneka-dhātusata-vinaddha-patimaṇḍitappadese evarūpe khalu bho ramme vanasaṇḍe kuṇālo nāma sakuṇo paṭivasati ativiya citto ativiya cittapattacchadano. –

---

1 hirāya - Ma, Syā.
2 devesupi - Syā.
3 apakkama - Ma, Syā.
4 idaṃ - Syā.
5 visujjhanti - Ma, Syā, PTS.
6 yekeci addakkhuṃ sudhābhojanaṃ - Syā.
7 anusuyyati - Syā.
8 dharaṇīdhare - Syā.
9 mahiṃsa - Ma.
10 cāmari - Syā.
11 uddāra - Ma, Syā.
12 kaṇṇikānucarite - Ma, Syā, PTS.
13 kareṇu - Ma, Syā.
14 vuṭṭhe - Ma.
15 eṇīmiga - Ma.
16 purisālu - Ma, Syā.
17 pahaṭṭha - Ma, Syā.
18 pupphaphusitaggā - Ma, Syā; pupphapuphitagga - PTS.
19 parabhata - Ma; parabhuta - PTS.
20 jīvajīvaka - Syā, PTS.
21 vihaṅgagaṇa - Ma.
22 satatasampaghuṭṭhe - Ma; satasaṅghuṭṭhe - Syā.

4001. "Thưa vị Kosiya, ai đã ấn định quan điểm này cho ngài,
là đấng Brahmā, là vị thần Inda vĩ đại, hay là vị thần Pajāpati?
Nàng Hirī này đã được công nhận là ưu tú ở ngay giữa chư Thiên.
Thưa vị đại ẩn sĩ, người con gái của vị thần Inda vĩ đại đã chiến thắng.

4002. Nào, giờ đây, xin ngài hãy đến, xin ngài hãy di chuyển về cõi Trời.
Xin ngài hãy bước lên cỗ xe; cỗ xe này thuộc về sở hữu của tôi.
Hỡi vị cùng dòng họ với Thiên Chủ Inda, ngài Inda trông mong ngài.
Ngay hôm nay, ngài hãy tiến hành tình thân hữu với Thiên Chủ Inda."

4003. Những người không có hành động xấu xa đều thành tựu như thế.
Và quả báo không bị tiêu hoại đối với người thực hành đúng đắn.
Bất kể những người nào đã nhìn thấy thức ăn của thần tiên,
tất cả những người ấy đều đi đến tình thân hữu với Thiên Chủ Inda."

4004. Uppalavaṇṇā đã là tiên nữ Hirī, vị tỳ khưu đã là thí chủ Kosiya, Anuruddha đã là Pañcasikha, và Ānanda đã là xa phu Mātali.

4005. Tỳ khưu Kassapa đã là Suriya, Moggallāna đã là Candimā, Sāriputta đã là vị Nārada, đấng Toàn Giác đã là Thiên Chủ Vāsava.

Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên. [535]

4. BỔN SANH CHIM CHÚA KUṆĀLA

Câu chuyện đã được thuyết như vầy, đã được nghe như vầy:

Ở một vùng núi non có đủ mọi thứ dược liệu, được trải dài với nhiều khóm hoa, được lui tới bởi các loài thú như voi, bò tót, trâu, nai vàng, bò mộng, hươu sao, tê ngưu, nai đốm, sư tử, cọp, báo, gấu, chó sói, chó rừng, rái cá, linh dương, mèo rừng, thỏ, sóc, được trú ngụ đông đúc bởi các đoàn thú nhỏ, các bầy heo rừng, các đàn voi đực, các nhóm voi cái, được lai vãng bởi các loài gấu đen, khỉ, nai *sarabha*, sơn dương, nai gió, nai nhiều màu, nữ dạ-xoa mõm lừa, nhân điểu, dạ-xoa, quỷ sứ, được trải dài với nhiều lùm cây rậm rạp có các chồi non và các nụ hoa, có những bông hoa nở rộ ở đầu cành, được rộn ràng với hàng trăm con chim đang say sưa nhảy nhót như chim ưng, chim trĩ, chim đại bàng, chim công, chim cu gáy, gà lôi, chim *celāvaka*, chim *bhiṅkāra*, chim cu rừng; ở vùng đất được tô điểm và được bao phủ bởi hàng trăm khoáng chất như ăng-ti-mon, thạch tín, hùng hoàng, thần sa, vàng, bạc, vàng khối; quả thật thưa ông, ở khu rừng rậm thật sự đáng yêu với hình thức như vậy, có con chim tên Kuṇāla vô cùng xinh đẹp, có sự che phủ với bộ lông vô cùng sặc sỡ, trú ngụ.[1] –

---

[1] Ở văn bản *Pāḷi - Sinhala*, các đoạn văn xuôi này là một đoạn văn liền nhau, không có chấm xuống hàng. Để tiện việc đối chiếu câu văn *Pāḷi* và Việt, các đoạn văn lớn đã được tách ra thành nhiều đoạn văn nhỏ, và dấu gạch ngang (–) đã được đặt thêm ở cuối mỗi đoạn văn để làm dấu việc tách rời ấy. (ND).

Tasseva khalu bho kuṇālassa sakuṇassa aḍḍhuḍḍhāni itthisahassāni paricārikā dijakaññāyo. Atha khalu bho dve dijakaññāyo kaṭṭhaṃ mukhena ḍasitvā[1] taṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ majjhe nisīdāpetvā uḍḍenti "mā naṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ addhānapariyāyapathe kilamatho ubbāheyyā "ti.[2] –

Pañcasatā dijakaññāyo[3] heṭṭhato heṭṭhato ḍenti[4] "sacāyaṃ kuṇālo sakuṇo āsanā paripaṭissati,[5] mayaṃ taṃ pakkhehi paṭiggahessāmā "ti. –

Pañcasatā dijakaññāyo uparūpari ḍenti "mā naṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ ātapo paritāpī "ti.[6] –

Pañcasatā (pañcasatā) dijakaññāyo ubhato passena[7] ḍenti "mā naṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ sītaṃ vā uṇhaṃ vā tiṇaṃ vā rajo vā vāto vā ussāvo vā upapphusī "ti. –

Pañcasatā dijakaññāyo purato purato ḍenti "mā naṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ gopālakā vā pasupālakā vā tiṇahārakā vā kaṭṭhahārakā vā vanakammikā vā kaṭṭhena vā kaṭhalāya vā[8] pāṇinā vā (pāsāṇena vā) leḍḍunā vā daṇḍena vā satthena vā sakkharāya vā[9] pahāraṃ adaṃsu. Māyaṃ kuṇālo sakuṇo gacchehi vā latāhi vā rukkhehi vā sākhāhi vā thambhehi vā pāsāṇehi vā balavantehi vā pakkhīhi saṅgāmesī "ti.[10] –

Pañcasatā dijakaññāyo pacchato pacchato ḍenti saṇhāhi sakhilāhi mañjūhi madhurāhi vācāhi samudācarantiyo "māyaṃ kuṇālo sakuṇo āsane pariyukkaṇṭhī "ti. –

Pañcasatā dijakaññāyo diso disaṃ ḍenti neka[11]rukkha-vividha-vikati-phalamāharantiyo "māyaṃ kuṇālo sakuṇo khudāya parikilamitthā "ti. –

Atha khalu bho tā dijakaññāyo taṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ ārāmeneva ārāmaṃ uyyāneneva uyyānaṃ nadītittheneva nadītitthaṃ pabbatasikhareneva pabbatasikharaṃ ambavaneneva ambavanaṃ jambuvaneneva jambuvanaṃ labujavaneneva labujavanaṃ nāḷikerasañcāriyeneva[12] nāḷikerasañcāriyaṃ[13] khippameva abhisambhonti ratatthāya.[14] –

Atha khalu bho kuṇālo sakuṇo tāhi dijakaññāhi divasaṃ paribbūḷho[15] evaṃ apasādeti "nassatha tumhe vasaliyo, vinassatha tumhe vasaliyo coriyo dhuttiyo asatiyo lahucittāyo katassa appatikārikāyo anilo viya yena kāmaṅgamāyo "ti.

---

[1] ḍaṃsitvā - Ma, Syā, evamuparipi.
[2] ubbāhetthā ti - Ma, Syā, PTS.
[3] pañcasatadijakaññāyo - PTS.
[4] uḍḍenti - Ma, evamuparipi.
[5] paripatissati - Ma, Syā, PTS.
[6] paritāpesī ti - Ma, Syā.
[7] ubhatopassena - Ma; ubhatopasse - PTS.
[8] kaṭhalena vā - Ma, PTS; kathalāya vā - Syā.
[9] sakkharāhi vā - Ma, Syā, PTS.
[10] saṅgamesī ti - Ma.
[11] aneka - Ma, Syā.
[12] sañcādiyen' eva - PTS.
[13] sañcāriṃ - Syā; sañcādiṃ - PTS.
[14] ratitthāya - Ma, Syā.
[15] paribyūḷho - Ma, Syā.

Thưa ông, quả thật có ba ngàn năm trăm con chim mái làm công việc hầu hạ cho chính con chim Kuṇāla ấy. Và quả thật, thưa ông, hai con chim mái dùng mỏ ngậm khúc cây rồi đặt con chim Kuṇāla ấy ngồi ở giữa (khúc cây) rồi bay lên (nghĩ rằng): "Chớ để sự mệt nhọc ở con đường di chuyển xa xôi làm cho chim Kuṇāla ấy rơi khỏi chỗ ngồi." –

Năm trăm con chim mái bay ở phía bên dưới (nghĩ rằng): "Nếu chim Kuṇāla này rơi khỏi chỗ ngồi, chúng ta sẽ đón lấy chim ấy bằng những cặp cánh." –

Năm trăm con chim mái bay ở phía bên trên (nghĩ rằng): "Chớ để sức nóng thiêu đốt chim Kuṇāla ấy." –

Năm trăm con chim mái bay ở phía hai bên hông (nghĩ rằng): "Chớ để sự lạnh, sự nóng, cỏ rác, bụi bặm, gió máy, hay mù sương đến gần và chạm vào chim Kuṇāla ấy." –

Năm trăm con chim mái bay ở phía trước (nghĩ rằng): "Chớ để những kẻ chăn bò, những kẻ chăn thú, những kẻ cắt cỏ, những kẻ nhặt củi, hay những kẻ làm rừng dùng que củi, mảnh sành, nắm tay, (hay tảng đá), cục đất, cây gậy, con dao, hay viên sỏi công kích chim Kuṇāla ấy. Chớ để chim Kuṇāla này xung đột với những bụi cây, với các giống cây leo, với những thân cây, với những cành cây, với những cột trụ, với những tảng đá, hoặc với những con chim có sức mạnh." –

Năm trăm con chim mái bay ở phía sau chăm sóc bằng những lời nói mềm mỏng, trìu mến, dịu dàng, ngọt ngào (nghĩ rằng): "Chớ để chim Kuṇāla này chán nản ở nơi chỗ ngồi." –

Năm trăm con chim mái bay đi đó đây mang về trái cây đủ thứ đủ loại của nhiều giống cây (nghĩ rằng): "Chớ để chim Kuṇāla này mệt nhọc vì đói." –

Và quả thật, thưa ông, những con chim mái ấy đã nhanh chóng đưa con chim Kuṇāla ấy đi thưởng ngoạn từ khu vườn này đến khu vườn khác, từ vườn hoa này đến vườn hoa khác, từ bến sông này đến bến sông khác, từ đỉnh núi này đến đỉnh núi khác, từ rừng xoài này đến rừng xoài khác, từ rừng mận đỏ này đến rừng mận đỏ khác, từ rừng mít này đến rừng mít khác, từ trảng dừa này đến trảng dừa khác nhằm mục đích tiêu khiển. –

Và quả thật, thưa ông, con chim Kuṇāla ấy, được những con chim mái ấy cung phụng mỗi ngày, lại miệt thị như vầy: "Hãy đi hết đi, các nàng là những kẻ hạ tiện! Hãy biến mất hết đi, các nàng là những kẻ hạ tiện, trộm cướp, vô lại, lơ là, có tâm thay đổi, không biết ân nghĩa, đi lại tùy tiện như là làn gió vậy!"

Tasseva khalu bho himavato pabbatarājassa puratthimadisābhāge[1] susukhuma-sunipuṇa-girippabhavā[2] haritūpayantiyo. –

Uppala-kumuda-paduma[3]-nalina[4]-satapatta-sogandhika-mandālava[5]-sampativirūḷha-sucigandha-manuññapāvakappadese.[6] –

Kuravaka-mucalinda-ketaka-vetasa[7]-vañjulapunnāgavakulatilaka-piyaka-hasanasāla-salala[8]-campakāsoka-nāgarukkha-tirīṭa[9]-bhujapatta-lodda-candanoghavane, kāḷāgaḷu[10]-padmaka[11]-piyaṅgu-devadārukacoca-gahaṇe kakudhakuṭaja-aṅkola-kaccikāra-kaṇikāra-kaṇṇakāra-kaṇavera-koraṇḍa[12]-koviḷāra-kiṃsuka-yodhi[13]-navamallikam-anaṅgaṇa-manavajja-bhaṇḍi-surucira-bhaginimālādimālya[14]dhare jātisumana-madhugandhika-dhanukāri[15]-tāḷīsa[16]-tagara-usīra-koṭṭha-kacchavitate, atimuttaka[17]-saṅkusumita-latāvitata-patimaṇḍitappadese, haṃsa-pilava-kādamba-kāraṇḍavābhinadite[18] vijjādhara-siddha-samaṇa-tāpasagaṇādhivutthe varadeva[19]-yakkha-rakkhasa-dānava-gandhabba-kinnara-mahoragānuciṇṇa-ppadese, evarūpe khalu bho ramme vanasaṇḍe puṇṇamukho nāma phussakokilo[20] paṭivasati ativiya madhuragiro vilasitanayanamattakkho.[21]

Tasseva khalu bho puṇṇamukhassa phussakokilassa aḍḍhuḍḍhāni itthisatāni paricārikā dijakaññāyo. Atha khalu bho dve dijakaññāyo kaṭṭhaṃ mukhena ḍasitvā[22] taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ majjhe nisīdāpetvā uḍḍenti "mā naṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ addhānapariyāyapathe kilamatho ubbāhetthā "ti. –

Paññāsa dijakaññāyo heṭṭhato heṭṭhato ḍenti "sacāyaṃ puṇṇamukho phussakokilo āsanā paripatissati, mayaṃ taṃ pakkhehi paṭiggahessāmā "ti. –

Paññāya dijakaññāyo uparūpari ḍenti "mā naṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ ātapo paritāpī "ti.[23] –

Paññāsa (paññāsa) dijakaññāyo ubhato passena[24] ḍenti "mā naṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ sītaṃ vā uṇhaṃ vā tiṇaṃ vā rajo vā vāto vā ussāvo vā upapphusī "ti. –

---

[1] puratthime disābhāge - Syā.
[2] pabhava - Ma.
[3] paduma kumuda - Ma, Syā.
[4] naḷina - Ma, Syā, PTS.
[5] mandālaka - Ma, Syā, PTS.
[6] manuññamāvakappadese - Ma; manuññamanāpakappadese - Syā.
[7] vedisa - Ma, Syā; cetasa - PTS.
[8] saḷala - Ma; salaḷa - Syā.
[9] tirīṭi - Ma, PTS; tiriti - Syā.
[10] kāḷāgaru - Ma; kālāgaru - Syā.
[11] paduma - Syā.
[12] koraṇḍaka - Ma.
[13] yodhikavana - Ma, Syā; yodhivana - PTS.
[14] mālāmalya - Ma; mālamalya - Syā; mālādimalya - PTS.
[15] dhanutakkāri - Ma, Syā; dhanukārika - PTS.
[16] tālīsa - Ma; tālisa - Syā, PTS.
[17] adhimuttika - Syā.
[18] kāraṇḍakābhinādite - Syā.
[19] naradeva - Syā.
[20] pussakokilo - Syā, evamuparipi.
[21] vilāsitanayano mattakkho - Ma.
[22] ḍaṃsitvā - Ma, Syā.
[23] paritāpesī ti - Ma, Syā.
[24] ubhatopassena - Ma; ubhatopasse - PTS.

Thưa ông, quả thật ở về khu vực phía Đông của chính ngọn núi chúa Hi-mã-lạp ấy, có những dòng nước trong xanh phát xuất từ ngọn núi, vô cùng tinh khiết, vô cùng hoàn hảo. –

Ở vùng đất có hương thơm trong lành, dễ chịu, sáng sủa, đã vươn lên những loài hoa ở nước có trăm cánh, có mùi thơm dịu như sen xanh, súng trắng, sen hồng, sen trắng. –

Ở khu rừng với những chòm cây như cây *kuravaka*, cây *mucalinda*, cây *ketaka*, cây *vetasa*, cây *vañjula*, cây nguyệt quế, cây *vakula*, cây *tilaka*, cây *piyaka*, cây *asana*, cây *sāla*, cây *salala*, cây cầy, cây vô ưu, cây lim, cây *tirīṭa*, cây *bhujapatta*, cây *lodda*, cây trầm hương; ở những rừng cây rậm với những cây *kāḷāgaḷu*, cây *padmaka*, cây thuốc *piyaṅgu*, cây thông, cây chuối; ở những bụi cây mang những chùm hoa như cây *kakudha*, cây *kuṭaja*, cây *aṅkola*, cây *kaccikāra*, cây *kaṇikāra* (có hoa lớn), cây *kaṇṇakāra* (có hoa nhỏ), cây trúc đào, cây *koraṇḍa*, cây *koviḷāra*, cây *kiṃsuka*, cây hoa nhài, cây hoa nhài rừng, cây *anaṅgaṇa*, cây *manavajja*, cây *bhaṇḍi*, cây *surucira*, cây *bhaginimāla*, v.v..., được trải dài với những đầm lầy mọc những giống cây có mùi thơm như cây hoa nhài trâu, cây *madhugandhika*, cây *dhanukāri*, cây *tāḷīsa*, cây *tagara*, cây *usīra*, cây *koṭṭha*; ở vùng đất trải dài được tô điểm với những giống dây leo đã nở rộ hoa toàn bộ như giống dây leo *atimuttaka*; ở vùng đất được vang dội tiếng kêu của các loài chim thiên nga, vịt trời, ngỗng xám, ngỗng đen, được cư ngụ bởi những nhóm các thầy chú thuật, các vị làm trò quỷ thuật, các Sa-môn, và các đạo sĩ khổ hạnh, được tới lui bởi các Thiên thần, các Dạ-xoa, các quỷ sứ, các yêu tinh, các Càn-thát-bà, các loài nhân điểu, và các mãng xà. Thưa ông, quả thật ở khu rừng rậm thật sự đáng yêu với hình thức như vậy, có con chim cu cu chúa tên Puṇṇamukha có giọng hót vô cùng ngọt ngào, có cặp mắt rực sáng tựa như cặp mắt đỏ ngầu của những kẻ say đắm dục lạc, trú ngụ.

Thưa ông, quả thật có ba trăm năm mươi con chim mái làm công việc hầu hạ cho chính con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy. Lúc bấy giờ, thưa ông, hai con chim mái dùng mỏ ngậm khúc cây rồi đặt con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy ngồi ở giữa (khúc cây) rồi bay lên (nghĩ rằng): "Chớ để sự mệt nhọc ở con đường di chuyển xa xôi làm cho chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy rơi khỏi chỗ ngồi." –

Năm mươi con chim mái bay ở phía bên dưới (nghĩ rằng): "Nếu chim cu cu chúa Puṇṇamukha này rơi khỏi chỗ ngồi, chúng ta sẽ đón lấy chim ấy bằng những cặp cánh." –

Năm mươi con chim mái bay ở phía bên trên (nghĩ rằng): "Chớ để sức nóng thiêu đốt chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy." –

Năm mươi con chim mái bay ở phía hai bên hông (nghĩ rằng): "Chớ để sự lạnh, sự nóng, cỏ rác, bụi bặm, gió máy, hay mù sương đến gần và chạm vào chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy." –

Paññāsa dijakaññāyo purato purato ḍenti "mā naṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ gopālakā vā pasupālakā vā tiṇahārakā vā kaṭṭhahārakā vā vanakammikā vā kaṭṭhena vā kaṭhalāya vā[1] pāṇinā vā (pāsāṇena vā) leḍḍunā vā daṇḍena vā satthena vā sakkharāhi vā pahāraṃ adaṃsu. Māyaṃ puṇṇamukho phussakokilo gacchehi vā latāhi vā rukkhehi vā sākhāhi vā thambhehi vā pāsāṇehi vā balavantehi vā pakkhīhi saṃgāmesī "ti. –

Paññāsa dijakaññāyo pacchato pacchato ḍenti saṇhāhi sakhilāhi mañjūhi madhurāhi vācāhi samudācarantiyo "māyaṃ puṇṇamukho phussakokilo āsane pariyukkaṇṭhī "ti. –

Paññāsa dijakaññāyo disodisaṃ ḍenti neka[2]rukkha-vividha-vikati-phalamārahantiyo "māyaṃ puṇṇamukho phussakokilo khudāya parikilamitthā "ti. –

Atha khalu bho tā dijakaññāyo taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ ārāmeneva arāmaṃ uyyāneneva uyyānaṃ nadītittheneva nadītitthaṃ pabbatasikhareneva pabbatasikharaṃ ambavaneneva ambavanaṃ jambuvaneneva jambuvanaṃ labujavaneneva labujavanaṃ nāḷikerasañcāriyeneva nāḷikerasañcāriyaṃ khippameva abhisambhonti ratatthāya.[3] –

Atha khalu bho puṇṇamukho phussakokilo tāhi dijakaññāhi divasaṃ paribbūḷho[4] evaṃ pasaṃsati "sādhu sādhu bhaginiyo etha[5] kho bhaginiyo tumhākaṃ patirūpaṃ kuladhītānaṃ yaṃ tumhe bhattāraṃ paricareyyāthā "ti.

Atha khalu bho puṇṇamukho phussakokilo yena kuṇālo sakuṇo tenupasaṅkami. Addasaṃsu kho kuṇālassa sakuṇassa paricārikā dijakaññāyo taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ dūratova āgacchantaṃ, disvāna yena puṇṇamukho phussakokilo tenupasaṅkamiṃsu, upasaṅkamitvā taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ etadavocuṃ: "Ayaṃ samma puṇṇamukha, kuṇālo sakuṇo ativiya pharuso atitiviya pharusavāco appevanāma tvampi[6] āgamma piyavācaṃ labheyyāmā "ti. "Appevanāma bhaginiyo "ti vatvā yena kuṇālo sakuṇo tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā kuṇālena sakuṇena saddhiṃ paṭisammoditvā ekamantaṃ nisīdi. Ekamantaṃ nisinno kho puṇṇamukho phussakokilo taṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ etadavoca: "Kissa tvaṃ samma kuṇāla, itthīnaṃ sujātānaṃ kuladhītānaṃ sammā paṭipannānaṃ micchā paṭipannosi.[7] Amanāpabhāṇīnampi kira samma kuṇāla, itthīnaṃ manāpabhāṇinā bhavitabbaṃ, kimaṅgaṃ pana manāpabhāṇīnan "ti. –

Evaṃ vutte kuṇālo sakuṇo taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ evaṃ apasādesi: "Nassa tvaṃ samma jamma vasala, vinassa tvaṃ samma jamma vasala, ko nu tayā viyatto jāyājinenā "ti.[8] Evaṃ apasādito ca[9] pana puṇṇamukho phussakokilo tato heva[10] paṭinivatti.

---

[1] kathalāya vā - Ma, Syā; kaṭhalena vā - PTS.
[2] aneka - Ma, Syā.
[3] ratitthāya - Ma, Syā.
[4] paribyūḷho - Ma, Syā.
[5] etaṃ - Ma, Syā.
[6] tavampi - Ma, PTS; tuvaṃpi - Syā.
[7] micchāpaṭipanno - PTS.
[8] jāyāyācitenā ti - PTS.
[9] va - PTS.
[10] tatoyeva - Ma, Syā.

Năm mươi con chim mái bay ở phía trước (nghĩ rằng): "Chớ để những kẻ chăn bò, những kẻ chăn thú, những kẻ cắt cỏ, những kẻ nhặt củi, hay những kẻ làm rừng dùng que củi, mảnh sành, nắm tay, (tảng đá), cục đất, cây gậy, con dao, hay viên sỏi công kích chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy. Chớ để chim cu cu chúa Puṇṇamukha này xung đột với những bụi cây, với các giống cây leo, với những thân cây, với những cành cây, với những cột trụ, với những tảng đá, hoặc với những con chim có sức mạnh." –

Năm mươi con chim mái bay ở phía sau chăm sóc bằng những lời nói mềm mỏng, trìu mến, dịu dàng, ngọt ngào (nghĩ rằng): "Chớ để chim cu cu chúa Puṇṇamukha này chán nản ở nơi chỗ ngồi." –

Năm mươi con chim mái bay đi đó đây mang về trái cây đủ thứ đủ loại của nhiều giống cây (nghĩ rằng): "Chớ để chim cu cu chúa Puṇṇamukha này mệt nhọc vì đói." –

Và quả thật, thưa ông, những con chim mái ấy đã nhanh chóng đưa con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy đi thưởng ngoạn từ khu vườn này đến khu vườn khác, từ vườn hoa này đến vườn hoa khác, từ bến sông này đến bến sông khác, từ đỉnh núi này đến đỉnh núi khác, từ rừng xoài này đến rừng xoài khác, từ rừng mận đỏ này đến rừng mận đỏ khác, từ rừng mít này đến rừng mít khác, từ trảng dừa này đến trảng dừa khác nhằm mục đích tiêu khiển. –

Và quả thật, thưa ông, con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy, đã được những con chim mái ấy cung phụng mỗi ngày, nên khen ngợi như vầy: "Tốt lắm, tốt lắm, này các cô em! Hãy đến, này các cô em! Việc các nàng phục vụ người chồng là thích đáng với những cô con gái gia tộc danh giá các nàng!"

Và quả thật, thưa ông, con chim cu cu chúa Puṇṇamukha đã đi đến gặp con chim Kuṇāla. Các con chim mái hầu hạ chim Kuṇāla đã nhìn thấy con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy từ đằng xa đang đi lại; sau khi nhìn thấy, chúng đã đi đến gặp con chim cu cu chúa Puṇṇamukha; sau khi gặp, chúng đã nói với con chim cu cu chúa Puṇṇamukha điều này: "Này bạn cu cu chúa, con chim Kuṇāla này vô cùng thô lỗ, có lời nói vô cùng thô lỗ. Hy vọng sau khi ngài đến, chúng tôi có thể nhận được lời nói trìu mến." "Này các chị, hy vọng là vậy." Nói xong, con chim cu cu chúa đã đi đến gặp con chim Kuṇāla, sau khi đến đã tỏ ra vui vẻ với con chim Kuṇāla rồi ngồi xuống ở một bên. Sau khi ngồi xuống ở một bên, con chim cu cu chúa Puṇṇamukha đã nói với con chim Kuṇāla ấy điều này: "Này bạn Kuṇāla, tại sao bạn lại cư xử sái quấy đối với các chim mái thuộc dòng dõi cao sang, là những cô con gái gia tộc danh giá, và đã cư xử đúng đắn? Này bạn Kuṇāla, nghe rằng, ngay cả đối với những phụ nữ có lời nói không hợp ý, cũng nên có lời nói hợp ý, huống hồ là đối với những phụ nữ có lời nói hợp ý?" –

Khi được nói như vậy, con chim Kuṇāla đã miệt thị con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy như vầy: "Ngươi hãy đi đi, này ông bạn thấp hèn, hạ tiện! Hãy biến mất đi, này ông bạn thấp hèn, hạ tiện. Ai mà giống như ngươi, là kẻ thông thái mà còn thua mụ vợ?" Và bị miệt thị như vậy, con chim cu cu chúa Puṇṇamukha đã từ nơi ấy quay trở về.

Atha khalu bho puṇṇamukhassa phussakokilassa aparena samayena na cirasseva (accayena) kharo ābādho uppajji, lohitapakkhandikā bāḷhā vedanā vattanti māraṇantikā.[1] Atha khalu bho puṇṇamukhassa phussakokilassa paricārikānaṃ dijakaññānaṃ etadahosi: "Ābādhiko kho ayaṃ puṇṇamukho phussakokilo, appevanāma imamhā ābādhā vuṭṭhaheyyā "ti. Taṃ[2] ekakaṃ[3] adutiyaṃ ohāya yena kuṇālo sakuṇo tenupasaṅkamiṃsu. Addasā kho kuṇālo sakuṇo tā dijakaññāyo dūratova āgacchantiyo, disvāna tā dijakaññāyo etadavoca: "Kahaṃ pana tumhaṃ[4] vasaliyo bhattā "ti. "Ābādhiko kho samma kuṇāla puṇṇamukho phussakokilo, appevanāma tamhā ābādhā vuṭṭhaheyyā "ti. Evaṃ vutte kuṇālo sakuṇo tā dijakaññāyo evaṃ apasādesi "nassatha tumhe vasaliyo, vinassatha tumhe vasaliyo coriyo dhuttiyo asatiyo lahucittāyo katassa apaṭikārikāyo anilo viya yena kāmaṅgamāyo "ti vatvā yena puṇṇamukho phussakokilo tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ etadavoca: "Haṃ samma puṇṇamukhā "ti. "Haṃ samma kuṇālā "ti. –

Atha khalu bho kuṇālo sakuṇo taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ pakkhehi ca mukhatuṇḍena[5] ca pariggahetvā vuṭṭhāpetvā nānābhesajjāni pāyāpesi. Atha khalu bho puṇṇamukhassa phussakokilassa so abādho paṭippassambhī "ti.

Atha khalu bho kuṇālo sakuṇo taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ gilānā vuṭṭhitaṃ[6] aciravuṭṭhitaṃ gelaññā etadavoca: "Diṭṭhā mayā sammā puṇṇamukha, kaṇhā dvepitikā pañcapatikāya[7] chaṭṭhe purise cittaṃ paṭibaddhantiyā[8] yadidaṃ kavandhe[9] pīṭhasappimhīti.[10] Bhavati ca panuttarettha vākyaṃ.

4006. Athajjuno nakulo bhīmaseno
yudhiṭṭhilo sahadevo ca rājā,
ete patī pañcamaticca nārī
akāsi khujjavāmanakena[11] pāpan "ti.

"Diṭṭhā mayā samma puṇṇamukha saccatapāvī[12] nāma samaṇī susānamajjhe vasantī catutthabhattaṃ pariṇāmayamānā tulāputtakena[13] pāpamakāsi.

[1] maraṇantikā - Syā, PTS.
[2] taṃ - itisaddo Ma potthake na dissate.
[3] ekaṃ - Ma, PTS.
[4] tumhākaṃ - PTS.
[5] mukhatuṇḍakena - Ma, PTS.
[6] gilānavuṭṭhitaṃ - Ma.
[7] pañcapatikā ya - PTS.
[8] paṭibandhantiyā - Ma; paṭibandhan ti yā - PTS.
[9] kabandhe - Ma, Syā.
[10] pīṭhasappimhi - Syā.
[11] khujjavāmanena - PTS.
[12] saccatapāpī - Ma; pañcatapāvī - Syā.
[13] surādhuttakena - Ma, Syā; sā tulāputtakena - PTS.

Và quả thật, thưa ông, vào một lúc khác không lâu sau đó, có cơn bệnh thô tháo đã sanh khởi đến chim cu cu chúa Puṇṇamukha, có sự xuất huyết, có các cảm thọ khốc liệt xuất hiện, có sự cận kề cái chết. Và quả thật, thưa ông, các con chim mái hầu hạ chim cu cu chúa Puṇṇamukha đã khởi ý rằng: "Chim cu cu chúa Puṇṇamukha này bị bệnh, hy vọng có thể qua khỏi cơn bệnh này." Sau khi bỏ bê chim ấy chỉ một mình, không kẻ thứ hai, chúng đã đi đến gặp chim Kuṇāla. Con chim Kuṇāla đã nhìn thấy các con chim mái ấy từ đằng xa đang đi lại, sau khi gặp những con chim mái ấy, nó đã nói điều này: "Chồng của lũ hạ tiện các ngươi ở đâu?" "Thưa bạn Kuṇāla, chim cu cu chúa Puṇṇamukha bị bệnh, hy vọng có thể qua khỏi cơn bệnh ấy." Khi được nói như vậy, con chim Kuṇāla đã miệt thị các con chim mái rằng: "Hãy đi hết đi, các nàng là những kẻ hạ tiện! Hãy biến mất hết đi, các nàng là những kẻ hạ tiện, trộm cướp, vô lại, lơ là, có tâm thay đổi, không biết ân nghĩa, đi lại tùy tiện như là làn gió vậy!" Nói xong, nó đã đi đến gặp chim cu cu chúa Puṇṇamukha, sau khi đến đã nói với chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy điều này: "Chào bạn Puṇṇamukha." "Chào bạn Kuṇāla."

Và quả thật, thưa ông, chim Kuṇāla đã ôm choàng lấy chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy bằng cặp cánh và cái mỏ, nâng đứng dậy, rồi đã cho uống nhiều loại thuốc khác nhau. Và quả thật, thưa ông, cơn bệnh ấy của chim cu cu chúa Puṇṇamukha đã được thuyên giảm.

Và quả thật, thưa ông, khi con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy đã qua khỏi cơn bệnh, và vừa mới qua khỏi cơn bệnh không lâu lắm, chim Kuṇāla đã nói với con chim chúa điều này: "Này bạn Puṇṇamukha, tôi đã nhìn thấy nàng Kaṇhā có hai người cha, năm người chồng, và tâm của nàng đang gắn bó vào người đàn ông thứ sáu, là gã có cổ rụt, bị què quặt. Hơn nữa, ở đây, còn có thêm lời nói rằng:

4006. 'Ajjuna, Nakula, Bhīmasena,
Yudhiṭṭhila, và đức vua Sahadeva,
sau khi đã qua mặt năm người chồng này, người đàn bà
đã làm việc xấu xa cùng với gã lùn bị gù lưng.'

Này bạn Puṇṇamukha, tôi đã nhìn thấy nữ Sa-môn Saccatapāvī, trong lúc đang sống ở giữa bãi tha ma và cho đi bữa ăn thứ tư (năm ngày ăn một bữa), đã làm việc xấu xa cùng với con trai của người thợ kim hoàn.

Diṭṭhā mayā sammā puṇṇamukha kākātī[1] nāma devī samuddamajjhe vasantī bhariyā venateyyassa naṭakuverena pāpamakāsi.–

Diṭṭhā mayā samma puṇṇamukha kuruṅgadevī[2] nāma lomasundarī[3] eḷakamārakaṃ[4] kāmayamānā chaḷaṅgakumāradhanantevāsinā pāpamakāsi.

4007. Evaṃ hetaṃ mayā ñātaṃ brahmadattassa mātaraṃ,[5]
ohāya kosalarājaṃ[6] pañcālacaṇḍena pāpamakāsi.

4008. Etā ca aññā ca akaṃsu pāpaṃ
tasmāhaṃ itthīnaṃ na vissase nappasaṃse,
mahī yathā jagati samānarattā
vasundharā itarītarā[7] patiṭṭhā
sabbaṃsahā[8] aphandanā akuppā
tathitthiyo tāyo na vissase naro.

4009. Sīho yathā lohitamaṃsabhojano
vāḷamigo[9] pañcahattho[10] suruddo,[11]
pasayha khādī parahiṃsane rato
tathitthiyo tāyo na vissase naro.

Na khalu bho[12] samma puṇṇamukha vesiyo nāriyo gamaniyo, nahetāva[13] bandhakiyo nāma vadhikāyo nāma etāyo, yadidaṃ vesiyo nāriyo gamaniyo "ti.–

Corā[14] viya veṇikatā madirā viya[15] diddhā[16] vāṇijā[17] viya vācāsanthutiyo issasiṅgamiva[18] viparivattāyo[19] uragamiva[20] dujivhāyo[21] sobbhamiva paṭicchannā pātālamiva duppūrā rakkhasī viya duttosā yamovekantahāriyo sikhiriva sabbabhakkhā nadīriva sabbavāhinī[22] anilo viya yena kāmañcarā neru viya avisesakarā visarukkho viya niccaphalitāyo "ti.[23] Bhavati ca panuttarettha vākyaṃ.

---

[1] kākavatī - Ma, Syā; kākāti - PTS.
[2] kuraṅgavī - PTS.
[3] lomasuddarī - Ma.
[4] eḷikakumāraṃ - Ma; eḷakakumāraṃ - Syā.
[5] mātukā - Syā.
[6] kosalarājā - PTS.
[7] itarītarānaṃ - Syā.
[8] sabbasahā - Ma, PTS; sabbassahā - Syā.
[9] vāḷāmigo - PTS.
[10] pañcāvudho - Ma, Syā.
[11] suruddho - Ma, Syā, PTS.
[12] bho - itisaddo PTS potthake natthi.
[13] na hetā - Ma, Syā, PTS.
[14] coro - Ma.
[15] madirāva - Ma; madir' iva - PTS.
[16] visaduṭṭhā - Syā.
[17] vāṇijo - Ma, Syā.
[18] issasiṅghamiva - Ma; issāsiṅgam iva - PTS.
[19] parivattāyo - PTS.
[20] uragāmiva - Ma.
[21] dujjivhāyo - PTS.
[22] sabbavāhī - Ma, PTS; sabbavāhanī - Syā.
[23] itisaddo Syā potthake natthi.

Này bạn Puṇṇamukha, tôi đã nhìn thấy bà hoàng hậu tên Kākātī, vợ của chim chúa Venateyya, trong lúc đang sống ở giữa biển khơi, đã làm việc xấu xa cùng với nhạc công Naṭakuvera. –

Này bạn Puṇṇamukha, tôi đã nhìn thấy cô công chúa xinh đẹp với lớp lông vàng ở bụng tên Kuruṅgadevī, trong lúc đang yêu Eḷakamāraka, đã làm việc xấu xa cùng với tướng quân Chaḷaṅgakumāra và người hầu Dhanantevāsi của vị tướng quân ấy.

4007. Tôi còn biết chuyện như vầy về người mẹ của Brahmadatta, sau khi ruồng bỏ vị vua xứ Kosala, đã làm việc xấu xa cùng với Pañcālacaṇḍa.

4008. Các nàng này và các nàng khác đã làm việc xấu xa;
vì thế, tôi không tin tưởng các nữ nhân, không ca ngợi họ.
Giống như đại địa cầu, quả đất, có sự yêu thích đồng đều,
là nơi cất giữ của cải, nơi chứa đựng thứ này thứ khác (tốt lẫn xấu),
có sự cam chịu tất cả, không có xao động, không bị chuyển dịch,
các nữ nhân là tương tự, người nam không nên tin tưởng các nàng.

4009. Giống như loài sư tử có thức ăn là máu và thịt,
là loại thú dữ, có năm chân (tính thêm cái miệng), vô cùng tàn nhẫn,
ra sức hành hạ rồi ăn thịt, thích thú việc hãm hại động vật khác,
các nữ nhân là tương tự, người nam không nên tin tưởng các nàng.

Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, những người đàn bà này không phải là các gái điếm hay các kỹ nữ, bởi vì những người đàn bà này không có bản chất của gái điếm hay kỹ nữ, các nàng này được gọi là các dâm phụ, được gọi là các ác phụ. –

Các nàng như là lũ trộm cướp có búi tóc đã được bện lại, như là rượu tẩm thuốc độc, như là thương buôn với lời nói ca ngợi (hàng hóa của mình), cong queo tựa như sừng của loài nai *issa*, tựa như loài rắn có hai lưỡi, tựa như cái hố đã được che đậy, tựa như vực thẳm ở đại dương khó lấp đầy, như là quỷ cái khó làm hài lòng, tựa như Diêm Vương chỉ có bắt đem đi, tựa như ngọn lửa có sự thiêu đốt mọi thứ, tựa như dòng sông có sự cuốn trôi tất cả, như là làn gió có sự di chuyển theo ý thích, như là núi Neru làm cho mọi thứ trở nên không còn khác biệt, như là giống cây độc hại thường xuyên kết trái. Hơn nữa, ở đây, còn có thêm lời nói rằng:

4010. Yathā coro yathā diddho[1] vāṇijova vikatthanī,
issasiṅgamivāvaṭṭā[2] dujivhā[3] urago yathā.[4]

4011. Sobbhamiva paṭicchannā pātālamiva duppurā,
rakkhasī viya duttosā yamovekantahāriyo,
yathā sikhī nadī vāho[5] anilo kāmacāravā.[6]

4012. Nerūva avisesā ca[7] visarukkho viya niccaphalā,[8]
nāsayanti ghare bhogaṃ ratanānantakaritthiyo "ti.

Cattārimāni samma puṇṇamukha yāni parakule na vāsetabbāni goṇaṃ dhenuṃ yānaṃ bhariyaṃ,[9] cattāri etāni[10] paṇḍito yāni[11] gharā na vippavāsaye.

4013. Goṇaṃ dhenuñca yānañca
bhariyaṃ ñātikule na vāsaye,
bhuñjanti[12] rathaṃ ayānakā[13]
ativāhena hananti puṅgavaṃ,
dohena hananti vacchakaṃ
bhariyā ñātikulesu dussatī "ti.[14]

Cha imāni samma puṇṇamukha yāni vatthūni kicce jāte anatthacarāni bhavanti.

4014. Aguṇaṃ dhanu ñātikule ca bhariyā
pāraṃ[15] nāvā akkhabhaggañca yānaṃ,
dūre mitto pāpasahāyako ca
kicce jāte anatthacārinī[16] bhavantī "ti.

Aṭṭhahi khalu samma puṇṇamukha ṭhānehi itthi sāmikaṃ avajānāti: daḷiddatā[17] āturatā jiṇṇatā[18] surāsoṇḍatā[19] muddhatā pamattatā sabbakiccesu anuvattitā[20] sabbadhanam[21]anuppadānena, imehi khalu samma puṇṇamukha aṭṭhahi ṭhānehi itthi sāmikaṃ avajānāti. Bhavati ca panuttarettha vākyaṃ.

---

[1] duṭṭho - Syā.
[2] issasiṅghamiva parivattā - Ma; issasiṅgamiva parivattā - Syā; issasiṅgam ivāvatta - PTS.
[3] dujjivha - PTS.
[4] urago viya - Ma.
[5] vāto - Ma, PTS.
[6] anilo kāmapāravā - Syā, itipāṭho Ma, PTS potthakesu na dissate.
[7] nerunāva samāgatā - Ma; neru nāvasamākatā - PTS.
[8] visarukkhova niccaphalī - Syā; visarukkho viya pañcadhā - PTS.
[9] bhariyā - Ma, Syā.
[10] dhanāni - Syā.
[11] dhanāni - Ma.
[12] bhañjanti - Ma; bhajanti - PTS.
[13] ajānakā - PTS.
[14] ñātikule padussatī ti - Ma, Syā, PTS.
[15] cāraṃ - PTS.
[16] anatthacarāni - Ma, Syā.
[17] daliddatā - Ma, Syā, PTS.
[18] jiṇṇakatā - Syā, PTS.
[19] surasoṇḍakatā - PTS.
[20] anuvattanatā - Ma, Syā, PTS.
[21] sabbadhana - Ma; sabbadhammaṃ - PTS.

4010. 'Giống như kẻ trộm cướp, giống như đã bị tẩm thuốc độc, như là thương buôn có sự ca ngợi, cong queo như là sừng của loài nai *issa*, giống như con rắn có hai lưỡi, –

4011. – tựa như cái hố đã được che đậy, tựa như vực thẳm khó lấp đầy, như là quỷ cái khó làm hài lòng, tựa như Diêm Vương chỉ có bắt đem đi, giống như ngọn lửa và dòng sông có sự mang đi, tựa như làn gió có sự di chuyển theo ý thích, –

4012. – và tựa như núi Neru làm cho không còn khác biệt,[1] như là giống cây độc hại thường xuyên kết trái, những người đàn bà làm tiêu hoại của cải ở trong nhà và làm biến mất các loại báu vật.'

Này bạn Puṇṇamukha, bốn thứ này không nên để ở nhà của người khác: bò đực, bò sữa, cỗ xe, người vợ; bậc sáng suốt không nên để bốn loại phương tiện này lìa khỏi nhà (mình).

4013. Bò đực, bò cái, cỗ xe,
và người vợ, không nên để ở gia tộc của thân quyến.
Không rành rẽ về cỗ xe, chúng phá hỏng cỗ xe.
Do việc kéo quá nặng, chúng giết chết con bò đực.
Do việc vắt sữa, chúng giết chết con bò cái.
Ở trong các gia tộc của thân quyến, người vợ bị hư hỏng.

Này bạn Puṇṇamukha, sáu thứ này là không có sự lợi ích, khi có công việc phải làm.

4014. Cây cung không có dây, và người vợ ở gia tộc của thân quyến,
chiếc thuyền ở bờ bên kia, và cỗ xe bị gãy trục,
bạn bè ở xa, và kẻ cộng sự ác xấu,
khi có công việc phải làm, chúng không có sự lợi ích.

Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân khi dễ người chồng do tám sự việc: do nghèo khó, do bệnh tật, do già cả, do nghiện rượu, do ngu khờ, do say đắm, cặm cụi trong mọi công việc, không trao tất cả tài sản (cho vợ). Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân khi dễ người chồng do tám sự việc này. Hơn nữa, ở đây, còn có thêm lời nói rằng:

[1] Ngọn núi này có ánh sáng vàng chói lọi khiến các con thú đi đến đây đều có màu vàng (ND).

4015. Daḷiddaṃ[1] āturañcāpi jiṇṇakaṃ surāsoṇḍakaṃ,[2]
pamattaṃ muddhapattañca rattaṃ kiccesu[3] hāpanaṃ,
sabbakāmappadānena[4] avajānanti[5] sāmikan "ti.

Navahi khalu samma puṇṇamukha ṭhānehi itthi padosamāharati: Ārāmagamanasīlā ca hoti, uyyānagamanasīlā[6] ca hoti, nadītitthagamanasīlā ca hoti, ñātikulagamanasīlā ca hoti, parakulagamanasīlā ca hoti, ādāsadussamaṇḍanānuyogamanuyuttasīlā ca hoti, majjapāyinī ca hoti, nillokanasīlā ca hoti, padvāraṭṭhāyinī[7] ca hoti. Imehi khalu samma puṇṇamukha navahi ṭhānehi itthi padosamāharatī "ti. Bhavati ca panuttarettha vākyaṃ.

4016. Ārāmasīlā ca[8] uyyānaṃ
nadī[9] ñātiparakulaṃ,
dussamaṇḍanamanuyuttā[10]
yā citthi majjapāyinī.

4017. Yā ca nillokanasīlā
yā ca padvāraṭṭhāyinī,[11]
navahetehi[12] ṭhānehi
padosamāharantitthiyo "ti.[13]

Cattālīsāya khalu samma puṇṇamukha ṭhānehi itthi purisaṃ accāvadati:[14] vijambhati vinamati vilāsati[15] vilikhati[16] vilajjati nakhena nakhaṃ ghaṭṭeti pādena pādaṃ akkamati kaṭṭhena paṭhaviṃ likhati[17] dārakaṃ ullaṃgheti olaṃghāpeti[18] kīḷati kīḷāpeti cumbati cumbāpeti bhuñjati bhuñjāpeti dadati āyācati[19] katamanukaroti uccaṃ bhāsati nīcaṃ bhāsati aviviccaṃ[20] bhāsati viviccaṃ bhāsati naccena gītena vāditena roditena[21] vilasitena[22] vibhūsitena jagghati pekkhati kaṭiṃ cāleti[23] guyhabhaṇḍakaṃ sañcāleti ūruṃ vivarati ūruṃ pidahati thanaṃ dasseti kacchaṃ dasseti nābhiṃ dasseti akkhiṃ nikhaṇati[24] bhamukaṃ ukkhipati oṭṭhaṃ palikhati[25] (jivhaṃ palikhati - PTS) jivhaṃ nillāleti dussaṃ muñcati dussaṃ paṭibandhati[26] sirasaṃ muñcati sirasaṃ bandhati imehi khalu samma puṇṇamukha cattāḷīsāya ṭhānehi itthi purisaṃ accāvadati.

---

[1] daliddaṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] surasoṇḍakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] sabbakiccesu - Ma; dattaṃ kiccesu - Syā.
[4] sabbakāmapaṇidhānena - Syā.
[5] avajānāti - Ma, Syā.
[6] uyyānasīlā - PTS.
[7] sadvāraṭhāyinī - Ma.
[8] ārāmagamanasīlā ca - Syā; ārāmasīlā - PTS.
[9] nadiṃ - Syā.
[10] ādāsadussamaṇḍanamanuyuttā - Ma.
[11] sadvāraṭhāyinī - Ma.
[12] navahi etehi - PTS.
[13] padosamāharanti itthiyoti - Ma; padosamāharatitthiyo - PTS.
[14] accācarati - Ma.
[15] vilasati - Ma, PTS.
[16] vilikhati - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu natthi.
[17] vilikhati - Ma; vilekhati - Syā.
[18] ullaṅghati ullaṅghāpeti - Ma, Syā; ullaṃgheti olaṃgheti - PTS.
[19] dadāti yācati - Ma, Syā; dadāti āyācati - PTS.
[20] aviccaṃ - Ma, PTS; āviccaṃ - Syā.
[21] rodanena - Ma.
[22] vilāsitena - Syā.
[23] paṭicāleti - PTS.
[24] nikhanati - Ma, Syā, PTS.
[25] upalikhati - Ma; palikkhati - Syā.
[26] bandhati - PTS.

4015. 'Các nữ nhân khi dễ người chồng nghèo khó, bệnh tật, già cả, nghiện rượu, bị xao lãng, có tình trạng ngu khờ, bị say đắm, có sự lơ là trong các công việc, do việc ban cho mọi ước muốn (đến vợ).'

Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân mang lại sự xấu xa do chín sự việc: có thói quen đi đến vườn hoa, có thói quen đi đến vườn thượng uyển, có thói quen đi đến bến tắm ở sông, có thói quen đi đến nhà thân quyến, có thói quen đi đến nhà người khác, có thói quen gắn bó với gương soi, vải vóc, và việc trang điểm, thường uống chất say, có thói quen nhìn qua cửa sổ, thường đứng ở cửa ra vào. Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân mang lại sự xấu xa do chín sự việc này. Hơn nữa, ở đây, còn có thêm lời nói rằng:

4016. 'Có thói quen đi đến vườn hoa, vườn thượng uyển,
bến sông, thân quyến, và nhà người khác,
gắn bó với vải vóc, và việc trang điểm,
là nữ nhân thường uống chất say, –

4017. – nàng có có thói quen nhìn qua cửa sổ,
và thường đứng ở cửa ra vào;
do chín sự việc này,
các nữ nhân mang lại sự xấu xa.'

Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân quyến rũ nam nhân bằng bốn mươi sự việc: ưỡn người lên, cúi xuống, làm dáng, gãi nhẹ ở làn da, làm bộ e thẹn, bấm ngón tay này với ngón tay kia, gác chân này lên chân kia, vạch lên mặt đất bằng thanh gỗ, bảo gã trai tơ nhảy lên nhảy xuống, chơi giỡn và bảo gã trai tơ chơi giỡn, hôn và bảo gã trai tơ hôn, ăn và bảo gã trai tơ ăn, ban cho, van xin, nhái lại hành động, nói lớn tiếng, nói hạ giọng, nói công khai, nói lén lút, cười giỡn bằng các việc múa - hát - tấu nhạc - khóc lóc - làm dáng - trang điểm, nhìn chăm chú, lắc hông, lắc háng, phô bày bắp vế, che đậy bắp vế, khoe vú, khoe nách, khoe rún, nheo mắt, nhướng mày, cắn môi, (cắn lưỡi), liếm môi, nới lỏng xiêm y, buộc lại xiêm y, xõa tóc, buộc tóc; nữ nhân quyến rũ nam nhân bằng bốn mươi sự việc này.

Pañcavīsāya[1] khalu samma puṇṇamukha ṭhānehi itthi paduṭṭhā veditabbā bhavati: Sāmikassa pavāsaṃ vaṇṇeti pavutthaṃ[2] na sarati āgataṃ nābhinandati avaṇṇaṃ tassa bhaṇati vaṇṇaṃ tassa na bhanati anatthaṃ tassa carati atthaṃ tassa na carati akiccaṃ tassa karoti kiccaṃ tassa na karoti paridahitvā sayati parammukhī nipajjati parāvattakajātā[3] kho pana hoti kuṅkumiyajātā dīghaṃ assasati[4] dukkhaṃ vedayati uccārapassāvaṃ abhiṇhaṃ gacchati vilomaṃ ācarati parapurisasaddaṃ sutvā kaṇṇasotavivaramodahati[5] nihatabhogā[6] kho pana hoti paṭivissakehi santhavaṃ karoti nikkhantapādā kho pana hoti visikhānucārinī aticārinī kho pana hoti sāmike[7] agāravā paduṭṭhamanasaṅkappā abhiṇhaṃ dvāre tiṭṭhati kacchāni aṅgāni thanāni dasseti disodisaṃ gantvā pekkhati. Imehi khalu samma puṇṇamukha pañcavīsāya ṭhānehi itthi paduṭṭhā veditabbā bhavati. Bhavati ca panuttarettha vākyaṃ.

4018. Pavāsamassa[8] vaṇṇeti
gataṃ nānusocati,[9]
disvā[10] patiṃ āgataṃ nābhinandati
bhattāravaṇṇaṃ na kadāci bhāsati
ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4019. Anatthaṃ tassa carati asaññatā
atthañca hāpeti akiccakāriṇī,
paridahitvā sayati parammukhī
ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4020. Parāvattajātā[11] ca bhavati kuṅkumī
dīghañca assasati[12] dukkhavedinī,[13]
uccārapassāvamabhiṇhagacchati[14]
ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4021. Vilomamācarati akiccakāriṇī
saddaṃ nisāmeti parassa bhāsato,
hatabhogā[15] ca karoti santhavaṃ
ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

---

1 pañcavīsāhi - PTS.
2 pavuṭṭhaṃ - Ma.
3 parivattakajātā - Ma, Syā.
4 assāsati - Syā.
5 kaṇṇasotaṃ vivaramodahati - Ma; kaṇṇasotaṃ vidahati - Syā; kaṇṇasotaṃ vivarati tam odahati - PTS.
6 nīhatabhogā - Syā.
7 niccaṃ sāmike - Ma.
8 pavāsaṃ tassa - Ma, Syā.
9 gataṃ tassa na socati - Ma, Syā.
10 disvāna - Ma, Syā.
11 parivattajātā - Ma, Syā; parivattakājātā - PTS.
12 assāsati - Syā.
13 dukkha vediti - PTS.
14 abhiṇhaṃ gacchati - Ma.
15 nihatabhogā - Ma, PTS; nīhatabhogā - Syā.

Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân hư đốn được nhận biết do hai mươi lăm sự việc: nàng ca ngợi việc vắng nhà của chồng, không nhớ nhung khi chồng vắng nhà, không vui mừng khi chồng trở về, nói lời chê bai chồng, không nói lời ca ngợi chồng, thực hiện điều bất lợi cho chồng, không thực hiện điều lợi ích cho chồng, làm việc không phải là bổn phận đối với chồng, không làm bổn phận đối với chồng, mặc đồ kín đáo đi ngủ, nằm quay mặt hướng khác, nằm trăn qua trở lại và còn quấy rối nữa, thở dài, kêu than khổ, đi tiêu tiểu thường xuyên, cư xử trái khoáy, nghe âm thanh của nam nhân khác thì chăm chú lắng nghe, lại còn phá của, giao du thân mật với các người láng giềng, lại còn quen thói đi ra ngoài, hay đi dạo ở đường phố, lại còn ngoại tình nữa, không tôn trọng chồng và có tâm tư xấu xa, thường xuyên đứng ở cửa ra vào, cho nhìn thấy các đồ lót, cơ thể, và bộ ngực, đi chỗ này chỗ nọ ngắm nhìn. Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân hư đốn được nhận biết do hai mươi lăm sự việc này. Hơn nữa, ở đây, còn có thêm lời nói rằng:

4018. 'Nàng ca ngợi việc vắng nhà của chồng,
không sầu tư về người chồng đã ra đi,
sau khi nhìn thấy chồng trở về không vui mừng,
không khi nào nói lời ca ngợi chồng,
những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4019. Nàng thực hiện điều bất lợi cho chồng, không tự kiềm chế,
bỏ bê việc lợi ích và làm việc không phải là bổn phận,
mặc đồ kín đáo đi ngủ, nằm quay mặt hướng khác,
những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4020. Nàng nằm trăn qua trở lại và có sự quấy rối,
thở dài, và kêu than khổ,
đi tiêu tiểu thường xuyên,
những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4021. Nàng cư xử trái khoáy, làm việc không phải là bổn phận
lắng tai nghe âm thanh của nam nhân khác đang nói,
có của cải bị tiêu hoại, và giao du thân mật,
những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4022. Kicchena laddhaṃ kasirenābhataṃ[1] dhanaṃ
vittaṃ vināseti dukkhena sambhataṃ,
paṭivissakehi ca karoti santhavaṃ
ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4023. Nikkhantapādā visikhānucārinī
niccaṃ sa[2] sāmimhi paduṭṭhamānasā,
aticāriṇī hoti tathevagāravā[3]
ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4024. Abhikkhaṇaṃ tiṭṭhati dvāramūle
thanāni kacchāni ca dassayantī,
disodisaṃ pekkhati bhantacittā
ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4025. Sabbā nadī vaṅkagatī sabbe kaṭṭhamayā vanā,
sabbitthiyo kare pāpaṃ labhamāne nivātake.

4026. Sace labhetha khaṇaṃ vā raho vā
nivātakaṃ vāpi labhetha tādisaṃ,
sabbāva itthī kareyyu no pāpaṃ[4]
aññaṃ alattha[5] pīṭhasappināpi[6] saddhiṃ.

4027. Narānamārāmakarāsu nārisu
anekacittāsu aniggahāsu ca,
sabbattanāpītikarāpi[7] ce siyā[8]
na vissase titthasamā hi nāriyo.(ti)

4028. Yaṃ ve[9] disvā kaṇḍarīkinnarānaṃ[10]
sabbitthiyo na ramanti agāre,
taṃ tādisaṃ maccaṃ cajitvā bhariyā
aññaṃ disvā purisaṃ[11] pīṭhasappiṃ.

4029. Bakassa ca pāvārikassa[12] rañño
accantakāmānugatassa bhariyā,
avācari[13] baddhavasānugassa[14]
kaṃ vāpi itthī nāticare tadaññaṃ.

---

[1] kasirābhataṃ - Ma, Syā.
[2] niccañca - Ma, Syā.
[3] apetagāravā - Ma, Syā.
[4] kayiruṃ nu pāpaṃ - Ma, Syā;
kareyyuṃ no pāpaṃ - PTS.
[5] aladdhā - Syā, PTS.
[6] pīṭhasappinā - Syā.
[7] sabbattha nāpītikarāpi - Ma;
sabbatthatā pītikarāpi - Syā.
[8] ce siyuṃ - Syā;
vesiyā - PTS.
[9] yañca - Syā.
[10] kinnarakinnarīnaṃ - Syā.
[11] parapurisaṃ - Syā.
[12] bāvarikassa - Ma, Syā.
[13] avācarī - Ma, PTS;
anācarī - Syā.
[14] paṭṭhavasānugassa - Ma, Syā.

4022. Phần tài sản chồng đã khó khăn đạt được và khó nhọc mang về,
nàng làm tiêu tan của cải đã được góp nhặt một cách khổ sở,
và nàng giao du thân mật với các người láng giềng,
những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4023. Nàng quen thói đi ra ngoài, hay đi dạo ở đường phố,
nàng thường xuyên có tâm ý xấu xa đối với chồng,
nàng ngoại tình và không tôn trọng chồng như thế ấy,
những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4024. Nàng thường xuyên đứng ở cửa ra vào,
cho nhìn thấy bộ ngực và các đồ lót,
với tâm vẩn vơ, nàng ngắm nhìn chỗ này chỗ nọ,
những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4025. Tất cả các con sông đều di chuyển quanh co, tất cả các khu rừng đều tạo thành bởi cây cối, tất cả các phụ nữ đều có thể làm việc xấu xa khi đạt được nơi thuận tiện.

4026. Nếu có thể đạt được thời điểm hoặc nơi kín đáo,
hoặc có thể đạt được nơi thuận tiện như thế ấy,
tất cả các nữ nhân đều có thể làm việc xấu xa,
thậm chí với kẻ bị què quặt khi không đạt được kẻ khác.

4027. Các nữ nhân là những người tạo ra sự khoái lạc cho các nam nhân, các nàng có tâm thất thường, và không có khả năng kiềm chế. Dầu cho nàng là người tạo ra niềm vui cho bản thân một cách trọn vẹn, cũng không nên tin tưởng nàng, bởi vì các nữ nhân là tương tự như những bến tắm (ai cũng có thể đến tắm).[1]

4028. Điều đã thấy ở câu chuyện của vua Kaṇḍarī và hoàng hậu Kinnarā là: tất cả các nữ nhân đều không vui thích (chồng của mình) ở gia đình. Người vợ từ bỏ chồng là người đàn ông như vị vua Kaṇḍarī ấy, sau khi gặp gỡ người đàn ông khác là kẻ bị què quặt.

4029. Nàng Pañcapāpī là vợ của vua Baka và vua Pāvārika, hai vị vua đeo đuổi dục lạc tột đỉnh. Nàng đã làm điều tà hạnh với kẻ thuộc quyền sai khiến của chồng, vậy còn người nam nào khác nữa mà nữ nhân sẽ không cư xử vượt quá giới hạn?

---

[1] Bốn câu kệ 4027 - 4030 giống bốn câu kệ 668 - 671 ở *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 197).

4030. Piṅgiyānī sabbalokissarassa
rañño piyā brahmadattassa bhariyā,
avācari[1] baddhavasānugassa[2]
taṃ vāpi sā nājjhagā kāmakāminī.

4031. Khuddānaṃ[3] lahucittānaṃ akataññūna dūbhinaṃ,[4]
nādevasatto puriso thīnaṃ saddhātumarahati.

4032. Na tā pajānanti kataṃ na kiccaṃ
na mātaraṃ pitaraṃ bhātaraṃ vā,
anariyā samatikkantadhammā
sasseva cittassa vasaṃ vajanti.

4033. Cirānuvutthampi[5] piyaṃ manāpaṃ
anukampakaṃ pāṇasamampi santaṃ,[6]
āvāsu kiccesu ca naṃ jahanti
tasmāhaṃ itthīnaṃ na vissasāmi.

4034. Thīnaṃ hi cittaṃ yathā vānarassa
kannappakannaṃ yathā rukkhachāyā,
calācalaṃ hadayaṃ itthiyānaṃ
cakkassa nemi viya parivattati.

4035. Yadā tā passanti samekkhamānā
ādeyyarūpaṃ purisassa vittaṃ,
saṇhāhi vācāhi nayantimetaṃ[7]
kambojakā jalajeneva assaṃ.

4036. Yadā na passanti samekkhamānā
ādeyyarūpaṃ purisassa vittaṃ,
samantato taṃ[8] parivajjayanti
tiṇṇo nadīpāragatova kullaṃ.

4037. Silesūpamā sikhīriva sabbabhakkhā
tikkhamāyā[9] nadīriva sīghasotā,
sevanti hetā piyamappiyañca
nāvā yathā orakulaṃ[10] parañca.

---

1 avācarī - Ma, PTS; anācarī - Syā.
2 paṭṭhavasānugassa - Ma, Syā.
3 luddhānaṃ - Ma.
4 dubbhinaṃ - Ma, Syā.
5 cirānuvuṭṭhampi - Ma.
6 bhattuṃ - Ma.
7 menaṃ - Ma, Syā.
8 naṃ - Ma, PTS.
9 tikkhāmayā - PTS.
10 orakūlaṃ - Ma, Syā, PTS, evamuparipi.

4030. Nàng Piṅgiyānī là người vợ yêu dấu của đức vua Brahmadatta, vị chúa tể của tất cả thế gian. Nàng đã làm điều tà hạnh với kẻ thuộc quyền sai khiến của chồng. Người nữ có sự ham muốn các dục ấy đã không đạt được người đàn ông ấy (luôn cả địa vị hoàng hậu).

4031. Các nữ nhân là những người nhỏ nhen, có tâm thay đổi, vô ơn, bội bạc; nam nhân, nếu không bị phi nhân ám ảnh, thì không thể nào có niềm tin đối với các nữ nhân.[1]

4032. Các nàng không biết đến ân nghĩa, không biết đến bổn phận,
không biết đến mẹ, cha, hay anh em trai.
Các nàng không thánh thiện, vượt qua nguyên tắc,
và đi theo sự sai khiến của tâm của chính mình.

4033. Mặc dầu chàng đã sống chung thời gian dài, chàng đáng yêu, hợp ý,
có lòng trắc ẩn, thậm chí chàng còn được xem như là sanh mạng,
các nàng vẫn từ bỏ chàng vào những lúc rủi ro và những lúc hữu sự;
vì thế, ta không tin tưởng các nữ nhân.

4034. Bởi vì tâm của các nữ nhân giống như tâm của loài khỉ,
giống như bóng râm của cây chiếu xuống ở mặt đất lồi lõm,
trái tim của các nữ nhân luôn chao đảo,
giống như cái vành của bánh xe quay vòng vòng.

4035. Vào lúc các nàng, trong lúc xem xét, nhìn thấy tài sản của người đàn ông có vẻ có thể thâu tóm, các nàng dụ dỗ người ấy bằng những lời nói mềm mỏng, tựa như những người dân xứ Kamboja dụ dỗ con ngựa rừng bằng rong rêu (có bôi mật ong).

4036. Vào lúc các nàng, trong lúc xem xét, không nhìn thấy tài sản của người đàn ông có vẻ có thể thâu tóm, các nàng lánh xa người ấy ở mọi nơi, tựa như người đã vượt qua, đã đi đến bờ bên kia của dòng sông, xa lánh chiếc bè.

4037. Nữ nhân giống như chất kết dính, tựa như ngọn lửa có sự thiêu đốt tất cả. Các nàng có sự phỉnh lừa chóng vánh, tựa như con sông có dòng nước chảy xiết. Bởi vì các nàng ấy hầu hạ người yêu mến lẫn người không yêu mến, giống như con thuyền ghé vào bến đò ở hạ nguồn và ở thượng nguồn.

[1] Các câu kệ 4031 - 4042 giống các câu kệ 1650 - 1661 ở *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, các trang 413 và 415).

4038. Na tā ekassa na dvinnaṃ āpaṇova pasārito,
yo tā mayhanti maññeyya vātaṃ jālena bādhaye.[1]

4039. Yathā nadī ca pantho ca pānāgāraṃ sabhā papā,
evaṃ lokitthiyo nāma velā tāsaṃ na vijjati.

4040. Ghatāsanasamā hetā[2] kaṇhasappasirūpamā,
gāvo bahi tiṇasseva omasanti varaṃ varaṃ.

4041. Ghatāsanaṃ kuñjaraṃ kaṇhasappaṃ
muddhābhisittaṃ pamadā ca sabbā,
ete naro[3] niccayatto[4] bhajetha
tesaṃ have[5] dubbidū saccabhāvo.[6]

4042. Nāccantavaṇṇā[7] na bahūna[8] kantā
na dakkhiṇā pamadā[9] sevitabbā,
na parassa bhariyā na dhanassa hetu
etitthiyo pañca na sevitabbā.

Atha khalu bho ānando gijjharājā kuṇālassa sakuṇassa ādimajjhakathā[10]-pariyosānaṃ viditvā tāyaṃ velāyaṃ imā gāthāyo abhāsi.

4043. Puṇṇampi cemaṃ paṭhaviṃ dhanena
dajjitthiyā puriso sammatāya,
laddhā khaṇaṃ atimaññeyya tampi
tāsaṃ vasaṃ asatīnaṃ na gacche.

4044. Uṭṭhāhakañcepi[11] alīnavuttiṃ
komārabhattāraṃ piyaṃ manāpaṃ,
āvāsu kiccesu ca naṃ jahanti
tasmā hi itthīnaṃ[12] na vissasāmi.

4045. Na vissase icchati manti poso
na vissase rodati me sakāse,
sevanti hetā piyamappiyañca
nāvā yathā orakulaṃ parañca.

[1] bandhaye - Syā.
[2] ghatāsanasamā etā - Ma, Syā.
[3] etena so - PTS.
[4] niccayato - Ma, Syā.
[5] bhave - PTS.
[6] sabbabhāvo - Ma, PTS.
[7] naccantavaṇṇā - Ma.
[8] bahūnaṃ - Ma.
[9] pamudā - Syā.
[10] gāthā - Syā.
[11] uṭṭhāhakañceva - Syā.
[12] tasmāhamitthīnaṃ - Ma, Syā.

4038. Các nàng ấy không thuộc về một người, không thuộc về hai người, các nàng ấy tựa như cửa tiệm đã được trưng bày. Kẻ nào nghĩ rằng: 'Các nàng ấy là thuộc về ta,' kẻ ấy tưởng rằng có thể tóm gọn làn gió bằng cái lưới.

4039. Giống như dòng sông, con đường, quán nước, phòng hội, lều nghỉ chân, các nữ nhân ở thế gian được gọi là như vậy, giới hạn của các nàng ấy không thể biết được.

4040. Thật vậy, các nàng ấy như là ngọn lửa tế thần, tương tự như đầu con rắn độc màu đen, tựa như bầy bò đối với cọng cỏ ở bên lề, chúng chỉ gặm những cọng ngon nhất.

4041. Ngọn lửa tế thần, con voi, rắn độc màu đen,
người đã được làm lễ phong vương, và tất cả các nữ nhân,
năm hạng này, người nam thường xuyên thận trọng mới có thể giao thiệp.
Thật vậy, mọi ý định của những hạng ấy khó mà biết được.

4042. Không nên thân cận với nữ nhân có sắc đẹp quá mức, với nữ nhân được nhiều người yêu thương, với nữ nhân tài hoa, với nữ nhân là vợ của kẻ khác, với nữ nhân vì nguyên nhân tài sản; năm hạng nữ nhân này không nên thân cận."

Và quả thật, thưa ông, chim kên kên chúa Ānanda, sau khi biết được phần đầu, phần giữa, và phần cuối lời thuyết giảng của con chim Kuṇāla, vào thời điểm ấy đã nói lên những lời kệ này:

4043. "Nếu người nam có thể biếu tặng trái đất tràn đầy tài sản này cho người phụ nữ ưng ý, sau khi đạt được cơ hội, nàng cũng vẫn có thể khinh khi người nam ấy; không nên rơi vào sự chế ngự của các nữ nhân không có sự ghi nhớ ấy.

4044. Dầu cho chàng sốt sắng, có thói quen hoạt động,
là người chồng từ lúc còn son trẻ, đáng yêu, và hợp ý,
các nàng vẫn từ bỏ chàng vào những lúc rủi ro và những lúc hữu sự;
chính vì thế, ta không tin tưởng các nữ nhân.

4045. Người nam không nên tin tưởng nữ nhân (vì nghĩ rằng): 'Nàng thích ta,' không nên tin tưởng (vì nghĩ rằng): 'Nàng khóc trong sự hiện diện của ta,' bởi vì các nàng ấy hầu hạ người yêu mến lẫn người không yêu mến, giống như con thuyền ghé vào bến đò ở hạ nguồn và ở thượng nguồn.

4046. Na vissase sākhapurāṇasanthataṃ
na vissase mittapurāṇacoraṃ,
na vissase rājā[1] sakhā mamanti[2]
na vissase itthi dasannamātaraṃ.

4047. Na vissase rāmakarāsu nārisu
accantasīlāsu asaññatāsu,
accantapemānugatassa bhariyā
na vissase titthasamā hi nāriyo.

4048. Haneyyu[3] chindeyyumpi chedayeyyuṃ[4]
kaṇṭhampi[5] chetvā rudhiraṃ pibeyyuṃ,[6]
mā dīnakāmāsu asaññatāsu
bhāvaṃ kare gaṅgatitthūpamāsu.

4049. Musā tāsaṃ yathā saccaṃ saccaṃ tāsaṃ yathā[7] musā,
gāvo bahi tiṇasseva omasanti varaṃ varaṃ.

4050. Gatenetā[8] palobhenti pekkhitena mihitena ca,[9]
athopi dunnivatthena mañjunā bhaṇitena ca.

4051. Coriyo kaṭhinā[10] hetā vāḷā ca lapasakkharā,
na tā kiñci na jānanti yaṃ manussesu vañcanaṃ.

4052. Asā lokitthiyo nāma velā tāsaṃ na vijjati,
sārattā ca pagabbhā ca sikhī sabbaghaso yathā.

4053. Natthitthīnaṃ piyo nāma appiyopi na vijjati,
sevanti hetā piyamappiyañca nāvā yathā orakulaṃparañca.

4054. Natthitthīnaṃ piyo nāma appiyopi na vijjati,
dhanattā[11] pativellanti[12] latāva dumanissitā.

4055. Hatthibandhaṃ assabandhaṃ gopurisañca caṇḍālaṃ,[13]
chavaḍāhakaṃ pupphachaḍḍakaṃ sadhanamanupatanti nāriyo.

---

[1] rājānaṃ - Ma; rāja - Syā.
[2] mananti - Syā.
[3] haneyyuṃ - Ma; haneyyuṃpi - Syā.
[4] chindeyyuṃ chedāpeyyumpi - Ma;
chindeyyuṃpi chedāpeyyuṃpi - Syā.
[5] kaṇṭhepi - Ma.
[6] piveyyuṃ - Ma, Syā;
pipeyyuṃ - PTS.
[7] tathā - PTS.
[8] gatena tā - Syā.
[9] mhitena ca - Ma;
hasitena ca - Syā.
[10] kathinā - Ma.
[11] dhanatthā - Syā.
[12] paṭivallanti - Ma.
[13] maṇḍalaṃ - Ma.

4046. Không nên tin tưởng tấm thảm trải bằng lá cũ,
không nên tin tưởng kẻ trộm cướp dầu là người bạn cũ,
không nên tin tưởng vị vua (nghĩ rằng): 'Là bạn hữu của ta,'
không nên tin tưởng nữ nhân dầu nàng là mẹ của mười đứa con.

4047. Không nên tin tưởng các nữ nhân là những người tạo ra lạc thú, có thói quen vượt qua lễ giáo, không tự kiềm chế. Người vợ dầu đã gắn bó và có sự yêu thương rất mực, cũng không nên tin tưởng nàng, bởi vì các nữ nhân thì tương tự như những bến tắm (là nơi công cộng của tất cả).

4048. Các nàng có thể giết, có thể chém, có thể cho người chém, thậm chí sau khi cắt đứt cổ họng, các nàng có thể uống máu tươi. Chớ nên đặt sự yêu thương ở những nữ nhân có dục vọng thấp kém, không tự kiềm chế, (vì các nàng ấy) giống như những bến tắm ở dòng sông.

4049. Nói dối đối với các nàng ấy giống như nói thật, nói thật đối với các nàng ấy giống như nói dối, tựa như đàn bò đối với cọng cỏ ở bên lề, chúng chỉ gặm những cọng ngon nhất.

4050. Các nàng ấy cám dỗ (nam nhân) bằng cách đi, bằng việc nhìn, và bằng việc nở nụ cười, rồi với việc ăn bận xộc xệch, và với lời nói dịu dàng.

4051. Bởi vì các nàng này là những nữ tặc có trái tim cứng cỏi, hiểm độc, và ngọt ngào chuyện vãn. Các nàng ấy không phải không biết gì về việc lường gạt các nam nhân.

4052. Các nữ nhân ở thế gian được gọi là đê hèn, giới hạn của các nàng ấy không thể biết được. Các nàng luôn say đắm và táo bạo, giống như ngọn lửa có sự thiêu đốt tất cả.

4053. Đối với các nữ nhân, không có nam nhân nào gọi là đáng yêu, ngay cả nam nhân không đáng yêu cũng không có, bởi vì các nàng ấy hầu hạ người yêu mến lẫn người không yêu mến, giống như con thuyền ghé vào bến đò ở hạ nguồn và ở thượng nguồn.

4054. Đối với các nữ nhân, không có nam nhân nào gọi là đáng yêu, ngay cả nam nhân không đáng yêu cũng không có, các nàng ôm ấp nam nhân vì tài sản, tựa như giống dây leo quấn quýt thân cây.

4055. Các nữ nhân đeo đuổi nam nhân có tài sản, dầu là kẻ giữ voi, kẻ giữ ngựa, kẻ chăn bò, kẻ dòng dõi hạ tiện, kẻ thiêu xác chết, kẻ đổ rác.

4056. Kulaputtampi jahanti akiñcanaṃ[1] chavakasamasadisampi,[2]
anugacchanti[3] anupatanti dhanahetu hi nāriyo[4] "ti.

Atha khalu bho nārado devabrāhmaṇo ānandassa gijjharājassa ādimajjha-kathā[5]pariyosānaṃ viditvā tāyaṃ velāyaṃ imā gāthāyo abhāsi.

4057. Cattārome na pūrenti te me suṇātha bhāsato,
samuddo brāhmaṇo rājā itthi cāpi dijampati.

4058. Saritā sāgaraṃ yanti yā kāci paṭhaviṃsitā,[6]
tā samuddaṃ na pūrenti ūnattā[7] hi na pūrati.

4059. Brāhmaṇo ca adhīyāna[8] vedamakkhānapañcamaṃ,
bhiyyopi sutamiccheyya ūnattā hi na pūrati.

4060. Rājā ca paṭhaviṃ sabbaṃ sasamuddaṃ sapabbataṃ,
ajjhāvasaṃ[9] vijinitvā anantaratanocitaṃ,
pāraṃ samuddaṃ pattheti ūnattā hi na pūrati.

4061. Evamekāya itthiyā aṭṭhaṭṭha patino siyā,[10]
sūrā ca balavantā[11] ca sabbakāmarasāharā,
kareyya navame chandaṃ ūnattā hi na pūrati.

4062. Sabbitthiyo sikhiriva sabbabhakkhā
sabbitthiyo nadīriva sabbavāhinī,[12]
sabbitthiyo kaṇṭakānaṃ va sākhā
sababitthiyo dhanahetū vajanti.

4063. Vātañca jālena naro[13] parāmase
osiñciyā[14] sāgaramekapāṇinā,
sakena hatthena[15] haneyya[16] ghosaṃ[17]
yo sabbabhāvaṃ pamadāsu ossaje.[18]

4064. Corīnaṃ bahubuddhīnaṃ yāsu saccaṃ sudullabhaṃ,
thīnaṃ bhāvo durājāno macchassevodake gataṃ

---

1 akiñcinaṃ - Syā.
2 chavakasamaṃ - Syā.
3 sadisaṃ - Syā;
sadisaṃ api gacchanti - PTS.
4 dhanahetu ca nāriyo - Syā;
dhanahetu nāriyo - PTS.
5 gāthā - Syā.
6 pathavissitā - Ma, Syā.
7 onattā - Syā.
8 adhiyāna - Syā; adhiyānaṃ - PTS.
9 ajjhāvase - PTS.
10 siyuṃ - Syā.
11 balavanto - Ma, Syā.
12 sabbavāhī - Ma, PTS.
13 vātaṃ jalena paro - PTS.
14 osiñcaye - Ma, Syā.
15 tālena - PTS.
16 kareyya - Ma.
17 ghosanaṃ - PTS.
18 osaje - Ma; ossajeyya - PTS.

4056. Các nàng ruồng bỏ người con trai gia đình danh giá không có tài sản cũng giống như ruồng bỏ kẻ dòng dõi hạ tiện, bởi vì các nữ nhân đeo đuổi, xiêu lòng vì nguyên nhân tài sản."

Và quả thật, thưa ông, vị Bà-la-môn của Thiên giới tên Nārada, sau khi biết được phần đầu, phần giữa, và phần cuối lời thuyết giảng của chim kên kên chúa Ānanda, vào thời điểm ấy đã nói lên những lời kệ này:

4057. "Bốn hạng này không thể làm cho tràn đầy: biển cả, vị Bà-la-môn, vị vua, và phụ nữ. Này vị chúa tể của loài chim, hãy lắng nghe ta nói về chúng.

4058. Mọi dòng sông ở quả đất đều chảy về biển cả. Chúng không làm tràn đầy biển cả, bởi vì sự thiếu thốn (của biển cả) không được làm cho đầy đủ (do biển cả quá rộng lớn so với lượng nước được đổ vào).

4059. Vị Bà-la-môn, sau khi học xong kinh Vệ-đà và truyền thống là thứ năm, mong muốn kiến thức càng nhiều hơn nữa, bởi vì sự thiếu thốn (của vị Bà-la-môn) không được làm cho đầy đủ.

4060. Vị vua, sau khi chiếm cứ toàn bộ trái đất, có biển cả, có núi non, và có nơi trú ngụ tồn trữ các loại châu báu không giới hạn, vẫn ham muốn vùng đất phía bên kia biển cả, bởi vì sự thiếu thốn (của vị vua) không được làm cho đầy đủ.

4061. Tương tự như vậy, nếu tám người chồng sống chung với một phụ nữ, và các ông dũng cảm, có sức mạnh, có khả năng mang lại hương vị của tất cả các dục, nàng ấy vẫn ước muốn người chồng thứ chín, bởi vì sự thiếu thốn (của nữ nhân) không được làm cho đầy đủ.

4062. Tất cả các nữ nhân tựa như ngọn lửa có sự thiêu đốt mọi thứ,
tất cả các nữ nhân tựa như dòng sông có sự cuốn trôi tất cả,
tất cả các nữ nhân tựa như cành cây có những gai nhọn,
tất cả các nữ nhân đi đến (với nam nhân khác) vì nguyên nhân tài sản.

4063. Người nam nào có thể bắt giữ làn gió bằng cái lưới,
có thể tát cạn biển cả bằng một bàn tay,
có thể dập tắt âm thanh bằng cánh tay của mình,
người nam ấy có thể buông bỏ mọi ý định của bản thân về các nữ nhân.

4064. Đối với các nữ đạo tặc có nhiều trí thông minh, sự chân thật ở các nàng này là điều khó đạt được. Bản tánh của các người nữ là khó hiểu, tựa như đường đi của loài cá ở trong nước.[1]

[1] Câu kệ 4064 giống câu kệ 2925 ở trang 155.

4065. Analā mudusambhāsā duppūrā tā nadīsamā,
sīdanti naṃ viditvāna ārakā parivajjaye.

4066. Āvaṭṭanī mahāmāyā brahmacariyavikopanā,
sīdanti naṃ viditvāna ārakā parivajjaye.

4067. Yañcetā[1] upasevanti chandasā vā dhanena vā,
jātavedova saṇṭhānaṃ khippaṃ anudahanti nanti.

Atha khalu bho kuṇālo sakuṇo nāradassa devabrāhmaṇassa ādimajjhakathā[2]pariyosānaṃ viditvā tāyaṃ velāyaṃ imā gāthāyo abhāsi.

4068. Sallape nisitakhaggapāṇinā
paṇḍito api pisācadosinā,
uggateja-uragampi[3] āside
eko ekāya pamadāya nālape.[4]

4069. Lokacittamathanā hi nāriyo
naccagītabhaṇitamhitāvudhā,
bādhayanti anupaṭṭhitassatiṃ[5]
dīpa[6]rakkhasigaṇāva[7] vāṇije.

4070. Natthi tāsaṃ vinayo na saṃvaro
majjamaṃsaniratā asaññatā,
tā gilanti purisassa pābhataṃ
sāgareva makaraṃ timiṅgalo.[8]

4071. Pañcakāmaguṇasātagocarā
uddhatā aniyatā asaññatā,
osaranti pamadā pamādinaṃ
loṇatoyavatiyaṃva āpagā.[9]

4072. Yaṃ naraṃ uparamanti[10] nāriyo
candasāva[11] ratiyā[12] dhanena vā,
jātavedasadisampi tādisaṃ
rāgadosavatiyo[13] ḍahanti[14] naṃ.

---

[1] yaṃ etā - Ma, PTS.
[2] gāthā - Syā.
[3] uggatejamuragampi - Ma;
uggatejaṃ uragaṃpi - Syā.
[4] eko ekapamadaṃ hi nālape - PTS.
[5] anupaṭṭhitāsatī - PTS.
[6] dīpe - Ma, Syā, PTS.
[7] rakkhasigaṇo va - PTS.
[8] timiṅgilo - PTS.
[9] āpakā - Ma, PTS.
[10] upalapenti - Ma, Syā.
[11] chandasā va - Ma;
chandasā vā - Syā;
chandasā ca -PTS.
[12] ratiyā vā - Syā.
[13] rāgadosavadhiyo - Ma, Syā.
[14] dahanti - Ma, Syā.

4065. Các nàng ấy có lối nói mềm mỏng, không hề biết đủ, tựa như dòng sông, khó làm cho tràn đầy, các nàng ấy (sẽ) đọa (địa ngục); sau khi biết được điều ấy, nên lánh xa các nàng.[1]

4066. Có sức quyến rũ, có nhiều xảo trá, có sự làm tổn hại Phạm hạnh, các nàng ấy (sẽ) đọa (địa ngục); sau khi biết được điều ấy, nên lánh xa các nàng.[2]

4067. Các nàng hầu hạ người nào, dầu do sự mong muốn hay vì tài sản, các nàng thiêu hủy người ấy một cách mau chóng, tựa như ngọn lửa đốt cháy nhiên liệu."[3]

Và quả thật, thưa ông, con chim Kuṇāla, sau khi biết được phần đầu, phần giữa, và phần cuối lời thuyết giảng của vị Bà-la-môn của Thiên giới tên Nārada, vào thời điểm ấy đã nói lên những lời kệ này:

4068. "Bậc sáng suốt cũng có thể trò chuyện với yêu tinh có sự sân hận cầm thanh gươm bén ở bàn tay, có thể công kích con rắn có uy lực hung bạo, nhưng không nên một mình nói chuyện với một nữ nhân.

4069. Bởi vì, các nữ nhân có sự khuấy động tâm của mọi người,
có vũ khí là sự nhảy múa, ca hát, lời nói, và nụ cười.
Các nàng quấy rối niệm còn chưa được thiết lập,
tựa như bầy quỷ sứ ở hòn đảo áp bức người thương buôn.

4070. Đối với các nàng ấy, không có kỷ cương, không có sự gìn giữ;
các nàng ấy ưa thích rượu thịt, không tự kiềm chế.
Các nàng ấy tóm thâu tài sản của nam nhân,
tựa như con cá khổng lồ nuốt trọn con cá kiếm ở biển khơi.

4071. Các nàng có đối tượng là sự khoái lạc ở năm loại dục,
các nàng cao ngạo, (có tâm) không dứt khoát, không tự kiềm chế,
các nữ nhân tìm đến những kẻ có sự xao lãng,
tựa như các dòng sông đều chảy vào các đại dương.

4072. Người nam nào mà các nữ nhân ưa thích kề cận,
vì mong muốn, vì lạc thú, hay vì tài sản,
với tính chất thậm chí giống như là ngọn lửa,
các nữ nhân có sự luyến ái và sân hận thiêu đốt nam nhân ấy.

---

[1] Câu kệ 4065 giống câu kệ 2529 ở trang 69.
[2] Câu kệ 4066 giống câu kệ 2528 ở trang 69.
[3] Câu kệ 4067 giống câu kệ 2530 ở trang 71.

4073. Aḍḍhaṃ ñatvā purisaṃ mahaddhanaṃ
osaranti sadhanā[1] sahattanā,
rattacittaṃ ativeṭhayanti naṃ
sālaṃ[2] māluvalatāva[3] kānane.

4074. Tā upenti vividhena chandasā
citrabimbamukhiyo alaṅkatā,
ūhasanti[4] pahasanti nāriyo,
sambarova[5] satamāyakovidā.[6]

4075. Jātarūpamaṇimuttabhūsitā
sakkatā patikulesu nāriyo,
rakkhitā aticaranti sāmikaṃ
dānavaṃva hadayantarassitā.[7]

4076. Tejavāpi hi naro vicakkhaṇo
sakkato bahujanassa pūjito,
nārīnaṃ vasagato[8] na bhāsati
rāhunā upagatova[9] candimā.

4077. Yaṃ kareyya kupito diso disaṃ
duṭṭhacitto vasamāgataṃ[10] ari,[11]
tena bhiyyo vyasanaṃ nigacchati
nārīnaṃ vasagato apekkhavā.

4078. Kesalūnanakhachinnatajjitā
pādapāṇikasadaṇḍatāḷitā,
hīnameva upagatā[12] hi nāriyo
tā ramanti kuṇapeva makkhikā.

4079. Tā kulesu visikhantaresu vā
rājadhāninigamesu vā puna,[13]
oḍḍitaṃ namucipāsavākaraṃ[14]
cakkhumā parivajjaye[15] sukhatthiko.

---

[1] sadhanaṃ - Syā, PTS.
[2] sāla - Ma, PTS.
[3] māluvalatā - PTS.
[4] uhasanti - Ma; ohasanti - Syā.
[5] saṃvarova - Syā, PTS.
[6] sati māyakovidā - PTS.
[7] hadayantaranissitā - Syā.
[8] vasaṅgato - Syā.
[9] upahatova - Ma, Syā.
[10] duṭṭhacittova samāgataṃ - Syā.
[11] ariṃ - Ma, Syā.
[12] hīnamevupagatā - Ma, Syā.
[13] rājadhānīsu nigamesu vā pana - Syā.
[14] vāguraṃ - Syā.
[15] parivajje - Ma, PTS; parivajjeyya - Syā.

4073. Sau khi biết được người nam giàu sang, có tài sản lớn lao,
các nàng tìm đến, với tài sản của bản thân, hết lòng tận tụy,
đeo bám nam nhân có tâm bị luyến ái ấy,
tựa như dây leo *māluva* quấn chặt lấy cây *sāla* ở trong rừng.

4074. Với sự mong muốn, các nàng ấy tiếp cận bằng nhiều phương cách,
với cơ thể và khuôn mặt lộng lẫy, đã được trang điểm,
các nữ nhân bỡn cợt, cười đùa,
các nàng rành rẽ trăm quỷ kế, tựa như A-tu-la Sambara.

4075. Được trang điểm với vàng, ngọc ma-ni, và ngọc trai,
các nữ nhân được trọng vọng ở các gia tộc nhà chồng.
Dầu được gìn giữ, các nàng vẫn qua mặt người chồng,
tựa như cô nàng đã được cất giữ bên trong trái tim của gã khổng lồ.[1]

4076. Bởi vì, ngay cả người nam có uy quyền, khôn ngoan,
được trọng vọng, được tôn vinh bởi nhiều người,
cũng không chói sáng khi rơi vào sự khống chế của các nữ nhân,
tựa như mặt trăng đi đến gần vị thần Rāhu (trạng thái nguyệt thực).

4077. Việc mà kẻ địch có thể làm đối với kẻ địch khi giận dữ, việc mà kẻ thù có tâm độc ác có thể làm đối với kẻ đã rơi vào sự khống chế, nam nhân có sự tham ái đã rơi vào sự khống chế của các nữ nhân đi đến sự bất hạnh còn nhiều hơn thế nữa.

4078. Bị hăm dọa bởi kẻ đã cắt ngắn tóc và đã chặt đứt các móng tay chân, bị đánh đập bằng bàn chân, bàn tay, roi vọt, và gậy gộc, các nữ nhân vẫn gần gũi với chính kẻ hạ tiện bởi vì các nàng ấy ưa thích, tựa như các con ruồi ưa thích tử thi.

4079. Người tầm cầu sự an lạc, có mắt sáng, nên tránh xa các nàng ấy như tránh xa thòng lọng và lưới bẫy đã được giăng ra bởi vị thần Namuci (Ma Vương) ở các gia tộc, hoặc ở giữa các con đường, hoặc hơn nữa, ở kinh thành và các phố chợ.

---

[1] Xem Samuggajātakaṃ - Bổn Sanh Cái Hộp [436] ở *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 345).

4080. Ossajitva[1] kusalaṃ tapoguṇaṃ
yo anariyacaritānimācari,
devatāhi nirayaṃ nimissati
chedagāmi maṇiyaṃ va vāṇijo.

4081. So idha garahito parattha ca
dummatī upagato[2] sakammunā,
gacchati aniyato galāgalaṃ[3]
duṭṭhagadrabharatova[4] uppathe.

4082. So upeti nirayaṃ patāpanaṃ
sattisimbalivanañca āyasaṃ,
āvasitvā[5] tiracchānayoniyaṃ
petarājavisayaṃ na muñcati.

4083. Dibba[6]khiḍḍaratiyo[7] ca nandane
cakkavatticaritañca mānuse,
nāsayanti pamadā pamādinaṃ
duggatiñca paṭipādayanti naṃ.

4084. Dibbakhiḍḍaratiyo na dullabhā
cakkavatticaritañca mānuse,
soṇṇavyamhanilayā[8] ca[9] accharā
ye caranti pamadāhanatthikā.

4085. Kāmadhātusamatikkamā gati
rūpadhātuyā bhavo[10] na dullabho,
vītarāgavisayūpapattiyā
ye caranti pamadāhanatthikā.

4086. Sabbadukkhasamatikkamaṃ sivaṃ
accantaṃ acalitaṃ asaṅkhataṃ,
nibbutehi sucihī na dullabhaṃ
ye caranti pamadāhanatthikā ”ti.[11]

4087. Kuṇālohaṃ tadā āsiṃ udāyī phussakokilo,[12]
ānando gijjharājāsi sāriputto ca nārado,
parisā buddhaparisā evaṃ dhāretha jātakan ”ti.

4. Kuṇālajātakaṃ.

---

1 ossajitvā - Syā.
2 upahato - Ma, Syā.
3 gaḷāgaḷaṃ - Ma, PTS.
4 bharathova - Ma, Syā, PTS.
5 āvasitvāna - Syā.
6 dibya - Ma; dibyā - Syā.
7 khiḍḍā ratiyo - Syā.
8 soṇṇabyamhanilayā - Ma; sovaṇṇabyamhanilayā - Syā; sovaṇṇavyamhanilayā - PTS.
9 va - PTS.
10 rūpadhātuyā bhāvo - Ma, PTS; rūpadhātusambhavo - Syā.
11 pamudāhanatthikāti - Syā.
12 pussakokilo - Syā.

4080. Sau khi buông lơi đức hạnh khắc khổ tốt lành,
kẻ nào đã thực hiện những hành vi không thánh thiện,
kẻ ấy sẽ đánh đổi thế giới chư Thiên để đổi lấy địa ngục,
tựa như người thương buôn đổi lấy viên ngọc ma-ni bị tỳ vết.

4081. Kẻ ấy bị chê trách ở đời này và đời sau.
Kẻ có tâm hư hỏng, khi tiếp cận với nghiệp của mình,
đi đến chốn đọa đày với thời gian không xác định,
tựa như cỗ xe được kéo bởi con lừa hư hỏng đi sai đường.

4082. Kẻ ấy đi đến địa ngục Patāpana,
và khu rừng cây *simbali* có gai nhọn bằng sắt,
sau khi sống ở chủng loại súc sanh,
kẻ ấy không thoát khỏi cảnh giới của quỷ đói và cảnh giới A-tu-la.

4083. Các nữ nhân làm tiêu hoại các việc vui đùa cùng những sự thích thú thuộc Thiên giới ở vườn hoa Nandana, và cuộc sống Chuyển Luân Vương ở loài người của những kẻ đã bị say đắm; các nàng khiến cho kẻ ấy đọa vào cảnh giới khổ đau.

4084. Các nam nhân nào thực hành Phạm hạnh, không có sự tầm cầu các nữ nhân, thì các việc vui đùa cùng những sự thích thú thuộc Thiên giới, cuộc sống Chuyển Luân Vương ở loài người, và các tiên nữ có sự cư ngụ ở Thiên cung bằng vàng không phải là khó đạt được.

4085. Các nam nhân nào thực hành Phạm hạnh, không có sự tầm cầu các nữ nhân, thì cảnh giới tái sanh vượt qua khỏi Dục giới, sự hiện hữu ở Sắc giới, cùng với việc tái sanh ở chốn của những vị đã xa lìa luyến ái (Phạm Thiên giới) không phải là khó đạt được.

4086. Các nam nhân nào thực hành Phạm hạnh, không có sự tầm cầu các nữ nhân, thì chốn an toàn (Niết Bàn) vượt qua tất cả khổ đau, không bị hư hoại, không bị dao động, không còn bị tạo tác, không phải là khó đạt được đối với các vị đã được tịch tịnh, được thanh tịnh."

4087. "Khi ấy, Ta đã là chim chúa Kuṇāla, Udāyi là chim cu cu chúa, Ānanda đã là vua của loài chim kên kên, Sāriputta là vị Bà-la-môn của Thiên giới tên Nārada, hội chúng là hội chúng của đức Phật. Các ngươi hãy ghi nhớ câu chuyện Bổn Sanh như vậy."

Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla. [536]

5. MAHĀSUTASOMAJĀTAKAṂ

4088. Kasmā tuvaṃ rasaka edisāni
karosi kammāni sudāruṇāni,
hanāsi itthī purise ca mūḷho
maṃsassa hetu ādu[1] dhanassa kāraṇā.

4089. Na attahetu na dhanassa kāraṇā
na puttadārassa sahāyañātinaṃ,
bhattā ca me bhagavā bhūmipālo
so khādatī maṃsaṃ bhadante edisaṃ.[2]

4090. Sace tuvaṃ bhatturatthe payutto
karosi kammāni sudāruṇāni,
pāto va antepuraṃ pāpuṇitvā
lapeyyāsi me rājino sammukhe taṃ.

4091. Tathā karissāmi ahaṃ bhadante
yameva tvaṃ[3] bhāsasi kāḷahatthi,
pāto va antepuraṃ pāpuṇitvā
vakkhāmi te rājino sammukhe taṃ.

4092. Tato ratyā vivasane[4] suriyassuggamanaṃ[5] pati,
kāḷo rasakamādāya rājānaṃ upasaṅkami,
upasaṅkamitvā[6] rājānaṃ idaṃ vacanamabruvī.[7]

4093. Saccaṃ kira mahārāja rasako pesito tayā,
hanāti[8] itthī purise[9] tuvaṃ maṃsāni khādasi.

4094. Evamevaṃ[10] tathā kāḷa rasako pesito mayā,
mama atthaṃ karontassa kimetaṃ paribhāsasi.

4095. Ānando sabbamacchānaṃ khāditvā rasagiddhimā,
parikkhīṇāya parisāya attānaṃ khādiyā mato.

4096. Evaṃ pamatto rasagārave rato[11]
bālo yadi āyatiṃ[12] nāvabujjhati,[13]
vidhamma putte caji ñātake ca
parivattiya[14] attānameva[15] khādati.

---

[1] adu - Ma, PTS; ādū - Syā.
[2] bhadantedisaṃ - Ma.
[3] yathā tuvaṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] vivasāne - Ma.
[5] sūriyuggamanaṃ - Ma.
[6] upasaṅkamma - Ma.
[7] abravi - Ma, Syā, PTS.
[8] hanati - Ma, Syā.
[9] itthipurise - Ma.
[10] evameva - Ma, Syā.
[11] ratto - Ma.
[12] yadī āyati - Ma; Syā;
yadī āyatiṃ - PTS.
[13] nāvabujjhasi - Syā.
[14] parivattiyā - PTS.
[15] attānaññeva - Ma, Syā.

5. ĐẠI BỔN SANH MAHĀSUTASOMA

(Lời trao đổi giữa tướng quân Kāḷa và gã đầu bếp của vua)
4088. "Này đầu bếp, tại sao ngươi lại làm những hành động vô cùng tàn bạo như thế này? Bị mê muội, ngươi giết những người đàn bà và đàn ông vì nguyên nhân miếng thịt hay là vì lý do tài sản?"

4089. "Không vì nguyên nhân miếng thịt, không vì lý do tài sản,
không vì lý do vợ, con, bạn bè, hay thân quyến,
chủ nhân của tôi là đấng hộ quốc có quyền uy,
vị ấy ăn thịt như thế này, thưa ngài."

4090. "Nếu bị gắn bó với lợi ích của chủ nhân mà ngươi
làm những hành động vô cùng tàn bạo như thế này,
vào sáng sớm mai, sau khi đi đến hoàng cung,
ngươi có thể nói với ta điều ấy trước mặt đức vua."

4091. "Thưa ngài, tôi sẽ làm như thế ấy,
đúng với điều mà ngài nói, thưa tướng quân Kāḷahatthi.
Vào sáng sớm mai, sau khi đi đến hoàng cung,
tôi sẽ nói với ngài điều ấy trước mặt đức vua."

4092. Sau đó, vào lúc cuối đêm, khi mặt trời sắp mọc, tướng quân Kāḷa đã đưa gã đầu bếp đi đến gặp đức vua. Sau khi đi đến, tướng quân Kāḷa đã nói với đức vua lời nói này:

(Lời trao đổi giữa tướng quan Kāḷa và đức vua)
4093. "Tâu đại vương, nghe nói được bệ hạ sai bảo nên gã đầu bếp giết những người đàn bà và những người đàn ông, rồi bệ hạ ăn những miếng thịt người, có đúng không vậy?"

4094. "Đúng y như vậy, này Kāḷa, gã đầu bếp đã được trẫm sai bảo. Việc gì khanh lại mắng nhiếc người đang làm điều lợi ích cho trẫm?"

(Lời tướng quân Kāḷa - Chuyện con cá khổng lồ Ānanda)
4095. "Con cá khổng lồ Ānanda, có sự thèm khát mùi vị của mọi loài cá, đã ăn thịt các con cá. Khi loài cá bị cạn kiệt hoàn toàn, nó đã ăn chính mình và chết đi.

4096. Bị xao lãng như vậy, bị thích thú trầm trọng ở hương vị,
nếu kẻ ngu không biết đến nỗi khổ đau ở tương lai,
sau khi tiêu diệt các con, nó đã từ bỏ các thân quyến,
rồi nó quay lại ăn thịt chính bản thân mình.

4097. Idaṃ te sutvāna vihetu[1] chando
mā bhakkhasi[2] rāja manussamaṃsaṃ,
mā tvaṃ imaṃ kevalaṃ vārijova
dipadādhipa[3] suññamakāsi raṭṭhaṃ.

4098. Sujāto nāma nāmena oraso tassa atrajo,[4]
jambupesiṃ[5] aladdhāna mato so tassa saṅkhaye.

4099. Evameva ahaṃ kāḷa bhutvā[6] bhakkhaṃ rasuttamaṃ,
aladdhā mānusaṃ maṃsaṃ maññe hessāmi[7] jīvitaṃ.

4100. Māṇava abhirūposi kule jātosi sotthiye,
na tvaṃ arahasi tāta abhakkhaṃ bhakkhayetave.

4101. Rasānamaññataraṃ[8] etaṃ yasmā[9] maṃ tvaṃ nivāraye,
sohaṃ tattha gamissāmi yattha lacchāmi edisaṃ.

4102. So vāhaṃ nippatissāmi na te vacchāmi santike,
yassa[10] me dassanena tvaṃ nābhinandasi brāhmaṇa.

4103. Addhā aññepi dāyāde putte lacchāma māṇava,
tvañca jamma vinassassu[11] yattha pattaṃ na taṃ suṇe.[12]

4104. Evameva tuvaṃ rāja dipadinda[13] suṇohi me,
pabbājessanti[14] taṃ raṭṭhā soṇḍaṃ māṇavakaṃ[15] yathā.

4105. Sujāto nāma nāmena bhāvitattāna sāvako,
accharaṃ kāmayantova na so bhuñji na so pivi.

4106. Kusagge udakamādāya[16] samudde udakaṃ mine,
evaṃ mānusakā[17] kāmā dibbakāmāna santike.

4107. Evameva ahaṃ kāḷa bhutvā bhakkhaṃ rasuttamaṃ,
aladdhā mānusaṃ maṃsaṃ maññe hessāmi[18] jīvitaṃ.

4108. Yathāpi te dhataraṭṭhā haṃsā vehāsayaṃ gamā,[19]
avutti[20]paribhogena sabbe abbhatthataṃ gatā.

---

[1] vigetu - Ma, Syā.
[2] bhakkhayī - Ma; bhakkhayi - Syā; bhakkhasī - PTS.
[3] dvipadādhipa - Ma, Syā.
[4] tassa atrajaoraso - PTS.
[5] jambūpesiṃ - Syā.
[6] bhuttā - PTS.
[7] hissāmi - Ma; hassāmi - PTS.
[8] rasānaññataraṃ - Syā.
[9] kasmā - Ma, Syā.
[10] assa - Syā.
[11] vinassasu - PTS.
[12] na [taṃ] suṇoma - PTS.
[13] dvipadinda - Ma.
[14] pabbājissanti - Syā.
[15] soṇḍamāṇavakaṃ - PTS.
[16] kusaggenudakamādāya - Ma, Syā.
[17] mānusikā - Syā.
[18] hissāmi - Ma.
[19] vehāyasaṅgamā - Ma, Syā.
[20] abhutta - Ma; ayutta - Syā.

4097. Sau khi nghe ví dụ này của thần, tâu bệ hạ, xin bệ hạ chớ thọ thực thịt người bởi lòng mong muốn không có nguyên nhân. Tựa như con cá khổng lồ Ānanda (đã khiến cho đại dương trở nên trống vắng), tâu vị lãnh tụ của loài hai chân, xin bệ hạ chớ làm cho đất nước trở thành trống không.”

(Lời đức vua - Chuyện đứa bé trai thèm mận đỏ)
4098. “Có vị gia chủ tên Sujāta. Đứa con trai ruột của vị ấy, sau khi không đạt được miếng mận đỏ, nó đã chết khi không có miếng mận đỏ ấy.

4099. Tương tự y như vậy, này tướng quân Kāḷa, sau khi ăn món ăn có hương vị tối thượng, trẫm nghĩ rằng, không đạt được thịt người, trẫm sẽ từ bỏ mạng sống.”

(Lời tướng quân Kāḷa - Chuyện gã Bà-la-môn trai trẻ nghiện rượu)
4100. “‘Này Bà-la-môn trai trẻ, con có dáng vóc xinh đẹp, con được sinh ra ở gia tộc Sotthiya. Này con yêu, con không thích hợp để thọ dụng vật không đáng thọ dụng.’

4101. ‘Bởi vì cha ngăn cấm con về rượu, vật có một hương vị nào đó trong bảy loại hương vị, con đây sẽ đi đến nơi nào con sẽ đạt được vật như thế ấy.

4102. Chính con đây sẽ ra đi, con sẽ không sống bên cạnh cha. Thưa vị Bà-la-môn, do việc nhìn thấy con đây, cha không vui thích.’

4103. ‘Này Bà-la-môn trai trẻ, đương nhiên cha sẽ đạt được những đứa con trai khác làm kẻ thừa kế. Còn ngươi, này kẻ hèn hạ, ngươi hãy biến mất đi. Ngươi đi đến nơi nào, ta sẽ không nghe ngóng về ngươi ở nơi ấy nữa.’

4104. Tâu bệ hạ, bệ hạ cũng tương tự y như thế. Tâu vị chúa tể của loài người, xin hãy lắng nghe thần. Dân chúng sẽ trục xuất bệ hạ ra khỏi đất nước, giống như gã Bà-la-môn trai trẻ nghiện rượu.”

(Lời đức vua - Chuyện gã đệ tử Sujāta say đắm tiên nữ)
4105. “Vị có tên Sujāta, đệ tử của các bậc có bản thân đã được tu tập, ngay trong khi ham muốn nàng tiên nữ, vị ấy đã không ăn, vị ấy đã không uống.

4106. Hãy lấy giọt nước ở đầu cọng cỏ rồi đo lường lượng nước ở đại dương, các dục thuộc loài người là như vậy ở bên cạnh các dục ở Thiên giới.

4107. Tương tự y như thế, này tướng quân Kāḷa, sau khi ăn món ăn có hương vị tối thượng, trẫm nghĩ rằng, không đạt được thịt người, trẫm sẽ từ bỏ mạng sống.”

(Lời tướng quân Kāḷa - Chuyện các con thiên nga)
4108. “Cũng giống như các con thiên nga dòng dõi Dhataraṭṭha có sự di chuyển ở không trung, do việc thọ dụng không theo tập quán, tất cả bọn chúng đã đi đến tình trạng tiêu tan.

4109. Evameva tuvaṃ rāja dipadinda[1] suṇohi me,
abhakkhaṃ rāja bhakkhesi tasmā pabbājayanti[2] taṃ.

4110. Tiṭṭhāhīti mayā vutto so tvaṃ gacchasi pammukho,[3]
aṭṭhito tvaṃ ṭhitomhīti[4] lapasi brahmacārinī,[5]
idaṃ te samaṇa ayuttaṃ[6] asiñca me maññasi kaṅkapattaṃ.[7]

4111. Ṭhitohamasmi sadhammesu[8] rāja
na nāmagottaṃ parivattayāmi,
corañca loke aṭṭhitaṃ[9] vadanti
āpāyikaṃ nerayikaṃ ito cutaṃ.

4112. Sace tuvaṃ saddahasi[10] rāja sutaṃ gaṇhāhi khattiya,[11]
tena yaññaṃ yajitvāna evaṃ saggaṃ gamissasi.

4113. Kasmiṃ[12] nu raṭṭhe tava jātabhūmi[13]
atha kena atthena idhānupatto,
akkhāhi me brāhmaṇa etamatthaṃ
kimacchasi[14] demi tayajja patthitaṃ.

4114. Gāthā catasso dharaṇīmahissara[15]
sugambhiratthā varasāgarūpamā,[16]
taveva atthāya idhāgatosmi
suṇohi gāthā paramatthasaṃhitā.

4115. Na ve rudanti matimanto sapaññā
bahussutā ye bahuṭhāna[17]cintino,
dīpaṃ hi etaṃ paramaṃ narānaṃ
yaṃ paṇḍitā sokanudā bhavanti.

4116. Attānaṃ[18] ñātī uda[19] puttadāraṃ
dhaññaṃ dhanaṃ rajataṃ jātarūpaṃ,
kimo nu[20] tvaṃ sutasomānutappe
koravyaseṭṭha vacanaṃ suṇoma te.[21]

4117. Nevāhamattānam[22]anutthunāmi
na puttadāraṃ na dhanaṃ na raṭṭhaṃ,
satañca dhammo carito purāṇo
taṃ saṅgaraṃ[23] brāhmaṇassānutappe.

---

[1] dvipadinda - Ma.
[2] pabbājissanti - Syā.
[3] yammukho - PTS.
[4] aṭṭhito ṭhitomhī ti - PTS.
[5] brahmacārini - Ma, Syā; brahmacāri - PTS
[6] samaṇāyuttaṃ - Ma, Syā.
[7] kaṅkhapattaṃ - Syā.
[8] saddhammesu - PTS.
[9] aṭhitaṃ - Ma, Syā.
[10] sace tvaṃ saddahasi - Ma, Syā; sacepi sahasi - PTS.
[11] khattiyaṃ - Syā.
[12] kismiṃ - Ma, Syā.
[13] jātibhūmi - Ma, Syā, PTS.
[14] kimicchasī - Ma, PTS; kimicchasi - Syā.
[15] mahessara - PTS.
[16] sugambhīratthavarā sāgarūpamā - Syā.
[17] bahuṭṭhāna - Ma.
[18] attāna - Syā.
[19] udāhu - Ma, Syā.
[20] kimeva - Ma, Syā.
[21] tetaṃ - Ma.
[22] na cāhamattānam - Syā; na vāham attānam - PTS.
[23] saṅkaraṃ - Ma, evamuparipi.

4109. Tâu bệ hạ, bệ hạ cũng tương tự y như thế. Tâu vị chúa tể của loài người, xin hãy lắng nghe thần. Tâu bệ hạ, bệ hạ thọ dụng vật không đáng thọ dụng; do điều ấy, dân chúng sẽ trục xuất bệ hạ."

(Lời trao đổi giữa vị vua ăn thịt người và vị ẩn sĩ)
4110. "Đã được trẫm bảo: 'Hãy đứng lại,' ngài đây vẫn đi tới, mặt nhìn hướng khác. Này vị hành Phạm hạnh, ngài không đứng yên, nhưng lại nói: 'Ta đang đứng.' Này vị Sa-môn, điều này không thích hợp đối với ngài. Và ngài nghĩ rằng thanh gươm của trẫm là cọng lông chim diệc hay sao?"

4111. "Tâu bệ hạ, bần đạo đang đứng ở các thiện pháp,
bần đạo không thay đổi tên họ.
Người đời nói rằng kẻ trộm cướp ở trên đời không đứng lại,
từ nơi này chết đi trở thành kẻ bị đọa đày, kẻ sanh địa ngục.

4112. Tâu bệ hạ, nếu bệ hạ tin tưởng (lời nói của bần đạo), tâu vị Sát-đế-ly, ngài hãy bắt giữ Sutasoma. Sau khi dâng cúng lễ tế thần với vị Sutasoma ấy, như vậy bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời."

(Lời trao đổi giữa đức vua Sutasoma và vị Bà-la-môn)
4113. "Sanh quán của ngài là ở đất nước nào? Và vì mục đích gì, ngài đã đi đến nơi đây? Này vị Bà-la-môn, xin ngài hãy giải thích cho trẫm về sự việc này. Ngài mong muốn điều gì? Hôm nay trẫm ban cho ngài điều đã được ngài ước nguyện."

4114. "Tâu vị chúa tể vĩ đại của trái đất, có bốn câu kệ
với ý nghĩa vô cùng thâm sâu, tương tự biển cả quý báu.
Bần đạo đã đi đến nơi đây vì lợi ích của chính bệ hạ.
Xin bệ hạ hãy lắng nghe các câu kệ được gắn liền với ý nghĩa tuyệt đối."

(Lời trao đổi giữa vị vua ăn thịt người và đức vua Sutasoma)
4115. "Những người trí thức, có trí tuệ, có kiến thức, có nhiều sự suy xét về nguyên nhân, chắc chắn không than khóc, bởi vì sự sáng suốt ấy là hòn đảo (nương tựa) tối cao của những người nam, và các bậc sáng suốt là những người xua đi nỗi sầu muộn (cho những chúng sanh có sự sầu muộn).

4116. Này đại vương Sutasoma, vậy bệ hạ có thể hối tiếc về điều gì,
về bản thân, thân quyến, hay là vợ con,
về lúa gạo, tài sản, bạc, hay vàng?
Này vị đứng đầu của cư dân Kuru, chúng tôi lắng nghe lời nói của bệ hạ."

4117. "Trẫm quả không than vãn về bản thân,
không than vãn về vợ con, về tài sản, về đất nước;
nhưng có nguyên tắc cổ xưa của các thiện nhân đã được trẫm thực hành,
trẫm hối tiếc về sự hứa hẹn ấy với vị Bà-la-môn.

4118. Kato mayā saṅgaro[1] brāhmaṇena
raṭṭhe sake issariye ṭhitena,
taṃ saṅgāraṃ brāhmaṇassappadāya[2]
saccānurakkhī punarāvajissaṃ.

4119. Nevāhametaṃ[3] abhisaddahāmi
sukhī naro maccumukhā pamutto,
amittahatthaṃ punarāvajeyya
koravyaseṭṭha nahi maṃ upesi.[4]

4120. Mutto tuvaṃ porisādassa hatthā
gantvā sakaṃ mandiraṃ kāmakāmī,
madhurampiyaṃ jīvitaṃ laddha rāja
kuto tuvaṃ ehisi me sakāsaṃ.

4121. Mataṃ vareyya parisuddhasīlo
na hi jīvitaṃ[5] garahito pāpadhammo,
na hi taṃ naraṃ tāyate[6] duggatīhi
yassāpi hetu alikaṃ bhaṇeyya.

4122. Sacepi vāto girimāvaheyya
cando ca suriyo ca chamā pateyyuṃ,
sabbāva[7] najjo paṭisotaṃ vajeyyuṃ
na tvevahaṃ[8] rāja musā bhaṇeyyaṃ.

4123. Nabhaṃ phaleyya udadhī visusse[9]
saṃvatteyya[10] bhūtadharā vasundharā,
siluccayo neru[11] samūlamuppate[12]
natvevahaṃ rāja musā bhaṇeyyaṃ.[13]

4124. Asiñca sattiñca parāmasāmi
sapathampi te samma ahaṃ karomi,
tayā pamutto anaṇo bhavitvā
saccānurakkhī punarāvajissaṃ.

4125. Yo te kato saṅgaro brāhmaṇena
raṭṭhe sake issariye ṭhitena,
taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya
saccānurakkhī punarāvajassu.

---

[1] saṅkaro - Ma.
[2] brāhmaṇasappadāya - Ma;
brāhmaṇasampadāya - Syā.
[3] na vāham etaṃ - PTS.
[4] upehi - PTS.
[5] na jīvitaṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] tāyati - Ma.
[7] sabbā ca - Ma, Syā.
[8] tvevāhaṃ - Syā.
[9] udadhīpi susse - Ma;
udadhi visusse - Syā.
[10] saṃvaṭṭaye - Ma.
[11] meru - Ma.
[12] samūlamuppateyya - Syā.
[13] Ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.

4118. Sự hứa hẹn với vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi trẫm, là người duy trì uy quyền của mình ở trong đất nước, là người gìn giữ sự chân thật, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, trẫm sẽ tự mình quay trở lại.”

4119. “Ta không bao giờ tin vào điều ấy,
một người có sự hạnh phúc được thoát khỏi miệng của Thần Chết,
có thể quay trở lại trong vòng tay của kẻ thù,
này vị đứng đầu của cư dân Kuru, bệ hạ chắc chắn sẽ không đi đến với ta.

4120. (Một khi) bệ hạ đã được thoát khỏi vòng tay của kẻ ăn thịt người,
sau khi đi đến cung điện của mình, là người có sự ham muốn các dục,
sau khi đạt được mạng sống ngọt ngào và đáng yêu, này bệ hạ,
do đâu mà bệ hạ lại đi đến khu vực của ta?”

4121. “Người có giới trong sạch có thể mong muốn cái chết; trái lại, kẻ có ác pháp bị chê trách, mạng sống ấy không tốt lành gì. Thậm chí vì nguyên nhân bản thân, v.v... kẻ ấy có thể nói điều sai trái, tuy nhiên, điều sai trái ấy không có thể bảo vệ người ấy khỏi các cảnh giới khổ đau.

4122. Thậm chí, nếu làn gió có thể dời đi ngọn núi,
mặt trăng và mặt trời có thể rơi xuống mặt đất,
tất cả các dòng sông có thể di chuyển ngược dòng,
nhưng ta không bao giờ nói lời dối trá, này vị chúa tể.

4123. Thậm chí, bầu trời có thể vỡ tan, biển cả có thể khô cạn,
trái đất, quả địa cầu có thể tiêu hoại,
ngọn núi đá Neru cùng với gốc rễ có thể bật lên,
nhưng ta không bao giờ nói lời dối trá, này vị chúa tể.

4124. Này ông bạn, hãy để trẫm chạm đến thanh gươm và cây giáo, hãy để trẫm thực hiện lời thề nguyền với ngài, là người gìn giữ sự chân thật, sau khi được ngài trả tự do, và trẫm không còn nợ nần (với vị Bà-la-môn), trẫm sẽ tự mình quay trở lại.”

4125. “Sự hứa hẹn nào với vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi bệ hạ, là người duy trì uy quyền của mình ở trong đất nước, là người gìn giữ sự chân thật, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, bệ hạ hãy tự mình quay trở lại.”

4126. Yo me kato saṅgaro brāhmaṇena
raṭṭhe sake issariye ṭhitena,
taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya
saccānurakkhī punarāvajissaṃ.

4127. Mutto ca so porisādassa hatthā
gantvāna taṃ brāhmaṇaṃ etadavoca,
suṇomi[1] gāthāyo satārahāyo
yā me sutā assu hitāya brahme.

4128. Sakideva[2] sutasoma sabbhi hoti[3] samāgamo,
sā naṃ saṅgati pāleti nāsabbhi bahusaṅgamo.

4129. Sabbhireva samāsetha sabbhi kubbetha santhavaṃ,
sataṃ saddhammamaññāya seyyo hoti na pāpiyo.

4130. Jīranti ve rājarathā sucittā
atho sarīrampi jaraṃ upeti,
satañca dhammo na jaraṃ upeti
santo have sabbhi pavedayanti.

4131. Nabhañca[4] dūre paṭhavī ca dūre
pāraṃ samuddassa tadāhu dūre,
tato have dūrataraṃ vadanti
satañca dhammaṃ[5] asatañca rāja.

4132. Sahassiyo[6] imā gāthā na imā[7] gāthā satārahā,
cattāri tvaṃ sahassāni khippaṃ gaṇhāhi brāhmaṇa.

4133. Āsītiyā nāvutiyā[8] ca gāthā
satārahā cāpi bhaveyyu[9] gāthā,
paccattameva sutasoma jānahi[10]
sahassiyo[11] nāma kudhatthi[12] gāthā.

4134. Icchāmi vohaṃ sutavuddhimattano[13]
santo ca maṃ[14] sappurisā bhajeyyuṃ,
ahaṃ savantīhi mahodadhīva
nahi tāta tappāmi subhāsitena.

---

[1] suṇoma - Ma, PTS.
[2] sakiṃ deva - katthaci.
[3] hotu - PTS.
[4] nabhā ca - PTS.
[5] dhammo - Ma, Syā.
[6] sahassiyā - Ma, Syā.
[7] nahimā - Ma; nayimā - Syā.
[8] asītiyā navutiyā - PTS.
[9] bhaveyya - Ma.
[10] jānāhi - Syā, PTS.
[11] sahassiyā - Ma, Syā.
[12] kā atthi - Ma, Syā;
kuth' atthi - PTS.
[13] sutavuḍḍhimattano - Syā.
[14] santoti maṃ - Ma;
santo mamaṃ - Syā.

4126. "Sự hứa hẹn nào với vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi trẫm, là người duy trì uy quyền của mình ở trong đất nước, là người gìn giữ sự chân thật, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, trẫm sẽ tự mình quay trở lại."

4127. Và vị ấy đã được thoát khỏi vòng tay của kẻ ăn thịt người. Đức vua Sutasoma, sau khi đi đến gặp vị Bà-la-môn ấy, đã nói điều này: "Hãy cho trẫm nghe các kệ ngôn đáng giá một trăm tiền, này vị Bà-la-môn, các điều được trẫm nghe có thể đem lại lợi ích cho trẫm."

4128. "Thưa ngài Sutasoma, việc gặp gỡ với những người tốt dầu chỉ một lần, sự hội ngộ ấy hộ trì vị ấy. Không gặp gỡ nhiều với những kẻ xấu.

4129. Bệ hạ hãy gần gũi chỉ với những người tốt. Bệ hạ hãy thực hiện sự thân thiết với những người tốt. Người hiểu rõ chánh pháp của các bậc thiện nhân trở nên tốt hơn, không trở thành xấu hơn.

4130. Thật vậy, các cỗ vương xa khéo được tô điểm cũng trở thành cũ kỹ,
thậm chí thân xác này cũng đi đến sự già nua,
nhưng pháp của các bậc thiện nhân không đi đến sự lão hóa,
các bậc thiện nhân quả thật tuyên thuyết về điều tốt lành.

4131. Bầu trời là xa vời, và trái đất là xa vời,
bờ kia của biển cả là xa vời, các vị đã nói điều ấy.
Thật vậy, các vị nói về điều còn xa vời hơn thế nữa,
về pháp của các bậc thiện nhân và của những kẻ xấu xa, tâu bệ hạ."

4132. "Các câu kệ này là tiền ngàn, các câu kệ này không phải giá tiền trăm. Này vị Bà-la-môn, ông hãy mau nhận lấy bốn ngàn."

(Lời phụ hoàng của đức vua Sutasoma)
4133. "Các câu kệ là với giá tám mươi và chín mươi tiền,
thậm chí các câu kệ cũng có thể xứng đáng một trăm tiền.
Này Sutasoma, con phải tự chính mình nhận biết,
có các câu kệ gì gọi là hàng ngàn tiền?"

(Lời đức vua Sutasoma)
4134. "Con mong muốn sự tiến bộ về kiến thức cho bản thân,
và các bậc thiện nhân, những người tốt lành, có thể chia sớt cho con.
Con tựa như đại dương (không bị tràn đầy) với những dòng sông,
thưa cha, bởi vì con không nhàm chán đối với thiện ngôn.

4135. Aggi yathā tiṇakaṭṭhaṃ ḍahanto[1]
na tappatī sāgaro vā[2] nadīhi,
evampi te paṇḍitā rājaseṭṭha
sutvā na tappanti subhāsitena.

4136. Sakassa dāsassa yadā suṇomi
gāthā ahaṃ atthavatī[3] janinda,
tameva sakkacca nisāmayāmi
nahi tāta dhammesu mamatthi titti.

4137. Idante raṭṭhaṃ sadhanaṃ sayoggaṃ
sakāyuraṃ sabbakāmūpapannaṃ,
kiṃ kāmahetu paribhāsase maṃ[4]
gacchāmahaṃ porisādassa kante.[5]

4138. Attānurakkhāya bhavanti hete
hatthārohā rathikā pattikā ca,
assārohā[6] ye ca[7] dhanuggahāse
senaṃ payuñjāma hanāma sattuṃ.

4139. Sudukkaraṃ porisādo akāsi
jīvaṃ gahetvāna avissajī maṃ,[8]
taṃ tādisaṃ pubbakiccaṃ saranto
dubbhe ahaṃ tassa kathaṃ janinda.

4140. Vanditvā so pitaraṃ mātarañca
anusāsitvā[9] negamañca balañca,
saccavādī saccānurakkhamāno
agamāsi so yena so porisādo.[10]

4141. Kato mayā saṅgaro brāhmaṇena
raṭṭhe sake issariye ṭhitena,
taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya
saccānurakkhī punarāgatosmi.
yajassu yaññaṃ khāda maṃ porisāda.[11]

4142. Na hāyate khādituṃ[12] mayhaṃ pacchā
citakā ayaṃ tāva sadhūmikā ca,[13]
niddhūmake pacitaṃ sādhu pakkaṃ
suṇāmi[14] gāthāyo satārahāyo.

---

[1] dahanto - Ma, Syā.
[2] sāgarova - Ma, Syā.
[3] gāthaṃ ahaṃ atthavatiṃ - Ma, Syā.
[4] paribhāsasimaṃ - Ma.
[5] porisādassa ñatte - Ma;
porisādassa ñante - Syā.
[6] assāruhā - Ma.
[7] yeva - PTS.
[8] avassajī maṃ - Ma, Syā.
[9] anusāsetvā - Ma, Syā, PTS.
[10] so yattha porisādo - Ma, Syā.
[11] yajassu yaññaṃ hantvāna mama maṃsaṃ
khādāhi vā maṃ samma porisāda - PTS.
[12] khāditaṃ - Ma.
[13] sadhūmikāva - Ma, PTS;
sadhūmakā ca - Syā.
[14] suṇāma - PTS.

4135. Giống như ngọn lửa đang thiêu đốt cỏ và củi,
hay là biển cả không thỏa mãn đối với những dòng sông,
cũng tương tự như vậy, tâu chúa thượng, các bậc sáng suốt ấy,
sau khi đã lắng nghe, không nhàm chán đối với thiện ngôn.

4136. Khi con nghe được từ gã nô lệ của mình
câu kệ ngôn có ý nghĩa, tâu vị chúa của loài người,
con trân trọng lắng nghe chính kệ ngôn ấy,
bởi vì, thưa cha, đối với con không có sự dư thừa trong các thiện pháp.

4137. Đất nước này của cha có tài sản, có cỗ xe ngựa kéo,
có vòng đeo ở cánh tay, được đầy đủ tất cả các dục,
sao cha lại mắng nhiếc con vì nguyên nhân các dục?
Hãy để con đi đến gặp lại kẻ ăn thịt người."

(Lời phụ hoàng của đức vua Sutasoma)
4138. "Bởi vì, những người này là để bảo vệ bản thân:
các tượng binh, các xa binh, và các bộ binh,
các kỵ mã, và các cung thủ.
Chúng ta hãy sử dụng quân đội, chúng ta hãy giết chết kẻ thù."

(Lời đức vua Sutasoma)
4139. "Kẻ ăn thịt người đã làm việc vô cùng khó làm,
sau khi bắt sống con, gã đã phóng thích con.
Trong khi nhớ lại việc giúp đỡ trước đây như thế ấy của gã,
tâu vị chúa của loài người, làm sao con có thể lừa dối gã được?"

4140. Vị ấy, sau khi đảnh lễ cha và mẹ,
sau khi dạy bảo các thị dân và binh lính,
là người nói lời chân thật, trong khi bảo vệ sự chân thật,
vị ấy đã đi đến nơi kẻ ăn thịt người đang trú ngụ.

(Lời trao đổi giữa đức vua Sutasoma và vị vua ăn thịt người)
4141. "Sự hứa hẹn với vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi trẫm,
là người duy trì uy quyền của mình ở trong đất nước,
sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn,
là người gìn giữ sự chân thật, trẫm đã tự mình quay trở lại.
Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm."

4142. "Chẳng mất mát gì đối với ta về việc ăn thịt bị chậm trễ,
chừng nào giàn hỏa thiêu này còn có khói.
Đến khi hết khói, thì đã được nấu xong, đã được chín tới.
Hãy cho ta nghe các kệ ngôn đáng giá một trăm tiền."

4143. Adhammiko tvaṃ porisādakāsi
raṭṭhā ca[1] bhaṭṭho udarassa hetu,
dhammañcimā abhivadanti gāthā
dhammo[2] adhammo ca kuhiṃ sameti.

4144. Adhammikassa luddassa niccaṃ lohitapāṇino,
natthi saccaṃ kuto dhammo[3] kiṃ sutena karissasi.

4145. Yo maṃsahetu migavaṃ careyya
yo vā hane[4] purisaṃ attahetu,
ubhopi te pecca samā bhavanti
kasmā no adhammikaṃ brūhi[5] maṃ tvaṃ.

4146. Pañca pañca nakhā bhakkhā khattiyena pajānatā,
abhakkhaṃ rāja bhakkhesi tasmā adhammiko tuvaṃ.

4147. Mutto tuvaṃ porisādassa hatthā
gantvā sakaṃ mandiraṃ kāmakāmī,
amittahatthaṃ punarāgatosi
na khatta[6]dhamme kusalosi rāja.

4148. Ye khattadhamme kusalā bhavanti
pāyena te nerayikā bhavanti,
tasmā ahaṃ khattadhammaṃ pahāya
saccānurakkhī punarāgatosmi
yajassu yaññaṃ khāda maṃ porisāda.

4149. Pāsādavāsā paṭhavīgavāssaṃ[7]
kāmitthiyo kāsikacandanañca,
sabbaṃ tahiṃ labhasi[8] sāmitāya
saccena kiṃ passasi ānisaṃsaṃ.

4150. Ye keci me atthi rasā pathavyā[9]
saccaṃ tesaṃ sādutaraṃ[10] rasānaṃ,
sacce ṭhitā samaṇabrāhmaṇā ca
taranti jātimaraṇassa pāraṃ.

---

[1] raṭṭhāto - PTS.
[2] dhammo ca - Ma.
[3] kuto dhammaṃ - PTS.
[4] yo cāhane - PTS.
[5] brūsi - Ma, Syā, PTS.
[6] khatya - Syā, evamuparipi.
[7] pathavīgavassā - Ma; paṭhavīgavassā - Syā.
[8] labbhati - PTS.
[9] pathabyā - Ma; paṭhabyā - Syā.
[10] sādhutaraṃ - Ma, Syā, PTS.

4143. "Này kẻ ăn thịt người, ngươi là kẻ phi đạo đức,
ngươi đã bị loại ra khỏi đất nước vì nguyên nhân bao tử.
Các kệ ngôn này tôn vinh đạo đức,
đạo đức và phi đạo đức gặp nhau ở điểm nào?

4144. Đối với kẻ phi đạo đức, tàn bạo, thường xuyên có bàn tay lấm máu, không có sự chân thật, đạo đức từ đâu có cho ngươi? Ngươi sẽ làm gì với việc lắng nghe?"

4145. "Kẻ thực hiện việc săn thú vì nguyên nhân thịt tươi,
hay kẻ giết người vì nguyên nhân bản thân,
cả hai kẻ ấy sau khi chết đều như nhau,
vậy tại sao bệ hạ lại nói ta là phi đạo đức?"

4146. "Không được ăn mười loại thịt, đã được vị Sát-đế-lỵ biết đến. Này vị chúa tể, ngươi ăn loại thịt không nên ăn; vì thế, ngươi là kẻ phi pháp."

4147. "Bệ hạ đã được thoát khỏi vòng tay của kẻ ăn thịt người,
sau khi đi đến cung điện của mình, là người có sự ham muốn các dục,
bệ hạ còn quay trở lại trong vòng tay của kẻ thù.
Tâu bệ hạ, bệ hạ không thiện xảo về pháp của vị Sát-đế-lỵ."

4148. "Những người nào thiện xảo về pháp của vị Sát-đế-lỵ,
phần đông những người ấy trở thành những kẻ sanh vào địa ngục.
Vì thế, trẫm từ bỏ pháp của vị Sát-đế-lỵ.
Là người gìn giữ sự chân thật, trẫm đã tự mình quay trở lại.
Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm."

4149. "Với các tòa lâu đài là chỗ trú ngụ, với đất đai, bò, ngựa,
với các nữ nhân là nguồn của dục vọng, với vải Kāsi, và trầm hương,
bệ hạ đạt được mọi thứ ở nơi ấy với tư cách chủ nhân,
bệ hạ nhìn thấy lợi ích gì với sự chân thật?"

4150. "Bất cứ những hương vị nào có cho trẫm ở trên trái đất,
trong số các hương vị ấy, sự chân thật là ngọt ngào hơn cả.
Và đứng vững ở sự chân thật, các vị Sa-môn và Bà-la-môn
vượt qua bờ kia của sanh và tử."

4151. Mutto tuvaṃ porisādassa hatthā
gantvā sakaṃ mandiraṃ kāmakāmī,
amittahatthaṃ punarāgatosi
naha[1] nūna te maraṇabhayaṃ janinda
alīnacitto casi[2] saccavādī.

4152. Katā me kaḷyāṇā anekarūpā
yaññā yiṭṭhā ye vipulā pasatthā,
visodhito paralokassa maggo
dhamme ṭhito ko maraṇassa bhāye.

4153. Katā me kalyāṇā anekarūpā
yaññā yiṭṭhā ye vipulā pasatthā,
anānutappaṃ paralokaṃ gamissaṃ
yajassu yaññaṃ khāda[3] maṃ porisāda.

4154. Pitā ca mātā ca upaṭṭhitā me
dhammena me issariyaṃ pasatthaṃ,
visodhito paralokassa maggo
dhamme ṭhito ko maraṇassa bhāye.

4155. Pitā ca mātā ca upaṭṭhitā me
dhammena me issariyaṃ pasatthaṃ,
anānutappaṃ paralokaṃ gamissaṃ
yajassu yaññaṃ khāda maṃ porisāda.

4156. Ñātīsu mittesu katā me kārā[4]
dhammena me issariyaṃ pasatthaṃ,
visodhito paralokassa maggo
dhamme ṭhito ko maraṇassa bhāye.

4157. Ñātīsu mittesu katā me kārā
dhammena me issariyaṃ pasatthaṃ,
anānutappaṃ paralokaṃ gamissaṃ
yajassu yaññaṃ khāda maṃ porisāda.

4158. Dinnaṃ me dānaṃ bahudhā bahunnaṃ[5]
santappitā samaṇabrāhmaṇā ca,
visodhito paralokasa maggo
dhamme ṭhito ko maraṇassa bhāye.

---

[1] na hi - Ma; nahi - Syā; na ha - PTS.
[2] asi - Ma.
[3] ada - Ma.
[4] katūpakāro - Syā.
[5] bahūnaṃ - Ma, Syā.

4151. "Bệ hạ đã được thoát khỏi vòng tay của kẻ ăn thịt người,
sau khi đi đến cung điện của mình, là người có sự ham muốn các dục,
bệ hạ còn quay trở lại trong vòng tay của kẻ thù,
tâu vị chúa của loài người, chắc hẳn bệ hạ không có sự sợ hãi cái chết,
và bệ hạ có tâm không nhút nhát, có lời nói chân thật."

4152. "Các hành động tốt lành với nhiều hình thức đã được trẫm làm,
các lễ tế thần đã được trẫm dâng cúng là to lớn, đã được ca ngợi,
con đường đi đến thế giới khác đã được sạch sẽ,
đã đứng vững ở sự chân thật, ai có thể sợ hãi đối với cái chết?

4153. Các hành động tốt lành với nhiều hình thức đã được trẫm làm,
các lễ tế thần đã được trẫm dâng cúng là to lớn, đã được ca ngợi.
Trẫm sẽ đi đến thế giới khác, trong khi không hối tiếc.
Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm.

4154. Cha và mẹ đã được trẫm phụng dưỡng,
vương quốc đã được trẫm cai trị một cách công minh,
con đường đi đến thế giới khác đã được sạch sẽ,
đã đứng vững ở sự chân thật, ai có thể sợ hãi đối với cái chết?

4155. Cha và mẹ đã được trẫm phụng dưỡng,
vương quốc đã được trẫm cai trị một cách công minh.
Trẫm sẽ đi đến thế giới khác, trong khi không hối tiếc.
Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm.

4156. Các việc giúp đỡ đã được trẫm làm cho các thân quyến, bạn bè,
vương quốc đã được trẫm cai trị một cách công minh,
con đường đi đến thế giới khác đã được sạch sẽ,
đã đứng vững ở sự chân thật, ai có thể sợ hãi đối với cái chết?

4157. Các việc giúp đỡ đã được trẫm làm cho các thân quyến, bạn bè,
vương quốc đã được trẫm cai trị một cách công minh.
Trẫm sẽ đi đến thế giới khác, trong khi không hối tiếc.
Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm.

4158. Vật thí đã được trẫm bố thí theo nhiều cách, đến nhiều người,
các vị Sa-môn và Bà-la-môn đã được hài lòng,
con đường đi đến thế giới khác đã được sạch sẽ,
đã đứng vững ở sự chân thật, ai có thể sợ hãi đối với cái chết?

4159. Dinnaṃ me dānaṃ bahudhā bahunnaṃ[1]
santappitā samaṇabrāhmaṇā[2] ca,
anānutappaṃ paralokaṃ gamissaṃ
yajassu yaññaṃ khāda[3] maṃ porisāda.

4160. Visaṃ pajānaṃ puriso adeyya
āsīvisaṃ jalitaṃ uggatejaṃ,
muddhāpi tassa vipateyya[4] sattadhā
yo tādisaṃ saccavādiṃ adeyya.

4161. Sutvā dhammaṃ vijānanti narā kalyāṇapāpakaṃ,
api gāthā suṇitvāna dhamme me ramatī[5] mano.

4162. Sakideva sutasoma[6] sabbhi hoti samāgamo,
sā naṃ saṅgati pāleti nāsabbhi bahu saṅgamo.

4163. Sabbhireva samāsetha sabbhi kubbetha santhavaṃ,
sataṃ saddhammamaññāya seyyo hoti na pāpiyo.

4164. Jīranti ve rājarathā sucittā
atho sarīrampi jaraṃ upeti,
satañca dhammo na jaraṃ upeti
santo have sabbhi pavedayanti.

4165. Nabhañca[7] dūre paṭhavī[8] ca dūre
pāraṃ samuddassa tadāhu dūre,
tato have dūrataraṃ vadanti
satañca dhammaṃ[9] asatañca rāja.

4166. Gāthā imā atthavatī suvyañjanā[10]
subhāsitā tuyhaṃ[11] janinda sutvā,
ānandi citto[12] sumano patīto
cattāri te samma vare dadāmi.

4167. Yo nattano maraṇaṃ bujjhasi tvaṃ[13]
hitāhitaṃ vinipātañca saggaṃ,
giddho rase duccarite niviṭṭho
kiṃ tvaṃ varaṃ dassasi pāpadhamma.

---

1 bahūnaṃ - Ma, Syā.
2 samaṇā brāhmaṇā - PTS.
3 ada - Ma.
4 viphaleyya - Ma, Syā.
5 ramate - Ma, Syā.
6 mahārāja - Ma, Syā.
7 nabhā ca - PTS.
8 pathavī - Ma, evamuparipi.
9 dhammo - Ma, Syā.
10 subyañjanā - Ma, Syā.
11 tuyha - Ma, Syā.
12 vitto - Ma, Syā.
13 bujjhasi tuvaṃ - Ma; bujjhase tuvaṃ - Syā.

4159. Vật thí đã được trẫm bố thí theo nhiều cách, đến nhiều người,
các vị Sa-môn và Bà-la-môn đã được hài lòng.
Trẫm sẽ đi đến thế giới khác, trong khi không hối tiếc.
Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm."

4160. "Giống như người nhận biết chất độc hại mà vẫn ăn vào, hoặc nhận biết con rắn độc có uy lực hung bạo tựa như ngọn lửa cháy rực, mà vẫn nắm giữ, (tương tự y như vậy) kẻ nào ăn thịt người có lời nói chân thật như bệ hạ, thậm chí cái đầu của kẻ ấy cũng có thể vỡ tan thành bảy mảnh.

4161. Sau khi lắng nghe giáo pháp, loài người nhận thức được tốt và xấu; cũng vậy, sau khi lắng nghe các câu kệ, tâm của ta có thể ưa thích giáo pháp."

(Đức vua Sutasoma lặp lại các lời dạy của vị Bà-la-môn)
4162. "Thưa ngài Sutasoma, việc gặp gỡ với những người tốt dầu chỉ một lần, sự hội ngộ ấy hộ trì vị ấy. Không gặp gỡ nhiều với những kẻ xấu.[1]

4163. Bệ hạ hãy gần gũi chỉ với những người tốt. Bệ hạ hãy thực hiện sự thân thiết với những người tốt. Người hiểu rõ chánh pháp của các bậc thiện nhân trở nên tốt hơn, không trở thành xấu hơn.

4164. Thật vậy, các cỗ vương xa khéo được tô điểm cũng trở thành cũ kỹ,
thậm chí thân xác này cũng đi đến sự già nua,
nhưng pháp của các bậc thiện nhân không đi đến sự lão hóa,
các bậc thiện nhân quả thật tuyên thuyết về điều tốt lành.

4165. Bầu trời là xa vời, và trái đất là xa vời,
bờ kia của biển cả là xa vời, các vị đã nói điều ấy.
Thật vậy, các vị nói về điều còn xa vời hơn thế nữa,
về pháp của các bậc thiện nhân và của những kẻ xấu xa, tâu bệ hạ."

(Lời vị vua ăn thịt người)
4166. "Các câu kệ ngôn này có ý nghĩa, có văn hay,
đã được khéo thuyết. Sau khi lắng nghe bệ hạ, tâu vị chúa của loài người,
với tâm vui mừng, với thiện ý, được vừa lòng,
này bạn tốt, ta ban cho bệ hạ bốn điều ân huệ."

(Lời trao đổi giữa đức vua Sutasoma và vị vua ăn thịt người)
4167. "Ngươi đây không nhận biết về cái chết dành cho bản thân,
về điều lợi ích và không có lợi ích, về đọa xứ và cõi Trời.
Là kẻ thèm khát hương vị (thịt người), ngươi bị lún sâu vào ác hạnh,
này kẻ có ác pháp, điều ân huệ gì ngươi sẽ ban cho trẫm?

[1] Các câu kệ 4162 - 4165 lặp lại nguyên văn lời của vị Bà-la-môn đã nói với Sutasoma trước đây, là các câu kệ 4128 - 4131 ở trang 421.

4168. Ahañca taṃ dehi varanti vajjaṃ
tvañcāpi datvāna avākareyya,
sandiṭṭhikaṃ kalahamimaṃ vivādaṃ
ko paṇḍito jānamupabbajeyya.

4169. Na taṃ varaṃ arahati jantu dātuṃ
yaṃ vāpi datvāna avākareyya,
varassu samma avikampamāno
pāṇaṃ cajitvānapi dassameva.

4170. Ariyassa ariyena sameti sakkhi[1]
paññassa paññāṇavatā sameti,
passeyya taṃ vassasataṃ arogaṃ
etaṃ varānaṃ paṭhamaṃ varāmi.

4171. Ariyassa ariyena sameti sakkhi
paññassa paññāṇavatā sameti,
passapi[2] maṃ vassasataṃ arogaṃ
etaṃ varānaṃ paṭhamaṃ dadāmi.

4172. Ye khattiyāse[3] idha bhūmipālā
muddhābhisittā katanāmadheyyā,
na tādise bhūmipatī adesi
etaṃ varānaṃ dutiyaṃ varāmi.

4173. Ye khattiyāse idha bhūmipālā
muddhābhisittā katanāmadheyyā,
na tādise bhūmipatī ademi
etaṃ varānaṃ dutiyaṃ dadāmi.

4174. Parosataṃ khattiyā te gahītā[4]
talāvutā assumukhā rudantā,
sake te raṭṭhe paṭipādayāhi
etaṃ varānaṃ tatiyaṃ varāmi.

4175. Parosataṃ khattiyā me gahītā
talāvutā assumukhā rudantā,
sakena raṭṭhena paṭipādayāmi te[5]
etaṃ varānaṃ tatiyaṃ dadāmi.

---

[1] sakhyaṃ - Ma.
[2] passāsi - Ma; passesi - Syā; passe pi - PTS.
[3] khattiyā ye - PTS.
[4] gahitā - Ma.
[5] sake te raṭṭhe paṭipādayāmi - Ma, Syā, PTS.

4168. Trẫm có thể nói rằng: 'Ngươi hãy ban cho điều ân huệ ấy,'
và ngươi, thậm chí sau khi ban cho, cũng có thể thu hồi.
Việc xung đột, tranh cãi này có thể tự mình thấy được,
trong khi biết như vậy, người sáng suốt nào có thể dự vào?"

4169. "Kẻ đã ban cho điều ân huệ, sau đó thu hồi,
không xứng đáng là người để ban cho điều ân huệ.
Này bạn tốt, bệ hạ hãy chọn lấy, không do dự,
dầu phải buông bỏ mạng sống, ta vẫn có thể ban cho."

4170. "Tình thân hữu được hội tụ giữa người thánh thiện với người thánh thiện, được hội tụ giữa người có trí tuệ với người có trí tuệ, (ước gì) có thể nhìn thấy ngươi một trăm tuổi, không bệnh tật; trẫm chọn điều này là điều thứ nhất trong bốn điều ân huệ."

4171. "Tình thân hữu được hội tụ giữa người thánh thiện với người thánh thiện, được hội tụ giữa người có trí tuệ với người có trí tuệ, bệ hạ hãy nhìn thấy ta một trăm tuổi, không bệnh tật; ta ban cho điều này là điều thứ nhất trong bốn điều ân huệ."

4172. "Những vị Sát-đế-lỵ nào là các bậc hộ trì lãnh thổ ở nơi này,
đã được làm lễ phong vương, đã được đặt danh hiệu,
ngươi chớ ăn thịt các vị lãnh chúa như thế ấy;
trẫm chọn điều này là điều thứ nhì trong bốn điều ân huệ."

4173. "Những vị Sát-đế-lỵ nào là các bậc hộ trì lãnh thổ ở nơi này,
đã được làm lễ phong vương, đã được đặt danh hiệu,
ta sẽ không ăn thịt các vị lãnh chúa như thế ấy;
ta ban cho điều này là điều thứ nhì trong bốn điều ân huệ."

4174. "Hơn một trăm vị Sát-đế-lỵ đã bị ngươi bắt giữ,
bị đâm xuyên lòng bàn tay, có khuôn mặt đẫm nước mắt, đang khóc lóc.
Ngươi hãy đưa họ về lại đất nước của họ;
trẫm chọn điều này là điều thứ ba trong bốn điều ân huệ."

4175. "Hơn một trăm vị Sát-đế-lỵ đã bị ta bắt giữ,
bị đâm xuyên lòng bàn tay, có khuôn mặt đẫm nước mắt, đang khóc lóc.
Ta sẽ đưa họ về lại đất nước của họ;
ta ban cho điều này là điều thứ ba trong bốn điều ân huệ."

4176. Chiddante raṭṭhaṃ byadhitaṃ bhayāhi[1]
puthū narā leṇamanuppaviṭṭhā,
manussamaṃsaṃ viramehi[2] rāja.
etaṃ varānaṃ catutthaṃ varāmi.

4177. Addhā hi so bhakkho mamaṃ[3] manāpo
etassa hetumhi[4] vanaṃ paviṭṭho,
sohaṃ kathaṃ etto upārameyyaṃ
aññaṃ varānaṃ catutthaṃ varassu.

4178. Na ve[5] piyaṃ meti janinda tādiso
attaṃ niraṃkatvā[6] piyāni sevati,
attāva seyyo paramāva[7] seyyo
labbhā piyā ocitatthena[8] pacchā.

4179. Piyaṃ me mānusaṃ maṃsaṃ sutasoma vijānahi,
namhi sakko[9] nivāretuṃ aññaṃ tuvaṃ samma varaṃ varassu.[10]

4180. Yo ve piyaṃ meti piyānukaṅkhī[11]
attaṃ niraṃkatvā piyāni sevati,
soṇḍova pītvāna visassa thālaṃ[12]
teneva so hoti dukhī[13] parattha.

4181. Yo cīdha saṅkhāya piyāni hitvā
kicchenapi sevati ariyadhammaṃ,[14]
dukkhitova pītvāna[15] yathosadhāni
teneva so hoti sukhī parattha.

4182. Ohāyahaṃ pitaraṃ mātarañca
manāpike[16] kāmaguṇe ca[17] pañca,
etassa hetumhi vanaṃ paviṭṭho
tante varaṃ kintimahaṃ dadāmi.

4183. Na paṇḍitā dviguṇaṃ āhu[18] vākyaṃ
saccappaṭiññāva[19] bhavanti santo,
varassu samma iti maṃ avoca
iccabravī[20] tvaṃ na hi te sameti.

4184. Apuññalābhaṃ ayasaṃ akittiṃ
pāpaṃ bahuṃ duccaritaṃ kilesaṃ,
manussamaṃsassa kate[21] upāgā
tante varaṃ kintimahaṃ dadeyyaṃ.

---

[1] byathitā bhayā hi - Ma, Syā;
vyādhitaṃ bhayāhi - PTS.
[2] viramāhi - Syā.
[3] mama - Ma.
[4] hetumpi - PTS.
[5] naṃ ve - Ma.
[6] niraṃkacca - Ma;
niraṅkatva - Syā.
[7] paramā ca - Ma.
[8] ocitattena - Syā.
[9] namhi sakkā - Syā Ma.
[10] aññaṃ varaṃ samma varassu - Ma.
[11] piyānurakkhī - Ma, Syā.
[12] pitvā visamissapānaṃ - Ma;
pitvā visamissathālaṃ - Syā.
[13] dukkhī - Ma, Syā, PTS.
[14] ariyadhamme - Ma, Syā.
[15] pitvāna - Ma, Syā.
[16] manāpiye - Ma.
[17] kāmaguṇepi - Syā.
[18] diguṇamāhu - Ma, Syā, PTS.
[19] saccappaṭiññā ca - PTS.
[20] iccābravī - Syā.
[21] bhavo - Syā.

4176. "Đất nước của ngươi bị tan hoang, bị đè nặng bởi các nỗi sợ hãi,
số đông người bỏ trốn vào hang động.
Này vị chúa tể, ngươi hãy chừa bỏ thịt người
trẫm chọn điều này là điều thứ tư trong bốn điều ân huệ."

4177. "Món ăn ấy thật sự được thích ý đối với ta.
Vì nguyên nhân của việc này mà ta đi vào sống trong rừng.
Làm thế nào ta đây có thể kiêng cữ vật này?
Bệ hạ hãy chọn điều khác là điều thứ tư trong bốn điều ân huệ."

4178. "Này vị chúa của loài người, người như ngươi quả thật không nên nghĩ rằng: 'Là vật yêu quý của ta,' rồi quên đi bản thân và phục vụ các vật yêu quý. Chính bản thân là tốt hơn, cao cả hơn vật yêu quý. Các vật yêu quý có thể đạt được sau này nhờ vào phước thiện đã được tích lũy."

4179. "Thưa ngài Sutasoma, bệ hạ hãy biết rằng: 'Thịt người là vật yêu quý đối với ta; ta không có khả năng từ bỏ. Này bạn tốt, bệ hạ hãy chọn điều ân huệ khác."

4180. "Thật vậy, người nào có sự mong mỏi về vật yêu quý rằng: 'Là vật yêu quý của ta,' rồi quên đi bản thân và phục vụ các vật yêu quý, tựa như kẻ say đã uống vào tô thuốc độc, chính vì điều ấy, kẻ ấy bị khổ đau vào thời gian sau đó.

4181. Và người nào, sau khi suy xét về điều này, rồi từ bỏ các vật yêu quý,
và còn phục vụ Thánh pháp bằng những việc cần phải làm,
tựa như người bị khổ đau đã được uống các loại thuốc chữa bệnh,
chính vì điều ấy, kẻ ấy được an lạc vào thời gian sau đó."

4182. "Sau khi bỏ bê người cha và người mẹ,
và năm loại dục làm cho thích thú,
vì nguyên nhân của việc này mà ta đi vào sống trong rừng,
làm thế nào ta lại ban cho bệ hạ ân huệ ấy?"

4183. "Các bậc sáng suốt đã không nói lời nói theo hai cách,
các bậc thiện nhân có lời hứa hẹn với sự chân thật.
Ngươi đã nói với trẫm rằng: 'Này bạn tốt, bệ hạ hãy chọn lấy,'
ngươi đã nói như thế, nhưng lời nói không đồng hành với ngươi."

4184. "Sự nhận lãnh điều vô phước, sự mất danh vọng, mất tiếng tăm,
điều tội lỗi, nhiều việc làm xấu xa, sự ô uế,
vì nguyên nhân thịt người, ta đã đi đến (tình trạng như thế),
làm thế nào ta có thể ban cho bệ hạ ân huệ ấy?"

4185. Na[1] taṃ varaṃ arahati jantu dātuṃ
yaṃ vāpi datvāna avākareyya,[2]
varassu samma avikampamāno
pāṇaṃ cajitvānapi[3] dassameva.

4186. Pāṇaṃ cajanti santo nāpi dhammaṃ[4]
saccappaṭiññā ca[5] bhavanti santo,
datvā varaṃ khippamavākarohi
etena sampajja surājaseṭṭha.

4187. Dhanaṃ caje yo pana aṅgahetu[6]
aṅgaṃ caje jīvitaṃ rakkhamāno,
aṅgaṃ dhanaṃ jīvitaṃ cāpi sabbaṃ
caje naro dhammamanussaranto.

4188. Yassā hi[7] dhammaṃ puriso vijaññā
ye cassa kaṅkhaṃ vinayanti santo,
taṃ hissa dīpañca parāyaṇañca[8]
na tena mittiṃ[9] jarayetha[10] pañño.

4189. Addhā hi so bhakkho mamaṃ[11] manāpo
etassa hetumhi[12] vanaṃ paviṭṭho,
saceva[13] maṃ yācasi etamatthaṃ
etampi te samma varaṃ dadāmi.

4190. Satthā ca me hosi sakhā ca mesi
vacanampi te samma ahaṃ akāsiṃ,
tuvampi[14] me samma karohi vākyaṃ
ubhopi gantvāna pamocayāma.

4191. Satthā ca te homi sakhā ca tyamhi
vacanampi me samma tuvaṃ akāsi,
ahampi te samma karomi vākyaṃ
ubhopi gantvāna pamocayāma.

4192. Kammāsapādena[15] viheṭhitattha[16]
talāvutā assumukhā rudantā,
na jātu dubbhetha imassa rañño
saccappaṭiññaṃ me paṭissuṇātha.

---

[1] naṃ - Ma.
[2] datvā na avākareyya - Syā.
[3] jahitvāna pi - PTS.
[4] satānesa dhammo - Syā.
[5] saccappaṭiññāva - Ma, Syā.
[6] caje dhanaṃ aṅgavarassa hetu - Ma, Syā; caje dhanaṃ yo pana aṅgahetu - PTS.
[7] yasmā hi - Ma, Syā; yassāpi - PTS.
[8] parāyanañca - Syā, PTS.
[9] mettiṃ - Syā.
[10] jirayetha - Ma, Syā.
[11] mama - Ma, Syā.
[12] hetum pi - PTS.
[13] sace ca - Ma, Syā.
[14] tvaṃpi - Syā.
[15] kammāsapādenaṃ - Ma.
[16] viheṭhitattā - PTS.

4185. "Kẻ đã ban cho điều ân huệ, sau đó thu hồi,
không xứng đáng là người để ban cho điều ân huệ.
Này bạn tốt, bệ hạ hãy chọn lấy, không do dự,
dầu phải buông bỏ mạng sống, ta vẫn có thể ban cho.[1]

4186. Các bậc thiện nhân buông bỏ mạng sống, chứ thiện pháp thì không,
các bậc thiện nhân có lời hứa hẹn với sự chân thật.
sau khi ban cho điều ân huệ, ngươi hãy mau chóng thực thi,
này chúa thượng tốt lành, ngươi hãy hoàn thành điều này.

4187. Hơn nữa, người nào từ bỏ tài sản vì lý do (bảo vệ) tay chân,
thì nên từ bỏ tay chân trong khi bảo vệ mạng sống,
trong khi suy niệm về thiện pháp, người ấy nên từ bỏ
tay chân, tài sản, và mạng sống, thậm chí tất cả.

4188. Nhờ vào vị nào mà một người có thể nhận thức được lẽ phải,
và các bậc thiện nhân dẹp bỏ mối hoài nghi cho người này,
chính vị ấy là hòn đảo và là nơi nương tựa của người này;
người có sự hiểu biết không nên hủy hoại tình bạn với vị ấy."[2]

4189. "Món ăn ấy thật sự được thích ý đối với ta.
Vì nguyên nhân của việc này mà ta đi vào sống trong rừng.
Nếu đúng là bệ hạ yêu cầu ta về việc ấy,
này bạn tốt, ta cũng ban cho bệ hạ điều ân huệ ấy.

4190. Bệ hạ là vị thầy của ta, vừa là người bạn của ta.
Này bạn tốt, ta cũng đã thực hiện lời nói của bệ hạ.
Này bạn tốt, bệ hạ cũng hãy thực hiện lời nói của ta,
cả hai chúng ta hãy đi đến và phóng thích (các vị vua kia)."

4191. "Ta là vị thầy của ngươi, vừa là người bạn của ngươi.
Này bạn tốt, ngươi cũng đã thực hiện lời nói của trẫm.
Này bạn tốt, trẫm cũng sẽ thực hiện lời nói của ngươi,
cả hai chúng ta hãy đi đến và phóng thích (các vị vua kia)."

(Lời trao đổi giữa đức vua Sutasoma và các vị vua kia)
4192. "Do vị Kammāsapāda (này), các ngài đã bị quấy nhiễu,
bị đâm xuyên lòng bàn tay, có khuôn mặt đẫm nước mắt, đang khóc lóc.
các ngài dứt khoát không được gây hấn với vị chúa tể này,
Các ngài hãy tuyên bố với trẫm lời hứa hẹn với sự chân thật."

---

[1] Đức vua Sutasoma lập lại lời nói của vị vua ăn thịt người đã nói trước đây. Câu kệ này giống câu kệ 4169 ở trang 431.
[2] Câu kệ 4188 tương tự câu kệ 1504 ở *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 381).

4193. Kammāsapādena viheṭhitamhā
talāvutā assumukhā rudantā,
na jātu dubbhema imassa rañño
saccappaṭiññante paṭissuṇāma.

4194. Yathā pitā vā athavāpi mātā
anukampakā atthakāmā pajānaṃ,
evameva vo[1] hotu ayañca rājā
tumhe ca vo hotha yatheva puttā.

4195. Yathā pitā vā athavāpi mātā
anukampakā atthakāmā pajānaṃ,
evameva no[2] hotu ayañca rājā
mayampi hessāma yatheva[3] puttā.

4196. Catuppadaṃ sakuṇañcāpi maṃsaṃ
sūdehi randhaṃ sukataṃ suniṭṭhitaṃ,
sudhaṃva indo paribhuñjiyāna[4]
hitvā katheko ramasī araññe.

4197. Tā khattiyā vellivilākamajjhā[5]
alaṅkatā samparivārayitvā,
indaṃva devesu pamodayiṃsu
hitvā katheko ramasī araññe.

4198. Tambūpadhāne bahugoṇakamhi
sucimhi[6] sabbassayanamhi saññate,[7]
sayanassa[8] majjhamhi sukhaṃ sayitvā
hitvā katheko ramasī araññe.

4199. Pāṇissaraṃ kumbhathūnaṃ nisīthe[9]
athopi ve nippurisampi turiyaṃ,[10]
bahuṃ sugītañca suvāditañca
hitvā katheko ramasī araññe.

4200. Uyyānasampannaṃ pahūtamālyaṃ[11]
migācirūpena puraṃ[12] surammaṃ,
hayehi nāgehi rathehupetaṃ
hitvā katheko ramasī araññe.

---

[1] evampi vo - Syā.
[2] evampi no - Syā.
[3] tatheva - PTS.
[4] paribhuñjiyāno - Syā.
[5] vallivilākamajjhā - Ma.
[6] subhamhi - Ma, Syā.
[7] saṅge - Ma; laṅgate - Syā.
[8] seyyassa - Ma.
[9] nisīde - Syā.
[10] tūriyaṃ - Ma, Syā.
[11] uyyāna sampannapahūtamālyaṃ - Syā;
uyyānasampannaṃ pahūtamalyaṃ - PTS.
[12] migājinūpetapuraṃ - Ma, Syā;
migācirūpetapuraṃ - PTS.

4193. "Do vị Kammāsapāda (này), chúng tôi đã bị quấy nhiễu,
bị đâm xuyên lòng bàn tay, có khuôn mặt đẫm nước mắt, đang khóc lóc.
Chúng tôi dứt khoát không gây hấn với vị chúa tể này.
Chúng tôi tuyên bố với bệ hạ lời hứa hẹn với sự chân thật."

4194. "Giống như người cha, hoặc thậm chí là người mẹ,
là bậc có lòng thương tưởng, mong mỏi điều lợi ích cho các con,
vị chúa tể này hãy tỏ ra tương tự y như vậy đối với các ngài,
và các ngài hãy tỏ ra giống y như những người con."

4195. "Giống như người cha, hoặc thậm chí là người mẹ,
là bậc có lòng thương tưởng, mong mỏi điều lợi ích cho các con,
vị chúa tể này hãy tỏ ra tương tự y như vậy đối với chúng tôi,
và chúng tôi cũng sẽ tỏ ra giống y như là những người con."

(Lời đức vua Sutasoma nói với vị vua ăn thịt người)
4196. "(Ngươi đã ăn) món thịt loài thú bốn chân và luôn cả chim chóc,
được nấu, được khéo làm, được khéo hoàn tất bởi các đầu bếp,
tựa như vị thần Inda đã thọ dụng thức ăn của thần tiên,
tại sao một người (như ngươi) lại từ bỏ và thích thú ở trong rừng?

4197. Các nữ Sát-đế-lỵ có vòng eo thon như cột trụ vàng,
đã được trang điểm, đã hầu hạ xung quanh (ngươi trước đây),
tựa như các tiên nữ đã tạo niềm vui cho vị thần Inda ở thế giới chư Thiên,
tại sao một người (như ngươi) lại từ bỏ và thích thú ở trong rừng?

4198. Sau khi đã nằm thoải mái ở giữa chiếc giường,
có chiếc gối dựa màu đỏ, có nhiều tấm thảm lông cừu,
ở mọi chỗ nằm đã được chuẩn bị sạch sẽ,
tại sao một người (như ngươi) lại từ bỏ và thích thú ở trong rừng?

4199. Rồi tiếng âm nhạc, tiếng trống vào lúc nửa đêm
thêm vào dàn nhạc hòa tấu không có nam nhân,
với nhiều bài ca hay và điệu tấu nhạc khéo léo,
tại sao một người (như ngươi) lại từ bỏ và thích thú ở trong rừng?

4200. Ngươi có vườn thượng uyển với vô số bông hoa,
có thành phố vô cùng đáng yêu với vườn hoa Migācira,
được đầy đủ với những ngựa, với những voi, với những cỗ xe,
tại sao một người (như ngươi) lại từ bỏ và thích thú ở trong rừng?"

4201. Kāḷapakkhe yathā cando hāyateva suve suve,
kāḷapakkhūpamo rāja asataṃ hoti samāgamo.

4202. Yathā[1] rasakamāgamma sūdakaṃ purisādhamaṃ,[2]
akāsiṃ pāpakaṃ kammaṃ[3] yena gacchāmi duggatiṃ.

4203. Sukkapakkhe yathā cando vaḍḍhateva suve suve,
sukkapakkhūpamo rāja sataṃ hoti samāgamo.

4204. Yathāhaṃ tava māgamma[4] sutasoma vijānahi,
kāhāmi kusalaṃ kammaṃ yena gacchāmi suggatiṃ.

4205. Thale yathā vāri janinda vaṭṭaṃ[5]
anaddhaneyyaṃ aciraṭṭhitīkaṃ,[6]
evampi ce hoti[7] asataṃ samāgamo
anaddhaneyyo udakaṃ thaleva.

4206. Sare yathā vāri janinda vaṭṭaṃ
ciraṭṭhitīkaṃ naraviriyaseṭṭha,[8]
evampi ve[9] hoti sataṃ samāgamo
ciraṭṭhitīko udakaṃ sareva.

4207. Avyāyiko[10] hoti sataṃ samāgamo
yāvampi tiṭṭheyya tatheva hoti,
khippaṃ hi veti asataṃ samāgamo
tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā.

4208. Na so rājā yo ajeyyaṃ jināti
na so sakhā yo sakhāraṃ jināti,
na sā bhariyā yā patino vibheti[11]
na te puttā ye na bharanti jiṇṇaṃ.

4209. Na sā sabhā yattha na santi santo
santo na te[12] ye na bhananti[13] dhammaṃ,
rāgañca dosañca pahāya mohaṃ
dhammaṃ bhaṇantova bhananti[14] santo.

---

[1] yathāhaṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] sūdaṃ kāpurisādhamaṃ - Ma, Syā.
[3] dhammaṃ - Syā.
[4] tuvamāgamma - Ma, Syā.
[5] vuṭṭhaṃ - Ma, Syā.
[6] na ciraṭṭhitīkaṃ - Ma.
[7] evampi hoti - Ma; evaṃ me hoti - Syā.
[8] naravīraseṭṭha - Ma, Syā.
[9] evampi me - Syā; evampi ce - PTS.
[10] abyāyiko - Ma, Syā.
[11] yā patino na vibheti - Ma, Syā.
[12] na te santo - Ma, Syā, PTS.
[13] bhaṇanti - Ma, Syā, PTS.
[14] bhaṇantāva bhavanti - Ma, Syā, PTS.

(Lời vị vua ăn thịt người)
4201. "Giống như vào nửa tháng thuộc hạ huyền, mặt trăng bị khuyết dần từng ngày một, tâu bệ hạ, việc gặp gỡ với những kẻ xấu là tương tự như nửa tháng thuộc hạ huyền.

4202. Giống như sau khi đi đến với gã đầu bếp, kẻ nấu ăn, hạng người hạ liệt, ta đã tạo ra nghiệp ác, vì việc ấy ta sẽ đi đến cảnh giới khổ đau.

4203. Giống như vào nửa tháng thuộc thượng huyền, mặt trăng tăng trưởng từng ngày một, tâu bệ hạ, việc gặp gỡ với những người tốt là tương tự như nửa tháng thuộc thượng huyền.

4204. Giống như ta sau khi đi đến với bệ hạ, thưa ngài Sutasoma, bệ hạ hãy nhận biết rằng ta sẽ tạo ra nghiệp thiện, nhờ thế ta sẽ đi đến cảnh giới an vui.

4205. Giống như nước luân chuyển ở đất gò, tâu vị chúa của loài người,
không thể duy trì thời gian dài, không tồn tại lâu,
cũng như vậy, nếu là việc gặp gỡ với những kẻ xấu,
thì không thể duy trì thời gian dài, tựa như nước ở đất gò.

4206. Giống như nước luân chuyển ở trong hồ, tâu vị chúa của loài người,
được tồn tại lâu dài, tâu bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người,
cũng như vậy, nếu là việc gặp gỡ với những người tốt,
thì được tồn tại lâu dài, tựa như nước ở trong hồ.

4207. Việc gặp gỡ với những người tốt là không bị hư hoại,
có thể tồn tại cho đến hết mạng sống, và giữ nguyên như thế.
Còn việc gặp gỡ với những kẻ xấu tàn tạ thật nhanh chóng,
vì thế, bản chất của những người tốt là xa lạ với những kẻ xấu."

(Lời đức vua Sutasoma)
4208. "Kẻ đánh bại người không nên đánh bại (cha mẹ), kẻ ấy không phải là vị vua. Kẻ đánh bại bạn bè (bằng sự xảo quyệt), kẻ ấy không phải là thân hữu. Nàng nào không nể sợ chồng, nàng ấy không phải là người vợ. Những kẻ nào không phụng dưỡng cha mẹ già yếu, những kẻ ấy không phải là con.

4209. Nơi không có những người sáng suốt, nơi ấy không phải là cuộc hội họp. Những người nào không nói về bản thể của sự thật, những người ấy không phải là bậc sáng suốt. Sau khi dứt bỏ luyến ái, sân hận, và si mê, ngay trong khi đang nói về bản thể của sự thật, các vị là những bậc sáng suốt.

4210. Na bhāsamānaṃ[1] jānanti missaṃ bālehi paṇḍitaṃ,
bhāsamānañca jānanti desentaṃ amataṃ padaṃ.

4211. Bhāsaye jotaye dhammaṃ paggaṇhe isinaṃ dhajaṃ,
subhāsitaddhajā[2] isayo dhammo hi isinaṃ dhajo "ti.

Mahāsutasomajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Sumukho pana haṃsavaro ca mahā
sudhābhojaniko ca paro pavaro,
sakuṇāladijādhipativhayano
sutasomavaruttamasavhayano "ti.

Asītinipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

[1] nābhāsamānaṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] subhāsitadhajā - PTS.

4210. Người ta không biết về vị không nói, (vì thế) bậc sáng suốt bị lẫn lộn với những kẻ ngu dốt; và người ta biết được vị đang nói, đang thuyết giảng về vị thế Bất Tử.

4211. Vị có thể giảng giải, có thể làm rõ giáo pháp, có thể giương lên ngọn cờ của các bậc ẩn sĩ. Các bậc ẩn sĩ có thiện ngôn là ngọn cờ, chính giáo pháp là ngọn cờ của các bậc ẩn sĩ."

Đại Bổn Sanh Sutasoma. [537]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Chim tướng quân Sumukha, thêm nữa là chuyện Đại Thiên Nga,
và bổn sanh Thức Ăn của Thần Tiên là chuyện quý báu khác,
với chuyện có tên là chim chúa Kuṇāla,
và chuyện có tên vị Sutasoma cao quý tối thượng.

Nhóm Tám Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI II
(Bổn Sanh II)

*****

GĀTHĀDIPĀDASŪCI – THƯ MỤC CÂU KỆ PĀḶI

Ā

I

I

U

K

K

KH

G

G

GH

C

C

CH

J

J

Ñ

ṬH

Ḍ

T

T

T

DH

N

N

P

M

Y

Y

Y

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI II
(Bổn Sanh II)

*****

SAÑÑĀNĀMĀNUKKAMANIKĀ – THƯ MỤC DANH TỪ RIÊNG

S

S

H

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI II
(Bổn Sanh II)

*****

VISESAPADĀNUKKAMAṆIKĀ – THƯ MỤC TỪ ĐẶC BIỆT

CH

J

JH

T

TH

D

DH

N

P

--ooOoo--

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Công Đức Thành Lập

1. Ven. Khánh Hỷ và Phật tử chùa Bát Nhã
2. Quỹ Hùn Phước Visākhā
3. Gia đình Phật tử Visākhā An Trương
4. Gia đình Phật tử Trương Đình Nguyên & Huỳnh Ngọc Hạnh
5. Bà Quả Phụ Phạm Vũ Điềm - Pháp danh Diệu Đài
6. Bà Phật tử Diệu Giới và các con cháu
7. Gia đình Phật tử Lương Xuân Lộc & Lê Thị Thu Hà
8. Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô Thị Liên
9. Gia đình Phật tử Lý Hoàng Anh
10. Gia đình Phật tử Nguyễn Văn Hòa & Minh Hạnh
11. Gia đình Phật tử Hồ Hoàng Anh
12. Phật tử Diệu Bình và Gia đình Phạm Thiện Bảo
13. Gia đình Phật tử Phạm Thị Thi & Châu Thiên Hưng
14. Gia đình Phật tử Phạm Xuân Lan & Trần Thành Nhơn
15. Cư sĩ Liên Tâm (Phan đình Quế)
16. Ái nữ Chú Nguyễn Hữu Danh
17. Gia đình Phật tử Khánh Huy
18. Ái nữ Cô Lê thị Tích
19. Cô Võ Trân Châu
20. Cô Hồng (IL)

Công Đức Hộ Trì

1. Ven. Dr. Bodagama Chandima
(Một bộ Tam Tạng Sri Lanka in tại Taiwan)
2. Phật tử Tống Thị Phương Lan
(Một bộ Đại Tạng Kinh Việt Nam)
3. Gia đình Phật tử Minh Đăng & Tịnh Phong
Gia đình Phật tử Minh Lễ & Từ Minh Nguyện
(Tam Tạng Pāḷi-Miến, Tam Tạng Miến)
4. Phật tử Huỳnh Thị Thiện, Pd. Diệu Trí
Gia đình Phật tử Minh Đăng & Tịnh Phong
Gia đình Phật tử Hải Trúc
(Tam Tạng Pāḷi-Thái, Tam Tạng Thái,
Chú Giải Pāli-Thái)

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ tập 33

⊛ JĀTAKAPĀḶI II– BỔN SANH II ⊛

Công Đức Bảo Trợ

Nhóm Phật tử Philadelphia
Phật tử Texas
Gia đình Phật tử Phạm Hùng & Nguyễn Thanh Mai
Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô thị Liên
Gia đình một hành giả chùa Bửu Quang
Gia đình Phật tử Lý Hoàng Anh
Gia đình Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga
Phật tử Văn Thị Yến Dung
Phật tử Lê Quí Hùng
Phật tử Viên Hạnh
Phật tử Tịnh Vân
Phật tử Võ Châu
Phật tử Tâm Hạnh
Phật tử Nguyễn Anh Dũng
Phật tử Nguyễn Tùy và các con

Công Đức Hỗ Trợ

Thượng Tọa Chánh Thọ
Đại Đức Nguyên Thông - Chùa Liên Hoa
Ni Sư Hạnh Như và Đạo tràng chùa Từ Tâm
Tu nữ Pháp Duyên
Phật tử Vương Thị Thảo
Phật tử Nguyễn Thị Thanh
Gia đình Phật tử Phạm Thị Thi
Gia đình Phật tử Phạm Xuân Lan & Trần Thành Nhơn
Gia đình Phật tử Nguyễn Đức Thiện & Nguyễn Xuân Mai

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ tập 33

⊛ JĀTAKAPĀḶI II– BỔN SANH II ⊛

Công Đức Bảo Trợ

Hòa Thượng Pháp Nhẫn - Chùa Liên Hoa
Hòa Thượng Tịnh Đức - Chùa Đạo Quang
Đại Đức Thích Quảng Trí và Đạo Tràng chùa Phật Tuệ
Đại Đức Giác Hiếu
Đại Đức Thích Quảng Thiền
Gia đình Phật tử Cao Văn Chung & Trương Mỹ Linh
Gia đình Phật tử Trần Quốc Thắng & Trần Anh Loan
Gia đình Phật tử Phạm Thanh Cao & Tăng Thị Duyên
Gia đình Phật tử Nguyễn Khắc Bình & Nguyễn Thị Sinh Hoàng
Gia đình Phật tử Trần Minh Trí
Đạo Hữu Trương Hồng Hạnh
Phật tử Phạm Thu Hương
Phật tử Visakha Trương
Phật tử Bùi Anh Tú
Phật tử Đỗ Thị Việt Hà

Công Đức Hỗ Trợ

Phật tử Trần Thị Cẩm Hường - Pháp Danh Huệ Ngọc
Phật tử Vương Tòng Thanh - Pháp Danh Phổ Như Âm
Phật tử Nguyễn Văn Hai - Pháp Danh Chánh Minh Trực
Phật tử Diệu Lý
Phật tử Diệu Liên
Phật tử Thanh Hồng
Phật tử Trần Ngọc Linh
Phật tử Diệu Vân (Mỹ Hương)
Phật tử Diệu Mỹ (Diễm Châu)

PHẬT TỬ VIỆT NAM CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Đại Đức Định Phúc
Đại Đức Pháp Siêu
Đại Đức Tịnh Đạt
Đại Đức Thích Quảng Thiền
Đại Đức Thích Quán Như
Ni Sư Hạnh Như và Đạo tràng chùa Từ Tâm
Phật tử chùa Như Pháp
Gia đình Đại Đức Tịnh Đạt
Gia đình Phật tử Nguyễn Đức Hiệp
Phật tử Nguyễn Anh Dũng
Phật tử Vũ Đình Lâm (Paññavara Tuệ Ân)
Phật tử Nguyễn Ngọc Vân
Phật tử Nguyễn Ngọc Khánh

--(Do Phật tử Trịnh Đức Vinh chuyển)--
Phật tử Phạm Thị Thu Hằng
Chị Nhật

--(Do Phật tử Nguyễn Thị Mai Thảo chuyển)--
Tu nữ Diệu Thùy
Gia đình một hành giả chùa Bửu Quang
Phật tử Đỗ Thị Việt Hà
Phật tử Nguyễn Thị Đạm

PHẬT TỬ TRUNG QUỐC CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Phật tử Chen Gang
Phật tử Shen Xiao Yun

PHẬT TỬ CHÂU ÂU CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Gia đình Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga
Phật tử Lê Quí Hùng
Phật tử Tâm Hạnh

PHẬT TỬ GIA NÃ ĐẠI CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Gđ. Phật tử Phạm Hùng & Nguyễn Thanh Mai
Phật tử Thiện Thanh (Chùa Phổ Minh, Canada)

PHẬT TỬ HOA KỲ CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Thượng Tọa Thường Niệm
Sư Cô Giác Nguyên
Cư sĩ Liên Tâm
Gia đình Phật tử Tina McCann
Gia đình Cô Tuyết
Gia đình Phật tử Diệu Hương
Phật tử Nguyễn Tùy và các con
Phật tử Hoàng Thị Nhàn
Phật tử Võ Thế Lưu
Phật tử Lê Dung (Đồng Thanh)
& Cô Liên (Diệu Hương)
Phật tử Đức Lý
Phật tử Catherine L. Le (Sucaritā)
Phật tử Nga Vi
Phật tử Huỳnh Phước Thành
Phật tử Nguyễn Quyên
Phật tử Trúc Hiền
Phật tử Trúc Biền
Phật tử Mai Trâm
Phật tử Nga Hoa Thiện
Phật tử Nguyễn Ngọc Vân
Phật tử Nguyễn Thị Lan
Phật tử Tô Mỹ Hương
Phật tử Vivian Nguyen
Phật tử Lữ Văn Chứ
Phật tử Trần Thị Cẩm Hường - Pháp Danh Huệ Ngọc
Phật tử Vương Tòng Thanh - Pháp Danh Phổ Như Âm
Phật tử Nguyễn Văn Hai - Pháp Danh Chánh Minh Trực
Phật tử Nguyễn Thị Thu Vân - Pháp Danh Huệ Tấn

PHẬT TỬ SANDIEGO CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

--(Do Phật tử Tôn Nữ Diệu Lan chuyển)--

Phật tử Lê Thị Gia Ninh
Ô. Vĩnh Bính & Ô. Vĩnh Hoàng
Gia đình Phật tử Bảo Lộc
Ô Bà Vĩnh Luyện
Phật tử Tôn Nữ Diệu Lan
Phật tử Trương Phùng Nghi
Phật tử Trương Hoàng Nhất Khai

PHẬT TỬ IRVING, TEXAS CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Gia đình Phật tử Phan Đình Chính & Lý Thị Lan
Gia đình Phật tử Nguyễn khắc Bình, Pd. Tâm Đạo &
Phật tử Nguyễn thị Hoàng Sinh, Pd. Diệu Hương
Gia đình Phật tử Trần Quốc Thắng & Trần Anh Loan
(Cầu an cho Mẹ là Bà Nguyễn Thị Hiền)
Phật tử Kristy Thúy
Phật tử Kevin Lương
Phật tử Diệu Hạnh (Tuyết)
Phật tử Huỳnh Giang
Gia đình Phật tử Hùng & Thùy
Gia đình Phật tử Võ Thế Lưu
Gia đình Phật tử Hồ Ngọc Danh
Phật tử Hồ Như Thủy

PHẬT TỬ PHILADELPHIA CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

--(do Phật tử Thanh Đức đại diện)--

Đạo Tràng Bát Quan Trai Chùa Giác Lâm (Lansdown, PA)
Ô. Bà Nguyễn Hữu Phước.
Phật tử Nguỵ Hinh, Pd. Nguyên Huy
Phật tử La Song Hỹ, Pd. Nguyên Tịnh
Phật tử Nguỵ Trí An, Pd. Nguyên Bình
Phật tử Phật tử Phạm Xuân Điệp
Gđ. Nguỵ Khai Trí , Pd. Nguyên Tuệ
Gđ. Nguỵ Phụng Mỹ, Pd. Nguyên Quang
Gđ. Nguỵ Mộng Đức, Pd. Nguyên Tường
Gđ. Nguỵ Mỹ Anh, Pd. Nguyên Văn
Phật tử Nguyễn Thị Rắt, Pd. Tâm Thạnh
(Cầu siêu cho Tâm Nghĩa)
Gđ. Đặng Kim Phụng, Pd. Tâm Trí
Gđ. Đặng Văn Minh, Pd. Quảng Phước
Gđ. Đặng Thế Hùng.
Gđ. Đặng Kim Nga, Pd.Tâm Mỹ
Gđ. Đặng Kim Mai, Pd. Tâm Đồng
Gđ. Đặng Kim Thi, Pd. Tâm Thọ
Gđ. Đặng Thế Hòa, Pd. Tâm Hiền
Phật tử Đặng Thế Luân, Pd. Tâm Pháp

PHẬT TỬ PHILADELPHIA CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG
--(do Phật tử Thanh Đức đại diện)--

Phật tử Nguyễn Thị Diễm Thuý, Pd. Ngọc Duyên
Phật tử Đoàn văn Hiếu, Pd. Thiện Phúc
Gđ. Nguyễn Duy Thanh, Pd. Huệ Trí
Gđ. Nguyễn Duy Phú, Pd. Huệ Đức
Gđ. Nguyễn Diễm Thão, Pd. Huệ Nhân
Phật tử Đoàn Hiếu Junior, Pd. Minh Hạnh
Phật tử Đoàn Tommy, Pd. Huệ Lành
Phật tử Nguyễn văn Huỳnh, Pd. Tâm Thiện
Phật tử Hứa Thị Liên, Pd. Diệu Bạch
Gđ. Nguyễn Trọng Nhân
Gđ. Nguyễn Trọng Luật
Gđ. Nguyễn Thị Xuân Thảo
Gđ. Nguyễn thị Xuân Trinh
Phật tử Nguyễn Ngọc Hạnh
Phật tử Nguyễn Tường Vân
Phật tử Nguyễn Quang Huy
Phật tử Nguyễn Trâm Anh
Phật tử Ngụy Anh Thư
Phật tử Ngụy Khãi Tấn
Phật tử La Minh Châu
Phật tử La Derek
Phật tử Lưu Hội Tân, Pd. Ngọc Châu
Gđ. La Ái Hương , Pd. Diệu Mãn
Gđ. La Mỹ Anh , Pd. Diệu Phú
Gđ. La Mỹ Hạnh, Pd. Diêu Quí
Phật tử Trương Đông Mỹ, Pd. Nguyên Thoại
Phật tử Nguyễn Bạch Cúc, Pd. Thanh Đức
Phật tử Đặng Thị Hà, Pd. Diệu Hương
Phật tử Nguyễn Vương Thắng (NY)
Phật tử Nguyễn Thị Loan (NY)
Phật tử Diệu Ngộ
Phật tử Thiện Hòa
Phật tử Thiện Thông

Thành tâm hồi hướng phần công đức này đến thân bằng quyến thuộc: Những người đã qúa vãng được sanh về nhàn cảnh, những người còn tại tiền được sống lâu, sức khỏe, an vui, và luôn luôn tinh tấn tu hành.